

ROČNÍK IX.♦

ČÍSLO 1.♦

OBSAH

Vstup do nového roku. — Hlavu vzhůru! — *F. Hájek (L.—P.)*: Modlitba. — Otázka unionistická. — *A. Opavský*: Zborov. — Co čísti. — *J. Z. Jesenský*: Jednou v slunný den... — *Sigismund Bouška*: Bůh. — Proč miluji vlast svou? — *Dr. J. Š.*: Radio a věda. — Domácí sestrojení reproduktoru. — La confédération des étudiants catholiques thécoslovaques. — *Jarmila Osecká*: Já Boha kolem viděla jsem jít... — *Dr. Václav Plocek*: Pax Romana. — Perpetuum mobile. *F. Hájek (L.—P.)*: Jen v boj! — Školní rok. — Vznik poštovních známek. — *J. Fahoun*: Podzimní elegie. — *Miriam*: Jeho vzkříšení. — *Jar. Nez. Hagar*: Vlasti. — *A. Opavský*: U potůčku. — *A-Dur*: Vzpomínka na Jasnou Goru. — *Oldra Sv. Novouličník*: Stánek naší studentské Thalie. — Rozhledy.

V P R A Z E V Z Á Ř Í 1 9 2 7

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 20.671.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Čtenářům „Jitra“!

Vydáváme „Jitro“ v trochu pozměněné úpravě a hned upozorňujeme, že touto změnou nepokládáme otázku zlepšení „Jitra“ za vyřízenou. Pokud to bylo možno v krátké době od sjezdu na Velehradě, věnovali jsme pozornost všem předneseným námětům a doufáme, že už v nejbližších číslech bude i obsahově „Jitro“ vyhovovat všem přáním. Žádané koutky pro radio, pak domácí práci vůbec, filatelii, foto, sport atd. těší se už dnes pozornosti čtenářů, jak o tom svědčí došlé dopisy. Pište hodně a sdělte také, jste-li spokojeni. Slibujeme znovu věnovat přáním zaslouženou pozornost, aby „Jitro“ bylo hodně čteno a rozšířeno.

Dosavadní přispívatele z řad studentských, laických i duchovních prosíme, aby nám zachovali i nadále svou přízeň a získali příp. nové přispívatele.

Uzávěrka příštího čísla bude 15. září vzhledem k tomu, že číslo má vyjítí již 1. října. Rukopisy se nevracejí.

Redakce.

*

Došlo-li na Vaši adresu tentokrát *více výtisků*, *nevracejte jich*, ale užíjte k rozšíření. Později budeme zasílati tolik, kolik nám oznámíte. „Jitro“ bude vycházeti nejpozději 5. každého měsíce, bude obsahově značně rozšířeno a také úpravě bude věnována náležitá péče. Ubezpečujeme Vás, že také administrační nedostatky budou postupně a to v nejkratší době odstraněny, aby „Jitro“ bylo vždy včas v ruce čtenářů.

Pány profesory náboženství, bratrské SSS. a odběratele vůbec prosíme o sdělení adres, na něž bychom mohli „Jitro“ zasílati. „Jitro“ jest časopisem nejlacinějším a aby jím mohlo býti, musíme přinášeti velké finanční oběti. Čtěte, propagujte, podporujte a rádně platte a získáte si nemalou zásluhu o náboženskou obrodu studentstva.

Vypisujeme odměny pro ty, již získají nejméně 5 nových odběratelů; ti obdrží tento ročník „Jitra“ úplně zdarma. Kdo získá nejméně 10 nových odběratelů, dostane pěknou a cennou knihu. Adresy Vámi získaných odběratelů zašlete i s vlastní adresou nejdéle do 1. ledna 1928 administraci „Jitra“, Praha II., Panská 1.

Předplatte „Jitro“ složným lístkem č. 20.671 a uveďte adresu Vaši *čitelně a podrobně*; vždy adresu toho, za koho platíte. Platíte-li více exemplářů, napište počet i jména.

Příspěvky pro „Jitro“ zasílejte na redakci „Jitra“, Praha II., Panská 1. Nejlepší uveřejněné příspěvky budou odměněny.

Administrace.

JURO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX. ČÍSLO 1.

V PRAZE, V ZÁŘÍ 1927

Přátelé!

Viděli jsme jak u nás, tak za hranicemi, že katolické studentstvo je více a více předmětem pozornosti všech kruhů. Vynutili jsme si ji a zbývá nám stejně těžký úkol, uhájiti a zabezpečiti si své postavení. K tomu ovšem nestačí spokojiti se tím, co dali hnutí naši předchůdci a žiti z výsledků jejich práce: je nutno vyvinouti další činnost, abychom rok od roku početně rostli a vnitřně i na venek silili. Je třeba akce. Bylo to už také řečeno a opakuji to na začátku roku proto, že je jednak k akci nejvíce příležitosti, jednak také nechybí její nutný předpoklad, nadšení a chuť k práci

Řeklo se, že dnešní studenti nemají charakteristických vlastností svých předchůdců: nevěřím tomu a nedovedu si dobře představit studenta o nic se nezajímajícího, nerozhodného, váhavého a nespolehlivého spolupracovníka, protože s představou studenta, jako člena určitého stavu, vybaví se mi představa mladého a rázného člověka, který ke každému zjevu, s nímž se v životě setká, zaujme své stanovisko, dovede se za všech okolností rozhodnouti, nevyhýbá se projevu svého mínění a uskutečnění svých rozhodnutí a dovede vždy ochotně spolupracovati. To každý student. Student-katolík, ten položí svému rozhodnutí za základ zásady své víry, v nichž nezná kompromisu.

Má-li býti pevný charakter vlastností studenta vůbec, je nutným předpokladem, je *conditio sine qua non* u studenta-katolika. Samostatnost a stavovské uvědomení nevylučují však nutnost podříditi se autoritě celku, protože jen v jednotě a svornosti je síla a protože poslušnost k autoritě jednou dobrovolně uznané je také známkou dobrého a pevného charakteru. Svě povinnosti plní student-katolík ochotně a svědomitě a neopustí začatého díla, dokud je úspěšně a úplně neprovedl.

Mám ovšem na mysli povinnosti převzaté dobrovolným vstupem do našich řad: o ostatních — přednějších, jež samy vyplývají z povahy českého katol. studenta, netřeba široce hovořiti. Není zásluhou, ale pouhou povinností plniti, k čemu zavazuje víra, vlast a studium.

JUC. Jaroslav Markes,
předseda Ústředí.

Vstup do nového roku.

Prázdniny jsou dobou odpočinku. Po desetiměsíční práci potřebuje mladý člověk oddechu, který zároveň jest jakousi přípravou pro nový školní rok. Přípravou ve smyslu tělesném i ve smyslu duchovním. Ve smyslu tělesném, a je třeba toho oddechu, aby duch čile pracoval. Ve smyslu duchovním, neboť duše vše, co za rok poznala, v sobě seřazuje.

Ale vše jednou končí a končí i prázdniny. Život žádá práce. Pro tebe, milý jinochu, je tou prací studium. Studium, které se ti zdá leckdy suchým, neužitečným, odporným, ale bez něhož bys nedošel cíle, který máš před očima. Jestliže popatříš na své školské učení, jako na cestu, která tě má dovésti k cíli, pak budeš přemáhati lehčeji všechny obtíže, jež se ti postavějí v cestu.

Znáš snad srovnání životá se stoupáním do hor. Toto srovnání jest velice vhodné. Turista, který vystupuje na Mont Blanc, nebo na jiný velikán horský, vydává se velikému nebezpečí. Hluboké propasti zejí pod ním a kdyby učinil špatný krok, zřítíl by se do propasti. Je třeba veliké opatrnosti a veliké síly, aby dosáhl vrchołu, s něhož se naskýtá jeho oku krásný pohled.

Život lidský jest rovněž obemknut propastmi, kterým se musí vyhnouti člověk, chce-li dostoupiti vrchołu. Cesta k cíli je strmá, neschůdná, často vede oklikami. Bez zkušeného vůdce by člověk snadno zabloudil, a kdyby se neposíloval, bíz by upadl a nikdy by nedosáhl svého cíle.

Měl jsi, příteli, štěstí, že tvá matka, když tě vypravovala se slzami v očích na studie, mezi cizí lidi, požehnala tě křížkem. Nuže, máš v tom křížku sílu. Připomíná ti ustavičně, abys nezapomínal na Boha, abys se chránil všech pokušení, abys poctivě a svědomitě konal své povinnosti. Ten kříž Ti mluví o Vykupiteli, který tě nesmírně miloval a miluje, a který tě nikdy neopustí, když se budeš k němu utíkatí.

Pracuj a modli se. Začni svůj den s křížem a vzýváním Ducha Svatého, a končí jej křížem a díkůvzdáním. — Kdykoliv budeš umdlévati, popatř na kříž, kdykoliv půjdeš kolem chrámu, zaskoč do něho na chvílku, pozdrav svátostného Spasitele a popros ho o pomoc. Čiň tak a jistě dosáhneš cíle, jistě se nezřítíš do propasti.

Přijď, o Duše přesvatý, a naplň srdce svých věrných a oheň své lásky v nich rozněť!

Hlavu vzhůru!

Již po třetí sešel se světový kongres křesťanských církví, aby se uradil o sjednocení. Byli tam zástupci odštěpených církví. pravoslavné, protestantských, mormonské, anglikánských, a hlavně amerických sekt. Jednali o jednotném vyznání víry, o pojmu a organizaci církve, o počtu svátostí. Ke každému kongresu zvali i církev katolickou, ale ta se nedostavila a zakázala katolíkům účast na něm. Ne že by pokládala kongresy za špatné neb neužitečné; jsouť vyvolány lidmi dobré vůle — ale protože nemůže s nimi smlouvatí a ze svých zásad a svého učení něco slevovati. Nemá k tomu práva; její učení jest Bohem zjeveno a nelze jí ani jinému na něm něco měniti. A toto učení jest každému, kdo je chce poznati, přístupno, a netřeba ho na kongresu zvláštními delegáty vykládati. Delegát katolické církve musel by na kongresu prohlásiti:

1. Že není jiné jednoty v učení, ve svá-

tostech a nejvyšší hlavě, než ta, kterou měl na zřeteli zakladatel pravé církve, Ježíš Kristus: tato jednota jest vtělena v církev římsko-katolickou.

2. Že nemohou býti soudci této jednoty lidé, kteří stojí daleko od ní, jsouce rozerváni na množství sekt;

3. že nelze redukovati vyznání víry podle dobrozdání, chuti a pohodlí lidí, když sám Bůh-člověk zanechal je jako neměnitelný poklad jediné své pravé církvi, které slíbil svou stálou ochranu a přispění Ducha Svatého, aby jej až do konce věků neporušeným zachovala.

Radil se tedy kongres už po třetí o jednotě, bez církve katolické — ale dohody dosaženo nebylo. Snad se ještě několikrát budou sjezdy opakovati, ale pak samy přestanou, až jejich bezvýslednost bude patrna.

Hlavu vzhůru, příteli! Vidiš, jaký jest všude mimo katolickou církev chaos, jaká

rozervanost, pochybnost, nejistota? — Ty církev to cítí, hledají se dohodnout, aby čelily dalšímu ještě rozkladu a se závistí pohlížejí na církev naši, jež zde stojí jako jediný spořádaný šik, žijící jedním životem pod jedinou nejvyšší hlavou, stále napadaný, ale stále vítězně postupující, stále doplňovaný nadšenými rekruty, kteří nastupují na místa zrádců.

Druhé církev vidí, že nemají vnitřní síly, aby samy duše ve víře v Boha udržely; povolují lidským slabostem, slevují stále ze svých zásad dogmatických i mravních — a přece, a právě proto, duším nevyhovují.

Naše sv. církev v ničem neustoupila, protože nesměla: její učení i prostředky ku spáse, její organizace jsou stále tytéž, jako na počátku. Vývoj jest jen ve věcech podřadných; podstata, zásady jsou nezměněné a nezměnitelné. A tato církev shromažďuje v lůně svém vše, co má naše země nejšlechternějšího. Ty duše církev vede, zdokonaňuje, posvěcuje a šťastnými činí. Sta a sta procesů kanonizačních jest připraveno a se projednává. Jaký tu život, jaký mladistvý zápal, jaké závodění!

Příteli, hlavu vzhůru! Nemáš se proč za svou církev stydět. Buď hrdý na ni, děkuj Bohu, že žiješ v ní, v té jediné pravé, obecné, svaté a apoštolské církvi! Věz, že mnohý kolega tvůj, jenž se ti posmívá, v duši ti závidí tvou víru, tvou stálost, tvůj klid, tvou spokojenost.

A prosím tě, poučuj se o své víře, abys si jí víc vážil a ji více miloval. Setkal jsem

se v Římě s mnohými inteligenty našimi: bolela mne vždy jejich veliká nevědomost ve věcech víry. Až zarážela. Náš inteligent vynikal nad jiné tím, že nevěděl, co je mše sv., kdy se slouží, jak se má chovat v kostele, jak se dívat na naše krásné obřady. Smutná to »přednost«! Spoj se s jinými a vynuť si, kde toho není, na střední škole ve vyšších třídách vyučování náboženství a poznáš, jak naše víra dovede život osladit, okrášlit a ulehčit. Jen naše církev má budoucnost, jen ona zachová a obrodí náš stát. A ta církev, tos ty, katolický inteligent. — Přejde čas, kdy tě církev zavolá k práci. Všichni zklamou — jak zkušenost učí, jen katolický uvědomělý inteligent nezklame. Připrav se dobře na svou úlohu. Nyní jest čas dobré přípravy, čas setby, zakrátko přijde žeň.

Až Pán obrátí osud Sionu (naší vlasti),
budeme jako u vytržení.

Pak budou plny úsměvu rty naše,
a náš jazyk plný jásotu.

Pak bude mluvit mezi národy:
»Veliké věci Pán na nich učinil!«

Veliké věci Pán s námi učiní,
proto budeme se veselit.

Obrať, Hospodine, náš osud,
jako údolí v jižních krajích!

Kteří se slzami sijí,
jásající budou žnouti.

Chodíme nyní sice s pláčem,
nosíce símě na zasetí,

budeme chodit však domů s radostí,
snášejíce svoje snopky. (Žalm 125.)

Bouzek.

F. Hájek (L.—P.):

Modlitba.

Ó Tvůrce, veliký Ty nad hvězdami,
jenž řídíš všecken svět —
má hlava v úctě před Tebou se sklání,
Ty chraň nás slz a béd.

Ó Bože silný, velké lásky Tvůrce,
jenž hvězdám dáváš svit —
oheň sešli v chladná lidská srdce,
dej lásce svaté kryt.

Ó Králi tvorstva, svatý dárce míru,
jenž vládneš prameny,
shlad' v tůni hřích a s beder lidstva tíži,
stop záští plameny!

Otázka unionistická.

Otázka unionistická stává se dnes jednou z nejdůležitějších otázek. Již dávno nebylo lze pozorovati takové nadšení pro jednotu církví, jako v době současné. Sjezdy se jimi obírají, vědci hledí rozřešiti důležité problémy, lid rovněž přispívá svou modlitbou. — Letošní kongres na Velehradě byl opravdu skvělým důkazem, jak hluboko zapustila unionistická otázka své kořeny: Sjeli se zástupci četných národů slovanských neslovanských a radili se, jak by bylo lze odstraniti opět jednu z překážek, které se staví v cestu uskutečnění jednoty křesťanských církví. Přirozeně unionistické kongresy velehradské sledují sjednocení církví pravoslavných, v první řadě církve ruské s Církví katolickou. Rozdíl mezi oběma není tak veliký, jak by se zdálo na první pohled. Správně píše metropolita Szeptický, jeden z nejnadšenějších propagátorů unie:

»Jest jisto,« píše, »že podstatně je pravoslavná víra v původní čistoře katolickou Církví před roztržením. Dogmatický rozdíl mezi oběma není ani veliký, ani důležitý. Ale na druhé straně je třeba doznati, že, ačkoliv pravoslavná církev zůstala v podstatě toutéž, jako v X. stol., přece pojmy se během desíti století řádně změnily. Orientálský konservativní duch není u intelektuálů, hlavně u bohoslovců, tak silně vyjádřen jako u lidu. Ostatně se často stává, že čím menší jest rozdíl, tím těžší bývá dohoda. Jest jisto, že obraz Kristův, který září v každém křesťanském náboženství, může býti jedině slabou kopií původního typu. Dvě křesťanská vyznání, která mají tutéž víru a tatáž dogmata, mohou býti v základních rysech stejná, ale ve vedlejších podrobnostech tak rozdílná, že se zdají úplně různými. To platí právě o Východu a Západu . . .

Když my katolíci myslíme nebo mluvíme o Církvi, pak se nám jedná obyčejně o část Církve, kterou jmenujeme »Církví bojující«. Máme snahu zdůrazňovati více vnější, sociální stránku Církve, především hlavní linii budovy, její velikou sílu a základ její jednoty, totiž primát římského papeže. Křesťané X. století znali rovněž tento pojem a nechápali ho v tom plném smyslu jako my. Jeho veliké linie byly ještě zcela zahaleny. Tisíciletý vývoj byl nutný, abychom dospěli k definici Koncilu vatikánského . . . Kredo pravoslavných je naším kredo. Ale naše

nazírání a naše pojmy se různí. Mohlo by se skoro říci, že katolíci vidí dálku Církve, počet jejích věřících, zatím co pravoslavní vidí její hloubku, jakost jejích členů. Tyto pojmy jsou jako dvě linie, které se pronikají v pravém úhlu. Katolíci vidí více linii horizontální a pravoslavní linii vertikální, která jde do hloubky, nebo spojuje se zemí.

Když mluví katolík o nedostatečné organizaci a vnitřních bojích církví odštěpených, pak tyto historické důkazy pravoslavného nepřesvědčí. Vnější, sociální, kvantitativní postavení Církve má pro pravoslavné význam pranepravný. Jest mu důležitější hloubka křesťanského citu. Jedna duše může míti podle pravoslavného nazírání v očích Božích stokrát větší cenu, než veliké množství jiných duší.

Nápadný jest pasivní charakter Orientu ve srovnání s činností Západu a tento charakter zahlédáme na všech polích křesťanského života. Pro Orientálce spočívá svatost téměř výhradně v útěku od světa. Jediné anachoreti, poustevníci, lidé mlčenliví pro činnou svatost apoštola. Proto jest i odlišné nazírání na modlitbu, která se blíží spíše kontemplaci poustevníka, než modlitbě západního křesťana, který hledá u Boha sílu v denních bojích životních.«

Uvedl jsem úmyslně tento dlouhý citát, který nám jasně ukazuje několik důležitých bodů, několik významných překážek. Pravda, i otázky dogmatického, věroučného rázu jsou nemálo důležité, tím důležitější, že pravoslavní bohoslovci podléhali v posledních desítiletích hodně vlivu protestantských učenců.

Otázka unionistická má veliký význam pro celý svět a hlavně pro svět slovanský. Když mluvil veliký unionistický pracovník Dr. Grivec na Slovanském ostrově k Pražanům, zdůraznil právě ten význam sbratření.

Naši cestu na Velehrad a do Prahy organizoval slovinský Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, aby o výročí 1100letého jubilea sv. Cyrila obnovil cyrilometodějskou ideu, která před tisícem let spojovala Jihoslovany a Čechy. Putující od Bratislavy na Velehrad a do Prahy, přesvědčili jsme se živě, že cyrilometodějská idea je onou velikou silou, jež je s to co nejtěsněji spojití Jihoslovany a Čechy, spojití je totiž v pravém národním a křesťanském duchu.

Není to jen náhodou, že papež Pius XI. svůj apoštolský list na oslavu 1100. výročí narození sv. Cyrila adresoval na český a jihoslovanský episkopát. Tím hodně zřetelně upozornil, že zvláště Čechové a Jihoslované jsou povinni šířit kult sv. Cyrila a Metoděje a ideu Cyrilometodějskou. A naše triumfální cesta Československem je nám důkazem, že Češi a Jihoslované jsou pro tento úkol nejen předurčení, nýbrž proň i schopni.

Byly kdysi doby, kdy se myslelo, že idea cyrilometodějská je málo katolickou a málo vlasteneckou. Ty doby už minuly. Nyní je kdekomu úplně jasno, že Cyrilometodějská idea jest jednou z nejhlubších a nejzákladnějších katolických, křesťanských ideí.

Každý průměrný křesťan musí uznati, že idea cyrilometodějská je podstatně křesťanskou ideou; každý katolík musí uznati, že je to podstatně katolická idea; každý Slovan musí uznati, že je to idea, která jediná může šťastně řešiti slovanský problém. To si musí zapamatovati zvláště Jihoslované a Češi.

Kdo nechápe té idee, jest zaostalcem; kdo nechápe té idee, je slabým křesťanem; kdo jí nepodporuje, je slabým katolíkem;

kdo té idee nešíří, není ani dobrým Slovanem, ani českým nebo jihoslovanským vlastencem. Cyrilometodějská idea jest velkou ideou křesťanské obnovy, jež může řešiti problém křesťanství a Slovanstva stejně šťastně, jako i problém národnosti a křesťanství nebo národnosti a katolictví.

Je třeba vnikati stále hlouběji v duši národů, o jejichž sjednocení se jedná. Poznáváním jejich zvyků, jejich obřadů a jejich víry bude obohacen netoliko náš rozum, nýbrž i vzplane prudším ohněm naše láska. Měly by proto býti pořádány v Sociálních Studentských Sdruženích časté přednášky o ruském národě, o ruských obřadech, o ruském umění, literatuře a pod. Nesmíme zapomenouti, že nám připadne snad v dobách budoucích důležitý úkol v unionistickém hnutí, a bylo by hodno odsouzení, kdybychom se na ten úkol nepřipravili.

Nejen ve studiu leží výsledky unie. — Modlitba musí vždycky provázeti všechny naše snahy. Proto nezapomínejme pomodliti se za své bratry a za ty, kteří se snaží, aby brzy nastal jeden ovčinec a jeden pastýř. Budeme tím i připraveni a práci naší bude jistě požehnáno.

A. O p a v s k ý:

Zborou.

*Ó, slyšte, lidé, od Zborova zvuky bolné,
řev bubnů, blesk a oheň smutně odtud planou,
toť vzlykot zbrani, nářek duší otců padlých,
jež s divými sem větry od Zborova vanou.*

*Ach, hrůza děsná bolné nitro Čecha svírá,
při vzpomínce na reky věrné, reky padlé,
krev potůčkem se od Zborova divě lila,
když dobýval si Čech zde dávné květy zvalé.*

*Tvář červená tu bojovníků cizích zbledla
a zbledlo slunce jasné od hrůzy té děsné,
však Čech vždy mohutný meč pevně v ruce svíral.
by pomstu Němcům sám odčinil dřív než klesne*

*Zde padesát a tři sta Čechů odpočívá,
tam padesát a tři sta rodin v slzách moří,
a děti k otci, žena k muži, matka k synu lkají,
ó, proč nás opustils a vzpomínky si tvoří.*

Co čísti?

»Cením více neznalost čtení, než věnování se četbě, porušující dobré mravy.« Nepověděl to žádný pobožnístkář těsného rozhledu na svět a život, leč pohan, slavný pedagog římský Quintilian.

Hluboké nadpisy, vábíci obrázky a rytiny bohatě vázaných knih a brožur, podpadajících oku chodců ve výkladních skříních a knihovnách, neznamenají ještě vždy, že knihy ty by byly opravdu cenné vzděla-

vatelsky a mravně. Rozšířenost chtivě odbíraných spisů, deníků, týdeníků a měsíčníků všeho druhu neopravňuje nijak bytí přesvědčenu o jich věrohodnosti a estetickosti.

Nutno především dávat pozor na obsah knih a časopisů.

Četbu, pokud se obsahu týče, lze rozdělit na: nezdravou, vzněcující a vzdělávací.

První má každý slušný student nenávidět, druhé má se báti a jí se vyhýbat jako morovému povětří, třetí má si oblíbiti.

»Přehnanost, zbytečná obava o vymyšlených nebezpečích« — řekne snad ne jeden z čtenářů. »Mnohé knížky, čtené povrchně, nemohou změnit mého přesvědčení a chování...«

Netvrdím, že špatný vliv dá se hned cítiti. Avšak věříte, že začíná-li stavba praskat a pukat, trhlina ty jsou počátkem jejího zřícení se. Z malé jiskry často vzniká veliký požár. Pohleďte na práci mravenců,

jak vrtají podzemní chodby. Podobně četba jistého druhu vydlabuje v hloubi duše skryté skulinu pro špatné činitele.

»Jsem silný, ničeho se nelekám.«

Rovněž dub jest silný, avšak odumírá, hlodán jsa drobným červíčkem.

Bylo to v červnu 1874. Jeden francouzský voják byl odsouzen k smrti za četné přečiny a za shození stráže bezpečnosti do Sekvany. K poslední chvíli připravil se křesťansky a před popravou učinil toto vyznání:

»Umírám pln důvěry v milosrdenství Boží, jež jsem prosil za odpuštění hříchů. Provinil jsem se těžce, ale jsou jiní, již větší jsou obtíženi vinou; jsou to spisovatelé špatných knih a vydavatelé špatných a zhoubných novin. Oni mne zničili, učili pohrdati vírou a tím vzpouře proti všelíké autoritě a vrchnosti.«

Mládeži! Studenti katoličtí! Vypovězme boj špatnému tisku a buďme nejen čtenáři, ale též horlivými apoštoly dobrých, zábavných i vzdělávacích knih!

J. M. J.

J. Z. Jesenský:

Jednou v slunný den .

(Věnováno Dagmaře Brožové.)

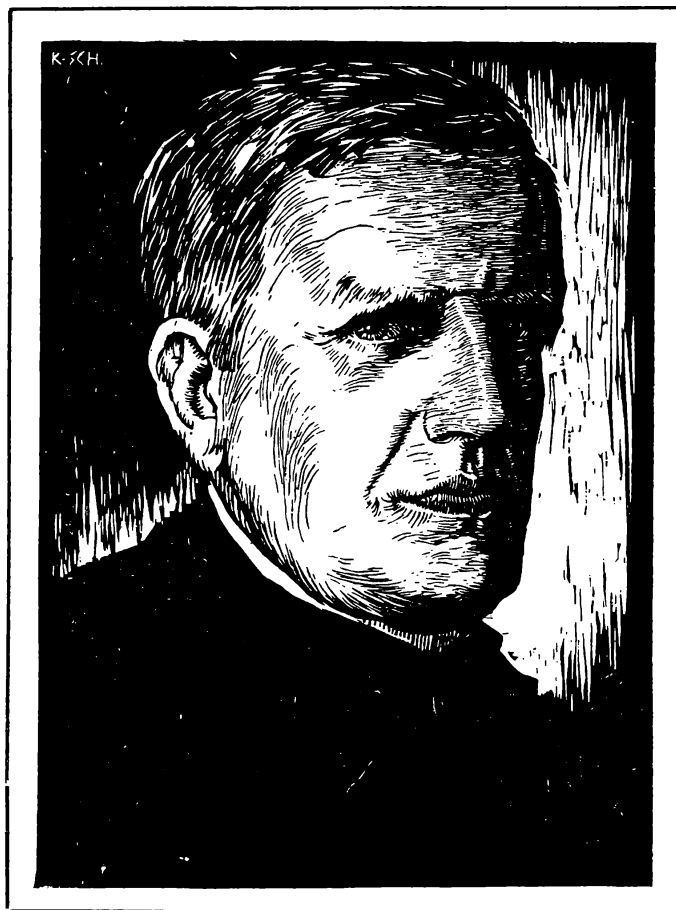
*Paprsek slunce jednou v slunný den
zazvonil v okno a lákal mě ven.
V světničku vběhl a na stůl můj pad
na kytku fial. Mě polaskal v tváři
a vábil mě ven, tam, kde v sluneční záři
se k životu probouzel pochmurný sad .*

*Já do sadu vyběh' — To slunce mě zvánilo —
hledat tu krásu, již doma mně kouzlilo
v světničce chmurné Však zůstal jsem stát:
kolem, kam dychtivý pohled můj pad,
zřel prázdno a smutek a bylo lze čísti,
že zima tu vládne — ty haluze holé,
a nohy mé šlapaly setlé listí
Vyběh jsem dále, tam v lada a pole,
tam hledat tu krásu kam jsem však hled', všude
bylo tak pusto — vše prázdno a chudé*

*Zavřel jsem oči a zpět zase domů
smutně jsem krácel, kol šedivých stromů,
jež stály tu bez listí, smutně a tiše,
a zvedaly haluze ke slunci výše,
blíž k teplu a dále od studené země*

*Vešel jsem domů, do světničky šedé,
odnes ty fialky zvadlé a bledé,
a zavřel jsem okno, by nemohlo ke mně
slunce, jež lákalo paprsky svými
v kraj, kde vše spalo pod závojem zimy*

1867

1927

SIGISMUND BOUŠKA,

největší katol. básník český, který slavil dne 25. srpna 1927 své šedesáté narozeniny.

Sigismund Bouška:

Bůh.

*K jednomu modlím se Bohu,
jak dovedu a jak mohu,
jak On mi dal lásku a vložu.*

*A modlitba má se mění,
a mění se žalmů mých pěni,
jak roste božích věcí pochopení.*

*Āne lákala hloubka i výška i věda,
v nich tonul jsem, mizel jsem, běda,
tak trosečník záchranu hledá — — —*

*A čím více rostla má odvaha v pýchu
a žádost po vědě se rovnala hřichu,
tím více jsem sobě byl k smíchu.*

*I klekl jsem znovu
u pýchy své rovu,
v zem, matku svou, ptáčetem klovu.*

*A slyším ji mluvit, jako v snáchi:
»Prach jsi byl, synu, prach budeš, prach,
jen duše tvá visí na hvězdách!*

*Tak jako já okolo slunce kroužím
a v něm se hřeju a po něm toužím,
tak pokloň se Bohu a řekni: Sloužím!«*

*Dech matky mně do duše dýchl,
já ztichl,
a zlomen v své pýše jsem vzdychl:*

*»Ty, praduše všeho, jedna a troji,
Ty, Duchu, jenž Otce a Syna pojí,
hled' na lidskou podobu svoji!*

*Miluji všecko, co v čase jsi stvořil,
zem, moře, vzduch, bych všude se kořil,
jdu tiše, bych dílo tvé nepobořil!*

*Já vyhnu se květu i mravenci v cestě,
jdu nábožně hvozdem, cestu si klestě,
zřím všude své bratry i v poli i v městě — —«*

*Tu jakoby tvůrčí Duch zavál mi v oči,
já prohlédl bleskem a kam noha vkročí,
v každickém prášku teď tvor Boha zočí.*

Proč miluji vlast svou?

(Z přednášky českého salesiánského studujícího v Itálii.)

Miluji vřele drahou českou zemi, neb jest máti mojí, krví z krve mé, toť země, v níž dlí nejdražší mé bytosti — všichni tam jsou Čechy!

Toť místo, kde jsem uzřel první slunce paprsky, kde řeč mi nad kolébkou sladce zněla, stále mile zvoní, kde jsou knihy, v nichž první písmena jsem se učil znáti na hezoučkových verších, básničkách a pořekadlech, kde moji bratři a drazí, celý národ veliký, k němuž se čítám a hrdě hlásím, kde spanilá příroda kouzlem ročních časů dětská léta pojí, kde v sadě skví se z jara květ, vody hučí po lučinách, bory šumí po skalínách, kde v létě se vlní zlatoplavé lány a v stínem vábících sadech dýchají libou vůni košaté, chutnými plody obtěžkané stromy, na svěžím, zeleném a zpestřeném květů barvami koberci, kde v podzim mládeži kynou ty půvabné pastvy, kde zima se sněhovými vánoci, jež skvostnou »půlnoční« s koledami v Štědrý večer, plný svatých tajů, přináší den, kdy všichni za příkladem Lásky, s láskou zasedali kol jednoho stolu, zářícího stromku, kde tak útulno a milo, bavíce se poutavými zvyky dávných předků To vše má krásná česká země, domov můj

Ty rozhoupané, slavnostně znějící zvony na kostele rodné vísky, zbožný lid do chrámu vyzývající, kostelík, v němž vykonán nejslavnější akt mého žití, první sv. přijímání, to vše předmětem mého milování, to vše krásná rodná země má, země česká, domov můj!

Jak hluboká pravda kryje se v slovech lásky k rodné půdě, lépe pochopíš, když po letech z dále vracíš se do milované své otčiny. Tu láska už před hranicí rodné země rozehraje nejjemnější struny citů tvých, slzy vytrysknou ti z očí, duše jásá, výská, blahem opojena!

Když v cizině prodíráš se davy cizí řeči a náhodou potkáš neznámého člověka, jenž náhle promluví tvým jazykem, tvou mateřštinou, tu zachvěje se cosi v srdci tvém a mimoděk divný výkřik z hrudi se ti vydere

Pochopíš ten pocit lásky, když začnou docházeti zvěsti Jobovy, že drahá vlast jest

v nebezpečí, že cizák pokouší se sméstí vlast tvou milenou se zemského povrchu, jak mnohý vzdělaný i nevzdělaný vyvrhel za trochu ztuchlé rýže otrocky vrahu vlasti důtky líže, jak ne jeden sobec lakotný češtví a víru cyrilomethodějskou a svatováclavskou hanebně zaprodává, jak obluda jakás vine se k řádrům dobrotivé a přítulné matky vlasti, aby jí krev ssála a trávilá svým jedem, jak vlast loupena a vykořisťována i s národem ubohým bezedností chamtivého jícnu i nadějných, leč nevděčných synů, neštítících se ohavností, k nebi volajících o pomstu, jak jich vinou trpí dobrý, důvěřivý, pracující lid, že národ se sváří, ač vlast ohrožena, jak bratr bratru přeradostně škodí, jak národ se rve a bije, ba že i krev teče, jak vlast klesá nevědomky v nepřátel porobu, již mamonem národ štvou a hubí, jak věrní vlasti synové výsměch a týrání trpí, jak chrámy se znesvěcují a víra otců depce, jak mládež, naděje to budoucnosti, hyne mravní i časnou bídou, že bratři tvoji, národ český, ztrácí zdravou hrdost svoji a svědomí, zvrhuje Lásku a zároveň s ní lásku a lidskost, že někteří hanbu činí jménu českému, jejíž echo až do ciziny zaléhá, pak pochopíš, čím láska k vlasti a pravý význam toho posvátného citění. Tu bezděky rty se slzou v oku šeptnou tichou modlitbu o slitování nad drahým, bloudícím národem.

Ó vlasti má přemilá, kolébkó má i otců mých, místo sladkého spánku! Krásná česká zemi, slavná minulostí, opět — díky Prozřetelnosti — svobodná a volná! Pro tvou volnost a svobodu prolilo krev a život položilo tolik hrdinů, vlastenců to srdcem, obětí i skutkem, nikoli slovem, toliko za dobré bydlo, tolik jich zahynulo radostně pro tebe v dále, v pustých stepích, mrazivém sněhu a ledu, v bažinách a řekách, v přebolestných ranách, v krve potocích...

.. Já tě miluji více, jsa od lůna tvého mateřského odtržen, nejvíce po Bohu tě ctím a z celé duše nade vše na světě; cizina mě učí lépe znáti tě a milovati. Tys jako zdraví! Jen ten, kdo tě pohřešuje, chápe plně cenu tvoji!

Ale vrátím se, dá-li Bůh; čekám už, bych tě mohl opět uzříti, myslí k tobě zalétám,

tam, kde ty naše hory jsou, zasnoubeny s oblohou, ty lány plavé, stráně a doliny, města a dědiny. Duše má se touhou pne!

Chystám se a vzdělávám, dlím v cizině, bych jiným lépe lásku k tobě vštěpoval.

Dr. J. Š.:

Radio a věda.

Úmorná práce třiceti let vědeckých pracovníků, techniků a fyziků na poli radia přinesla lidstvu velké ovoce. Neúnavné pokusy, experimentování a zdokonalování přístrojů bylo konečně korunováno úspěchem. Před třiceti lety sotva podařilo se přenést bezdrátově elektrickou energii na vzdálenost několika desítek metrů, a dnes lehce jest překlenuta širá pláň moře, dělicí navzájem jednotlivé díly starého a nového světa. To vše dokázala věda, která své nejlepší pracovníky dala do služeb radiotelegrafie a radiotelefonie. Nás dnes zajímá otázka, jak se to radio odvděčilo vědě. Z jednoho obrázku si nejlépe učiníme úsudek.

Jak se oznamuje z New Yorku z vysokoškolských kruhů, podaly tyto návrh na zřízení rozhlasové university pro Spojené státy. Potřebný kapitál ve výši jednoho milionu dolarů má být opatřen subskripcí. Plán tento vzbudil ve vědeckých kruzích Unie velké sympatie. Vysílací stanicí o velké energii mají být vysílány pouze jen vědecké přednášky. Především má široké obecnstvo být seznámeno s technickými pokroky. Jak se zdá, dojde k uskutečnění tohoto plánu, ježto spolkové správy Unie prohlásily, že budou návrh podporovati. Univerzita tato bude prvou institucí svého druhu v celém světě.

Radio tedy stane se jedním z nejdůležitějších a z nejpopulárnějších prostředků šíření vědy. Jím budou se hlásiti širokému okruhu posluchačů nejzákladnější poznatky technických nauk a později bude přikročeno i k ostatním oborům vědy. Radio, které bylo dlouho tvrdým oříškem, jež věda měla roz-

Jednou s nebes milostí chci ztráviti život a síly pro blaho tvé a národa, učít všechny Boha a vlast znáti, jako mne učili český otec, česká máti! Zdráva buď, vlasti má!

J. M. J.

řešiti, odvděčuje se synovsky a dává se úplně do služeb vědy.

Nejen americká universita bude hlásati vzdělání. Tam sice bude nová stanice věnována výlučně vědeckým účelům, ale radio na celém světě jest již ve službách šíření vzdělanosti. Neboť co jiného jsou ty četné přednášky, které denně jsou vysílány asi šesti sty vysílacích stanic celého světa? I u nás má radio v šíření vzdělání své místo. Přednášky třech našich vysílacích stanic dosti často jsou velmi dobrou školou pro dvěstětisíc našich posluchačů rozhlasu.

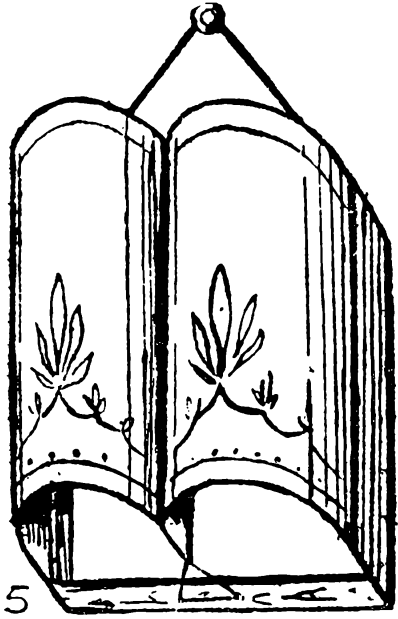
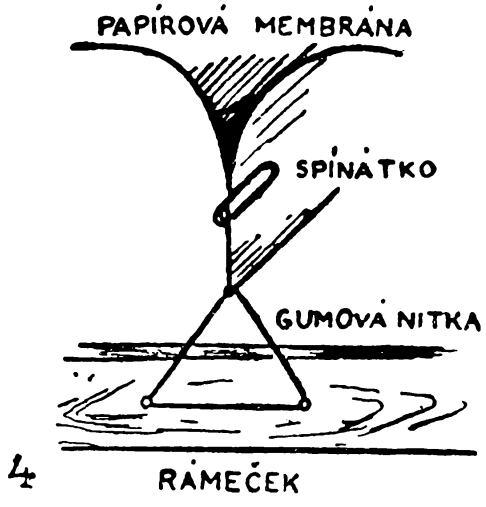
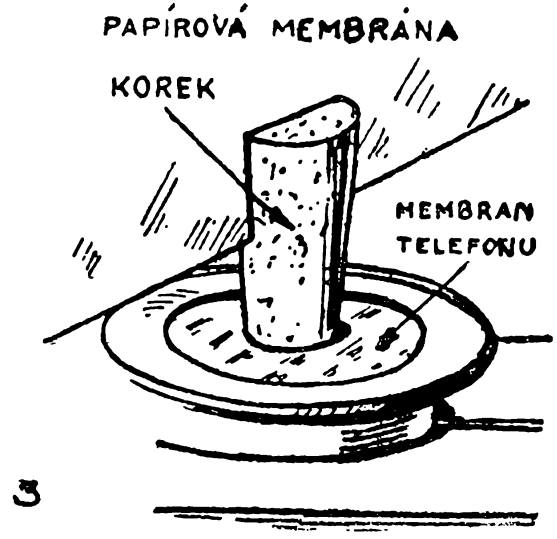
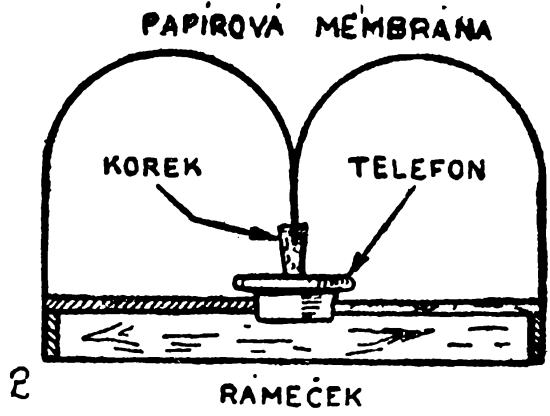
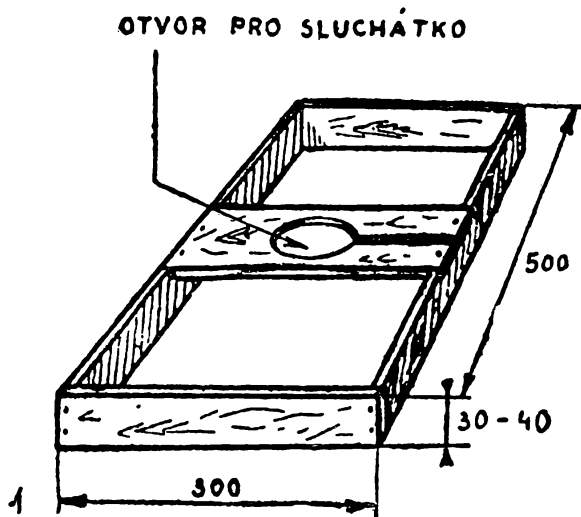
A nejen přednášky, nýbrž celé kursy, věnované různým oborům vzdělanosti, již dnes konají velké dílo mezi posluchači, přispívající tak k doplnění vědomostí i těm, kteří za jiných okolností nemohli by se zúčastniti těchto kursů a přednášek. Jedině radio, ta jejich nepatrná přijímací stanička, spojuje je s kulturními institucemi velkoměsta a dává jim možnost zajímati se o časové otázky vědeckého badání, poznati populárním způsobem hlásané základy technických vymožeností a tvorby lidského ducha.

A přes to lze mluvit o začátcích radiofonie. Vždyť teprve po válce stalo se radio známým po světě. Teprve minulá tři nebo čtyři leta přispěla pak k tomu, že dnes jest radio známo nejen ve městech, ale i v zapadlých horských vískách a lidé počítají s ním jako s jinou samozřejmou technickou vymožeností a nedívají se naň jako na zážrak. Teprve další vývoj ukáže, co radio vykoná na poli obecné vzdělanosti a nepochybujeme o tom, že bude to práce, kterou dnes nedovedeme ani odhadnouti a oceniti.

Domácí sestrojení reproduktoru.

Přinášíme dnes návrh na domácí sestrojení reproduktoru, jak jej před krátkou dobou uveřejnily »L. N.« Je založen na poznatku, učiněném v laboratořích de Forestových, kde bylo zjištěno, že nejčistší a nej-

méně zkreslenou reprodukcí všech tónů podávají ampliony bez ozvučnice a sice s membránou válcovou. Může být jednoduchý půlválec neb dva válce vedle sebe, které jsou ještě výhodnější a na sestrojení snažší.

Takový amplion může každý velmi snadno a rychle doma sestrojiti, téměř bez nástrojů, při čemž výdaje jsou omezeny jen na zakoupení dobrého amplionového spodku (100—200 Kč), neboť ostatní materiál nebude státi ani 10 Kč. Kdo chce použiti místo amplionového spodku telefonního sluchátka, musí voliti rozměry poněkud menší, než jsou v popisu udány.

Z destiček asi 7 mm silných a 30—40 mm vysokých sestrojíme si obdélník 300 krát 500 mm, jak vidíme na prvním obrázku. Můžeme ho buď stlouci hřebíčky, sešroubovati aneb dokonce sesadit dohromady a sklížit, jak to dělají truhláři. Doprostřed zasadíme destičku, o něco širší než amplionový spodek, neb telefonní sluchátko, kterého chceme použiti. Ve středu destičky vyřízneme otvor, do kterého sluchátko upevníme. S jedné strany destičku nařízíme až ku otvoru, takže vznikne úzká štěrbina. Tato nám umožní sluchátka na jeho místě přitáhnouti. Učiníme to tak, že přišroubujeme

nejprve polovinu destičky před šterbinou, pak vložíme sluchátko, obě půlky k sobě dobře přitáhneme (můžeme si pomoci motouzem neb svěráčkem) a přišroubujeme druhou půlku.

Nyní přistoupíme k výrobě a úpravě membrány. Jako materiálu použijeme silného dobrého papíru, buď kartonu neb i kladívkového, rozměru asi 500×700—800 mm (podle velikosti spodku nebo sluchátka). V polovině ho dobře přehneme a okraje ohneme zpět, takže dostaneme jakési dva válcové oblouky, jak vidíme na druhém obrázku. Okraje připevníme na rámek (přiklížíme, přitlučeme hřebíčky neb přišroubujeme), při čemž prostřední spojená část nám svoji vlastní vahou musí spočívat na rámečku. Asi 40 až 50 mm od přehnutého okraje sepneme obě poloviny papíru spinátkem na dopisy, aby nám držely pěkně zadaný tvar. Nyní si opatříme úzkou, dosti dlouhou korkovou zátku (co nejhladší). Zátka bude nám přenášeti pohyb s membrány telefonu na membránu papírovou. Hodí se k tomu účelu mnohem lépe, než nějaké kovové jehly, neboť hustota korku se velmi

blíží hustotě papíru. Zátku s jedné strany nařizneme podle obrázku třetího, a vsadíme do ní přehnutý okraj papíru. Můžeme ho zaklížiti, aby lépe držel. Máme-li již upevněno telefonní sluchátko, jsme vlastně s výrobou amplionu hotovi, neb bude-li ležeti rámeček vodorovně, spočívá korek na membráně telefonu váhou papírové membrány a přenáší na ni záchvěvy telefonu. Korek můžeme i na kovovou membránu telefonní přilepiti kapičkou lepidla.

Mnohem lépe se ale amplion vyjímá v poloze svislé, na příklad pověšen na zdi, neb postaven na stole. V tomto případě nepůsobí nám již váha papíru proti membráně telefonní a proto musíme si ji nahraditi tím, že konce přehnutého okraje papírové membrány přichytneme tenkými gumovými nitkami k rámečku, jak je to označeno na čtvrtém obrázku.

Zkušenosti, které čtenáři s tímto amplionem docílí, nám sdělte, abychom mohli ostatním doporučiti jeho konstrukci a upozorniti tak znovu na dobrý a levný reproduktor, který jest jistě přáním mnohých našich čtenářů.

La confédération des étudiants catholiques tchécoslovaques.

Il semble que tous les travaux concernant l'organisation extérieure des étudiants catholiques tchécoslovaques ont abouti à la fin et que ce grand corps est préparé pour la conquête. Il y a huit ans on a commencé à réunir des étudiants des écoles secondaires pour former une association bien forte et autonome. Le travail n'était pas facile, comme on le pourrait supposer. Car, la guerre finie, la nation a montré beaucoup d'hardiesse dans la lutte contre le catholicisme et les obstacles qui s'opposèrent à la formation des groupes des étudiants catholiques, n'ont pas été petits. Mais, maintenant, on peut espérer que l'avenir est à nous.

Les premières pierres de l'organisation ont été posées il y a vingt deux ans. Car vraiment, c'était en 1905, quand on a fondé à Prague la première association des étudiants catholiques tchèques, la »Česká Liga Akademická — Tchéque Ligue Academique«. Les étudiants de l'Université et de l'École polytechnique, groupés dans la Č.

L. A. ont suivi le but digne des coeurs jeunes et enthousiastes: Ils ont voulu réunir les jeunes étudiants contre l'athéisme ou l'indifferentisme religieux qui ont envahi tous les milieux de la société tchèque et qui se mantrèrent un grand danger pour les étudiants.

C'est pourquoi on a fondé la Č. L. A. qui a fait et qui fait jusqu'à ce jour le travail méritoire parmi les étudiants. Naturellement, les commencements ont été très durs et les fondateurs ont été obligés à apporter des grands sacrifices. On les a banni de toutes les associations des étudiants. On a offensé leur emblème (la couronne de Saint Venceslaus). Ils ont connu la haine des adversaires. Mais ils ont continué à travailler et en 1914, la Č. L. A. a compté plus de 200 membres.

On a travaillé partout en propageant et en développant partout la connaissance du but de l'association, et c'était une grande recompense pour ces jeunes gens quand ils

ont pu fonder en 1906 la deuxième association des étudiants catholiques, le »Moravan« à Brno, qui en 1914 a réuni 150 membres.

La guerre finie, il était nécessaire de commencer à travailler. La guerre a pris aux associations presque tous les membres, car publication d'une revue »Hlídka — La garde des étudiants« a été impossible, le travail a cessé. En l'octobre 1918, la Č. L. A. n'avait que 20 membres, telles ont été les pertes causées par la guerre.

On se mit à travail. La »Česká Liga A.« et le »Moravan« ont été réorganisés. On a commencé à publier la revue »Hlídka«, qui a été changée en »Život — La Vie«. Et en fin on se mit à organiser les élèves des écoles secondaires. »Ústředí katol. studentstva československého — La Confédération des étudiants catholiques tchécoslovaques« est devenue le centre de tous les groupes et de toutes les associations. Aux écoles secondaires on a fondé les »Sociální Studentské Sdružení — Les Associations sociales des élèves«, qui ont eu le but de réunir tous les jeunes catholiques pour renforcer et sauver leur foi. Et ces jeunes gens ont fait leur

devoir pendant les années d'une grande désorientation religieuse intellectuelle et morale. Ils ont combattu les ennemis du catholicisme, ils ont été les soldats courageux de la vraie cause.

Aujourd'hui, presque dans toutes les cités existent les S. S. S. et on peut dire qu'elles travaillent et prospèrent. Les chefs ne se contentent pas de l'organisation extérieure, mais ils veulent approfondir la vie intérieure des membres. C'est pourquoi on donne aux S. S. S. des bons pères spirituels, on fait beaucoup de conférences, et deux revues »Jitro — Le Matin« et »Život — La Vie« se préoccupent intensivement de la formation des jeunes gens profonds dans leur foi.

Les bases de l'avenir sont données. Deux idées dominent toute l'activité: L'idée de l'union des Eglises, ainsi dite »Myšlenka cyrilometodějská« et l'idée de l'apostolat laïque d'après les directions de »l'Action catholique«, où tous les étudiants et tous les élèves peuvent faire beaucoup de bien pour leurs âmes et pour la gloire du catholicisme dans la jeune République.

Jarmila Osecká:

Já Boha kolem viděla jsem jít . . .

*Já Boha kolem viděla jsem jít
Byl večer podzimní a mně se chtělo snít.
Šel — smutek v očích dlel a v srdci lásku měl
ten, který za lidstvo na Kalvarii čněl.*

*A ještě Boha kolem slyším jít
Tichouneké kročeje spadané listí tlumí,
průzračná melodie v duši mi šumí,
duši mou uchvátil podivný cit.*

*Šel — hlavu sklopenou —. Snad
rudé listí zrakem hladil. Sad
v mlhu ztopen byl a z dálky vanul chlad.*

*Mou duši táhne cos, jak vůně jasmínu,
tajemná pohádka, víra, že nezhygnu,
dnes zpívat chci o štěstí, dnes nechci lkát,
štěstí chci rozdávat — lidem je dát!*

*Já Boha kolem, vím, že zas zřím jít
u večer podzimní, až o něm budu snít.
Já v něho uvěřila! Já věřím!*

Česká a slovenská delegace na sjezdu „Pax Romana“.

Dr. Václav Plocek:

Pax Romana.

VII. kongres mezinárodní organizace katol. studentstva Pax Romana konal se ve Warszawě. Dnes po ukončení kongresu možno s patričním odstupem zhodnotiti dosavadní výsledky práce této mezinárodní organizace.

Nehledě k menším a bezvýznamným mezinárodním studentským organizacím, jsou dvě veliké studentské organizace světové, v jejichž programu je práce pro mír: Fédération universitaire internationale (F. U. I.) se sídlem v Ženevě a Pax Romana se sídlem ve Freiburgu. Poměr obou organizací jest přátelský, takže si dokonce navzájem obesílají své kongresy. Cíl mají podobný, jedině každý volí jiné prostředky k jeho docílení. Zatím, co F. U. I. idealisuje před očima veřejného mínění mírové snahy, nepočítajíc s přirozeností lidskou, ukládá Pax Romana svým organizacím těžké oběti v zájmu míru římského a z povinnosti křesťanské, ulamujíc tak třecí plochy sobeckých zájmů zástupců jednotlivých národů. A práci tu koná pro Boha a s Bohem, nepovyšujíc schopnosti lidské nad přirozenou možnost, ultra posse. Jest jisté, že výsledky naší katolické organizace nejdou rychle, ale jdou jistě. Již dnes možno znamenati podle výsledků dosavadních kongresů plus u Pax Romana oproti F. U. I.

Skutečnosti takové neznamenaají, že by na našem mezinárodním studentském fóru nedocházelo ke křížení zájmů státních, jejichž reprezentanti i v této organizaci s katolickým charakterem pociťují povinnosti vůči svému národu jeho byly i na fóru Pax Romana přednáseti. Lepší by ovšem bylo, kdyby k takovým projevům egoismu na fóru Pax Romana vůbec nedocházelo, neboť sám charakter Pax Romana tomu nasvědčuje, ale nelze se podobným incidentům divit, neboť plynou z vrozené slabosti lidské. Chvályhodný však jest úporný boj všech složek Pax Romana, který směřuje k úplnému odstranění incidentů. Boloňský kongres formuloval v tom směru přesné znění svých stanov, z nichž jest jasno, že vnitřní věci států na fóru P. R. projednávány býti nesmí. A vedení pilně také pečuje o to, aby tento příkaz porušen nebyl. Kdo by se proti tomu provinil, pak ho nutně stihají nepříjemné následky, jak se stalo letos zástupcům frakce maďarského studentstva z Bratislavy. Jejich mluvčí, jakýsi Ölvedi, totiž veřejně při zahajovacích projevech dne 11. srpna t. r. ve Warszawě prohlásil, že Maďaři v Československu jsou mučedníky Slováků. Byla to slova nepředložená a mluvčí se jich sám ulekl, když viděl na znamení protestu odcházeti ze sálu čet-

nou delegaci československou. Když byl předseda Pax Romana neprozřetelný projev odsoudil veřejně a požádal, aby se československá delegace vrátila, poprosiv ji za prominutí, vrátily se obě delegace s výhradou, že Comité directoire incident čestně pro naši delegaci urovná. Naše delegace měla po celou dobu projednávání nepřijemného incidentu na paměti poslání Pax Romana, nemožno se však spokojiti s nedostatečným jeho vyřešením, když byl povahy veřejné, takže se oň zajímala zahraniční ministerstva, tisk a zahraniční činitelé. Po dlouhém jednání přistoupila naše delegace na písemnou satisfakci zástupců maďarského studentstva, že nechtěli nikoho uraziti a nejméně že chtěli se dotýkati československého státu. Poněvadž však byla brána v pochybnost naší delegací oprávněnost členství této maďarské frakce, bylo usneseno, že příští Comité directoire, v němž má i Československo svého zástupce, oprávněnost členství přezkouší. Musíme tedy veřejně přiznati úzkostlivost vedení Pax Romana, s jakou se vyhýbá zasahování do vnitřních poměrů státních.

Světlou stránkou, zvláště pro nás Slovany důležitou, jest aktivita, již projevují v Pax Romaně zástupci slovanských zemí. Již jsem podotkl, že v příštím výboru má Československo svého zástupce, jest tam zástupce bratrského národa polského, Polák byl loni jejím předsedou. Zástupcové naší účastnili se aktivně jednání v komisích, podávajíce praktické návrhy. Kladu na toto velký důraz, poněvadž vidím možnost vnést na forum Pax Romana důležité pro nás a pro katolíky vůbec otázky unionistické. Ať dříve či později do jednání Pax Romana je vneseme. Chtěli jsme tak učiniti u příležitosti milenia sv. Václava v r. 1929, kdy jsme chtěli míti v Praze kongres Pax Romana, zatím se nám rozřešení oddálilo o jeden rok. Teprve příští kongres oxfordský bude se touto věcí zabývati. Ani tehdy, když se nám to nepodaří ihned, nebude pro nás toto úsilí odbytou věcí.

Mluvím-li o slovanském dohovoření, musím vyzvednouti naši dohodu se Slováky. Není více rozporu na foru mezinárodním, jsme jednotni: malá žárlivost je dobrá. Jsme rádi, že Slováci Československa na foru mezinárodním nezapomínali, ale hrdě ho vyznali a byli jsme dokonce rádi, když Slovák na foru mezinárodním se ujímá slova, aby pozdravil sjezd jménem Československa. Naplňuje nás tento fakt radostí, i když jednotlivec jeho význam neoceníl, usuzuje z něho na jakousi přednost Slováků. Nabízeli jsme Slovákům společný pozdrav i na dalších proslovech a doufáme, že i k této linii na foru mezinárodním dojde, a že jako byl jeden projev na úvodní schůzi, bude příště se střídati milá mluva česká s mluvou slovenskou. Ona sice Warszawa tleskala stejně nadšeně ještě oběma, ale ještě krásnější to bude, až bude tleskat střídavě jedné či druhé. U nás ke Slovákům nedůvěry není a nebude jí, i kdyby byly pochybnosti; u Slováků nebude též, a bude-li nějaký stín, nebudeme to vykládat pochybností, nýbrž ušlechtilým závoděním. Řekli jsme Slovákům, že jim vymůžeme členství ve výboru, které jsme měli mít my, a slibu jsme dostáli.

Nyní po úvahách několik dat: VII. kongres Pax Romana sešel se ve dnech 10.—20. srpna 1927 ve Warszawě za účasti zástupců skoro všech národů Evropy. A nutno přiznat, že ode všech ji-

ných národů byla účast početní na kongresu větší, než naše. Tak zvláště Angličané měli 27člennou výpravu, Maďaři 26člennou, Belgičanů bylo 21, Francouzů 11, Slováků 16. Nás bylo sedm: Dr. Plocek, JUC. Markes, Jurča, Ing. C. Reindl, MUC. Suk, PhC. Svitavský a sl. Seegerová.

Po mši sv. dne 11. srpna, kterou sloužil v universitním kostele p. biskup Gall v zastoupení kard. Kakowskoho a po pietním položení věnce na hrob Neznámého vojína zahájil kongres v aule universitní předseda Orlikowski; za polské ministerstvo promluvil p. Romer, za universitu latinsky prof. Zieliński, dále vicepres. Borgęcki, za T. J. p. Klawer, za Odrodzenie Lewandowicz, za Katol. Zwiasek Polek Chrostovska, za mládež akad. p. Henrych, za teology P. Przygocki, p. Witwicki a pak delegáti Donne (Anglie), Chevelle (Belgie), dr. Jörissen (Německo), Remond (Francie), O'Brien (Irsko), Palmieri (Italie), Rudolf (Rakousko), Coeberg (Holandsko), Allet (Švýcarsko), Pokorný (Č. S. R.), Rusznak (Maďarsko), Nagy (S. H. S.).

Dne 12. srpna po ideové přednášce abbé Stratmanna z Berlína — z myšlenek v ní pronesených uvádím zejména: mezinárodní násilí musí býti nahrazeno mezinárodním stavem právním (Gewaltssystem duch Rechtsystem), místo ministerstev války musí býti nastolena ministerstva míru, spory mezi státy musí býti vyřizovány křesťansky — a po referátu dra Rusznaka o duševní spolupráci organizací sdružených v Pax Romana došlo k dalšímu jednání v sekcích pro duševní spolupráci a v sekci finanční. V sekci pro spolupráci byl přijat návrh našeho delegáta o stálých korespondentech a mimo to byl utvořen zvláštní sekretariát pro otázky duševní spolupráce, který bude v Holandsku. V sekci finanční bylo docíleno snížení kvoty, kterou až dosud Č. S. R. platila.

Třetí den sjezdů vyplňovaly tři referáty dp. Walkera T. J. z Anglie o postavení katolicismu na anglických universitách a o katolickém hnutí mezi studentskou mládeží katolickou, sekretář Pax Romana dp. Gremanda na thema: »Katolíci a Společnost národů« a referát p. Witwickiego o bolševismu a o morálním jeho nebezpečí pro katolickou mládež studentskou.

Těsně před polednem vykonala čtyřčlenná deputace (dva Češi a dva Slováci) oficiální návštěvu na našem vyslanectví, kdež byla panu zástupci naší legace podána zpráva o incidentu našem s Maďary.

Odpoledne bylo jednání v komisi finanční, jež mohlo skončiti práci až pozdě večer. Večer zasedala sekce ženská. Naše delegace měla odpoledne informační schůzku se zástupci Slovanské Ligy ve Warszawě, p. Lukašewyčem a Openchowskim. O výsledku této schůzky budeme referovati v příštím čísle »Jitra«.

Ustavičným jednáním by se bylo stalo, že bychom nebyli mohli ani obeslati reprezentační schůzky, na něž jsme byli pozváni: Tak zúčastnil se náš delegát čaje v bytě pí. hraběnky H. Bispingové na počest zástupců jednotlivých delegací, dva zástupci byli pozváni na čaj k pí. Chačinské a zúčastnili se i domácí slavnosti akademických spolků varšavských, kde náš zástupce za velmi srdečného přijetí pronesl česky zdravici.

A všechna tato naše činnost byla malá polo-

vina naší dost obtížné a zodpovědné práce: dlouhé hodiny jednání musely být věnovány urovnání incidentu s Maďary z R. Č. S. Delegace československá usnesla se jednomyslně požádati výbor Pax Romana, aby prohlásil neplatnost členství lokálního a nestudentského bratislavského spolku maďarského, jako stanovám odporujícího.

Nedělní dopoledne po mši sv. bylo věnováno prohlídce města a zámku královského. V poledne přijal nás p. arcibiskup kard. Kakowski, jenž pohovořil s každým delegátem; pak se dal s námi fotografovati a neodepřel ani delegaci československé společný snímek.

Odpoledne jsme navštívili klášter v Bielanech, kde nás vskutku přátelsky pohostili držitelé kláštera, řád Mariánů. Dostalo se nám výkladu o historii kláštera, prohlédli jsme kostel, knihovnu atd. Škoda, že jsme museli pamatovat na večerní odjezd do Czenstochové a tedy před večerem museli opustiti klášter.

V Czenstochové vykonali jsme dne 15. srpna pout u zázračného obrazu Matky Boží, před nímž sloužil pro nás mši sv. primas kardinál Hlond;

po mši sv. přivítal se s každým jednotlivcem osobně, načež po oslovení místním biskupem a výkladu, který nám podal o dějinách kláštera mnich z řádu Pavlánů, p. arcibiskup s námi po- snídal.

Po úspěšné práci, která byla vykonána ve Warszawě v jednotlivých sekcích, ukončilo studentstvo svůj VII. mezinárodní kongres v Krakově. Ukončen byl vpravdě ve znamení míru, byl ukončen i incident maďarských studentů, jak bylo zdůrazněno výše, takže jsme mohli s klidnou myslí nabízené nám místo v Comité directrice přijmouti. Výbor pro příští rok jest tento: předseda P. Martindale (Anglie), I. místopředseda Orlikowski (Polsko), II. Remond (Francie), členové výboru: Pokorný, R. Č. S., Belgie, Švýcarsy, Německo a sekretář Gremand. Stálým referentem pro veř. Společnosti národů je Dr. Palmieri (Italie), pro kooperaci Dr. Rusznak (Uhry), pro finance Kubert (Holandsko), pro otázky ženské Dr. Jörissen (Německo). Vcházíme do stadia dělby práce a zdravé kritiky, vyplývající z touhy uplatniti své síly a náměty a tento postup jistě prospěje jak myšlence, tak organizaci a jejímu členstvu.

Perpetuum mobile.

V minulých dnech přinesly některé listy tuto zprávu: V P. se zabýval O. Č. vynálezem samohybu, který právě dokončil a ježž hodlá předložiti patentnímu úřadu. — S jakým zdarem se ovšem setká, se neví. Samohyb Č—ského je složen ze dvou částí, a to z centrální soustavy a ze soustavy pomocné, pojišťovací, která je též zrychlující soustavou celého chodu. Celý vynález skládá se z více než 200 kusů kovových součástek různých typů. — Tolik zpráva.

Zase tu jeden chce hlavou rozbíti zeď. Nemožnost samohybu — perpetuum mobile — jest dokázána nad slunce jasněji. Jest proti zákonům fysickým, proti zákonům o věčném koloběhu energie, síly, aby bylo možno sestrojiti mechanism, který by věčně šel sám od sebe, aby nadto vydával ze sebe energii. A přece jest vždy dosti těch, kteří si myslí, že vyrvou přírodě tajemství stroje, který by věčně šel. Je to jakýsi vzdor člověka proti přírodě; člověk svéhlavě se postaví proti zákonům přírody a stále badá, jak by našel tajemství samohybu. Toto úsilí jest již data velmi starého. V knihách ze středověku najdeme hodně dokladů o tom, jak lidi zaměstnával tento problém, jak konstruovali stroje, užívajících pák, padajících mechanismů, koulí, které se otáčely ve vodě. Bylo tomu tak ve středověku, je tomu tak posud. Snad popularisace fysiky mnohé odvedla od těchto marných pokusů, ale ne všechny. Tu se sejdeme s resignovaným

vynálezcem, který na výstavce sedí u svého stroje, uvede jej i v činnost, ale hned dokládá, že jest to jen pokusný stroj, že věčně, stále půjde teprve definitivní stroj, na jehož financování hledá bohatého mecenáše, dobrodince. Mnozí z těch vynálezců končí tragicky. Do svých marných pokusů strčí poslední peníze, ochudí své rodiny, aby posléze marnost jejich pokusů podlomila jejich síly duševní.

I pražské technické museum má dokumenty o snaze lidí, aby vytvořili perpetuum mobile. Jsou to strojky tu jednodušší, tu složitější, které vesměs staví na nesprávném předpokladu, že strojek jednou uvedený v činnost nejen vystačí se svou energií, se silou, kterou si vyrobí, k vlastnímu pohybu, ale že bude ještě s to vydávati ze sebe přebytečnou energii. Jakkoliv se tyto strojky, do nichž jejich vynálezcové vkládají své veškeré síly duševní i finanční, různí provedením, aplikací různých jevů fysických, jsou v podstatě — abychom tak řekli — dělány na jedno brdo. Stále stejná marnost, marně vyčerpané síly. A tak tyto pokusy o perpetuum mobile jsou jen smutným dokladem zvidavosti lidské, která staví na falešných předpokladech a musí nutně ztroskotati. Ne neprávem odmítá patentní úřad patentování takových vynálezů, poněvadž vidí jejich absurdnost.

Ale vedle těchto pokusů pozorujeme jiné, vážnější a také výslednější snahy. Jedná se

o snahy, aby člověk si podmanil ony síly, které mu dosud unikají. Jeden chce spoutat sílu, která dřímá v moři věčně neklidném, v jeho vlnění a vlnách, jiný chce využití energie přílivu a odlivu na břehu mořském; jiný chce přeměnit v užitečnou energii sílu, která dřímá v žhavých paprscích slunečních. Pokusy, které v tom směru byly prováděny, vedly ke zdaru. Nedávno zase ve francouzském tisku bylo referováno o pokusech rozdílu teploty, spádu teploty mezi teplejší hladinou mořskou a studenou hlubinou moře. Lidstvo má na staletí zásoby energie v ložiscích uhelných, v »uhlí bílém«, v energii prudkých bystřin i širokých toků vodních. Ale zvědavost lidská jest příliš ve-

liká, než aby se s tím spokojila. Chce si podmaniti i síly další, dosud ladem ležící. I to jest hledání nových sil, ale hledání, které vede k cíli, byť by i od theoretických výpočtů a počátečních pokusů vedla ještě daleká cesta k praktickému uskutečnění. Ale při všem jsou to snahy, které mají do sebe mnoho zdravého. Jejich protějšek jest ono marné úsilí, které si postavilo hlavu a umínilo si, že vymyslí perpetuum mobile. Tisíce takových vynálezců ztroskotalo, aniž by byli varovným příkladem. Další po nich jdou cestou, která nikam nevede. Ale v tom jest podstatný rys těchto vynálezců, že nejsou přístupni rozumným slovům.

F. Hájek (L.—P.):

Jen v boj!

(SSS — zvláště ve Sv. Janě pod Skalou.)

*Vpřed v boj spěj mládí jaré —
v boj jen za šlechtnými cíly,
v boj svatý nastav hrud!*

*Vpřed v boj jdi s Kristem v čele!
Nedej, by statky Tobě rvány!
Jdi, neohrožen buď!*

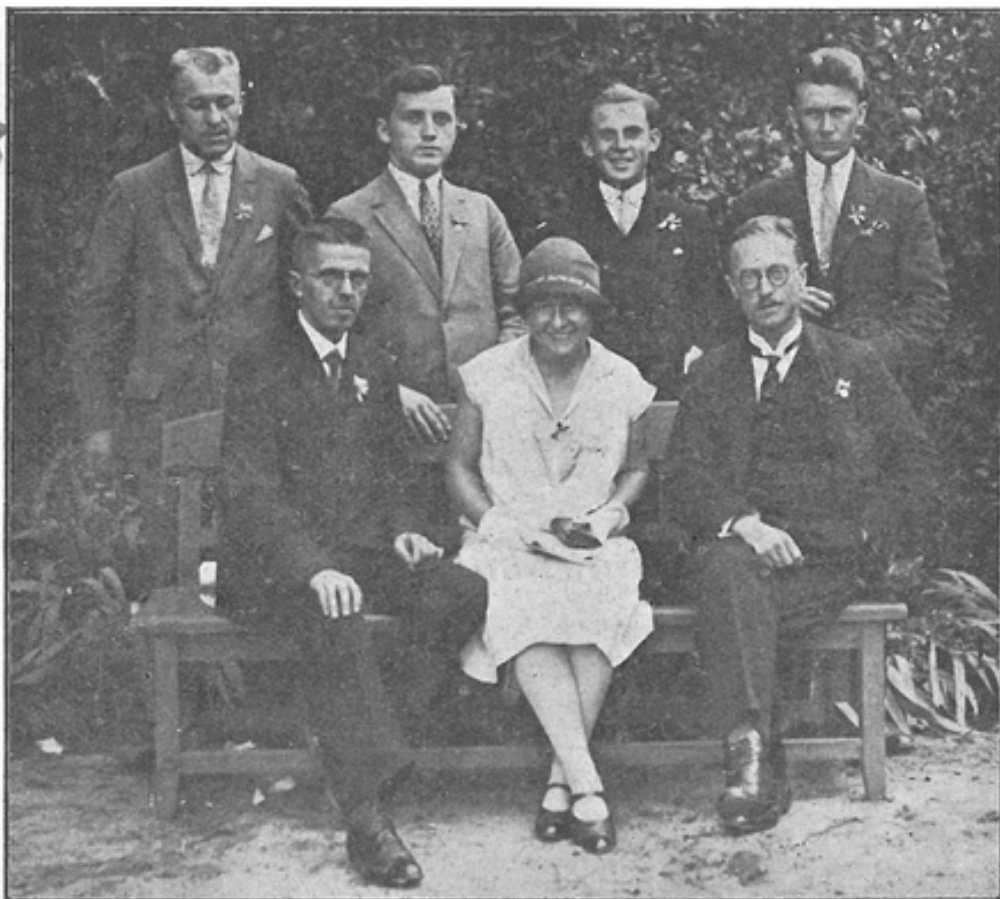
*Vpřed v boj za život víry!
Dál! Jsi též katolíkem činy?
Jdi v boj a škůdce suď!*

Školní rok.

Přišel opět školní rok a vytrhl všechny studenty z bezstarostného života prázdninového. Přišel tak náhle a neočekávaně. Během posledního týdnu jaká to změna! Běžte kolem výkladních skříní knihkupců a uvidíte: mapy, plány, jízdní řády, průvodcové a zábavná literatura jsou pryč, a místo nich všechny možné školní knihy od slabikářů a čítanek až po atlasy, fysiky, slovníky a Bůh ví, jak se všechny ty věci jmenují, jež připomínají tu bolestnou, tu snad radostnou povinnost.

I sama příroda nutí se do nového života. Snad ještě před týdnem, snad včera ještě jste se koupali, toulali po lesích a ve volné přírodě a těšili se z hřejivých paprsků slunečních, a dnes již vidíte přírodu zasmašilou, více méně opuštěnou. Odlétlo ptactvo, přilétl nový školní rok a s ním odešli studenti do těsných školních zdí.

Ó krásné léto, ó šťastné prázdniny! Kolik příjemných vzpomínek zanecháváte po sobě, vzpomínek, jež každého studenta aspoň na chvilku vytrhnou ze školní síně, ze školní lavice a unášejí zpět do šťastných a bezstarostných dnů k řece, lesíku, jinému kraji, k domovu... Život školní jest jaksi nesmělý, jakoby stísněný. Každý sedí zadumán, vyhlíží toužebně ven a nepozoruje, jak profesor snaží se marně upoutat jeho pozornost svým výkladem, jak křída poskakuje po tabuli a maluje nějaké nesrozumitelné věci — něco tak ládniho a prosaickeho, co nemůže ještě upoutati mysle studentů, plně prázdninového života. Však i to netrvá dlouho. Brzy, velmi brzy se zapomíná a poesie nového školního života rozproudí se a uchvátí všechny do svého vínu.

Čeští účastníci kongresu „Pax Romana“, konaného ve Varšavě.

Vznik poštovních známek.

Jest zajímavé sledovati vývoj poštovní známky. Vždyť před devadesáti lety neměl nikdo o poštovní známce ani potuchy. Když v roce 1837 přišel Angličan sir Rowland Hill s návrhem na zlevnění a zjednodušení výplatného za dopravu dopisů, vzbudil jeho návrh velkou pozornost. Sir Rowland Hill, bývalý učitel a později vyšší poštovní úředník, navrhoval, aby se místo dosavadního způsobu placení porta hotovými při dodání dopisu, zavedlo předběžné vyplácení užitím okolkovaných obálek a později nalepováním poštovních známek. Jeho hlavním cílem bylo zavedení tak zv. pennyového porta, t. j. listovní sazba ve výši jedné penny pro dopisy ve váze až do 1/2 unce (16 gramů) na území Velké Británie. Pennyové porto jeho zásluhou bylo skutečně 10. ledna 1840 konečně zavedeno a 6. května téhož roku byly vydány první dopisní známky a obálky s natištěnými známkami. První známka byla černá v hodnotě 1 penny s podobiznou anglické královny Viktorie, a tato známka dala

základ k nynějšímu rozšíření poštovních známek a celé světové filatelii. Hill byl za svůj návrh a za své další zásluhy dobře odměněn, neboť když v r. 1864 byl přeložen na odpočinek, byla mu jako národní dar odevzdána částka 20.000 liber šterlinků. Zemřel v r. 1879 a byl pochován ve Westminsterském opatství. Roku 1882 byl mu před londýnskou bursou odhalen pomník.

Za vlastního vynálezce známky samé se označuje však Skot James Chalmers. Ten již v roce 1834 dal ve své vlastní tiskárně zhotoviti první návrhy poštovních známek, ale nedovedl svého vynálezu prakticky využiti. To dovedl Angličan Hill a proto jeho jméno z dějin filatelie nevymizí.

Po stránce technické dokonalosti doznala poštovní známka velkých změn, takže nelze ani přirovnati první neumělé známky s dnešními, graficky i tiskově velmi umělecky provedenými. Po přijetí Hillova návrhu poštovní reformy uspořádal anglický úřad státního

pokladu v r. 1839 soutěž na návrhy poštovních známek. Přijat byl návrh Hethův, který zakresloval na známku portrét mladé anglické královny Viktorie z profilu, podle vydané pamětní medaile. Znamky byly dosti neuměle tištěny a hrubě provedeny podle akvarelových náčrtů. Jak již řečeno, byly první známky černé. Teprve po roce, roku 1841, byly tištěny známky červenohnědé, aby byla lépe znatelná černá barva, které se již tehdy užívalo k přetištění známek. Také vroubkování známek jest data pozdějšího. Původní známky byly tištěny na arších

papíru a bylo je nutno stříhati od sebe. Perforace bylo použito teprve r. 1854 v Anglii. Pak ovšem s vývojem technických pokroků a zdokonalováním strojů zdokonalovalo se i technické provedení poštovních známek. Až do nedávna po dlouhá desetiletí (v Německu na př. skoro po 80 let) zhotovovaly se známky knihtiskem. Teprve před dvěma nebo třemi lety byl knihtisk, který nedoznal podstatných změn a nemohlo jím býti dosaženo žádoucí dokonalosti po stránce grafické a estetické, nahrazen v některých státech ocelotiskem. Dr. J. Š.

J. F a h o u n:

Podzimní elegie.

*Unavily oko moje
hnědé lány, na jichž hroudách
ssedlá pára blýskala se.
Stesk se dere v duši moji,
touha divná — nevím po čem.
Cesta běží v šedou dáli,
v tichu jejím mlha visí.
Jenom stromů černá řada
mrtvě se tam kdesi vine.
Ó, jak hloupě na mě hledí
sivým okem z trávy mroucí
hnědé kaštiny a jak se
šklebí slupky svými ostny!
Ach! a prsa se mi dmula,
jakby někdo ve dví roztrh'
clonu umdleného zraku.
Zrosené kališky růžových kartouzků,
kus dál zas zvonečky modré mi kynou, a
pryskyřník směje se vesele, žlutě tak — —
A mně se zdá, že ten bujarý léta čas
vrátil se, že nebe zas' plane modří. —*

M i r i a m:

Jeho vzkříšení.

Skulinou žaluzie vkrádaly se poslední paprsky zapadajícího slunce a trhaly šero, jež těžce viselo ve světnici jak šedomodrá clona. Jen do půl světnice rozběhly se a jako by zaraženy zastavily se — nedoběhly až k posteli, na které ostře rýsovala se temným rámcem kučer venčená hlava nemocného. V bledé, vyhublé tváři hořely dva ohýnky — kams v neznámo modro jejich

zíralo. Snad naslouchal tajemné mluvě vzpomínek, jež jej večer' chodily navštěvovat. Jak bledé přízraky sedávaly tiše u postele a šepotaly podivnou ukolébavku. Křísily před ním ve chvílích hlubokého snění dávné obrazy z hrobu minulosti — chvíle utonulé v proudu času. Jak zastavovaly se myšlenky jeho u geneze vlastního života, tyčily se před ním nebetyčné komíny továren, halící

se v těžké závoje mlh a dýmu. Ty těžké mraky dýmu cítil táhnout celým dětstvím — mládím. Průmyslové velkoměsto vtisklo rodině jejich Kainovo znamení v čelo. Marně soucitná ruka vzpomínky snažila se pod vrstvou chladu, v němž mu duše krystalisovala, najít okamžiky lásky a tepla rodinného. »Snad ho nikdy nebylo,« zachvívá trpce retem chorého Víta. Rodiče ve shonu za denním soustem dávno zapomněli, že člověk je víc než hladové tělo. Pesimism počal záhy obrůstati jeho duši . . .

Šedé vlny vzpomínání protrhl pojednou svítící úsměv přátelství. Ach, kde jsou ty chvíle, kdy srdce jeho ohřívalo se u hřejivého kamarádství se Zdeňkem. Byl ten Zdeňka dobrý, snivý hoch, jako bratři měli se rádi. Osud rozvál cesty jejich žití. Zdeňka dán na studie a Vít — měl se stát zahradníkem. Darmo se bránil, darmo toužil po vzdělání, tvrdá a neoblomná byla vůle otce a ještě tvrdší pěst. Oh, ne, nechce na to vzpomínati — — Pak se stal učněm zahradnickým v tichém, zachmuřeném domě — v blázinci. Báł se zprvu těch vyhublých koster se strhaným zrakem, jež ploužily se zahradou — ale zvykl si na ně. Soucitně naslouchával zmateným rozhovorům šilenců, a to byla Vítova první škola myšlenek. Jako svatojanské mušky vyrojily se v duši jeho ohnivé otázky na záhady lidských existencí, a nebylo nikoho, kdo by mu je zodpověděl. Počal tedy čísti, mnoho a vášnivě. Tu stala se kniha křisitelem jeho umrtvené touhy po vzdělání. A tak se stalo, že Vít, téměř již vyučený zahradník, stal se po úsilovném a prudkém boji doma kandidátem učitelství. Bylo mu osmnáct let a divně se vyjímal v I. ročníku mezi patnáctiletými hochy. — Leč zvykli na něj . . .

Jeho duše byla v tom okamžiku jako promítací plátno.

Jiný obraz vykouzila mu vzpomínka. Ano, tehdy naposled viděl Zdeňka. Stáli na lesní křižovatce a loučili se. Tenkrát přiznal se Vít Zdeňkovi, že už nevěří. Doposud viděl ty smutné oči bledého bohoslovce, jak je na něj upřel po tom doznání. Nebyla to duševní revolta, jež by snad byla zavraždila víru v jeho srdci — ne — evoluce jen urychlovaná knihami — přáteli ze školy — profesory volného smýšlení. Ano, tak to tenkrát řekl Zdeňkovi. Nebránil se slovům Zdeňkovým: »Víte, tak již zdeformovalo falešné vzdělání kubisticky nestvůrnými prsty tvou duši. Ach, ty nejsi již ten starý můj

přítel ztracených okamžiků mládí. Přilíš ti koukol rozkvetl v srdci a v modré jeho záplavě utonula úroda silných našich snů?« »Sbohem,« řekli si ještě naposled. »Na shledanou!« téměř tázavě řekl Zdeňka, a Vít se zakřiknutou bolestí v očích odvětil: »Snad nikdy na shledanou!« — »Snad nikdy na shledanou,« hučelo mu to ještě zpáteční cestou, již si dláždil tesknými myšlenkami. To slovo »nikdy« často se teď ozývalo v jeho duši, prosycené hořkou temnotou nevěry. Pesimism stále hlouběji zatínal spáry ve slabé srdce a darmo se jeho strašné moci bránil. Utíkal před ním v oblasti jasmínových vůní vášně. V zářivém reflexu falešných názorů tančil svůj skvělý balet Hřích. Hřích, svítící modravým ohněm vášní, jásavě rudý, hořící krví! Dábel hrůzné krásy jiskry mu házel v žíly a ve rty palčivou touhu. Jak bičoval tělo jeho dráždivou přízí myšlenek, stal se svět jedinou propastí, hlubokou a lákavě příšernou, na jejímž dně vysoko vzdouvalo se moře, moře krve, pěnicí se pod polibky plamenů. Krok jediný a ponořil by se v ně. Leč jak sfinx stál na poušti jeho života výkřik po pravdě. V okamžicích vnitřního světla volávala duše jeho, zmatená a poblouzněná: »Bože, jsi-li, dej mně poznati pravdu!« Nevěřil a přece nebyl nevěrcem. Přilíš hluboká a rozjímavá byla jeho duše, než by stačil vyplniti jí svět. Prázdnota, jež zela mu v srdci po vypuzení Boha, bolela jej téměř neuvěřitelnou bolestí. Byly to těžké okamžiky. »Nikdy — nikdy,« říkával si téměř se šilenou rozkoší, »nikdy už n vidět vycházet a zapadat slunce — nikdy už nežít — neexistovat.« To zesinalé zoufalství cenilo na něj z hrůzy života své dravé zuby — a nebylo nikoho, o něž by se opřel. Přítel Zdeňka? Ach, ne — a znovu zazvonila Vítovi ve vzpomínky slova, jež mu kdysi tento pravil: »Bůh ví, Víte, jak mne bolí šero v tvé duši. Ale věřím, že i k tobě štěstí přijde v bílém okamžiku poznání!« Co on mu na to odpověděl? S hořkou ironií se usmál: »Štěstí? Nevěřím v jeho existenci, jest jen autosugesci, kterou ti touha divokým zrakem hypnotiséra diktuje.«

Nemocný živě sebou pohnul, leč okamžitě zasténal. Ostrá bolest projela mu prsy. Bolestně stáhly se tahy bledého obličje. Strašlivý okamžik žil před ním. Nepamatuje se moc na vše — vzpomíná už jen matně na prudký výstup ve škole s profesorem dějepisu, na rozčilení, v jakém se chvěl — zdá se mu, že je to již strašně

dávno . . . v tísnivé náladě tenkrát s démonickou silou vyvstávala před ním myšlenka černého zoufalství. Jakoby černá vlna mučivé trýzně zalila tenkrát jeho duši, jediným východiskem zřel jen chladnou ocel . . . nuže, nebránil se děle — slunce tonulo právě v krvi červánků, nad ním skláněla se rozkvetlá větev třešně . . . naposled podíval se v hasnoucí žhavý kotouč sluneční — téměř intenzivně políbil zarůžovělý kvítek na pokraji větve a — stiskl kohoutek . . . v hrudi cítil bolestný žár, jakoby v plamenech stálo horké srdce — a pak tma, těžká tma — probudil se doma na posteli — udiven a nechápající — a nyní? Proč musí zase žít? Zase se potáceti z temna v temno

Jak těžký příkrov klesala víčka na znavené zraky. V několika okamžicích prožil znovu těžké chvíle svého života. Sen políbil jej znenáhla na čelo, a fantasie letní noci láskyplně jej objala.

Zdálo se mu, že sedí v zahradě. Hustá tma plížila se kol něho a ovijela se mu těsně kol hrdla. Divná tesknost počala jej dusiti a tichý strach přistoupil k němu. Pojednou rozevřel široce udivené zraky. Na východě hořely plameny jásavých barev. Záplava světla blížila se k němu úžasnou rychlostí. Pojednou odstoupil smutek od něj a chvějící radost zaplavila mu duši. Před

ním z oblak visel plamenný kříž s tělem Kristovým, mysticky průhledným, jakoby ulito bylo z barevných skel. Úsměv Ukřižovaného spočinul na Vítovi a jeho srdce pojednou se rozepělo. Byla to píseň, podobná hymnu stříbrných zvonů, hlaholících o vzkříšení . . .

Vít se probudil. Jako živý hořel mu doposud před zrakem krásný sen. Veliké světlo cítil prolínati duši: »Je to snad bílý okamžik poznání?« radostně tázal se sám sebe. — A v jas významného okamžiku vykřikla jeho duše: »Pravda — toť Bůh!«

Bohoslovec Zdeňk Černý překvapen byl dopisem, který mu poslal přítel Vít. Znovu a znovu pročítal řádky:

Zdeňku, příteli drahý,

Tvá slova prorocká uzrála v horké víno, jež mne opojuje. Již přišel do duše mé bílý okamžik poznání . . . On — sladký Ukřižovaný sám mně jej přinesl. Našel jsem Pravdu a chci býti jejím bojovníkem. Chtěl jsem se zastřeliti a zavraždil jsem v sobě démona. Srážím živorodými úmysly v propast zapomnutí ztemnělou minulost. Až shodím s těla obvazy, jako Lazar povstanu k novému životu z mrtvých. Příteli drahý, modli se za mne k Bohu, jehož i já nyní chci milovati.

Tvůj Vít.

J a r. N e z. H a g a r:

Vlasti.

*Buď zdráva, otcovská vlasti!
Buď zdráva, ty zemi krásného lidu,
na věky žijte, vy synové, dcery
jejího národa!*

*Kolikrát cizoty přival nám rozboural nad hlavou střechy,
kolikrát bouřily nad námi blesky? — —
Kolikrát volalas své drahé syny
odrazit cizoty přival?*

*Hlavami našimi táhnou se bouřlivé věky —
příklady hrdinské, bratrské lásky.
Bývaly doby, kdy týraný národ
pod biči cizinců vetřelých stenal —
hlavami ve dlaních skrytými valily těžké se dumy.*

*Bývaly doby, kdy týraný národ
pozvedl rukou svých s krvavou zbraní
k očistě zemdené zemi.
Zdráva buď, milená otcovská vlasti —
zdrávo buď i její plémě — —*

A. O p a v s k ý:

U potůčku.

*U potůčku v kraji krásném
vrby kloní větve dolů
působí mi v oku jasném
slzu tesklivého bolu.*

*Vzpomínky se v obraz snuji
o mém mláďi v klině matky
minulost mi ohlašuji
štěstí drahé, rodné chatky.*

*Cizí krov mi hlavu kryje,
všichni cizí tváře mají,
aspoň v vzpomínkách ať žije
duch a srdce v rodném kraji.*

A-d u r:

Vzpomínka na Jasnou Goru.

(Věnováno Msgru J. Bouzkovi v Praze.)

Paprsky vycházejícího slunce zlatí sálavě začouzená okna varšavského rychlíku a budí unavené spáče, aby vzkřísili svoje touhy a vznítili jiskerky přání minulého dne, spatřiti Madonu Polů. Toužili jsme pohleděti na zlatý poklad a pohádkový spánek vykouzli galerii krás, které nás překvapí dnešního rána. Vlak, vjíždějící do stanice, jest vítán ladnými zvuky fanfár vojenské hudby. V čele vítajícího obecenstva zdraví nás zástupce kapituly čenstochovské a prefekt městský. Po vzájemných pozdravech ubíráme se vzhůru širokým boulevardem, vysázeným mladým stromořadím. S námi ubírají se proudy poutníků, holdujících »Černé Matičce« — putují z daleka, ba dokonce neobávají se dlouhé cesty až z Varšavy pěšky. Postranní cesty jsou jakoby kvetoucím mákem hustě posety od červených kamizol a čepečků národních krojů, bohatě vyzdobených vyšitými pentlicemi. Vše míří vzhůru k Matce v den Jí zasvěcený; vysoká věž starobylé svatyně čenstochovské vítá a kyne nám z povzdálí třpytným leskem pozlacených arkád a matným odrazem starobylých zdí.

Aniž bychom se nadáli, ocitáme se před mohutným prostranstvím, do posledního místečka vyplněným poutníky, jejichž zraky se upírají k polnímu oltáři, na chrámové terase postavenému. Mlčky vcházíme hustým zástupem poutníků do hlavní svatyně, abychom společně se poklonili »Černé Matičce«

a byli přítomni mši sv. polského primasa. Velekněz přichází k stupňům oltáře, pokleká, zatím co závoj Madony se odkrývá za úpění a slz zbožného lidu, který se tísni v hlavní lodi za námi. Jsme šťastni, protože můžeme otevřiti srdce živým dojmům, mrazivě zchlazujících znavená těla.

»Ite missa est,« šeptají rty na znamení vykonané povinnosti křesťanské a posvěcují nás sladší velebností v den zasvěcený.

Cítíme se posilněni, občerstveni, jakoby nás opustily svízele a strasti tohoto světa a jsme šťastni, jako bychom stáli před branami »Věčného nebe«. Štěstí lidské není z tohoto světa.

Poté bylo nám dopřáno představití se primasu kardinálu Dru Hlondovi, a když na jeho otázku: »Jak se vám daří v Československu?« jsme odvětili: »Dobře«, blahopřál nám, abychom i nadále byli tak spokojeni.

Zbývající dopolední hodinku věnujeme prohlídce památek »Jasně Gory«, připomínající nám pražskou Lorettu.

Nestačíme se obdivovati a naše slůvka úžasu zapadají v ponurých klenbách starobylého kláštera, jako hebký sníh v tmavých roklinách. Několik pozdravů věnujeme svým známým a pamatujeme i s nějakým dárečkem, loučíme se mlčky, s přáním brzkého návratu prožiti několik momentů v okouzlujících myšlenkách před obrazem »Černé Matičky«.

Stánek naší studentské Thalie.

Vzpomínky na potulky s Jožkou Kasanem. Řada II. Věnováno Amorkovi.

Můj kamarád Jožka Kasan je přece jenom fešák-chlap. Myslíte si, že se na mne zlobil pro mé prozrazení jeho intimít v loňském ročníku »Jitra«? Kdepak! Ani ho nenapadlo. Ostatně, není ani divu! To pivečko, ten Boží dar, u něhož jsme se po prvé sešli, rozehřál tak dojemně naše srdce, že jsme si samým přátelstvím takřka dojemně leželi v objetí. Litoval jsem jenom, že není nablízku nějaký Cicero. Jeho ideál přátelství Laeliova se Scipionem by musel před námi zahanbeně ustoupiti. — Ale právem o mně říkají, že »su trůba hlupá a nigdá nemám ničeho dost' . . .«. Ne abych se spokojil s touto dobrotou Jožkovou (nechtěl po mně ani polovici honoráře), nýbrž naopak, stále ve mně cosi mne nutí, abych v prozrazování těchto intimít pokračoval. Uposlechl jsem konečně toho svůdného hlasu a dal jsem se do psaní. Aby však přece to neodnesl vždy jen Jožka, přiřadil jsem k němu i svoji maličkost se stejným pronásledováním Nemesis jako Jožku.

Bylo to za mého studia v septimě; Jožka chodil tehdy do kvarty, ale byl »múdrější jag já; dyť už byl přece u odvodu a aji si ho hned' zebrale a co já? Dyť prý většího kripla než su já ani nemože byt. Břuch prý mám jag obrácená slaměnka, nohy prý dlouhé jag bagdál a tož co se mnú?« Tak filosofoval Jožka, když se byl vrátil od odvodu s ověčeným kloboukem a já musel zahanbeně mlčeti. (Aby si však čtenáři a zvláště spanilomyslné čtenářky o mně nemyslily, že »su doopravdy takový kripl«, tedy jim prozrazuji, že i já, když jsem šel za dva roky nato k assentu, byl jsem odveden.)

Přišla doba, kdy jsme počali čísti Sofoklovu Antigonu. Nechtěli jsme sice rozuměti glykonejům a ferekrateům, ale v některých přece jenom jakýs takýs vliv velký tento klasik vzbudil. Mezi těmi šťastně osvícenými byl jsem i já. Pojal jsem totiž úmysl, abychom i my v našem kroužku holdovali Thalii. Rozumí se, že první, kamu jsem svůj úmysl sdělil, byl Jožka. Když jsem mu rozkládal, jak divadlo působí mocně na cit diváka (však jsem to před tím našplhal z Aristotela) a zušlechťuje ho, díval se na mne sice nedůvěřivě, »šklébil sa jag kistňa

od tvarůžků« (podle našeho úsudku) a jakoby si říkal: »Ej, ty ftáku, šak si enom nemysli, že ňa nachytáš na nějakú hlúpotu,« ale nakonec přece zvítězilo v něm nadšení pro Thalii, takže, poklepávaje mi na pravé rameno, doložil: »No, konečně čuju taky z tebe jedno múdré slovo. Enom abysme brzo do toho praštili.«

Jelikož jsme muži nejen slova, ale i činu, byli jsme hned na druhý den u P. Josefa nechat se zapsat do našeho ochotnického divadelního spolku. Ten se sice na nový přírůstek svého hereckého ensemblu díval nedůvěřivě, jako by si říkal: »Hrome, co zase tito dva kuji? Jindy je to celý den u kopané a ted' rázem se to dá k divadlu. No, uvidíme, co se z nich vyklube.«

A vyklubalo se . . . Ach, ty nehodo zlá! Ty zrádná Nemesis, proč mne a Jožku tak krutě pronásledovalas při sklizení hereckých vavřínů? Ne, darmo naříkat; k věci!

Poněvadž jsme oba dva věděli, že každý generál musí býti nejprve vojákem, začali jsme oba »z gruntu«, čili »od piky«, jak se u nás říká. Abychom se důkladně zsvětili do všech divadelních tajů, pohybovala se naše činnost hlavně za kulisami a za oponou. Já jsem tahal oponu (málem bych ji jednou při »Hanzelinově kometě« pustil napovzdoví na hlavu, při živém sledování děje), kdežto Jožka obstarával různé rekvizity za kulisami, jako na příklad bengálové osvětlení (»já prý sa k tomu nehodím«), když pak zavedli u nás elektriku, tedy osvětlení rampové (doložil to těmito slovy: »Mosela to být kapitální gokožna, co to vyšpekulovala; enom sa stiskne cuplík, udělá to cvrnk a už to svítí, že by člověk blechu našel«), střílení ze »špuntovky« (to měl nejraději), napodobování různého hluku a j. Byla tedy jeho úloha mnohem bohatější, pestřejší a zodpovědnější, než moje stereotypní (však mi též s velkým opovržením říkával: »Ty kulisáku!«), není tedy divu, že se dostal dříve na prkna než já. Hrál sice jen samé listonoše a donašeče telegramů (celá jeho úloha sestávala na př. ze slov: »Mauctá, tady je, prosím, pošta pro paní X! Mauctá!«), ale »přeca enom hrál« a měl radost, jak jsem nad jeho bezvadnými he-

reckými výkony bledl závistí. Dostal jsem se ale též časem na prkna a přes staty, čili, jak jsem odborně říkal — káfa pro-sópa« — dotáhl jsem to tak daleko jako Jožka.

Než jsme se však oba dostali tak daleko, stala se nám jedna příhoda, na niž tak snadno nezapomeneme — a tehdejší návštěvníci divadla také ne. — Hrál se »Rozmajrin«. Všechno klapalo, slovenština se svými písněmi hlaholila s jeviště, já, zalit krůpějemi potu, zdvihal statečně oponu při děkování herců za aplaus diváků — krátce řečeno, úspěch večera byl zaručen — kdyby nepokazila konec má nešťastná opona. Při závěrečné scéně, kdy jsou skoro všichni herci na jevišti a tvoří malebnou krojovou skupinu, má zvolna padat opona, aby byl tím mohatnější dojem u diváků. Tento vrcholný můj úspěch mi však Nemesis pokazila. Dodnes jsem nevypátral, byl-li to nějaký šotek či rarášek, jenž mi udělal na provaze opony suk, následkem čehož nemohl provaz projít kladkou a opona ne a ne dolů. Škubal jsem provazem zběsile, ale nepomohlo to nic — držel »jak lutrijánská víra«. P. Josef křičel na mne z nápovědy, aby již konečně šla opona dolů — co tedy činit? Pohled na žebřík stojící za kulisami a na pod ním se usmívajícího Jožku rázem mi vnukl spásnou myšlenku. Skok — a již držím žebřík a s houknutím na polekaného Jožku: »Jožko, prosím ťa, pomoz' ňa a pod' za mnú!« šinu se s ním na jeviště. Neptejte se, milí čtenáři, po tom, jaký poprask vznikl mezi diváky, když před skupinu krojovaných herců »při-strachají« se dva »kulisáci«, postaví se pod oponou žebřík, vylezou po něm a po mar-ném pokusu smýkáním oponu přiměti k poslušnosti vytáhnou z kapsy nůž a přeřezáním provazu donutí konečně oponu k tomu, aby šla dolů... Oddychl jsem si zhluboka po tomto výkonu. Konečně jsem přece dostal oponu dolů. Jinak ovšem na můj geniální nápad nahlížel režisér a tato příhoda byla v neposlední řadě příčinou, proč jsem odešel od opony. Bylo to konečně k prospěchu mé divadelní kariéry, ježto jsem se tak přes staty dostal až k vlastnímu hraní.

Ani zde však jsme nebyli s Jožkou ušetřeni od Nemese. Měla se hrát »Jindra«. Ve mně byl zatím objeven P. Josefem »dřímající talent« (aspoň já sám jsem si to

říkal, když to nikdo jiný nechtěl uznati) a já hrával samé milovníky. Jožkovi jsem takové úlohy nikdy nepřepustil. »To pro tebe není, pokazil by ses,« říkával jsem mu, a — ku podivu — on to ve své dobrotě uznával. Bylo to tedy samozřejmé, že v prvním díle »Jindry« hrál jsem učitele Lípu. Jožka tehdy napovídal (čili, jak jsme říkali, »seděl v bubnu«). V druhém jednání mělo dojít ke střelbě z pušky a, poněvadž slečna, předstávající Jindru, se toho bála, bylo usneseno, že při produkci bude Jindra střelen »margýrovat«, kdežto skutečně vystřelí Jožka v nápovědě — třeba ze špuntovky, v kterémžto oboru, jak shora vyloženo, byl velmi zběhlý z dob své slávy za kulisami. Ujednáno, uděláno — jenže výsledek dopadl trochu jinak, než předpokládáno. Jožka ve snaze vyniknouti, dal silný náboj a nyní si představte onen okamžik, kdy Jindra míří na vrabce, ozve se rána a vyvalí se hustý mrak dýmu, ne od hlavně pušky — ale z nápovědy, tak hustý, že nás pojal do svého objetí, jako kdysi mrak Athenin Alexandra. Úspěch u publika byl báječný, jenže po trochu jiné strance. — Tím však ještě příhody naše při představení »Jindry« vyčerpány nebyly. Hned nato Jindra míří žertem na Lípu, nevědouc, že puška má dva náboje, náhle vyjde rána a Lípa kácí se omráčen k zemi. — Slečna hrající Jindru tedy namířila, Jožka si chystal druhou ránu, ale špuntovka, asi ze snahy po odpočínutí po prvním oslňujícím výkonu, selhala, místo rány ozvalo se jen zasyčení a mohl Jožka cvakati kohoutkem jak chtěl, rána nevyšla! Co teď? Jindra váhavě pušku skloní, ale co já? Vždyť já mám být výstřelem omráčen a ležeti jako mrtvý na zemi. Bylo mi tehdy, jako by se mi podle Homera »rozpáčila kolena«. Z této bryndy mi pomohl — inu, kdo jiný, než Jožka, a to opravdu svým originálním způsobem. Ježto neměl již jiného náboje (on tomu říkal »futro do kanóna«), zavolal na mne z nápovědy: »No, tož lehni už, přeca!« Poněvadž však byl tímto neúspěchem trochu rozezlen, zavolal to trochu silněji, že to zřetelně zaslechlo i publikum v posledních řadách, jež ovšem tento, vznešeným povahám dramatu naprosto nepřislušející hlas okamžitě rozpoznalo a svým smíchem, zvláště když já ochotně poslouchaje rozkazu druha, poroučel jsem se k matičce zemi, či vlastně prknům jeviště, jeho původce náležitě odměnilo.

Tak skončilo mé poslední společné vystoupení s Jožkou na prknech stánku Thalie. Té noci jsem měl zlý sen: Zdálo se mi, že na naše jeviště, pohřížené po představení v tmu, prošeřenou jen svitem lundy, přišla Musa Thalie a přetáhla si svůj plášť přes hlavu, aby nebylo vidět její zasmušilou tvář, pak přistoupila ke mně a vyčítavě se na mne podívala, jakoby mi vytýkala, proč kazím její stánek. Zanechal jsem tedy své dráhy herecké a poznal jsem, že Vojan by ze mne nebyl nikdy — vrhl jsem se na kantořinu a odchodem do Brna končí se i společné osudy s Jožkou; též on po představení »Jindry« zanevřel na divadlo — pryč

»co po ledačem«, říkával — a vrhl se na dráhu milovnickou, již jsem mu při divadle tak vytrvale odpíral, »aby se nepokazil«, a tak myslím, že už »snad' je aji docela pokazený; a esli né, tož prosím ťa, Jožko, odpusť, že sem to zas všecko vyplkál«.

Když se tak dneska dívám na své divadelní příhody, dívám se jen, jak obecenstvo mělo s námi svatou trpělivost, a místo co by s námi rovnou vyrazilo dveře, se shovívavým smíchem nám promíjelo každé klopytnutí. Je to asi již tradice ochotnických scén a patrně divákům, když oni ve svém mládí jako ochotníci vystupovali, nevedlo se o nic jinak než nám.

ROZHLEDY

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Kolegům abiturientům.

Zanedlouho opustíte svůj klidný domov, abyste z valné části věnovali se studiu vysokoškolskému. Dnešní studentstvo vysokoškolské jest však roztříděno v různých akademických spolcích, vesměs však pokrokových. Vy však, kteří jste až dosud hlásili se otevřeně k našim ideálům na středních školách, zůstanete jim věrni i na svých vysokoškolských studiích, a proto vyhledáte si spolek takový, který by odpovídal vašim dosavadním názorům, vašemu přesvědčení. Na jedné straně stojí víra a ideály, na protilehlé nevěra, materialismus a skepse. Mnozí snad budou vás přemlouvati a varovati před našimi akad. spolky, než nedbejte a přihlaste se ihned po svém příchodu do Prahy do »České Ligy Akademické, a po příchodu do Brna do »Moravan«, kde kolegové vašeho smýšlení vás již očekávají, aby vás přijali přátelsky do svého středu. Zde budete také nejlépe chráněni před zhoubným vlivem velkoměsta a jeho materialistickým životem. Přijďte s důvěrou mezi nás a naleznete zde poučení, zábavu, pomocnou ruku a radu. Na shledanou v našem kruhu!

Česká Liga Akademická

v Praze II., Panská ul. 1./IV.

Spolek katol. akademiků »Moravan«,
Brno, Údolní 113, Sušilova kolej.

K novému školnímu roku. Počátek školního roku má býti dobou nejintenzivnější práce v našem spolkovém životě. Za tím účelem je třeba dáti některé pokyny k lepší organizaci této práce. Nemá-li naše hnutí upadati početně po odchodu značného množství studentů koncem každého školního roku, jest nutno postarati se opět počátkem školního roku o příliv nových studentů do našich řad. Práce tato musí býti v každém sdružení náležitě organizována. Vytvořte proto všude zvláštní sbor důvěrníků, jejichž povinností pak bude postarati se o získání nového členstva. Styk důvěrníků jak mezi sebou, tak i s ostatními studenty budiž vždy neoficiální a nejvýš přátelský. Povinností jejich jest poněmáhlu a příležitostně uvědomovati katol. studenty o našem hnutí, vésti s nimi přátelské styky a svým osobním vlivem na ně působiti. Avšak nejen důvěrníci, nýbrž každý jednotlivec nechť jest apoštolem ve svém prostředí a splní tak svou nejdůležitější povinnost sám z vlastního popudu. Rozvíňte tuto akci hned v měsíci září, kdy studentstvo po prázdninách zotavené jest ještě plno ideálů a nejvíce přístupno mimoškolním věcem. Jest celá řada míst, kde není dosud naší organizace SSS. Je třeba jen několika málo pro naši věc nadšených studentů, aby i v těchto místech organizace byla založena. Tu opět nejlepší je počátek školního roku. Postup pro založení budiž asi takovýto: Nejprve jest nutno získati členstvo nového sdružení, pak požádati Ústředí katol. studentstva v Praze, aby toto vymohlo schválení spolku od úřadů; po tomto schválení může se SSS. teprve ustaviti a rozvinouti širší činnost. Někde snad nebude možno ihned přistoupiti k založení samostatného SSS. pro nepříznivé poměry místní nebo nedostatek členstva. Tu pak mohou se katol. studenti státi členy sdružení tomu místu nejbližšího. V každém případě obraťte se nejprve na Ústředí katol. studentstva, Praha II., Panská ul. 1, jež vám poradí a poskytne všemožnou pomoc, a vytklo si za úkol věnovati letos této akci co největší pozornost.

Hlavní podmínkou zdaru spolkové práce jest její řádná organizace. Proto hned na první výbo-

rové nebo členské schůzi stanovte si přesný program spolkové práce pro celý tento školní rok. Činnost našich organizací ať jest co nejpestřejší. Členstvo třeba nejen poučiti, ale i pobaviti. Zde otevírá se široké pole působnosti, neboť čím pestřejší a rozmanitější bude činnost spolková, tím snáze bude možno připoutati dosti studentů, kteří najdou ve spolku na př. zpěv, hudbu, hry, radio a zábavu vůbec. Vytvořte všude aspoň kroužek pěvecký, vedle jiných podle místních poměrů (radioamatérský, zábavní, dramatický, hudební atd.). — A tu záleží na každém našem členu od toho nejmladšího až k tomu nejstaršímu, aby snad leckde a občas se projevující nechuť a neporozumění pro práci zmizely nadobro z našeho spolkového života a místo pouhého spolkaření, či místo úplné nečinnosti uvnitř i na venek spolku nastal všude vzruch, shon a čilý život spolkový, vyplněný cílevědomým a radostným realizováním devis programu našeho hnutí. Katolické studentstvo vydobylo si určitého místa mezi ostatními organizacemi, z něhož nemůže ustoupit, neboť vytklo si za cíl vychovat katolickou inteligenci, věrnou vznešenému učení Kristovu, věrnou svému národu. Katolický student nesmí a nemůže nečinně přihlížeti, jak jeho kolegové jsou strhováni do kalných vod nevěry, nacionální lhostejnosti a mravního úpadku. Jeho povinností jest postavit se do našich řad. S nadšením a s chutí jděmež do dalšího boje »s Kristem pro Krista« a do další práce »pro Boha a Církev« a tím pro »Národ a Vlast«!

Sjezd katolického studentstva na Velehradě. Ve dnech 26. července až 4. srpna hostil Velehrad katol. studentstvo, které přišlo sem, aby v první řadě provedlo duševní obrodu a aby se zúčastnilo studentského sněmování. Program sjezdu začínal exerciciemi studentů středoškolských (26.-30. VII.), jichž sjel se na Velehrad úctyhodný počet 213, což bylo dobrou předzvěstí pro ostatní sjezdové podniky. Středem celého sjezdu byla říšská pracovní konference a valná hromada Ústředí katol. studentstva čl., jež shromáždily ve Slovanském sále na 80 delegátů a rovněž tolik ostatních účastníků a hostů. Na programu konference byly tři referáty, z nichž náboženský odpadl pro náhlé zaneprázdnění Dr. F. X. Nováka. Na pořad přišel tedy v první řadě organizační referát kol. JUC. Jurči. Kol. tajemník zdůraznil v něm zejména nutnost existence naší organizace; zvláštní pozornost věnoval příčinám úpadku hnutí a podával návod k ozdravení poměrů. Číselnému úbytku jest třeba v první řadě čeliti získáváním nových členů a zřizováním nových organizací. Dále jest nutně třeba lepší organizace práce v jednotlivých spolcích a pestřejší činnosti spolkové využitím všech prostředků, jež jsou po ruce. Nutno věnovati také pozornost otázce duchovních rádců a otázce sociální zřizováním fondů. Na konec vytkl zejména význam sbírky Mik. daru a povinnosti všech organizací v tomto směru a k Ústředí vůbec. Tak, jako referát organizační udával směrnice pro další práci ve hnutí, tak jednatelská zpráva kol. Jurči byla jasným obrazem práce v posledním roce vykonané. Práce za poslední rok byla sice menší, ale byla soustředěna za jediným cílem, k stabilisaci a konsolidaci hnutí, jež letošního roku již z valné části nastala. Referát kol. MUC. R. Suka o »Jitru« dával nahlédnouti každému do skutečného stavu věci, v němž časopis se nalézal. Vystižně a zcela ote-

vřeně objasňoval celý aparát redakční a administrativní, vypočítal oběti, jichž si »Jitro« vyžádalo, a pronesl i stesky do odběratelů samých. Uroveň »Jitru« byla mnohdy nedosti přístupná středoškolskému studentstvu, a proto hlavní snahou pro příště bude přizpůsobiti tento časopis po všech stránkách úrovni našeho studentstva a učiniti jej obsahově co nejbohatším. O to má pečovati redakční rada, sestávající z odborníků. — Po zprávě pokladní následovalo rozdělení Mik. daru a podpůrného fondu. Debata o jednotlivých referátech byla celkem klidná a neosobní, leč jest jen litovati, že byla příliš rozběhla a opomíjela značně ty věci, jež referenti nejvíce zdůrazňovali. Rovněž překvapil poměrně malý zájem středoškoláků v otázkách, jich v první řadě se dotýkajících. V neděli 31. července konala se valná hromada Ú. K. S. Č. S. po mši sv., sloužené kanovníkem a poslancem Světlíkem. Po zahájení kol. prof. Vošahlíkem čteny byly pozdravné příписy a následovaly pozdravy přítomných hostů, jako vldp. kanovníka Světlíka, kol. JUC. Huťky za Ústredie slov. katol. studentstva, vldp. Kubička T. J., p. poslance Dr. Daňka a prof. Koukla. Následující body programu byly rychle a klidně absolvovány, takže přikročeno záhy k volbě nového výboru. Předsedou zvolen JUC. Jaroslav Markes, I. místopředs. Marie Seegerová, II. místopředs. Th. C. Alois Hudec, I. tajemníkem JUC. Josef Jurča, II. tajemníkem Václav Čep, I. pokladníkem MUC. R. Suk, II. pokladníkem Ph. C. Stanislav Svitavský; členy výboru: Ph. C. A. Fischerová a Ing. C. Josef Reindl. Náhradníky zvoleni: Ph. C. A. Kohlmünzerová, RNC. Chybík a Ing. C. J. Cuhra; revisory: prof. A. Vošahlík, Ph. C. Fr. Brablík a Ph. C. Hylena. Do čestné a smířčí rady zvoleni byli: Dr. Hronek, Dr. Valenta, kol. Dudešek, Ing. R. Sochorec, Dr. Ebert a dp. Merret Jan. Předsedající poděkoval pak všem, kteří se o katol. studentstvo zasloužili, načež řízení schůze ujal se kol. Markes. Ku konci projednány byly ještě volné návrhy, při nichž usneseno vyjednávati s Ústředím slovenským, vyhledati pro Ústředí duchovního rádce a vytvořiti redakční kruh při »Jitru«. Odpoledne podnikli někteří účastníci výlet na Buchlov a jiní opět prohlédli si památnosti velehradské. Zatím, co středoškoláci rozjížděli se k domovům, akademici v počtu 76 a studentky v počtu 73 zúčastnili se ještě exercicii. Posíleno duchovně i organizačně odešlo katol. studentstvo z Velehradu, takže může směle jíti vstříc dalšímu boji a další práci.

Slovenské katolické studentstvo konalo svůj sjezd ve dnech 23.—25. července v Košicích pod protektorátem slovenského episkopátu a ministrů za četné účasti studentstva. Značného významu nabyla řeč p. posl. A. Hlinky, jenž odmítl zde otevřeně akci Rothermereovu, prohlásil se pro celistvost Československé republiky a nedotknutelnost slovenských hranic. Mají-li se Slováci udržet, musí zůstat věrni víře cyrilometodějské. Slovenský nacionalismus jest nerozlučně spjat s katolicismem. V tom smyslu nesly se též projevy ostatních řečníků, z nichž nutno zmíniti se o ndp. biskupovi Čarském a senátoru Kovalíkovi. České studentstvo zastupoval a projev tlumočil kol. JUC. Jurča. Slováci mohou býti s výsledkem svého sjezdu plně spokojeni.

Ústředí katolického studentstva podnikne letos opět bytovou akci pro ty studenty, kteří hodlají

studovati v Praze. Přihlášky možno učiniti písemně i ústně. Každému interesentu sdělíme několik adres vhodných bytů, z nichž si vybere ten, jenž mu nejlépe vyhovuje, a oznámí to pak Ústředí, který najmul. Přihlášky přijímá Ústředí katol. studentstva, Praha II., Panská 1.

*

Ústředí katol. studentstva zahájilo již přípravy k akci Mik. daru, jelikož chce, aby včas připravená akce tato dopadla letos co nejlépe. Výsledek akce Mik. daru bude mít velký význam pro rozvoj našeho hnutí. Doposud stále klesající výtěžek mohl by hnutí pro nedostatek hmotných prostředků vážně ohrozit, neboť nebylo by možno vykonati to, co hnutí k svému životu nutně potřebuje. Proto sledujte se zájmem naše přípravy, a až akce bude v proudu, přispějte každý, ať již prací nebo penězi, k tomuto podniku.

*

Ústředí upozorňuje, že v měsíci září vykonány budou revise v některých SSS., ježto má za to, že ozdravení spolkového života naší organizace toho nutně vyžaduje.

Kalendář katol. studentstva na rok 1927/28, jenž jest nezbytnou pomůckou každého katol. studenta, obdržíte v Ústředí katol. stud. čl., Praha II., Panská 1. Objednejte jej včas!

UNIONISTICKÁ HLÍDKA

Unionistický kongres velehradský, který konal se letos v červenci po druhé v našem státě, dokázal svou vnitřní potenci a důležitost celému křesťanskému světu. Na posvátný Velehrad sjeli se ze všech končin republiky, ze všech slovanských zemí i neslovanských států vynikající kulturní pracovníci, aby si ujasnili další cesty svého vytčeného cíle: sjednocení všech Slovanů v jednotě církevní, a to římskokatolické. Duch Stojanův ožil tu v plné míře a přijde doba, kdy simě, jím zaseté, vyroste v blahodárny užitek. Velehrad neřeší otázek unionistických podle politických hledisek, nýbrž čistě nábožensky a mravně, jak o tom svědčí věhlasná jména zúčastněných osobností velehradského kongresu, většinou theologů. Nic nemůže přispěti tak účinně ku vzájemnosti slovanské, jako propagace unionismu náboženského. A že je to církev katolická, jež svou pevnou organizací a mravními zákony Kristovými je schopna provést čin tak velkolepý, umožňující sloučení rozděleného křesťanstva v pevný, věky přetrvávající, jednotný celek, přiznávají i účastníci letošního lausanského sněmování, jehož delegáty byli příslušníci církvi protestantských a pravoslavných. Kdo chceš slyšeti Jeremiášův pláč nad nesrovnalostí a roztržitostí nekatolického světa, sleduj jen protestantský tisk. Sám evang. univ. prof. pražský Dr. Žilka musil v »Nár. Osvob.« v srpnovém referátě o lausanské konferenci přiznati církvi římsko-katolické její organizační a vnitřní prioritu před ostatními církvemi. Nepomůže jen theorisování, ani pouhá prakse, nýbrž nutno spojití obojí v duchu cyrilometodějském. Laxní, liberální, sektářský a skeptický protestantismus na úkol sjednocení stačiti nemůže.

Jeho úpadek konstatoval vystižně i známý spisov. anglický Wells. Pouze Velehrad víry, odkaz cyrilometodějský, dovede uskutečnití veliký a důležitý příkaz Písma: Ut omnes unum sint. — Prof. Vl. Dorazil.

Unionistické Albertinum. Ve vilenské diecési zřídili jesuité misijní dům Albertinum, jehož členové vesměs patří k ritu východoslovanskému. Podleský biskup dr. Przedziecki východní rítus mezi konvertity praktikuje od r. 6923 a to začal za pomoci jesuitů P. Bourgeoise a P. Malinowského. Podobnou praxi prováděli a dostali povolení i biskupové ve Vilně, Minsku, Lublině a Lucku dne 4. dubna 1925. V téže době založeno bylo i Albertinum.

Basiliáni na Podkarpatské Rusi. Basiliáni na Podk. Rusi vykonávali a ještě doposud vykonávají nejkrásnější úkol: ochrany náboženské víry a národnosti lidu rusínského. Ve časach ponevolení Basiliáne byly ty, který chránili zde obřad a rusínske slovo. Do roku 1773 vzešla z řádu Basiliánů celá řada biskupů pro Podk. Rus. Nejvýznačnější biskupové: Tarasovič, Portfeny, Alšavsky a Bradač, byli mnichy řádu basiliánského, kteří provedli unii podkarpatského lidu s Římem a mnoho pracovali na hospodářském a kulturním povznesení lidu. Z řádu Basiliánů vyšli největší kulturní a vědeckí pracovníci na Podk. Rusi. Tak Ivamsikij Bazilovič, první historik Podkarpatska, autor díla »Brevis notitia fundationis Theodori Koriathovits« byl ikumenem basiliánského kláštera na Černecke hoře u Mukačeva. Čech Dr. Tichý nazývá Baziloviča »největším buditelem, bez jehož práce nemůžeme si představití národního osvobození podkarpatských Rusinů«. Rovněž první gramatiku rusínskou (která, bohužel, nevyšla po druhé) napsal basiliánský mnich, otec Arsen Kozak. V novější době pak rovněž z Basiliánů vyšel jeden z největších rusínských spisovatelů, otec Anatol Kralicky. Po převratu Basiliánský řád provedl zdravé reformy a dnes vykonává velmi pozoruhodnou práci. Řád má na Podk. Rusi pět klášterů, a to v Mukačevu, v Užhorodě, Malé Berezně, Imstičevo a Boroňavě. V mukačevském klášteře je noviciát. V Užhorodě mají vlastní tiskárnu; vydávají náboženský měsíčník »Blahovystnik« a mnoho brožur náboženského obsahu pro lid. Vedle toho konají Basiliáni v obcích rozrušených pravoslavním misie, a že pravoslavi na Podkarp. Rusi dnes už upadá, o to mají největší zásluhu Basiliáni a zvláště dva z nich, zlatouští misionáři otcové Rešetlylo a Skyba. Basiliáni mají ještě jeden klášter v Maďarsku v Maria-Povčy a v Rumunsku v Byksade.

Stav unionismu v Polsku. Dosud je v Polsku organizováno 14 farností ritu východoslovanského, dalších 7 je připravováno. Patří k nim celkem dohromady 20 tisíc věřících. Duchovní správu vede 25 kněží ritu východoslovanského, mezi nimi 16 pravoslavných konvertitů. Biskupové věnovali na snahu unionistické 150.000 zl. Mezi pravoslavným duchovenstvem úspěchy tyto vyvolávají již jistý nepokoj a dokonce byly již pokusy, uniatům vyrvatí kostely a kaple násilím. Tak se stalo v Ty-lavé, Triciáně, v Krolové Ruské a v Kostomlatech.

Misijní dům v Nitře. V Nitře započato bylo se stavbou velkého domu, v němž bude umístěn ústav pro výchovu katolických misionářů v cizích zemích, hlavně v Rusku. Stavba je financována z výtěžku mezinárodních sbírek a provádí se na kopci zva-

ném Kalvaria, v bezprostřední blízkosti města. Ústav bude zřízen pro 200 chovanců, kteří vedle předmětů obyčejného gymnasia klasického budou vyučováni hlavně cizím jazykům, jmenovitě ruštině a také nejrůznějším řemeslům.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

Duchovní velmoc, jakou reprezentuje katolická církev, je respektována celým kulturním světem. V nejdemokratičtějších a nejpokrokovějších státech má Svatá Stolica římská své oficiální zástupce, papežské nuncie. Ovšem u nás po známém nedávném incidentu u příležitosti husitských agitací protikatolických jsme radného zástupce Sv. Stolice u nás neměli. Teprve nyní se vyjednává v Římě mezi ní a delegací naší vlády o normální styky Čsl. republiky s Římem. Nyní to jde, dříve to nešlo. Vždy jsme uznávali v Husovi národní charakter, ale nemůžeme schvalovati jeho bludných nauk.

Katolicism ochranou proti zkáze a rozvratu. Americký sociolog R. D. Frenay napsal ve svém posledním díle o »Problému sebevraždy ve Spoj. státech«, že katolická církev jest nejprvnějším činitelem v boji proti sebevraždě. Dr. Frenay prozkoumal přes 150 knih o této otázce a ptal se na úsudek více jak 400 universitních profesorů, pojišťovacích agentů a vládních úřadů a shledal, že katolíci jsou co do počtu sebevražd na nejmenším stupni. »Také katolické národy v Evropě,« praví Dr. Frenay, »mají nízký počet sebevražd, zatím co počet u protestantů dosahuje závratné výše.« Frenay zkoumal vliv rozvodů na sebevraždy. Ze sebevrahů starších 20 let tvoří tři čtvrtiny muži, kdežto mezi mladšími 20 let jest většina — dívek. U ženatých a vdaných jest nepatrná náchylnost k sebevraždě, větší je u ovdovělých a největší u rozvedených, kterých končí sebevraždou pětkrát tolik, co ženatých.

Stav portugalského katolicismu. Poslední eu-charistický národní kongres ukázal jasně, že portugalský katolicismus jest na rychlém postupu, a že po několika pronásledováních, které zažil, jest silnější, než byl dříve. Pronásledování církve v Portugalsku začalo roku 1750, kdy všemocný ministr Don Josés, markýz de Pombal, vyhnal ze země jesuity a přerušil styky se Svatou Stolicí. Na tom nebylo dosti a r. 1820 vydalo Národní shromáždění zákon, jímž se vyhánějí ze země všechny kongregace a řády. Roku 1834 byli vyhnáni ze země cizí, hlavně francouzští řeholníci a řeholnice. Všechny domy, sloužící církevním účelům, byly zavřeny, církevní jmění sekvestrováno, semináře zavřeny a zakázáno přijímati nové bohoslovce. Jest přirozeno, že tyto kruté zákony katolicismu neprospívají, a že víra lidu stále více upadala. Neboť ve školách, jež byly zlaicisovány, dělo se vyučování úplně materialisticky a tisk nemohl naléztí slov, jimiž by zostudil a pohanil vše, co mělo nějaký vztah ke katolicismu a k církvi. Ale přes to se podařilo kněžím, hlavně na severu a ve středu země zachovati lid při víře i v těch dobách nejhroznějších. Roku 1901 založili katolíci svoji politickou stranu, již nazvali »stranou národní«. Ale s pádem monarchie a znovuzřízením republiky r. 1910 dostala se opět k moci skupina lidí, smýšlejících zednářsky a chtějících vykořeniti pravou víru ze srdcí lidských.

Kněží byli uvězněni nebo ze země vyhnáni. Kláštery všechny bez výjimky byly zavřeny a na hlavu biskupů, kteří nemohli býti chyceni, byly vypsaný vysoké sumy peněz. Všichni biskupové byli ze svých diecésí vypuzeni. Byla odhlasována výluka církve a státu, uvedeny v platnost zákony o civilním manželství a o rozluce manželské. Lože jásaly, že během dvou generací zmizí, díky těmto zákonům, katolicism v republice portugalské. Ale zmýlily se. Za nějakou dobu nastalo za Sidonia Paesa zlepšení. Byly opět navázány styky se Sv. Stolicí, episkopátu dovoleno vrátiti se do jejich diecésí a kněžím pracovati. Ovšem, práce nebyla snadnou, neboť nebylo ani dosti kněží, ani dosti finančních prostředků. Ale přece se podařilo znovu otevřít kněžské semináře a dnes již má každá diecése kněžský seminář, nemá-li dva. Mocným prostředkem k obnově víry v Portugalsku byly a jsou eu-charistické kongresy, z nichž největší byl konán r. 1924 v Braga za účasti více než 200.000 věřících. Letošního kongresu se zúčastnilo na 200.000 katolíků. Politicky jsou katolíci organizováni v »Katolickém středu«, který byl založen roku 1919 a má cílem hnutí katolíků, posilovati je a sjednotit všechny věřící. Jest zajímavé, že v posledních letech proniká katolicism silně mezi inteligencí, universitní profesory a spisovatele. Zkrátka i Portugalsko ukázalo, že katolicism nemůže býti zničen pronásledováním, naopak, že jest jím ještě více posílen.

Nová jezuitská kolej v Indii. Američtí jesuité otevřeli v Bettiahu v diecési Patua, která byla jimi r. 1921 převzata, vyšší školu, na níž se učí sanskrť, indiština, angličtina, latina, matematika, geografie a etika.

V Novém Yorku byla vysvěcena v kostele Spasitelově, který jest katedrálou ruského vyznání, kaple, nazvaná »Smutkem Rusik.« A na zdi této kaple byla umístěna deska, na níž jest vyryt počet obětí bolševismu. Nejtragičtější nápis, jaký kdy byl. Necht' čtenáři posoudí sami, zde jsou holé číslice: Celá carská rodina, 31 biskupů, 1.560 kněží, 16.367 studentů a profesorů, 34.585 učitelů, úředníků a lékařů, 79.900 různých funkcionářů, 65.890 šlechticů a členů vyšší společnosti, 56.340 důstojníků, 196.000 dělníků, 268.000 vojinů a námořníků, 890.000 sedláků. Poslední čísla, jež budou ještě částečně zvýšena, vysvětlují se desetiletou občanskou válkou nebo krvavými boji mezi sedláky a vojskem, vyslaným na rekvisice.

Náboženské poměry v Polsku. V Polsku jest 18,225.976 katolíků ritu latinského, rozdělených na 4526 farností průměrně s 3775 farníky. Dotace pro duchovní obnáší měsíčně 606.444 zl. 67 gr. Na každou faru průměrně připadá 25 ha pole. Řeckých katolíků je 3,612.615, rozdělených na 1849 farností s průměrným počtem farníků 1954. Měsíční dotace podle konkordátu pro řecko-katolické duchovenstvo obnáší měsíčně 208 tisíc 38 zl. 65 gr. Na každou faru připadá průměrně 34 ha půdy. Pravoslavných je na 4 mil. duší. Mají 1000 až 1200 farností. Průměrně připadá na farnost 3300 až 4000 duší. Na každou faru připadá 60 ha půdy. Katolické duchovenstvo oproti řecko-katolickému a pravoslavnému, hlavně kněžstvo poznaňské, nachází se v materiální nevýhodě.

Z církevního života v Norsku. Norsko má 2 miliony 649.775 obyvatel a katolíků bylo podle statistiky z r. 1920 asi 2612, tedy na 1000 obyvatel při-

padá toliko jeden katolík. V r. 1875 bylo katolíků 460, v r. 1890 již 1004, r. 1910 však již 2046. K luteránské státní církvi nepatří podle úředních statistik 71.062 obyv., z nich 16.000 se nehlásí ku žádnému vyznání, 11.455 jest metodistů, 7.214 baptistů a 18.204 členů Svobodné křesťanské obce. Katolíků je tedy nejméně, ale katolicismus je tam nejagilnější. Proto v poslední době protestantští pastoři a bojovní luteráni podnikají proti němu zuřivé tažení.

Kéž bychom měli více misionářů. (Z dopisu P. Gilberta O. F. M., čínského misionáře.) — Považ, jak jsme zaměstnáni. Jeden misionář má na starosti 20 křesťanských obcí a k tomu ještě ke dvěma tisícům křesťanů, kteří jsou již získáni, získati ještě nové pro křesťanství. Máme sice k ruce dosti zručných a ochotných katechistů, ale nesmíme zapomínati, že tito jsou sami dosud novokřesťany. Uvážíme-li dále, jak dlouhé cesty je nutno misionáři každoročně vykonati, které trvají kolik měsíců, musíme doznati, že není možno jednotlivci vše zastati. Nejsmutnější při tom je, že mnohé dobrodini není možno provésti, že mnohé obrácení nedojde k uskutečnění pro naši fysickou nemožnost. Ó, kéž bychom měli více misionářů!

Počet katolíků v Číně. Podle posledního sčítání lidu je v Číně katolických biskupů domorodých 6, cizozemců 56, kněží domorodých 1184, cizích 1638, seminaristů domorodých 2710, cizí žádný, bratří domorodých 271, cizích 248, řeholic domorodých 2834, cizích 941, katolíků domorodých celkem 2,337.951, na křesť se připravuje 451.559 katechumenů, novokřtěných posledního roku 384.499 domorodců.

Zlaté kněžské jubileum Svatého Otce. V r. 1929 bude Sv. Otec slaviti svoje zlaté kněžské jubileum. V Miláně za předsednictví kardinála Locatelliho a Msgra Domionioho utvořil se komitét dam z aristokratických kruhů a římských patricijských rodin, který si vzal za úkol postavit v kostele sv. Karla v Římě monumentální oltář na památku, že tam Svatý Otec sloužil první mši sv. jako novosvěcenec. Kostel sv. Karla je pro papeže významným i tak, že je kostelem Lombardů.

Belgická delegace akademiků v Praze. Na zpáteční cestě z kongresu Pax Romana ve Varšavě navštívili belgičtí katolíčtí studenti se svým předsedou JUC. Scheyvenem a několika důstojnými pány z Belgie, Anglie (Comerford ze Schefildu) a Irska (O Brun, univ.) Československou republiku, aby celou řadu dní mohli věnovati prohlídce Prahy. Byli přijati p. primátorem Drem Baxou, který vzpomněl přátelských styků obou hlavních měst, prohlédli radnici, arcibiskupský palác, chrám sv. Víta, Vyšehrad a všechny významnější pražské památky. V Národním divadle přítomni byli představení »Eugena Oněgina«. Mnoho a mnoho zajímavostí těšilo se pozornosti našich milých hostů; odnášejí si do své vlasti nejlepší vzpomínky jak na Prahu, tak i na přijetí, jehož se jim dostalo a jimž byli mile překvapeni. Při té příležitosti děkuje Ústředí katolického studentstva čl. za ochotu, s kterou studentům vyšší vstříc naše úřady, zejména ministerstvo železnic, poskytnuvši jim slevu na drahách, správa »Národního divadla«, jež dala ochotně k dispozici lóže, i správ. rada elektrických drah, která bezplatně propůjčila vyhlídkový vůz. Tlučme jim také díky našich hostů, rovněž i ctihodným sestřám v klášteře v Karlíně za pohostění. Budeme-li kdy moci vyhověti srdečnému ofi-

cielnímu pozvání našich belgických přátel, splníme jistě zase část našeho programu snah mezinárodní studentské instituce »Pax Romana« a upevníme s nimi přátelské styky datující se od vzniku kongresů »Pax Romana«. — Na shledanou v Belgii! M-s.

ZAJÍMAVOSTI

O Masarykovu kolej. Bývalá Masarykova kolej pro vysokoškolské studentstvo na Hradčanech, jež po ukončení nové kolejní budovy v Dejvicích byla přejata do správy Svazu čl. studentstva v Praze, udržela se až do 30. června t. r. Poněvadž samospráva v nové dejvické Masarykově koleji byla zrušena a poplatky studentské za byt a stravu byly značně vysoké, kdežto ve staré koleji hradčanské poměrně velmi nízké, setrvalo na 200 studentů vysokoškolských ve staré koleji. Nyní bylo stanoveno, že hradčanská kolej bude zrušena a její místnosti budou zabrány pro účely zemského archivu nebo min. financí. Stud. samospráva koleje Svazu Čsl. stud. podala proto rekurs k zem. správě politické a zem. správ. výboru. Rekurs tento byl však zamítnut a stará kolej má býti exekučně vyklizena. Tolik aspoň všeobecně budíž k naší sociální studentské bytové krizi připomenuto.

Reforma střední školy. Nynější ministr školství Dr. Milan Hodža, ač Slovák, ukázal za svého ministrování v mnohém ohledu více porozumění pro potřeby našeho čl. školství, než pan Habrman, Šrobár a pod. Má zájem na tom, aby školství naše bylo ušetřeno stranických zájmů a stálo na úrovni doby k prospěchu celého národa. Ačkoliv otázka náboženská není jim zvláště řešena a dodnes nejedna stížnost je k němu vznášena, přece vykonal záslužné dílo, když se odvážil provésti ponaáhu reformu střední školy. Podle této reformy se na reál. gymnasiu posunuje vyučování franc. až do quinty (dosud byla již v III.) a na gymnasiu klass. taktéž řečtina přemístěna z III. až do V. Na reál. gymn. ve vyšších třídách se zmenšuje počet hodin latiny o jednu týdně, což je konečně snesitelné a zdravé. Kde se v quintě na stř. škole učilo kreslení, odpadá nyní. Za to se zavádí na vyš. gymnasiu vyučování některému slovanskému jazyku, jako na př.: ruštině, srbo-chorvatštině a polštině. A po té stránce především vítáme snahy našeho ministerstva, neboť pro vzájemnost slovanskou a kulturu lze těžko něco vykonati bez náležitého zřetele k jazykům toho kterého slovanského národa. —il.

Tábor nemůže býti našim programem. Už proto ne, že demokracie, již se měl vyznačovati Tábor husitský, ve skutečnosti pravou demokracií nebyla. Znamenitý náš historik prof. Pekař ve svém novém díle: »Žižka a jeho doba«, tvrdí, že Tábor nebyl demokratickým ani v theorii, ani v praxi. V proslulém manifestě tábořském z r. 1431 čteme, že Táboři se přidržovali též všeobecné tehdy rozšířeného názoru, že společnost lidská dělí se na tři třídy: duchovenstvo, šlechtu a lid obecný. Táboři sami nebyli pro rušení titulů šlechtických a uznávali, že lid poddaný jest povinen platiti své vrchnosti platy. Žižkovo vojsko se velmi přesně rozdělovalo podle sociální příslušnosti v obce pánů, rytířů, panošů, měšťanů a sedláků. Též vůdcové tábořského vojska byli namnoze urození pánové, jako na př. Mikuláš z Husi, Břeněk Švihovský, sám Žižka atd. Tedy ta tábořská demokra-

cie nemůže být vzorem pravé demokracie, neboť ne lid, ale šlechta tu měla silný a vůdčí vliv.

Hrdinské dítě. Vypravuje misionář z Číny v krásném díle »Apostolat Missionaire de la France«: Za boxerského povstání v Číně vyvraždili boxeři celou katolickou vesnici. Osmileté dítě, jež přivázali ke kůlu, vidělo, jak za velikých bolestí umírá jeho tatínek, jeho maminka a sedm bratru a sester. Po jejich zavraždění obrátili se k dítěti, bílému jako sníh, a děli mu: »Vidíš, zda je k něčemu užitečným vyznávání Ježíše! Tvůj Ježíš nepřišel, aby je zachránil, vůbec se o ně nestaral. Hleď, uděláme pro tebe něco mnohem lepšího, když ho zapřeš. Poslechneš-li nás a staneš se pravým Číňanem, budeš-li se klanět bohům císařství, staneš se mandarinem a náš vůdce si tě odvede. Budeš mít otce!« »A co mám učiniti?« otázalo se dítě. Boxeři byli spokojeni, domnívajíce se, že nad tím dítětem zvítězili. »Vezmeš jen kadidlo,« řekli mu, »v pagodě a obkouříš Budhu.« A jeden voják, kterému se poněkud zželelo dítě, dodal: »Při tom si můžeš myslit, co chceš.« »Doved'te mne do pagody,« šeptalo dítě. Boxeři jásal. Odvázali je a ubírali se ve velikém průvodu ku pagodě. Všichni občané se radovali, že dítě usmrceno nebude, neboť již vyteklo tolik lidské krve. Došli do pagody a podali dítěti kadidelnici. Mlčení ovládlo všechny přítomné. Dítě běže kadidelnici a vši silou ji vrhá na Budhu. Učinivši tak, obrátilo se k boxerům se slovy: »Chci jít za maminkou a za tatínkem!« Boxeři zuří vztekem, že se dali oklamati tímto dítětem. »Dobrá,« volají, »pošleme tě za nimi bez oklik!« křičí, chápou se dítěte a přibíjejí je dřevěnými hřebíky na dveře pagody. Byly tři hodiny odpoledne a do půlnoci dítě žilo v nevýslovných bolestech. Neknulo, vzdychalo jen a modlilo se. Jen několikrát zvolalo: »Žízním!«

O zahraniční studium. Jistě je touhou mnoha studentů dostati se dále, než sahá obvod jejich města, dostati se na cesty, a jest touhou mnoha akademiků dostati se dále než do Brna nebo do Prahy, ale dostati se na cizí university, naučiti se cizím řečem a poslechnouti si přednášky světových autorit. Bohužel, že velmi nepatrné procento studentů pochází z majetných rodin (asi 5%) a 95% jsou studenti nemajetní neb pocházejí ze středního stavu, jimž však prostředky nestačí na to, aby mohli podniknouti cestu do zahraničí. Takto by se tam takový student nikdy nedostal. Při Ústředí K. S. Čs. máme zahraniční sekci. Její činnost měla by se obrátiti k praktickému provádění celého programu zahraniční sekce. Její dávná hesla jsou studium v cizině, výměna studentů o prázdninách, mezinárodní studentské sjezdy. Mezinárodní kongresy konají se každoročně a doufejme, že uvítáme jej v r. 1929 v Praze. Pokud se týče realizace ostatních hesel, t. j. zahraniční studium a výměna, ty vyžadují velkého finančního nákladu. Pro studium v zahraničí musily by být nejprve upraveny podmínky (snížení tax, nostrifikace a pod.). Avšak výměna studentů o prázdninách dala by se provést snáze, a to tím způsobem, že požádaly by se majetné rodiny v Praze a jiných větších městech republiky, aby bezplatně poskytly byt a stravu ve své rodině zahraničnímu studentu. O ostatní, jako vyučování cizímu jazyku a pod., doufejme, že postarali by se již kolegové z ochoty, takže student hradil by si pouze cestovné a případné výlohy vedlejší. Pax Romana byla by

takovou ústřednou, kam zasílaly by se dotazy a přihlášky, doporučené domácím Ústředím, a každé národ. stud. sdružení mělo by právo, aby tolik jeho studentů bylo umístěno v zahraničí, kolik míst samo nabízí ve svém státě. Ovšem místa musila by být vybírána ve větších městech, neb ve městech, která jsou typická pro ten který stát jak po stránce jazykové, tak po stránce etnografické. Přihláška byla by kontrolována jak akad. spolkem, tak Ústředím, aby snad hned v počátcích akce neztroskotala vinou studentů. Snad pro tuto okolnost bylo by dobré uvažovati o zahraničním fondu, který by byl Ústředím každoročně dotován a z něhož by se poskytovaly podpory a bezúročně půjčky. Myslím však, že i bez těchto fondů by se našla řada studentů, kteří by této příležitosti rádi použili. Snad by v nich pak zahraniční sekce našla svůj agilní dorost. — Petr L. eviček, Brno.

Starořímské město objeveno v Londýně. Londýnští učenci učinili před nedávnem objev, který od otevření Tutanchamonova hrobu nejvíce překvapil. Pod palácem největšího evropského peněžního ústavu, pod budovou Anglické banky, bylo objeveno mnoho relikvií římského města, které stálo v prvním století před Kristem na březích Tamže. Před několika měsíci rozhodla se správa Anglické banky, že přeloží pancéřové místnosti, v nichž byly uloženy neražené zlaté pruty, do jiného traktu a že dosavadní pokladnici bude adaptovati pro tiskárnu bankovek. Ukázalo se, že sklepní místnosti se musí rozšířiti a část budovy zbourati. Při práci našla skupina dělníků množství talířů, hrnců a nožů, jejichž podivný tvar dal souditi na vysoké stáří. Nálezu se s počátku nevěnovala pozornost. Když však po týdnů jiná skupina na místě nedaleko prvního objevu našla kamennou rakev, v níž byly ztrouchnivělé kosti vojáka a zbraně, zpraveno o objevu britské museum. Byla vyslána komise, aby prozkoumala objev. Po krátké prohlídce přišla k překvapujícímu konstatování, že pod pancéřovými místnostmi nutno hledati střed římského města, které stálo na místě dnešního Londýna, před více než 2000 lety, po němž archeologové už několik desetiletí marně pátrali. Komise přikročila proto k systematickému ohledání terénu pod bankovní budovou, aby historické památky vyzvedla s velkou pečlivostí. Námaha učenců byla korunována větším úspěchem, než doufali. Jilová půda, na níž Londýn stojí, uchovala zbytky antického Londýna po tisíciletí v dobrém stavu. Tak na př. byl nalezen pár kožených sandálů v tak bezvadném stavu, že po krátkém ošetření olejem se staly znovu pružnými, že se mohou zase nosit. Sandály byly zhotoveny v r. 127 před Kristem, jsou tedy starší než 2000 let. Nejdůležitější jest objev města mrtvých starověkého římského Londýna. Největší část hřbitova ležela přímo pod pancéřovými síněmi banky. Hledající tam přišli na podzemní tunel, v němž bylo přes 100 rakví, z části dobře zachovaných. V rakvích byly tělesné pozůstatky vojáků a zbraně, které nosili římsí legionáři v prvním století před Kristem. Dále se našlo množství nádob a několik přesypávacích hodin. Vedle jedné rakve byla stará míra, používaná římskými řemeslníky před 2000 lety. Četné z nalezených hrnců a váz skýtají uměleckým historikům mnoho zajímavého. Jsou zdobeny četnými malbami, představujícími scény z honu, nebo výjev

z bohoslužeb. Umělecky provedené vlásenky a hřebínky svědčí o vkusu starých Římanů.

Kollegium kardinálů. Po jmenování posledních dvou kardinálů nebude nezajímavé povšimnouti si nynějšího složení Svatého Kollegia. Sixtus V. určil, aby počet kardinálů nepřesahoval čísla 70. Ovšem téměř nikdy nedostoupil sbor plného počtu. Od XVI. století jenom jednou čítal sbor kardinálů 70 členů za papeže Innocence X. Nyní jest kardinálů 68, z nichž 6 kardinálů-biskupů, jimž patří biskupství kolem Říma, 52 kardinálů-kněží a 10 kardinálů-jáhnů. 12 kardinálů není vysvěceno na biskupy. Nosí sice mitru, kříž, berlu a prsten, ale nesmějí vykonávat biskupské funkce, jako svěcení a pod. Děkanem Kollegia jest devadesátiletý Vanutelli, nejmladším byl neapolský arcibiskup Ascalesi, který byl jmenován ve 44 letech kardinálem papežem Benediktem XV. Nyní jest nejmladším kardinálem J. Em. Hlond, primas polský, jemuž jest 46 let. Kollegium má ještě 3 kardinály jmenované Lvem XIII. 22 jmenovaných Piem X., 18 Benediktem XV a 25 Piem XI. Ze všech kardinálů sídlí v Římě 26, ostatní vedou diecése na celém světě. Italů jest 36, ostatních národností 32: Francouzů 6, Španělů 5, Němci 4, Severoameričané 4, Angličané 2, Rakušané 2, Poláci 2, Belgičan 1, Holanďan 1, Maďar 1, Irčan 1, Portugalec 1, Brasilián 1, Čech 1. Ve dřívějších dobách byl počet Italů větší než dnes.

Sedmá velmoc. (100 let novinářství.) V naší republice vychází dnes téměř 800 různých časopisů. To je právě desetkrát tolik, jako vycházelo před 100 lety v celém Rakousko-Uhersku, kde roku 1827 vycházelo podle statistiky v celku 79 různých časopisů. Na celém světě vycházelo roku 1827 pouze 3322 časopisů, t. j. asi čtyřikrát tolik, jako jich dnech vychází v samotném Československu. Na prvním místě byly před 100 lety Spojené státy americké s 840 časopisy. Dále následovaly: Francie se 490, Anglie se 483, Německý spolek 305, Prusko 288, Nizozemsko 150, Rusko 84, Dánsko, Švédsko, Rakousko-Uhersko mělo asi po 80 časopisech a Sasko mělo 54 časopisy. Ve všech ostatních částech světa nepřesahoval počet časopisů v každém státě číslo 30. V celé Asii bylo pouze 27 časopisů a v celé Africe 12, v republice Bolívii vycházely před 100 lety pouze 3 časopisy. Dnes ve většině jmenovaných států vychází počet časopisů 50násobný a v americké Unii dokonce více než 100násobný. Je vidět, že sedmá velmoc pospíchala v posledním století mílovými kroky kupředu a že toto tempo nezmírnila ani dnes, toho jsme sami svědky.

Ruské zpátečnictví. Komunismus bývá často vykládán jako vrcholný názor společenského života. Avšak opak zdá se býti pravdou. Kde se utlačuje, nemůže býti pokrok ani blaho společenské. Jaký útisk zažila církev katolická i pravoslavná v dnešním sovětském Rusku, poznali jsme již nedjdnou. Atheistické rejdy jsou tam obvyklým zjevem a projevují se i zřetelně v ruské literatuře poslední doby. O nsvobodě kulturní mluví zvláště pádně protest ruských spisovatelů, anonymně zasláný všemu kulturnímu světu, což komunismu neslouží nijak ku cti.

To jest v Americe. Amerika je zemí velkých číslíc. Nikde není tolik mužů s jméním přes miliardu dolarů, jako v Americe. K boxmatchi se mnohdy sejde až 200.000 diváků, kteří vesměs za-

platí vysoké vstupné. Lindbergh obdrží za svou knihu, v níž líčí svůj let přes oceán a své zážitky v Paříži, Londýně a Bruselu, dva miliony dolarů, t. j. asi 68 milionů Kč. Při tom kniha nesmí mítí více než 50.000 slov, takže za každé slovo dostane 40 dolarů. V Hollyvodu nejsou gáže 10.000 dolaru a i více týdně pro filmové hvězdy žádnou zvláštností. Náklad »Saturday Evening Postu« obnáší 2,800.000 čísel. Počet automobilů ve Spojených státech se odhaduje na 21,600.000. Každého roku se zaznamená 12.000 vražd a asi právě tolik sebevražd. 12.000 osob zahyne ročně při požárech a při automobilových neštěstích je ročně usmrceno 26.000 osob a asi 800.000 raněno. Počet rozvodu dosahuje ročně průměrně asi 180.000.

Největší suu na světě. Všechny, svými rozměry pamětihodné sudy světa, předstihuje sud, který vybudoval ve východopyrenejské obci Hillasu obchodník Victor Peix. Tento sud, vybudovaný celý z betonu, pojme 20.000 hl. a je 22 metru vysoký. Má podobu gotické, cimbuřím ozdobené věže, jejíž vrchol tvoří strážná hláska, ku které vede elektrické světlo. Na vrchol tohoto věžovitého sudu možno vystoupiti po vnějším schodišti.

Nález z doby Makkabejských. Při vykopávkách na hoře Opnelu nedaleko Jerusalema objevil ředitel britické archeologické školy v Jerusalemc, prof. J. W. Crowfoot, asi 15 metrů pod povrchem zemským zbytky zdi přes 7 metrů silných. Tyto zdi jsou zbytkem brány, o které učenc soudí, že vedla k pevnosti Akre, kterou vybudoval král Antioch Epiphanes v roce 168 před Kristem pro syrskou vojenskou posádku. O této pevnosti činí zmínku první kniha Makkabejských a dějepřavec Josephus. Profesorova domněnka jest potvrzována nálezem pokladu, obsahujícího 300 kusů různých mincí, jež pocházejí z doby židovského krále Alexandra Jeanneusa z devadesátých let před Kristem.

Podivný předsudek Japonců. Římský list »Corriere« vypravuje: Nedávno měl v japonském městě Osaka italský znalec Duri přednášku o italském kožním průmyslu. Když začal líčiti koželužství, pozoroval Duri rozpačité, nervosní úsměvy v publiku a v domněnce, že snad jeho zevnějšek zaviiňuje nepozornost posluchačstva, vytáhl zrcátko z kapsy a zjistiv, že jeho tvář i oděv jsou v bezvadném stavu, jal se ujišťovati schůzi, že vyrostl v kožním průmyslu, neboť jeho děd i otec byli koželuhy. Nepokoj rostl a Duri, jenž ztěžka opanoval svoje rozechvění, ukončil po čtvrt hodině přednášku. Běžel pak v rozčilení na předsedu obchodní komory, od něhož temperamentním způsobem žádal zadostiučinění. Předseda klidně vzal řečníka za ruku, sdělil mu, že v Japonsku není dovoleno mluvíti veřejně o koželužství. Koželužstvím zabývají se tam totiž jen zvrhlá individua, kterým není dovoleno bydlet ve městě, nýbrž daleko za městem. Koželuh stojí v Japonsku asi na témže stupni, na kterém v Evropě se nalézá — dle neodůvodněných předsudků — pohodný nebo katův pomocník. — A bude prý to trvati ještě hodně dlouho, než tento neblahý předsudek se obyvatelstvu z hlavy vykouří.

V Rusku je vězněno 117 biskupů. Pravoslavné duchovenstvo sovětského Ruska ve svém provolání ku křesťanskému světu ukazuje na utlačování a pronásledování pravoslavné církve vládou bolševickou. Vláda podporuje vše, co bojuje proti pravoslaví. Zvláště těší se podpory nově vznika-

Jubileum bisk. Borromaea v Hradci Králové.

»Borromaeum«, studentský seminář pro katolické studentstvo středních škol v Hradci Král., založeno bylo r. 1860 biskupem Karlem Hanlem za štědré podpory diecézního duchovenstva a vystavěno uvnitř pevnosti královéhradecké. Když hradby padly a město se začalo rozšiřovati, provedl prozíravý tehdejší rektor ústavu dr. Frant. Reyl, nynější papežský prelát a senátor, podporován účinně tehdejším biskupem blahé paměti Ed. Brynychem, novostavbu Borromaea, vyhovující všem moderním požadavkům pedagogickým i hy-

gienickým. Nová budova odevzdána svému účelu počátkem školního roku, právě před 25 roky a vysvěcena biskupem Brynychem 5. října 1902. Bylo to poslední jeho dílo, v listopadu nato v Chrasti zemřel. Četní borromeisté, shromáždění na sjezdu býv. žáků gymnasia král.-hradeckého u příležitosti slavnostního otevření nové gymnasijské budovy vzpomenují zajisté vděčně i jubilea bisk. Borromaea, kde kladli v radostném svém mládí základy k novému vzdělání.

jící sekty. Biskupové jsou uvrženi do žalářů, kde jich úpí 117. Mimo ně jest ještě 40 biskupů, o nichž se neví, zda jsou ve vyhnanství nebo v žaláři. Biskupové ve vyhnanství nesmějí konati bohoslužby. Musejí dokonce setrvati na vykázaném místě a občas se hlásiti u GPU (státní policie). Nejmenším trestem je vyhnanství na 3 leta.

Eucharistický kongres v Sidney v Australii se koná od 6.—9. září 1928. Msgr. Relle z Říma jest pozván, aby řídil kongresovou hudbu. Slavnostním odznakem sjezdovým je kříž a kalich. Všechny slavnosti se konají na Agrenttural Ground. Podkomise ubytovací vyjednává již se všemi hotely v Sidney a též i s majiteli bytů o ubytování hostů za levnější ceny. Lodní společnost a dráhy jsou taktéž již požádány o slevu dopravného.

Knihovna Jiřího Brandese. Dánský spisovatel Jiří Brandes zanechal po své smrti v únoru letošního roku velikou knihovnu a sbírku dopisů mezinárodního významu a veliké hodnoty. Od svých nejmladších let až do vysokého věku byl ve spojení s nejpřednějšími literáty a kritiky Evropy a úzce spřátelen osobně s vynikajícími osobnostmi dnešní doby. Byli mezi nimi Nietzsche, Strindberg, Clemenceau, Anatole France, Jaroslav Vrchlický, Romain Rolland a j. Sběrka dopisů Jiřího Brandese, která je ve svém směru ojedinělou v Evropě, pře-

dána byla uzavřená král. bibliotéce v Kodani, kdež tedy příští učenci budou moci naléztí bohatou látku k osvětlení literárních dějin naší doby. Brandesova knihovna má zvláštní cenu tím, že obsahuje velmi mnoho svazků s dedikacími autorů. Také z těchto získala král. knihovna nejcennější exempláře. Tam zařízen byl také zvláštní pokoj Jiřího Brandese, v němž umístěna je i Maxe Klingera busta Brandesova. Zbytek knihovny, asi 5000 svazků, získal »Boghallens antikvariat« v Kodani.

Starosta vstoupil do kláštera. Starosta T. J. van Ven v Besterbrode v Holandsku resignoval na svoji hodnost a vstoupil do kláštera benediktinského. V Holandsku úřad je velkou poctou. Jest udílen samotnou královnou, dobře honorován a je doživotní funkcí. Než přes to pan T. J. van Ven resignoval na všechno.

První bílá žena v »zapovězeném« městě. Ještě před nedávnem jsme četli, jak byl cestovatel Sven Hedinovi přes všechno jeho úsilí znemožněn přístup do hlavního města Tibetu Lhassy, zvaného »zakázané město«. Nyní se podařilo paní Alexandře David-Neelové vniknouti do tohoto města, což se ještě nepodařilo žádnému bělochu. V průvodu mladého lamy, kterého vydávala za svého syna, vydala se v přestrojení za Tibeťanku z Mongolska do vnitra Tibetu. Oba odvážlivci byli na

své cestě přes hory a pouště vydání mnohým nebezpečím, ohrožování jsouce bouřemi, lupiči a divou zvěří. Po osmiměsíčním putování a bloudění dostali se do Lhassy. Pak podařilo se paní David-Neelové, aniž by byla poznána, dosáhnouti indických hranic a první Angličan, kterého potkala, byl nemálo překvapen, když jej tibetská žena oslovila v jeho rodné řeči.

Anglické státní knihovny. Mimo britského musea v Londýně existují ve Velké Británii, včetně Irska, ještě tři vlastní státní bibliotéky a sice »Advocates Library« v Edinburce, státní knihovna walesská v Aberystwirthu a irská v Dublině. Z nich jest edinburská knihovna nejstarší, poněvadž stává již od roku 1674, ale jako státní knihovna jest nejmladší, poněvadž teprve r. 1924 následkem nadace dosáhla tohoto charakteru. Obsahuje v této době 75.000 svazků a 3300 rukopisů, zvláště z oboru právníckého a týkajícího se Škotska. Knihovna walesská je zestátněna od r. 1907 a obsahuje největší pohotovou literaturu ve walesské řeči, v celku asi 400.000 knih, 50.000 listin a 5000 rukopisů. Státní knihovna irská v Dublině vznikla z bibliotéky Royal Dublin Society a je v majetku státu již od r. 1890. Přesto nedostává — jako děje se ostatním knihovnám státním — žádných povinných výtisků, neboť toto právo krátce před tím přiděleno jako privilej knihovně Trinity College. Dublinská státní knihovna čítá dnes přes 350.000 svazků.

Hradisko, klášter v Olomouci, dnes nejlepší městská památka, jest vážně ohrožen. Vojeuská správa za Rakouska jej značně poškodila a nedostalo se mu náležité opravy. Následkem toho značně chátrá, takže ohroženy jsou i nejcennější části klášterní. Nebezpečí značně hrozí prelaturě, oběma jižním věžím i kapli, protože střecha jest špatná, mistry děravá, propouští vodu. Tím ničí se strop se vzácnými freskami olomouckého malíře Trogera. Jest nutně třeba rychlé nápravy, aby tato vzácná památka včas byla restaurována. J. Š.

Protestanté o zpovědi, katolickém obřadu a papeži. Na konferenci protest. duchovních v Chicagu prohlásil rektor jednoho kostela U. B. Stoskopf o zpovědi, že je »nejsilnější a neúčinnější zbraní proti hříchu a proti nemocem tohoto věku a výborný prostředek ku zdokonalení křesťanského života. Měla by býti žádána před přijímáním, neboť jest kletbou nekatolických církví, že nevěřící přijímají Tělo Páně nepřipraveni.« — Při kongresu Evangelické episkopátní církve v San Francisku žádal jeden řečník návrat k užívání katolických obřadů, neboť »katol. bohoslužba vede duši k vyšším.« — V Lurdech obdivoval jeden pastor stále modlitby věřících, i těch nemocných, za papeže. Privil: »Vy katolíci neoddělujete nikdy Krista od jeho zástupce na zemi. již po tři dny slyším kněze a věřící modlí se za papeže římského. Nejste zbloudilými ovcemi. Přes všechno, co nás dělí, miluji vás, ježto zůstáváte věrni svému nejvyššímu vůdci.« — Taková zrnka, vypadlá z klasu pravé víry, nezbloudí. I ta padnou na dobrou půdu.

Eucharistický kongres katolíků švýcarských. Po skončení sociálního týdne konal se v Einsiedeln eucharistický sjezd. Zvláště byla uspořádána shro-

máždění pro muže a pro ženy. O úkolech a povinnostech mužů k Eucharistii mluvil Keller. Každý muž, děl, má býti vychovatelem, má dobývat duše Bohu. Kdo ztrácí zodpovědnost před Bohem, jest nešťasten. Dospělí vychovávají mládež a rodiny, mladí mají vychovávat své druhy. Mnozí ztroskotávají, následující špatného příkladu. Neomylným vzorem jest Vykupitel. Každý muž musí býti vojínem, musí nésti kříž s Kristem, bojovati proti vášním. Aby měl dosti sil, potřebuje Eucharistie. Každý muž musí pracovati pro sebe i pro druhé. Ale nežije jenom chlebem, jeho duch potřebuje rovněž výživy. Proto je třeba nasycovati nejen tělo, nýbrž i duši. — Krásnou byla schůze studujících. P. Kuhn, devadesátiletý kněz, dokazoval, že Církev se stále obnovuje, stále jest mladá, stále vítězí. Mladí jsou nadějí Církve i v těžkých dobách, které právě prožíváme. Mládež bude řídit příští generace. Mládež musí pomáhati kněžstvu v práci o spásu duše.

Ministr Hodža o slavnostech svatováclavských. Blíží se kvapem jubilejní rok svatováclavský — rok 1929. Je to tisící výročí mučednické smrti sv. Václava, knížete země české. Tohoto významného jubilea, tisíciletí české národní kultury, bude vzpomenuo velikými slavnostmi, jež budou svátkem celého národa. Mimofádný význam tohoto jubilea a těchto oslav se uznává dnes i v kruzích vládních. Svědčí o tom projev ministra školství a národní osvěty dra Hodži, jež byl učinil na slavnosti otevření hradeckého gymnasia: »Příštího roku, pravil m. j., budeme slaviti jubileum desátého výročí našeho státu. Den tento budiž dnem zpytování svědomí, zdali každý pro stát vykonal to, co bylo jeho povinností. O rok později oslavíme 1000. výročí úmrtí sv. Václava. Jubileum to oslaví každý věrný Čech a každý věrný Slovák a uvědomí si, co sv. Václav politikou svou orientací v kultuře a v naší tradici znamená. Jubilejní oslavy svatováclavské nebudou soukromé. Vláda republiky Československé klade si za čest býti jim protektorem a chce se jich činně zúčastniti, na důkaz, že tradice svatováclavská je tradicí nás všech.«

Vatikánská knihovna. Podle zprávy z Říma a z Ameriky, papež Pius XI. dal souhlas k rozšíření Vatikánské knihovny a přijal nabídku Carnegieovy mírové nadace, která povolila skvělý dar na opatření nového generálního katalogu této slavné knihovny. Je to dar, z něhož bude mítí užitek nejen Řím a Itálie, ale celý svět. Katalog má obsáhnouti všechny knihy a nesčetné drahocenné rukopisy, roztríděné podle jmen autorů i předmětů. Knihovna obsahuje asi 40.000 rukopisů v jazyku latinském, řeckém i v jazycích východních, z nichž mnohé náleží k neivzácnějším na světě starobylostí i svým významem. Tištěných knih je na půl milionu. Nynější papež, bývalý Monsignor Ratti, byl sám ředitelem slavné knihovny Ambrosiánské a dovedl proto oceniti i nesnáze při dosavadním studiu ve vatikánské knihovně bez moderního katalogu i dobrodiní, kterým bude tento řádný průvodce poklady vatikánskými. Sepsání nového katalogu jest ovšem úkol ohromný, který zabere mnoho času.

? H Á D A N K Y ?

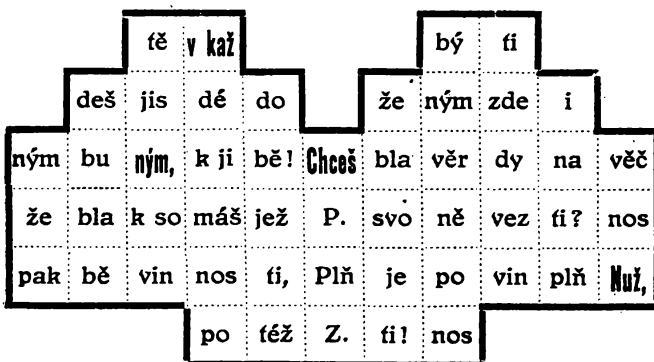
----- Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská ul. čís. 1. -----

Rozluštění v tomto ročníku budou uveřejňována jako loni vždy po dvou měsících, aby luštitelé mohli včas (do 20. následujícího měsíce) poslati rozluštění. Rozluštění z 1. č. t. r. tedy vyjde až ve 3. čísle. Odměňován (knihami) bude opět vždy nejlepší luštitel a nejlepší přispívatel, případně jeden vylosovaný z nejlepších rovnocenných luštitelů a jeden z takových přispívatelů.

Rozluštění z 9. čísla minulého ročníku: Královská procházka: Spoléháš-li na náhodu, spíše než zisk čekej škodu. — Číselka: La Mancha, La Manche. — Záměnka: Svratka — zvratka. — Sloučenka: Kal, Inn, a, kalina. — Rebusy: 1. Zásluha (nebo posluha, úsluha). 2. Poprask. — Skrývačky zeměpisné: Ósaka. 2. Tokio. 3. Kioto. — Koníček: Svaté ty nadšení, nebeský plamení, šlehni nám do srdcí, otčínou vzplaň. Bez tebe nevzniká myšlenka veliká, v tobě jen kuje se vítězná zbraň. — Archimedova spirála: H. 1. Kus. 2. Barok. 3. Goal, n. 4. Rob, r. 5. Cíl, Ker. 6. Rys, kajak. 7. Hon, sur, Běl. 8. Kid, kúl, řiš. 9. Sol, tur, pop, den. 10. Iks, kus, tabák, Váh. 11. Asi, Aar, mák, rým, San. 12. Ara, srp, lak, s, Dán, tak. 13. Ona, oko, rod, SSS., mez, mat. 14. Ara, Ima, Sas, sýr, bar, mír. 15. Ale, ark, mol, rap, kel, mol. 16. Oto, kus, kazak, lak, šev. 17. Ela, Krk, den, mez, rys. 18. Ark, půl, m, nit, keř. 19. Krk, Sas, Dor, brk. 20. Blb, koran, lok. 21. Kos, Bur, neb. 22. Bol, r, líp. 23. Sur, kel. 24. Polep. 25. Dur. P. atd. — Rozluštění z 9. č. poslal jen Miroslav Špaček z Přerova, nejlepší příspěvky Alexej Jaroš z Veselí nad Mor. Oběma jsem poslal odměnu; prosím o potvrzení, že ji obdrželi.

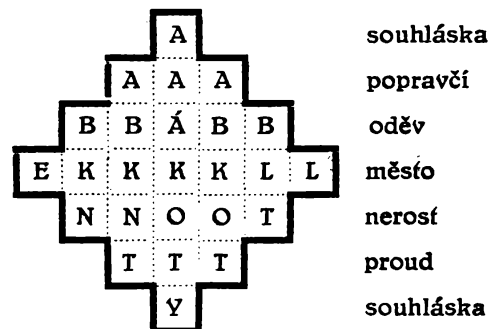
Královská procházka.

J. Al., Veselí n. M.

Křížovka.

J. Al., Veselí n. M.

Dělenka.

Valdemar.

První označuje svár,
druhých máme stále pár
v kuchyni připraveno;
celek je města jméno.

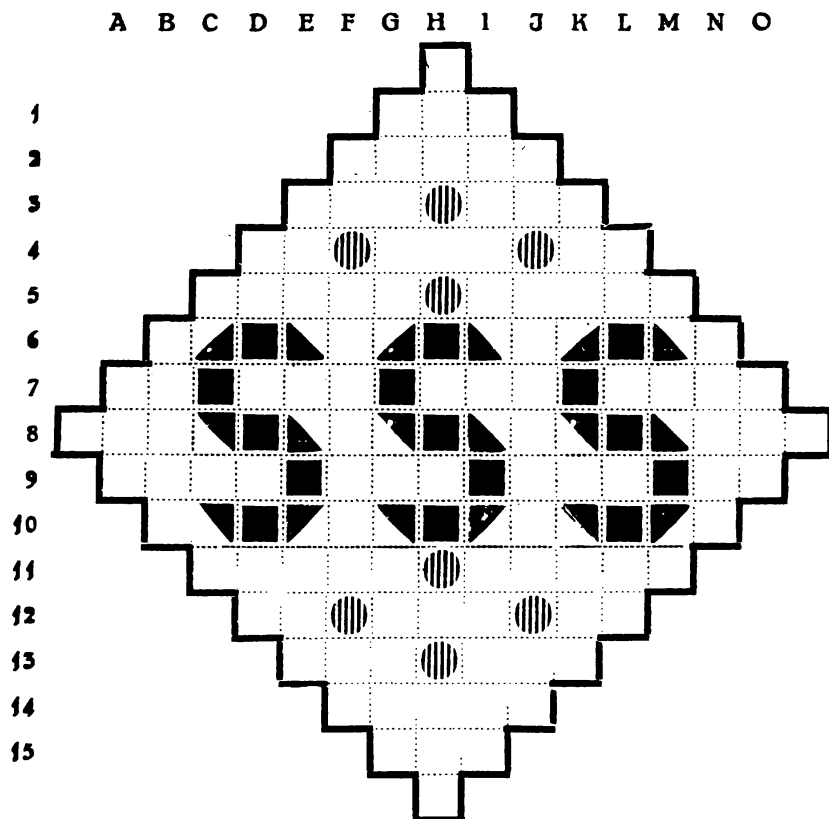
Rebus.

B. R.

1.

Americká křížovka.

1. Část těla. 2. Souhvězdí. 3. Záj., příslovce způsobu. 4. Citosl., cesta, lat. spojka. 5. Nerost, kočovník. 7. Ruské přítakání, cenný papír, pták, nádoba. 8. Pták, příbytky včel. 9. Část těla, barva (obr.), měsíční čtvrt, rakouská zkratka. 11. Hmyz, ryba. 12. Předložka, částí těla, franc. číslovka. 13. Zbraň, hospod. pořebe. 14. Brouk. 15. Cesta. A) Člen národa. B) Strom. D) Zvíře, předl. E) Část hlavy (obr.), hmyz. F) Záj., budova, umění. G) Zvíře, část kabátu. H) Slov. číslovka, strana světová. I) Posvátná kniha, pták. J) Předložka, italské město, bůh. K) Budova, pták. L) Zájmeno, zájmeno. N) Luh. O) Šelma.

Vsučky.

E. Zavadil.

1.
V peněžním ústavě
řecké písmě mizí,
a je tu šlechtičny
zvučný titul cizí.

2.
Do duté míry jen
hod' „šelmu zlou“,
dostaneš pochoutku
přelahodnou.

3.
Zvíře skrylo se do prášku
a byl z toho prach.

Rebussy.

Sán. Antonický.

1.
LY x S

2.
jjjjj x 20 kov

Rodovka.

K. Pěničik.

„On“ je dobytek domácí,
„ono“ řečníka odplácí.

Rebus.

E. Zavadil.

H konšel K

Pohyb údy kov, kov stroj citoslovce nota ň.

Rebus.

B. R.

Šaráda.

Sán. Antonický.

Země v lůně svém mně chová,
hlínou se Ti jeví.
Písmě jedno jen se přidá,
a já v strom se měním.

Záhadný nápis.

B mol.

Zašleš dešť i růži vášní.

Rebussy.

E. Zavadil.

1.

Hádanka

2.

Královská procházka.

Ty	díl	E.	Za	chá	z	pro
má	psal	va	ky	Od	Do	
jed	do	ve	mí.	ka.	J. V.	
no	na	mo		ze	Slád	
me	vi	mi,	něj	tě	lou	
zi	vše	krás	nej	ší	per	

50 n 100

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 2.

OBSAH

Rekrutýrka. — Ministr vyučování dr. M. Hodža o idej svatováclavské. — V. Chou-
ra: Jedle. — J. K. Kojalovský: Mou duši zmítal bol — Krystalové přijímače.
— Jan Zdeněk Jesenský: Matičce. — Kapitola o profesionalismu ve sportu. —
Sté výročí provozu železničního v Čechách. — O písni svatováclavské. — Miriam:
Z posvátných mlh minulosti. — Jaroslav Lipinský: Chtěl se učít básníkem. —
Stanislav R. Hanácký: Žlutá záplava. — Rozhledy.

V P R A Z E V Ř Í J N U 1 9 2 7

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX. ČÍSLO 2.

V PRAZE, V ŘÍJNU 1927

Rekrutýrka.

Studenti, pamatujete se, jak Rakousko napínalo síly, aby vydrželo válku? Rekvirovalo se, kde se dalo, jen aby vojsko mělo něco k jídlu a zbraně a náboje k obraně a útoku. Prořídle řady pluků doplňovány byly stále a stále novými záložníky. Kdo jen pušku unesl, byl poslán do pole. Rostoucí malomyslnost obyvatelstva byla vzpružována všemi možnými prostředky, dobrými i nedobrymi. Všechno se obětovalo jediné myšlence: udržet říši, to jest udržet císařský trůn a nadvládu Němců a Maďarů nad národy slovan-skými v Rakousku. — — —

Krvavá válka skončena; z trosek Ra-kouska povstal československý stát. V něm však rozpoutala se nová válka proti říši pravdy, proti církvi římskokatolické. Byla to válka hroznější prvé, protože se vedl boj bratří proti bratřím, bojovalo se ne o smrtelná těla, ale o nesmrtelné duše, a bojovalo se prostředky nečestnými: lži, podvodem, násilím, terorem. Šiky církve prořídily hlavně proto, že mnoho důstojníků armády Boží, kněží, se stalo zrádci, připojilo se k nepřátelům a strhlo s sebou zástupy duší slabých, nevědomých a nevěrných — —

Boj se vede dále. Zbylé voje církve vnitřně zesílily a kladou houževnatý odpor zrádcům a nepřátelům. Ale na výboj ještě nedochází, hlavně proto, že se nedostává mladých, nadšených důstojníků, kteří by šli do zákopů a vydali se první ranám odpůrců. Máme nedostatek kněží a nadšených inteligentních laiků. Především kněží. Jejich modlitby, jejich božská obět, jejich poslání a jemu přidělená moc a požehnání jest nevy-

hnutelnou podmínkou všeho zdaru. Bez toho i laikové málo zmojou.

Ale žel! Co podniká křesťanský lid, aby měl zase dosti dobrých kněží? — Celkem velmi málo, někde skoro nic. Vidíte to na sobě: co děláte vy? Někde si ani neuvědomili, že jest nedostatek kleru a věc Boží u nás vážně ohrožena. Až se srdce svírá nad tou lhostejností křesťanského lidu, nad tím nedostatkem lásky k Ježíši a nad tím tupým svědomím, které nevyčítá povinnosti tak těžké, uložené Pánem samým: »Proste Pána žní, aby vyslal dělníky na vinici svou!« Pro zachování Ra-kouska přinesli tolik obětí — a pro zachování říše Kristovy u nás nehnu prstem! Dobře řekl Pán: »Synové světa moudřejší jsou než synové světla!«

Katoličtí studenti, vzchopte se! Nebuďte malí v době tak veliké. Milujete Krista Ježíše i jeho církev i svou vlast: dokažte svou lásku modlitbou za dobré kněze!

Ale Pán žádá od vás více. Odkud se rekrutují noví kněží? Jen z vašich řad. Což by se nenašel nikdo mezi vámi, kterého by volal Pán do své důstojnické školy? To by byl největší trest na nás! Ale nevěřím, že by Pán nechtěl mít kněží u nás. Jistě volal a dosud volá mnohého z vás k sv. kněžství — ale, bohužel, marně. Kolik z vás mělo v mládí lásku ke kostelu, ke mši sv.! Stavěli jste si oltářiky, modlili jste se, ministrovali jste... To byl hlas Pána, jenž vás zval. Ale později jste se snad připravili o povolání: některý hříchem, jiný umlčel svědomí strachem před postavením kněží, posměchem a pronásledováním, jiný opět byl sveden odporem rodičů a při-

buzných proti tomu stavu. Ale jistě ho neztrátili všichni. — Nemylte se, vůle Boží nikdy beztrápně se nepřestupuje. Chtěl-li vás Pán míti kněžskými a vy byste ho neposlechli, připravte se an život plný zklamání a přísný jednou soud. Moudrý ten Hodinář každému vykázal místo ve svém stroji. Jestli z vlastní vůle jinam se zařadí, bude jako kloub vykloubený, cítě bolest v duši a snad i na těle do konce života. Jen tomu dává všechnu svou milost a požehnání, kdo se postaví tam, kam ho určil.

Nebojte se kněžství: jestli máte povolání a budete se mu poctivě věnovati, budete šťastný jako v žádném jiném stavu. Myslíte, že jsme nešťastní, když nás pronásledují, námi pohrdají, nás pomlouvají? Ne, nás to nepřekvapuje, nám to bylo předpověděno Pánem, nám je to důkazem, že jsme na svém místě a

jednáme správně — nás to těší jako apoštolů, kteří po zbičování odcházeli, radující se, že byli hodni pro Krista trpěti. Spíše to bolí křesťany, vás, protože vás hlodá svědomí, že byste se měli knězi zastati. — Ostatně to není tak zlé: horlivý kněz a dobrý jako ten dobrý pastýř evangelický jest ještě dnes svými ovečkami milován a i světem respektován.

Nic vás, drazí, neomluví před Kristem, jestliže vás zve jako celníka Leviho: »Následuj mne!«, a vy nejdete. Zamyslete se, zda neslyšíte v srdci ten hlas božský: uposlechněte, slibte, že půjdete za ním, že se o to povolání nepřipravíte! Snad se více neozve — — Jen jednou šel kolem Leviho a zval; kdyby nebyl poslechl, neměli bychom apoštola, sv. Matouše, a on by byl snad s publikány zahynul. Pán vás osvět a dej vám síly k rozhodnutí!
Bouzek.

Ministr vyučování dr. M. Hodža o idejích svatováclavské.

Byly doby, tak před padesáti lety, kdy účast na svatováclavském průvodě byla vyvíjena slavnému historikovi Palackému jako zrada na pokroku. Byly doby, které nejsou od nás příliš vzdáleny, kdy krátkozrací volnomyšlenkáři se domnívali, že brzy národ vyúčtuje s vírou katolickou, která dala národu veliké světce a velikou sílu. Pokrokaři se ovšem přepočítali. Katolický lid ukázal, že se nedá zbaviti víry otců a proti nevěře odpůrců vztyčil program, který lze nazvati různě, ale který znamená věrnost církvi a život podle zásad pravé víry křesťanské. A potěšujícím jest, že ten národ se hrdě hlásí ke svým patronům a běže si je za vůdce v boji za vítězství pravdy v národě. Svatý Cyril a sv. Metoděj, sv. Václav a sv. Ludmila, sv. Prokop a bl. Anežka jsou dnes milováni a láska se k nim šíří. Dvě ideje, které lze sloučiti, idea svatováclavská a idea cyrilometodějská jsou tak obchacovány a rozšířeny, že se lze z toho právem radovati.

Svatý Václav byl dlouho zatlačován. Dnes jest pravý opak pravdou. Hledme, jak lid se připravuje na jubilejní slavnosti, které se budou konati v tisíciletí smrti světce! Všimněme si, jak vážný tisk, a konec konců i nepřátelský, píše o sv. Václavu. Jasně jsme mohli pozorovati ten obrat v názorech v tyto dny po řeči, kterou proslavil ministr Hodža nedávno při otvírání nové gymnasijské budo-

vy v Hradci Králové. Projev ministra, Slováka a protestanta, ministra vyučování, je chválou sv. Václava a jest zdůrazněním jistoty, že záchrana národa není myslitelná bez přimknutí se ku programu svatováclavskému. Národ potřebuje jednoty a sjednocení jeho jest nejlépe možným ve jménu svatováclavské ideje.

Ministr dr. Hodža děl: Budeme-li si o jubileu vzpomínati na sv. Václava, musíme si vzpomenouti na všechno to, co svatý Václav pro náš národ, jeho samostatnost a naši velkou kulturní a národní tradici znamenal. Bude vzpruhou pro státnickou zkoušku naši, dovedeme-li udržeti velikou morální a dějinnou kontinuitu svou. Svatý Václav je symbolem. Všichni se pamatujeme, co říká o něm Palacký. Byl především mučedníkem, ale byl také ochráncem a zachráncem. On v kritické době, kdy Čechům hrozil osud polabských Slovanů, svou politickou a kulturní orientací zachránil Čechy. Dále připomíná o něm Palacký, že pro tento jeho instinktivně procítěný úspěch stal se legendárním mluvčím, orodujícím za Čechy, stal se mentorem národa a konečně personifikací všeho krásného a ušlechtilého, co národ náš k pojmu češství si představoval, byl symbolem národního ideálu českého. Budeme-li oslavovati památku sv. Václava, nebude to svátek jedné skupiny národa, ať už církevní,

Svatý Václave, nedej zahynouti nám ni budoucím!

politické, společenské nebo vědecké, nýbrž bude to svátek národa celého proto, že celá státně-politická koncepce sv. Václava — transportováno do moderní terminologie — jest něčím živoucím a programatickým také pro dnešek.

On především v nejkritičtější době těžké izolace národa českého, po pádu Nitry a Velehradu, dal českému národu onu kulturní a politickou orientaci, která byla v té době jediné možná. Dověřil dílo pokřesťanění Čech, což znamená vtažení národa českého do soudobé moderní kulturní orientace. — Zdaliž není také dnes naším velkým úkolem, abychom našli onu správnou politickou a hlavně kulturní orientaci, která by právě tak, jako před 1000 lety, zajišťovala existenci a

budoucnost národa? Bude to orientace jiná, než byla před 1000 lety, kde znamenala vasalství německé, ale také my jsme jiní, než byli Čechové před 1000 lety, a také situace mezinárodní je jiná, než byla tehdy. Je nám pouze mementem, že národ náš musí si odvyknouti mysliti pouze s hlediska jednoho okresu nebo země, a musí ve velkých otázkách mysliti národně-politicky a státně-politicky.

Jednou z velmi pozoruhodných koncepcí sv. Václava bylo to, o čem legenda praví, že byla křesťanská dobrotivost k chudým. Dnes bychom tomu řekli smysl sociálně-politický, který ovšem musí mít své kořeny ať již v náboženství anebo v sociální morálce. Nezapomínejme nikdy, že my Čecho-

vé a Slováci jsme národem drobných lidí, že nejsme národem tak zv. hospodářsky silných jedinců, kteří jsou u nás výjimkou. My jsme typickou demokracií, ze kteréhožto faktu vyplývá, že nesmí býti mezi námi žádného sociálního founovství.

Sv. Václav byl mučedníkem své veliké a silné snahy, aby odstranil s cesty vývoje národa zástupce partikularistických, feudálních zájmů. Vy se pamatujete z dějin, že zvedali proti němu hlavy páni, kteří nemohli snést jednotného knížectví, jednotného silného státu a chtěli uplatnit své partikularistické mocenské a prospěchářské zájmy. Zlomiti tento odpor bývalo nejtěžším úkolem vládařů tehdejší doby. Svátý Václav podjal se toho úkolu a stal se jeho obětí. Zdaliž není v tom přímo analogie s tím, kam musíme dospívati i my ve své státní a národní politice? I pro nás nadchází čas od času nutnost proti zájmům jedněch nebo druhých skupin uplatnit jednotící momenty a kolektivní vůli národa a jeho zájmy i všechno to, co jest podmínkou jeho budoucnosti. Tato silná snaha byla tak charakteristickou črtou státní politické koncepce sv. Václava, že ještě dnes ji můžeme pokládati za jeho velkou závěť politickou.

Je pravda, že to, co vytvořil sv. Václav a jeho doba, vztahovalo se jen na jednu část nynějšího našeho státu. Musíme vděčiti osudu, že i když padla Morava se Slovenskem, státní myšlenka našla útulek svůj aspoň v Praze, aspoň v Čechách, poněvadž z toho, co zachránil sv. Václav, vznikla dlouhá, 700 let trvající existence českého státu.

Nalezla-li česká státní myšlenka útočiště své jen na území Čech, není to nijak důvodem, abychom my Slováci nepokládali tuto tradici za svou, tím spíše, poněvadž pak nadešla doba — bylo

to po Bílé Hoře — kde útočištěm československé vzdělanosti po celých 150 let bylo Slovensko.

Není to lhostejný moment, že můžeme pohlížeti na tisíciletou státně-politickou tradici. Budeme slaviti millenium. Jen se vynasnažme, abychom byli hodni a důstojni toho, že česká, resp. československá státní myšlenka má své tisícileté trvání, jen se vynasnažme, abychom ve všem, co podnikáme, prokázali svou státně-politickou vyspělost, abychom se neztráceli v drobných politických šarvátkách a všednostech dne. Neztrácejme s očí ten veliký úkol, že musíme býti jako byli předkové naši, moudří a dobří, a že musíme umět vítězit a přemáhat všechno, co osud přinese do cesty budoucnosti naší.

Jubilejní oslavy svatováclavské nebudou podnikem soukromým. Prohlašuji, že si vláda republiky Československé pokládá za čestný úkol býti protektorkou oslav těch (Výborně! Potlesk.), že chce býti nejen protektorkou jubilejních oslav, ale že se chce vedení jejich činně zúčastniti na důkaz, že tradice tato je tradicí nás všech, tradicí našeho státu a naší tisícileté státní československé státní myšlenky.« —

Uvedli jsme tento dlouhý citát pro jeho výstižnost a pro jeho důležitost. Jest výstižný, poněvadž shrnuje celý život sv. Václava a jeho matky, které prýštily z hluboké jeho víry. Jest důležitý, poněvadž ukazuje, že národ musí ve svých snahách navázati na tisíciletou tradici, která jest spojena se jménem prvního národního knížete mučedníka. Sv. Václav je s to sjednotiti a svázati celý národ ke krásné a veliké práci. Idea svatováclavská, jejíž kulturní a sociálně-politický význam ministr dr. Hodža vyzdvihl, jest lékem na nemoci, jimiž národ tolik trpí.

V Choura:

Jedle.

*Na výšině stojí jedle vysoká:
v hustých její sněžích jednou do roka
lesní ptactvo hnízdí — překrásný to zjev,
za časného jitra když zní jejich zpěv.*

*Na výšině stojí jedle voňavá:
v mech u její paty večer sedává
sirá dívka ze vsi — překrásný to zjev —
často do noci zde znívá její zpěv.*

J. K. Kojalovský:

Mou duši zmítal bol . . .

Věnováno SSS. arcib. gymnasia v Kroměříži.

*Mou duši zmítal bol
a z ňader dral se vzdech.
Já v chmurný les jsem šel
a v hebký used mech.*

*Šum stromů hukotný
mne ukolébal v sen,
ach, teskný, bolný byl
a sladký přece jen.*

*Pán stál tu zplvaný,
kol hlavy trn se vil,
zrak bolný, laskavý
mi zrovna duši pil.*

*Mým nitrem soucit chvěl,
žár lásky v srdci vzplál,
já v náruč vrh' se mu
a lkal jsem, teskně lkal.*

*On mlčky sklonil tvář,
já k jeho svoji tisk
a nedbal jsem, že trn
i v čelo mé se vtisk.*

*A ještě na pozdrav
se bolně usmál Pán —
pak zmizel — procit já,
a k domovu se bral.*

*Ach, byl to jenom sen?
Tok slz mi plynul z řas,
a v duši zatmělou
se sladký velil jas.*

Krystalové přijimače.

Nejrozšířenějším radioaparátém jest bez odporu krystalový přijimač, poněvadž tento nepotřebuje anodové baterie, ani žhavicího akumulátoru, ani konečně drahých lamp, k nimž třeba velké opatrnosti, aby nevzaly za své při nejbližší »příležitosti«. Ovšem síla příjmu lampového aparátu se nemůže porovnat se silou u krystaláku, protože rozdíl je dosti značný, obzvláště jsou-li u tohoto ztráty, zaviněné jak špatně izolovanou antenou nebo jejím postavením, tak i uzemněním i všemi spoji, i konečně aparátém samým. U přístroje lampového jde přijatý signál zesílit, u krystalového přijimače

musíme hospodárně využít každé sebe nepatrnější trochy energie, která se chce našemu aparátu vyhnouti. Chtěl bych proto podotknouti, že není příčinou vždy jen přístroj vašeho špatného příjmu, že to může býti nedostatečné uzemnění, nebo málo zvýšená antena, takže okolní budovy a zdi signály značně tlumí. Více viny než schema samo nese krystal, nebo spíše jeho dotek. Buďme pamětlivi, že se nehodí ku každému krystalu spirála dotyková z téhož kovu. Někdy se mylně používá krystalů zincitových a karborundových, bez výpomocné baterie. Ovšem, lze zincit zapojiti i bez ba-

terie, musíme však použití hrotu nekovo-
vého, ale z krystalu telluritu. Sestavený
krystal, vlastně dvoukrystal »Perikon«, do-
vedl by snad již uspokojit, ovšem je-li uspo-
řádán mechanismus, dovolující lehký avšak
trvalý styk krystalů. Daleko více se užívá
krystalů s hrotem kovovým. Jsou to galenity
a to buď přirozené nebo uměle preparova-
né, aby síla příjmu byla větší. U těchto
galenitů doporučuji uživatelům hrotu měděného.
Jest to spirála z drátku měděného síly 0.2
až 0.3 mm. Abych se dotkl ladění aparátů,
podotýkám, že i ladící cívky mají značný
vliv na sílu příjmu. Větší bude síla příjmu
při použití cívek pavučinových nebo košíko-
vých, než při použití cívek válcových.
Ovšem v praxi tohoto téměř nepoznáme,
spíše snad rozdíl selektivity. Selektivita
přístrojů s cívkou válcovou bude menší, než
s cívkou jinou — antikapacitní. Největší
bude snad u přístroje s otočným kondensá-
torem a cívkou »ledionkou« nebo torroido-
vou. Ovšem, takové selektivity, jaké do-
sáhneme u lampových přístrojů, nedosáhne-
me u krystalů. To znamená, že laděná sta-
nice není přesně na jednom bodě, nýbrž se
táhne daleko k jiné stanici a stane se, že
blízká stanice ruší příjem stanice vzdálené.
Těž se stane, že slyšíme i tři stanice na-
jednou a nemůžeme žádné dobře vyladit.
Na příklad: za příznivého počasí (není-li
vzduch ionisován) slyšíme Langenberk, po-
něvadž však leží mezi Brnem a Vídní (ovšem
vlnou), nemohu jej za vysílání těchto dvou
stanic odladit, ač používám otočného kon-
densátoru a cívky ledionové. Ovšem vina
jest i v tom, že se moje stanice nalézá na
rozhraní dvou blízkých poměrně stanic
o dosti blízké vlně. Abych přispěl kolegům
na pomoc, jsou-li snad se svou krystalovou
stancí nespokojeni, podávám několik ná-
vrhů, jak možno hledat místo ztrát a kde.
V předpisech o antenách zní, že se má užití
anteny vysoké asi 10—12 m. Ideální věc,
ale, bohužel, mnohdy těžko proveditelná.
Na venkově, kde by nebylo lze použití an-
teny vyšší a jednodrátové, můžeme použití

i antenu poněkud níže postavenou a ko-
nečně nedovolují-li poměry použití anteny
o jednom drátě, použijme anteny dvoudrá-
tové. Paprsky ať jsou stejné až bodu, kde
ústí svod do anteny. Vzdálenost paprsků,
jsou-li rovnoběžné, budiž nejméně 1.2 m.
Do anteny zahrnujeme i svod, až kde tento
ústí do zdi. S ním budiž úhelná délka ante-
ny 35—50 m. Na dlouhou antenu zachytíme
více energie. Svod není nutno izolovat,
pouze při průchodu zdmi a dotyku nahodí-
lém. Antenu však umístíme co nejvýše
nad okolní střechy, svod vedme co nejdále
od střech, stěn okapů, přívodný drát od
země ať nejde rovnoběžně s přívodem an-
tenním, neboť pak by byl příjem asi hodně
slabý. Jaký pak dojem učinil na mne »také-
amatér«, který vede k přístroji oba dráty
těsně vedle sebe a to přibité na zdi, asi
v délce 3 m (!), to si ani nedovede nikdo
představit. Tento amatér je celý nešťastný,
že po sestrojení dvou čtyřlampovek (které
mu nefungovaly) musí sestrojovati stále
nové a nové aparáty, ale žádný nevyhovuje.
Zde ovšem má antenní drát se zemním znač-
nou kapacitu, takže ladění je obtížné, ba
někdy i nemožné. Podotýkám, že příjem na
krystal je při takové anteně přímo ubohý.
Drát k uzemnění může už býti při zdi a isolo-
ván jen proti náhodnému udeření blesku od
hořlavých vodičů a nemá býti příliš dlouhý.
Jinak v přístroji může si amatér vybírat,
jen když jsou v něm řádně provedené spoje.
Může použití jak přístroje s běžcem nebo
běžci dvěma (cívka nemusí býti válcová,
může býti i plochá), tak s otočným kon-
densátorem, variometrem nebo příklápěcími
cívkami. Příště, bude-li možno, bude zde
některý kolegům uveřejněn. Velice mnoho
záleží na sluchátkách. Raději kupte drahá,
než laciná, ale vlastně bezcenná. Vyhoví
vám: Telefunken, Modrý bod (Blau-punkt),
Zlatý bod (Radieta), nebo konečně i jiné
lepší typy. Budete pak více spokojeni
s příjmem, poněvadž vedle síly signálu bude
i zvuk hudby a hlasu plnější a jasnější.

Celý život náš jest, či má býti namířen k jedné ose, zaostřen dle jediného cíle. Nesmíme vésti dvoji život: život kostelní a život všední. Jeden cíl má náš život a ten cíl velí divati se na celý život pod jeho zorným úhlem. Divati se musíme na celý život dle úhlu věčnosti, Boha a tak musíme též žít. Na hlubinu.

Matičce.

*Proč vždycky, když mě žal a bolest svírá,
a smutek padá v rozstesknělou duši,
mé oko toužebně ven oknem zírá
do dálky tam, kde drahý domov tuší?*

*Proč vždycky, když se v srdce tíha klade
a oči moje plachým steskem pláčí,
má mysl ve vzpomínkách zpět se krade
a ku domovu mému tiše kráčí?*

*Proč v vzpomínkách se vracívám vždy zpátky
do zlatých hor tam, do dědiny svoji,
tam pod ten starý krov mé rodné chatky:
— Tam sídlí vzpomínky, jež smutek hojí.*

*Tam pod tím krovem matička má drahá
potichu žije!
Tam je mé štěstí, tam jsou chvíle blaha,
tam jedno drahé srdce pro mě bije.*

*A každý večer vždy, když zavzpomíná,
myšlenky její poslední mně platí!
Vždyť láska mateřská — ta nezhasíná,
ta ze srdce se nikdy nevytratí!*

Kapitola o profesionalismu ve sportu.

Mám na mysli sport — ne v tom nejširším slova smyslu — sport, který provádí každý zdravý člověk nuceně při svém denním zaměstnání, nýbrž speciálně určený druh tělocviku, jemuž se věnují jen někteří lidé, aby otužovali a zpracovávali tělo. Tedy každý druh sportu, počínajíc gymnast. prostnými cvičeními, až do tvrdých úderů boxerských rukavic. Ač takový výcvik těla je tak dávno starý, jako lidstvo samo, přece můžeme říci, že naše století po stránce tělovýchovy převyšuje daleko i doby starořeckých olympiád a agónů.

Netřeba dokazovati tento fakt. Sport přestal býti výsadou »hořejších deseti tisíc« a stal se potřebou širokých mass. Sportovní rekordmani, fotbaloví výtečníci, tennisté, automobilisté, plavci i piloti požívají ve světě takové popularity a přízně davu, jako nejlepší státníci, spisovatelé nebo umělci, ne-li ještě větší. Víme, jak spontánně jsou vítáni a oslavováni vítězové za hranicemi a jak nadšené ovace připravují jim potom doma jejich příznivci. Vzpomeňme případu Lindberghova, jenž po svém vítězném letu

přec Oceán byl uvítán ne statisíci, ale miliony Američanů. Vzpomeňme, jak lpěl malý národ finský na svém hrdinovi Paavo Nurmi, že mu postavil pomník jako největším lidem o vlast zasloužilým. To jsou dva příklady, na nichž je možno ilustrovati sílu a význam sportu v dnešní době — a z takových příkladů bychom mohli napsat celou kroniku.

Chceme si ale všimati jiné otázky, kterou si položí každý myslící člověk, pozoruje-li sport s hledisek vyšších. Je přece jasné, že každý výtečník dospěje k pravému úspěchu jen neúmorým cvičením, železnou kázní a pilným trainingem. Světové rekordy v každé sportovní kategorii se zlepšují jen nepatrným zlomkem vteřiny, nebo několika milimetry. A přece každé takové zlepšení vyžaduje nesmírné práce a času. Dříve mohli něco takového dokázati jen lidé tak dobře situovaní, že jim nevadilo, zanedbají-li své zaměstnání, aby tím netrpěla jich existence. Lidé z vrstev sociálně slabých — třeba velmi talentovaní — neměli volného času, aby trenovali a dopracovali se úspěchů.

Tak pomalu dospělo se k názoru, že je nutno odměňovati sportovní výkony peněžitými honoráři a usnadniti i nemajetným, aby se uplatnili i vedle amatérů, kteří provozovali sport jen a výlučně pro sport z osobní záliby a pochopení věci. A takovým vývojem došlo k úplnému zprofesionalisování sportu ve všech téměř disciplínách.

Amatéri ovšem zůstali ve výjimečném postavení vedle sportovců profesionálních. Na prvé se vždy hledí jako na reprezentanty sportu, takže na moderních olympiádách jen jim je dáno právo hájiti barvy své země. Amatér představuje nadšení, profesionál výkonnost a rutinu. Bylo by chybné domnívati se, že výkon profesionála nemůže se rovnati výkonu amatéra, který je inspirován nadšením a ohromným zájmem o věc. Je za svou práci placen, a kdyby ji nekonal podle svých sil nejlépe, vystavuje se nebezpečí ztráty existence. Jest mnoho lidí, kteří nacházejí ve sportu celé zaměstnání. Profesionál má logicky před sportovní veřejností daleko větší odpovědnost než amatér. Jeho výkon bude vždy přísněji posuzován obecenstvem, které zároveň ve vstupném přispívá na jeho gáži.

Nutno zdůrazniti, že zavedení profesionálního řádu znamená pokrok v oboru čistě sportovním i v sociálním. Ve velkém roz-

machu tělovýchovy znamená to procentuálně značné snížení nezaměstnanosti. Amatér i profesionál mohou býti stejně dobrými sportovci výkonností, jako gentlemany svou zásadovostí a disciplinou.

Profesionalism znamená i očistu ve zlořádách, které v poslední době tak těžce ohrožovaly sport. Byl to pseudoamaterism, čili tajný a neoprávněný profesionalism, který dovedl přímo řádit v nejpobulárnějším sportu, totiž v kopané. Hráči navenek zůstávali amatéry, ale žádali vysoké odměny za své výkony; bylo-li jim odepřeno právem, stávkovali prostě, nebo vše kazili. Máme toho markantní přímo doklad na poslední Olympiádě, kdy bylo voláno »Caveant consules!« na naše fotbalová ústředí po vymýcení tohoto lžiamatérství a po zavedení otevřeného profesionálního režimu.

Dnes je profesionální řád ve sportu nejen účelným, ale mnohdy nutným. Naříká-li někdo z obhájců řádu starého na tyto novoty, dokládaje, že jimi byl vnesen do sportu materialism, nutno mu říci, aby se smířil s faktickým stavem, jako s menším zlem. Odstraněním těchto novot zavládly by nesporně staré zlořády, jimž bude se snažit zabránit každý, komu sport a tělovýchova je pojmem vyšším, nežli hmotářský a nízký kult masa. —ara—

Sté výročí provozu železničního v Čechách.

Dne 7. září t. r. bylo tomu 100 let, co byla zahájena doprava zboží a soli na trati 55 km dlouhé z Leopoldschlagu do Č. Budějovic na koněspřežní dráze. Tato koněspřežní dráha byla zároveň první drahou evropské pevniny a můžeme býti hrdi na to, že se začala stavěti na půdě naší vlasti a na podnět našeho rodáka, který též stavbu její řídil.

První myšlenku na stavbu jmenované dráhy projevil roku 1807 Frant. Josef ryt. Gerstner, nar. 23. II. 1756 v Chomutově, zakladatel a první ředitel polytechniky v Praze; stalo se to u příležitosti, když na vyzvání »Hydrografické společnosti« podával posudek o možnosti průplavu mezi Vltavou a Dunajem. Potřeba tohoto průplavu byla odůvodněna dovozem soli do Čech ze Solné komory a výměnou zboží mezi Čechami a Rakousy.

Gerstner označil průplav za nepříhod-

ný a doporučoval místo průplavu zříditi po vzoru anglickém železnici. Svůj návrh na zřízení železnice z Budějovic do Mathausen na Dunaji odůvodnil Gerstner r. 1813 ve zvláštním, tiskem vydaném spise.

Válečné nepokoje s Napoleonem byly příčinou, že tehdy k stavbě železnice nedošlo, a že i po válkách napoleonských následkem všeobecné tísně peněžní byla stavba dráhy do budoucna odkládána.

Otázka železnice budějovicko—mathausenské postoupila valně k svému uskutečnění teprve, když syn prof. Gerstnera, Antonín, vyžádal si r. 1822 dovolenou z profesury na polytechnice ve Vídni, odejel do Anglie, aby seznal zřízení tamních drah a tak získaných zkušeností aby využil k uskutečnění otcovy myšlenky.

Po návratu z Anglie byl mu 7. IX. 1824 propůjčen privilej k stavbě i provozování dráhy z Budějovic do Mathausen. Ještě té-

Průvod s ostatky sv. Václava na hradě pražském.

hož roku ustavila se ve Vídni první rak. železniční společnost, která složila 1 mil. zl. na vystavění dráhy z Budějovic do Mathausen a zvolila Ant. Gerstnera za svého stavebního ředitele. Gerstner vzdal se profesury na vídeňské polytechnice a zahájil dne 28. VII. 1825 stavbu dráhy.

Za dvě léta vystavěna byla první polovina její z Budějovic přes hranice Čech do Třešňovce (Kerschbaum) v úhrnné délce 62.202 km.

První jízda na této trati zahájena byla 7. IX. 1827, kdy první vozy, tažené koňmi, za největší účasti a úžasu obyvatelstva celé krajiny dospěly do Budějovic.

Druhou část trati z Třešňovce do Lince a nikoli, jak původně navrhováno, do Mathausen na Dunaji, nestavěl už náš krajan, ryt. Gerstner, nýbrž Ing. Matěj Schönerer.

Stavba dráhy dokončena byla r. 1832 a doprava na ní zahájena 2. VIII. téhož roku a dobře se vyplácela.

Gerstner snažil se postavití trať pohodlnou pro dopravu o nejmenším poloměru křivosti 189.6 m (100 víd. sáhů), t. j. pro dopravu lacinou, byť i stavba její byla nákladnější. Pominul na trati úplně střídavého stoupání, kdežto Schönerer střídal

stoupání se spádem, jak toho vyžadovalo území, k němuž trať úplně přilnula, zahýbajíc se o poloměru 80 i jen 70 m.

Jak dobře stavěl Gerstner, vysvítá nejlépe z toho, že když železnice z Budějovic přestavovala se na lokomotivní, byla Gerstnerova trať použita až na malé výjimky celá, z trati Schönererovy ani kousek.

K ilustraci tehdejších poměrů uvádíme ještě sazby, které podle vyhlášky byly stanoveny:

1. Z Leopoldschlagu do Budějovic neb naopak drahou 8 kr. za víd. cent (56 kg), v čemž bylo zahrnuto naložení i složení.

2. Z Lince neb Mathausen do Leopoldschlagu povozem 24 kr. za cent.

3. Z Leopoldschlagu do Lince neb Mathausen povozem 12 kr. za 1 cent.

4. Pro transporty dříví, kamene atd. ceny nižší podle zvláštního jednání.

Českoslovenští inženýři oslavili toto významné jubileum zahájením železničního provozu na první trati našeho území a uspořádali za účasti úředních kruhů a místních činitelů zájezd k prohlídce zbytků starého drážního tělesa v Certlově u Budějovic. Při zájezdu bylo vzpomenuo významu této historicky velmi důležité události.

O písní svatováclavské.

Chorál sv. Václava, jedna z nejnadhernějších našich duchovních písní, píseň staré a krásné tradice, jest z nejstarších českých písní vůbec. Tradice o ní vypráví, že byla složena prvním pražským arcibiskupem, Arnoštem z Pardubic, podle jiné verse arcibiskupem Janem Očkem z Vlašimě, ale v tomto směru nelze lidové tradici přikládati víry, neboť píseň svatováclavská jest mnohem starší. Svědčí o tom, jak starobylý nápěv této písně, kombinovaný ze dvou motivů starobylé církevní sekvence mnicha Nodkera ze svatohavelského kláštera ve Švýcařích, tak také některé jazykové zvláštnosti a smysl některých veršů, vztahujících se k událostem historickým. Již český kronikář Beneš Krabice z Veitmile, jenž nám zachoval nejstarší zápis notový této písně z roku 1368, nazývá píseň svatováclavskou písní odpradávná zpívanou. Podle slov třetí sloky »Utěš smutné, ožřeň vše zlé!« lze klásti původ této písně, nebo alespoň třetí její sloky, v dobu braniborského vpádu do Čech po smrti krále Přemysla II., tedy v leta 1278 až 1282. Není však vyloučeno, že první dvě sloky jsou původu ještě staršího, neboť jest známo, že kuit svatováclavský rozšířil se v zemích českých velmi brzy po smrti knížete Václava. Nejstarší zápisy této písně uvádějí pouze tři sloky, ke kterým v dalších stoletích přibýly nové. K původním třem slokám, počínajícím slovy: »Svatý Václave«, »Nebeské! jest« a »Pomoci tvé« přibýly v době husitské, kdy chorál svatováclavský stal se válečnou hymnou strany »pod jednou«, jako píseň: »Kdož jste boží bojovníci« válečnou písní strany »pod obojí«, k původním třem slokám svatováclavské písně další dvě sloky, počínající se slovy: »Ty jsi dědic« a »Maria, matko žádúci«. Posléze ve století XVIII. ustálil se nynější počet osmi slok.

Dokladem, jaké úctě těšil se patron země české v lidových vrstvách v těžkých dobách české země, jest také lidová píseň o sv. Václavu, kteráž vznikla na počátku století osmnáctého, v době válek s Turky, kdy lid opět vzýval písní sv. Václava jako ochránitele země české. Píseň tato, jež jest projevem naivního lidového básnictví, jest velmi zajímavá svým epickým výkladem zavraždění sv. Václava a aktuálními narážkami na současné evropské poměry, kdy celá Evropa byla zmítána na jedné straně válkami s Turky, na druhé

válkami o dědictví francouzské. Poněvadž píseň tato jest zajisté málo známa, bude jistě zajímaví znění jejího textu:

»Kam pospícháš, choti Krista? Ach, nešťastná cesta tvá! Bratr tvůj Boleslav Hrozný ukrutný oumysl má; země česká, polituj, na smrt chvátá Václav tvůj. Ó nebesa, ó trůnové, ó anjelští záčkové, ó jak snášení můžete ukutenství takové; Boleslava Hrozného netrpte, zahubte ho! S mečem mahým, ach, nastojte! bratr se přibližuje, bratru svému nevinnému mordýř se ukazuje. Země česká, polituj, již umírá Václav tvůj. Při jitřní u dveří svatých Kosmy a Damiana nešahuje rukou spjatých, tvého morduje pána, bratrobijce vražedník; Václav padá mučedník. Podivíne, Podivíne. ctný, věrný služebníče, již tvého milého pána nebudeš mítí více, pro něho umřít musíš, ohavnou smrt zkusíš. Nebudeš víc, Podivíne, v těch šlápějích krvavých, nohy mrazem oznobené zahřívati pánových; Podivíne, polituj, v krvi se pán koupá tvůj. Ještě dobře, Podivíne, po tvé straně se daří, tvůj pán v krvi přepodivně tiskne stopu co září, místo svaté skropuje, nižádný nesmazuje. Plačte všickni, nařikejte pro Václava svatého, že Boleslav přeukrutný zamordoval jest jeho. Země česká, polituj, již umírá Václav tvůj. Ach, nešťastný Boleslave, cos to směl učiniti že si v naší české zemi směl Václava zmařiti. Země česká, polituj, kam se poděl Václav tvůj. Podivíne, Podivíne, tebe všickni prosíme, vzbud' nám svatého Václava této nynější chvíle. Země česká, polituj, kam se poděl Václav tvůj. Neb země česká tuze hyne, ach, Václave rozmilý, povstaň, povstaň v tuto chvíli a podívej se nyní, jak se pejcha provodí a nás ubohé hubí. Z jedné strany Turek na nás, Francouz také se valí, ach, Václave ctný, udatný, neb's nám byl rek spanilý, ochraňuj nás té chvíle, Čechy své roztomilé. Tent' jest vždy nejupřímnější náš před Bohem zástupce, Čechů věrných nejvěrnější, v potřebách pilný vůdce, k němu se utíkejte, za pomoc ho žádejte. Aj, tehdy, milí Čechové, k Boleslavi chvátajte, Václavští Podivínové, Pánu čest prokazujte, tak dojdeme milosti s ním v nebeské radosti. Amen, amen, ať se stane, spolu všickni zpívajíc Stvořiteli všeho světa, chválu jemu vzdávajíc, on nás všechny přikreje, Čechy své roztomilé. Amen.

Protože jsem malá a slabá, sklání se Ježíš ke mně a vyučuje mne laskavě v tajemstvích své lásky... Mou cestou jest oddanost malého dítěte, které bez bázně usíná v náruči otcově.

Sv. Terezie od Ježíška.

Tolik vim, že protestantismus skončí, katolicismus zůstane.

Wells.

Miriam:

Z posvátných mlh minulosti.

A Bůh budiž vždy láskou naší... dozněla tichem klenuté síně vroucí slova. Záhadné mlčení, plné plodného rozjímání, sevřelo pojednou v tišivou svou náruč ženu i pachole. Temným, hlubokým okem, plným zadumání, nořil se mladičkový kníže Václav v asketicky bledou tvář Ukřižovaného, visícího na prostém kříži v hradní síni. I modré, jasné zraky stříbrovlasé ženy hladily bílé Tělo — vtělenou agonii. Tvář její nesla onen ušlechtilý výraz, který i nad stářím vítězí, dokazujíc, že duše čistá zůstává věčně mladou.

Modravý soumrak sesunul se se žhavých hranic červánků nad tvrzí a pohladil rukou neurčitostí prostý nábytek hradní síně. Zavěšil se pavučinovou perutí od zdi ke zdi a pohlcoval poslední zákmity jasného dne.

Pojednou zvedla se vznešená postava kněžny Ludmily. Téměř mechanicky vstal i Václav. »Dovoň, babičko, abych směl tě doprovodit do zahrady. Podivná tíseň padá na mne. Bojím se pojednou samoty — chtěl bych s tebou.

Nikoliv, chci jako vždy sama vykonati procházku sadem. Víš, že je to vlastně pro mne chvíle spojení s Bohem. Ve tiché přírodě, pod hvězdnatou klenbou, hovořím s Pánem, jemu děkuji, že dosud mnou ve své nekonečné lásce nepohrdl, že mne nevydal po celý den ve strašné spáry démona-hříchu.

Nerohodnut stanul Václav. Úzkost zírala mu z bledého obličejce, leč přání babiččino bylo mu svato. Ludmila vycházela již ze dveří. Beze slova usedl Václav na nízkou stoličku u krbu a snivě zíral v plameny. Ludmila vyšla do sadu. Hned po prvních krocích zaraženě stanula. Znovu udivila ji krása večerní přírody, ač již nescíslněkrát v její velebě obdivovala se genialitě Boží. Dnes však podivně bylo nebe zkropeno červánky. Hořely rozervané a osaměle jako vodotrysk krve, stříklý až v modro blankytu. Do jejich šarlatu ploužily se pruhy ostře žluté jako ztělesněné prsty příšerné závisti. A vysoké stromy stály tu zaraženě a tichounce, jakoby

Jaroslav Lipinský:

Chtěl se učit básníkem.

Těžko, věru těžko je vymýtiti lidem z hlavy jejich utkvělou myšlenku. Jsou lidé, kteří si myslí, že je úplně lhostejno, studuje-li člověk strojní inženýrství, anebo učil se leckterému řemeslu. A mezi takové umíněnce patří i strýc Fargáč, vulgo Sakulent, který nijak nechtěl pochopiti, že spisovatelství anebo básnictví nelze se naučiti

jím kdosi uloupil hrozny jejich šepotavé, sladké melodie.

Temný stesk, symbolisovaný přírodou, zmocňoval se kněžny Ludmily. Leč kněžna znala zbraň, již stíny klidu lze zahnati. Celou svou duší povznesla se k výšinám a její tenké rty záhy opět zachvívaly se úsměvem štěstí. Ani nepozorovala tří temných stínů, vyroňivších se z houští. Ploužily se za kněžnou — pojednou jeden z nich učinil prudký pohyb — kněžna Ludmila pocítila divokou bolest u srdce — v ohnivých kruzích zatočil se před jejím zrakem celý sad — a již se zhroutila k zemi. Tři stíny prochaly v dál...

Zatím Václav zadumaně pozoroval barevný tanec plamínku — rej jisker a jeho rety šepotaly slova modlitby. Pojednou sebou prudce pohnul. Vytřeštěně upíral zrak v krb. Co to? Plameny rdí se do šarlatova a jiskry změněny v krůpěje krve, těžce dopadající v rudě rozežhavené uhlí. Poděšen vyskočil kníže. Temným, neuvědomělým pudem hnán, ubíhal do sadu. Polekaný zrak jeho postihl záhy na konci stezky ležeti něco tmavého. Srdce mu sevřela strašlivá bolest, když se v okamžiku příštím sklonil na bledou tvář drahé jemu bytosti. Nebyl schopen promluvit. Němě zíral na temnici se skvrnu krve na hrudi kněžny Ludmily. Pojednou pohnul se zsinalý ret umírající: »Ó Spasiteli, odpusť a zachraň duši Drahomířinu. Odpusť jí pro velké moře tvé lásky!« Ostrý svit poznání projel duší Václavovou a srdce mu zaúpělo pod krutostí pravdy. Bezmocně klesla mu hlava na chladnoucí tělo a prudký vzlykot jím zalomcoval — — —

Víc než tisíciletí padlo těžkým příkrovem na posvátné okamžiky, zabarvené těžkou vůní krve. Ale znovu a znovu křísí je vroucí vzpomínka. Svět kameňuje veliká srdce, ale tyto kameny utrpení kupí se v mohutnou mohylu, která pak na věky nedá zapomenouti — — —

Svatá Ludmilo, pros za nás, za dívky a ženy české, ať v duších našich čistá tvoje duše žije!

jako ku příkladu krejčovině. O jeho umíněnosti přesvědčil jsem se, když jsem jednoho roku byl na letním bytě u přítele K.

»Čím pak jste vyučen, sakulente?« tával se hned druhého dne po mém příchodu.

»Ničím. Jsem žurnalista.«

»A co je to za řemeslo?«

»Jsem novinář — piši články do novin.«

»Sakulente — to mi chcete pověsit nějakého bulíka na nos? Kdepak máte váš aparát, co k tomu potřebujete?«

»Aparát? Co tím myslíte? Knihy, noviny anebo hlavu?«

»Ne — ale ten aparát, co se písmena z něj sestavují.«

»Co vás nemá — já neliji písmena, já je píšou pouze na papír.«

»Ach, tak — a potom se to otiskne s toho papíru, není-liž pravda? To je sakulentská práce!«

»Ano.«

»A co musíte za to platit, že to otiskují?«

»Nic!«

»Zadarmo to přece nebude nikdo tisknout, to mně nepovídejte! Vy — jeden sakulente!«

»Nejen, že se to zadarmo otiskne, já dostanu ještě zapláceno za tu práci.«

»To je lež — tomu nevěřím! Myslíte si, že jsem spadl s haluze? Toho blázna bych chtěl vidět, který by to zadarmo tiskl a ještě za to platil? Milý pane, když už lhát — tedy pořádně selhat, anebo toho raději nechte. Nesluší vám lež. S Bohem!«

Tak — první člověk, který nevěří, a také vyrůstá mi v něm první nepřítel.

Strýc Fargáč jako neposedný vrabčík ptal se každého, koho potkal, anebo kdo k němu přišel, je-li na světě takový »blázen«, který by popsaný kus papíru otiskl a ještě za to platil. Jeho nedůvěra šla tak daleko, že nechtěl uvěřit ani místnímu učiteli a faráři, jichž se na tuto věc tázal. Náhoda jej svedla s listonošem, který obstarával doručování listů v místě.

»Kořínku, chtěl bych se na něco otázati — úředně — víš?«

Listonoš, znaje strýce jako »držgrešlu«, postavil se do »úřední pózy« a pravil:

»Jakube Fargáči — jsme spolužáci — ale já jsem pod služební přísahou — z toho nebude nic!«

»Ale já nechci nic úředního — já se tě chci jen otázati ohledně toho pána, co je u K.? Víš, ten sakulente!«

»To je něco jiného! Nu — a — —?«

»Ten asi dostává mnoho dopisů?«

»Hm... Skoro!«

»Každý den?«

»Dnes má tři a noviny!«

»Chtěl bych rád vědět, kdo by mu psal hned najednou tři psaní! Takovému sakulentovi!«

Listonoš se podíval na adresy dopisů a pravil:

»Jeden je z redakce »Národní Politiky«, jeden z redakce »Kultury« a jeden z Bočkova, nakladatelství v Praze.«

»Aha — tam nechá tisknouti asi své škrábaniny. A za to platí ještě u vás na poště — není-liž pravda?«

»Kdepak — za to dostane ještě zapláceno. Právě mu nesou poukázku z Prahy na 300 Kč z redakce „Hospodářských Rozhledů“.«

»Tedy přece nelhal,« zvolal polohlasně strýc a tím okamžikem stoupl jsem v jeho nitru o plných 100 procent.

»No — z těch pár grošů neztloustne. Copak to je — na jeden den deset korun!«

»Tíííí — co si myslíš? On má jistě větší příjem, než náš rektor!«

»Kořínku, sakulente, nelži zas ty, rozumíš? Nevím, kdo by mu ty peníze pořád dával a zač? Za těch několik čmáranin na papíře?«

»To je pořád jedno. Učitel píše na tabuli, a ten pán na papír — a jsou oba dobře živi.«

»Zatrac... spravedlnost! Člověk aby se od rána do noci dřel na poli, a co z toho — nic!«

»Jakube, ten musí také pracovati — a hodně.«

»Nežvaň hlouposti. Celé dopoledne chodí po louce anebo po lese, leckde si sedne, podepře hlavu do dlaní, jako kdyby vážila cent, potom čmárá na papír a — to je práce, to je dřina? Jdi... Sakulente jeden!«

»Tomu my, Jakube, nerozumíme. Já si myslím, že někdy jej také bolí pořádně hlava.«

»Chtěl bych rád vědět, od čeho?«

»Od přemýšlení!«

»A rektor nepřemýšlí? A co má za to? Co?«

Listonoš mávl pohrdlivě rukou.

»Starost mám, kamaráde, starost,« začal znovu strýc Fargáč.

»Starost? Nad čím?«

»Nad naším klukem — nad Honzíkem! Do žádné práce se mu, sakulentovi, nechce, tak si myslím, jestli by jako...«

Tuto rozmluvu jsem vyslechl, ukryt na dvoře mého přítele. A co si strýc Fargáč myslil, zvěděl jsem následujícího dne ráno, když bez zaklepání vešel do mého pokojíku jeho syn.

»Pochválen...«

»Na věky! Co byste rád?«

»Pantáto, tatínek vás nechá prosit, jestli byste mne vzal do učení na básníka,« řekl resolutně.

V prvé chvíli jsem nevěděl, mám-li se zlobiti, anebo se smáti. Rozhodl jsem se pro to druhé, když jsem se zahleděl na dvanáctiletého kluka, muchlajícího čepici pod bradou.

»Řekněte tatínkovi, aby asi za hodinu přišel sám.«

Stalo se. Mluvil jsem bezohledně a především jsem mu řekl, že je ještě brzo mluvit o učení. Tím jsem starého tátu nemálo pohněval.

»K učení není nikdy brzy — já se jenom chci otázati, co musí mět za vysvědčení, aby mohl študovat na básníka, a na kterých školách se to študuje!«

»Pane Fargáči, na básníka nemůže nikdo studovati, věřte mi!«

Podíval se na mne nedůvěřivě.

»A vy — — —?«

»Já jsem také nestudoval na básníka.«

»Tááák?« A teď nastalo vyptávání, horší než u lékaře. Ještě odpoledne jsem se dozvěděl, jak o mně Fargáč smýšlí:

»Závidí, že by můj Honzík mohl býti také básníkem, proto má strach z konkurence. Nechce, aby někdo jiný též si něco vydělal — pár grošů Lakomec... A já mu ukáži — na zlost, aby viděl, že náš Honzík půjde študovat na básníka! Na zlost mu to udělám. Ať pukne zlostí, sakulent jeden!«

Uvažoval jsem. Věděl jsem, že strýc Fargáč, sám negramotný, je ve své umíně-

nosti nezadržitelný. Co si umíní, to provede. Věděl jsem, že mimo dluhuprostého malého domečku nemá žádné jiné jmění a že se dosti nuzně protlouká životem. Rozhodl jsem se, že jej navštívím a všechno mu znovu dopodrobna vysvětlím.

»Aha — nedalo vám svědomí pokoje, přišel jste?« smál se jizlivě, když jsem vkročil k němu do světnice. »Jdete mi říci, jak se študuje nebo učí básníkem?«

»Ne — jdu s něčím jiným. Já se chci učit odborným nádeníkem,« řekl jsem klidně.

Fargáč vytřeštil na mne oči a v prvním okamžiku se nemohl z překvapení ani vzpamatovati. Po chvíli si utřel pot s čela a řekl.

»Nádeníkem — se chcete učit? K čertu — to se nemusíte ani učit — to je docela lehká věc, sakulente.«

»Nikoliv. Chci býti odborným — rozumějte — o d - b o r n ý m nádeníkem.«

»Odbor — — —?«

»Ano. Je třeba, aby v každém povolání byli odborníci, proto myslím, že i v nádenictví musí býti odborníci.«

»To není zapotřebí.«

»Ale ano, neboť chci-li studovati na odborného nádeníka, má to tentýž účel, jako když Honzík půjde studovati na básníka.«

Po malé čtvrthodince odcházel jsem od strýce, tentokráte velmi uspokojeného.

Po několika letech jsem se dozvěděl, že Honzík nestudoval na básníka, ale že se vyučil zcela poctivému řemeslu. A dobře udělal. Dnes má pěkný obchod, slušný domek a v záložně nějaký groš. Pochybují, že by chtěl dnes měniti své zaměstnání s některým básníkem anebo spisovatelem.

Cirkev jediná bojuje proti všem bludům. Jediná je všemi bludaři a všemi temnými mocnostmi nenáviděna a toť její největší svatozář. Ona přečkala vlastní slabost. Končila a vždy znovu začala. Je to královna panující od moře k moři. Je kruhem, jehož střed je Řím. Do Říma vedou všechny cesty. Tam se scházejí všechny národy u společného jednoho otce. Cirkev je všesvětová rodina. Je to moře, kde mizí hranice národů a států. Cirkev je všelidská, všenárodní. Je obrazem Boží všudypřítomnosti a věčnosti. K ní směřují všechny dějiny. „Ona h'edi na svět stem oken,“ jak dí Chesterton v „Nesmrtelném člověku“. Ona jediná vyhovuje všem zájmům; dovede všechny sbratřiti; ona jediná může přivést světový mir a všechno uvésti v soulad. Ona přijímá vše pravdivé a vše dobré od všech. Souvisí se všemi obory. Ač všenárodní, nechává každému národu a každému jedinci jeho ráz. Ač je všelidská, má v ni každý jedinec možnost sebe uplatniti. Ona jediná může svolati pravý sněm světový. Není jezirkem, je mořem. Má jednu největší autoritu.. Není africká ani evropská, není asijská ani americká, je kosmická, nesmírná, bezmezná, bez konce, nehynoucí, jedním slovem — je božská!
Dr. Tauber.

Stanislav R. Hanácký:

Žlutá záplava.

(Fantasie budoucnosti.)

Úvod.

Rok 2930 — — —

V létě tohoto roku se splnily konečně these učenců XIX. a XX. století, mluvící o tak zvaném »žlutém nebezpečí«, hrozícím bělochům evropským. Tyto předpoklady pravily, že asijské obyvatelstvo, donucené velkou lidnatostí, počne výboji rozšiřovati své území a v první řadě se obrátí na kontinent nejbližší a s Asií těsně související, na Evropu.

Avšak dlouho a dlouho se marně čekalo na splnění těchto domněnek a proroctví. Toto konečně přišlo, ale až za plných tisíc roků po jejich vyřčení. — V té době byla Asie již úplně přelidněna, takže obyvatelstvo tam nenalézalo žádné obživy. Asijská učenci přemýšleli dlouho o tom, jak té svízeli odpomoci. Byly podávány různé a různé návrhy, všechny však opět byly zavrženy buď pro nesnadné jejich provedení, nebo pro obrovský náklad, který by vyžadovaly. Konečně bylo všeobecně uznáno, že bude nutno obsadit některý zemědělský a k cíli tomu vyhlédnuta — správně podle předpokladů učenců dřívějších věků — Evropa. Tím též zpečetěn byl osud jejího obyvatelstva, které mělo býti do jednoho vyhubeno.

Nastala tedy válka Žlutých s Bílými, kteřížto soupeři nebyli rovnocenní. »Žlutí«, prací a každodenní námahou otužení, měli již předem zajištěný příznivý výsledek; mimo to evropské vynálezy, odkoukané v dřívějších dobách od bělochů, též jim značně prospěly. Byla to hlavně obrovská letadla, která, majíce větší počet děl, podobala se nedobytným létajícím pevnostem.

Naproti tomu Evropané — »páni světa« — prostopášným životem jsouce zeslabeni, kladli svým odpůrcům slabý odpor, a jako dozrálý klas čeká na své sklizení — tak klidně a nečinně hleděli vstříc své záhubě.

V čelo výbojných »Žlutých« se postavil energický a prozíravý mandarin čínský Chang. Jeho úmyslem bylo dostat se co nejrychleji do Evropy, překvapiti Bílé, nepřipravené, a tak snadno a rychle je zničiti. Na ten účel vybudováno tisíce letadel, z nichž každé mělo po dvaceti dalekonosných dělech a několika přístrojích na vrhání

min, které zničily a úplně srovnaly se zemí všechno v okruhu mnoha kilometrů. Po zemi pak se pohybovalo množství obrovských tanků, ničících každou přírodní i umělou překážku a připravujících tak cestu budoucím žlutým kolonistům.

Tedy v létě shora zmíněného roku počal pohyb milice Žlutých, který skončil za necelé dva měsíce úplným zničením Bílých a všech hmotných památek po nich zůstavších. — — —

Kapitola první.

Smrt Bílým.

Jednoho jarního večera plála budova čínského parlamentu leskem slavnostního osvětlení. Každou chvíli přijel před budovu nějaký hodnostář a rychle vešel dovnitř. V zasedací síni panovalo ticho. Přítomní státníci stáli tam v malých hloučcích a šepetem o něčem rokovali. Ani když přicházeli noví a noví členové parlamentu, nebylo ticho porušeno. Pozdravy byly mlčky vyměněny a tajemný hovor pokračoval dále. Z vážných tváří všech se dalo souditi, že jde o něco vážného.

Když odbila hodina, stanovená k schůzi, povstal předseda a zjevnav si pohybem ruky všeobecnou pozornost, promluvil: »Vážení! Sešli jsme se dnes na toto místo, abychom pojednali o věci pro náš národ neblahé a poradili se, jak jí odpomoci. — Jak víte, spěje pozvolna náš národ, nebude-li mu okamžitě poskytnuta pomoc, k zániku — hladem. Značný vzrůst obyvatelstva byl již v dřívějších staletích pozorován s obavou a tragický ten stav vyvrcholuje v naší době. Země je úplně přelidněna a obyvatelstvo strádá, poněvadž půda nemůže tolik lidstva uživiti. Následkem toho panuje všude nepokoj a nespokojenost a nebylo by divu, kdyby povstalo všeobecné vzbouření. Proto radíme se, jak tomu všemu odpomoci!«

Předseda usedl a zrakem bloudil po shromážděných, zda někdo přihlásí o slovo. Obrovský muž rozložitého těla a energického výrazu ve tváři zvedl ruku.

V Německu připravují se k oslavám 150. výročí narození proslulého básníka a dramatika Heinricha v. Kleist.

»Prosím — pan Chang má slovo,« pravil předseda.

Obr povstal a opřev se o stůl, pátravým pohledem přelétl shromážděné. Po chvíli pak začal zvolna mluvit: »Pánové! Dobře pravil pan předseda, že věc, o které se máme raditi, je vážná a může mít pro nás katastrofální následky. Ano, věc je vážná, snad vážnější, než se domníváme a pouze rychlá a praktická rada nás může zachrániti od smrti hladem. A tu bych radil toto: V našem nejbližším sousedství, v Evropě, je tolik úrodné půdy, na které se lině válí rozmařilé a vymírající již plémě bělochů, které si nezaslouží pro svůj nehodný způsob života, aby žilo, natož teprve aby se mělo dobře. Proto vtrhněme tam, rozmařilce vyhubme a zaujměme jejich místa! — Prostředků na to máme dosti! Silná moc vojenská, množství letadel — to vše nám pomůže vbrzku opakovati Evropu. Provésti toto bylo by podle mého mínění nejrozumnějším.«

Mluví usedl a v sále panovalo chvíli ticho. Avšak několik šeptem pronesených poznámek svědčilo o tom, že se jeho návrh zalíbil. Předseda povstal a tázal se, zda chce někdo něco podotknouti.

Teprve po chvíli se přihlásil staříčkový muž velebného zjevu, který, obrátiv se ku Changovi, pravil: »Nepochybuji, že návrh váš vytryskl z upřímné lásky k trpícímu ná-

rodu a proto nedivím se také jeho krutosti. Ale dovolte mi otázku! Nemohl byste poraditi něco jiného, něco poněkud lidštějšího?«

Tázaný odvětil: »Nerozumím vám dobře, pane! Vyslovte se určitěji, co tím myslíte?«

»Nu — « pravil kmet, »nelíbí se mi způsob provádění, se kterým chcete nám dopomoci ku chlebu. Podle vašeho návrhu má se jíti k cíli bezohledně — přes mrtvol. Dejme tomu — a vlastně nikdo o tom nepochybuje, že se to podaří. Ale myslíte, že bych mohl radostně pojídati chléb, vyrostší z evropské půdy? Nikoliv a ostatní, myslím, také ne, poněvadž každé sousto by je připamatovávalo na oběti, které k vůli nám byly nevinně utraceny. Odpusťte, pane, ale mně, ve kterém ještě neuhasl všechn mravní cit, se tento váš návrh naprosto nezamlouvá. Já rád žiji s každým v klidu a nechci, aby mne cestou za mým cílem provázel nárek a sten umírajících.«

Chang se posměšně usmál: »Je poznati, že jste již slabým starcem, kterého děsí pohled na trochu lidské krve a několik mrtvol. Kdybychom se však chtěli řídit vaší radou, co nám to pomůže? Máme snad žiti v klidu a dívat se na přepychové hostiny svých sousedů, zatím co my nebudeme mnohdy mít ani skývu suchého chleba? — Nikoliv! Musíme si pomoci, byť i bychom měli jíti — jak jste pravil — přes mrtvol!«

»Cožpak jest zapomněl již na slova, která právě před třemi tisíci lety vyřkl velebný Bůh-Člověk: Milujte nepřátele své! — Inu ovšem,« dodal stařec trpce, »třicet století je dlouhá doba, za kterou se leccos zapomene — tím spíše příkázání, která nám brání vésti život, jaký bychom my chtěli.«

»Tím narážíte,« pravil Chang, »na učení Kristovo. Ale pohleďte v duchu zpět a listujte v dějinách; hledejte v nich krvavé bitvy a co naleznete? Kdo vedl vojsko do boje, kdo válčil? Byli to ti národové, kteří o sobě říkali, že následují slov Kristových, který přece řekl: »Nezabiješ!« A pátrejte, co by bylo příčinou těch válek. Malicherné věci, které se tolikrát mohly vyřídit v klidu. — A co pudí nás k boji? Starost o zachování stamilionového národa, jemuž hrozí hlad, vymření — — A konečně, dejme tomu, že jednáme nesprávně. Vyměňme si role a myslíme si, že by běloši byli v našem postavení. Myslíte, že by jednali jinak? Nikoliv — ba daleko hůře. — Dokud byli mocní, obsazovali násilím naše kraje a ssáli z nich všechnu jejich mízu. Naše výrobky, které stály mnoho práce a potu, byly odvezeny do Evropy, kde se jim snad někdo dnes podivil, ale zítra již ležely pohozeny v koutech mezi bezcennými a zbytečnými věcmi. — Proto nemyslete, že jednáme nesprávně. Jen bez obav vytrhněme proti nim a s heslem »Smrt Bílým« zajistíme sobě a svým dětem lepší budoucnost!«

Bouře souhlasu potvrdila jeho slova. Stařec chtěl ještě něco říci, ale nedostal se k slovu. Pohyboval rtoma, ani nejbližší mu však neporozuměli. Stál na svém místě, velebný, se vztyčenou rukou, podobaje se zosobněné výčitce. — — —

Kapitola druhá.

Císař a jeho ministr.

Několik dní poté usedal všemocný císař německé říše. Vilém, toho jména Padesátý čtvrtý, spokojeně ke snídani. Zrak jeho zálibně spočinul na míse, na které byly srovnány nejjemnější lahůdky. Usedl a rychle se dal do jídla. Bylo až jaksi nelibé se naň podívat, an s chutí opravdu necísařskou házel do sebe ty různé dobroty.

Dopřejme mu času, aby se mohl nerušeně najísti a všimněme si zatím blíže stavu, ve kterém se tehdy Německo nacházelo.

Toto bylo již zase po více století

monarchií, na oko absolutní, ve skutečnosti však tam vládlo několik mocných jedinců, kteří rozhodovali v říši podle své vůle, bez jakéhokoliv ohledu na císaře. — Tak tomu bylo i za Viléma LIV. Panovník ten, nastoupivší r. 1923, byl netečným k věcem vládním, za to však hodujícím rozkoším a radovánkám, jemuž ke spokojenosti stačilo, měl-li dostatek jídla a pití. — Ve vládě ho zastupoval jeho přední rádce a ministr Deutsch, energický a velmi vzdělaný muž, jemný, neváhající však ve svůj prospěch užití majetku a života svých bližních — pravý typ to Germána. Vládl neomezeně v německé říši, neboť císař schvaloval všechny jeho návrhy a mlčky se jim podřizoval — ale k jeho chvále dlužno říci, že všechny jeho snahy se nesly k povznesení Německa; jediným jeho cílem bylo pozvednouti je na nejmocnější a nejobávanější světovou veleříši.

— — — — —
Císař zatím dojedl a odstrčil prázdnou mísu. Usadil se co mohl nejpohodlněji do měkkého křesla a labužnické oddychování svědčilo o tom, že tak je mu bláze. Těšil se, že si nyní po dobré snídani poněkud zdřímne a při myšlence té se již hlava jeho zvolna nakláněla nad stůl.

Najednou se strhl za dveřmi hluk, a než si mohl trochu protřít oči, vnikli do pokoje bez ohlášení a přes bránění komorníkovo dva osmahlí mužové v cestovním šatě. Vrhli se k císaři a překotně, jeden druhého doplňující, ze sebe chrlili:

»Císařská Milosti, je zle!«

»Žlutí táhnou do Evropy ..«

»— a chtějí nás všechny pohubiti!«

»Jejich letadla jsou již připravena k odletu.«

»Nejdéle za týden je máme nad Berlínem!«

»Jejich příchod bude pro nás hrozný!«

»Přisahali, že neušetří ani jednoho bělocha!«

Císař se nemohl s počátku ani vzpamatovati. Z těchto zvěstí, kterým vůbec nerozuměl, šla mu hlava kolem. Konečně se zmohl na otázku: »A proč to všechno chtějí vlastně učiniti?«

»Aby prý,« zněla odpověď, »učinili konec našim rozmařilým a nákladným hostinám.«

Zrak Vilémův nejistě zašilhal po míse, na které se válely ubohé zbytky snídaně.

»Řekněte mi,« žádal, »všechno souvisle

a po pořádku, jak se jednotlivé věci sběhly!»

Po chvíli větší z mužů pravil: »Žili jsme, podle vašich rozkazů, Císařská Milosti, v Číně, všímajíce si bedlivě všech událostí. Tamější poměry jsou vskutku neutěšené. Obyvatelstva je všude plno, ale není chleba k jeho obživě... Tu četli jsme před týdnem návštějí, která ohlašovala, že se toho dne koná schůze ministrů za účelem odstranění té krise. V přestrojení jsme se dostali až do zasedací síně a vyslechli všechny návrhy. Hrůzou nám z toho běžel mráz po zádech! Byl přijat návrh jakéhosi Changa, podle kterého Žlutí vtrhnou do Evropy, veškeré její obyvatelstvo vyhubí a tak si dopomohou k úrodné půdě. Vrchním velitelem této výpravy byl jmenován sám — Chang. V této době se již všichni nadšeně chystají na cestu do Evropy. Továrny denně vyrobí spoustu obrovských letadel, které nás mají zničit. Práce a přípravy rychle postupují, takže nejdéle za týden je máme u nás.«

»A nemíní nikoho šetřiti?« tázal se nejistě císař.

»Nikoho, neboť prý si toho nezasloužíme! Právě proto je nutno uvažovati, zda by se tomu nedalo zabrániti.«

Vilém se chopil za hlavu a bezradně chodil po pokoji. Ono se to dobře řekne, uvažovat, ale když se člověk po celou dobu své vlády nestará o říši — tu najednou v takové vážné chvíli si něco vymyslet — není tak snadné! — — — Chaos myšlenek plnil mu hlavu, ale ani jedna se mu nezamlouvala. — Vtom zasvitl mu paprsek naděje. Deutsch!! Ano — jedině Deutsch je může zachrániti!

»Pospěšte si,« pravil spěšně, »a jděte k panu ministru Deutschovi. Všechno mu věrně vypovězte a on zajisté — nepochybuji o tom — vám vhodně poradí. Řekněte mu zároveň, aby ke mně přišel!«

Poslové s mnohými poklonami odešli a císař se oddal truchlivým myšlenkám: Tak mlád a má se rozloučiti se životem. Nyní, kdy je na vrcholku své moci, kdy každý mu závidí a klaní se mu, kdy může o sobě s právem říci, že je plně šťasten — nyní má to vše opustiti? Nikoliv! Vždyť má ještě Deutsche, jehož bystrá hlava jistě vymyslí něco na jeho záchranu.

Obíraje se takovými myšlenkami, ztrávil asi půl hodiny. Do komnaty vstoupil komorník a oznamoval příchod Deutschův. Císař, vyskočiv rychle z křesla, běžel mu na protě a upřel nejistý svůj pohled na tvář při-

chozího, jakoby tam chtěl vypátrati nějaké příznivé znamení.

»Nuže,« zašeptal bojácně, »zajisté vám pověděli, v jaké situaci se nacházíme. Co o tom soudíte? Je možná nějaká záchrana?«

Deutsch chlácholivě odvětil: »Upokojte se, Císařská Výsosti! Věc není tak hrozná, jak se zdá a jsem přesvědčen, že jí bude možno zabrániti.«

»Mluvte — prosím vás —« žádal horečně císař. »Máte již připravený nějaký plán?«

»V rysech ano. Cestou k vám jsem přemýšlel o té věci a ustanovil jsem se na následujícím.«

»Posaďte se,« vybidl ho císař, »a mluvte!«

Oba se pohodlně usadili a Deutsch začal rozprávati své plány: »Když jsem tedy uvážil všechny okolnosti, dospěl jsem k tomu názoru, že záchrana je možná — ovšem jen pod jednou podmínkou.«

»Pod jednou podmínkou? A která je to podmínka?«

»Ta — že se asi budeme musiti pokořiti a prositi Žluté o mír!«

»Prositi Žluté? Ty, kteří byli vždy u nás — u bělochů — v opovržení, ty, kteří s námi do nedávna jednali s uctivostí — ty že nyní máme prositi? Nikoliv, Deutsch, to přece nemůžete mysliti vážně!«

»A přece je tomu tak, Císařská Výsosti! Jiného nic nám nezbyvá.«

»A což naše vojenská moc? — Naše letadla?«

»Také jsem o tom uvažoval, avšak, co je to vše oproti moci Žlutých. Je pravdou, že máme mnoho letadel a dokázali bychom s nimi proti jinému nepříteli mnoho, ale proti Žlutým jsme — přiznejme si to — úplně nicky! Proto myslím, že bude nejlépe učiniti první krok a pokořiti se jim.«

»Uznávám to již a proto čínté, co uznáte za dobré!« pravil odevzdaně císař.

»Nebojte se, Císařská Milosti, pokoření naše nebude tak hrozné! Vlastně nebudeme jich ani prositi, nýbrž nabídneme jim své síly ku pomoci, slíbíme jim svoji pomoc v boji proti Bílým pod podmínkou, že nás ušetří.«

»Jakže? Chcete zraditi bělochy?«

»Není jiné pomoci! Chceme-li žítí, musí býti pro to přinesena nějaká oběť, a tou budou — životy bělochů! — — Ostatně — vždyť jsou to většinou sami naši nepřátelé, kteří se snažili nám škoditi. Těch tedy nebude škoda.«

Ještě dlouho se radili tito dva lidé a spokojený smích Vilémův svdčil o tom, že se mu návrh ministrův začal líbiti.

Kapitola třetí

Z r á d c o v é.

V hlavním velitelském stanu Žlutých bylo živo. — — — Důstojníci a rádcové Changovi stáli tam v menších hloučcích a horlivě se radili o dalším postupu vojska. Uprostřed stanu stál pak samotný Chang, obklopen jsa nejmoudřejšími svými rádci a vykládal jim svůj vlastní názor o tom:

»Myslím,« pravil, »že by bylo nejlépe zde (stáli již na evropské straně, těsně za Uralem) rozdělití naše letectvo na menší oddíly a tyto pak poslati do jednotlivých zemí. Každý letec dostane dvacet min, kterými může zničití několik set metrů plochy. Pošleme-li tedy do každé země po dvou až třech stech letadel — bude to záležití na velikosti té či oné země — může tento počet v několika dnech srovnati všechno se zemí!«

Jeho slova byla přijata s hlučným souhlasem. Chang se chystal ještě dále rozprádati své plány, ale byl přerušen vstoupivším služebníkem, který ohlašoval právě přibylé poselství evropských židů. Všichni zaujali svá místa a Chang, uchopiv velitelskou vlajku, na které bylo krvavě rudými písmeny vyšito »Smrt Bílým«, usedl na bohatě zdobené křeslo.

Vešlo židovské poselstvo; několik starých, ctihodných rabinů se sněhobílými bradami a hřbety věkem ohnutými. Nejstarší z nich, obrátiv se k Changovi, pravil: »Vzácný pane, přicházíme nabídnouti ti svých služeb a náš — — —«

»Dosti!« vpádl mu rychle a pyšně Chang do řeči. »Nám netřeba ani vašich služeb, ani ničeho jiného. Naše síly úplně postačí na to, aby smetly s povrchu zemského takový rozmařilý a zženštilý národ, jakým jsou běloši!«

»Vzácný pane,« opakoval pevně žid, ne nechaje se pranic zastrašiti poznámkou Changovou, »přicházíme ti nabídnouti náš ohromný kapitál. Dáváme ti tím to nejdražší, co máme, jen nás — prosím tě — ušetři. Nebudeš toho nikdy litovati; vděční židé prokáží ti za to ještě mnohé dobré služby.«

»Mlč!« Nechte si váš kapitál, my nic

od vás, jak jsem to již jednou řekl, nepotřebujeme — — — Avšak,« dodal Chang poněkud mírněji, — »kdybych i chtěl, nemohu vám při nejlepší vůli pomoci. Nás váže přísaha, kterou jsme se zavázali stůj co stůj vykonati. Pohled,« ukázal na vlajku, — »zde je její znění »Smrt Bílým«. Tato přísaha je tak svatá, že nikdo nesmí a ani se neodváží ji zrušiti. Proto marná je tvoje řeč, vás čeká neodvratná záhuba!«

V oku židově zasvítl záblesk hněvu.

»Ještě jsi nás,« zvolal, zvedna zařatou pěst, »nezničil! Když nechceš ty přijmouti našich služeb, přijmou je radostně Evropané a pak se těš!«

»Ven —« vzkřikl popuzeně Chang, »nebo se zapomenu a nevyjdete živi odtud!«

Poselstvo, postrašené náhlým výbuchem jeho hněvu, rychle opustilo stan. Chang, rudý v tváři následkem rozčilení, přecházel dlouhými kroky stanem, neustále něco mumlaje... Opět vstoupil služebník a hlásil nového posla, tentokráte — německého. Chang nechtěl ho zprvu ani viděti, ale pak přece na nátlak svých věrných dal si říci a kázal ho předvésti.

Vešel mrštný — Deutsch, který, ukloniv se na všechny strany, počal ze sebe jedním dechem chrliti: »Dovolte, pánové, abych se vám představil. Jsem Deutsch, svobodný občan a velkovyslanec německý. Přináším důležité a vám velice prospěšné poselství. — Mému a všech věrných Němců nejmilostivějšímu císaři byly totiž vyzrazeny všechny vaše záměry a teď on vám vzkazuje následující: Poněvadž si přeje, aby již jednou byli zničeni všichni naši barbarští sousedé, tu ujišťuje vás, že Německo bude věrně státi po vašem boku. V odměnu za tuto službu náš pán pouze žádá, aby pak dostal všechny země, které nám před mnohými lety patřily a které nešťastnou náhodou byly ztraceny.«

V té chvíli se vyslanec odmlčel, aby nabral trochu dechu. Ve stanu bylo ticho, neboť všichni napjatě očekávali dalších jeho slov. Deutsch rozhlédl se vůkol sebe a vida samé pozorné tváře, samolibě se usmál a opět spustil: »Náš válečný plán je následující: Zatím co budete hubit národy východní, Německo bude zadržovat země západní, aby snad nepřispěly postiženým na pomoc. Když budete hotovi s východem, obrátíte se na západ, obyvatelstvo vyhubíte a Evropa je vaše. Toto je mé poselství. Co odpovíte na ně mému pánovi?«

Chang povstal. Tvář jeho byla růměnná a oči háraly divným leskem. »Vyříd' svému císaři,« řekl, »že přijímám všechny jeho podmínky. Ať nám tedy podle svého plánu pomůže a já ho pak,« tu dával na každé slovo náležitý důraz, — »podle zásluhy odměním.«

»Vyřídím,« odvětil radostně Deutsch a s mnohými poklonami se bral k východu, nepovšimma si úsměšku, který pokrýl Changovy rty.

Po jeho odchodu seběhli se všichni kolem svého vůdce a dychtivě se tázali, co vlastně zamýšlí; snad se nechce spojit s Německem a zachrániti tento národ od záhuby?

»Nikoliv,« pravil na jejich dotazy s úsměvem Chang. »Když však nám sami nabízejí svých služeb, proč bychom jich nepřijali. Přijmeme je a pak podle zásluhy odměníme. Jsou zrádci bělochů a proto s nimi jako s takovými naložíme. Myslím přece, že když ostatní zahubíme, tu i je snad dovedeme poslati ke všem d'asům.«

»Nyní však,« obrátil se k blahopřejícím mu důstojníkům, »pojďme, abychom připravili vše k odletu, neboť čím dříve budou Bílí zničeni, tím lépe pro nás!«

Vyšli ze stanu a po chvíli temný hluk ohlašoval odjezd prvních letadel, která letěla vykonati svatou a nezrušitelnou přísahu, jejíž znění bylo rudě vyšito na vůdcovské vlajce.

Kapitola čtvrtá.

Poslední schůzka Bílých.

Nové a nové oddíly letadel Žlutých přelétaly přes Ural z Asie do Evropy. Množství jejich zaplavilo Rusko a poloostrov Skandinávský, odtud pak se přeneslo na Polsko, Československo, zastavujíc se teprve u Dunaje a ustávajíc tam na krátký čas ve svém zhoubném díle.

Všechno bylo strašlivými minami zničeno, ušetřeny pouze úrodné lány, na kterých se vlnily zlatě dozrávající klasy obilné, které měly poskytnouti chléb hladovícím Asiátům. — Ostatní bez milosti propadlo zkáze. — — — Lidnatá, utěšeně vzrůstající města a vesnice, spočívající v zelené náruči stromů, byly vrhem několika min obráceny v smutná rumišť. V místech, kde se ještě před málo hodinami rozléhal veselý zpěv a družný hovor, tam nyní bylo

slyšeti stenání smrtelně raněných a chrapot umírajících.

Záhuba se znenadání ukázala, vykonala své dílo a rychle se přenesla dále, zatím co se svatě ticho vznášelo nad postiženými krajinami, rukou žlutého letce proměněnými v jediný obrovský — hřbitov.

*

Postrašení jsouce zprávami, docházejícími ze zničených území, sešli se zástupcové dosud zhoubou nepostížených států v starobylém londýnském parlamentě, aby se poradili o tom, jak čeliti tomuto, všem společnému nebezpečí. Přicházeli staří, proslulí státníci, kteří zešedivěli starostmi o blaho národa, ale vedle nich viděti tu též mladíky, ještě před nedávnem plné ohně a svatého nadšení pro své povolání. V této chvíli však bylo na všech pozorovati nápadnou skleslost. Přišel též zástupce zrádného Německa, Deutsch, ten sám — který před několika dny smluvil s Changem spolek proti Bílým.

Když byli všichni pohromadě, povstal staříčkový státník italský, který vlastně dal popud k této schůzce a třesoucím se hlasem pravil: »Přátelé: Snažně vás prosím, zapomeňte pro tuto chvíli na malicherné spory, které snad někteří mezi sebou máte, a porad'te, jak bychom se měli brániti tomuto nebezpečí! Doufám přece, že naše pýcha a vzpomínky na činy slavných předků nám nedovolí, abychom se nechali zničiti bez jakékoliv sebemenší obrany.«

Rozhlédl se po přítomných, aby viděl, jaký dojem na ně učinila jeho slova, ale zřel samé svěšené hlavy. Hrůza před jistou záhubou byla tak mocná, že nikdo nebyl schopen na něco důležitého upoutati své myšlenky. Pouze španělský vyslanec pozvedl hlavu a trpce řekl:

»Mluvíte o činech našich předků? Co pak tito za poslední století vykonali? Nic. Oddávali se čím dál tím více radovánkám a na nás, na jejich potomstvu, se nyní jeví následky všeho toho. Jsme tak duševně zruinováni, že nejsme schopni něco si vymysleti na naši záchranu ani v této chvíli, kdy již nás smrt takřka drží ve svých spárech. Další osudnou a na nás se nyní mstící chybou našich dědů bylo to, že nechali Žlutým odkoukati výrobu letadel; tito ji přejali, zdokonalili a teď nás ničí vlastními dětmi naší vynalézavosti.«

Umlkl a po sále se rozhostilo mrtvé ticho. Tu povstal Deutsch, hřmotně odstr-

kuje židli, aby vzbudil pozornost a škodolibě pravil: »Rad'te se, rad'te se, páni kolegové! Pochybují však, že vám vaše rozumy budou co platné. Vězte a dobře si zapamatujte, co vám nyní řeknu!«

Postavil se do důstojné pózy a slavnostním hlasem spustil: »Německo učinilo se Žlutými smlouvu, podle které je povinno zničit všechna ochranná zařízení, která byste proti nim vybudovali. Tuto smlouvu Němci též svědomitě vykonají a proto mar-

né je vaše rozumování. Vaše záhuba je jistá, neujdete jí za žádnou cenu!«

Po těchto slovech se rozpoutala hotová bouře hlasů v síni. Množství rukou se pozvedlo, aby udeřilo do tváře zástupce zrádného Německa, které ani v této pohnuté době nezanechalo svých piklů a vrozené nenávisti. Avšak ruce, jak se zvedly, tak opět poklesly, a sál se pohroužil v dřívější své ticho.

(Pokračování.)

ROZHLEDY

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Organisační kurs pro jednatele S. S. S. uspořádá župní výbor S. S. S. moravsko-slovenských v Uherském Hradišti dne 16. října t. r. odpoledne v Orlovně na Střelnici. Ráz kursu bude čistě praktický; vedle návodů a jiných pokynů organisačních (referuje kol. Svozil) budou předváděny praktické ukázky vedení spolkové agendy se strany jednatele. Kurs jest sice pořádan pro oblast moravsko-slovenskou, jsou však vítáni též účastníci z jiných krajů; zvláště se doporučuje vyslati na kurs mladší kolegy, kteří se mají státí budoucími funkcionáři spolku. — Kdo by tedy z jiných oblastí chtěl se kursu zúčastniti, nechť to laskavě oznámí na adresu: Župní výbor S. S. S. moravsko-slovenských v Uherském Hradišti, včáster, odkudž dostane žádané bližší informace. — Obdobný kurs bude pořádan později pro pokladníky (asi o vánocích), dále pro předsedy a j. Župní výbor.

Z moravsko-slovenské župy. Valná hromada župního výboru S. S. S. na Mor. Slovensku byla svolána letos opět na Velehrad na den 30. července, takže se vlastně stala zahajovací slavností letošních studentských manifestací na Velehradě. Po skončení středškolských exercicií sešli se kolegové z S. S. S. v župní oblasti s četnými hosty v počtu 50 osob do Slovanského sálu, kdež zahájil župní valnou hromadu předseda kol. Svozil, uvítal četné shromáždění, zvláště hosty dp. Ant. Al. Šuránka, zástupce Moravana Svitavského a j. a poukázal na světový význam Velehradu, projevivší se zvláště při nedávném unionistickém kongresu. Nato pronesl stručnou řeč bývalý dlouholetý pracovník v župě a zakladatel našeho hnutí na Moravském Slovensku vůbec, dp. Ant. Al. Šuránek, t. č. kooperátor ve Slatinicích u Olomouce; přál si, aby veškerá naše činnost nesla se v duchu zesnulého metropolitě Stojana. — Za S. K. A. Moravan pozdravil valnou hromadu kol. Ph. C. St. Svitavský a za A. S. S. v Prostějově kol. JUC. Ant. Nováček. — Zprávy funkcionářů, zvláště jednatele, pečlivě kol. Fr. Hradilem sestavená (výťah podán v 10. čísle min. ročníku »Jitra«), ukázala celoroční práci župního výboru, jež zařadila moravsko-slovenská S. S. S. mezi nejvyspělejší. Po udělení absolutoria zvolen nový župní výbor, sestavený následovně: předsedou Ph. St. O. Svozil z Uh. Hradiště, místopředsedou MUC. Fr. Zajíc z Uh.

Brodu, jednatelem O. Hrubý z Uh. Hradiště, pokladníkem F. Urbánek z Lanžhota, členy výboru: kol. Matějček z Uh. Brodu, kol. Jaroš z Veselí n. Mor. a kol. Fr. Hradil z Ostrožské Nové Vsi. — Po doslovu nového předsedy zapěna stojanovská píseň »Bože, cos ráčil...« a nató odebrali se všichni účastníci za vedení dp. Šuránka ke hrobu ndp. arcibiskupa, kdež po krátké pobožnosti a po písni »Odpočiňte v pokoji!« pietní vzpomínka tato skončena. — Nemáme pro příště jiného přání, než aby na příští župní valnou hromadu zavítal i zástupce Ústředí a aby i Ústředí při velehradských slavnostech neopomenulo pro příště zařaditi do programu oficiální návštěvu hrobu Stojanova, aby se tak odvděčilo svému velkému dobrodinci — tvůrci akce Mikulášského daru. —i.

I. župní výborová schůze konala se v Uherském Hradišti dne 11. září za přítomnosti zástupců všech S. S. S., sdružených v župě. Probrána práva a povinnosti členů župního výboru, dány delegátům instrukce pro činnost do vánoc a hlavně hovořeno o možnosti doplnění organisační sítě a o uspořádání organisačního kursu, jež rozvržen na několik odpůldnů. Pro jednatele určeno datum 16. října. Župním duchovním rádcem zůstává i nadále p. Dr. Mikulka. — Další práci v novém správním roce na Moravské Slovači Bože zďař! —i.

S. S. S. seminaristů v Brně. Na začátku školního roku 1926/27 již se zdálo, že je po našem sdružení veta. Nebylo starších kolegů, zapracovaných ve spolkové práci, kteří by vedli činnost v našem spolku, a tak se stalo, že ve dvou měsících vystřídali se tři předsedové. Ale »neumřela, avšak spí«. Když se chopil práce nový výbor, složený většinou z nových pracovníků, plných zápalu a nadšení, poměry se zlepšily, takže ve II. semestru bylo naše S. S. S. jistě jedním z nejlepších. Zvláště velice dobře prosperoval literární kroužek. Zejména velký zájem, jak v přednáškách, tak i v debatách, byl věnován moderní katolické literatuře a vůbec nynějšímu stavu katolicismu. Pro zlepšení finanční stránky, k radosti kol. pokladníka, pořádá dramatický kroužek několik divadelních představení, při nichž účinkovala naše vlastní kapela. Byla tedy rozvinuta činnost dosti bohatá, a doufejme, že v letošním školním roce bude ještě velkorysejší a že vlny ideálního nadšení, jež nyní ovládlo naše řady, neopadnou. Zvláště budeme se snažiti o spolupráci se S. S. S. Brno a o účinnou propagaci naší svaté věci mezi kolegy-studenty. Další práci »Zďař Bůh!« —ou—

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

Exerciční fond. Zúčastnil jsem se letošního velehradského sjezdu a sv. exercicií, při té příležitosti pořádaných. Jistě skoro každé sdružení tam vyslalo svého delegáta. Leč věnujme pozornost účastenství při svatých exerciciích! Z bližších sdružení: břeclavského, kroměřížského atd. zúčastnili se jich členové v počtu co největším, což jistě zasluhuje pochvaly. Avšak ze sdružení vzdálených přišel jeden, dva nebo vůbec nikdo: bude tedy zapotřebí hledati lék proti tomuto zjevu, který nejvíce souvisí s peněžní otázkou. Nechci se zde dotýkati otázky důležitosti sv. exercicií, měl bych pouze návrh: Zřídte při S. S. S. exerciční fond, jenž by podporoval každý rok před prázdninami ty, kteří se chtějí zúčastniti studentských exercicií. Snad by stačilo zahráti každý rok jedno divadlo, jehož výtěžek byl by věnován tomuto fondu, tak aby měl příjem ročních 200 neb 300 Kč, z nichž by byly poskytovány 4 neb 6 studentům podpory na cestovné. Jistě by takto vynaložený peněz nesl velký zisk, neboť studenti, posílení sv. exerciciemi, povznesli by náboženský život S. S. S. -ou-

Program svatováclavských slavností r. 1929. Zahájeny budou v květnu svatováclavskou výstavou. V červenci budou sjezdy, pravděpodobně i říšský slet Orelstva. V srpnu bude středem oslav Stará Boleslav. Vlastní zářijové slavnosti budou mít charakter celonárodní. 26. září bude provedeno svatováclavské oratorium, 27. září manifestace u pomníku sv. Václava, odpoledne velký průvod na Vyšehrad a zpět na Hradčany s památkami svatováclavskými, 28. vysvěcení velechrámu sv. Víta, slavnostní osvětlení Prahy, ohňostroj atd. 29. září manifestační průvod v národních krojích, akademie atd. Jak vidno, manifestace budou mohutné a přilákají do Prahy jistě statisíce. Bylo by si přát, aby hojná byla účast zejména ze zemí slovanských, Polska, Jugoslaviie atd. Z Ameriky přijedou velké výpravy tamních Čechů, hojná bude jistě i účast z Francie a Belgie.

Úcta k sv. Janu Nepomuckému v Americe. První kostel sv. Jana Nepom. ve Spoj. státech amerických založen byl 13 let po jeho svatořečení, to jest r. 1742, ve státu Pensylvánia v nynějším městě Lancaster; tehdy ovšem to bylo bezvýznamné městečko s několika sty lidmi. Zakladatelem první misie v Lancasteru, z níž vznikla do naší doby kvetoucí diecéze Harziburg s 81.000 duši, byl misionář Tovaryšstva Ježíšova William Wapeler, rodem Němec z Westfálska. Týž narodil se roku 1711, do Tovaryšstva Ježíšova vstoupil r. 1728. Do Ameriky přijel r. 1741 a založil indiánskou misií Nejsvětějšího Srdce Páně v indiánské vesnici Conewago, kde postavil malý domek z klád. Záhy r. 1742 koupil dvě staveniště v Lancasteru a začal tam stavěti dřevěnou kapli; ta byla hned od počátku nazývána kostelem a zasvěcena byla sv. Janu Nepomuckému.

Salesiánský ústav pro pozdní povolání. V Dessavě v Polsku, nedaleko Stryje, založili salesiáni duchovní ústav pro mládež s úkolem misionářským. Ústav má celé gymnasium klasické a jsou na něj přijímáni žáci od 14—24 let. Ústav přijímá žáky jednak s prostředky pro studie, ale podle míry prostředků ústavních a volných míst jest ústav ochoten přijímati i žáky chudobné a sirotky.

Biskup Msgre Michal d'Herbigny meškal v poslední době v Rumunsku. V Bukurešti navštívil též

pravoslavného patriarchu, s nímž měl delší rozmluvu. Z Rumunska odjel pan biskup do Cařihradu. V rumunské pravoslavné církvi pozorovati snahu ubrániti se vlivům protestantským a vnitřní krizi řešiti sblížením s Římem. Všeobecnou tato snaha ovšem dosud není.

Charitativní činnost říšskoněmeckých katolíků v Berlíně. Na sjezdu německých katolíků v Dortmundu přednášel známý vůdce katolického německého studentstva dr. Sonnenschein o poslání katolické charity v diaspoře a hlavně v Berlíně. Berlín má 20 okresů charitativních, organisovaných v ústřední svaz, který vykonává přímo obrovskou drobnou sociální a charitativní práci v prostředkování míst a služeb, prokazováním péče o cestující, udílením zdravotních porad, poskytováním útulku pro děti a starce, krměním hladových atd. Domů a ústavů má berlínská křesťanská charita k dispozici: 16 nemocnic s 2200 místy, 18 starobinců a stanice se 406 místy, 16 hospiců a dívčích útulků s 959 místy, 4 hospice pro muže a hochy se 360 místy, 4 nádražní misijní domovy s 200 místy, 7 záchranných stanic pro dívky s 1420 místy, 1 domov pro mužskou mládež se 70 místy, 32 dětských zahrádek s 1629 místy, 18 dětských útulků se 764 místy, 3 jesle se 65 místy a 7 denních útulků se 380 místy. 6 útulků pro kojence se 314 místy, 32 sirotčinců s 1179 místy, 11 ústavů pro komunikanty se 370 místy, 8 zotavoven pro dospělé s 270 místy, 5 zotavoven dětských se 635 dětmi, 58 mužských spolků svatého Vincence s 595 činnými členy, 55 ambulančních ošetrovacích stanic se 222 sestrami a konečně 12 výchovných ústavů pro péči o nemocné, kojence a sociální ženská povolání.

Mezinárodní kongres katolické charity zmařen. Ve Strassbourgu měl se konati mezinárodní sjezd katolické charity. Ježto však na sjezdu měli mluvit také Němci, m. j. též kancléř rakouský dr. Seipel, byl kongres následkem protestu vlády pařížské odročen.

ZAJÍMAVOSTI

Sto let alumina.

Letos je tomu sto let, co se podařilo německému chemiku Wählerovi rozložit chlorid alumina kovem kalium a získati takto šedý prášek, jenž tlakem nabýval vzhledu kovového. Bylo to první aluminium čili hliník, jak se česky nazývá tento lehoučký kov, získávaný chemickým rozložením hlíny. Výsledky Wählerových pokusů z roku 1827 měly s počátku cenu jen theoretickou, prakticky jí využil francouzský chemik Sainte Claire Deville, jenž založil průmyslovou výrobu alumina. Podporován byl ve svých snahách zejména francouzským císařem Napoleonem III., jenž se velice zajímal o nový kov, od kterého si sliboval veliký převrat v technice, zvláště ve válečnictví. Mimo jiné doufal Napoleon III., že z tohoto kovu bude možno zhotovovati bezpečně a lehké krunýře pro francouzské kyrysníky. Roku 1855 bylo již »stříbro z hlíny«, jak bylo tehdy aluminium také nazýváno, vystaveno na výstavě pařížské; Deville dal z něho raziti medailie s obrazem vynálezce Wählera na jedné, Napoleona III. na druhé straně. Ještě roku 1852 platilo se za 1 kg alumina 2000 franků; zdokonalením výroby, jež provedl Deville, klesla cena hliníku v deseti letech na pouhých 200 franků za 1 kg.

Od těch doby byla ovšem výrobní metoda stále

zdokonalována, a největší rozmach ve výrobě aluminia dostal se koncem let osmdesátých, kdy byla objevena metoda elektrolytická. Tato nová metoda zlevnila ještě více cenu aluminia a umožnila dobývání aluminia ze hlíny ve velkém množství. Kdežto v roce 1855 vyrobil Deville všeho vsudy 25 kg hliníku, činila roku 1885 světová výroba aluminia asi 13.000 kg a za 1 kg platilo se 80 franků. Ještě roku 1889 stál 1 kg aluminia 40 franků, kdežto v roce 1891 klesla již cena na 5 fr. za 1 kg. Před válkou, v roce 1913, bylo vyrobeno na světě celkem 63.000 tun aluminia a cena jeho klesla na méně než 2 franky za 1 kg. Dnes vyrobí se na světě aluminia trojnásobné množství než před válkou a patří se asi 16 Kč za 1 kg. Nynější roční výrobu aluminia lze odhadnouti na 200.000 tun, t. j. 200.000.000 kg; jaký to rozmach od roku 1855, kdy bylo vyrobeno pouhých 25 kg!

Během těchto let dochází také ke stále většímu upotřebování aluminia v průmyslu. Z aluminia zhotovuje se nádoby, zhotovují se různé nástroje a jeho lehkosti využívá se zejména při stavbě letadel. Rozvoj aviatiky dal zvlášť mocný podnět ku průmyslovému používání aluminia. Neužívá se ovšem k těmto účelům aluminia čistého, nýbrž jeho slitin, zejména aluminiového bronzu, to jest aluminia, kterému jest dodáno větší tvrdosti příměsí mědi. Bez aluminia sotva bychom si dovedli představití nynější rozmach aviatiky.

Došlo tedy, jak Napoleon III. předvídal, skutečně, třebaže až po letech, k velkému převratu v technice, jež způsobilo aluminium. A jakožto materiál, jehož se užívá k budování letadel a vzducholodí, slouží ovšem aluminium také ke zdokonalení techniky válečné. Jeho eminentní význam pro stavbu vzducholodí a letadel měl by nám býti pobídkou, abychom v naší republice všemožně podporovali výrobu aluminia a stali se ve směru tomto soběstačnými. Hmoty, z nich se hliník dobývá, jest všude nadbytek, záleží tedy pouze na organizaci výroby. Zdá se, že v budoucnosti bude používáno aluminia ještě více než dnes, neboť aluminium je předurčeno, aby nahradilo mnohé kovy, jichž zásoby na světě pomalu, ale jistě se tenčí. Naleziště mnohých, dnes ještě pro techniku nepostradatelných kovů, jako: zinku, mědi a cínu, budou kdysi všechna vyčerpána. Zato zásoby aluminia na světě jsou nevyčerpatelné, neboť 7% zemské kůry pozůstává z aluminia ve formě různých jeho sloučenin, a tudíž jest naprosto nemožno, aby byly někdy zásoby aluminia na světě vyčerpány. Lze tudíž právem předpokládati, že aluminium, jehož jubileum letos oslavujeme, má před sebou ještě velkou budoucnost.

—»«—

Pokračování prací v domě svatovítském. Lešení z vysokého kůru jest již z poloviny výšky vybouráno, takže od západního portálu lze si již dnes představití dojem, kterým spojené části domu, stará i nová, budou působiti. Tři oddíly klenby vysokého kůru byly v posledních letech úplně obnoveny, neboť stav, v němž se od restaurace po ostřelování roku 1757 nacházely, byl nadále neudržitelný. V triforiích byly kolem okenních pilířů provedeny ochozy, které umožní pohodlnou obchůzku všech zde ve XIV. století vytvořených poprsí rodu Lucemburského, arcibiskupů, stavitelů a ředitelů stavební administrativy. Nyní budou zkoumány nápisy nad poprsími a bude učiněn pokus s chemickým odstraněním začernalých vývojek a fiksází z XIX. stol., jimiž se staly nápisy nečitelné. Pod triforiem byly bratry Boháči restaurovány znaky a nápisy. Pás znaků bude doplněn v místech, kde stávala Wohlmutova

kruchta, nápisy na paměť událostí stol. XIX. a XX. V severním rameni křížové lodi zvednuta na kruchtu, která s vysokého kůru byla sem přenesena, varhanová skříň, na niž řezbářské práce doplnil sochař Josef Kottýza. V jižním rameni křížové lodi umístěno nově několik náhrobních kamenů a barokové řezané sousoší Nanebevzetí P. Marie, upravené v řezbářské práci sochařem J. V. Čenmákem a ve štafírské J. Brůžkem. Sousoší to bude po výdlažbě lodi spojeno s klekátkovým oltářikem. V severní boční lodi zvednut oltář Ukřižovaného, dílo mistra Frant. Bílka, věnované ministerstvem školství a národní osvěty. Obě boční lodi i část střední jsou vydlážděny mramorem, dodávaným firmou Ludvík Šalda. V triforiích střední lodi přidruženy ku poprsím, vytvořeným zvěčněným Štursem, dvě další prof. B. Kafkou a budou zde ještě provedena další poprsí osob, o dostavbu domu se zaslouživších. Barevně zasklení západní růžice, prováděné podle návrhu prof. Fr. Kysely, umělým sklenářem Jos. Vlasákem, pokračuje tak, že bude z jara r. 1928 dokončeno. A tak spěje stavba domu čilým tempem ke konci, neboť musí býti do září roku 1929 dokončena.

O náboženských poměrech v Rusku. Chceme-li míti jasný obraz náboženského života v Rusku, musíme si nejdříve uvědomiti, že nelze už více mluvit o jednotné církvi ruské. Od koncilu v Moskvě v květnu roku 1923, jenž sesadil bývalého patriarchu Tychona, schisma vzniklo úplně do lůna bývalé pravoslavné církve ruské. Než už před rokem 1923 bylo několik rozkolů a povstala celá řada malých církví, t. zv. »rudých«, které však neměly dlouhého trvání. Nemluví se už více o »církvi staro-apoštolské« nebo o »církvi svobodné pracujících« a také »církve živá«, založená roku 1922, dokonává pod vedením Vladimíra Krasnického. — »Církev obrození« měla ještě koncil v Moskvě v říjnu roku 1925 a dnes již neznamená nic. Koncil v Moskvě v květnu roku 1923, jenž spojoval zástupce různých skupin reformistických a revolučních, přijal moskevskou vládu sovětskou i rozlukou církve a státu. Jevil se jako nepřítel zřízení patriarchátu a byl nakloněn k radikálním reformám v disciplíně církevní i v liturgii. Mezi jeho reformami byly to zvláště dvě: potlačení závazku celibátu pro biskupy a možnost pro duchovní-vdovce vstoupiti po druhé do stavu manželského. Koncil v Moskvě je schválil. Patriarcha Tychon odsoudil však tento koncil, jenž pak patriarchu Tychona prohlásil za sesazeného. A nyní se stala zajímavá věc. Patriarcha cařihradský, tehdy Řehoř VII., jako rozhodčí prohlásil sněm za platný. Tato morální podpora novotářům hodně prospívala. Pomalu se tyto skupiny organizovaly v jednotný a disciplinovaný celek pod vedením metropolitů Alexandra Vedenského, jenž, jsa ženat, obdržel 6. května 1923 svěcení biskupská. Nová, takto vzniklá církev nazývá se »církve pravoslavného obnovení« (cerkov pravoslavnago obnovlenčestva) a vydává se za jedinou pravoslavnou církev ruskou. Její přívrženci nazývají se »obnovitelé« (obnovlenci). Nejvyšším rozhodčím čili autoritou jest u ní »svatý synod pravoslavné církve ruské«; skládá se z 18 biskupů, potom z kněží a laiků. Tato církev jest velikou nepřítelkyní patriarchátu. Také tato církev kromě názvu »orthodoxní« nazývá se »synodální«. — Přijetí režimu sovětského, forma synodální jakožto nejvyšší zřízení církevní, přístup k episkopátu i kněžím ženatým, svoboda ponechaná duchovním vdovcům ohledně sňatku dalšího, přijetí nového kalendáře, čtení epištoly a evangelia při bohoslužbě v jazyku ruském, přístup do církve jen křes-

řanům uvědoměným, uznaná nutnost provedení různých reforem v liturgii a v právu kanonickém, to jsou hlavní body, které charakterisují »církve pravoslavného obnovení«. Sovětská vláda v Rusku změnila od r. 1924 svůj postup proti církvím a všemu náboženství vůbec. Nejdříve používala násilí. To bylo nahrazeno intelektuální propagandou ve škole, dále knihami, brožurami, obrazy, přednáškami. Církvím byla dána násilím le-gislace sovětská a potom jim ponechána jakási svoboda. Jejich radostí bylo viděti rivalitu církví, povstálých z bývalého pravoslaví z doby carů. Nejvíce těžila z této poloviční svobody a největší aktivitu vyvíje-la »církve pravoslavného obnovení«. — V Petrohradě a v Moskvě otevřela »theologický institut« a »akademii církevní«. Začala také vydávati revue, připomínající bývalý »Církevní věstník« (Cerkovnyj Vestnik), vydávaný »církvevní akademii« v Petrohradě, jež má jméno »Věstník sv. synodu pravoslavné ruské církve« (Viestnik svjaščennago Sinoda pravoslavnoj rossijskoj Cerkvi). Vychází měsíčně a poskytuje možnost nabýti aspoň některých zpráv o náboženských zjevech a událostech sovětského Ruska. — Tak na příklad 12. a 13. číslo z roku 1926 přineslo seznam biskupů »církve prav. obnovení« s udáním několika dat biografických u každého z nich. Biskupů se čítá 136; z tohoto počtu jest jich činných 119, na odpočinku jest jich 17. Ze všech je 44 ženatých; 49 jsou vdovci; 39 jsou bývalí mnohové; jediný jest označen jako žijící v celibátě. Z této statistiky vidíme, že je to církev s kněžstvem t. zv. »bílým«. Také by se zdálo, že »církve obnovení« podle počtu biskupů počíná se zmenšovati. Roku 1925 počítalo se 200 biskupů, dnes je jich v činnosti už jen 119. Než není tomu tak. Zmenšení se vysvětlí tím, že »církve obnovení« v Ukrajině byla uznána za autokefální, a proto se více v seznamu nepočítá.

Mechanický napověda. Jeden francouzský časopis pojednává obsírně o vynálezu, jenž byl před nedávnem patentován. Praktické využití tohoto vynálezu učinilo by napovědu v divadle úplně zbytečnou osobou. Podstatou nového přístroje jest optický aparát, pomocí něhož lze text úloh jednotlivých herců velmi zřetelně a viditelně sledovati.

Italští zeměpisce a papež Pius XI. Kongres italských zeměpisců v Miláně zaslal papeži Piu XI. holdovací telegram, v němž papeže nazývá velkým podporovatelem zeměpisných studií. Papež Pius XI. byl členem historické sekce čtvrtého italského geografického sjezdu.

Stav katolické církve v Rusku. Situace katolické církve na Rusi je stále velmi vážnou. Mnoho kněží jest uvězněno, jiní jsou za hranicemi rozptýleni téměř po celé Evropě. Největší arcidiecése katolická v Rusku, mohylevská, má svého metropolitu ve Varšavě. Suffraganí diecése žitoměřská nemá biskupa, kamenická osiřela, majíc svého biskupa dra Petra Mankowského ve vyhnanství ve Vladimíru Volyňském, diecése tyraspolsko-saratovská, jejíž biskup žije v Berlíně, a minská jsou taktéž uprázdňeny. Mimo to jsou ještě diecése přímo závislé na sv. Stolicí. Tak vladivostocká s biskupem Karlem Sliwowskim v čele, jemuž podléhají provincie celého východu, část Sachalinu a polské kostely v Mandžursku. Vikariát sibiřský řídí kněz P. Gerard Piotrowski z O. F. M. a má sídlo v Charbině. Bez apoštolského administrátora jest celý Kavkaz, Tyflis, Gruzínsko. Administrátorem apoštolským pro katolické Armény jest kněz P. Jakub Bacaration. Celá správa arcidiecése mohylevské i s metropolitou

Roppem a generálním vikářem dlí ve Varšavě. Mohylevská arcidiecése je rozdělena na 17 dekanátů. Kněží pracuje v arcidiecési 88 mezi 227.504 věřícími, rozdělenými na 119 farností s 204 kostely, kaplemi a oratoriemi. Mimo arcidiecési žije ve vyhnanství 150 kněží, z toho v Polsku 81, a ostatní jsou rozptýleni v celém širém světě. Kleriků a kněží na studiích jest 19.

František z Assisi. U příležitosti velkých oslav 700. výročí úmrtí tohoto velikého světce (r. 1182 až 1226) byl za podpory italské vlády vytvořen grandiosní film, který byl i pokrokovými vrstvami v cizině přijat velmi sympaticky. Jde tu o světce a nejušlechtlejšího člověka v pravém slova smyslu, který celý svůj život zasvětil skutečné apoštolské chudobě, čistotě a zároveň milosrdenství. Svätý František z Assisi je vzorem nejpřísnější askese, nejpřísnějšího odříkání a přitom prostý a neafektovaný člověk, hluboce proniknutý nejkrásnějšími city a zanícený svým přesvědčením. Postava velkého světce a jeho život promítají se na pozadí rušných bojů a zajímavého života XII. století, takže tento film, pořízený ohromným nákladem, jest zároveň cenným dokumentem kulturně-historickým, který přivábí diváka všech vrstev a všech smýšlení. V Praze jest promítán v bio A d r i a.

Rekordní kazatelé. Jeden anglický církevní list zabývá se otázkou, který duchovní na světě měl nejvíce kázání a dospívá k závěru, že kazatelský rekord náleží jistěmu britskému knězi jménem Johnu Weasleyovi, který za svého života promluvil již 27.000 kázání. Po něm následuje hned 80letý kanovník Eitken, který však dosáhl počtu toliko 22.000 kázání.

Město bez policie. Na ostrově Wightu při jižním pobřeží anglickém jest malé, pětitisícové město St. Helens, kdež vůbec nemají policie. Obyvatelstvo jest tak klidné a chová se tak vzorně, že policie pro naprostý nedostatek zaměstnání mohla býti před několika roky zrušena. Avšak ne vždycky bylo možno vydati zmíněnému městu tak skvělé vysvědčení mravnosti. Staří pamětníci vypravují, že tam nebyvalo bezpečno a že po setmění žádný cizinec neodvážil se na ulici pro čtění podlouduky, kteří v městečku sídlili. Ulice bývaly také velmi nedostatečně osvětleny.

Tenčí než vlákno pavučiny. Až dosud používalo se při mikroskopických měřeních s optickými přístroji jako nejtenčích vláken pavučiny, jež mají pouze 0.0068 až 0.0034 mm v průměru. Nebylo totiž možno zhotoviti z kovu tenčí vlákna než vlákna stříbrná o prům. 0.028 mm. Nyní se však podařilo docíliti vláken o průměru pouze 1 mikronu, t. j. jedna desetitisícinna mm. Vlákno to zhotovuje se pomocí zhavení elektrickým proudem. S vláknem takovým nutno ovšem zacházeti velmi opatrně, poněvadž jeho síla činí pouze 1 padesátinu síly vlákna pavučinového.

LITERATURA

V. K a m e n í k:

»K výšinám.«

(Ke knize sv. Otce Pia XI.)

Již jako školáci rádi jsme se opájeli knížkami, ličícími příhody horolezců, deroucích se s námahou na věčně zasněžené vrchole horských velikánů. A každý z nás jistě zatoužil stanouti na nějaké takové hoře a přehlédnouti odtud majestátní krásu mlčících útesů skai-ních, na nichž jen horský vítr pohrává si s poprachem

sněhovým. Během let romantické tužby chladly a zne-
náhla upadaly v zapomnění.

Až letos před prázdninami dostala se mi do rukou
knihka, psaná alpinistou. Byla to knížka »K výšinám«.

Achille Ratti? — »Ano, ano, to je nás nynější
svatý Otec, jenž býval dříve náruživým alpinistou«...
blesklo mi myslí a již s nedočkavostí otvíral jsem kní-
žečku a dal se do čtení.

Před zrakem vystával Matterhorn, Monte Rosa
a Mont Blanc ve vší své velikolepé kráse. A vzhůru,
hledaje nové cesty, kráčí sv. Otec. Jak je to příznačné
pro něho! Kněz, který vystoupil na nejvyšší vrchol
Cínkve, nespokojuje se nízkým prachem zemským, ale
jeho duše se nese výše, vzhůru ke hvězdám, na vrcholy
alpské, kdež panuje klid a mír a srdce je otevřenější
ku poznání Boha

»Alpinista, který viděl chrám sv. Petra v Římě
a sloupovi Berniniho, jež jsou tak obrovská a tak har-
monická, skládající se z částí tak rozdílných a přece
tak snadno semknutých v jednom jediném nádherném
pohledu, ten ví, že naše umění právě tehdy, když ra-
podobí přírodu, nejvíce přibližuje se k umění Boha,
prvního tvůrce každé krásy.«

Jaký hluboký smysl spočívá v této větě! Co nej-
krásnějšího, nejvelebnějšího a nejmohutnějšího nalézá-
me na naší zmi, jest dílem tvůrčí ruky Boží. Proto
člověk instinktivně cítí tu pravou absolutní krásu a ve
svém uměleckém tvoření snaží se alespoň dosáhnouti
jejího mlhavého odstínu.

Jen někdy v životě (a to obyčejně vysoko na ho-
rách, v naprostém tichu) smíte se pokochati pravou
krásou. Tehdy překvapí a obklopí vás a vy ji cítíte
a takřka hmatáte, ale nemůžete pochopiti. Hrud' vaše
se rozšíří, duše se oprostí a vzlétá výš, výš — k Bohu.
To přišlo Poznání — — —

Takové podobné dojmy cítíte, čtete-li knížku
»K výšinám«, neboť byla napsána člověkem, který po-
znal Boha, vtělenou krásu, a stal se hodným slouiti ná-
městkem Kristovým.

—»«—

Eucharistické povídky pro mládež. »Nechte dítek
přijíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest krá-
lovství Boží!« jest motto malé, úhledné knížečky, již
vydaly Sestry Neposkrvněného Početí Panny Marie
v Přerově pod názvem »Květy Nejsvětější svátosti«.
Knižka jest psána pro mládež a mluví o ní. Drobné
děti, chystající se k prvnímu sv. přijímání a přináše-
jící v oběť svá nadšená srdéčka, jsou oněmi nejkrás-
nějšími a nejčistšími květy, jež se podávají Svátost-
nému Spasiteli. Či není takovým Božím květem malý
ubohý lnd, který utekl z pohanského otroctví do sirot-
čince misionářů, kde přijal křest a právě ve chvíli, kdy
se chystal po prvé přijmouti tělo Nejsvětějšího, byí té-
měř ubit svým pohanským pánem, protože vyznal sta-
tečně svou víru? Ale protože nezradil Krista, Kristus
neopouští ani jeho a malý mučedník s blaženým po-
zvedchem: Ježíšku, můj Bože! přijímá Tělo Páně a
umírá. — Nebo malá hrbatá židovečka Betka, která
se těžce rozstůně touhou po svátostném Spasiteli, je-
hož nemůže přijmouti, poněvadž jí babička nedovoluje
přijmouti křest. Ale poněvadž kdo vroucně vyzývá, ne-
bývá oslyšen, vyprosil si i malý hrbáček splnění své
touhy. Stará babička, když vidí chřadnoucí, trpící dítě,

svoluje a šťastná Betka přijímá na svátek Božího Těla
po prvé Nejsvětějšího. Všechny povídky směřují k to-
mu, rozplameniti co nejvíce lásku k Božskému Spa-
siteli a mládež by je měla co nejvíce čísti. K.

Stigmatovaná z Konnersreuthu jest název knihy,
jež vyšla právě nákladem L. Kuncíře, Praha II., Vor-
šilská č. 3, za Kč 12.—. Obsahuje nadmíru zajímavé
zprávy, obsažný materiál lékařský i vědecký a rozbor
duševědný o »záračné dívce« Tereze Neumannové.
Již dávno nevyšla podobná kniha. Každý, kdo chce
býti nestranně a odborně poučen o této záhadě a ta-
jemnosti našich dnů, musí čísti tuto knihu. Na skladě
u všech knihkupců. 115

Dva hlasy o sv. Václavu. V »Národním osvobo-
zení« píše Dr. H. Ripka: »Svatý Václav si zaslouží,
aby byl ctěn celým národem po všechny časy. Svým
uvědomělým šířením víry křesťanské, jemuž se oddal
s bezpříkladnou horlivostí, stal se zakladatelem kul-
turní tradice národa. Svatý Václav svým živým, oprav-
dovým, příkladným křesťanstvím zasloužil se v ne-
docenitelné míře o rozšíření a utvrzení těchto vyšších
kulturních řádů. Jeho zásluha byla dvojitá: jednak dal
národu základy, tehdy jediné možné základy k roz-
vinutí jeho národní kultury, jednak touto kulturní vý-
zbrojí zabezpečil národ v jeho existenčních zápasech.
Včasně přijetí křesťanství zachránilo národ český před
zničující německou expanzí, již podlehlí pohanskí Slo-
vané polabští. Tomu dlužno rozuměti nejenom tak,
že vztýčení kříže v Čechách bralo Němcům záminku
ke křížáckým výpravám, při nichž obrácení na víru
Kristovu znamenalo současně připoutání k německému
panství, nýbrž především tak, že Češi přijetím křes-
ťanství stali se účastnými všech kulturních a politic-
kých předností a výhod, odtud plynoucích, že se kul-
turně vyrovnali svým soupeřům a tím nabyli nejučin-
nější schopnosti k obraně. Veliký to byl odkaz, jež
Václav zůstavoval národu, odkaz trvalý, nikdy ne-
hynoucí, jehož platnost a cena přetrvávají věky: ne-
mí-liž mocnou výzvou, aby Čech, kterého osud ne-
obdařil velikými a bohatými prostředky mocenskými,
doplňoval nedostatky a slabiny svého vnějšího posta-
vení intenzitou síly vnitřní, aby pamatoval, že je-
i jeho meč krátký, tím větší musí napínati úsilí, aby
vždy dokonale, podle potřeb a ve smyslu doby byly
ukuty zbraně ducha? Svatý Václav byl prvním velikým
kovářem těchto zbraní. V tom jest jeho velikost a ne-
změrná zásluha. Svatý Václav — to byla legitimace
kulturnosti národa. Svatým Václavem dostali jsme se
do okruhu tehdejší evropské civilizace, vřadili jsme se
do ní jako uznávaní její členové. Netřeba vykládat,
co to pro náš národní vývoj znamenalo: zkušenost
ještě velmi čerstvá nás poučila, jakého je třeba úsilí,
než si národ dobude mezinárodního uznání.« —

»Národní politika« nadepisuje svůj článek: »Svatý
Václav symbolem jednoty a blaha národa« a pokrač-
čuje: »Po tisíciletí dějin českých byl takovým symbolem
svatý Václav, ochránce země české, její kníže i její
světec. Po staletí modlíla se k němu pokolení starých
Čechů, jeho prosila o ochranu, jeho prosila o pomoc
v dobách nejtěžších. Svatý Václav se stal zosobněním
země a národa českého, stal se ochráncem státu čes-
kého, stal se patronem osudu českého, byl a jest uctí-
ván jako svatý české země, její přímluvcí a ochránce
před Bohem.«

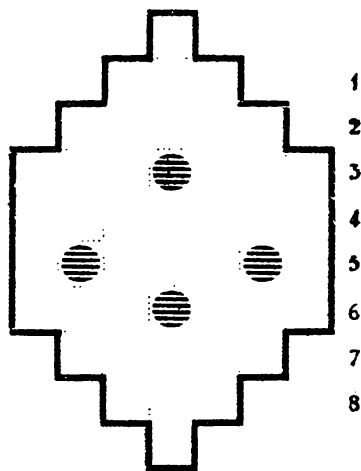
? H Á D A N K Y ?

----- Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršílská ul. čís. 1. -----

Rozluštění z 10. čísla minulého ročníku: Sloučenka: Dno, Tatry, ondatry. — Rodovka: Točník, točna. — Přesmyčka: Stromořadí. — Přisuvka: Křeče, křeček. — Číslovka: 834, 159, 672. — Rebusy: 1. Vzduch. 2. Zásuvka. — Záménka: Letnice, Lednice, Lehnice. — Americká křížovka: A. 1. Pes (l=e). 2. Potok(a=o). 3. Lid, kos. 4. Rus, mor. 5. Sál, Nil. 6. Říman. 7. Sám. K. atd. — Dělenka: Kára, vana, káva, rána, karavana. — Rebusy: 1. Koukol mezi pšenici. 2. Dostatečná jest dost dobrá známka. — Doplnovačka s tajenkou: Štírek, krocan, mramor, Tasman, kostel, kostik; Šrámek, Kosmák. — Roháček: Kanape, alibi, nivy, aby, pí, e. — Rozšiřovačka: Pasta. — Rebusy: 1. Krasavice. 2. Pradlena. — Roháček: Adam, díl, Al, m. Hádanka křížová: K, rak, Varna, Krajina, Prachatice, Kar. Jar. Erben, Hrozenkov, Všeruby, rubín, cep, N. — Roháček: Bismuth, ideály, sekty, máti, úly, ty, h. — Rebus: Parní lodi. — Dvojitá rozšiřovačka: Porota. — Ze dvou obdržených rozluštění lepší je rozluštění E. Zavadila v Přerově. Příspěvky poslal jen St. Antonický ve Střelcích. Oběma jsem poslal odměnu. — Prosím potvrzení, že ji obdrželi. — Zašlete rozluštění z 1. čísla nejdéle do 20. října.

Americká křížovka.

A B C D E F G

1. Část těla. 2. Ořech 3. Háj (obr.), číslo. 4. Stanice. 5. Něm. předl. 6. Jazyk (obr.), dom. zvíře. 7. Oasa. 8. Nečistota. A) Odpočívající. B) Stromeček, noha. C) Pták, D) Oblouk, zájmeno zvrátané, řecké písmeno (obr.) E) Léčivá rostlina. F) Číslo, řeka v ČR. G) Geometrický útvar.

Rebus.

E. Zavadil.

B lem

Háčkovka.

K. Pěničik.

**Hádanka má háček,
bude z ní však ptáček,
ubereš-li háček.**

Pyramida.

St. Antonický.

p	řeka česká
p	zbytek ohně
p	úd korýše
p	stará říše
p	druh ssavců

Rebus.

K. Pěničik.

E K Ci

Ši

Šarada.

S. Antonický.

Prvá s druhou plody
cizího jsou stromu,
k rozbítí jich věru
třeba skoro hromu.

Utí hlavu prvé,
druhé patu zas,
celek v obličejí
každický má z nás.

Druhou počítáme
mezi havět ptáčí,
obráceně čtena
nepřítele značí.

Třetí s čtvrtou půlí
ve dva díly zem,
třetí každého z nás
bude údělem.

Správně-li vše spojíš,
můžeš věřit tomu,
že dostaneš jméno
tropického stromu.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 3.

OBSAH

Měsíc mrtvých, — *J. M. J.*: Cesta českých salesiánů do Jižní Ameriky. — *J. Č.*:
Kouzlo vzpomínky. — *Halfar*: Otec. — *Dr. Alois Richter*: Bedřich Ozanam
a dnešní student. — *J. Z. Jesenský*: Na Dušičky. — *Stanislav R. Hanáček*:
Žlutá záplava. — *A. Opavský*: Svatý Václave! — *Fr. Hradil*: Sestavení krysta-
lových přijímačů. — *Radoslav B.*: Nad novým hrobem *F. Kratizenský*:
Mrtvému příteli. — Knihtisk a náboženství. — *Vláda Borský*: Osirelo dítě
— *F. Kratizenský*: Vlny. — *Isidor Krupička*: Co způsobil balík v sextě. —
J. Č.: Jeseň. — *J. Č.*: Dojmy večera. — Rozhledy.

V PRAZE V LISTOPADU 1927

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 20.671.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Příznivcům katolického studentstva! Všem našim bývalým členům!

My, katoličtí studenti, obracíme se na Vás s nadějí, že nás neodmitnete: nemáme peněz! Nepatrný výsledek našich loňských sbírek je vyčerpán a řada nových závazků čeká od nás splnění. Pomozte nám Vy, kteří jste byli také studenty, kteří dobře znáte naše hnutí, kteří naši práci sledujete, kteří jste členy - seniory našich spolků, kteří máte známé mezi námi; situace je kritická.

Sebemensi dárky budou vítány. Přiložených složenek laskavě použijte k vyrovnání předplatného (i za starší ročníky!) a přidejte svůj příspěvek pro naši akci: Mikulášský dar. Poznamenejte však laskavě, co zasíláte, abychom mohli jednak předplatné řádně vyúčtovat, jednak dary abychom mohli kvitovat.

Za vše srdečné „Zaplat' Pán Bůh!“

Ústředí katol. studentstva českoslov. v Praze.

SDĚLENÍ ADMINISTRACNÍ:

Dovolujeme si požádati všechny odběratele, kteří nezaplatili dosud loňského ročníku, aby tak co nejdříve učinili a zbavili nás i sebe nepříjemností s rozesíláním upomínek a zbytečných výloh. Finanční situace časopisu jest velmi tísnivá, ač na druhé straně nedoplatků jest ještě 10.000 Kč. Jsme odkázáni toliko na předplatné. Cím máme tedy platiti tiskárnu, žádající od nás okamžitého vyrovnání účtu? Chápete, že stálým odkládáním placení poškozujete dobrý účel tohoto časopisu?

Umožněte nám včasným placením předplatného, abychom mohli vydávati Jitro i nadále za tutéž cenu, stále však dokonaleji vypravované!

Prosíme ctěné odběratele, aby s důvěrou nám oznámili všechny nedostatky a nedopatření, abychom mohli zjednatí nápravu.

Upozorňujeme na odměny vypsane v prvním čísle pro ty, kdož získají nejméně 5 nových odběratelů.

Zasílejte nám příspěvky, zvláště (veselé!) příběhy ze studentského života; cennější příspěvky budou odměněny. Jitro jest Vaším časopisem, proto snažte se sami zpestřiti jeho obsah věcmi, jež Vás zajímají. Pomozte nám je vypraviti a zdokonaliti.

Uzávěrka příštího čísla je 15. listopadu. Rukopisy se nevracejí.

Platfe pouze složenkou znějící na „Jitro“ čís. 20671, abychom mohli zjistiti bezpečně, že jde o předplatné. Za předplatné jinak placené neručíme.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 3

V PRAZE, V LISTOPADU 1927

Měsíc mrtvých.

Církev svatá uctívá a s ní uctívá věřící lid v měsíci květnu blahoslavenou Pannu Marii, v březnu sv. Josefa, v červnu Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Celý měsíc jest jim věnován. Ale nezapomíná ta Matka dobrá, již jest Církev, ani na mrtvé a jim věnuje měsíc listopad. Když již země se chystá k zimnímu spánku, vzpomíná Církev mrtvých duší v očistci. Vzpomíná jich stále, při každé mši sv., ale s tím se nespokojuje, aby co nejvíce milostí jim získala.

Církev zvolila pro věrné duše v očistci trpící den a hledí, aby v den ten co nejvíce pokladů bylo nashromážděno pro vysvobození duší z očistce a pro jejich přijetí do ráje, do radosti.

Dává svým kněžím právo obětovati v den věrných dušiček tři mše svaté, aby bylo co nejvíce duší vysvobozeno. Volá své děti na hřbitovy, aby se pomodlily usebraně nad hroby svých drahých co nejvíce. Volá nesčíslněkráté: *Requiem aeternam dona eis, Domine. Lehké odpočinutí dej jim, ó Pane, a »Huic ergo, parce Deus — Toho tedy ušetř, Bože!«*

Den Dušiček mluví k duši řečí, jež je třeba dobře si zapamatovati, a již je třeba mít na mysli stále. A jakou je ta řeč? Je to řeč o pomíjejícínosti všech pozemských radostí. Je to zdůraznění toho krásného slova, které řekl kdysi Ježíš Kristus Martě, když si stěžovala, že musí sama obsluhovati Pána a hosty, zatím co její sestra jen naslouchá slovům Mistrovým. Ježíš jí tedy odpověděl: »Jednoho jest zapotřebí, Maria nejlepší strán-

ku sobě vyvolila, kteráž nebude odňata od ní!«

Jednoho je zapotřebí: Člověk jest stvořen ke cti a slávě Boží a má kráčet tímto životem k ráji, kde jest mu připravena věčná blaženost. Častokráte si tohoto vznešeného svého poslání neuvědomuje a činí věci které zřejmě ho odvádějí od cíle. A mnohdy na ten svůj cíl úplně zapomeneme. Der všech věrných dušiček ho burcuje, volá na něho: *Memento homo — Pomni, človče!* Co je ti platno pro věčnost, kdybys celý svět získal a na své duši škodu trpěl? Poklady které mol a rez kazí, ti neučiní schůdnou cestu, potřebuješ vyšších pokladů, kterých nedává svět.

Všimněme si poněkud podzimní přírody. Stromy, které se na jaře oděly v zelený háv svěžího listí, jsou na podzim smutné, zežloutlé listí s nich opadává a holé čnějí kmeny do nebe. Tento obraz jest poučný. Život lidský podobá se takovému stromu, v mládeži jest svěží, bujný, ale nadejde doba, kdy všechny ty vlastnosti, na nichž si lidé tolik zakládají, jako síla tělesná, krása, význačné postavení, zmizejí. Ale jedno trvá ustavičně: Krása a čistota duševní.

Kdyby ti mrtví, kteří odpočívají pod drnem na hřbitovech, mohli mluvíti, řekli by nám, abychom si hleděli uchovati krásu duše vírou a láskou k Bohu jedinému a nejvyššímu. Pak bychom se nemusili obávat toho dne posledního, který bude velký a hrozný.

Takovou řečí nás učí den Dušiček. Ale on k nám ještě jinak volá. Ty milionu duší,

kteřé odpykávají si v očistci své tresty, nás úpěnlivě prosí o pomoc. Neboť jest v naši moci, vysvoboditi je z očistcových muk. Za svého života pozemského mnohými svými činy urazil člověk Boha spravedlivého a není hoden patřiti na tvář Boží. Musí se v očistci očistiti a to očišťování se děje bolestí. Duše trpí. Touží, aby již byla v ráji a mohla patřiti na tvář Boží. Ta její touha jí způsobuje utrpení nesmírné. Úzkost se střídá s nadějí. Ale samy nemohou tyto duše urychlití den, v němž budou vysvobozeny. My svými modlitbami jim nesmírně můžeme pomoci. Každá naše modlitba, každý květ našeho srdce, který v den všech věrných dušiček budeme klásti na hroby svých milých, kteří nás předešli, naše obcování jedné nebo všem třem mším svatým má v sobě moc velikou. Jest darem duším, jehož potřebují. A my, kteří jsme je milovali za živa, a kteří je milujeme i po jejich smrti, neodepřeme toho daru.

J. M. J.:

Cesta českých salesiánů do Jižní Ameriky.

J. Sv. papež Pius XI. jest apoštolem misii, šířitelem království Kristova mezi křesťany a mezi nevěřícími. Vybízí všecken katolický svět k modlitbě a podpoře misii, k výchově misionářských povolání, neb žeň jest veliká, avšak dělníků málo. Vedle jiných řeholí rovněž mladá Společnost Salesiánů, založená velikým pedagogem ctih. sluhou Božím Donem Bosco (1815—1888), bohatá poměrně duchovními povoláními, rozvinula širokou činnost propagační; založila řadu ústavů k výchově misionářů, vydává několik misionář. měsíčníků, zorganizovala spolky pro podporu misii — a vyslala jen během Milostivého léta okolo 300 misionářů, kněží, kleriků a laiků. Její působení těší se mnoho výsledky nadmíru potěšujícími Rybáře duší, hlavu sv. církve, jež při několika příležitostech ráčila se velice pochvalně vysloviti s velkým uznáním a povzbuzením na příště o působení synů Boscových, již užívají všech nejlepších prostředků, zakládají v misiích školy a dílny nejrůznějších oborů, kde při práci kulturní vštěpují postupně v duše, neznající Krista Krále, jeho vznešenou a spasitelnou nauku, jimiž s milostí Boží pronikají i posice zdánlivě neproniknutelné. Výpravy salesiánských misionářů trvají stále, ovšem v menších hloučcích.

Rovněž tři čeští studenti ze Sales. ústavu

Dušičkám v očistci jest věnován tento měsíc. Každý máš někoho na hřbitově, který potřebuje tvé pomoci. Proto nezapomeň na něho. Volej často: Lehké odpočinutí dej mu, ó Pane! Vzpomeň si na dušičky v očistci modlitbami, obětujme za ně mše svaté. »Jediná mše, di Rezende, může vyrvati tisíce trpících ze služby očistných, jako Otčenáš nebo odpustek, věnovaný duším.«

Dnem smutku, ale i dnem naděje jest 2. listopad a celý měsíc věnovaný mrtvým. Dnem naděje pro ty, kteří v bolestech doufají, kteří žijí po království a jejichž žízeň můžeme my uhasiti. Vztahují se k nám ruce úpějících a žádají, abychom na ně pohleděli a pomohli jim. Jen srdce tvrdé by se nesmi-lovalo.

Lehké odpočinutí dej všem věrným zemřelým, ó Pane, a světlo věčné at jim svítí!
K.

pro Čechy v Itálii, který se přestěhuje do vlasti, rozhodli se přes četné překážky obětovati se ubohým duším, dlicím ve stínu smrti duchovní, mravní a kulturní — odebrati se do státu Peru v Jižní Americe, sousedícího s rozlehlou Bolivií, tvořice s ní jednu salesiánskou provincii. Jich klíčící povolání a nadšení došlo konečného rozhodnutí na velkolepé misionářské výstavě sales. v Turině, kde vypomáhali s jinými salesiánskými aspiranty. V Peru, kam šťastně Bohu díky dorazili, konají právě noviciát jako klerici — oblačky měli 16. ledna 1927 — učí se se již nyní španělštině a tamějšímu způsobu života, aby po studiích mohli ihned započítí blahodárnou práci.

Je to nejprvnější símě českého salesán. díla. Dejž Bůh, aby přineslo hojnost plodů, aby vzbudilo mnoho následovníků, mnoho evangelických ženců v našich vlastech, kde je, bohužel, tak malý zájem o misie, jež přinášejí státu tolik cti v cizině a hlavně tolik požehnání nebes.

Uveřejňuji s dodatky část dopisu jednoho z oněch tří mladých nadšenců pro šíření království Božího na zemi, ne tak pro zábavu a poučení, jako s přáním, aby ty prosté řádky probudily poněkud porozumění pro misie a jich podporu modlitbou a při-

spěvky, a nejednoho aby upozornily na zárodek vznešeného povolání . . . To platí studentům a studentkám, ale též řemeslníkům, mládeži obého pohlaví. Rovněž kongregace »Dcer P. Marie Pomocné«, založená Donem Bosco, působí výtečně v misiích. Kdo máš uši k slyšení, slyš!

*

Sjeli jsme se šťastně v Turině. Naposled si prohlížíme výstavu. Dne 11.-IX. (1926) v kapli Dona Bosco měl Don Ricaldone společnou mši sv. s promluvou na rozloučenou. Odpoledne autobusem jsme navštívili rodiště D. Bosco, kde jsme se setkali s našimi novici. Zajeli jsme také do rodiště Dominika Savia. Druhého dne záhy zrána odjíždíme do Ventimiglia, kde obědváme o 3. hod. odpo. a pak opouštíme Itálii, abychom stanuli dne 13.-IX. v Port Bon, projedše celé pobřeží jižní Francie. V této vesničce bylo třeba čekat, neboť jsme neměli španělských vis; teprve nazítří pokračujeme v cestě. Z Turina do Barcelony projeli jsme více než 120 tunely. V Barceloně jsme v 8 hodin ráno. Z nádraží odjíždíme do našeho sales. ústavu, který svou rozlehlostí a moderností patří mezi přední ústavy evropské. Zdi obloženy mramorem a bílé mramorové stoly v jídelnách; velké dílny knihařské a řezbářské, kde je vidět tolik umělecké práce našich chovanců, daly nám příležitost shlédnouti tolik krásných věcí, z nichž mi utkvěla v paměti zvláště nádherná kazatelna a gotický oltář, opravdu skvostný. Nescházejí ani dílny obuvnické, krejčovské, zámečnické, mechanické, strojnické atd. Pak zašli jsme do dílen sochařských, tak známých svými pracemi. Zde vidět plno modelů a soch v práci, sochaři zlatí, leští, malují sochy malé i velké, některé nadpřirozené velikosti. Prohlídku jsme ukončili v hospodářském dvoře, kde nechybí ani dojnic, ani chrochtající zvěře. — Jdeme k obědu. Španěle samá ochota, a tak se cítíme jako doma. Po obědě se loučíme a ubíráme zvědavě k přístavu, jak ta naše loď vypadá. Jdeme dříve do kanceláře, kdež přečetli naše jména, ale tak, že žádný nevěděl, když ho četli; bereme svá zavazadla a hajdy na loď, patřící španělské společnosti, jež činí dobrý dojem; jest 164 m dlouhá, s jedním komínem. Přesně o 3. hodině odpoledne jsme vyjeli. Loď jezdí okolo přístavu, zkouší stroje, a pak se rozjede — pomalu mizí Barcelona z dohledu — jedeme stále podél pobřeží. Jsme v II. třídě, kabiny vždy pro

4 osoby, velice slušné, opatřené elektrickými ventilátory; na dveřích visí upozornění, aby každý zkusil svůj záchranný pás. Avšak na to času dost, já jsem se oň nezajímá.

První dny minuly klidně, žádné nevolno, jako bychom ani nebyli na lodi. 16.-IX. jsme ve Valencii a 19. v Malaga, kde jsme navštívili chudý salesiánský ústav a krásnou kathedrálu. Naši klerici, z nichž tři Němci, ve svých měkkých kloboucích, budili zde sensaci. Pokračující v plavbě, míjíme téhož dne poslední evropský přístav Cadiz, kde jsme shlédli krásné památky, obrazárnu a biskupský chrám, pak sales. ústav, lesknoucí se mramorem, mající mimo obecných škol a dílen, tiskařskou a kreslířskou školu s výstavou pěkných prací. Ústav má také radio. Pobavil nás jeden chovanec, jenž neuvěřitelným přímo způsobem vyluzoval různé zvuky ptáků a zvěře až do nejjemnějších odstínů.

Dne 20. září opouštíme Cadiz. Gibraltar, který jsme si přáli vidět, míjíme v noci. Zanedlouho počala se loď kymáceti a v poledne se již převracela jako krmená husa s boku na bok, s předě na zád'.

Jdeme k obědu a dříve, než dali polévku, polovina ze 16 stolovníků prchla do kabin. Obstál jsem, leč dobře mi nebylo. Po obědě šel jsem si s ostatními lehnouti na lodní plachty; ležím asi půl hodiny, když přiletí vlna a plác — Černík, ležící na druhém konci, je celý umáčený. Jdu do kabiny pro gumák. Předě dveřmi stojí bratr Slovák Jantoška, bledý jako sádrová socha, nemohoucí dostati ze sebe slova. Spal, maje okno otevřené, když velká vlna k němu vnikla a polila ho notně v posteli. Chudák se polekal, soudě po procitnutí, že se loď potápí. Ještě dnes, po 3 měsících, vidím ten zsinálý obličej. S gumákem jsem šel na palubu, celou mokrou, a pozoroval jsem se samě předě, jak ubohou je naše loď proti nezměrnému moři. Jak hluboko se propadala, aby zase v nejbližší chvíli byla vynesena na hřeben divých vln. To bylo moře jen nepokojné, jak asi to dopadá při bouři?!

Po 3 dnech tuze nepříjemných přistáli jsme na Kanárských ostrovech v Palma, tedy dne 23. září. Následujícího dne opouštíme vlast Kanárů a od toho dne neuzřeli jsme souše — jen vodu a oblohu. Po celou dobu plavby slouženo denně několik mší sv.; jelo s námi totiž hodně kapucínů a augustiniánů, loď pak měla svého kuráta. Denně jsme tudíž přijímali Tělo Páně. Pak ztrávili jsme

poměrně klidně celý čas až do 4. října, kdy jsme přistáli v přístavě venezuelském La Guayra. Zde po prvé jsme uzřeli veliký palmový háj a s lodí pozorovali jsme hochy, jak za vhozeným penízem vrhali se do vody a potápěli se.

Téhož dne jsme pluli dále až na hollandský ostrov Curacao, kde se loď zásobila uhlím. 8. října v Port Colombo jsme po prvé vystoupili na půdu Ameriky. Druhý den přistáli jsme v Colonu, kde opět loď zásobena uhlím. Od 2 hodin odpoč. pluli jsme velkolepým průplavem Panamským. Několik zdy madel zdvihalo postupně loď výš a výše, pak pluli jsme jezery. Na ostrůvcích a pobřeží plno tropické krásy. K večeru nová řada zdymadel spouštěla loď k hladině Tichého oceánu. Dne 15. X. připluli jsme do Guayaquilu v Ecuadoru. Před vjezdem pozorovali jsme celá hejna žraloků, předhánějících se o závod s naší lodí. To byl náš předposlední přístav v Callao. Po pasové prohlídce zavezl nás motorový čluněk ku břehu a odtud auto do ústavu v Limě. Zatím tedy skončila se naše cesta — ale čekala nás ještě jiná třídní do noviciátu v Arequipa. Ústav v Limě jest veliký, má dílny mechanické, truhlářské, knihařské, tiskařské, obuvnické a krejčovské. Má též četnou, slavnou kapelu. Ústav se přestavuje právě na moderní. Krásný kostel řeckého slohu s mramorovým oltářem se dostavuje. Okna do něho se pracují v Paříži, obrazy v Itálii. Blízko v Magdalena del Mar jest dosti velký ústav. Rovněž v Callao, Cuzco, Huancayo, Uirua. V Bolívii jsou známé ústavy v La Paz a Sucre.

*

Cesta do Arequipy.

Po třídní plavbě pobřežním parníkem Huallago přistáli jsme v Mollendu. K lodí, tak jako v každém přístavu, přihrnulo se plno loděk a nastal zápas o zavazadla a pasažery. My jsme měli pro sebe už objednaného jednoho »kormidelníka«, proto jsme všecky jiné odmítali. Konečně jsme počali vystupovati. Sestupují po lodním můstku, dole motor. člun pro vlny hned o půl metru níže, za chvíli výše. Čekám na vhodný okamžik a málem bych se byl ocitl při skoku ve vodě. Plujeme ku břehu, vlny jsou velké. Jednou loni prý musili salesiáni doplavati, co na člunu nedojeli. My jsme měli větší štěstí. Ale málem by se nám byla utopila smuteční paramenta, která jsme vezli z Turinu. Štěstí, že jsme je ve vodě ještě chytili.

U břehu nové překvapení. Břeh jest vysoký a ubohé pozemšťany z člunů vytahují jeřábem, na němž je upevněna prostá židle. Domnívali jsme se, že vytahují jednoho po druhém; zatím se navěšelo na židli a okolo ní plno lidí a tak hezké to bylo, když se vznášeli v povětří.

Molendo — několik ubohých stavení s chudičským kostelíkem a nádražím — toť vše. Avšak jaká krása přírody! Čekáme na vlak do 2 hodin odpoledne. Konečně vyjíždíme a celý ten vlak skládá se asi ze 4 vagonů. Vozy jsou pěkné, sedadla vždy pro 2 osoby. Duchovní mají slevu. Jedeme podél mořského břehu, vlak se zatáčí do hor, musí překonati asi 2700 m výšky, činí stále veliké zatáčky, takže po dlouhé jízdě jsme skoro stále na místě, jen o něco výše. Konečně vidíme první chaty domorodých Indiánů, zde ovšem už poněkud civilisovaných. Trochu rákosu, slámy a bláta slouží jim za bydliště. Na stanicích, jichž není mnoho, nabízejí ke koupi fiky, vařené raky, cukrovou třtinu a nevzhledné »domácí pečivo«. Podél trati stále jen písek nebo holé hory, porostlé tu a tam toliko kaktusy obrovských rozměrů, některé dosahují až 6 metrů. Jsme vysoko v horách. Pojednou vlak zastavil několik okamžiků po odjezdu ze stanice. Proč zastavil? Vidím průvodčího běžeti k nádraží a proti němu pospíchajícího hochy s kleštěmi k proštípování lístků. Proto musil zastaviti vlak! Přijav ve vítězoslávě kleště, zřízenec zapískl a vlak jede dále. Toť jediná nehoda při celé jízdě. Pozdě večer stanuli jsme v Arequipě.

Arequipa má okolo 35.000 obyvatelů a původem svým jest velice stará. Je bohatá na kláštery mnohých řádů a má množství kostelů. Jsou zde dominikáni, františkán, kapucíni, jesuité, salesiáni, pak různé řády ženské. Katedrála, tuším, je stará 400 let; vyniká svou prostorností. Kostel karmelitek pak stříbrným oltářem a překrásnou »filiigránskou« monstrancí, přes metr vysokou. Nemohu se zatím o všech chrámech zmiňovati, neznám jich jména a dříve bude nutno čísti jich historii.

Městem vedou podél chodníku stoky a působí na nás nesnesitelným zápachem; ku cti Peruánů musíme říci, že oni ničeho necítí. Cestou potkáváme stáda oslů, dopravujících stavební kámen, mléko a jiné věci k životu potřebné, a dříví v podobě malých klaciků, do města. Zvláště o dřevo je tu veliká nouze. Po chvíli opět vidíme stádo lam,

každá na hřbetě po dvou kusech čehosi podobného lišejníku a mechu, což slouží chudně za opal. Přišli jsme za město, nohy se nám boří do písku. Po chvíli nevidané dosud divadlo! Mladá matka bronzové pleti a dlouhých černých vlasů sedí na písku a prohlíží hlavičku svého dost roztomilého děčka... a co nachází — vkládá do úst... Usmál jsem se a mému bratru se dělalo nevolno. Proti gustu žádný dišputát! — Jdeme dále a přicházíme k baráčkům, sestaveným pouze z kamene, bez jakékoli malty, bez oken, jen s vchodem; střecha z bláta uplácaná a místo komínu jen díra. Nad vchodem jednoho domku jest červený praporek, znamená, že se tam prodává »čiča«, nápoj chuti i barvy bahnité vody, jaký se připravuje kvašením z kukuřice, rozšířený mezi Indiány a chudinou vůbec. Z místností černých od špíny vane odporný zápach a nádoby na onen nektar špínou dokazují svou úctyhodnou starobylost. — Jdeme kol tržnice. Před vchodem upoutala naši pozornost mladá Indiánka s děčkem. Sedí zadumána, smutná, před sebou má as 10 hromádek brambor po 6—8 kusech, drobné, mizerné. Čeká kupce, ubohá prodavačka! — Nedaleko odtud ční do výše Misti, vrchol, dosahující dle některých 5000 m, dle jiných dokonce 6000 m. Je to sopka, na vrcholu téměř stále zasněžená; občas pokuřuje neb působí otřes, avšak ne tuze veliký, třesou se jen dveře a okna a natropí se trochu hluku a dunění. Před několika lety postaven na vrcholku desetimetrový železný kříž a biskup před svěcením měl u něho mši sv. Sopka má dva krátery, z nichž jeden je asi šestkrát větší než náměstí Arequipy. Chodíme se často koupat. V okolí jest dosti koupelen velmi pěkně zařízených, všude voda

tak čistá, že vidíte celé své tělo ve vodě — studené však, až se někdy otřesete. —

Tak jsem Vám toho vypsal, ale nevím, zda to přečtete. Ke konci bych Vás prosil, abyste mi poslal a sháněl stále nějaké známky, které tu ve prospěch misii vhodně upotřebíme... Děkuji předem za vše vřelým zaplať Pán Bůh, modlím se za Vás a prosím o modlitby. Těším se na Vaše zprávy, na něž milerád odpovím. Shánějte, můžete-li, povolání misionářská mezi našimi rodáky. Vidíme tu rozlehlost vinice Páně a nedostatek dělníků příliš jasně. Chystáme se pečlivě k apoštolátu a očekáváme, že na nás nezapomenete, že budete naši misii podporovati všemi silami.

Váš vděčný chovavec

J a r o s l a v S o u k u p .

Arequipa, dne 20. února 1927.

Letos opět jela výprava do Peru, skládající se z 3 českých studentů: Daněk, Semela a Šafařík. Odjeli z Janova 22. října. Přejeme jim hojnost zdaru v nové zemi, aby jich přání, pracovati hodně pro chválu Boží a spásu duší, bylo korunováno hojnými plody. Doporučujeme je modlitbám všech přátel misii. Dejž Bůh, aby jich příklad přitáhl četná povolání misijní nejen do Ameriky Jižní, kde máme vystěhovalce, ale též do Ameriky Severní, kde naši přečetní rodáci, jak víme z řeči p. Dra H. Dostála, trpí nedostatkem kněží — a pak, až Bůh otevře cestu, na východ k našim nejbližším, slovanským bratřím. — O případné informace pište na adresu: Václav Šebek, bohoslovec, Via Cattoleugo 32. T o r i n o 9. — Italie.

J. Č.:

Kouzlo vzpomínky.

(Sl. V L.)

*Až s Bohem naposled si dáme,
a hory, řeky odtrhnou nás spolu,
tu duše naše vroucně spojí se,
žel, že kusé vzpomínky jen bolu.*

*Štěstí chvílek vzpomínati budu:
až duši moji smutek šedý zachví,
a tichá дума vzejde v srdci mém,
hvězda — zjev Tvůj — temnost duše zjasní!*

Otec.

*Ty, dobyvateli života svým dětem, mohutný silný ve světě tvrdém,
ty hlavo, posetá starostmi jak strom obalený siným květem —
jich zralý plod nám kladeš v náruč, již tvá objímala
a chránila před bouří žití, jež nás všecky v zmatku rvala,
svou ruku vztáhal k zažehnání kletých dnů i tmavých noci,
z nichž nikdy nevychází pohyb lidskosti, — můj otče,
já přináším ti to, čím láska moje k tobě vzplála
a tobě nesu prostou píseň.*

*Již kladu na oltář v chrám zbožných srdcí k Hospodinu
a otevírám srdce, zahořklé trpkou vůní prošlých roků,
by z něho vznesly se modlitby v klenbu tmavou chrámu
a při kředu kněze, při varhan dumných melodii, Pánu
při obětech stoupily k stupňům pod lampu věčné záře.
Pokornou tužbou spínám v řetěz modliteb sbor roztesknělých,
tu obět tichou, duše plamen vroucí, v květy ku božimu stanu,
když oko rosou vypovídá, čím svět překvapuje.*

*Šel putováním v práci otec tich a s hořem, když svět háral
a osud když mu stezky neúprosně trním i kamením zavál.
Jak žárem lidské zloby srdce pukalo mu ve příboji kalu lítém,
on bojoval vždy pro všech příští klidné s tvrdé práce štítem
a slovy Všemocného vložil čelo, aby silou novou naplnil své srdce
ku dnům novým, echem jež vždy byly časům byvším, trpkým.
Měl úsměv v lici, i když oko zkrvavené, v bouře davu zpitém
nám říkalo, že krb mu hasne pokoje.*

*Jde žitím otec. Pochodně míru láskou zažihá a jeho pouť je daleká
a v cíli vážném nepovstane v čelo. Jde bojem a tužeb vždy se neleká,
vždyť mozolná dlaň mu je losem. Hlavu starou jímám v náruč chabou,
ji v květy šarlatové záře svých nadějí vinu, svatou.
Jak poutník kráčí pouští, tvrdý kde chléb krájí, těžký nade stolem,
kde oheň utrpení v obličej matná klade světla. Synu jeho svítá
koukol na pěšinách v skalách, když pod oraným čelem šeptá: »Spolem,
otče, půjdem a žalmy oběma nám zpívat budu.«*

Dr. Alois Richter:

Bedřich Ozanam a dnešní student.

V Paříži v kryptě kostela katolické university je náhrobek s tímto nápisem: »Hic in pace Fredericus Ozanam Conquisitor juvenum in militiam Christi, princeps in societate S. Vincentii a Paulo instituenda.« Těmito několika slovy vystižen životní úkol muže, jenž ve 40 letech svého života, tedy poměrně mlád, odešel, naplnil věky mnohé. Kdo zná snahy studentů, sdružených v S. S. S., kdo s láskou a jakousi obavou pozoruje život dnešního studenta, kdo ve snaze, ve dnešních těžkých dobách pomoci, hledá ně-

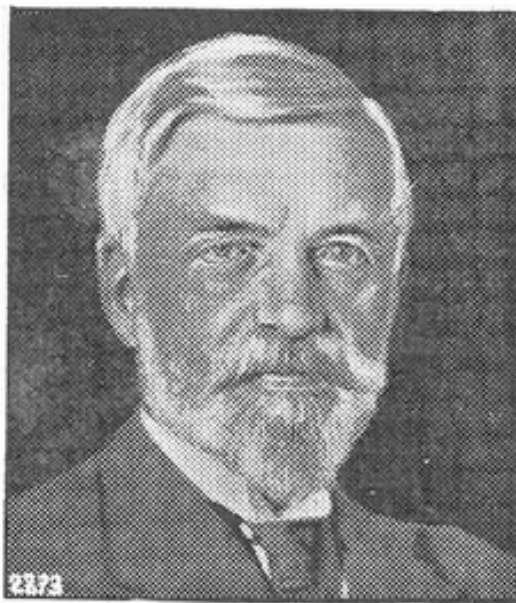
jaký vzor pro dnešního studenta, neubrání se mocnému dojmu při čtení některého ze životopisů B. Ozanama. Nejenže se čtoucímu zdá, jakoby nedělilo jej 100 let, ale jakoby pročítal dnešní dobu, nýbrž v duši vyvstane přání, by dobrý Bůh dal ducha Ozanamova do duší studentů dnešních, a zvláště, aby mnoho takových Ozanamů povstalo v S. S. S.!

Rodiče jsou prvním výchovným činitelem mladého člověka. Šťasten, komu rodiče dali do kolébky dar živé víry. Blah každý, kdo

nese si životem vzpomínku na svoji matku, jejíž život nehlučně, tiše plynul ve věrném plnění domácích a společenských povinností a v dobročinnosti; kdo žil dětský svůj věk uprostřed ovzduší, prosyceného pravou zbožností otce i matky! Tak šťastným byl Antonín Bedřich Ozanam, který se narodil v Miláně 23. dubna 1813. Otec jeho byl důstojníkem jízdy; opustil však vojsko, aby se mohl věnovati jako praktický lékař trpícímu lidstvu, a odstěhoval se do svého rodného města Lyonu.

Když Ozanam studoval v Lyonu, viděl a prožíval smutný stav studentstva tehdejšího v ohledu náboženském. Ze sta studentů vykonal jen velmi málo, a ti ještě tajně, svoji velikonoční povinnost. Mnoho se mluvivalo o víře a nevěře a řeč studentů nesla se hodně níže, známka to nitra nábožensky prázdného. Dotazováni profesory po náboženské příslušnosti, odpovídali, že si to ještě rozmyslí. Ký div, že i Ozanam propadl pochybovačnosti! V listě ze dne 5. ledna 1830 píše: »Pochyboval jsem, avšak pochybnosti jsem odháňel. Četl jsem všechny knihy, v nichž náboženství bylo hájeno, leč žádná mne neuspokojila. Chtěl jsem býti věřícím. Má víra nebyla pevnou, ale chtěl jsem raději věřit bez pádných důvodů, nežli pochybovati, poněvadž mne pochybovačnost příliš trápila. Tak jsem studoval filosofii. These o jistotě mne tolik pomátla, že jsem jistý čas myslil, že musím pochybovati o vlastní jsoucnosti.« Hle, výkřik mladé duše! Neozývá se i dnes? Jakým požehnáním pak, setká-li se taková zmítaná duše s pravým vychovatelem mladých srdcí, který by dovedl vytvořit ze svých žáků praktické a přesvědčené katolíky! Ozanam našel takového duchovního rádce v osobě prof. filosofie, kněze Noirota, a 20 let později o něm napsal: »Noirot dal myšlenkám mým tolik světla a pořádku, že jsem od té doby s pevnou jistotou věřil a tak zvláštním dobrodiním dojat Bohu jsem slíbil, svůj život zasvětit pravdě.« Poněvadž prošel trpkou školou pochyb, stal se soucitným k druhým, a pravil, že by si výčitky dělal, kdyby hrubě zacházel s těmi, jimž Bůh milostí víry ještě nedal.

Když pak z literárních příspěvků svých žáků počal Noirot vydávati časopis »Včela«, byl Ozanam horlivým přispívatelem, určil si za úkol životní na podkladě filosofie a dějin ukázat pravdu katolické víry a tím napsat i obhajobu její. Jaká důležitost student-

MUDr. FRANTIŠEK MAREŠ,

řádný profesor fyziologie na universitě Karlově, dožívá se dne 20. října 70 let. Narodil se v Opatovicích u Hluboké. Byl opětovně rektorem university.

ských časopisů a jaká odpovědnost! Když Ozanam svých nabytých vědomostí perem jiným sděloval, ani netušil, jak prospěje mu získaná sběhlost a pohotovost ve vyjadřování svých myšlenek.

Saint-Simoniáné, předchůdci dnešních komunistů, byli z Paříže vypovězeni a uchýlili se do Lyonu, kde popouzeli dělný lid proti pánům, hlásali smrt křesťanství a slibovali pozemský ráj. Katolíci se postavili k obraně a v čele jich 18letý Ozanam. Vydal brožuru o 100 stranách s nadpisem: Réflexion sur la doctrine de Saint-Simon, v níž poukazuje na konvertitech vítězství církve v Německu, Anglii, Americe a jinde. Z mnoha krásných míst této brožury uvádím: »Jak krátký je rozhled a slabý duch, který myslí, že může křesťanství již proslovit pohřební řeč, protože v Paříži bylo několik křížů rozbito a několik průvodů rušeno. Co nás se týče, pokládáme nynější stav věcí za konec pochybnostem, za hodinu, kdy na řadu přijde přesvědčení.« Pak obrací se na mládež a praví: »Jinoši, vy jste zkusili celou prázdnotu požitků hmotářských, vy cítíte, že nežije člověk pouze chlebem, vy hladovíte po spravedlnosti, vy hledali jste tuto stravu ve školách filosofie a u moderních apoštolů. A nic z toho nenasýtilo vaši duši. Hle, víra vašich otců nabízí se vám plným rukama! Neodvracejte se, neboť ona je vznešená a mladá, jako vy — nestárne. Vždy nová staví se v čelo lidského

pokroku, aby lidstvo vedla k jeho zdokonalení.« Boží však prozřetelnost vedla Ozanama dále, aby nám, žijícím v podobných poměrech, byl příkladem. Roku 1831 poslali rodiče nadějného syna do Paříže studovat práva. První týdny svého pobytu v Paříži byl velice sklíčen, když viděl, jak mládež žije ve víru vášni a lidských poblouzení, jak příkázání Boží se zlehčují a církevní, zvláště púst, se nedodrží. Duch jeho hledal sobě rovné a seznámil se s vynikajícími katolíky Chateaubriandem, Ballanchem, Lamennaisem před jeho odpadem, Lacordairem a Gerbetem, s nimiž později vydával časopis *L'Ère nouvelle* jako orgán katolické demokracie, a s Ampérem, který po 10leté výhradní službě přírodním vědám stal se r. 1815 praktickým katolíkem. Vůbec Ampére, u něhož Ozanam bydlil, a syn jeho Jan Jakub, měli naň velký vliv. Dovedl Ampére nadchnout mladíka pro Boha, když často brával jeho hlavu do svých rukou a volal: »Jak veliký jest Bůh, Ozaname, jak veliký jest Bůh!« mocně povzbuzoval syn Ampérův Ozanama k studiu literatury. Ampére vydal i r. 1853 spis *Ozanamův Journée du malade*. Přes to cítil Ozanam v duši prázdnotu. »Jak rád bych chtěl shromáždit kolem sebe jinochy, kteří myslí jako já,« píše v listě ze dne 29. prosince 1831 svému příteli, »je jich hodně, ale jsou roztroušeni jako zlato na hnojišti, a těžkou je úloha, chtít je shromáždit pod jeden prapor.«

Nevěřící profesori na Sorboně a jinde svými hrubými i jemnými útoky na křesťanství a církev rozlévali jed do duší studentů. A když jeden z nich v *Collège de France* nazval papežství přechodným a vymírajícím zřízením a kněžstvu předhazoval despotismus, protestoval Ozanam hlasitě. Tu nabyli i ostatní studenti zmužilosti a slovem i perym vyvraceli pronášené lži. »Nejužitečnějším je,« píše Ozanam, »katolické mládeži ukázat, že možno býti katolíkem a zároveň rozumným člověkem, že možno milovat náboženství a zároveň svobodu, aby tak mládež byla vyrvána z náboženské lhostejnosti, a aby byla vychována k vážné diskusi.« — A výsledek? Profesori odvolali svá tvrzení, ba jeden z nich přiznal, že oposite stala se katolickou.

Leč duše jeho stále jen toužila po semknutí se stejně s ním smýšlejících, bratrských srdcí; proto, když ho neuspokojily společné schůzky studentů u Montalemberta,

pořádal od 1. prosince 1832 u katolického žurnalisty Baillyho literární cirkle, kam všechna mínění měla přístup. Nával byl veliký. Různé otázky se probíraly, zvláště náboženské. Mínění se často střetla, leč vždy láska opanovala pole. Duší všeho byl Ozanam. Ani tyto schůzky však plně neuspokojily Ozanama. Snažil se o zavedení kázání pro studentstvo v *Notre-Dame* v Paříži. Na jeho podnět 200 studentů podepsalo prosbu na arcibiskupa, který nejdříve určil 7 řečníků pro 7 postních kázání; když však věc selhala, vyhověl prosbě studentů a ustanovil Lacordaira kazatelem. Již první jeho vystoupení na kazatelnu bylo triumfem, na 5000 mužů plnilo kostel.

Při vši této namáhavé práci o druhé, byl duch Ozanamův zmítán ošklivostí, nelibostí nad neláskou a nemravností, s níž se tolikrát setkal. Těžké pochybnosti, zda dobře jedná, tížily jeho obětavou duši tak, že nebýt zpovědníka, byl by se stal melancholikem. Zvláště těžce nesl, že často viděl, jak skutky tak mnohých katolíků neodpovídají vznešenosti nauky Ježíše Krista. Toho využívali stoupenci materialismu a vytýkali katolíkům, kde že jsou skutky jejich, které by potvrzovaly víru jejich, a které by vzbuzovaly i u nepřátel úctu a povzbuzení, aby víru přijali. I viděl Ozanam, že nestačí jen schůzky studentů, ale že je třeba něco učinit, co by bylo důkazem živosti křesťanství. Ozanam napsal: »My jsme v Paříži jako tažní ptáci, vzdálení domova; nad námi krouží noh nevěry a slídí po potravě. Jsme ubozí akademikové, v lůně katolicismu však zmohutněli a vhození v dav bláhový a smyslný; jsme synové křesťanských matek, přicházíme jeden za druhým do tohoto města, kde nevěra chce z nás zbohatnout. Jedná se především o to, aby tito slabí tažní ptáci se shromáždili pod ochrannou střechu, aby tyto mlade hlavy po dobu jejich vyhnanství našly vzájemné sdružení, aby jejich matky křesťanské méně prolily slz a jejich synové by se zase vrátili domů v tom stavu mravním, v jakém z něho vyšli. Nejsilnější páskou je láska, a láska nemůže býti pouze v nitru, musí se projevovati na venek, ona je ohněm, který bez potravy hasne; potravou lásky jsou dobré skutky.« I sdružil katol. studentstvo v r. 1833 ve svaz charity pod ochranou sv. Vincence z Pauly. V organizační činnosti pomáhal mu Bailly. Studenti překládali a psali do novin, honorář a týdenní sbírka

poskytly jim peněz k podpoře chudiny. Roku 1834 navštěvovali i mladé provinilce v žaláři, působíce nábožensky na duši jejich. Když pak jim to zednářská vláda zakázala, budovali učňovské domoviny. Tehdy čítalo sdružení Ozanamovo již 100 členů. Ozanam však chtěl, aby i jiná města, ba celá země byla plna takových sdružení. »Chtěl bych,« píše, »aby všichni mladí mužové se v lásce se mnou spojili k dobru křesťanské lásky, by se pomohlo lidu.« A když Curnier založil v Nimes první podobné sdružení, jásal Ozanam a napsal mu: »Bůh a chudí budou vám žehnat, radujeme se a jsme hrdi, že vás můžeme za své bratry počítat. Vy jste první ozvěna našich slabých hlasů, ostatní budou následovat.« V roce 1836 bylo již osm sdružení, zvaných konference, jedna v Římě. — A čeho nejvíce požadoval Ozanam po členech, byla pokora a sebeovládání. Sám zřekl se ve prospěch Baillyho generálního presidentství.

Po skončených studiích stal se v Lyoně státním návladním. I zde nyní byl presidentem odbočky. Nic nedbal, že dobří katolíci hleděli na toto sdružení mladých lidí trochu nepřátelsky, vytýkajíce z neznalosti jeho liberální směr, ba jako odpověď na toto nepochopení bylo rozšíření činnosti mezi vojáky, kteří tehdy sloužili 7 roků. — Jakým dojmem působí jeho slova: »Nikdy jsme nemyslili, že pod vojenským šatem tak mnohé, šlechetné srdce tluče, že lze tam najíti tolik příchylnosti k víře jejich matek, k dojmům prvního svatého přijímání a k napomenutím farářů. Ale jak jsou tyto dobré dojmy bázní lidskou zatlačeny! Jak jest v srdci zevní odpad odsuzován, jaké výčitky svědomí, jaká dobrá předsevzetí! Poskytujeme jim domov, jak se diví, že své soudruhy také zde vidí.«

Přes všechnu tuto rozsáhlou činnost nezanedbával Ozanam svého vzdělání. Věnoval se studiu literatury a jazyku a dosáhl na Sorbonně v Paříži 7. ledna 1839 doktorátu, napsav »Dante et la philos. cath. au XIII. siècle«. Město Lyon zřídilo po něj profesuru obchodního práva. V roce 1840 byl však povolán do Paříže na Sorbonu, aby zastupoval onemocnělého Fauriela, který, ač nevěrec a uchazečů bylo mnoho, přece si za svého zástupce zvolil Ozanama. Tak zase po dlouhých desítkách let první s přesvědčením katolík stává se na Sorbonně universitním profesorem, a po smrti Fauriela roku

1844 jest jmenován řádným univ. profesorem cizojazyčné literatury.

I když dosáhl tak vysokého postavení, zůstal pokorným vicenciánem. Ujímal se i chudých jinověrců. Bylo ho denně vidat, jak svůj vážný obličej mění ve výraz radosti, když vstupoval do domů chudiny, jak srdečně a prostě udílel rady s almužnou. Svým členům spolku dával pokyn: »Netažme se dělníků, zda navštěvují klub, nýbrž, zda jejich děti chodí do školy, bavme se s nimi o jejich poměrech, jejich dětech, jejich povinnostech. Mluvme jen tehdy o náboženství, když se k tomu naskytne příležitost sama, buď abychom utěšili starost nebo poukázali na prozřetelnost Boží. Když nás chudí uvidí soucitnými a dobrými, sami od sebe budou se dotazovati a nám své nitro v důvěře sdělí. Nemístná horlivost mohla by vytvořit místo křesťanů jen pokrytce.«

Pro svůj obor universitní hleděl se pokud možno zdokonaliti. Cestoval Německem, aby mohl se zdarem přednášeti o Nibelungách. Dvě léta přednášel o německé literatuře středověké, tři roky o Danteovi a italské literatuře, dvě leta o začátcích anglické literatury. Pro nemoc vzal si dovolenou, kterou využil tím, že pracoval v knihovnách ve Florencii, Římě, Benátkách a v Monte Cassinu a přinesl s sebou práci »Documents inédits pour servir a l'histoire littéraire de L'Italie depuis le VIII. e siècle jusqu'au VIII. e.« Po návratu přednášel o civilisaci pátého století a o dějinách literatury barského století.

Na přednášky se připravoval svědomitě. Kleče se modlíval před prací a doma si hlasitě přednášku deklamoval. Z přednášek vyzíralo jeho vnitřní přesvědčení a vanulo teplo ve službách pravdy. Není divu, že studentstvo, s nímž družně jednal, oblíbilo si svého učitele, doprovázelo ho domů a čekalo naň, až půjde do přednášek. Když v nemocnici r. 1852 se dověděl, že studentstvo lituje, že pro nemoc jeho nemůže slyšeti jeho přednášek, nerozpakoval se, ač vážně churav, vstáti a s námahou plazit se do Sorbonny. »Chci svůj úřad ctít,« pravil pak, »naš život patří vám až do posledního dechu, umru ve vašich službách.«

Abychom si učinili představu jeho přednášek, stačí přečísti si úvod jeho největšího díla o křesťanské civilisaci 5. stol. (1851). Tam se dočítáme: »Chci napsati dějiny literatury středověké, od 5. do 12. století, u něhož se zastavím. V dějinách řečí však zpy-

tuji zvláště civilisaci, jejíž rozkvětem jsou, a v civilisaci vidím hlavně dílo křesťanství; celý smysl mé knihy jest ukázati, jak křesťanství dovedlo z trosk Římanů a lidových kmenů, které se na těchto troskách usadily, založiti novou společnost, která by byla schopna pravdu mít, krásu nalézt a dobro činit. Neznám ničeho, co by bylo nadpřirozenější a co by křesťanství pádněji dokázalo, nežli že lidský duch byl zachráněn v době vpádu barbarů do říše římské.«

Člověk s tolika vědomostmi, s účinnou láskou k lidstvu a s živou láskou k Bohu jako byl Ozanam, nemohl si nepovšimnouti, že otázka, hýbající tehdejším světem, jest otázkou sociální. A jméno jeho má místo i v sociologii. On snažil se skutkem, slovem i perem řešit otázku sociální dle zásad Ježíše Krista, zvláště obsažených v kázání horském. Dobře Ozanam postřehl, že to všude vře, a proto státní převraty v roce 1848 ho nijak nepřekvapily. Viděl, že otázky, pro které lid se ozbrojil, byly otázky organizace práce, mzdy za práci, a pokoje. Když v červnu zuřila v ulicích Paříže občanská válka a generál Baudon, který stál v čele národní občanské gardy, byl těžce raněn, nastoupil místo jeho Ozanam. On též s přítelem Cornudelem přiměl arcibiskupa Affrea, by jako anděl pokoje zasáhl mezi bojující a zjednal mír. A když mír byl draze zaplacen smrtí arcibiskupovou a dva dny později obnoven klid, Ozanam v článku časopisu svého »L'Ère nouvelle« napomíná spoluobčany: »Nebezpečí, jež vám více nehrozí na ulicích,

uchýlilo se do podkrovních světnic. Zdolali jste vzpouru, zůstává však jeden nepřítel, kterého dosti neznáte — nouze!« A zapřisahal své spoluobčany, aby se ujali chudiny a ohnivými slovy brojil proti novému proudu, směřujícímu k odstranění almužny. Volal: »Když brojíte proti dobročinnosti, zavřete aspoň dveře před nízkými dušemi, které s radostí chopí se vašich slov, zavřete dveře zvláště před chudinou a nečiňte jim ještě více hořkou sklenici vody, kterou jim podáváme. Lijeme trochu oleje, kterého máme, v rány jejich, nekapejte žluč a ocet do nich.«

Nadlidskou prací zdolán opouští v roce 1852 Paříž, aby hledal své zdraví nejdříve v Caux-Bonnes a Biarici, pak ve slunné Italii. Tak navštívil odbočky v Toulous, Marseille, Nice, Janově, Toskáně, Florencii a v Livornu, všude povzbuzuje a napomínaje. Těžce nemocen vrátil se napodzim 1853 do Marseille. Byl zaopatřen svátostmi umírajících a mezi tím, co jeho spolko­ví bratři ve vedlejší místnosti se modlili a plakali, 8. září se slovy: »Můj Bože, můj Bože, smiluj se nade mnou!« vypustil svou šlechtnou duši.

Dnes, po 100 letech od jeho narození, jedná se o jeho beatifikaci. S. S. S., jež kráčí ve šlépějích tohoto velikána, má v něm svůj vzor. Kéž Ozanam v nebesích vyprosí sociálním studentským sdružením, aby kráčela v duchu jeho k uskutečnění svých velikých, krásných myšlenek ku cti Boží a ku prospěchu lidstva!

J. Z. J e s e n s k ý :

Na Dušičky.

(Sonet.)

*Zas chladný podzim tichým krajem kráčí,
už větry mrazivé po polích letí,
jsou holé stromy, listí v divné změti
na zemi leží . . . zmlkly zpěvy ptačí . . .*

*Je Dušiček. Tam na hřbitově značí
planoucí světélka, že den se světi
tam klečí matka, tam zas malé děti,
a všichni tiše modlí se a pláčí . . .*

*Ti vzpomínají na své šťastné chvíle,
na drahé své . . . než osud v ostré kleště
jim sevřel srdce, než jim zničil cíle . .*

*Však kolik tmavých hrobů je tu ještě,
přes něž se jenom chladný vítr žene,
a na které si nikdo nevzpomene?*

První japonský biskup v Římě.

Stanislav R. Hanácký:

Žlutá záplava.

(Fantasie budoucnosti. — Dokončení.)

Deutsch, který s ďábelským úsměvem pohlížel na rozčilení a po něm následující ochablost všech, pokračoval se stále zvětšujícím se zápallem: »Cožpak myslili vaši předkové, když nás náhodou před tisícem roků porazili, že tím nás též zničili? — Nikoliv. My žili dále a pilně se připravovali na odvetu. Nám vrozená vládyčtivost nemohla strpěti ve svém sousedství národů mocnějších. Těmito jste byli do dnešního dne vy. My jsme usilovali o vaše zničení a nyní se nám k tomu naskýtá vítaná příležitost spojením se Žlutými. Vyhubíme vás a nad vašimi hroby opět zazáří nezničitelná a vítězná Germania v lesku své dřívější slávy!«

Domluvil, přelétl vítězným pohledem zdrcené státníky a rychle odešel. Několik okamžiků poté hrčení letadla ohlašovalo jeho odjezd.

Na jihu se zatím objevil malý mráček,

který rychle vzrůstal do obrovských rozměrů a z něho bylo slyšeti temný rachot. Byla to letadla Žlutých, která letěla z Evropy do Anglie, aby i tam vykonala své poslání.

Přiletěla a započala hned pracovat. Vržena první mina — — —. Ohlušující rána — parlament se zachvěl v základech, zesul se a pohřbil ve svých troskách všechny zástupce nezničených dosud států.

Kapitála pátá.

O d p l a t a.

Zkáza se tlačila stále k západu a brala se nyní dvěma proudy. Jeden se šířil od Dunaje přes Rakousko, Maďarsko, Rumunsko a státy balkánské do Italie a odtud na poloostrov Pyrenejský. Druhý proud, jdoucí z Anglie, zaplavil Dánsko, Belgii, Nizozemí

a skončil své dílo ve Francii. Tím byla celá Evropa v moci Žlutých, pouze Německo stálo ještě neporušeno.

Tam, zatím co se vůkol ozýval nářek a krev »Bílých« všude napájela hojně zemi, byli všichni dobré mysli. Hostina střídala hostinu, neboť zvyk, oslavovati hodováním nějakou příznivou událost, zdědili Bílí po svých předcích.

Dne 28. srpna byla konána opět hostina nadobyčej bohatá. Nejjemnější a nejdražší lahůdky, nejstarší a nejlepší vína byla podávána na stůl. Němci se radovali, neboť došla zpráva, že toho dne poslední evropský národ podlehl zkáze. Tedy přece ti nenávidění Slované, Románi i Germáni-Němci byli několika minami odstraněni a oni — Němci — po staletí podceňovaní žijí a vracejí se k bývalé své moci.

Králem hostiny byl — jak se dá tušiti — Deutsch, neboť on smluvil se Žlutými spolek, Němcům tak prospěšný. Hodovníci mu všelijak lichotili, ba dokonce byla vyslovena i smělá domněnka, že snad ho bezdětný císař pro jeho velké zásluhy o německý stát učiní svým nástupcem.

Deutsch přijímal tato lichocení se šťastným úsměvem a myslil si při tom: »Nevím ani, co bych za to dal, kdyby se vaše řeči splnily.«

Zábava se stávala víc a více hlučnější. Přípitky se střídaly a o zničených národech evropských byly pronášeny vtípy nejhrubšího zrna. Když byli v nejlepším, rozlétly se pojednou dveře a do hodovní síně vběhl důstojník, pokrytý vrstvou prachu a úplně vyčerpaný; patrně vykonal dlouhou cestu.

»Žlutí — — ničí — — — Německo!« pravně ze sebe vyrazil a slabostí padl do mdlob. Nikdo však nepovstal, aby omdlelému přispěl ku pomoci, nikdo nepodal mu trochu vína k zotavení. Tak mocně působila na všechny tato Jobova zvěst. V síni, kde ještě před chvílí panovalo nevázané veselí, zavládl zmátek.

Deutsch, který též následkem té zprávy poněkud zbledl, rychle povstal a přemáhaje své rozčilení, chlácholivě pravil: »Uklidněte se, prosím! Bude to asi nějaká mýlka. Půjdu se sám přesvědčiti, co je na tom pravdivého.«

Vyšel ven, sedl do svého nejrychlejšího letadla a zamířil k ležení Žlutých. Cestou viděl, že zpráva byla pravdivá. . . Mnohé vesnice, ba i mnohá města, která jeho letoun míjel, ležela již v troskách. Přece však stále

to pokládal za mýlku; nechtěl věřiti, že by ho Chang zradil.

Po šileném, hodinu trvajícím letu dorazil do tábora Žlutých a snesl se před velitelským stanem. Bez ohlášení vrazil dovnitř a zastal tam Changa, zabraného s několika důstojníky v jakousi poradu.

Chang vzhlédl a poznav příchozího, poněkud ironicky pravil: »Ah, pan velkovyslanec! Copak si přeje?«

Tázaný se rozčileně zeptal: »Pane, co to má znamenat? Vaši letci hubí naši zemi!«

Chang mu zcela klidně, jakoby nechápal jeho rozčilení, odvětil na to otázkou: »Nu, a copak je vám na tom divného?«

»Je to přece proti naší úmluvě. Vždyť jste mne ujistil, že za věrné služby budeme podle zásluhy odměněni.«

»Zcela správně! To, co nyní moji letci vykonávají, je naše odměna podle zásluhy. Vy jste se stali zrádci svých rasových bratříbělochů a za to lepší odměny si nezasloužíte!«

»Ale to je podlé chování, zrada!« zvolal zblednuvší Deutsch.

»Nazývejte si to, jak chcete,« odvětil klidně Chang — »já to však pokládám za spravedlnost. Tím jsme spolu domluvili a proto bych vás prosil, abyste nás laskavě opustil, máme zde důležitou poradu!«

Deutsch mlčky vyhověl jeho žádosti a sklesle odešel, vrhna zdrcující pohled na Changa. Tento se po jeho odchodu obrátil k důstojníkům a pravil:

»Tedy Evropa je naše. Uvedeme sem své rodiny a půda, napojená krví tolika milionů Bílých, poskytne nám hojně chleba, kterého nám vlast naše nemohla dáti. Budeme zde šťastni. — — Nebežme si však za vzor naše předchůdce, nýbrž žijme skromně! — Život Bílých byl vyplněn bezuzdnými radovánkami; tím zeslábli a snadno nám podlehl. Majíce je stále před očima jako odstrašující příklad, buďme skromni ve svých požadavcích a vláda bude na věčné časy u nás!«

Když poslední město německé bylo zničeno a když poslední jeho obyvatel dodýchal — schovalo se náhle slunce za vystavší černé mraky a z nich padly na zem první velké krůpěje, jako by samo nebe plakalo nad tragickým osudem Bílých, podlehnuvších žluté záplavě asijských vystěhovalců, jdoucích hledati do ciziny chléb, kterého jim přelidněná vlast nemohla poskytnouti. — — —

A. O p a v s k ý:

Svatý Václave!

*Svatý Václave, ó perlo naší země české,
pros vždy za nás, za své — tebe milující — děti;
vůdcem jsi nám, hvězdou v denním tomto žití světa
a přec mnohý syn tvůj zapomněl ti písně pěti.*

*Sestup k nám, ó jitřenko z nadhvězdne nebes vlasti,
zamávej ó synům svým korouhvi svou svatou,
ať hned zmizi nevěra z těch tvrdých srdcí lidských;
rozsviť v Čechu každém víry pravé — svíci zlatou.*

*Rozohň, ó, ve všech srdcích drahých českých synů
plamen lásky, plamen Kristovy to víry pravé,
ať hned Čech, aj bratr tvůj, kdys tobě stále věrný
v lůno církve zpět se vrátí z vln to řeky dravé.*

*Nechť jen pějí zvony české ve své luhy rodné
slovo Boží Petrovým to hlasem skálopevným,
ať hned půda srdce Čecha úrodnou se stane,
a ať v krajích českých Bůh je chválen hlasem zpěvným.*

*Plápolej, plápolej, svatováclavský prapore!
Sdružuj pod svým štítem Čechy svoje věrné,
a studenti vzhůru ve znamení kříže,
pod znak jeho chráněni od pekla hrůzy černé.*

*Svoboda, ach svoboděnka nám, ó tolik zlatá,
svatý Václave, ó otče všech nás Čechů,
v tvém znamení bojovaly za ni legie ty české,
v tvém znamení dobyly nám práva starých lechů.*

*Svatý Václave, ó vévodo ty české země,
obrať zraky svaté k české dobyté té zemi,
ret náš jedním hlasem moc tvou tiše stále pěje,
a jsi vzýván bezustále syny tvými — snad též — všemi.*

Fr. H r a d i l:

Sestavení krystalových přijímačů.

Kdo by myslil, že jedinými užívanými typy jsou ty, které se prodávají v radio-obchodech, nebo které jsou představeny cívkou s běžcem nebo variometrem, se mylí. Myslím, že většina radio-amatérů expertů má svůj zvláštní typ přijímače a je hrda, že má přístroj, jakého nemá nikdo v okolí.

Typ krystalového přijímače s běžcem: jedním získá často mnoho přidáním běžce druhého. Antena připojena na začátek vinutí, první jezdec spojen se zemí, druhý přes telefon a přes krystal se začátkem vinutí cívkou (tedy s antenou!). Netřeba podotýkat, že krystal zapojen vždy hrotem k anteně.

Schema vypadá pak velice jednoduše. Cívka nemusí býti vždy kulatá, válcová, může se použít cívkou ploché, a to dvojí, nebo dokonce i typ americký, torroidový. První typ cívkou je tak zvaná cívka pavučinová, která je vinuta na lepence tak, že vystřiháme na lepence lichý počet zářezů a vineme drát dvakrát bavlnou nebo někdy hedvábím izolovaný, a to tak, že přecházíme zářezem asi 2 mm širokým vždy na opačnou stranu cívkového těla. Rozměry mohou býti: průměr cívkou vnitřní 4 cm, vnější 12 cm, ovinutí jest drátem 0.5 mm. Běžce umístíme tak, že jeden konec je upevněn na vnitřním

kotouči ($r=2$ cm), druhý vně cívky. Isolaci seškrabeme nožem neb skelným papírem. Jiný, málo užívaný typ je s cívkou plochou, avšak obyčejnou. Na desku 1.5 cm silnou, 10 cm širokou a 12 cm dlouhou navineme drát emailovaný 0.5 mm. Přišroubujeme čela obdélníková, zdířky upevníme na můstek nahoru, jezdcé po stranách. Aby závity byly dobře utaženy, je potřeba, aby průřez nebyl obdélník 1.5×10 , nýbrž přibližná elipsa. Pod jezdcí se drát odisoluje skelným papírem. — Třetí typ: Obstaráme si válec 8 cm v průměru a 8 cm délky lepenkový, dovnitř vtlačíme doprostřed kotouč o vnitřním průměru 4 cm. Nahoru na cívku vtlačíme druhý o vnějším prům. 12 cm. Průřez získané cívky jest potom kříž o ramenách délky 4 cm. Obtížné poněkud bude snad ovíjení. Vinutí je vlastně prsten čtvercový, protože prostrkujeme drát vnitřním otvorem, musíme jej vinouti do malého klubička a pak vinout, aby směr vinutí (poloha drátů) byl vždy do středu cívky. Zde místo běžců použijeme přepínačů, které přímo klouzají po závitech drátu (0.4 až 0.5 dvakrát bavlnou izolovaného). Zbavení izolace v místech dotyku je samozřejmé. Knoflíky přepínače či »rotačního běžce« upevníme na váleček, vtlačený do cívky, asi 4 cm v průměru a 7 cm délky. Provedení nebude už amatérovi těžké. Kdyby u některé cívky byl rozsah malý, připojí se mezi antenu a zem blokovaný kondensátor 250 nebo 500 cm.

Variometry jsou popsány v letošním ročníku kalendáře, proto se obrátím ihned ku cívám přiklápěcím.

Přiklápění děje se trojím způsobem. — Nejjednodušší tvar: cívky, a to buď pavučinové, košíčkové nebo antikapacitní: voštinové, ledion, burndept neb jiné umístíme na prkénko pomocí kolíčkových spodků nebo i jinak asi doprostřed prkénka. Jeden konec zakulatíme, pak obě prkénka přibijeme na podstavnou desku, nebo lépe je tato pomoc šroubků upevnit, a to tak, aby buď jedno nebo i druhé se dalo kol šroubku otáčet. Jsou-li prkénka těsně vedle sebe, ať jsou cívky co nejtěsněji u sebe, při největší vzdálenosti jsou ve směru na sebe kolmém nebo i otočena o 360° ; od 90 do 270 stupňů otáčení nemá významu. Proto se odklápí cívka jen do 90° na směr cívky prvé. Cívku jest však možno odklápět i jinak. Nejjednodušší aparát je deska s cívkou pavučinovou, k ní pak se přiklání deska s cívkou stejně velkou pomocí pantů. Ovšem že je potřeba, aby

cívka horní zůstala v každé poloze, do jaké ji dáme. Rozměry cívek pavučinových jsou 3 cm průměr vnitřní, 9 zářezů, na každé cívice je 50 závitů.

Schema je viděti na obraze druhém. Jiné odklápění není v rovině kolmé na směr osy cívky, nýbrž je to posun pouze ve směru rovnoběžném s tělem cívky. Když se cívky kryjí celé, je úhrnná indukce jiná, než když se kryje pouze jedna část cívky. Sestrojení jest jednoduché. Cívky pavučinové, neboť o tyto se u krystalů nejčastěji jedná, upevníme šroubkem uprostřed na prkénko lupenkové tak, aby upevnění bylo v jednom konci prkénka, kdežto druhý konec ať přesahuje asi 3 cm cívku. V těchto koncích vyvrtáme dírký a pomocí vložky (aby se cívky netřely) prkénka sešroubujeme tak, aby se dalo jednou cívkou pohybovat. Rozměry zůstávají stejné, cívky ať jsou vinutými proti sobě, prkénka zvenčí a vazba cívek budiž těsná.

Otočné kondensátory. Kdo by soudil, že mohou býti pouze kondensátory otočné, aby měnily kapacitu, je na omylu.

Vhodné typy otočných kondensátorů jsou tyto: Na rovné prkénko připevníme slabý plíšek rozměrů 4×2.5 cm. Obstaráme si tak silný papír, jako je plíšek, nebo použijeme-li staniolu, není papíru třeba. Rozměry papíru jsou tytéž, t. j. asi 3×4 cm. Papír položíme vedle kovové desky, celek přiklopíme destičkou ze slídy, kterou dostaneme lacino v radio-obchodě, a uštípíme ji na tloušťku asi $\frac{1}{20}$ mm rozměrů 5×5 cm. Na okrajích ji přichytneme slabým plíškem, avšak tak, aby byl pevně spojen s podkladem a nikde se nebortil. Nahoru použijeme desky kovové, rozměrů 4×2.5 cm. Deska ať se pohybuje po slídě tak, aby slída se nerozškrábala. Desku opatříme nahoře zpružinou a dvěma podélnými plíšký, aby, až umístíme nad desku nějakou tyčinku, čtyřhrannou, a možno i ze silného plechu, přitlačovala tuto desku zpružina na slídu a boční plochy, aby nedovolily pohyb mimo směr nutný. Provedení jest jednoduché tehdy, když systém tento připevníme na destičku rozměrů 4×2.5 , tak aby 4 cm byla šířka a 2.5 délka, podél níž se destička pochybuje; dole upevníme pak desku kovovou pomocí hřebíčků z boku dřeva. Pošoupneme-li horní desku tak, aby byla v tom konci slídy, pod níž je kovový polep, je kapacita největší; je-li horní deska nad slídou v místě, kde je místo spodního polepu, jen obyčejný papír nebo nic, jest

kapacitu nulová. Svorky kondensátoru jsou spojeny jedna s polepem spodním pomocí staniolového vývodu, druhá svorka je spojena s pohyblivým polepem. Jiné uspořádání typu je: nepoužijeme posouvacího polepu, nýbrž odklápěcího. Nad spodním polepem rozměrů 4×3 cm, pokrytým slídou téže velikosti, upevníme horní polep 4×3 cm tak, aby samočinně byl odklopen. Použijeme silného plechu, pomocí dvou zpružin na téže straně polepu zapuštěných, připevněného na podstavné desce. Zpružiny ať jsou alespoň 3 cm dlouhé. Na silnější drát asi 3 mm upevníme kotouč excentricky tak, aby nebyl upevněn ve středu svém, nýbrž asi v polovině jednoho z poloměrů, takže poloměr je 2 cm, nejbližší pak vzdálenost k okraji kotouče od drátu je $\frac{3}{4}$ cm. Opatříme si dva silné plechy, alespoň 1½ mm, v nich vyvrtejme po jednom otvoru vrtákem 3milimetrovým (lze je dostati v obchodě železář. as po 1 Kč), a navlečeme na drát kotouče. Pak je upevníme po zahnutí k podstavné desce tak, aby, je-li kotouč vzdáleností $\frac{3}{4}$ cm od okraje obrácen vzhůru, byl přitlačen polep pohyblivý ke slídě. Otočíme-li kotoučem o 180°, zpružiny nadzvednou o 2½ cm polep, čímž se kapacita kondensátoru zmenší téměř na nulu.

Kondensátory zhotovené zapojíme do přístroje. Zapojení je dvojí: pro vlny krátké seriové zapojení, paralelní při příjmu dlouhých vln. Pro nás bude mít největší význam zapojení paralelní. Spojení takové staničky je následující. Mezi antenní svorku a svorku zemní upevníme kondensátor, a sice pohyblivou armaturou na antenu. Mimo to na tyto svorky se upevňuje cívka s induktivitou stálou. Jsou to obyčejně cívky ledvinové. Mo-

hou býti buď na podstavcích, nebo dělené. Lépe se osvědčuje dělená a to proto, že pouze přepnutím přepínače změním v hruběm ladění induktivitu. Obyčejně se zapíná asi 20 závitů, je-li kondensátor tak veliký jako náš, t. j. asi 750—1000 cm. Zhotovení cívky je poměrně dosti nesnadné. Než máme-li trochu představy, zhotovíme pěknou a pevnou cívku. Na dřevěný kotouč, který má asi 4 cm v průměru, naznačíme dva kruhy, 3 cm od sebe vzdálené. Tyto rozdělme na 15 dílků a to tak, aby se dílky na kruzích střídaly. Totiž tam, kde je označen dílek na jednom kruhu, je na téže povrchové přímce střed mezery mezi dělicími dílky. Oba kruhy očíslovujeme při dílcích od 1 do 15, na druhém tak, že v mezeře mezi 1 a 2 jest 1' (a 2' mezi 2 a 3 atd.).

Vineme drátem 0.5 mm silným, a to od 1 k 8' přejdeme i kolem 9', pak teprve příčky na 1 k druhému kruhu, odtud kolem 2 k 9' až 10' na 2 a 3, zase 10' a 11' zpět. Když je v každé mezeře 1 drát na hřebíku, zaraženém v každém dílku po dvou (jeden jde od hřebíku vždy po kruhu a druhý již přes cívku ke kruhu druhému), jest navinuto 15 závitů. 6 vrstev v mezeře značí 90 závitů atd.

Aby se závity nezkazily a cívka se nerozjela, jak ji sejmeme s válečku po odstranění hřebíčků, ovážeme cívku nití. Při 15, 30, 45, 60, 75, 90 uděláme odbočku, nebo stačí i při 10, 30, 50, 70, 90. Začátek cívky spojíme s antenou, odbočky s přepínačem, a to s jednotlivými knoflíčky, osu přepínače spojíme se zemí.

Na schematic, které přineseme příště, je cívka, obsahující 80 závitů.

Radoslav B.:

Nad novým hrobem . . .

(Památce zesnulého F. B.)

*Dozněla píseň nad novým hrobem,
utichl pláč a vzlykot a šum,
podzimní večer klade se kolem,
šerem se nese jen tichounko dum .*

*Vzpomínky dávné kol hlavy víří
jak píseň smutná ztracených dob,
duši pak teskno se nesmírně šíří
a vede tam, kde nový je hrob*

*A tichem duch můj letí tam v dáli,
na pole mrtvých, kde nový je hrob,
tam, co před nedávnem pochovávali
přítele, vůdce z nejtěžších dob.*

*V zahradě mrtvých nad novým hrobem
zadumán stojím a modlím se jen,
nehledě na nic, co děje se kolem,
duchem jsa výše než oblak je lem . . .*

Mrtvému příteli.

Odešel's, příteli, ještě tak mlád,
opustil's tento svět ve květu mládi,
zanechal's rodičům trpký jen žal,
nám pak zde zbyla jen vzpomínka hrst.

My šli jsme těžce tvou poslední cestou.
Jak ve mdlobách šli jsme, dusný hlas žalmů
nám na hrud' lehal jak balvanů tíž!
A nemohl jediný pochopit z nás,
že není již možná vícekrát zřít,
tvou bledou tvář, tvé modré oko,
že nikdy již nevstoupíš ty mezi nás.

Však poznali jsme, že vše skutečnost,
když těžkým dusnem temné rány hrud'
do víka rakve mrtvě duněly.

Nuž, příteli náš drahý v dáli tam —
svůj v klidu dřímej tiše věčný sen —

Knihtisk a náboženství.

Knihtisk a jeho výrobky, knihy, časopisy a noviny, letáky atd., jest něco, bez čeho si dnešní svět nemůžeme představit. Vznikl na dvou místech, jak se zdá, nezávisle navzájem, v Číně a v Evropě v Německu. Zejména v západní vzdělanosti se šířil velmi rychle a jest zajímavé sledovati, jak na šíření knihtisku měl u všech národů veliký vliv činitel, od něhož bychom to neočekávali, totiž náboženství.

V Číně se knihtisk vyvinul z pečeti a razítek, jež obsahovala zejména zařikávací formulky náboženské, často až o 120 znacích. Užívalo tohoto tisku bez pohyblivých značek náboženství teistické, buddhismus i učení Konfuciovo, a to asi od VII. stol. po Kristu. V VIII. století již byl tento tisk přenesen do Japonska. Ve století XI. byl vynalezen tisk z pohyblivých písmen (typů), ve XIV. stol. se počaly liti typy z bronzu, ale poněvadž má čínština mnoho tisíc znaků, bylo od toho později opět upuštěno. Teprve v XIX. století se zase zavedly pohyblivé typy vlivem evropským, ale dosud se jich málo užívá, což snadno pochopíme, povážíme-li, že k tisku novin v Japonsku, kde se užívá čínského písma, jest potřebí 20 tisíc různých znaků.

V Evropě vznikl tisk z desek ve století XIV., tisk z pohyblivých písmen vynalezl Guttenberg ve stol. XV. Také zde se tiskly

nejprve modlitby, obrázky svatých a vůbec náboženská literatura.

Proč nepronikl vynález knihtisku z Číny do Evropy, ač k nám odtud přišly jiné věci, na př. hedvábí? Hradbou, která tomu bránila, byl svět mohamedánský, v němž se knihtisk vůbec neujal z důvodů náboženských, protože se k čištění typů užívá — kartáče. Pravověrný mohamedán věřil totiž v každém kartáči vepřové štětiny a jejich dotyk se jménem Allahovým by mu byl ohavným rouháním. Proto se koran dodnes u mohamedánů netiskne, nýbrž se rozmnožuje litograficky. Podobně překážel fanatismus rozvoji knihtisku v Japonsku zase v jiném směru; byla totiž z důvodů náboženských zamítána latinka, kterou tam zaváděli misionáři, ale po pronásledování křesťanů v XVII. století byly všechny jejich pokusy zničeny. Čínské písmo vyžaduje v japoštině tolik značek, že zůstávají Japonci raději při tisku z desek.

Naproti tomu v Číně i v Evropě mělo náboženství vliv pro rozšíření tisku příznivý. V Číně to byla zejména nauka Konfuciova, které pomohl knihtisk ve XII. století k obecnému rozšíření a s kterou dosáhl i vlastního rozvoje. V Evropě zase bylo použito knihtisku k šíření myšlenek náboženské reformace, jež zase prospěla i svému nástroji, tisku, k obecnému rozšíření.

JOŽA ÚPRKA,
slavný český malíř, dožívá se dne 25. t. m. 65 let.

Vláďa Borský:

Osiřelo dítě ..

Horké srpnové odpoledne. Kraj se zpáěl v slunečním žáru letních paprsků. Rozpálený vzduch se tetelil nad rozprýskanou zemí, lačnivou po kapce vody. Hmyz bzučel své ustálené akordy, dotěrné mouchy zaepokojovaly pracujícího rolníka, na jehož snědé, osmahlé tváři perlil se pot a v bohatých krůpějích kanul na pšeničné zlato. Z modrého azuru snášelo se drobné ciřinčení skřivánka.

V chudé tkalcovské světničce se skrovným nábytkem leží mladistvá matka. Zákeřnou nemocí jest upoutána k lůžku. V přepadlé tváři září jako dvě hvězdičky její pomněnkové oči, jejichž blankytnost se rozlévá po bledém, bolestmi strhaném obličejí. Těkají po světnici, na chvíli utkví na stavu, který již několik dní stojí klidně a nehybně, pouze některá moucha zatřese nití.

U jeho nohy hrá si tříleté děcko. Vesele něco pro sebe švitoří a vyhazuje z košíku cívky plné i prázdné a vše, čeho otec potřebuje ku tkaní. Nic mu v zábavě nevadí,

že jeho matinka má v krátké době usnouti na věky. Bezstarostně se batolí po zemi, jen někdy pohlédne na nemocnou, které se dme z prsou bolestný sten. Smutným pohledem objímá své dítě, s horečnou chtivostí sleduje každý jeho pohyb, každé hnutí. Oči její se plní pomalu slzou, slza roste a roste, až vyhrkne a těžce stéká po obličejí, za ní váhavě druhá, třetí a do monotónního tikotu hodin zapadá vzlykot milující matky, která naposled nad svým broučkem zaplakala ...

Dítě polekáno pláčem, zavolá otce — Hlasitý pláč ustane, ale na tváři její jest viděti, že bojuje v nitru poslední boj. Na čele vyvstává po kapkách studený, smrtelný pot, jenž se perlí jako rosa v kalíšcích polorozkvetlých růží. Pevně, až křečovitě sevře podávanou jí hromničku, jejíž červený, mihotavý plamen vrhá rudé světlo na tvář umírající.

Muž i s dítětem klekne k lůžku a světnicí, naplněnou puchem svíčky, nese se k Neznámému modlitba »Za umírající«, pře-

rývaná pláčem mládého vdovce a ještě mladšího sirotka. Matka na chvíli nabude jasného vědomí, pozvedne hlavu a její holubičí oči, záhadné v své kráse, spočinou na štkajících...

Zvrátí se nazad a dotrpí...

Slunce zatím již jen jako žhavá koule sestupuje níž a níže; již vrhá jen krátké

stíny na okolní lesy, padá níž a níž, až vpluje do prostoru věčna.

Upracovaný, horkem vysílený lid se vrací s pole. Cestou do dědiny vítá je pronikavý hlas umíračku, jenž lká nad v plném květu zlomeným životem. Lid obnažuje hlavy a v přísvitu dohasínajícího obzoru vysílá k nebi prosbu za lehké odpočinutí

F. Kratizenský:

Vlny.

*Jak plocha zrcadla — hladina jezera
klidná kdys, blýská se stříbrnou pěnou.
Veliké vlny, jak zelení ještěři
v divokém chvatu se ku předu ženou.*

*Chvílemi vznáší se klidně a houpavě,
těžce a lině se přes sebe váli — —
— vyleti do výše — zapadnou, zaniknou,
jiné zas místo nich dále se valí.*

*Divoce přiletí ke skalám břehu jak
chtěly by rozvrátit jich šedé stěny —
— bílá tříšť šumivá vytryskne do výše —
z bujných vln zbudou jen chomáče pěny.*

Isidor Krupička:

Co způsobil balík v sextě.

»Halo, kluci, Šourek si nese do třídy balík,« oznamuje ve dveřích sextán Šafránek, a již jako stádo bisonů řítí se celá třída na chodbu. »Jakby ne, vždyť má svátek,« poznamenává sopránek Voršilkové. Na chodbě nastal hluk a dvěma dokořán otevřenými vedou v triumfálním průvodu Šourka, který s rozradostněnou tváří a s balíkem pod paží ubírá se do lavice.

Znalecky změří ještě jednou jeho objem, vytáhne nůž, vzduchem zaleskne se ostří, pouta motouzů povolí a zvědavým zrakům sextánů objeví se sladký poklad nejrůznějších lahůdek, které přichystala svému miláčkově k svátku starostlivá matička.

»Josífků, nemohl bys mi něco dátí,« škemrá Mrázek. »Ale ano,« se smíchem odvětí Šourek a bez rozpaků podává mu několik kousků cukroví. Jeho štědrost dodává odvahy i druhým. »Dej mně také, Josífků!« »Mně také,« »mně také.. « a milý Šourek neměl skoro času, aby sám něco slupl. Chutnalo mu dobře a ani nepozoroval, že zvonek vykonal již svou povinnost. Půl třídy

olizovalo si ještě prsty, když ve dveřích se objevila plešatá hlava pana profesora Kublocha. »Kubloch je dnes ostříhán,« šeptl Mašátka ke Smolíčkovi. »Proto se mi zdá, že se nějak rozsvětlo.« Oba se potutelně usmáli, avšak na delší poznámky nebylo již času, neboť pan profesor zapsal látku do třídníku a chtěl povstati, při čemž zavržala již téměř do musea patřící židle. Šourek, zabrán ve své pozemské štěstí, zapomněl na přítomnost pana profesora a teprve hrknutí židle probralo jej ze zadumání, ale tak náhle, že zapomněl zase na balík, kolena se mu rozjela — a balík řítí se pod lavici.

Kolem nastal šum a smích, což nemohlo ujíti panu profesorovi a ten, když poznal, že pozornost jest obrácena na Šourka, zamířil přímo k němu, a než se Šourek vzpamatoval ze svého leknutí, zaznělo nad ním neúprosně: »Šourku, slůvka!« Rychle si protřel oči, jednou nohou odšoupl kupředu trosky balíku, druhou kopl souseda Šafránka a odhodlaně podal slůvka. Šafránek porozuměl, otevřel si slovníček a napovídal tak

MUDr. JOSEF THOMAYER,

vynikající český vědec-lékař, zemřel v Praze, odkázav veškeré své jmění Ústřední Matici školské.

skvěle, že ani sám Šourek nevěřil, že mu to tak výborně jde.

»Řekněte mi ještě, co je to palma?« — »Palmes, palmitis.« — »Dobře. — A k čemu modernímu byste palmu přirovnal?« Ve třídě nastalo ticho. Každý uvažoval, všechny možné a nemožné vynálezy probíral, ale čemu je podobná palma, na to nepřišel nikdo. Pan Kubloch se zašpuleny rty a šelmovsky se usmívajícíma očima pozoroval zahloubanou třídu. — »K mikadu,« šeptl najednou Šafránek Šourkovi, a ten bez dlouhého uvažování vyrazil: »K mikadu.« — Celá třída dala se do nehorázného smíchu, ze kterého vynikaly zvláště pronikavé hlásky »mikad«. — »Ano, správně,« pochválil Šourka pan profesor, »k mikadu. Nihil novi sub sole. Je to pouze nepodařené kopírování přírody. Vidíte, Šancová, již v paleogenu vyskytovaly se podobné útvary na zemi a vy si myslíte, že máte něco zcela nového. — Dobře, Šourku, sedněte si!«

Šourek vydechl si zhluboka po tak strachuplné chvílce, setřel si pot, který mu jako perly lemoval čelo, mrkl na Šafránka, že se držel, a že může mít naději na tučnou od-

měnu. Balík vzal mezitím do ochrany Smolíček, ne snad ze soustrasti nad balíkem nebo Šourkem, ale z naděje na dobrou odměnu. Výměna úsměvů a kývnutí hlavou stačilo a balík putoval nazpět. Šourek dal mu rychle kosti dohromady, šoupl jej pod lavici, opatrně se rozhlédl, nepůsobí-li ještě sensaci. Všude byl klid, jen tu a tam některá střapatá dívčí hlavička zabloudila pohledem k místu katastrofy. Sáhl do tobolky a s úsměvem vytáhl růžové psaníčko. »Co mi asi přeje?« přešlo mu hlavou. Rychle vytáhl nůž, rozřízl obálku, vstrčil ji do Vergilia, rozbalil dopis a zrak jeho se zalíbením spočinul na prvních řádcích. Ruka se mu třásla, třída, spolužáci, ba celá přítomnost mizela, rozvřeně oči ssály řádek za řádkem a v duchu viděl jen jediný obraz — usměvavou tvář své Slavečky.

Dočetl. S blaženým úsměvem na tváři a s tichou radostí pozorovaly jeho oči jméno jemu nejdražší bytosti a jméno jeho rodné vesnice.

»Jak víte,« vysvětloval mezitím pan profesor, »Vergilius znal dokonale polní hospodářství. Kde pak se Vergilius narodil, Šour-

ku?» — »V Zlámance,« odpovídá rychle Šourek. Hrobové ticho — a najednou otřásla se celá třída hromovým, neutuchajícím smíchem. »Šourku, sedněte si a dávejte pozor! Když jste se narodil ve Zlámance vy, nemusel se tam narodit Vergilius. Kdybyste neměl dnes svátek, dal bych vám nedostatečně.« Zahanben, za všeobecného smíchu, usedl do lavice a teprve teď si uvědomil, co řekl...

»Vždycky's mne přesvědčoval, že doba romantiky za našich časů se již definitivně skončila. Dnes jsi se přesvědčil o pravém

opaku,« pravil po hodině Šafránek Šourkovi. »Nemusíš mi to vytýkat,« odpovídá Šourek, »vždyť má každý právo hájiti svůj názor. Na, tu máš, a buď už ticho!« Sáhł do balíku, vytáhl několik kousků cukroví a podal je Šafránkovi.

Večer sedl si doma k psacímu stolu, vypsal si příhodu do deníku, a (aby se pochlubil znalostí Vergilia) zakončil majestátním hexametrem:

»Tantae molis erat magnum servare balicum.«

J. Č.:

Jeseň.

*Již zvadlé listí šelestí
a tiše libá zem;
z nich koberce se krása rodí,
a v parku pestrý splývá lem.*

*Stromů slyšet tiché lkání,
ptáků plachý zpěv;
jeseň zlatem, mědí hýří,
z listoví se řine krev.*

*Vzpomínky se rojí v duši,
mlžná дума vzhází tam;
v myslí zašlé chvílky vstanou,
když sám v parku usedám!*

J. Č.:

Dojmy večera.

*Jak rád mám ty tiché chvíle z večera,
kdy den v tupé agonii krvaví svým posledním dechem západ, kdy tichý soumrak hali celé město i širý kraj smutným, šedým závojem. Ticho dýše parkem. Duše plná smutku, touhy a neznámých ilusí splývá s tímto večerním umíráním a chvěje se marným očekáváním vrácení se oněch slastných*

chvílek dob nedávných, kdy nediskretně, po boku drahé bytosti, vysmívala se tomuto večernímu umírání a resignaci dohasínajícího dne. Z dálky šumí Sázava tichou monotonní písni, zanechávajíc v duši tichou melancholii, takže dojat, usedám na lavičku a vroucí vzpomínka se nese v dál!

„Každý tvor jest dokonalý ve spojení se svým zdrojem. Bůh jest zdrojem lidské přirozenosti i nadpřirozeného povýšení.“ Sv. Tomáš A.

Bůh dlí v nás posvěcující milostí, láskou a ostatními ctnostmi. Nechť v nás opravdu kraluje, to jest, nechť jest naši převládající snahou, aby každý krok a každé hnutí, každý úder srdce a každé blesknutí myšlenky v nás rozplameňovalo svatý oheň Boží.“ „Na hlubinu.“

JAROSLAV DURYCH,

největší katolický spisovatel a básník, který byl vyznamenán dne 28. října státní cenou moravskou za svůj román „Sedmikrásku“.

ROZHLEDY

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

První japonský biskup. Svatý Otec Pius XI. sleduje stále svou směrnicí ohledně domorodého kněžstva a domorodé hierarchie. Jako vysvětil domorodé biskupy čínské, tak vysvětil též Japoncům jejich vlastního biskupa. Tento byl vysvěcen sv. Otcem dne 28. října t. r. v Římě. Jest to Msgr Hayasaka, odchovanec římské Propagandy. Jmenován byl biskupem v Nagasaki, kterážto diecéze má již 60 tisíc katolíků a 30 domorodých kněží z celkového počtu 40. Vysvěcení vykonal sám sv. Otec na důkaz přízně pro japonskou vládu, která právě vydává zákon, kterým se stává katolicismus legálním náboženstvím, jímž byl až dosud budhismus a šintoismus.

Veliký vědec — katolík. Před rokem zemřel známý profesor Karlovy university a učenec světového jména, MUDr. Heveroch. Letos mu byla odhalena deska ve Valentínu, domu pro choromyslné, který sám založil a do své smrti řídil. Při té příležitosti vzpomenul tisk i zbožnosti velkého učenice. Byl univ. profesorem, napsal 119 vědeckých prací, byl vrch. ředitelem Zemského ústavu pro choromyslné v Praze, jeho ordinace mu zabrala mnoho času. Vedle své vědy miloval i umění a dokázal tuto lásku půl milionovým odkazem Akademii věd a umění. Uměl hrát na četné nástroje, zvláště také na varhany, a hrál na ně rád, protože nebyl jenom učenecem, nýbrž i věřícím křesťanem. Jedné letní neděle přišel na venku do kostela na mši sv. Lidu bylo dosti, ale nezpívali; politováníhodné hnutí protivarhanické umlčelo tento královský nástroj. Prof. Heveroch zasedl bez váhání k nim a ve chvíli zvučel chrám zpěvem vděčných a radostně překvapených věřících. A jejich radost tím více vzrostla, když se

dověděli, že to hrál universitní profesor a tak veliký učenec. A ničeho neztratil ze své velikosti, nýbrž jen získal. Vůbec chodíval v neděli na mši sv., a nehrál-li, modlíval se z knížek, a modlil se z nich vroucně, zvláště také ve své nemoci, pokud mohl. Rád zpíval píseň Sv. Václave, ale nejraději měl koledy. Jeho předobrá choť musela mu nejednou vyzpívati všechny koledy, jež uměla. — Jednou o vánocích přišel v 8 hod. do chrámu Páně v neděli a zůstal tam, hraje koledy i přes velkou mši sv. až do poledne.

Počet jezuitů. Tovaryšstvo Ježíšovo mělo počátkem roku 1927 celkem 20.107 členů, z toho 9417 kněží, 6267 noviců a 4423 bratří. Vůči loňsku znamená to přírůstek 538 členů. V misiích pracuje 1463 kněží, 362 noviců a 480 bratří.

K uctění Krista Krále. K počtě Krista Krále, jehož svátek slaven jest 30. října, vydal světový misionář a nadšený hlasatel království Ježíšova v křesťanské společnosti, sv. Otcem, kardinály a biskupy častokrátě chválený a vyznamenaný kněz P. Matheo Crawlep SS. CC. úchvatnou adorační Svatou hodinu. V ní způsobem sobě vlastním a jedinečným vede křesťanský lid ke svatostánku, ke Kristu Králi a příteli, aby mu vzdal upřímný projev věrnosti, oddanosti, odprošení a lásky, ve spojení s miliony katolíků na zemi a ve spojení s nebeskými sbory andělů a blažených. Překlad této adorační hodiny k počtě Krista Krále pořídil s dovolením autorovým a vydal ke svátku Krista Krále český Národní sekretariát intronisace Srdce Páně v Praze II., Trojická ul. č. 20. Cena úhledné knížečky jest pouze 2 Kč. Dopište si o ni a oslavte ve spojení s katolíky celého světa touto dojemnou pobožností svátek Krista Krále.

Pomníky sv. Františka v Assisi. V jubilejním roce františkánském přijeli do Říma a do Assisi přechetní věřící i nevěřící z celého světa, aby

oslavili památku velikého světce asisského. Lásky k tomuto Chudáčkovi Božímu se neprojevovala však pouze tímto způsobem. Jen kolik knih a studií bylo o něm napsáno, kolik hudebních děl složeno! A v celém světě byly budovány pomníky k jeho počtě. V Římě, Madridě a j. a j. Dne 28. října byl odhalen v Miláně pomník sv. Františka z Assisi. Pomník pochází od Dom. Trentacoste, jest 26 m vysoký, jenom bronzová socha jest vysoká 6 m. Kovové reliefsy na podstavci představují stigmatisaci a činnost světce. Odhalení se účastnili čelní zástupci církve a vlády a zástupci všech řádů a všech italských měst.

Misionářský kongres v Poznani. Letos se konal v Polsku mezinárodní misionářský kongres akademický, na kterém byla přijata resoluce s 11 body. Dva z nich se týkají mládeže studující, bod 7. a 8. zní: 7. V přesvědčení, že misionářské hnutí pronikne tehdy v celé zemi, když vedle duchovních v první řadě i vzdělání laici, zvláště akademicky vzdělání se mu budou věnovati, obracíme se k akademické mládeži, aby zakládala ve svých spolcích misionářské kroužky a přičlenila se Katolickému akademickému misionářskému svazu. — 8. Prosíme duchovenstvo, vzdělané laiky a akademiky, aby zakládali vědecké misionářské kroužky.

Uzdravení nevěřících v Lurdech. Jak píše „The Yorkshire Evening News“ byl v Lurdech uzdraven nekatolík Th. Havason, který byl stížen paralyzou. „Jednoho dne, tak vypravuje, dovezli mne ke grotě, kde jsem zůstal sám asi půl hodiny. Pojednou jsem pocítil ve svých nohách, které byly pět let ochrnuté, cit, ale ještě jsem nemohl vstáti. Dal jsem se k ní druhého dne opět donésti a v noci nato jsem již povstal a chodím.“ — Od velikonoce došlo do Lurd vlakem přes 600.000 poutníků. Veliký počet návštěvníků přijel auty. Podle všeho navštíví letos Lurdy přes milion lidí.

Služby Boží pro studentky budou opět pravidelně o nedělích a svátcích vždy o půl 9. hod. u sv. Jana Nep. »Na Skalce« (naproti Emauzům). K účasti srdečně zve i rodiče našich žaček a bý. své žačky a studentky z jiných ústavů katecheta měst. dívčího gymnasia »Krásnohorská«.

Bývalý anglický herec Jiří Trollope vstupuje do řádu OO. redemptoristů, když už před tím 17 let byl knězem světským. Trollope vzešel z rodiny protestantské, ale jako mladý muž konvertoval. Byl řadu let vynikajícím hercem, pak vystudoval na kněze a teď se stal řeholníkem. Dívne jsou cesty Páně...

Vysokoškolská studia amerických řeholnic. Katolická universita ve Washingtoně přiznala titul doktorů filosofie šesti americkým řeholnicím a desíti jiným udělila stupeň profesora historie umění.

První kostel Krista Krále v Anglii. V Alfretonu v Anglii bývala kdysi svatyně Panny Marie, kterou anglikáni po svém odtržení od církve římské použili k jiným účelům. V tomto místě zanikl téměř kult katolický, r. 1785 zbylý zvonec odstraněn a uschován. V poslední době P. Heald pokusil se o stavbu kostelka katolického a zasvětil jej Kristu Králi. Pro něžný hlavní oltář věnoval kardinál Merry de Val krásné svícny. Vedle hlavního oltáře je tam ještě vedlejší oltář v kapličce P. Marie. Křížovou cestu sem maloval belgický umělec Ludvík Beyaert, schovaný památný zvonec od Packa znovu vynesena a dán novému

kostelíku. Koncem srpna letošního roku posvětil tento první kostelíček Krista Krále v Anglii biskup z Nottingham Msgr. Dunn a sloužil v něm první mši sv. za účasti katolíků z celého okolí. Potom kónal se po letech mnohých opětně městem Alfreton eucharistický veřejný průvod a P. Hogan ze sdružení katolických misionářů započal cyklus přednášek o katolické víře.

ZAJÍMAVOSTI

Záhadný národ. V Japonsku žije zlomek národa, který patrně tvořil praobyvatelstvo japonských ostrovů, nyní však scvrkl se na jen asi 17.000 hlav. Příslušníky tohoto národa nazývané Aino (lidé) nacházíme nyní již jen na Kurilách, na jižním Sachalinu, jižní Kamčatce a na západním a východním pobřeží Yessa. Jeho typ je celkem velmi málo mongolský, za to silně kavkazský. Barva pleti podobá se pleti světlých Japonců. Celkem podobá se jejich obličej tváří Evropanů a proto vzniká otázka, zda Aino nepochází snad z Evropy nebo zda-li Evropané nepřistěhovali se z nejbližšího východu. Kdežto dříve byli Ainové považováni za praobyvatelstvo Japonska a počítáni k Polynesianům, jsou nyní japonští antropologové přesvědčeni, že existuje jistá souvislost mezi Ainy a Evropany. Touto otázkou zabýval se také anthropologický kongres v Tokiu, na němž se také francouzský antropolog dr. George Montandon přiklonil k názoru japonskému, že Ainy nutno považovati za čtvrtou evropskou rasu. Zatím však co druhé evropské rasy se mohly vyvíjeti, byli Ainové zatlačeni a podmaněni Mongoly a poněvadž míšení tohoto národa s Japonci stále pokračuje, lze míti za jisto, že nárudek Ainů v dohledné době zanikne úplně.

Válka lvům. Anglická koloniální správa vyhlásila ve východní Africe válku lvům. Tito dravci se totiž v posledních letech tak rozmnožili, že se pomalu stali pro tuto zemi metlou. Proto před časem vypsal britská koloniální správa soutěž na výpravu lovců dravé zvěře. V těchto dnech byla v tomto směru uzavřena smlouva, ve které muž s velmi přílehlavým jménem Panter (Pardál) se zavazuje, že po čtyři měsíce věnuje se se svými lidmi pouze lovu lvů a že v této době skolí co největší počet těchto dravců. Anglická koloniální správa vyplatí mu značnou subvenci na výzbroj expedice, při čemž zůžitkování kožešin připadne ve prospěch vůdce výpravy.

Theodor Kopecký, písecký tiskař a nakladatel, zemřel. Byl to podnikavý a výtečný člověk svého oboru. Stoupenec směru nár.-demokratického, stál s názory dosti moderními, ale hlavní jeho zálibou, hlavně v poslední době, stalo se Prácheňsko. Pro ně se značnou obětí vydával pokrokový »Otavan« a hlavní zásluhu má vydáním Sedláčkových Dějin Písku a loni Dějin Prácheňska, znamenajících vlastně souhrn dějin celého širokého kraje. J. Š.

První železnice na Islandu. Až dosud neměl velký ostrov Island ani jediného metru železniční trati. Cestuje se tam stále ještě ve staré romantické poště a v neschůdných krajinách pouze na koni. Nyní se rozhodla vláda dáti vybudovati železniční trať v délce 80 km. Náklady této trati odhadly se na 8 mil. K. Je naděje, že se stavbou trati bude možno započítati v roce 1929, takže

K. M. ČAPEK-CHOD,

veliký spisovatel a redaktor „Nár. Listů“, obdržel po třetí státní cenu za svůj román „Řešany“. Tento plodný spisovatel však dlouho nepřežil svého vyznamenání, zemřel 5. listopadu v sanatoriu podolském. Z jeho hlavních románů jsou: „Příběhy A. Vondrejce“, „Tribuna“, „Jindrové“, „Řešany“.

v roce 1933 bude lze zahájit provoz na první islandské železnici.

Klásterň chrám ve Vyšším Brodě byl nedávno restaurován. Jest to vzácná památka církevního umění českého. Založen byl nábožným Vokem z Rožmberka ve XIII. století. Nyní provedena malba interieru, obnoven hlavní oltář a obrazy, obnovena i bohatě řezaná chorová křesla a celek pěkně upravený vyniká velice pěkně. Obnova dála se za dozoru stát. památkového úřadu.

Krasy pro film. Filmová společnost „Oktober“ v Leningradě hodlá „angažovati“ 200 krys pro natáčení filmů. Nabízí za jednu 38 kopějek. Tato armáda hlodavců má vystoupiti v chystaném filmu, který má stihati menševiky posměchem za to, že v roce 1917 odešli ze schůze, kde vůči svým levým soudruhům, řezaným z tvrdšího dřeva, zůstali v menšině. V tomto filmu má býti učiněna nárazka na pořekadlo, že krasy opouštějí loď, která se potápí.

Kościuszkovo srdce převezeno do Varšavy. V sobotu dne 15. října, právě ve 110. výročí Kościuszkovy smrti, dočkalo se hlavní město osvobozeného polského státu významné chvíle: varšavskými ulicemi bylo s veškerými poctami vezeno do varšavského zámku srdce velkého polského vlastence Kościuszka, které po celé století odpočívalo ve švýcarském Rapperswillu v tamějším polském emigrantském museu. Na nádraží byla schránka s Kościuszkovým srdcem slavnostně přijata zástupci vlády, vojenských úřadů a polské veřejnosti, zahalena státním praporem a vezena presidentským kočárem hlavními varšavskými ulicemi v průvodu čestné jezdecké stráže. Ve varšavském zámku očekával příjezd průvodu prezident Moščicki s průvodem. Kościuszkovo srdce bylo přeneseno do zámecké kaple, kde po bohoslužbách bylo uloženo k prozatímnímu odpočinku. Kde bude trvale uloženo, není dosud rozhodnuto, ale vyskytl se již několikráte návrh, aby na Saském náměstí byl postaven triumfální sloup,

na jehož vrcholku by byl zlatý relikviář s Kościuszkovým srdcem. — V nejbližších dnech budou do Varšavy dopraveny i ostatní památky z rapperswillského musea a uloženy ve zdejším Museu Narodowém.

Bulharský král Boris návštěvou ve Vatikáně. Král Boris, ač pravoslavného vyznání, vykonal za svého pobytu v Římě dne 4. října návštěvu ve Vatikáně, doprovázen jsa pouze pl. Draganovem. Rozhovor u sv. Otce trval půl hodiny. Nato vykonal král Boris návštěvu u kardinála Gasparriho. Král Boris, ač k vůli státní politice byl pokřtěn pravoslavně a stal se tak členem pravoslavné církve, přece vůči katolické církvi si uchoval hluboké sympatie. Bulharsko již za války udržovalo styky s Vatikánem. Jednalo se i o konkordát, ale po válce snahy tyto byly odsunuty. Jako zástupce Vatikánu dlí v Bulharsku apoštolský visitátor Msgre Roncalli.

V autu k Mohamedovu hrobu. Letošní putování do Mekky a Mediny vyznačuje se nejen značnou účastí, nýbrž i silnou modernisací. Kdežto před dvěma lety byly v Arabii pouze tři nebo čtyři automobily a to výhradně k použití dvora, má nyní Arabie již na 300 automobilů, které v době pouti byly plně zaměstnány. Mimo to však bylo možno na cestách vedoucích k Mekce viděti sta automobilů z ostatních zemí mohamedánského vyznání, především z Indie, Turecka a Egypta.

LITERATURA

Životní dílo Aug. Sedláčka ukončeno. Každý milovník historické literatury a zvláště odborník s radostí vezme do rukou poslední patnáctý díl Sedláčkových „Hradů, zámků a tvrzí království českého“, který v těchto dnech, půl druhého roku po smrti autorově vychází v Šimáčekově nakladatelství. Každý čtenář jistě se zvláštním pocitem přistoupí k tomuto svazku, neboť jest v tom cosi

tragického, že sám autor nedočkal se konce svého životního díla. Doslov a rejstřík posledního svazku sestavil již prof. J. V. Šimák. Obsahuje popis hradů a zámků v kraji kouřimském, vltavském a jihozápadní části Boleslavska a je pracován tím způsobem, jako svazky dřívější. Seznamuje nás nejen s majiteli, rodokmeny rodin šlechtických, nýbrž je to obraz veškerého života, jehož střediskem bývala panská sídla. Dílo začalo vycházeti v sešitech r. 1880 a vzrostlo na velký rozsah přes 5000 stran. Seznamuje nás i s technikou stavební, s uměním a orientací po zříceninách i zachovalých stavbách právě tak, jako s intimním životem některých velikých osobností z české šlechty, které hrály důležitou roli v našich dějinách. Sedláček vyplnil tak citelnou mezeru v historické literatuře, neboť v tomto oboru byl učitelem před ním pouze pouze německý F. A. Heberem a B. Bernaue, který nevyčervával ani zdaleka látky vytčené. S obdivem nutno mluvit o této gigantické práci jediného člověka, chudého středoškolského profesora. Co cest bylo nutno podniknout, kolik roků proseděl v zemských deskách, archivech, knihovnách! A k tomu vzpomeňme ještě ostatních knih, napsaných Sedláčkem, jichž je ke 200, vzpomeňme menších článků a prací z oboru sfragistiky, heraldiky a jiných pomocných disciplín historických, roztroušených po různých časopisech, v Ottově slovníku atd. A to je práce chudého, venkovského profesora, který obětoval každé prázdniny i prázdninový svůj plat vědci, jak sám o tom píše ve svých „Pamětech“. Poslední svazky „Hradů“ ilustroval R. Havelka a Jindřich Bubeníček, starší hlavně Liebscherové, Král z Dobré Vody a Prousek. Celá „obec národa českého“, které jsou „Hrady“ věnovány, zachovejž velikému spisovateli věčnou památku!

Dr. Thomayer jako literát. Jako belletrista vyniká R. E. Jamot jedinečnou láskou ku přírodě a bystrým pozorováním. Postačí mu sebe menší událost, aby měl námět k obrázku, který mile překvapuje a uchvacuje svou nenuceností a životností. R. E. J. překvapuje v malbě takových medailonků sytými malbami, někdy tlumeně kreslenými. Knihy „Příroda a lidé“, „Čtení o pěti smyslech člověka“, „Po různých cestách“, „Žlutné listí“ jsou právě milé touto schopností spisovatelovou. Žije v nich celá příroda, cítíme její hovor, dech jejího života, její něžnost a teplost. A styl, jímž jsou psány tyto črty, jest čistý a jasný a čistým a jasným zůstává proto i celý proud vypravování a líčení. Často rozmar a humor nadnáší ta líčení a činí je usměvavějšími a shovívavějšími. R. E. Jamot svým literárním dílem jest chloubou kruhu, soustředěného kolem „Lumíru“, v němž v letech sedmdesátých vycházely první jeho obrázky. Jeho smrtí odchází z českého života veliký muž, jehož dílo nezeštárne.

Svatojanské dědictví. Založeno bylo nadšenými kněžími doby národního obrození r. 1835 s programem vydávati dobré knihy pro český lid. Úkol svůj za celou dobu tuto plnilo znamenitě. Vedle několika vydání Bible, evangelií a žaltářů, liturgiky, mravouky a epištol, věrouky a Tomáše Kempenského Čtvero knih o následování Krista

(doprovázené obrazy Führichovými), jimiž se utvrdovalo vědomí náboženské v lidu a pomáhalo k hlubšímu poznání víry, soustředilo dědictví kolem sebe řadu předních spisovatelů romanopisců (Dostála, Baara, Košnáře a j.), aby šířením české zábavné a při tom nezávadné knihy, bránilo špatné četbě. A kdo z našich čtenářů nezná knížky P. Josefa Štorka „Z duchovního života“ a P. Josefa Jaroše „Život podle Božského Srdce Páně“? Zvláštní zřetel věnován byl dějinám církevním. Dědictví náležitě zásluha, že vydalo Eckertovy „Životopisy svatých a světic Božích“ (4 díly, za 30 Kč), „Čtrnáct pražských mučedníků a jubilejní spisy Stejskalovy „Sv. Ludmilu“ (7.50), „Sv. Jana Nepomuckého“ (2 díly, 26 Kč), „Sv. Václava“ (25 Kč), atd., nehledě ke spisům, které jediné nás poučují o církevních dějinách českých souvisle, na př. dr. K. Borového „Dějiny diecese pražské“ (10 Kč). V tomto oddělení vynikají nepřekonatelné publikace dr. Ant. Podlahy „Posvátná místa král. Českého“, 7 svazků, s mnoha vyobrazeními našich svatých, za pouhých 37 Kč. Život vesnický za dob minulých pěkně se odráží v „Pamětech Vavákových“, které ve 4 dílech líčí nám dobu temna se všemi těmi trampoty a nesnázemi, kterých sedláci tehdy zakoušeli. (Cena 26.80 Kč). Loňského roku byly vydány péčí dra Hejčla „Hodinky za mrtvé“. Knížka tato obsahuje veškerý pobožnosti, jimiž církev katolická tak láskyplně uctívá památku zesnulých. Jsou to modlitby provanuté úchvatnou poesí náboženskou, plně blaživé útěchy a nezdolné naděje. Cena úhledné knížky jest pouze 5 Kč, poštou 6 Kč. Objednávky vyřizuje administrace Dědictví Svatojanského v Praze IV., Vikářská ul. 35. Doporučujeme vám všem odbírání a četbu děl Dědictvím vydávaných. Šiřte je o prázdninách v rodinách a hlavně mezi mládeží a jistě vykonáte mnoho práce pro čest a slávu Boží a pro velkou budoucnost národa.

Básník Emanuel Lešehrad padesátníkem. Do řady českých spisovatelů, kteří letos dožívají se svých padesátin, přidruží se brzo i známý básník Josef Maria Emanuel šl. z Lešehradu, narozený 15. listopadu 1877 v Praze. Absolvoval obchodní akademii a stal se úředníkem státní zastavárny. První sbírku básní „Smutné kraje“ vydal r. 1898 v Praze, rok nato „Květy samoty“ a vedle toho přeložil „Výbor básní Stephana Malarméa“ (1899). Založil knihovnu Chrysanthém, ve které uveřejnil básnickou sbírku „Atlantis“. Z nejznámějších jeho knih je básnická trilogie „Růžový keř“, „Člověk a země“, „Věčný milenec“. Dr. Arne Novák nazývá jej „plodným tlumočnickem a napodobitelem moderní lyriky západoevropské, který podal v „Hudbě srdce“ (r. 1912) zdařilý přehled své poesie z let 1897—1911, objímající 11 knih, přichýliv se zcela k novoromantice, jež dobře hovoří jeho úzkému, naivnímu, ale melodickému a roztouženému naturelu“. Roku 1910 založil Em. Lešehrad a rediguje „Pestrou knihovnu zábavy a kultury.“ Řada menších prací roztroušena je po četných časopisech, zejména četné překlady z jazyka francouzského, německého a anglického. Některé příspěvky své podpisoval pseudonymy Hart F. O., Lešetický E., Mahr Pavel, Verner E. L., Zachar Jiří. Také v zaniklém „Novém Životě“ bývaly jeho básně. A. H.

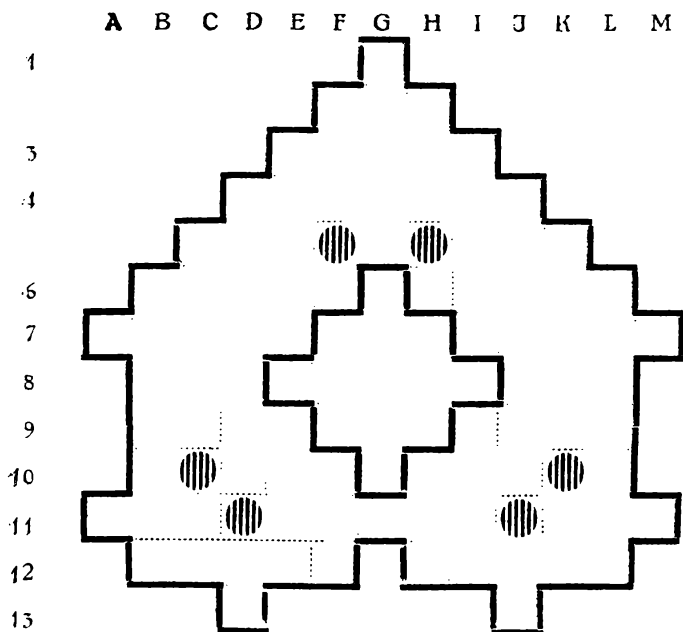
? HÁDANKY ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská ul. čís. 1.

Rozluštění z 1. čísla: Královská procházka. Chceš blaženým býti zde i na věčnosti? Nuž, plň vezdy věrně svoje povinnosti! Plň též povinnosti, jež máš k jiným, k sobě, pak blaženým budeš jistě v každé době! P. Z. — Dělenka: Přelouč. — Křížovka: Kat, kabát, Babylon, talek, tok, n. — Rebus: Reparát nebyl zlý. — Americká křížovka: 1. Krk. 2. Orion. 3. Ona, rád. 4. Och, via, ut. 5. Opuka, nomád. 6. j, a, t, l. 7. Da, los, kur, okov. 8. páv, á, a, úly. 9. Noha, okr, nov, K. K. 10. R, n, t, a. 11. Komár, losos 12. Do, údy, un. 13. Luk, srp. 14. Majka. 15. Via, H. — Rebus: Zahradník. — Šaráda: Jilm. — Záhadný nápis: Zašlé štěstí rušivá sny. — Vsuvky: 1. Baronka. 2. Malvaz. 3. Popel. — Rebusy: 1. Polykrates. 2. Postojna. — Rodovka Bravo. — Rebus: Léto končí nyní, nastává jeseň. — Rebusy: 1. Tajemství. 2. Slunce. Královská procházka: Ty má domovino jedna mezi všemi, zvou tě nejkrásnější perlou zemí. Od J. V. Sládka. Do procházky vepsal E. Zavadil. — Mezi 2 luštitelkami a 3 luštiteli hádanek v 1. č. nejlepší jsou J. Jedlička v Brně a F. Kratochvíl ve Veselí n. Mor. Los rozhodl pro odměnění F. Kratochvíla. Nejvíce pěkných příspěvků poslal E. Zavadil z Přerova. Oběma jsem poslal po několika knížkách. Prosím o stvrzení příjmu. Rozluštění z 2. č. pošlete do 20. listopadu.

Americká křížovka.

Krystek VI. — K. Š. L.

Legenda: 1. — 2. Barva. 3. Přízvuk. 4. Výrobce tenisov. náradí 5. Pták, strohmeček. 6. Nerost, obydlí. 7. Hlídač stáda, nota, choroba. 8. Světlo, rostlina, přelud ve spánku. 9. Tedy (fr. fonet.), vodní zvíře, píce l=e. 10. plavidlo, zájmeno. 11. háj, 5. p. pastviny. 12. Hnojivo, ohnutý strom potřebuje

A) — B) Řečnk. C) Poddaný, zájmeno. D) Město na Moravě, předložka. E) Nás potěší vždy, lány půdy. F) Zbraň, projev lásky, doba. G) Mužské jméno, člen národa. H) Popravčí, soupeř, část těla. I) Závazek občanů, svazek obilí. J) Zaměštnání, tahoun. K) Část oděvu, míra. L) Provaz bývá. M) —

Vsuvka.

E. Zavadil.

Zázrak, jaký pytlák nepamatoval.
v lese se dnes stal:
do **pastí zaječích nemoc** vklouzla tam.
kterou trpěl sám.
A když na ně hleděl udiven pytlák.
vyletěl z nich **pták**.

Čtvercovka.

J. Pokorný.

a	a	e	e
e	e	l	l
n	n	p	s
s	s	t	t

léčka

zakončení

mládě

2. os. sloves. vz.

Predsuvka.

K. Pěničik.

Bez jedné může mnohý tvor žíti, Majetek vasala v obložení
obě však musejí všichni míti. ve vzácnou, předrahou věc se měni.

Obložka.

E. Zavadil.

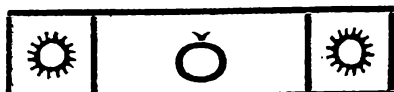
Číselka.

Oktavánům arcibiskupského gymnasia v Kroměříži — Aleša Sáva.

1 2 3 4 5 6 1 2 3 4 7 6 1 2 3 4 8 1 2 3 4 8 1 2 3 4 7 9 0

Rebus.

Z. Kozákové — L. B.

Rebusy.

1. Václav Kosina, Brno.

2.

OT

OS
x

OS

OS

S

Záměňky.

St. Antonický.

1.

S „ch“ v lese hleděj
se „z“ zorati si nedej,
s „d“ každému lahodí,
s „č“ k obraně se hodí.

2.

S párem „a“ zříš mezi hádankami,
s párem „e“ však mezi obludami.

Čtvercovka.

Janovský, o Slovan.

a	a	a	á	ee
il	L	M	mn	
no	rr	zy		

Ženské jméno dobře známé.

zase jiné jméno máme,

doteky, jichž nehledáme.

Rodovka.

St. Antonický.

V rodě ženském — často sívá mnohý rolník;
v rodě mužském — svatý biskup a řeholník.

Šaráda.

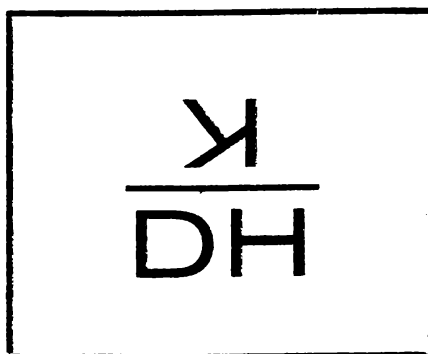
V Brandovi, Kroměříž —
Aleša Sáva.

První proti tobě stojí,
utkáš-li se někdy v boji;
druhá německy ti značí,
co ti v nejistotě stačí.

Částka třetí tón je zase,
jehož v hudbě užívá se.
A co celek dá as tobě?
Mudrce! Žil v dávné době.

Rebus ráčkový.

E. Zavadil.

Dělenka.

Jos. Michálek.

Na první se měří stáří,
druhé máme všichni v tváři;
obě spoj a poznáš hned
období dávných již let.

Roháček.

Václav Kosina, Brno.

a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	d	
d	d	d	h		
k	n	n			
n	o				
o					

stát

elektroda

část těla

mužské jméno

ruské přítakání

samohláska

Vsuvka.

E. Zavadil.

Spisovate přijav z dobu
napil se roztržit špíny
ze sklenice na stole.
Měl získat za krátkou dobu
titul na vysoké škole.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 4.

OBSAH

Vánoce 1927. — *Stanislav R. Hanáček*: Vánoční koleda. — *V. Kameník*: Zimní idyla. — *J. Krlin*: Příprava k vánocům. — *Zdeněk Svoboda*: Hvězdička. — *P. Konstantin*: Byl Hus geniem? — *Josef Zeman*: Nejnovější čínští mučedníci. — *Jan Zdeněk Jesenský*: Osud. — *J. Z. Jesenský*: Matčiny oči. — *Pipin*: Putování na „Pax Romanu“. — *A. Malenovický*: Bezručova balada „Maryčka Magdorova“. — *Adojev*: První sněh. — *F. Rjepki*: Mikádo. — Literatura. — Divadlo a film. — Technika. — Organisační. — Zahraniční.

V PRAZE V PROSINCI 1927

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 357-83. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.271.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Sommaire:

Fr. Světlík: Noël 1927.
St. R. Hanacký: Les étremus.
V. Kameník: L'idylle d'hiver.
J. Krlín: Préparation pour Noël.
Zd. Svoboda: Une petite étoile.
P. Konstantin: Hus, était-il génie?
J. Zeman: Les plus nouveaux, martyrs à Chine.
J. Zd. Jesenský: La Destinée.
J. Z. Jesenský: Les yeux de ma mère.
Pipin: La voyage à »Pax Romana«.
A. Malenovický: La ballade »Maryčka Magdonova«
du Bezruč.
Adojev: La première neige.
F. Rjepkin: La coiffure à la micado.
Des notices, nouvelles etc.
L'auquète.

Z redakčního stolu a koše.

Ze stolu: F. F. VII.: Dlouhý verš, toť zkouška
vypěstlosti. Musí být hluboký a plný. Jinak je to
nepodařená prósa. »Poupě lásky« ne. »Zborov«
ano, ale počká do jubilea. Po »Zborovu« pište dál.
— O. M—ický: Dobré, pokračujte, hodí se. Jméno?
Třída? Adresa? — F. T. Ondráš: Jen »Rodičům«
snad někdy. Ostatní slabé. — O. S.: »Perpetuum
mobile« příležitostně. Více vtipu na méně stranách
vítanější. Piš a buď zdrav. — J. Z. Jes.: Vše při-
jato. To neznamena, abyste nepiloval a vystříhal

se co nejvíce planých rýmů; myšlenky bývají vždy
dobré. Třidu? — Stanislav R. H.: »Vánoční koleda«
v tomto čísle. Druhé dobré, ale moc dlouhé. Máme
jen 24 stran. Piš dál a zašli mi adresu. — V. Ka-
meník: »Zimní idyla« přijata. Když tak pišeš, ne-
bylo by ti možno poslat k tomu také krásný obrá-
zek? Rozmluva větrů slabá, ale dobrý námět pro
verš. — Odovjev: »První sníh« dobrý, ale dejte si
více záležet. Máte dobrou strukturu verše, ale ve
verši vašeho druhu musí být soulad. Ostatní slabší
a nečasové. — Josef Zeman: Těšime se opět na
něco krásného z Číny. — F. Rjepkin: Dobré, při-
jato, ale pište hutněji. Zvláště při veselých věcech.
— F. Hradil: Samozřejmě. Piš dál a také nějaké
drobnosti a zajímavosti.

Z koše: »Dvě Marie«: Podzim nečasový, do-
pis otištěn, ale adresu, prosím. — A. O. »Sirotek«
pozdě a dost slabé. Něco kratšího, snad bude
lepší. Jméno, adresu? — F. G. Piši to v rubrice
»Z koše«, ale něco uveřejním. Asi »Starého že-
bráka«. Podzimní slabší a jako ostatní již nedo-
bové. A napřesrok budeš mít jistě již lepší. Piš
po jedné straně! — R. Z.: Více vypravování při-
buzných, než literatura. Než pište dál a skutečnou
literaturu. Ztratil jsem adresu. — Ant. Lit.: »Upo-
mínka« bez myšlenky. — Gabriel M.: Předně Vám
chybí jméno, které musíme znát. Jinak by se mi
dost líbilo, třebaže konec by musil být změřen. —
Orion: Pokuste se o lidovou píseň. — S.: Jste bez
jména?
jr.

Pište po jedné straně papíru.

Pište adresu, třídu a vaše jméno celé!

Pište do rubrik!

Slibujeme vám tímto číslem,

že každé číslo vyjde včas,

že administrace bude bezvadná!

A co vy nám za to slíbíte?

Že zaplatíte do vánoc předplatné.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 4.

V PRAZE, V PROSINCI 1927

Vánoce 1927.

Opět a opět, skoro již 2.000 let, obraci křesťanství oči národů o vánocích tajemných svátcích, kdy věčné Slovo tělem učiněno jest, k nebeské záři nad kolébkou betlemskou a ke slovům andělským: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle! A nečiní tak nadarmo. Znova a znova theologové, filosofové, politikové, literáti a žurnalisté hloubají o jejich hlubokém smyslu a jejich uskutečnění. Donesla víra v novorozeneho Syna Božího lidem pokoj? To je otázka, která o každých vánocích znova se naskytá myslícím duchům.

Jak je tomu o vánocích 1927?

Náš národ a náš československý stát bude slavit vánoce 1927 v blahém vědomí, že naše nehotové ještě poměry stále víc a více se upevňují, že letošní rok znamenal zlepšení našich hospodářských a sociálních poměrů a že je dnes třeba největšího náporu převratných stran, aby v masách udržovaly stálý kvas revoluční nálady, aniž by však mohly se kojit nadějí, že by dovedly v dohledné době ohrozit klidný vývoj v Československé republice.

A valnou část zásluhy o toto vnitřní upevnění mají českoslovenští katolíci. Není proto divu, že letos po prvé od převratu slyšeli jsme z povolaných míst nové tóny vůči katolické tradici národní a že svatováclavské národní milénium má být slaveno oficiálně státně. Československý katolicismus, když prokázal svoji státotvornost, uznán byl i od protivníků za činitele kulturního, národ zachovávajícího, který od nikoho přezírán být nemůže, když na něm spočívá tíha, stavby naší budoucnosti.

Je na našem katolickém studentstvu, aby si uvědomilo tento stav věci a bylo si vědomo, že práci pro katolicismus prospívá národu a státu a tvoří hodnoty důležité pro celou budoucnost své vlasti. Československý katolicismus vydobyl si dnes svoje místo v národě a záleží především na budoucí katolické inteligenci, aby katolicismus v národním životě československém uplatnila v nových a dalších rozměrech a směrech. Katolické studentstvo má před sebou úkol krásný a velký!

Naše státní a národní situace není ovšem beze stínů. Události vnitřní i zahraniční, jak se projevují jednak neustálými aférami doma i venku, jsou známy. O vánocích

r. 1927 je obzor východní — Rusko a Asie — silně zachmuřen a státníci evropští i američtí možnost zápletek na Východě bédlivě započítávají do svých kalkulací. Všecky státy a národy znova zbrojí...

Pokoj lidem na zemi není dosud zabezpečen. Společnost národů má nekonečné nesnáze a obtíže, neboť křesťanství dosud neproniklo srdce lidská a pokoj na zemi může vyjít ze srdcí.

Un député bien connu M. le chamoine Světlík traite à l'occasion du Noël 1927 la situation internationale. Il vient à l'idée que la paix mondiale arrivera quand tout le monde et même la Société des Nations apprendra l'importance et le profondeur des mots: Pax hominibus bonae voluntatis.

Stanislav R. Hanáček:

Vánoční koleda.

Ježíšku drahý, maličký,
rozmilé robě —
svět se Ti klaní celičký
v půlnoční době.

S nebe jsi na svět sestoupil,
dáváš nám sebe,
hříšné bys smrti vykoupil,
získal jim nebe.

Spásy květ seslal prostičký
Pán Bůh nám v Tobě.
Svět se Ti koří celičký
v nynější době —,
Ježíšku, drahý, maličký,
rozmilé robě.

V. Kameník:

Zimní idyla

Bílo a ticho

Tajemné ticho chvělo se nad zasněženým krajem a mrazivým vzduchem šlo od hor k horám a dýchalo divnou náladu v širý horský kraj. Bělostné pláně ztrácely se kdesi v dálce v zamodralých obzorech a ukřívaly se v hlubokých údolích, na jejichž úbočích v hustých řadách jako strážcové ticha stály sněhem ověšené stromy. Zima vládla krajem. Poslední noční sněhová metelice zaoblila všechny ostré tvary v přírodě a oděla je v bělostnou sněhovou řízu, která nesčetnými půvabnými řasami a záhyby krásnila celý kraj a dodávala mu pohádkového vzhledu. Vysoko na modré obloze s místa na místo

jako včelky s květu na květ přeletovaly bělavé mráčky se zlatými okraji. Zářící slunečko v radostném úsměvu líbalo zemi na její bělostná, kyprá líčka a tak ji rozjařilo, že smála se miliony zmrzlých stkvoucích se krystalů. —

Touto krásnou sněhovou pustinou jeli jsme na lyžích. Rozvířený sníh sípěl pod ostrými hranami lyží a tetelivými oblouky rozstříkoval se na strany a v podobě prachu padal vedle vyryté stopy. Cesta za veselé nálady ubíhala. V průvodu větru sjeli jsme stráň a zase hmoždili jsme se výstupem na protější svah. A slunečko v radostném poskoku hopsalo po našich tvářích, smálo se

do očí, skočilo na hrud', sklouzlo na ruce a po holích svezlo se na sníh, a když ucítilo jeho chladný dotek, v mžiku přeběhlo na špiče lyží a mohutným přemetem přeneslo se zpět na naše rozpálené tváře. Laskalo a milkovalo se s námi a vykouzliho na lících růžové kytice. Již kynul vrchol a na něm sněhem zasypaná doubrava, v jejíž větvích hrálo slunce světelnou symfonickou skladbu. S bujarou radostí v prsou objeli jsme kolem ní a před námi byl opět sjezd. Hoj! Lyže jen sviští. Hola hoj! Vítr nás ovívá, vítr nás objímá, kolem nás burácí, kolem nás šepotá. Hrud' prudce se zdvihá. Štěstí, jásavé, radostné štěstí rdousí v hrdle každý radostný, divoký výkřik.

Mez, hop! — Dech tají se v prsou a divná radost z volnosti proniká hrudí. A hned následuje dusivý dopad lyží na sníh a zase šílený let s větrem o závod dolů do údolí. — Svah mírní se a přechází v rovinu. Prudký trh — kristiánka a již stojíme jako sochy. Prudce oddechujeme. Radost hárá v hrudi. Volnost a štěstí objaly srdce.

Před námi stojí osamělý kříž s Ukřižovaným. Zahrádka kolem něho je zavátá úplně sněhem a košaté koruny lípek, stmelené navátým sněhem v jeden chuchvalec, sklánějí

se nad rameny kříže, jakoby chránily tělo Kristovo před nepohodou. Divný pohled! To není trpící Kristus s trnovou korunou kolem hlavy! Rány jsou pryč! Zářící demanty sněhové lásky je políbily a kolem hlavy na hrstech trnové koruny vytvořily nádhernou aureolu, z níž šíří se na všechny strany oslnivá záře. Ohnivě paprsky jak šípy lásky pronikají k našim srdcím a boří v nich ledovou ohradu. Neznámá síla, tak něžná a krásná prochvívá celou bytost a šeptá láskyplným hlasem k duším. Láska Boží promluvíla a vzňala v srdcích háravé plameny Poznání. Přišlo Poznání! Krása a láska naplnily každíčký koutek roztoužené duše a ukazovaly tajemství krásného života. —

Odjížděli jsme k domovu. Ještě z dálky jsme se ohlédli. Uprostřed tichých plání stál kříž a na něm rozpjatý Kristus, symbol lásky, žehnající širému kraji. Poslední pohled a již uchopil nás mlčící les. — Lesní serpentinitou cestou sjíždíme dolů k domovu. Divná radost jako mocný geysír burácí v prsou a sněhový kraj mlčí, mlčí, mlčí.

L'idylle d'hiver: Il décrit les beautés d'un region en hiver et le charme saint de la croix qui est courveste de neige au milieu des champs loin des hommes.

Je třeba se modlíti. Vše ostatní je prázdné a pošefilé. Je třeba se modlíti, abychom snášeli hrůzu tohoto světa, je třeba se modlíti, abychom byli čistí, je třeba se modlíti, abychom obdrželi sílu čekání. **LEON BLOY.**

J. Křilín:

Příprava k vánocům

Víte, drazí přátelé, jaké přípravy dělá ten, kdo čeká nějakého vzácného hosta. Všechno se v domě čistí, věci musí býtli na svém patřičném místě, pořádek se usmívá přísně ze všech koutů. Neboť je třeba se připravit na příchod toho, kdo jest nám milý, nebo koho si, ať z důvodů jakýchkoli, vážíme.

A to, co platí v řádu přirozeném, platí i v řádu vyšším.

Blíží se svátky, které jsou nejradostnějšími v roce, svátky vánoční, vždyť nám připomínají nejvýznačnější událost v dějinách lidstva, narození Spasitele lidského pokolení, který přijde, aby vysvobodil člověka z okovů hříchu a uvedl ho do nového království. A Církev Kristova připravuje se čtyři neděle na tu slavnou chvíli, kdy si uvědomí svět, že

v Betlemě se narodilo dítě, které zachráni nejen národ israelský, nýbrž celý svět.

Církev nařizuje čtyřnedělní dobu adventu a ty, příteli drahý, který se každého dne několikráte modlíš: Adveniat regnum tuum — Přijď království tvé, se musíš zamysliťi, a musíš se připravit. Připraviti na příchod Ježíše Krista Krále, který se narodil v betlemské jeskyni.

Všimni si, milý příteli, jak Církev ve svaté liturgii mluví ke tvé duši po ty čtyři neděle, jež předcházejí adventu. Její řeč, řeč Matky milující a věčné, jest krásná a ukazuje nesmírnou její lásku k dětem i hluboké pochopení tajemství. Jest si vědoma vznešenosti okamžiku, v němž Panna bez poskvrny dává světu Spasitele, a jest si vědoma i při-

činy, jež způsobila Vtělení Syna Božího. Jest vyjádřena ve slovech, která pronesl později Kristus: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého dal, aby nikdo, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.«

Člověk jest velice slabý tvor, a Ten, jenž přichází na svět v Betlemě, jest Bůh sám. Proto Církev, mluvíc za člověka, pronáší v Introitu první neděle adventní slova důvěry: »K tobě jsem pozdvíhl svoji duši, můj Bože, a nebudu zahanben.« Říká tím, že přes všechnu svoji bídu a malost člověk má důvěru v to Dítě betlemské, které ho přichází zachrániti, a které mu zároveň ukáže cestu záchrany. Je to cesta přikázání Božích a cesta pokání.

Cesta přikázání Božích. Neboť Království Boží, které Ježíš Kristus založil, jest vybudováno na zákonech, kterým se musí podrobiti všichni členové říše. Pro všechny platí, není žádné výjimky. Ale jsou mnozí, kteří se neřídí těmi zákony, kteří se jimi neřídili ve svém životě a ve svých skutcích. Urazili nejvyššího Zákonodárce a ta urážka jest nesmírná, neboť Zákonodárce jest Bohem a jeho zákony jsou dílem nekonečné Lásky. A proto je třeba odpykati, je třeba litovati.

Hleď, příteli drahý, na tyto dvě věci a vztahuj je na sebe. I pro tebe sestoupil na zem Spasitel, i ty jsi údem jeho Církve. Zdaž jsi zachovával jeho přikázání? A když jsi je přestoupil, zdaž jsi dal zadostiučinění? Taž se sebe každý den, abys mohl v hodinu půlnoční zvolati vstříc přicházejícímu Dítku:

»Pane, připraveno jest srdce mé, které tě miluje.«

Svatý Apoštol národů, sv. Pavel, vybízí věřící, aby již ze sna povstali: »Tempus est de somno surgere — Jest čas, abychom se probudili!« volá, a s ním i Církev svatá. Jako by chtěla říci: »Křesťane, příliš dlouhou dobu jsi vězel ve tmách hříchu. Jakobys spal, nedbal jsi svého dobra a své spásy. Ale jest již na čas, abys povstal, abys se probudil, to znamená, abys se očistil.«

A ten hlas zaznívá v celé liturgii doby adventní. O druhé neděli prosí Církev, aby Bůh očistil, připravil srdce — purificatis mentibus — dí. Dává čísti kapitolu sv. Pavla ke Korintským o naději a o radosti v Kristu Ježíši, neboť přijde Ten, jenž přijíti má. — Vstaň, Jerusaleme, a pohleď na rozkoš, již se ti dostane od Boha tvého.

Na křtu svatém jsme se stali vojiny Kristovými, a jen tehdy vybojujeme vítězství svaté věci, když budeme dobře vyzbrojeni k boji. Na to nesmí zapomínat nikdo z nás. A hlavně ne nyní. Když mají vojini dobrého velitele, radují se z jeho příchodu a plesají jejich srdce, když ho uzří. Nuže, náš Vůdce přišel a uvědomujme si to. Přijímáme Ho do svého srdce, ať je to srdce čisté. Pak budeme mít krásné vánoce, a pak radostí bude plesati naše srdce.

Přijď království tvé!

La préparation pour Noël. Réflexions au sens de l'avent pour la préparation pour Noël.

Zdeněk Svoboda, žák 3. tř. obec. školy:

Hvězdička.

*Hvězdička maličká
na nebi stojí.
Do srdečka mého svítí.
Moji lásku vidí
k mé Majčičce,
i její lásku vidí ke mně.*

*I naši každou myšlenku
o rodičích,
které my tak rádi máme —
otce a matku.*

Není zoufalství a trpkého smutku pro člověka, který se mnoho modlí. To vám říkám já.

LEON BLOY.

Leon Bloy, stejně veliký spisovatel jako chudý člověk, který zemřel před desíti lety. 3. XI. 1917.

Velikost v maličkosti — božské spojení! Nikde není ta vzdálenost tak veliká, jako v jeslích, — kde se pojí Nekonečnost s nicotou, přirozenost božská s lidskou. A ten je hodným jména křesťana, u něhož vzdálenost mezi maličkostí-pokorou a velikostí-ctností, jest co největší.

P. Jan Ev. Urban.

P. Konstantin :

Byl Hus geniem ?

Otázka tohoto znění nebyla dosud, pokud vím, v českém světě od nikoho vědomě a jasně pronesena. A právě ona je otázkou nejdůležitější a odpověď na ni činí mnoho jiného zbytečným. Po pět století — ovšem s přestávkou doby protireformační a osvícenské — bylo o husitství s nejrůznějších hledisek disputováno a dosud se neshodly protivné strany v jednotném názoru na Husa. Zvláště celá dnešní »oficiální« věda u nás stojí takřka ve službách Husových, jakoby se teprve jím začínaly české dějiny, jakoby teprve on byl počátkem české známosti.

Příčinou různého nazírání na Husa — i u katolíků — je: 1. Rozmanité pojmání metafysických hodnot u lidí filosoficky a teologicky nedostatečně orientovaných, nebo termínů, které v ústech moderního člověka dostávají nepravý, zvrácený smysl.

2. Skutečný nebo domnělý nedostatek dokumentů pro náležité posouzení osob a doby, což dává často podnět ku smělym, pražskému mistru neobyčejně příznivým hypotésám.

3. Poměrně malá odborná vědecká práce v otázce Husově na straně katolické. Co se

vydává, je většinou literatura polemická nebo letáková a brožurová. Jsou ovšem od tohoto pravidla velmi čestné a skvělé výjimky.

Přece však je možno řešiti uspokojivě danou otázku o genialitě Husově, neboť úkol ten nežádá úzkostlivého vyšetřování dějinných podrobností. Stačí objasnění hlavních pojmů a odůvodnění názoru zaručenými, markantními fakty. Při řešení otázky netřeba si počínati vášnivě; naopak, možno si vésti velmi chladně; nemáme žádného důvodu popírati mravní a lidské hodnoty Husova působení, byly-li jaké, ale nevíme, proč bychom měli běžeti za stádem, vedeným nikoli střizlivými vědci, nýbrž fanatiky lži.

Kdo si zaslouží jména *genius*? Geniem nazýváme člověka, jenž zjevuje nové pravdy lidstvu. Bývá to duch, jenž novými myšlenkami tvoří novou epochu v některé oblasti kultury, jenž dává nové zákony na některém úseku lidské činnosti, jenž tak pohání lidstvo na dráze pokroku, že sám předstihuje práci generací. Známkou genia bývá úspěch. Úspěch geniův musí ovšem býti skutečný, nikoli zdánlivý, trvalý, nikoli míjivý; musí býti získán vnitřní průbojností činu geniova, nikoli shlukem jiných okolností, kterých on nevytvořil.

Subjektivními podmínkami úspěchu takového jsou:

1. *Originalnost*, původnost velkých myšlenek, čerpaných přímo z nitra myslitelova, třebaš nalézal zárodky a podněty v díle předchůdců.

2. *Snadnost tvorby* a s tím související síla ideje, která si na konec zjednává uznání všude a navždy, ačkoliv je jí snad na počátku bojovati s překážkami největšími.

Pokud jde o geniálního reformátora náboženského, tu je zásadní rozpor mezi námi a historiky liberálními. Liberalism staví, alespoň prakticky, všechna náboženství na stejný stupeň, proto nerozlišuje ani mezi náboženskými reformátory. My, katolíci, přesně oddělujeme náboženství jediné, jež obsahuje pravdu celou a plnost života mravního, od náboženství ostatních, jež všechna stojí pod ním a jsou vždy více méně neúplná a nedokonalá. Proto reformátor církve katolické může napravovati pokleslé mravy svých spoluvěřících, může i přidávati nové poznatky k jejímu učení — vlastně rozvíjeti to, co v zárodku bylo dáno již samým Kristem — nikdy však nemůže přidávati k učení církev-

nímu něco, co nevyrůstá z pokladů víry, bible a tradice, něco, co odporuje formálním definicím nejvyššího úřadu učitelského; jinak se reformátor stává kacířem a náboženským revolucionářem. Zato reformátor náboženství jiných má právo náboženství vlastní zdokonalovati podstatně i obohacovati je novými prvky heterogenními, nalezenými vlastním duchem neb vypůjčenými z náboženství dokonalejších. Abychom řekli pravdu, nežádá se od moderních lidí k pojmu reformátora nic více, než nová, nebývalá, jinak třeba sebe příkřejší myšlenka náboženská nebo mravní, třebaš objektivně neznamená pokroku; neboť moderní svět nezná objektivního měřítka, ana sama pravda prý je věcí relativní.

Nicméně i liberální posuzovatel se shoduje s námi v tom, že náboženský genius musí: 1. vynikati určitými vlastnostmi intelektuálními, 2. vyznamenávati se vysokou dokonalostí mravní, 3. míti zásluhu o neobyčejné pozdvižení mravní úrovně a mravního nazírání.

1. Husova genialita v světských oborech činnosti.

Přátelé Husovi rádi vynášivají jeho zásluhy o české duchovní povznesení na začátku 15. století. Jako pravý veleduch posunul prý českou kulturu na dráze pokroku o 1 nebo 2 století kupředu. Na tuto frázi skoro netřeba ani odpovídati. Vskutku byla posunuta zásluhou Husovou česká kultura, avšak nikoli vpřed, nýbrž — jak pevně mám zato — do dob starověkého nebo středověkého asijského barbarství. Že Husovo osobní nadání nebylo podprostřední, třeba uznati. Že by však neslo na sobě známky geniality, ať v duchovních, ať ve světských oborech lidské práce, popírám rozhodně. Mnozí jsou nadmíru vynalézaví v odhalování geniálního prvenství Husova v různých věcech, ale je s podivem, že nejsou tak všímaví u jeho protivníků. To samo jest důkazem apriorismu, podle něhož všecko, co je Husovo, je veliké, protože je to Husovo. Buď tomu jakkoli, úžasná zkáza české minulosti před husitské je věc, která je úplně mimo kontroversi. Kdo ji zavinil? Bezprostřední příčinou její byly války husitské. Tyto války byly jen plným vzplanutím revoluční jiskry, zaseté vystoupením Husovým proti církevní autoritě, a jeho učením o hříchu těžkém, jenž zbavuje duchovní pravomoci, pána majetku, vladaře světského práva

vládnouti. Pochodeň válek husitských, Husovou rukou zanícená, zničila všechny zásluhy, jichž si snad získal v některém oboru vzdělanosti. Vždyť vinou válek husitských zhynula u nás téměř všechna civilisace. Kdybych sám chtěl líčiti spousty, jaké natropili boží bojovníci, snadno by se mohlo nevěřiti. Nechť tedy mluví jeden ze předních znalců husitství, Husův ctitel, velebitel husitských vojsk, Fr. Palacký:

»Ociťujeme se náhle v době, kde poň heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechtnosti a hříchy. Povražděno lidu statisíce, zbořeny hradby, vyvrácena města, popáleny vesnice, popleněny celé krajiny a obráceny ve spousty. Fanatismus náboženský protrhal všechny společenské svazky, vyvrátil starodávné základy státu, zničil utěšené květy nauk a krasoumy, zdivočil myslí a zmařil blahobyť obyvatelstva na dlouhý čas. Kdo pojme a obsáhne myslí, kdo popíše všechny zlořády a neřesti, všechny pýchy a ukrutnosti, všecka utrpení, bolesti a křiky, pláče a úpění v palácích a i chatrčích té doby? A kdo by měl to srdce, kochati se ve zjevech takových a přáti sobě obnovení jejich?« (Dějiny národu čes. 3/1, 229-230). To praví »Otec českého dějepisu«. Dobyl-li si Hus, třebaš až později, pochopitelných sympatií odkatoličtěního světa, musil to draze, nejen nábožensky, nýbrž i kulturně a politicky zaplatiti český národ. Ztrátami, jež národ utrpěl, nebyla vinna v znešenoš ideálu Husova, nýbrž jeho nepromyšlenoš a nedomyšlenoš.

2. Genialita Husova v reformě náboženské.

A) Hus nemohl býti geniálním reformátorem, poněvadž neměl žádoucíných schopností intelektuálních. Neměl potřebné a nezbytné samostatnosti v posuzování reformační literatury. Chtěl z ní s počátku dobré věci, ale neměl dosti theologického rozhledu, aby promyslíl cizí nauky do důsledků. Nedůstojná závislost Husova na anglickém nespokojenci Viklífovi zavinila, že Hus hájil nauk zřejmě pošetílých, na něž by ho vlastní jeho zdravý rozum sotva byl přivedl, a že nejednou kolísal mezi svým přirozenějším názorem a adoptovaným učním neomylného kacíře.

K tomuto přirozenému nedostatku ducha Husova přistoupila, jistě aspoň po roce 1410., kdy se v srdci rozešel s církví, bludná víra, která dle katolického a tudíž objektivního názoru každou reformu infikuje v ko-

řenu. Do doby sněmu kostnického chybil Hus v nauce o svátosti oltářní; učil kacířsky, že kněz neodpouští, nýbrž pouze ohlašuje odpouštění hříchů; hlásal, že dobré skutky v nemilosti vykonané jsou hříchem, přísluhovatei svátosti že musí býti predestinován a v milosti, jinak že svátost je neplatná. Hlavně však pobloudil Hus v učení o církvi; učil, že k církvi katolické patří pouze predestinovaní. Tímto přesvědčením byla zatemněna viditelná autorita církve a popřen i učitel'ský úřad církve. Písmo sv., samozřejmě jen, jak on mu rozuměl, stalo se Husovi jediným zdrojem víry. Katolický formální princip víry, nejvyšší učitel'ský úřad, Hus zamítl a tak otevřel bránu nekrocenému sektářství. Jest patrno, že Hus nepřinesl náboženství žádných pozitivních hodnot, nýbrž jen popřel to, co bylo v církvi velikého, nevyhnutelného a věčného, a je tudíž dalek geniálního náboženského myslitele.

B) Hus nemohl býti vynikajícím reformátorem pro své nedostatky charakterové. Mluví se často i na straně katolické o mravní bezúhonnosti Husově. Je jisto, že Hus vyniká nad reformátory jiné, na př. nad reformátory německé 16. století. Při tom se však »zapomíná, že i pokora a poslušnost jsou křesťanské ctnosti« (Palacký), jimiž má vynikati každý kněz, tím spíše reformátor, ano, právě toto jsou ctnosti, jež rozeznávají nápadně pohana a kacíře od křesťana. Pýcha Husova — nyní modla jeho ctitelů — měla zatím v zápětí nečtnosti nikoli nepatrné, nýbrž základní a velmi nečestné: nespravedlnost, obojetnost a přetvářku, lichotivost na jedné a slabost na druhé straně.

C) Samy úspěchy reformační činnosti Husovy nesvědčí nikterak o jeho genialitě. Trvalá reforma mravní závisí na pevném základě dogmatickém, na určitém pevném učení, zaručujícím zachovávání obecných mravnostních norem. Hus však tuto základnu mravního života nadobro roztříštil svým popřením učitel'ského úřadu církve, takže nastoupilo místo autority jedné, množství autorit jiných: autorita university u mírných kalíšníků, autorita rozumu u Táboritů, autorita násilí u všech silných osobností husitství; a kolik bylo jednotlivců, tolik bylo autorit, jež se vzájemně kaceřovaly a vražděním a upalováním potlačovaly.

Je třeba doznati, že přední snaha reformy Husovy, náprava kněžství, u jeho stoupenců selhala úplně. Mluví o tom auten-

tiické zprávy. Je známo, že kněží husitští byli až na malé výjimky hluboce nevzdělaní, bývalí ševci a krejčíři, kteří bradatí, neostříhaní v rouše vlastním mši sv. sloužili.« (Neuman: Z dějin bohoslužby v době Husově, 224.) Konsistoř utraquistická sama o nich doznává, že by se mnozí z nich lépe hodili za kováře a řezníky. (Č. Č. M. 1875, str. 44.) A jejich mravnost? Dostatečně ji vyličuje upřímný přítel Husův M. Křišťan z Prahatic, v dopise knězi Korandovi: Na všech stranách vystupují naši (t. j. husitští) kněží opilí, rozkošničtí a nadmíru pohoršliví. (Neuman, tamže 103.)

Konečně se snažil Hus o reformu lidu! Lid český byl rozeštván osobou Husovou a vedle hospodářských a fysických nesnází trpěl velikým poklesem mravním. Hus je si alespoň nejasně vědom následků svého jednání a přece se jim nevyhýbá. Po marném pokuse o smír mezi viklefisty a konservativisty r. 1413 píše Křišťanovi: »Rozštěpení národa,

nevěřím, že by mohlo býti uspáno, poněvadž musí se naplniti proroctví Kristovo, který nepřišel, aby pokoj uvedl, ale meč.« A výsledek tohoto nového evangelia? Běduje nad ním Palacký v Dějinách nár. čes. 3/1, 229: »Pod heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechtnosti a hříchy, utuchla láska, probuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, spácháno hrůz a ohavností bez počtu...«

To je v nejhrubších rysech Husova činnost reformační. Není to žádoucí ovoce geniálního působení k nápravě mravů, ale plod destruktivní anarchie myšlenkové, již následující věky směji snad odpustiti, ale nikdy blahorečiti.

Hus était-il génie? Un savant bohème bien connu en jugement critique du travail de Hus vient à la conclusion, qu'il est douteux, s'il peut être traité au moins comme génie.

Josef Zeman, misionář

Nejnovější činští mučedníci.

Posledním rokem byla veliká země čínská velmi rozbořena, alespoň v jižní své části, následkem občanské války. Kantonské vojsko, na popud ruských bolševických rádců a vůdců, zničilo mnoho kostelů a kaplí, způsobilo mnoho příkoří a útrap misionářům, kteří často byli nuceni přihlížeti, jak plody dlouholeté práce propadaly zkáze a na konec ne jeden nucen opustiti jen zbylé zříceniny!

Celý svět ví o zavraždění a zneuctění Evropanů a Američanů obého pohlaví v městě Nanking, nedaleko Šanghaje, při zabrání města revolučním vojskem, při čemž zastřeleni rovněž dva misionáři z T. J., P. Dugoût, Francouz a P. Vanara, Ital, dva učenci, kteří byli profesory na tamějším ústavě. Méně znám jest snad osud jednoho čínského kněze a mladého křesťana ve zdejší provincii Kiangsi, daleko ve vnitrozemí. Po obsazení revolučním vojskem všude zřízeny společnosti, »sověty« dělníků, rolníků a zvláště studentů, kteří se nad jiné vyznačovali horlivým šířením nových nauk, směřujících hlavně proti cizincům a proti náboženství. V městě Wan-ngan, kde byl popraven P. Hou (čti Hú) s oním mladým křesťanem, studenti stále, zvláště v neděli, pronikali do kostela, kde lepili na zdi protináboženská návěští a konali přednášky

v témže smyslu. Dne 17. dubna 1927, na Hod Boží velikonoční, jejich jednání bylo drzejší a nesnesitelnější, což velice těžce nesli tamější křesťané (kteří jako všichni obyvatelé jihu mají horkou krev), takže P. Hou je vybizel k trpělivosti, což všichni ochotně přijali a slíbili plniti.

Na pondělí velikonoční studenti se vrátili do kostela k nadávkám a pronásledovali kněze až do jeho příbytku; křesťané se jim postavili v cestu, při čemž povstala hádka, od slov došlo k činům, až jeden křesťan lehce poranil jednoho ze studentů v boku.

P. Hou, dovědév se, že jeden student byl křesťanem raněn, hned poslal svou navštívenku otcí raněného s prosbou o smírné jednání; byv odmítnut, dostavil se osobně k představenému policie, chtěje s ním o věci vyjednávat. Studenti, spatřivše kněze, ho svázali jako »pravého« (domnělého) původce poranění jejich soudruha. Svázaného pověsili provazy na jevišti, uprostřed města, kde pohané hrávají své komedie na počest modlám. Mladý křesťan, který byl ministrantem P. Hou, přišel k místu, kde byl tento vystaven na odiv, byl také poznán, svázan a rovněž s knězem pověšen po několik hodin, zatím co studenti konali před sběhnuvší se luzou přednášky, jejichž obsah

lze si snadno domyslet. To bylo o poledni. O třetí hodině byl kostel a dům misijní úplně vyloupený. Večer byli oba zajatci vedeni do soudní budovy města Wan-ngan.

Při výslechu P. Hou prostě dle pravdy hlásil, že neměl žádného podílu na poranění studenta, za to byl zbit do krve pochopy a studenty před shromážděním asi sta revolucionářů. Ubohý Otec vzýval ve svých mukách sv. jméno Ježíš. Po něm mladý křesťan byl ještě více ztrýzněn, načež oba odnešeni do vězení, jelikož nebyli schopni chůze. Soudce po velmi zběžném přelíčení se ptal telegraficky představených v hlavním městě Nanchang (čti Nančang), odpověď zněla: »Jedněte dle vůle lidu.« Tato vůle »lidu«, několika zběsilců, byla odsouzení k smrti, což vykonáno. Z vězení psal ubohý trpitel slova: »Z lásky k Bohu a k mým křesťanům jsem byl uvržen do vězení. V noci 18. dubna jsem byl zbit padesáti ranami. Připravil jsem se k umučení, pročež se nikterak nermuňte, jen vás a křesťany prosím o modlitbu, vyproste mi síly od Boha. Zemru-li, uvidíme se opět v ráji. Mé ruce jsou svázané.« Na opačné straně lístku napsal: »Onen Wen Chang (bývalý učitel v misijní škole, odpadlík) je vpravdě jako ďábel, zlořečil mně a nutil mne k odpadu od víry.« Téže noci byl hrdinný kněz i mladý jeho křesťan odsouzeni k smrti zastřelením.

Tragedie jejich trvala několik hodin. — Ráno se shromáždilo několik tisíc členů různých sovětů, vězni vyvedeni a v průvodu celého množství kráčeli k popravě. P. Hou naposled žádal soudce o spravedlnost, který mu v odpověď strhal oděv s těla, takže šel k popravišti jen ve spodkách. Tu se obrátil hrdinný kněz horlivou modlitbou k nebi o

pomoc a sílu, volaje hlasitě: »Ježíši, Maria, Josefe, spaste mne!« Načež se horlivě modlil celou svou křížovou cestou, což vzbudilo jen smích okolo kráčejících revolucionářů: »Jelikož volá Ježíše, proč ho Ježíš nevysvobodí, jde k smrti, nač se ještě modlí?« tak se rouhali. Dospěvše na popraviště, kázali P. Hou kleknouti na kolena, dva náboje ho těžce zranily, zemřel po několika hodinách smrtelného zápasu. — Mladý křesťan, prvním výstřelem těžce raněn na rameně, druhý chybil, takže nebyl ještě mrtvý, když ho položili do rakve, vedle P. Hou, přikryli vrstvou hlíny, takže okolojdoucí slyšeli ubohého mladíka sténati, za živa pohřbeného. Pohané jsou dodnes, jak je líčí sv. Pavel v I. hl. listu k Římanům, zvláště: »bezcitní, nesmiřliví, nemilosrdní« (v. 30).

V den poprav byl hrozný nečas; vracel jsem se právě z misii v okolí města Nanchang; zuřivý vítr hnal déšť a mraky, plázcí se u samé země. V městě Wan-ngan mnoho pohanských obyvatelů nesouhlasilo s popravou, pravíce, že »nebe samo zavrhuje takové jednání« (hrozný tyfon jim byl jaksi výrazem »nebes«, vyšší moci). Revolucionáři a studenti však se smáli, ať prý se to nebi líbí nebo ne, musí býti zastřeleni. —

Jak vidíte, drazí přátelé a čtenáři »Jitra«, dlouhá řada mučedníků pravdy, počínajíc oním Velemučedníkem, vykrvácevším na kříži, až dodnes stále pokračuje. Než jako vždy, krev mučedníků jest semenem křesťanů, jak pravil Tertulian. Božský Spasitel ukázal příklad a dal pravidlo: Zrna, které padne do země a zhyne, vydá mnoho plodů!

La Chine. Parle des martyrs des missionnaires au Chine.

Jan Zdeněk Jesenský:

Osud

(Povídka ze studentského života.)

I.

Byl poslední den prázdnin — neděle. Už večer se skláněl do kraje. Krvavé slunce právě mizelo za tmavými, lesnatými chlupy a posílalo poslední své paprsky v kraj. Maří viska uprostřed lesů dýchala klidem, jenž se nad ní táhl, jako ty šedé mlhy, co klesaly na černé lesy . . .

Šero už dralo se do tichých jizbiček. — U Korejsů seděli všichni pohromadě: otec s matkou, syn, doktor práv, a jedenáctiletý Josífek. Radili se o Josífkovi. Že půjde na

studie do gymnasia, to už bylo jisté; ale mají ho dáti do semináře? Syn odporoval, on že těž nebyl v semináři, ale otec a matka horoucně si přáli, aby se stal knězem. A tak rozhodli: »Půjde do semináře, bude knězem!« Josífek přijal zprávu mlčky. Bylo mu konečně jedno, zda »potom« půjde na práva či na theologii. Nechápal ještě toho velikého rozdílu. Těšil se jen, že půjde do města, na studie, jak stoupne ve vážnosti svých kamarádů ze vsi! Nevěděl ještě, co je to stesk po domově, až ho obklopí a přivítají cizí tváře,

cizí oči, jež ho nikdy nepochopí v jeho stesku, ne, představoval si vše v krásnějších barvách...

Radostně vyběhl ven, prošel všechna svá zamilovaná místa, rozloučil se s domácími zvířátky a pak šel spat, klidně, ani si nevzpomněl na zítřejší loučení. Usínal s úsměvem štěstí na rtech.

Slunce ještě spalo za horami, když otec ho probudil. Matka už připravovala snídani. Oblékl se rychle a brzy stál hotov na cestu. Otec vzal jeho drobné zavazadlo a pobídl k odchodu. Josífek šel k matce; přivinula ho k sobě, dala mu poslední kříž a políbení na čelo... a tu po prvé cosi tísnivého proběhlo jeho duší, cosi mu sevřelo srdce a do očí mu vskočily slzy. A pak šel..

Cesta vlakem uběhla rychle a o sedmé hodině ranní stáli na městském nádraží. Otec ho zavedl do semináře. Šel radostně, bylo mu až do skoku však, jak ho obklopily chladné stěny semináře, ty dlouhé a prázdné chodby, tiché a šeré, zase cosi jako stesk mu sevřelo hrdlo. Chtěl cosi říci, ale vtom přišel představený semináře a pohlédnuv na něho s vlídným úsměvem, dal se do řeči s jeho otcem. Josífek zapomněl v tom úsměvu na tu stísněnost, jež ho obklopovala, a vzpomněl na domov. Procítl, až když se otec k němu obrátil a byl na odchodu. Vyprosil si ještě, aby směl otce doprovodit na nádraží. Šel s nimi jeden starší seminarista, aby Josífka doprovodil zpět. Stáli u vlaku. Josífek byl skleslý. Nemluvil. — Vtom bylo dáno znamení, otec ho rychle políbil, vstoupil do vlaku. a kola se hnula. Josífek hleděl za mizejícím vlakem, až zmizel. A tu ten malý stesk se v něm probudil, zaplavil jeho duši. Josífek se rozplakal. Nevěděl ani, jak ho jeho kolega vedl do semináře. Chtěl pak zase vyjít si do města, aby trochu zapomněl, ale bylo mu řečeno, že musí už zůstat doma. Zmkl, oči jeho se zaleskly, malé pěsti jeho se sevřely a do duše mu vlétlo cosi, malá jiskra: první odpor k semináři a k theologii..

II.

Roky ubíhaly, Josífek byl už v sextě. Ale nebyl to už onen Josífek, který s úsměvem a radostí v duši šel na studie do semináře. Změnil se mnoho. Bylo mu vše tak smutné ve studených chodbách semináře, tak teskně mu v nich bylo, tak divně, když viděl, jak jeho kolegové večer se baví na korse,

navštěvují taneční.. Ta malá jiskra, co zapadla hned prvního dne do jeho duše, ta rostla, mohutněla, až vyrostla v plamen

Tu jednou — bylo to po návratu z vánočních prázdnin — byl v divadle a tam poznal dívku. Byla tak hezká, ba krásná, a tak milá. Imponovala mu, stala se rázem jeho ideálem. Věděl však, že nesmí jakožto seminarista chodit s dívkou, ale jeho rozbouřená duše chtěla se tomu »přežitku« opřít. Dal si s ní schůzku a chodil s ní dále. Až jedenkrát, byl poslední den školy před velikonočními svátky, šel se svou dívkou parkem. Tu proti nim krácel starší pán. — Jeho dívka náhle umlkla a zarazila se. a po chvíli řekla, že je to její — otec. Josífek pozdravil. Zraky obou se setkaly, jedny plné nenávisti, druhé rozplývající se v touze a strachu. Otec zavolal svou dceru! Josífek zůstal stát, nehybný jako kamenná socha. Viděl, že otec svou dceru plísnil. Nerozuměl však slovům, ale jedno přece zaslechl. Bylo to: ošumělý! — Tváře jeho zrudly, duše jeho se bolestně sevřela. Pohlédl na sebe, na své šaty ach, ano! Bylo tomu tak, byl ošumělý, ten jeho svrchníček i jeho šaty! — Ale co na tom, vždyť on ji má skutečně rád! Ale je ošumělý! Je žebrák! Cítil na tváři tu pohanu, to slovo ho dusilo. Nestaral se již o svou dívku, ale prchal pryč, jako štván někým utíkal na osamělé místo a tam usedl. Opřel hlavu do dlaní a zaplakal. Ne smutkem či bolestí — ale hněvem, že musí být v semináři. Ó, kdyby byl volný, měl by kondice, měl by peníze, vlastní peníze, lépe by se šatil, nebyl by tak ošumělý. V jeho očích vzplanuly ohně, jiskra odporu v duši vzrostla v plamen, ztrávil poslední záblesk sympatie k theologii a z jeho rtů vylétlo prudké »Ne!« »Ne, nikdy nebudu knězem, vystoupím, budu si vydělávat hodiny, postavím se vstříc životu i osudu a ukážu pak lidem, že už nejsem ošumělý, že už nejsem žebrákem. Ano, udělám to! A šel domů

Byl už večer. Ani toho nepozoroval. Přišel za tmy do semináře a byl už očekáván. Zavolali ho k prefektovi, jenž se ho ptal, kde byl. Mlčel! Jen jeho oči svítily podivným leskem a v hlavě mu hučelo: »Co se mne ptají, co je jim po tom, a ostatně — už tu dlouho nebudu, jen co se vrátím z prázdnin!« Prefekt ho propustil — aby prý se vyspal. Josífek šel. Ale v hlavě měl už úmysl jiný: Nevrátí se! —

III.

Druhého dne jel domů. Přijel dopoledne. Přivítali ho radostně. Josífek snad ani nepozdravil. »Za co? Za to, že ho poslali do semináře, za to, že musil snést tu pohanu?« To slovo ho ještě páliło. Při obědě byl skleslý. Zpozorovali to a ptali se ho. Ale Josífek mlčel, ještě se neodvažoval, až přece — když tolik naléhali, řekl to, ale jen tiše a rozčileně: »Maminko, tatínku. Já už se do semináře — nevrátím!«

Matka sklesla na židli, otci zasvítily oči: »Co jsi to řekl?« a postoupil blíže. — Josífek byl už zase klidný. »No — že už se do semináře nevrátím!« — »Tož ty tak!« zahřměl otec, »ale pak nedostaneš ani krejcaru, můžeš jít!« — Josífek vytřeštil zrak, jakoby nechápal otcových slov, ústa se poněkud pootevřela, jakoby chtěl něco říci. Nepromluvil. Vstal od stolu a odešel připravit se na zpáteční cestu. Matka přišla za ním, uplakaná, a prosila ho, zapřísahala ho, aby jim té hanby nedělal. — »Já nemohu jinak,« zašeptal Josífek. A tu ho aspoň přemluvila, aby přes svátky zůstal, že otec se jistě udobří. Svolil a zůstal.

A velikonoce uběhly. Otec byl neoblomný. Jen bratr mlčel a nedomlouval mu. On jediný ho chápal. I matka už se smířila. Jen otec... Přišel poslední den. Josífek odjížděl, matce i ruku políbil... Vtiskla mu do ruky všechny své úspory. Přijal je a šel. —

Najal si prostý a laciný byt. Dostal kondice. A vzal si jich mnoho. Utíkal z jedné do druhé. Mnohdy se uhnal. Přišel pak večer zchvácen a uštván domů, napolo hladový, a teď se učil, dlouho do noci, aby udržel aspoň vyznamenání. To vše mu ubíralo ponenáhlu síl; zbledl a zesmutněl. Cítil se šťastným, ale uvnitř cosi tajemného mu šeptalo: »Neměls to dělat!« — Bojoval, potlačoval ten hlas. — »Vždyť jsem šťasten,« říkal si. Ale marně. Přicházel vždy znovu.

A přišly hlavní prázdniny. Pozvali ho domů, aby prý přijel. »Myslí snad, že jsem se rozhodl jinak, ó, to se mýlí!« vybuchl při čtení dopisu z domova. Ale přijel, tichý a zamklý, jakoby mírný, ale neprosil za odpuštění. O své věci se ani nezmínil. Otec se stále hněval. A tak prchly prázdniny. — Zase odjel. Nabral si hodin, že sotva stačil. Dokud bylo teplo, nevadilo to. Ale přišla zima. Vyběhl vždy rozehřátý z teplých pokojů ven od zimy a utíkal do druhé hodiny. Uhnal se a zachladil. Už před prázdninami nebyl zcela zdrav. A teď se jeho zdraví ještě

zhoršilo. Ale mlčel, pracoval a bojoval. I bytná jeho si už všimla jeho bledých tváří. — »Ne, nepůjde to tak dále, pane Josífku. Pište domů!« — »Nač, to přejde?« byla odpověď a zas se zabořil do knih ve studené světničce, zabalen do chatrného svrchníku. Ale ponenáhlu pozoroval sám, že nevydrží. Pouštěl hodinu za hodinou, jen ty nejlepší si nechal. A jednou, přišel uštván večer domů a sedl ke knize. Byl silně nastuzen, rozkašlal se těžce a bolestně. Tu ucítil cosi teplého a sladkého v ústech. Vztáhl ruku ke rtům, prsty se začervenaly — krví. Krev! — zahučelo to v jeho uších, hrůzou se oči rozevřely, hlava se zatočila a Josífek v bezvědomí klesl k zemi. Bytná uslyšela pád... Vešla — a našla Josífku na zemi. Odvezli ho do nemocnice...

IV.

Třetího dne přijeli jeho rodiče se synem. Nebyli připuštěni. Josífek ležel stále v prudké horečce. Stále prý jen šeptá: »... odpusťte mi, maminko a tatínku, já vše napravím, stanu se knězem!« — Při těch slovech se setkaly zraky otce a matky. Odešli mlčky.

Čtrnáct dní zmítal se v horečce, pak nastalo zlepšení, ale jen zdánlivé. Byl to poslední záblesk života. Přišli rodiče. S pláčem se vrhl matce i otci kolem krku, zlíbal jejich vrásky a prosil za odpuštění. »Ó maminko, tolik jsem vytrpěl. Stále jsem viděl obraz Ukřižovaného a slyšel slova: »Proč jsi, synu, mnou povrhl?« — Ale nepovrhl jsem, budu knězem. odpusťte mi jen!« — A odpustili. Těšili ho, až přijde jaro, až bude léto, uzdraví se. Ano, nastřádají peníze, pošlou ho k moři — bude žít! Úsměv přelétl jeho rty — úsměv radosti — vžil se už do těch snů budoucnosti a zapomněl na přítomnost!

A dni vlekly se pomalu, odměřeně, jako tikot nástěnných hodin. Jednou dostal zase chrlení krve, zeslábl hrozně. Zavolali rodiče a odvezli ho domů. Bylo to prvního března.

Přišel jednadvacátý březen — první jarní den — Josífek umíral. Ležel doma, bledý, němý a zrakem zíral ven na náves, tam dál na lesy a hory. Vzpomínal... jak se tam kdysi toulal, ano, to byl ještě hochem, to nevěděl nic ještě o smrti!

Kolem seděli rodiče a bratr. Byli zničeni a tiší. Matka plākala. Josífek byl už zapařen. Zlatá koule sluneční už se dotýkala horských hřebenů... poslední paprsky od-

razily se od otevřeného okna, ozářily napo- sled pokojik... a slunce zhaslo. Rty Josí- kovy vtom zašeptaly tiché »Sbohem« a duše jeho letěla oknem za zapadlým sluncem. — Zemřel, smířen s rodiči i s Bohem!

Třetího dne měl pohřeb. Obloha byla zatažena, den byl nevlídný. A pohřeb byl tak krásný. Tolik lidí bylo i jeho kole-

gové. Hodil jsem též hrst hlíny do jeho hrobu a odcházel jsem smutný, na rtech poslední sbohem!...

Le sort. La tragédie d'un étudiant qui à cause des amusements mondaines ne veut pas devenir prêtre et le désire après, au moment où il vient de mourir.

J. Z. Jesenský:

Matčiny oči.

(Mé matce.)

*Tak často, v kraj když večer padá
a šero tajemné v můj pokojik se ukrádá,
sám doma v zadumání tichém dlívám
a otevřeným oknem ven se dívám,
na modrou oblohu, tam co se klene,
tam na ty bílé hvězdy roztroušené
po temném nebi. a tu se mi zdává,
že z šera naklání se něčí hlava
Ó, znám ji! Znáš ty milé dobré tahy,
ó, znám já obličej ten nad vše drahý,
ó, znám ty drahé, láskyplné oči
— ty tiché, jasné hvězdy dvoje —
kol' nichž se všechny myšlenky mé točí,
ty oči má jen drahá matka moje!*

*Má ruka ke rtům potichu se blíží
a posílá těm očím políbení.
Vtom sen však v krutou skutečnost se mění.
zřím zas ty hvězdy, nahoře co svítí
na temném nebi. jak se chvějí, třpytí.
... a dvě mi právě v okno tiše shlíží ...*

Pipini

Putování na „Pax Romanu“

(Momentky skoro pravdivé.)

»Kladu ti ruku na srdce, Pepíku, přijď mi zítra ráno v 8 hodin ve Varšavě naproti na nádraží.« Kývl jsem a zaslzel, neb slova poslední, pronesená v matičce Praze mým drahým kolegou, předsedou JUC. Jaroslavem Markesem, až v srdce hloub mi šla.

*

Tááá-ta-ta. . . tááá-ta-ta. (rychlíkový vůz značky Praha—Petrovice—Dzedzice—Warszawa, čtyřosý) tááá-ta-ta... Čáslav: »Bud' zdrav, Suku, tady, tady...« — táá-ta-ta Přerov: »Jurčo, slečno, Sviťo.« Táá-ta-ta. Warszawa.

*

Druhý den ráno jsem měl snahu tu nejupřímnější se ustrojít a jít na nádraží. (Jarko, ve Varšavě jsi mi nevěřil, věř mi alespoň

dnes.) Chtěl jít se mnou též kolega Jurča. Ale člověk miní... a tak na konec, aby vůbec k vlaku někdo došel, vypravil se Jurča sám. A šel. Asi v 9 hodin jsme se dostali my do města na snídání. Celou cestu, jako malé dítě, těšil jsem se a chvěl, jak padnu do náručí svému drahému Járovi. A co čerí tu nechtěl mít, Jurča sám a cestovníci nikde.

»Nepřijeli,« vysvětlil nám Jurča lako- nicky.

A když jsme se vrátili ze snídane, koho nevidíme, jako Dra Plocka s Markesem, ani se blíží krokem vláčným a neveselým k nám. Čekal jsem pohromu, která nastala, ale záhy se vysvětlila. Náš milý, předrahý Jurča, jako rodák z Hané nad Moravou na Moravě počítal: 20 grošů je peníz, který mohu ušetřit,

když půjdu na nádraží pěšky a ne tramwayí. A tak ráno, když jsme ho poslali na nádraží, vypravil se z Akademického domu v ulici Grojecké, 4 km vzdálené od centra města na nádraží — p-pě-pě š k y.

Rozumí se, že tam včas nedošel a že »on za to nemohl«, neboť pak nám stále vysvětloval: »člověče, pohleď se... člověče, pohleď se... ale přece... ale přece... no jó... přece... já...«.

Nastalo jednání kongresové a tím hádání pravdy a lži o vládu a panování jich. Neboť pan Maďar z Bratislavy řekl, co říci neměl, a co zavdalo příčinu, že jsme ostentativně opustili zasedací síň. Pak bylo dlouhé vyjednávání, které vedlo v neděli odpoledne k takovému usnesení naší delegace. My zde máme s tím panem Maďarem ze všech delegací nejvíce práce, protože tímto okamžikem přesně dodržujeme heslo jak k dílu, tak k jídlu.

To se ukázalo v Bielanech.

Jedem tramwayí číslo 1 na statek. A tu já v duchu jsem se tázal a badal, cože by jsme na tom statku mohli dělat. Ale za chvíličku přiskočil kol. Svitavský a prál, že i on v duchu badal, co tím »statkem« míní dosíci, a on prý to není selský statek, ale loď. »Hurá, hurá!« zvolali jsme jednomyslně. »Po lodi do Bielan.«

Cesta byla pěkná, lepší byla svačina v klášteře v Bielanech. Káva, kakao, čaj; zákusky, buchtičky, ovoce (jablka a blumky); zmrzlina.

Nastalo fotografování, pobízení a nucení, že nic nesmí zůstat. Se Svitavským jsme chovali obavy, aby u jednoho Holanďana nenastalo — bolení nebo zmrznutí. Později jsme se dozvěděli, že tytéž obavy chovala trojice Dr. Plocek, Jurča a Markes. Zdali o sebe či o toho Holanďana, není nám známo. Mohli jsme pouze konstatovat, že oni na něho nemohli vidět.

Všichni již jsme seděli na »statku«, ale siréna neustále na popud kol. Svitavského a celé čl. delegace píská a svolává. Seděl jsem na zádi s kol. Poláky a v duchu myslím: »Koho asi?«

Nic.

Rozhučely se stroje a náš statek brázdí temně modrou hladinu líně se valící Visly.

Blížili jsme se k Varšavě a já jsem se šel podívat, co dělají vpředu. Jen mne spatřili, spustili obrovský řáhol. Myslili, že jsem tam zůstal a proto nechali zvlášť k vůli mně pískat.

Šťastní mojí přítomností a bez obav, že v Bielanech »zmrznu«, jak se domnívali dříve, vesele jsme vyhlíželi Varšavu.

Jejich starost jsem jim chtěl oplatit a nabídl jsem nejstaršímu kol. Dru Plockovi blumku, ale nepochodil jsem. On začal tahat ze šosu žaketu blumky lepší, než jsem si vybral já. A myslíte si, že alespoň slečna si ode mne vzala koláč. Kdepak. Pohrdla, protože měla plnou taštičku cukroví. Zastyděl jsem se, že naše delegace odnesla půl Bielan. Ale, co jsem viděl vedle na lavicích? Francouzi, Belgičani, Holanďané, všechno to chroupalo, ať cukroví či ovoce. Nesmí nic zbyť! Tož nezbylo. Necht' ještě dlouho žijí Bielan. Sto let, sto let, nech žije, žije nám! Tak by to zazpívali Poláci.

*

O tom jste neslyšeli, jak chtěl Markes zadarmo vozit ve Varšavě balíky.

Jedeme tramwayí a Jára si položil vedle sebe na lavici úzkou, prostředně velikou škatuli. Přišel průvodčí, Jára zaplatil mu 20 grošů za sebe, ale ten začal nad škatuli kroutit hlavou. A Jára, jako doma v Praze, si dal škatuli na kolena a myslil, že je vyřízeno. Než milý pan průvodčí nepřestal ovousenou hlavou svojí vykrúcať, čili kroutit, a jal se tahati z kapsy míru. Škatuli

přeměřil a prohlásil, že je o 2 cm větší a že nezbyvá, než zaplatit. Jarka neměl drobné, a tak, aby byl konec, jsem zaplatil sám. Neříkám to však proto, abych mu takto veřejně připomněl těch dvacet grošů. Čert je vzal. To já jen tak.

A. Malenovický:

Bezručova balada

„Maryčka Magdonova“

Pokus o rozbor.

17. září t. r. bylo tomu šedesát let, co spatřil světlo světa v Opavě Vladimír Vašek, známý pod básnickým jménem Petr Bezruč, »první bard z Beskyd a poslední«, hlavní tlumočník útisku a bídy slezského lidu. Ač žil od šestého roku svého věku v Brně, kde vystudoval a stal se později poštovním úředníkem, a kde dosud žije, přece nezapomněl nikdy na svou rodnou zem, rád vracel se o svých prázdninách do Slezska, pozoroval národnostní i mravní ujařmení svého lidu a bol svůj vyléval v tragicko-hymnických písních. Jeho básně jsou, jak píše dr. Arne Novák, »nejmohutnější projevy tragického češství od Macharových Tristií«, a zasluhují i nyní, kdy poslání své — probuzení slezského lidu — splnily, plnou měrou naší pozornosti a úcty.

Bylo by vděčnou, ale nadměru rozsáhlou prací provést rozbor všech Bezručových písní, a proto omezíme se jen na typickou baladu »Maryčka Magdonova«.

Podkladem jest prostá událost: Rodiče pěti nedospělých dětí ztratili život v panské práci. Po jejich smrti nastaly pro sirotky zlé časy; nikdo se o ně nestaral, přečasto neměli co jísti, v zimě mrzli. V nejhorší bídě, po prudkém duševním boji, odhodlala se nejstarší Maryčka jíti do lesa, aby nasbírala dříví, při němž by se se sourozenci ohřála. Byla však spatřena, udána a odvedena do vězení do Frýdku. Cestou však učinila konec své hanbě a svému životu skokem do divoké Ostravice.

Každou slokou této balady proniká jasně strašná bída a sociální útisk slezského lidu. Drastickým dokladem jest otázka, předložená Maryčce:

Otcové když v jeho pobiti dolech,
smí si vzít sirotek do klínu dřeva?

Každý zodpoví si tuto otázku tak, jako Maryčka, každý cítí, že nejen smí, nýbrž že má i právo na podporu. Jen v zotročené slezské zemi platí práva jiná. Krutý »markýz

Tak dlouho se chodí se džbánečkem — až se jde jednou pro pivo. Tak dlouho se chodilo do kapsy pro zlatáčky, až se šlo jednou naprázdno — a musili jsme jeti domů

Gero« neudělí tomu, kdo nepřináší mu užitku, ani té nejmenší podpory, nedopřeje ubohým sirotkům kousku dřeva, ač »bez konce lesy jsou markýze Gera«. Kdo doly má, nemá srdce, které by cítilo s ubožáky! Není divu, že srdce Bezručovo krvácelo nad strašným postavením chudobných havířských rodin.

K zvýšení dojmu a k zesílení účinnosti použil Bezruč své vyspělé básnické techniky. Užívá krátkých, lapidárních vět, které řadí vedle sebe, aniž by podával k nim bližšího vnitřního spojení. V úsečných hlavních větách konstatuje fakta, doplnění podrobností přenechává fantasií a citu čtenáře. Tak na příklad o hlavním provinění Maryččině se přímo vůbec nezmiňuje. Uvádí jen otázky, které vířily Maryčce hlavou před rozhodným činem, a následky jejího skutku.

Maryčko, mrzne a není co jísti.

Na horách, na horách plno je dřeva.

Burmistr Hochfelder viděl tě sbírat,
má mlčet, Maryčko Magdonova?

Oč působivější jsou tyto úsečné věty, než by bylo nejlepší líčení celého průběhu a uvádění různých podrobností!

Neméně působí mistrná skladba balady, která se stupňuje od vypravovacího tónu úvodu až k nejdramatičtějším místům, líčícím, jak jest Maryčka odváděna do vězení. Staví jí před oči hanbu, že jest odváděna strážníkem, připomíná jí krutý výsměch a jízlivé pomluvy, kterými ji zasypou »grosbyrgři a dámy ze Frydku«, uvádí jí na paměť, že půjde kolem domu svého úhlavního nepřítele — žida Hochfeldera, který ji uduší a jemuž způsobí její hanba nesmírnou radost. Vrcholem duševních muk je vzpomínka na opuštěné sourozence:

V mrazivé chýši, tam ptáčata zbyla,
kdo se jich ujme, a kdo jim dá jísti?

Nedbá pán bídnych. Co znělo ti v srdci
po cestě, Maryčko Magdonova?

Ach, znělo toho ubohé Maryčce v srdci tolik, že v zoufalém pohnutí myslí, nevidíc jiného východiska, vrhá se do šumivé, divoké Ostravice, v jejíchž prudkých vlnách hledá uklidnění pro své rozbourané nitro. Celý děj vyvrcholuje v oné sloce, kde básník patří na Maryččin sklon a loučí se s ní:

Jeden skok nalevo, po všem je, po všem!
Černé tvé vlasy se na skále chytly,
bílé tvé ruce se zbarvily krví,
s Bohem buď, Maryčko Magdonova!

Mistrně dovedl použít Bezruč též kontrastů, které jsou význačnými známkami jeho básní. S takovou dovedností klade vedle sebe slova, vyznačující protivy, s jakou se setkáváme u málokterých básníků. Kdo má bohatství — má i srdce nakloněné ubohým? Maryčko, mrzne . . . na horách plno je dřeva! Smí si vzít sirotek kousek dřeva v nekonečných lesích »markýze Gera«? Právě tyto kontrasty uspišily rozhodnutí Maryččino. Nezdálo se jí něčím zlým odnésti z ohromného lesa nepatrné množství dříví, jehož ztráta nebude vůbec pocítěna. Též v poslední sloce, týkající se místa Maryččina hrobu, dojme nás básník krutým kontrastem:

Na Starých Hamrech na hřbitově při zdi
bez křížů, bez kvítí krčí se hroby.
Tam leží bez víry samovrazi.
Tam leží Maryčka Magdonova.

Zda nezvyšuje mnohonásobně upřímný soucit to, že Maryčka, která v největší bídě, z lásky k sourozencům dopustila se malé krádeže, která v zoufalém pohnutí myslí skončila život, že leží mezi nevěrci, mezi sebevrahy, kteří s lhostejným úsměškem na rtech zbavili se života.

Překvapuje nás poněkud, že Bezruč použil ve chvílích největší Maryččiny trýzně ironických otázek, že drsným sarkasmem zvětšuje její utrpení:

Cos to za ženicha vybrala sobě?
Bodák má k rameni, na čapce peří,
drsné má čelo, ty jdeš s ním do Frydku,
půjdeš s ním, Maryčko Magdonova?

Cos to za nevěstu? Schýlená hlava,
fěrtoch máš na očích, do něho tekou
hořké a ohnivé krůpěje s lící,
co je ti, Maryčko Magdonova?

Z poslední věty však vyznívá hluboký soucit básníkův s ubohým děvčetem a to tím větší soucit, čím větší předchází a následuje zdánlivě krutý výsměch.

Mistrně vyřešil Bezruč též časové podání dějů. Události zpřítomňuje, prožívá všecko s Maryčkou, každou otázku jí přímo předkládá, jak jest z uvedených úryvků básně patrné.

K celkovému obsahu druží se vhodně daktylské metrum. Kterak mohl by Bezruč jásatí jamby, když srdce jeho se svíjí bolestí nad zmírajícím národem! K řešení kardinální otázky »Smíme žít?« hodí se nejlépe těžkopádný, zádušný daktyl, který u Bezruče, jak sám v básni »Jedna melodie« píše, »pořád pláče, jako šalmaj pod Bezkydem«. Kdo nese »v srdci sedmdesáti tisíců kletby a zášť,« (v básni »Škaredý zjev«), kdo »hraje a zpívá, co kladiva duní« (v básni »Já«), nemůže zpívatí jinak, než Bezruč!

Na nás, kteří jsme vyrostli již v jiném ovzduší, kteří jsme nepocítili v oné míře jha poddanství, nepůsobí již Bezručovy básně takovým dojmem, jakým působily v době předpřevratové, kdy mohl se každý přesvědčiti, že sociální a národnostní útisk, který se nám zdá nyní téměř nemožným, je hroznou skutečností, a to nejen ve Slezsku, nýbrž i v jiných krajích naší zotročené vlasti. Přes to však nikdo neodloží Bezručových »Slezských písní« bez hlubokého a trvalého pohnutí, každý může poznati z nich nedávnou minulost a čerpati pro budoucnost.

A za to měl by každý milému našemu mistru Petru Bezručovi přátí, aby ještě dlouho mezi námi ve zdraví pobyl, aby se těšil ze života svého lidu, který již již se kladl do hrobu, a aby zvučnou svou lyru, která se, bohužel, odmlčela, opětně rozzezvučel mohutnými hymnami svobody.

Ad multos, permultos annos!

Jde o to, abychom se modlili jednoduše, prostě, ale se silnou mocnou vůlí. Je nezbytno modlíti se dlouho, trpělivě, aniž bychom dbali nechufí nebo únavy, až se dostaví pohnutí, které cítíme jako jiskru v duši. Tehdy možno odejítí v pokoji a podstoupíti, nevím co. LEON BLOY.

Adojev:

První sníh.

*Kdos' dechl úsměvem,
zář lunny chladnou chyt,
šel ztišeným záchvěvem,
mlhami mraků kryt.*

*Do ztemnělých hodil lad
třpytivé sněhu chomáče,
jak zmohutnělý slunce chlad,
když zesláble po jaře zapláče.*

*Zčernalý stromů pás
do smutných jej korun vál,
kol kolem byl bílý jas,
on v doufání uprostřed stál.*

*V klid padá jen krákot vrány,
a nesmělý první sníh
klade se v pole rány .
Kraj je jak hřbitov tich.*

F. Rjepkin :

Mikádo

Bylo po požehnání. Obláčky kadidla stoupaly pomaloučku ke klenbě kostela, rozrážely se o zešedlé římsy, laškovaly na tvářích baculatých andílků, až konečně usadily se kdesi v rámoví oken, hověce si v paprscích odpoledního slunce.

V kostele ozýval se zpěv tetky Bušky. Seděla v první lavici a notovala se svými družkami hodinky k sv. Filomeně. Ti »méně zbožní« pomalu se vytráceli z kostela, až zbyly jen »horlivé« duše. Avšak i ty lákalo slunečko teplými paprsky do přírody. Když kostelník vyšel ze sakristie a záchrastil svazkem klíčů, zbyla tu již jen sama Buška. Zabuřčila něco o nemodlencích a nerada opouštěla místečko v kostele, neboť měla ještě mnoho proseb v srdci. Poslední dny příliš těžko doléhaly na její bedra. Nemohla se již dočkat neděle, kdy po hodinkách otevře své bolavé srdce patronce sv. Filomeně. Vždyť jí pomohla svou přímluvou, jistě nedopustí na svou svěřenku něco zlého ani tentokrát. Tak uvažovala Buška, když po nedělním obědě oblékala sváteční šaty a pak po zaprášené silnici kráčela ke kostelu.

»Tak, tu máš! Já se chystám, jak jí to té svaté patronce povím, a on mne vyžene z kostela. Co si nešťastná počnu? Vždyť to děvčisko něco vyvede.« Co tak pobručovala, scházejíc z kostelních schodků, mihla se u vrat fary postava kaplana P. Antonína. Roz-

plakané srdce poskočilo radostí. »Tak, ještě on — a pak již nikdo.« — Dlaní přetřela vysuté rty, srovnala záhyby sukně. Přitáhla šátek pod žilnatým krkem, a když přihlédla ještě vrásčitou svoji tvář, stála již přede dveřmi kaplanky. V mžiku ještě křížek udělala a zaklepala kostnatým prstem.

»Ave!«

»— chválen Jíš us!«

»Na věky amen,« odpověděl P. Antonín. Dvě tmavé oči za blýskavými skly brejli zabodly se do tváře přichozí.

»Ale dyť se tak na mne nedívají, velebný pane, já dnes nejdu žalovat na kostelníka, ale dyť bych měla. Víte, on se vůbec k tomu božimu úřadu nehodí. Takový grobiján! — Dveřima před nosem práskne, právě když se chystám k modlení. Víte, já bych věděla o lepším, ale dnes — «

»No tak mi tedy povězte, co chcete, tetičko, když nejdete žalovat. Chcete knížky na čtení?«

»Inu, velebný pane, to dnes ne, ale já jdu si jim postěžovat, ulevit srdci,« nabírala již do pláče a hledala kapesník v dlouhých kapsách mnohých sukní.

»Copak se stalo? No, povězte, potěším. Snad není tak zle,« konejšil rozplakanou P. Antonín.

»Tož víte,« spustila Buška, »to se má tak. Mám doma Anicu a ta si vzala před

lety Francka Nevěřila. Ale to je již moc dávno. To bylo tehdy, když u Kaplů hořelo a to bylo tehdy, když v Piskovicích se starý Vymětal oběsil.«

»No, dobře. Ale co má s tím dělat vaše bolest,« vpadl jí do řeči P. Antonín.

»Vždyť to chci právě říct, a vy mi skážete ho huby,« již zcela ve svém živlu pokračovala Buška. Po slzách ani památky. Tvář její zaplála stařeckou horlivostí. »Tož ta Anica s tím Franckem mají už děvče. Mařka se jmenuje. Moc hrozny děvčisko! Víte, velebný pane, má sedmnáct let a takové neví, kam by z rozvedenosti skočily. Chajdu by na ruby obrátila. A když si přivede do stavení ještě Zdenou Novotnou, no, to je již hotové sódné deň. Zpívají všelijaky písničky, jak staří hulání. Chvilí neposedí, pořád sebou hází, tančí prý »šimy«, teď zas mají jakési »čariston« a Bůh ví, jak se všechny ty hříšny věci jmenují.«

P. Antonín, který příchod babky nerad viděl, poněvadž spěchal do divadelní zkoušky, teď zastavil své shánění po světnici, podepřel ruce v bok a očima utkvěl na rychle se pohybujících pycích mluvící babky.

»To ale není ještě nic, proti tomu, co si vám vzpomněla včera. Přišla ze školy — však víte, že chodí do té reformované. Nevím ani, co to vlastně je, jen si pamatuji, že to nějak zreformovali. Tak vám přišla domů a hned že půjde k holiči si nechat ustříhnout vlasy. Je, moja svatá patrónko, to jste měl vidět ten rámus. Tatík nadával, až se chajda otrásala, maminka napřed též, pak brečet začala. A Mařka jinak né, že ona již s dlouhýma do školy nepůjde. Prý jí kluci řekli, že poletí ze třídy, jak přijde ještě copatá. Já prosila, potichu vzývala o pomoc svatou patronku, ale marně. Mlela stále svou. Tož vám tatík chytil mamčinu vařeku a bylo by to zle pro Mařku dopadlo, kdybych ho nebyla zdržela. Teď se dala i Mařka do breku a tak jsme brečely tři. Frantík nadává dodnes. Mařku zavřel do komory. Ani jsem usnout nemohla.«

Čím déle babka mluvila, tím větší úsměv pohrával P. Antonínu kolem úst, který se protáhl konečně po celé tváři a ke konci smál se již celým tělem.

»Tak vás tedy jdu prosit, velebný pane, abyste jí domluvil, by s tím přestala, nebo to u nás špatně dopadne.«

»No, domluvím jí, domluvím. Ale nevím,

co pořídím. Móda, tetičko, to je velká moc a zvláště u děvčat mnoho platí.«

»Již i vy jste se spřihl s tou módou! No, potěš nás Pán Bůh, teď to bude pěkně vypadat,« zřejmě podrážděna slovy P. Antonína vyrazila ze sebe překvapená Buška. A než mohl P. Antonín říci další slova, vyběhla z kaplanky bez pozdravu. Ani ruku nepolíbila, což by si jindy za velký hřích a neuctivost pokládala. Jen dupotající rychlé kroky po dřevěných schodech mluvily o velkém rozčilení.

»To jsou starosti pro panáčky,« pousmál se již také na odchodu P. Antonín. »Tomu nás v semináři neučili, jak bojovat proti mikádu. Tento boj, milá Buško, skončí pro tebe jistě porážkou.«

*

Dusné odpoledne květnového dne svědčilo o brzké bouřce. Máňa se Zdenou seděly v zahradě a zkoušely se navzájem francouzská slovíčka. Jenže těch slovíček bylo dnes příliš mnoho a šla do hlavy velice lehce, poněvadž se děvčata neustále smála.

»Jen se neboj, Máňo, dnes bude jistě bouřka. Budeš vidět, že zítra budeš mít mikádo jako já. Nic — «

»Já vám dám mikádo! Jen nám ji kaz. Však ví, jaká byla minulý týden bouřka,« vpadla jim do smíchu stařenka a pohrozila vztyčeným prstem. Děvčata zmlkla a horlivěji strčila oči v řádky francouzského slovníčku.

Předpověď Zdeny ukázala se pravdivou. První velké kapky dopadly na listí stromů a svezly se děvčatům za krk. Zapištěla, ale bylo to spíše veselé, než ustrašené. Úprkem hnaly se obě do světnice. Máňa si pohladila vlasy, zasmála se na Zdenou radostným pohledem. Po rtech svezlo se drobounké slovíčko velké naděje: »Přece?«

Bouřka se rozpoutala ve vší kráse a hrůze letních bouřek. Když blesk za bleskem již po několikáté sjel kolem oken, děvčata dříve šeptem mluvící, zmlkla. Stařenka seděla u kamen, odvrácena od oken, a modlila se růženec. Při každém zablesknutí se zbožně pokřižovala.

»Stařenko,« ozvala se Zdena, »prosím vás, půjčte nám hromničku, my se půjdeme do přístěnku modlit, aby blesk neuhodil.«

»Hromničku?« nedůvěřivě se otočila stařenka. »Ano, svičku, stařenko, ozvala se Máňa, my bychom rády ven, tak aby se nic nestalo a přestalo pršet.«

»Tak přece jsi jenom hodnější, než jsem si myslila. Jen se, děvčata, modlete. A ty, Mařko, zvlášť, aby tě Pán Bůh odvrátil od těch hříšných myšlenek. Kdopak to slyšel, aby si děvčata stříhala vlasy,« pronesla měkce stařenka a vrásčitou rukou pohladila ji po tváři, když třesoucí se rukou brala od ní žlutou hromničku.

Než stařenka zavřela víko truhly, zmizela děvčata v dřevěném přístěnku.

Bouře kralovala přírodě plnou mocí své síly. Nesčetné tisíce dešťových kapek bičovaly okna. Děvčatům v přístěnku byl to pochod slavnostní, pochod vítězů. Stařenka znovu chopila se růžence a zrnko za zrnkem mizelo v drobounké dlani. Když se modlila již poslední desátek — za dušičky — vběhla do světnice snacha, promočená prudkým deštěm. Shodila přes hlavu přehozený smáčený pytel. Chtěla něco říci, ale cosi zdrželo její slova.

»Pro Boha, maminko, něco tu tleje! Co jste dělali? Děvčata, kde jste?« vyrazila ze sebe a zsinala od leknutí, vběhla do přístěnku. Podobná Lotově ženě, jako solný sloup zůstala přimrazená státi na prahu. Jejím očím naskytl se podivný obrázek. Uprostřed světnice seděla Máňa, dlouhé vlasy rozpleteny. Stuha pohozena u nohy skříně. Jak černé hedvábí táhly se proudem její vlasy, které v prstech držela Zdena. Máňa, pobledlá, třesoucí se rukou, ale s nedočkavým zrakem, rozžatou hromničkou řádila v konečcích vlasů. Ty jako hadi se kroutily, zkracovaly. Plakaly bolestí. Avšak Máňa nepovolila, až z krásných černých prstenů zbyl chumáč popálených, ohněm vyryzlých vlasů.

»Konečně —« vykřikly současně a oči se stočily ke dveřím. Teď několikanásobný výkřik, pád a praskot na zemi spadnuvší svíčky.

»Odpusťte, maminko, ale to mikádo je tak hezké a pohodlné. Já musila, oni mi .«

»Já ti dám musila,« vpadl do přístěnku tatínek. »Ležím v komoře a slyším, jak se domlouvají, že prý se lekly při zahřmění a Máňa spadla na svíčku. S takovou lží se na nás chystaly.«

Nad tím, co se teď dělo, nechť spadne milosrdná opona mlčení. — Zdena diplomaticky zmizela.

Máňa seděla v přístěnku a plakala. Litovala svých krásných vlasů, tak ohavně zkažených. Teprve teď viděla, co učinila. Zlobila se na sebe. Jak byla sama sobě malá, slabá, proti mínění druhých! Co řeknou kluci ve škole, když bude nyní chodit s maličkým copánkem, jako děvčátko z obecné školy. Musí chodit se spálenými vlasy. Tatínek teď teprve nedovolí, aby měla mikádo. Za trest! Hú, to bude hrozné, až se objeví ve třídě. A slzy lítosti nad sebou tekly po ubledlé tváři. Tak ji našla stařenka, když večer chystala se k spánku.

»Vidíš, děvčico, špatně se's modlila,« a soustrastně vzala do rukou popálené vlasy. Vzpomněla, jak musila »bojovat« kdysi s matičkou, aby směla nosit »honzíka«. Vzpomněla, a bylo jí líto mládí.

*

»Já tě ji zatáh' za vlasy, až mne škrábla,« tak se pozdravili jednoho rána sextáni p. gymnasia. Vítili novou nositelku neodolatelného mikáda. — I Zdena chytla Máňu do vlasů, ale jaksi nejistě: »Přece jsi se dočkala? A vaši dovolili?«

»Dovolili, Zdeničko, dovolili. Já ti mám tatíčka a mamičku, že bych za ně do ohně skočila. Mám je tolik ráda. A babička? Zlaté srdce. Ona mi mikádo vyprosila.«

»Zvítězili jsme, Máňo,« radostně zajásala Zdena a třídou ozývalo se volání kolegů: »Per aspera ad astra.«

(»Prázdninové toulky«.)

Anekdota: Jistá starší dáma pozvala na večeri devět hostů. Když všichni povečeřeli, pobízela je hostitelka, aby ještě někdo z nich dojedl ten poslední řízek, který zbyl na talíři. Ale všichni se vymlouvali, že jsou již tolik najedeni, že víc jísti skutečně nemohou. — V tom zhasla elektrika. — Po chvílce se rozsvítila, a co myslíte, že bylo na talíři? Na talíři byla ruka hostitelčina, držící řízek a probodená devíti vidličkami.

Dejte to dál:

Je to černé, má to kudrnaté vlasy, červené rty, bílé zuby a jednu nohu. Co je to?

(Černoch invalida.)

Je to černé, má to kudrnaté vlasy, červené rty a dvě nohy?

(Obzvěřilý černoch.)

Je to černé a má to tři nohy. Co je to?

(Ale pianí!)

LITERATURA

Stanisław Przybyszewski mrtev! Dne 23. listopadu skonal blíž Poznaň, raněn byv mrtvicí, poslední ze slavných spisovatelů polských minulého století — Stanisław Przybyszewski. Po Reymontovi, autoru »Chłopů«, a Żeromském zemřel on, jako poslední ze slavné trojky. Jest pokládán za naturalistu, ale zdaleka jím není. Jest dokonalým člověkem z konce století (fin de siècle) — dekadentem. Začal tvořit v Berlíně, ale později trvale se usadil v Polsku. Z jeho mnoha děl vyniká vrcholná trilogie »Homo sapiens«. Jeho hrdinové, opředeni dýmem nikotinu, jsou typy života. V minulém roce konvertoval ke katolické Církvi. Byl velkým přítelem Čechů, své prázdniny trávil na Štrbském Plese v Tatrách. Byl jediným Polákem, jenž byl na straně československé v otázce Javoriny. — Zemřel v něm veliký člověk.

Československý dům pro intelektuály, studující v Paříži, rozhodla se zřídit Konfederace duševních pracovníků ČSR. Dům bude postaven na pozemcích, věnovaných městem Paříží k tomuto účelu, v blízkosti parku Montsouris, kdež jest již podobných domovů víc. Naši příslušníci naleznou tam pohodlný a levný byt ve vlastním pokoji a pomůcky ke studiu. Konfederace uspořádala k tomuto účelu sbírky i mezi studenty. Nedávno četli jsme v denním tisku, že u příležitosti oslav Bartholotových v Paříži byl položen základní kámen k domu pro intelektuály, čehož se zúčastnil náš pan ministr školství Dr. Hodža.

Mluvnice jazyka anglického pro školy, kursy, kroužky a jednotlivce. Příručka ke všem státním zkouškám. Napsal Dr. Ant. Ošička, lektor anglického jazyka. — Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. Cena Kč 14.— váz. Kč 20.—.) Autor, vydávaje tuto knížku, měl na mysli zájem velkého počtu učících se anglicky o anglickou, česky psanou mluvnici, která by látku podávala stručně, přehledně, prakticky a srozumitelně.

DIVADLO A FILM

Dva taneční večery. První večer, o němž chceme mluvit, je večer Jarmily Kröschlové v Umělecké Besedě. Je to večer, který vám dá myslit na problémy moderního tance a problémy pohybu. Chcete-li uznati pohyb, tělo a rytmus za nerozlučný celek, nezbude vám, než říci, že taneční skupina J. Kröschlové nejde tímto směrem. Přesnější označení než tanec jest při ní pantomina. Silně tu převládá prvek rozumový, ideový. Tanec je ujasňováním nějaké ideje, nějakého děje, založen rozumově. A přece tam, kde je tvořen z rytmu a pohybu, je prudký a vervný. — Druhý významný baletní večer přinesl zájezd Ruského baletu Sergěje Ďagileva. Je to tradice skvělé rutiny, obnovovaná moderními směry. Rusové mají prudkost a rozmáchlost pohybu, balety, které tančí, jsou formálně dokonalé a čisté, ale právě proto v nich necítíte umělecké novum, kvas a žár. Z prvního večera s největším napětím čekaná Picassova dekorace »Třirohého klobouku« nebyla nějak zvlášť originelním řešením jeviště, zato kostymy nás Picasso odškodnil dokonale.

J. Vrchlického »Noc na Karlštejně« a jubileum

Městského divadla Král. Vinohradů. Představení 24. listopadu bylo opravdu jen především představením slavnostním. Bylo oslavováno dvacáté výročí otevření Městského divadla, a Noc na Karlštejně byla první hrou z cyklu, který vybralo publikum. Není pochyby, že od té doby, kdy hra Vrchlického byla napsána, mnoho z ní vyprchalo. Její dikce stala se dnes velmi nepřirozenou a její technika místy velmi naivní. (Stálé mluvení stranou.) Cítíte, že věc byla jemně udělána, ale, že to není divadlo. I ten Karel se svými zvučnými tirádami je dnes někdy málo lidský, příliš strojený, stejně jako královna Eliška. Chtěla by z toho být vlastně salonní konverzační hra, která by se musila velmi jemně dělat, ale je to zhistorisováno a zkaženo tou prosou a tak zv. »staročeskými výrazy«. Bylo by úkolem režie, aby upravila tyto věci pro dnešek. Škrtat a měnit. Jinak to nejde. — Režisér Kvapil má cit pro polotóny a nálady. Nestavě je v dialozích, chce je tvořit světlem a zákulisními zvuky. Zde se mu to několikrát podaří. Zato scéna p. Weniga nijak nenadchne. Jediný náběh ke stylisaci: kostymy pázat. Herci hrají nějak nesladěni a na svou pěst. Deklamuje se způsobil, který vrcholí v rytířském pathosu u pana Vrbského. Tvoří především p. Zakopal. Skvělý výkon. Pak pí Gabrielová a p. Vávra, který opravdu snaží se Karla na některých místech vytvořit lidsky. — Vinohradské divadlo tedy slaví dvaceti letí své činnosti. Vzpomínajíc jeho bohaté činnosti, sledujeme jeho nynější postavení velmi pozorně. Zdá se, že loňského roku octlo se v jakési umělecké krizi. Počítá se nyní s jejím odstraněním jmenováním p. Kodíčka dramaturgem. Ale jedno potřebné tu je: zvýšit a vypěstovat hereckou kulturu tohoto divadla. Věříme, že se to stane nyní, kdy divadlo vstupuje do nového desetiletí své činnosti. Ze srdce přejeme hodně zdu. vert.

Král králů. Již dlouho a s napětím byl očekáván film »Král králů« režirovaný vpravdě genialním Cecillem B. de Millem. Zfilmoval život Kristův. Jaká smělá myšlenka! Mnoho se věřilo, mnoho se očekávalo od nesmrtelného režiséra »Ben Hura«, ale že by docílil tak jedinečné věci, tomu se nevěřilo. Ale on nás nezklamal. Přistoupil k tomuto oříšku všech dramatiků a filmařů se stejnou pokorou jako rozhodností. Představitel všech rolí byli pečlivě voleni, každá scéna natáčena 27krát a nijak nešetřeno nákladem, ani prací. Kromě nesmírně zajímavých momentů zvláště překvapilo pojetí Jidáše. Není to již zrzavý sketa, ale hezký, zrádný dobrodruh. Obdivovaný člověk dneška. Jaké vysvědčení dnešní době. Amerika dokázala, že jest nejvyspělejší zemí filmu. jr.

Metropolis. Stačila by jediná poznámka, říkající vše: Německý film. Hříčka. Libreto je rozplhlé, koketující s životem. A vůbec tuto jakousi koketerii je možno spatřovati všude. Utopie? Nesmysl. Spousta nemožných strojů, protože dnes principiálně stojí technika výše, než v tomto filmu budoucnosti. Na čem si režisér potrpěl, to je ita markantnosti věci, což možno vůbec v německé kultuře spatřovati. Když dveře, tak dveře vysoké jako dvouposchodový dům, když stroje, mrakodrapy, tak skutečné stroje a jen stroje, mrakodrapy a nic než mrakodrapy, a když holohlaví, tak hned 10.000 holohlavých. Oč výše umělecky stojí tolik persekvaný film ruský. jr.

TECHNIKA RADIO

Fanda Hradil:

Akumulátorová anodová baterie.

Vím, že přáním každého amatéra, jenž má lampový přístroj, jest anodka akumulátorová. Obvyčejná anodka, složená ze suchých článků, je-li opotřebována, nemá stálého napětí a mimo to při reprodukci objeví se v poslechu škrabání a praskot. Máme-li přístroj o několik lampách, zejména dvoumřížkových, pak musíme často baterie kupovat a to znamená také dosti značnou sumu ve vydání. Anodová baterie akumulátorová nemá těchto vad, nabíjení nestojí tolik peněz, a proto můžeme po ní s výhodou sáhnouti.

První prací bude zaopatřit si potřebné nádoby na akumulátorové články. Použijeme buď zkušavek asi 3 cm v průměru nebo lépe se osvědčí nádoby koupené, již pro tento účel určené. Jedna nádobka tato obsahuje pět oddělení; zamontujeme proto do ní pět článků. Počet zkušavek nebo nádobek bude se řídit napětím, jehož budeme potřebovat. Každá zkušavka bude mít 2 V; proto máme-li mít anodku o 40 V, potřebujeme nádobek 20, atp. V nádobce koupené máme pět článků; napětí bude tedy 10 V. Chceme-li mít anodku o 40 V, upotřebíme 4 nádoby, při 20 V dvou. Nyní si opatříme olověný plech. Síla plechu obnáší 2—3 mm. Velikost plechu si musíme vypočítat. Jak budou upraveny elektrody ve zkušavce? Záporná elektroda bude mít tvar válce o průměru vnějším 25 mm, tedy o 5 mm menší než vnitřní průměr zkušavky. Výška zkušavky at' jest asi 7—8 cm, výška elektrody bude pak 5—6 cm. Kladná elektroda bude mít tutěž výšku jako záporná, a bude podoby válce, jehož větší průměr jest volen podle tloušťky plechu tak, že vzdálenost, postaví-li se kladná elektroda do záporné, jest asi 4 mm velká, jeví se jako meziknuží. Na př. je-li plech 2½ mm, budou rozměry základny válce záporné elektrody vnější 25 mm, vnitřní průměr 20 mm. Vnější průměr kladné elektrody 12 mm, vnitřní 7 mm. Při zamontování postaví se válce tak, že jsou spodním okrajem asi ½ cm od dna. Od elektrod vedou nahoru přípoje z plechu olověného, jež uděláme buď přiletováním, nebo že vystříháme tyto póly spolu s elektrodou. Tím však část plechu se neupotřebí, nepracujeme-li s rozvahou a nenakreslíme-li napřed na papír, jak máme elektrody stříhat. Jako zátky nejjednodušeji užijeme kolečka z nasmlouvané silnější lepenky, v níž vyvrátíme otvory pro vývody elektrod, uprostřed pak otvor, do něhož zasadíme skleněnou trubičku o vnitřním průměru asi 4 mm. Víko at' je nad elektrodou alespoň 1½ cm. Trubičkou budou ucházet plyny a tudíž budeme dolévat také destilovanou vodu.

Koupíme-li na akumulátory speciální nádoby (nádobka o 5 člancích stojí 6 Kč), bude práce jednodušší. Nádoby mají na vnitřní straně rýhy, do nichž se vkládají elektrody. Elektrody zhotovíme z téhož plechu jako první. (U obojích však jest možno použití i plechů různých, pro anodu jiné, pro katodu též jiné, a to pro katodu 2 mm silné, pro anodu 3 mm. Toto jest vhodnější, poněvadž podle pravidel má býti anodová [kladná] deska silnější.) Hledíme, aby desky nebyly v nádobě příliš těsné. Při nabíjení se elektrody roztahují (třají) a tím, byly-li by těsné, mohly by nám nádobu roztáhnouti, jsou-li stěny tenké, nebo by se desky bortily. Víko uděláme pro každý článek zvlášť, s o-

tvory pro vývody piechů i pro sklen. trubičku. U obou druhů pak toto víko zalijeme roztavenou smolou, u druhého druhu tak, že všech pět článků jest smolou jakoby spojeno. Vždy však dbejme, aby bylo víko od horního okraje elektrod vzdáleno aspoň 1½—2 cm, a kyselina jest asi po 1 cm nad deskami. Při nabíjení odcházejí skleněnou trubičkou plyny, kyseliny ubývá, a dolévá se pak destilovanou vodou za pomoci skleněné trubičky, kterou na konci zůžeme tak, aby z ní voda pohodlně vtekla do otvoru pro nalévání kyseliny. Ale elektrody, dříve než je můžeme vpraviti do akumulátoru, musíme upravit tak, aby se nechaly zformovat. Desky, jež mají býti elektricky činné, nesmí býti na povrchu z čistého olova, nýbrž musí býti pokryty kysličníkem, a to kladné desky kysličníkem olovitým (suříkem), záporné kysličníkem olovinatým (klejtem). Pak nabudou desky charakteristické barvy, kladné čokoládově hnědé, záporné šedé, málo se lišící od zoxydovaného olova. Tyto kysličníky můžeme koupit a rozdělat pomocí 5% H₂SO₄ (kyseliny sírové), přimísivše do kysličníku asi 2—5% siranu hořečnatého. Siran tento se totiž v kyselině při prvním nabíjení rozpustí a vytvoří se pórovitá masa. Massa tato se vtláčeje, rozděluje na husté těsto, do otvorů, jež zhotovíme odchlípením vždy kousku plechu (tak, že naděláme jakýchsi kapsiček!). Pak se desky nechají v chládku uschnout volně (nesmí schnouti na kamnech!). Tento způsob jest dobrý pro akumulátory obvyčejně větší. U našich akumulátorů by se mohla touto směsí natřít celá elektroda na té straně, na níž bude obrácena k elektrodě druhé. Nejjednodušeji můžeme věc udělati tak, že ostrým a tenkým nožem vyryjeme šikmo po elektrodě na jedné straně nebo i na obou rýhy, vzdálené asi 2—3 mm, a to dvěma směry, takže naznačíme na desce jakousi mříž. Rýhy musí býti hluboké! Musím ještě připomenouti, že chce-li někdo mapňovat desky nebo je hmotou účinnou pokrýt, musí je napřed ztočit, má-li za nádoby zkušavky. Nyní celek složíme, články spojíme seriově. Chce-li si články někdo formovat sám, což je rozhodně lepší, poněvadž sami si věc uděláme svědomitěji, použijeme buď akumulátoru topného (žhavicího) nebo si uděláme 2 články suché nebo Grenetovy. Musíme pak zapojit články paralelně (vedle sebe) a seriově vložit do okruhu rheostat, třeba na regulování intenzity žhavení. Naplníme články kyselinou, kterou dostaneme v obchodech již rozředěnou, spojíme všechny póly kladné a všechny záporné, kladné prostřednictvím rheostatu spojíme s kladným pólem nabíjecí baterie, záporné spojíme přímo. Nabíjíme opatrně sražejíce napětí rheostatem. Po nějaké době počnese kyselina varřit. Až je úplně varu, vypneme proud a spojíme nakrátko přes rheostat, zapnouce asi 10 ohmů; po vybití akumulátoru toto opakujeme. Nabíjeti tak je třeba asi desetkrát. Pak nabudou elektrody žádané barvy. Akumulátor tento jest stálý, pevný a plně se může osvědčiti, zachází-li se s ním, jak se patří.

Na baterii si uděláme schránku. Popíši pouze schránku pro baterii ze zkušavek, ježto druhý způsob se dá umístiti v každé bedničce žádané velikosti. Jenom připomenou, že máme oddělit skleněné nádoby kouskem sukna, nedávat tedy nádoby těsně vedle sebe. Zkušavky umístíme nejlépe takto: Do bedničky asi 2 cm nad dno vložíme drkované dno z lepenky. Dílky jsou tak velké, že jimi pohodlně zkušavky projdou, ale jsou v nich těsně upevněny, a vzdálenosti mezi zkušavkami jsou asi 5 mm. Podobnou lepenku dáme také o málo níže, než jest horní okraj. Pak teprve spojíme články a nabíjíme formovacím proudem. Podotýkám

nakonec, že odpor 10 ohmů při vybití článků jest při napětí 2 V, a tedy při jednom článku. Je-li článků pět vedle sebe, pak je odpor 2 ohmy, je-li 10 článků za sebou, jest nutno vzít odpor 100 ohmů. Nabíjíme však pouze asi 4—5 článků za sebou nebo pouze, jak po-
znamenáno nahore, vedle sebe. Pak můžeme sice vzít i větší počet, kolik jen můžeme na akumulátor nebo baterii nabíjecí zapojit, abychom ji nepoškodili.

S prací, doufám, budete plně spokojeni.

*

Tím, že bychom se v »Jitře« zabývali jen radiem, zkrátili bychom ty čtenáře, kteří se jím zabývati nemohou. A pro ně zavádíme domácí dílnu. Jen čím máme začít? Každého baví něco jiného a kromě toho byli bychom nespravedliví ku čtenářkám, kdybychom chtěli pracovat jen s elektřinou, fotografickým aparátem v chemii a pou. Volba je věru těžká. Nevíme, jak pochodíme s návodem na sestavení influenční elektriky, který chystáme pro nejbližší číslo a který bude přístupný i těm nejmladším »elektrotechnikům. Přes tyto naše obavy pokusíme se získati své čtenáře pro pokusy se statickou elektřinou pomocí zdroje zhotoveného doma a jednoduchými nástroji!

ORGANISAČNÍ

† prof. Frant. Vysloužil.

Dovídáme se smutnou zprávu: V noci na den sv. Václava opustil tento svět náš drahý kolega profesor Frant. Vysloužil. Choroba, jež podlomila jeho zdraví, třebaže s výborným prospěchem studia dokončil, v hrob skládá jeho tělo, dříve nežli mohl nastoupiti v zveřejnění drahú životní. Pohřbu, který konal se v pátek z domu smutku v Držovicích, zúčastnili se smutční hosté z širého okolí, studenti-spolužáci a četná delegace MSSS. v Prostějově. Když pohřební průvod došel do Vrahovic, byly v tamějším chrámu Páně vykonány církevní hodinky za zemřelého, sloužena zádušní mše sv. za Pánu zesnulého. Na to neseny tělesné ostatky zesnulého mládenci na hřbitov, kdež k dočasněmu odpočinku uloženy. Po vykonání církevního obřadu za asistence šesti kněží, promluvil o vzácných vlastnostech zesnulého jakožto vzorného katolického křesťana a studenta vdp. P. Fučík. Kolega MUST. R. Bednář rozloučil se za ASSSS. se zesnulým, oceniv její zásluhy v životě a činnosti co člena místního pražského vysokéhoškolského spolku katolických studentů. Světla památka na něj, jednoho z prvních nadšených průkopníků hnutí katolického studentstva vždy bude žiti v našich vzpomínkách a modlitbách.

Z činnosti Ústředí. V každém čísle hodláme podávati stručnou zprávu o činnosti Ústředí za předcházející měsíc, abychom informovali všechny organizace i jednotlivce, a vzbudili u nich zájem o jeho činnost. Práce, již vykonalo Ústředí po prázdninách, jest velmi značná. V prvé řadě bylo nutno likvidovati vše, co během prázdnin se nahromadilo a nebylo možno v této době vyřídit. Pak ihned započaly přípravy a vlastní práce v akci »Mik. dar«, takže dnes celá akce jest již v plném proudu. Na výborové schůzi 6.-X. ustaven byl redakční kruh »Jitra« v intencích usnesení valné hromady, dva funkcionáři pověřeni vyjednáváním o získání duchovního rádce pro Ústředí. Mimo to

ustaveny byly sekce: zahraniční, právní, sociální, dívčí, jež zahájily činnost. Ústředí vyjednáva také o získání nových, vhodnějších místností a doufá, že tentokráte jeho toužebné přání bude v brzké době splněno. — Tajemník.

Kol. JUC. Matěji Hutkovi, předsedovi Ústředí slov. katol. stud., srdečně tiskneme ruku k úspěchu, kterého docílil, byv prohlášen 18. listopadu v Bratislavě doktorem veškerých práv. Při této příležitosti odpustíme mu jeho neúčast ve Varšavě na Pax. Romaně, ale nikdy bychom mu neodpustili, kdyby nás nenavštívil v Praze, což mu na tomto místě připomínáme.

JUC. Antonín Drobny z Nového Města na Moravě prohlášen doktorem práv 30. září t. r. ve velké aule university Karlovy. Komu z těch, kdož pracovali v katolickém hnutí, by nebyl znám býv. předseda JUC. (nyní tedy již dr.) Tonda Drobny, věčný opozičník, ale vždy nejlepší kamarád. Ochudnou naše schůze a debaty, neboť je nebude oživovat svým pověstným: »Kolegové, já myslím, že . . .«, ale přes to doufáme, že v budoucím praktickém životě, v němž přejeme mu mnoho štěstí, na nás nezapomene!

Kol. JUC. Karel Šperl a kol. JUC. František Muchka rozmnožili v minulém měsíci řady seniorů České Ligy Akademické, byvše prohlášení doktory práv, k čemuž jim ze srdce blahopřejeme.

Deset let akademického SSS. Jubilejní oslavy desítiletého trvání ASSS. v Prostějově zahájeny byly v sobotu 26. m. m. odpo. vzpomínkou na zemřelé naše čestné členy a kolegy na hřbitově, kde před hlavním křížem ke shromážděným studentům a studentkám promluvil náš duch. rádec dp. dr. Michalský. V krásné řeči ocenil zásluhy zemřelých a význam jich pro hnutí katolického studentstva. Pěvecký kroužek zapěl sbor »Anděl lásky« a dívčí SSS. položilo kytice na rovy našich čestných členů: dp. faráře Dostála-Lutinova, dp. Seiferta a kolegů dp. Koudelky, Süsse, Nečesaného a Koutného; modlitbou byla pak splněna křesťanská povinnost vůči zemřelým. Pietní vzpomínka ukončena byla písní »Odpočíte v pokoji«. V neděli pak o 8. hod. byla sloužena slavná mše sv. za zemřelé členy. Slavnostní valná hromada byla důstojnou zárukou vítězství katolicismu mezi studenty. Ze zaslanych projevů vynímáme přepis Jeho arcibiskup. Milosti dra Leopolda Prečana a telegramy Ústředí katolického studentstva v Praze a bohoslovců z Olomouce. Kol. předseda oznamuje shromážděným truchlivou zprávu, že naše Sdružení utrpělo velkou ztrátu úmrtím kol. Frant. Vysloužila. Nadějný kolega, dosáhnuv hodnosti akademické, opouští svět, neokusiv ani ovoce své velké práce. Povstáním vzdána čest jeho památce. — Po řeči kol. předsedy následuje proslov dp. dra Michalského, slavnostního řečníka, jež kriticky posoudil, kolik z vytčených snah a ideálů bylo v prvním desítiletí trvání našeho spolku dosaženo, zmíniv se o činnosti ve všech oborech, do nichž sdružení naše zasáhlo. — Po zprávách spolkových uděleno odstupujícímu výboru absolutorium a zvolen výbor nový: předseda MUST. Rud. Kolář, místopředseda MUC. Vladimír Chytil, jednatel MUST. Rud. Bednář, pokladník JUC. Alois Nováček, člen výboru ThSt. Alois Talenda. — Nato následovaly pozdravné projevy hostů: Kol. předseda spolku katolických akademiků »Moravan« v Brně JUC. Petr Leviček tlumočí bratrský po-

zdrav spolku. V blahopřání a pozdravu delegáta a starosty Orla čl. v Prostějově bylo vysloveno mnoho nadějí ve společnou a svornou práci obou spolků. — Velká hromada skončena velebným hymnem »Svatý Václave...«. — K odpolednímu čaji o páté obecenstvo počalo se scházeti dlouhou dobu před zahájením, což jest nejlepším dokladem toho, jaké oblibě a jaké přízni se těší katolické studentstvo u naší, ba i širší veřejnosti. Bohatý program plně uspokojil obecenstvo, jež nešetřilo pochvalou. — Taneční věneček naplnil veškeré místnosti Katolického domu, takže již nyní můžeme bezpečně říci, že stipendijní fond, v jehož prospěch slavnosti byly pořádány, dozná značného vzrůstu.

»Noví lidé.« Dne 10. listopadu 1927 v Itálii 10 českých studentů přijalo řeholní roucho z rukou mjdp. generála Salesiánské společnosti za účasti mnoha vynikajících osobností. Při společném obědě se vyznamenali hrou na housle. Považují zde náš národ za vynikající v hudbě a zpěvu a myslí, že všichni musí se v tom oboru vyznati, jako ti 3 neb 4 studenti, výteční houslisté, a 1 varhaník. Jejich štěstí bylo nadmíru veliké. V onen významný den modlili se, aby Bůh poslal mnoho českých jinochů, již by »svlékli starého člověka a oblékli nového«, již by přijali stejnokroj Krista Krále, stali se duchovními. Studenti, zvláště po 4. tř. gymnasiální, s povoláním k stavu kněžskému a řeholnímu, mající zálibu ve výchově mládeže, pište o informace na: Salesiánský ústav, Fryšták u Holešova na Moravě. — Kdo chceš být misionářem, piš na: Rettor Maggiore dei Salesiani, Via Cottolengo 32, Torino 109. Italie.

Dopis. — V Břeclavi, 3. XI. 1927. — V neděli dne 16. října 1927 se odbýval organizační kurs pro jednatele SSS. v Hradišti. Přednášel kolega Svozil Oldřich. Probíral spolkovou agendu, písemnosti atd. a podal nám několik praktických návodů. Vzdáváme mu tímto za jeho obětavost srdečný dík. — Když jsme vystoupily v Hradišti na plošinu přeplněného vlaku, byla již tma, jen tisíce jisker, které se chrlily z komína lokomotivy, ozářily nás chvílemi. Cesta domů uběhla rychle ve vzpomínkách na prožitý kurs, na prohlídku chrámu v Hradišti, kde se nám zvláště líbil oltář P. Marie Lurdské; pak jsme vzpomínaly na procházku Hradištěm a jak jsme šly do kláštera. Na cestě nás upozornil »někdo« na památné hradištské hodiny a učinil poznámku, že fouká-li vítr, neb sedne-li na ně vrabec, jdou o půl hodiny pozádu. V klášteře nám ukázali kolegové loutkové divadlo, na kteréž rádi chodí mladší kolegové. V pondělí nám to ve škole dopadlo dobře. Měly jsme do 12 hodin, proto jsme se prošly vaším parkem, který se nám zdál krásnější, než jindy; snad proto, že byl nádherný podzimní den. Z kursu pro jednatele jsme si odnesly mnoho. Těšíme se zase na příští kurs, který bude pro pokladníky. »Dvě Marie.«

ZAHRA NIČNÍ

Zahraniční hlídka. V této hlídce budeme podávat pokud možno původní zprávy o hnutí spřátelených studentských organizací, a to v jazyku, v němž nám zprávu podají. Myslíme, že i to našim studentům prospěje. Pod originální zprávu připojíme krátký překlad.

IVe Congrès National à Louvain v Belgii bude se konati ve dnech 9.—11. prosince t. r. a vzpomene současně 500. výročí založení university lovaňské, která jej oslavila významnými slavnostmi ve dnech 27. a 28. června t. r. O této oficiální oslavě na památku 500. výročí založení university papežem Martinem V. vyžádáme si zprávu účastníka slavnosti, soukr. docenta Msgra Hanuše a uveřejníme ji v příštím čísle. Hosté z ciziny budou očekáváni již 8. prosince odpoledne. Výlohy pobytu v Lovani odhadují se nejvýše na 200 franků. Kdyby snad někdo zamýšlel kongresu se zúčastniti, vřele mu to doporučujeme a podáme další informace, nebo je zví přímo v sekretariátu kongresu 58 Avenue des Alliés, Louvain, Belgique. Belgičtí studenti by naše zástupce rádi pohostili, poněvadž se jim dostalo pohostinství našeho u příležitosti jejich návštěvy v Praze ve dnech 23.—25. srpna 1927 a znalo i jednotlivce velmi dobře. Nám, bohužel, z různých důvodů nezbyvá než pozdraviti je zvláštní adresou. Z původní zprávy o hnutí katolického studentstva belgického vyjímáme: »La presque totalité des étudiants catholiques belges est groupée dans la Fédération Belge des Etudiants Catholiques. Cette Fédération, fondée en 1919, qui a son secrétariat permanent à Louvain, le centre de la vie intellectuelle catholique du pays, a une grande activité. Elle représente les étudiants catholiques à l'étranger — c'est aussi que cette année des délégués de la Fédération se sont rendus au congrès d'Utrecht au congrès des étudiants catholiques à Paris, aux fêtes du cinquantième des facultés catholiques à Lille; le président de la fédération félicitait au Roi Alfhons XIII. à l'occasion du XVe anniversaire de son règne; vingt belges étaient au congrès de Pax Romana à Warsawie et ils ont fait aussi une voyage par Prague, ville merveilleuse, et de rendre à visite à l'Union centrale des Etudiants Catholique de Tchecoslovaquie, qui les reçut de façon charmante. L'activité de la F. B. E. C. se porte dans les semaines religieux, intellectuel et social. Elle organise 1. un Congrès à Bruxelles, 2. une section juridique, envisageant la situation légale de la famille en Belgique, lors du grand Congrès de l'Association Catholique de la Jeunesse Belge, à Liège, le 28 août, où il y en a 60.000 jeunes gens, 3. une semaine sociale, à Bruxelles en octobre prochain, qui étudiera l'importante question du Capital et de ses responsabilités, 4. un congrès international à Louvain, en décembre prochain, auquel sont instamment invités les étudiants tchécoslovaques, etc. — Les groupements locaux publient quatre journaux: L'Etudiant Catholique, Le Vaillant, L'Universitaire Catholique et L'Avant Garde, qui sont envoyés à toutes les fédérations étrangères. Après la visite à Prague la F. B. E. C. travaillera mieux encore en union avec l'Ůstředí Katolického Studentstva Československého. Louis Scheyven.

Union international des étudiants. Genève, 10. rue St. Léger jest střediskem cizinců-studujících v Ženevě. Vě druhém roce svého trvání měl 450 studentů ze 40 různých zemí. Má spojení se S. N. (Société des Nations) a s M. Ů. P. (Mezinárodní úřad práce) a také s F. M. I. (Federation universitaire internationale), mezinárodní Federací pro Sp. N. Jest také informační kanceláři pro cizinu, která se zajímá o podmínky studia a pobytu ve Švýcařích. Má svoji knihovnu a čítárnu. Členy mohou býti posluchači university v Ženevě, ústavu Rousseauova, sociální školy ženevské, školy umělecké, školy Dalcroze a prázdninových kursů těchto škol. Příspěvek je 10 fr. Adresa: Bureau de l'Union Internationale des Etudiants (B. U. I.) Genève.

Belgičtí studenti mají za krátkou dobu trvání své centrální organizace od roku 1919 krásný kus práce za sebou. Mají ovšem příznivější půdu, neboť mají v belgickém akademickém studentstvu většinu. Ve zprávě se přirozeně vůbec mluví o akademických. Tak malý počet organizovaných katolických akademiků nemá žádná organizace, v Pax Romana zastoupená. Těžko ovšem brát na sebe celou vinu za speciálně české poměry. Ale v získávání dalších studentů pro naše hnutí pokročit musíme, poněvadž jinak ponese me na spouštách, které nutně stihnou národ pro jeho beznáboženskou inteligenci. Belgičtí akademici mají tedy svůj sekretariát v Lovani. Čile účastní se kongresů zahraničních, jak prokázali v tomto roce účastí na kongresech v Utrechtu, Paříži, Lille, Varšavě. Vše vzpomínají návštěvy Prahy a neméně vše nás zvou na svůj kongres v prosinci. Z další práce zmiňují se »sociální týdně« o instituci laického apoštolátu, sekci právnické pro reformu manželskou. Vydávají čtyři časopisy, jež zasílají též výměnou Ústředí.

Dr. Nello Palmieri, bývalý předseda Pax Romana a náš milý přítel a host o prázdninách, dosáhl veniae docendi (docentury) pro obor soudního lékařství na universitě v Neapoli. Upřímně mu k této jeho vysoké hodnosti gratulujeme.

Kolega Young v Praze! Kolega Young, rodák čínský, nás navštívil na své cestě střední Evropou také v Praze. Velice dobře mluví francouzsky, a tak jsme se od něho dověděli mnoho zajímavého. Měl také několik přednášek, jednu z nich v katolickém francouzském klubu. Vzbudil v Praze značný zájem a doufá, že se k nám na druhý rok podívá na delší dobu.

*

Jak nám piší z Holandska: »Ústředí Studentra Československo-Venskeho, Panska Alice 1.«

Jednou mně, po druhé tobě! (Děj v dobách pradávných.) — V koleji se musí časně zrána vstávat. Poležet si může ten, na koho se nepříjde. Jeden koleják

řekl: »No, dnes to potáhnou do deseti.« Ale vtom kdosi klepe na dveře, a on to pan správce: »Pane študente, honem k telefonu!« Pan študent vyskočí, kabát na sebe, kalhoty do hrsti a už běží za panem správcem. V telefonu slyší: »Nazdar, Járo, zde Vinca, jak ses vyspal, jak ti je? To máš vztek, že jsem tě vyťal s postele? Jó, pořadnej študent musí ráno vstávat a študovat!« A Jára by mu byl s takovou chutí vymadal, ale když tam byl pan správce, tak musil býti slušný: »Prosím, ano, prosím, beze všeho, jak račte, děkuji Vám...!« Ale v poledne se to otočilo. Jára »bink« z budky Vencovi domů, a tam byla právě návštěva. A Jára spustil: »Dveře s tebou vyrazim, na oči mi nechod', budeš bit jako žito, já ti povím, ráno mne tahat s postele!« A Vinca, chudák, musil říkat: »Ano, prosím, děkuji, jak si račte přát.«

**Škola je matkou moudrosti,
školák otcem hlouposti.**

Memento zábavním výborům S. S. S.

Studentská sociální sdružení jsou spolky, vedené směrnicemi kulturně náboženskými, dle nichž řídí svou činnost jak uvnitř spolku, tak i v podnicích, pořádaných pro širší katol. veřejnost. Při členských schůzích bývají na programu přednášky z oborů praktických, kulturních, náboženských, vědeckých atd., a po nich možno každému členu podebatovat si o názorech přednášejícího. Jak z vlastní zkušenosti vím, přednášky skutečně jsou brány ze všech možných oborů a těší se zájmu členstva. Ale na jednu věc se při nich zapomíná — na katol. literaturu. A to je chyba. Dnes v záplavě mizerné tendenční literatury, namnoze nemravné a protikatolické, měla by se vysoko vyzvednouti katol. belltrie a propagovat v každém katol. spolku. Jak je trapné, když se zeptá katol. studenta, co ví třeba o Jar. Durychovi, a on vám odpoví, že to jméno ještě vůbec neslyšel! A přece Durych je autor uznaný, který si vynutil čestné místo v naší literatuře, jak ukazuje udělení mu Moravské ceny za »Sedmikrásku«. Proto vznášim prosbu i žádost zároveň k vám, členové a členky zábavních odborů, abyste co nejvíce čerpali z křesťalových zdrojů katolické poesie a přednáškami, recitacemi básní a čtením úryvků z knih propagovali ji a seznamovali s ní členstvo a ukazovali na její hlubokou krásu. Práce tato přinese užitek a v budoucnu zjedná katol. literatuře rovnocenné postavení s literaturou ostatní, ta postaví ji na stupeň vůdčí. — V. Kameník

(Pozn. red.: K těmto nadšeným vývodům kolegy připojujeme ještě výzvu, aby členové SSS. též si knihy našich autorů (na př. premie z olomoucké Družiny literární a umělecké) podle možnosti kupovali a tak podpořili i naše autory hmotně, aby tito mohli zase co nejvíce svých duševních plodů vydávati. K věci se ještě několikrát ve »Stud. hl.« vrátíme. — Sv.) — »Den«, 21.-XI. 27.

Čtete knihy Jaroslava Durycha:

Balady. Cikánčina smrt. Laň a panna. S dřevoryty A. Hrabala. Kart.	Kč 45.—
Obrazy. Povědky. Vypravil Jar. Benda	20.—
Okamžiky z válečných let. Kronika války. Vypravil V. H. Brunner.	„ 8'50
Sedmikráska. Milostný román. S obálkou K. Svolinského. 2. vydání.	15.—
Smích věrností. Legenda. Dvě prózy. Vypravil V. H. Brunner.	„ 8.—
Svatý Václav. Hra o 3 dějstvích. Vypravil V. H. Brunner.	„ 16'50
Štědrý večer. Hra o 3 dějstvích. Vypravil V. H. Brunner.	„ 16.—
Tři dukáty. Prózy. 2. vyd. (2. a 3. čís.)	„ 15.—
Gofická růže. Essaye.	18.—
Na horách. Román.	23.—
Nejvyšší naděje. Sonata. Dvě prózy. Vypravil J. Benda.	„ 22'30

Připravuje se: **Vzpomínky z mládí.**

Na skladě u všech knihkupců.

LADISLAV KUNCÍŘ,

nakladatel,

Praha II., Voršílská ul. čís. 3.

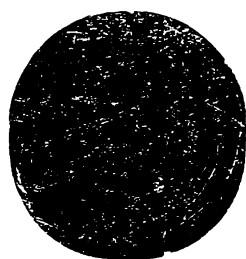
! ANKETA !

Nic víc, než dvě malá slovíčka, a co všechno znamenají pro „študáka“

Škola – prázdniny.

Povězte nám o nich něco!

A volte si sami:

prozou,
veršem,
obrazem,
aforismem,
či jinak

Nejlepší
budou odměněny
krásnou cenou a uveřejněny.

Řešení se mohou zúčastnit jen ti platící odběratelé Jitra, kteří získají ještě jednoho odběratele, který ihned zapravil předplatné. Staří odběratelé mohou se zúčastnit dvěma řešeními. Jedno doloží kuponem Jitra, druhé adresou nyní získaného odběratele a dnem, kdy zaslal předplatné. Noví odběratelé, kteří se přihlásí po této soutěži vykáží se datem na složence, kdy zapravili předplatné. Získají-li sami ještě jednoho odběratele, mohou podat řešení ještě jedno. Za každého získaného odběratele možno poslat jedno řešení. Pro ty, kdož získají největší počet odběratelů, jsou ceny zvláštní.

**CENY: plnicí pera, školní potřeby,
rysovadla, cenné knihy!**

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská ulice číslo 1.

Rozluštění z 2. čísla: Americká křížovka: A) 1. Krk. 2. Kokos. 3. Les, sto. 4. Přístav. 5. A, bei, a. 6. Řeč, vůl. 7. Sínah. 8. Kaš, T. atd. — Rebus: Příbram. — Ráček, racek. — Pyramida: Úpa, popel, klepeto, Peloponés (má býti „starý název poloostrova“, nikoli „říše“), lichoprstci. — Rebus: Naši předkové i potomci. — Šaráda: Kosovnik. — Americká křížovka s tajenkou: Č 1. Ota. 2. Pět. 3. Do, úd. 4. Sv. Čech, Evropa. 5. Ei. má. 6. div. 7. Era. 8. Aroma. 9. Dno, Eda. 10. Non, ido. 11. Denár, slída. E) Ctěte Jitro! — Doplnovačka: Irsko, pirko, Kairo, fakír, Loira, Birma, Irtyš. — Královská procházka: Lidé rádi věří tomu, čeho si přejí. G. J. Caesar. — Vsuvka: Krakonoš (má býti Lloyd). — Přesmyčka. (liter.): Karolína Světlá. — Rebus: Poroba nás tísni. — Šaráda Zeměžluč. — Žertovný koníček: Přišel k nám studý chudent v ropláštěném trháku, štek na něj zapesal a on utíko tolikal, div si lámy nepřeňátal; mrtvila ho ranice a odvezli ho do nemocné všeobecnice. — Rebus: Iran. — Ze čtyř obdržených rozluštění z 2. čísla nejlepší poslal J. Jedlička z Brna; nejvíce pěkných příspěvků obdržel jsem od Fr. Jančíka Rozstanského, jež prosím o adresu. Oběma pošlu odměnu; prosím o potvrzení, že ji dostali (a jakou).

Rozluštění ze 3. čísla pošlete do 20. prosince. Kol. Antonický, Vaše křížovka bude moci vyjít v lednovém č., dostanu-li ji do 20. prosince.

Pravěkovka.

Všem hádankářům — Er. Jančík-Rozstanský.

Nová je postrachem koček:
deš jim září z jasných oček,
jak je děs jenom ve vsi zhlédnou,
strachem hned pod chlupy zblednou.

Dávná vánoč se projeví,
teprve až se objeví
štedrovečerní stromeček
a ozáří náš domeček.

Sloučenka.

Vldp. prof. Erflovi — E. Z.

Česká řeka bez hlavy
s prvkem známým v styku
oděv mužský solonni
dá Vám v okamžiku.

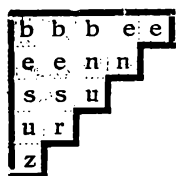
Záměnka.

E. Zavadil.

„S mírou“ břímě těžké nese pouští,
se „zvířetem“ navečer se spouští.

Roháček.

Václav Kosina, Brno

b b b e e hádanka
e e n n dřevo
s s u předložka
u r franc. číslovka
z předložka

Rebus.

Václav Kosina, Brno.

Pr 500 50 100 (e) 100 000 300 400 500 50 0 nk

Záhadná rovnice.

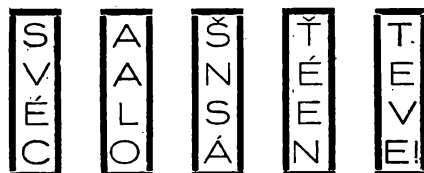
Er. Jančík-Rozstanský.

$$\frac{5}{7} a + \frac{3}{3b} + \frac{2}{3} c + \frac{3}{5} d + \frac{2}{4} e + \frac{5}{5} f + \frac{2}{3} g = x$$

a = celý, b = polská řeka, c = širé pole, d = součást malty,
 e = ženské jm., f = slov. měšco, g = pytel.

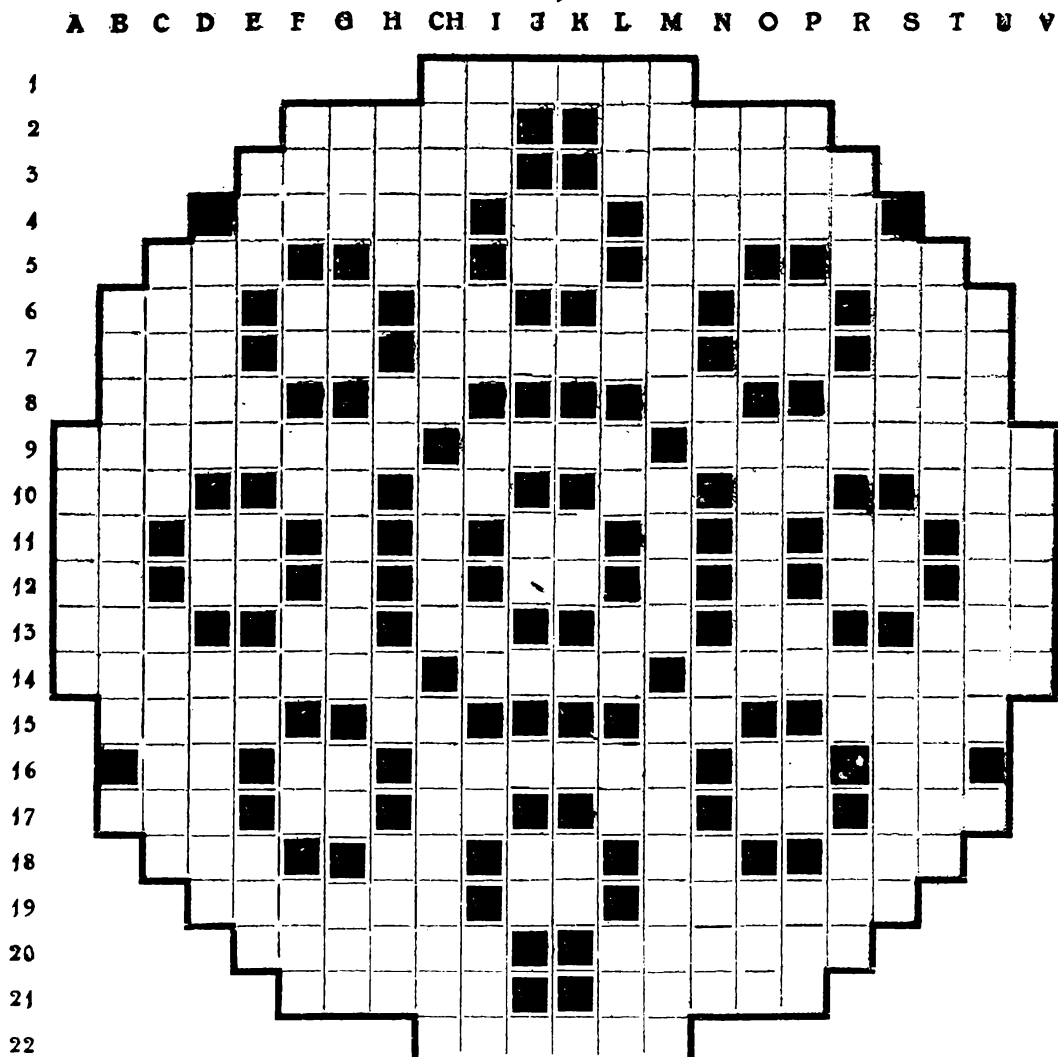
Lištovka.

Všem přeje Fr. J. Rozstanský.

Americká křížovka.

Izkan Vrat., Pterov.

Vodorovně: 1. Luza. 2. Ve starém Římě bylo mnoho . . . , výrobce okeň. 3. Pták, muž. jm. 4. Římská bohyně, slov. zájmeno, = příchod (fon.). 5. Bývá na železe, franc. člen, špan. člen, zvuk zvonku (obr.), zvíře. 6. Bývá v ploře, předložka, předložka, značka kovu, značka kovu, kus pole. 7. Značka středomoravské elektrárny (obr.), staročeské zájmeno, zdobně muž. jm. (5. p.), sportovní zkr., žen. jm. 8. Město ve Francii (fon.), zkratka sportovního klubu, značka prvku, hroby (obr.). 9. = sluha (fon.), dopravní prostředek, kompetence. 10. Žen. jm, písmeno. zvrát. zájm., pobídka, zn. kovu, žen. jm. 11. Řecké písmeno, značka prvku (obr.), předložka, zvíře, 105. 12. Zkrat. muž. jm., zkratka titulu, značka automobilu, zvíře (obr.), = vejce. 13. Oděv, předložka, zájmeno, zkr. oslovení, noha, přímka. 14. Žen. jm., zvíře, středověký představený. 15. Holub, spojka, předložka, ptáci. 16. Spojka (lat.), noha, bohoslužebná potřeba, italský člen, zvuk osla. 17. Žen. jm, spojka, člen národa, herec, zápor, papoušek, 18. Papoušek, zájm. (obr.), indiánský pokřik, zkratka úřadu, žen. jm. 19. Povož (h = a), ruský souhlas, Řecko. 20. Pohofí (obr.), žen. jm. 21. Denní pochod. Před Bohem jsme si... 22. Bůh. — Svisle: A) Spěšná zpráva. B) Muž. jm. (obr.). C) Národ, žen. jm. D) Rodák od Rýna, zn. prvku, jihoslovanský prodavač (obr.) E) Chyba, značka plynu, zkr. juniora, předl., papoušek. F) Moučný výrobek (obr.), ruský souhlas, zvířecí zvuk, předl., obydlí hmyzu (obr.), žen. jm. G) Archaické zájmeno, zájmeno, jméno psa, spojka, pták. H) Četa (fon.), staročeské zájm., spojka, = voda (fon.) CH) Ssavec, slavnost, přezdívky. I. Barva, písmeno, předl., zkr. muž jm., míra, spojka (fon.). J) Zájmeno, zkr. staré měny, část těla. K) Značka prvku, písmeno (obr.), noha. L) = tobě, znač. automobilu, zájm., zájm., pobídka, zábava (5. p.). M) Nádrž, zvíře, chrám. N) Část nohy, zvíře, zájm. řáz., tažen (obr.). O) Zápor, peněz, město, řeka v Německu (fon), rostlina. P) Hluk, zn. autom., výraz přibližnosti citosl., franc. člen, spojka. R) Kost, zájm. os. (obr), zvíře, zájm., pivl. žen. jm. S) Kov, předl., Homerova báseň. T) Moderní píseň, muž. jm. (2. p) U) . . . stává milník. V) Jikry (frans. a angl.)

Souzvučka.

Václav Kosina. Brno.

**Bohyně ve starověku,
vnitřním členem část obleku.**

Skrývačka zpětná.

Stanislav Antonický.

Ctnostmi dláždí cesta se k ráji.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 5.

OBSAH

K Novému roku. — *Msgr. dr. Jos. Hanuš*: Jubilejní slavnosti katolické university lovaňské. — *Halfar*: Třešňová větévka. — *Halfar*: Co zima přinesla. — *Stan. R. Hanáček*: Pan profesor „Petržel“. — *František Daněk*, misionář: Salesiánské misie zámořské. — *J. Z. Jesenský*: Nevlídný den. — *J. M. J.*: Učme se praktické horlivosti. — *J. Z. Jesenský*: Milenčin úsměv. — *JUC*: Jindřich Šámal: Původní kostelíky v Čechách. — *E. Milek*: Po letech. — *Pipin*: Študák. — *Vašek*: Guth a student. — Literatura. — Divadlo a film. — Technika. — Organisační. — Sociální hlídka. — Zahraniční. — Různé.

V PRAZE V LEDNU 1928

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 357-83. — Č. účtu u poš. úřadu šekového 206.271. —
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Sommaire:

M. l'archevêque Dr. François Kordač: **Nouvelle année.**
Mgr. ohanone Dr. Joseph Hamuš: **L'anniversaire de l'université à Louvain.**
Halfar: **Le branchet des cerises.** (Poème.)
Halfar: **La nouvelle d'hiver.**
S. R. Hanácký: **Monsieur le professeur »Petržel«.**
Fr. Daněk, missionnaire: **La mission salesiane.**
J. Z. Jesenský: **Une triste journée.** (Poème.)
J. M. J.: **Pratiquons la zèle!**
J. Z. Jesenský: **Le sourir de mon amour.**
JUC. J. Šámal: **Les églises originales en Bohême.**
E. Milek: **Il y a longtemps...**
Pipin: **L'étudiant.**
Vašek: **Dr. Guth et l'étudiant.**
Les mots: **Littérature, Théâtre et Film, La technique, Organisation, Sociale, L'étranger.**

Z redakčního stolu a koše.

Ze stolu.

J. Z. Jes.: Totéž, co v minulém čísle. »Včera« přijato. »Utěcha« pozdě. »Zimní ráno« by neza-nechalo dojmu. — Jindř. Š—al.: Velice se hodí. Piš dál. — E. M—ek.: »Po letech« přijato, docela miloučké. Ostatní slabší, nečasové, nečitelné, nepřijato. — SSS. Brno.: Za foto srdečně děkujeme jménem všech čtenářů, kteří by z něho však nic neměli, protože není schopno reprodukce. A potom jeden štoček nás stojí 60 Kč! Jinak děkujeme — Miriam: »Kdys« má v sobě něco víc, než přispěvky ostatní. Jsou to dvě krásné stránky, ze kterých mluví víc, než touha být vytištěna. Jistě víte, proč. Čekáme další. Pro staročeštinu použijte prosy. — Halfar: Povídka velice pěkná, ale

trochu pozdě. Básničku se pokusíme otisknouti. Pošlete opět. — Václavovič: Později otiskneme překlad. Povídka i ostatní slabší. Pište prosu, ale ne nakvap. — E. G.: Ze zprávy máme radost. — R. Z.: Příteli, je to velmi milé, že se snažíte vyhovět a jít kupředu. Vaše »Štvanice«, nutno říci, není ničím, když změňte konec. Dřívější byla pozoruhodnou věcí; nezlobte se, důvody Vaše uznávám, ale nemohl jsem ji otisknouti. Pište dál, těšíme se.

Z koše.

A. O.: Proti psaní v nářečí nic nenamítáme. Ale hlavní je obsah, a ten je slabý. Ostatní jest příkrasa. Pište po jedné straně papíru. — A. L—ský: Slabé. Učte se a cvičte. — Janský: Přišlo pozdě. — A. M—art.: To je málo! Pište dál. — L. K.: Snad byste jednou psal pěkně, ale prozatím Vám chybí postřeh. Rozvláčnost také škodí. — Vl. Jes.: Čtete básničky svého jmenovce. Myšlenky máte, jen ještě umět vyjádřit. — Laškovský: Spokojte se jedním pseudonymem, pište po jedné straně papíru, jinak se nehodí. — Vlád'a Borský: Pozdni. — R. Zhořecký: Nezajímalo by valně studenty. — Tercián B.: Příteli, jest těžko najít myšlenku a rýmy raději žádné, než špatné. — Ha—cký: Znovu jsem četl, ale motiv básně bohužel starý. Pište dál. — A. L—ský: Předně jméno Vaše, a za druhé myšlenku v básni. — O. T. IV.: Snad minulá byla lepší, snad i budoucí, kterou jistě pošlete, ale tato je slabá. — J. Sl—ík: Jest toho trochu víc a trochu práce je potřebí k přečtení toho všeho a zvláště, když člověk musí prodělávat tak ukrutné změny jako mezi »Hluchou ozvěnou« a »Hymnusem«. Ale slabý »Hymnus« říká víc, než celá ta »Hluchá ozvěna«, to věřte.

Z redakce.

Na „Jitro“, jak víte, napadlo trochu sněhu a když jsme ho oprášili, nabylo docela jiné formy. Jak jste spokojeni, to řekněte jiným a jak jste nespokojeni, to napište nám. „Jitro“ bude nadále takové, jaké si je uděláte. Když budete psát, budete mít sami co číst. Zavedli jsme rubriky, do kterých pište co nejhojněji. Nemáme nikoho, kdo by psal do rubriky sportovní, šachové! Přihlaste se! Doufáme, že styk redakce s čtenáři bude co nejužší.

Snažíme se zavést v administraci úplný pořádek, aby každému „Jitro“ včas a řádně došlo. Protože však se přece stalo, že si naši čtenáři i dvakrát stěžují na docházení, prosím, aby stížnosti na nevyřizování reklamací, případně na jiné opakující se nedostatky zasílali přímo na moji adresu. O totéž prosím ve věcech spolkových.

JAROSLAV MARKES,

předseda Ú. K. S. Čs.

Praha-Břevnov, Nový domov 517.

ANKETA VYPSANÁ VE 4. ČÍSLE KONČÍ 30. LEDNA.

Chcete plnicí pero?
 dopisní papíry?
 patentní tužky?

Zúčastněte se vypsané ankety.

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA 17. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

JITRO

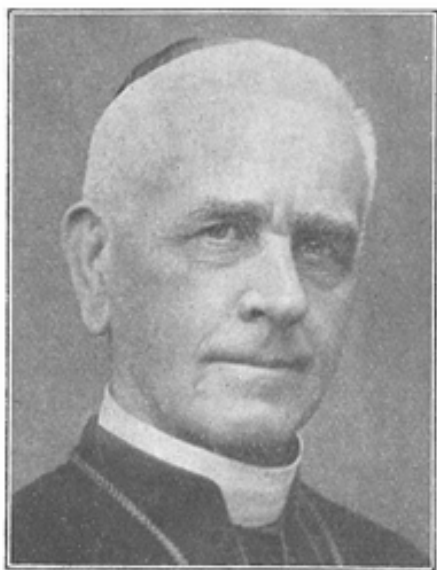
ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V LEDNU 1928

ČÍSLO 5.

K Novému roku.

Tajemství vtělení Syna Božího jest odpovědí Božské lásky na odvěký a nejhlubší problém lidstva o náboženství, čili poměru člověka k Bohu. Odpověď zní: „Tak miloval Bůh svět, že svého Syna jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezhybnul, nýbrž měl život věčný. (Jan 3, 16.)

Materialismus ztotožňuje Boha s hmotou, pantheismus hmotu ztotožňuje s Bohem. Oproti tomuto mylnému monismu učí křesťanský dualismus, spojený s immanencí Boha ve světě, „Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

Z tohoto článku víry odvozuje papež sv. Lev V. závěr a princip obrození jednotlivce i veškerého lidstva, říká: „Křesťane, uznej svou důstojnost a účasten Božské přirozenosti, nevracej se nedůstojným jednáním k dřívější nízkosti.“ Sv. Bernard klade ve svém rozjímání o vtělení Syna Božího (Missus est) lidstvu alternativu: „Buď se mýlí v hodnocení statků vezdejších slovem i příkladem Kristus, nebo se klame svět, aut fallitur Christus aut errat mundus.“ Sv. Pavel odpovídá (I. Kor. 3, 11): „Nikdo nemůže položit základ jiný ke svému a veškerého lidstva obrození — než který položen jest — Ježíš Kristus.“

*+ František Jordani,
arcibiskup.*

Jubilejní slavnosti katolické university lovaňské

Nejlepším důkazem, jak církev katolická v moderní době podporuje a pěstuje vědy a umění, nejpádnejším vyvrácením opakované, zlomyslné smyšlenky, že katolický učenec nemůže vědecky pracovat, jsou university katolické. Francie má vysoká učení katolická v Paříži, v Lille, Angersu, Lyonu a Toulousu, Polsko v Lublíně, Švýcarsko ve Frýburku, Itálie v Miláně, Palestina v Beyruthu, Spojené státy americké mají několik dobře vybavených katol. universit (ve Washingtonu, Chicagu, Kalifornii a j.), ale mezi všemi na nejpřednějším místě jest katolická universita v belgické Lovani. I v Belgii samé tato universita vyniká svou slávou, vědeckou zdatností nad ostatní university státní v Luttychu (Liège), v Gentu (Gand) a nad svobodnou universitou v Bruselu. Jest zajímavo, že téměř polovina veškeré inteligence belgické (lékaři, právníci, profesori, inženýři) vyšla z této university, kdežto o druhou polovinu její dělí se ostatní tři university. V tomto zjevu vidíme i sílu a hloubku katolické inteligence belgické; poznal jsem u mnohých předních pracovníků veřejných, s jakou hrdostí o sobě tvrdili, že vyšli z university lovaňské. Kouzlo této university, známé v celém světě učeném, bylo však zvýšeno tragickou událostí ve světové válce, když hrubá moc německého vojska sáhla na tuto universitu: slavná knihovna o 350.000 svazcích a s 1000 vzácných rukopisů a prvotisků v památné budově Hall byla zúmyslně 25. srpna 1914 zapálena a všechno bohatství duševní tvorby v pravém slova smyslu spáleno, zničeno, že jen ohořelé zdi trčely do výše, neboť nikdo nesměl se k záchraně ani přiblížit. Vysoko šlehající plameny oné hrůzoplňné noci za rachotu padajících trámů poschodí a střechy jakoby lkaly nad zločinem, ojedinělým v dějinách lidstva, spáchaným proti civilisaci a duševním statkům lidstva. Hrůzou otrásl se celý svět, ale celý tento svět zvedl se k pomoci universitě-mučednici. Prostému pozorovateli se zdálo, a bylo to snad i přáním původců činu, že tímto požárem zajde i celá universita lovaňská. Než jako divem podařilo se úsilovné a obdivuhodné energii belgického národa z úplných ssutin a rozvalin spálených měst Aarschotu, Dimantu, Termondu, Lovani téměř přes noc za několik let

vybudovati nová města, celé ulice, náměstí domů z bílého kamene, tak i zničená universita, t. j. mnohé budovy a zvláště památné Hally, povstala k nové, ale ještě větší slávě za několik let po válce.

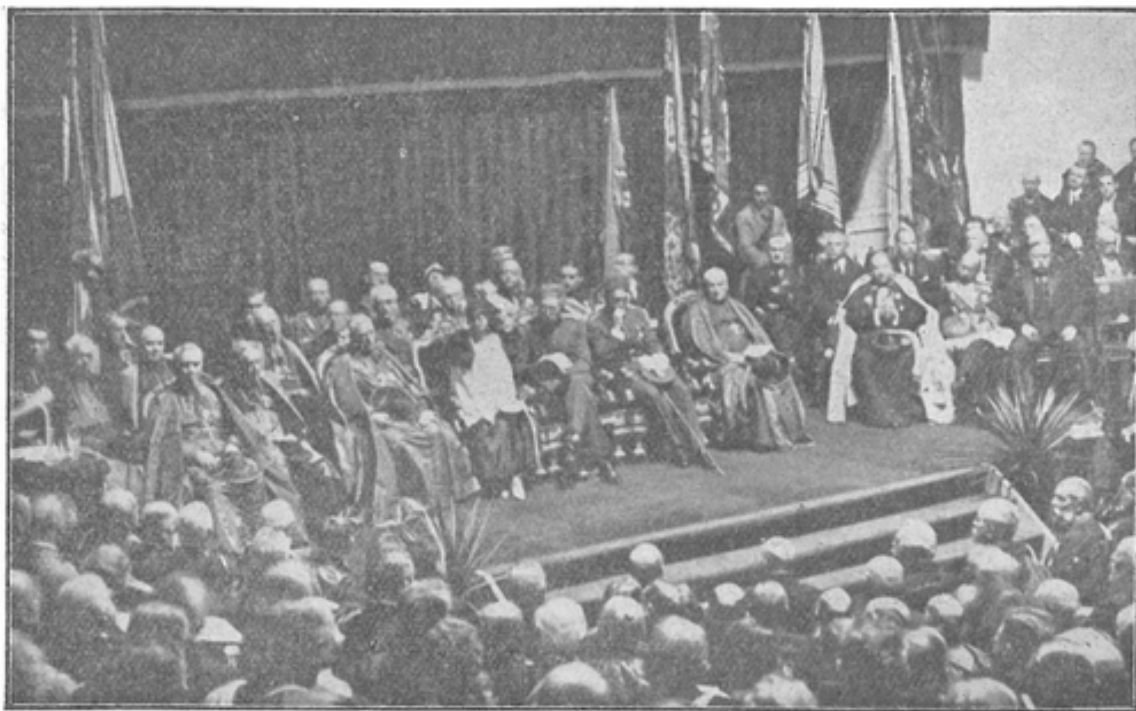
Velikomyslná Amerika bez ohledu náboženské příslušnosti postavila si pomník trvalý a nezapomenutelný: nádhernou novou budovu universitní knihovny na náměstí »Tržiště« nákladem skoro 3 milionů dolarů, a spálené Hally znovuzřízené slavnostně opět otevřeny při 500letém jubileu založení university lovaňské.

Není možno širěji se zmíniti o velmi zajímavých dějinách a pohnutých dobách university lovaňské — založena byla r. 1426 papežem Martinem V. jako »Studium Generale«, s týmiž právy a výsadami jako jiné university dřívější: pařížská, kolínská, pražská, lipská a j.; vévoda brabantský Jan IV. odevzdal jí tehdy budovu soukeníků »Hally«, již tito pro stálé spory s dělníky byli nuceni opustiti, k ní přidružily se buď nové budovy nebo starší kláštery různých řádů byly jí přiděleny, takže v nynější době má universita přes dvacet kolejí, paláců, rozsáhlých budov, pro všechna odvětví universitních věd a umění; papežové ovšem vedle domácích šlechticů a bohatých občanů se velmi zasloužili o rozkvět studia »Almae Matris«. Nyní má universita tato 160 profesorů a 3700 studentů; všechny fakulty v našem smyslu: techniku, vysokou školu zemědělskou, lesnickou, zvěrolékařskou, pro farmakologii, přemnohé semináře, laboratoře; jest tak vyzbrojena jak přístroji, pomůckami, sborem profesorů světového jména, že naše staroslavné učení v mnohém a mnohém má doháněti výše lovaňského vysokého učení. O tom snad jindy v pozdějším článku.

Jubilejní slavnosti universitní měly neobyčejně slavnostní ráz: účastí kardinálů, královského dvora a zástupců téměř všech universit světa a učených společností. Slavnosti byly zahájeny v nádherně vyzdobené velké aule koleje papeže Hadriána VI., býv. profesora této university. Přítomni byli král Albert s královnou a princem následníkem na čestné estrádě, kolem nichž usedli kardinál malinský Van Rocy, jenž k této slavnosti, jako nedávno zvolený arci-

biskup malínský po zvěčnělém kardinálu Mercierovi, obdržel k této slavnosti kardinálskou důstojnost od Sv. Otce, londýnský kardinál Bourne a O'Donnel, kardinál primas irský (nedávno zesnulý), pan nuncius Micara, episkopát belgický, zástupcové vlády belgické a sbor diplomatický (viz

vzdal hold katolickému vysokému učení p. Bedier, zdůrazniv, jak vždy hájilo prestiže vědy a jak dalo světu vynikající učence, zakladatele nových objevů v různých oborech badání. Dojemné bylo povýšení krále na doktora věd a královny na doktora lékařství této university, vedle vynikajících učen-

Královští manželé, diplomaté a zástupci universit při zahájení oslav na estrádě.

obrázek). Král se svou suitou uvítán bouřlivým jásotem a fanfárami. K této slavnosti ubírali se hustým špalírem vojska, studentstva delegáti světových universit v pestrých togách, pozdravováni nadšeně nesčitelnými davy — z památných Hall do koleje Hadriánovy, usedli na čestných místech členové akademií, profesori podle stáří universit (od universit anglických: oxfordské, cambridgské počínaje, naše pražská byla také mezi prvními a zastoupena profesorem drem Cibulkou a podepsaným, až do nových universit amerických. Bratislavská universita zastoupena prof. drem Chotkem. (Viz obr. str. 109.) Slavnosti zahájeny nunc. Msgrem Micarou, jenž četl adresu Sv. Otce, připojuje svoje blahopřání slavné universitě, pak pozdravil všecky hodnostáře velezasloužilý a vynikající řečník, rektor university, Msgre Ladence, vysvětliv význam jubilea a posláni university.

Nato jménem Akademie francouzské

ců světového jména, ať katolíků nebo jiného vyznání (na př. japonského vyslance). Pak podány byly adresy akademií a universit přítomnými delegáty (přemnohých universit protestantských, severských, i židovské university v Palestině, vedle všech universit státních, francouzských, belgických a slovanských ze všech dílů světa). Tento slavnostní akt, kdy učenci předstupovali na estrádu z různých zemí, států a starobylých universit a akademií i nově zřízených, v pestrých akademických krojích, působil hlubokým dojmem na nás všecky, jaký hold vzdal celý učený svět katolické universitě!

Po nezapomenutelné této slavnosti, když královští manželé odešli, odebrali se všichni hosté do radnice, kde je starosta se zastupitelstvem srdečně pozdravil a pohostil jménem města. Odpoledne byla vyjížďka do »Universitní obce« Heverlé, zámku hr. Arenberga, s ohromným parkem a budovami v rozloze 30 hektarů. Heverlé stafo se ma-

jetkem university a zřizuje se tam nově zemědělská vysoká škola, část techniky, velká hřiště pro sport a tělocvik. Po proslovech odborníků, rektora Msgra Ladenze a j. podáván byl hostům čaj, mezitím co hudba hrála v parku. Večer byl pak banket pro 500 osob v nově upravené velké síni Hall, kde mezi jiným předseda vlády odevzdal rektoru Msgru Ladenzovi velkokříž řádu Leopoldova jménem krále a vlády, jako nejvyšší uznání za zásluhy o universitu. Tam podělení byli všichni hosté památnými plaketami a dvěma alby universitních budov.

Druhého dne byla velká slavnost v chrámu sv. Petra, který byl také vypálen zúmyslně za války, již znovuzřízeném, kde byla za účasti všech hostů universitních korunována socha Panny Marie »Stolice Moudrosti«, universitní patronky, od založení roku 1426, zlatou korunou i Božským Dítěm — na vlastní přání Sv. Otce. Odpoledne byla vyjížďka všech hostů do Lovenjoulu, kde vikomt Spoelborch daroval zámek s budovami universitě a kde od r. 1924 zřizuje se ohromný ústav pro choromyslné s klinikami pro léčení duševně chorých, ústav jest ve správě horlivých »Černých sester« pro 800 duševně nemocných žen (nyní jest jich tam na 400). Tento ústav navštívila také královna, již byl podepsaný také představen. Ráno, ještě před slavností v katedrále, byl otevřen jiný ohromný ústav lékařské fakulty pro léčení rakoviny, ústav, který postavil kněz Janssen, sebrav naň na 10 milionů franků.

Tklivá byla ještě slavnost v Hallech, kde profesorský sbor lovaňský jménem svého staříckého seniora, profesora právnické fakulty Biervheta, ocenil neunavnou a obě-

tavou péčí rektorovu o universitu, její neobyčejný rozkvět a odevzdal mu umělecký portrét, dílo prof. Janssen. Studentstvo valonské i flámské pak poděkovalo mu za otcovskou lásku jeho k studentstvu. Hally jsou již vyzdobeny krásnými nástěnnými obrazy z dějin university a přetvořeny v museum archeologické (jsou tam sochy řeckého klasického umění, darované řeckou vládou) a umělecké.

Universita kráčí vskutku v čele pokroku vědeckého ve všech oborech, vydává četné časopisy vědecké a má moderně vypravenou knihovnu, do níž sešlo se již na 600.000 knih, z nichž 350.000 odevzdalo Německo jako náhradu za způsobené škody, podle smlouvy st.-germainské. Jsou tam umístěny na čelném místě i naše vkusně vázané knihy v počtu přes 2500, jež darovalo naše Národní komité pro znovuzřízení lovaňské knihovny. Nádherná budova s vysokou věží, dar to Ameriky, jest vystavěna a upravena tak, aby mohla obsáhnouti nejméně dva miliony knih, vedle četných pracoven, čítáren atd.

Katolická církev může býti právem hrda na lovaňskou universitu a my můžeme býti jen povzbuzeni k podobné práci na poli vědeckém v duchu katolickém, a obdivovati neobyčejnou obětavost bohatých katolíků belgických, že bez prostředků státních mohou vydržovati na oné výši celou universitu lovaňskou.

Msgré chanoine J. Hanuš fait la description des manifestations pendant l'occassion de l'universaire de l'université à Louvain.

Halfar:

Třešňová větévka.

*Utrh jsem třešňovou ratolest
a s vodou dal jsem ji v miskú,
aby, až přijdou vánoce,
hrst dala květných mi lístků.*

*— Prý zkvětlá větévka do Hodu
nemalou radost ti věstí.
Při novém roce tě provází
úsměvy, láska a štěstí. —*

*Vzpučí-li třešňová ratolest
a celá zběli se v květu,
rozhodím bledé ty lupínky,
dobrému pod nebem světu.*

Zástupci téměř všech universit světových v historických pláštích v průvodě do slavnostního zasedání katol. university lovaňské (X zástupce naší university autor článku Msgr. Dr. Hanuš.)

Halfar:

Co zima přinesla

Byl den sv. Mikuláše.

Mladý učitel vracel se ze školy. Hlavu dosud plnily vzpomínky na žáky, jak ukládali do stolku dárky, jež si navzájem posílali. Nedočkávě čekali na odpoledne, až ruka pana učitele bude lovit v hromádce balíčků a žáci budou rozdávat. Že sám od nich něco obdrží na důkaz lásky, nepomyslel, třebaš ho milovali tělem i duší. A kdyby — rozdá vše zase lačným zrakům a mladičkým srdcím . . .

Olda, mladý učitel, stoupal po schodech domů, do bytu, kam už sv. Mikuláš nevchází. — Odpoutav myšlenky od třídy, zanesl je daleko do rodiště. Vstoupil do světnice. Na stole uzřel lístek, který tam pro něho zanechal listonoš. Poznav na adrese písmo odesílatele, obrátil a četl:

»Drahý Oldo, zpráva, kterou Ti posílám, Tě asi nepotěší. Snad se i ulekneš. Včera večer zemřela mi maminka . . . Vánoce u nás budou smutně . . .«

Rázem jej opustila poesie, již si nesl cestou, i sny, které zabíhaly k vánocům. Vždyť tomu, komu byl tak drahý a koho on miloval, zemřela maminka!

Matka! — Srdce, jež chová pro dítě největší poklad, věčně utichlo, pochodeň na prvních cestách žitím navždy zhasla.

A jeho celým nitrem nesla se tichá a

dumavá vzpomínka na tu, kterou kdysi poznal jako matku dítěte, které pečlivě vychovala a jež on miloval. Smutek naplnil obrazy svatých a chladný prostor mezi stěnami. Smutek snesl se na vše, nač pohlédl. Snad ani třešňové větévky do vánoc u nich nevypučí . . . A vánoce? Smutek ztlíží a zalehne obě srdce.

A Olda jel na pohřeb. — —

Ležela usmívající se, jak ji vždy vidával, kdykoli byl u nich návštěvou. Naposledy zahleděl se na tvář ozářenou blahým zenuťím . . .

V hloubi duše tryskalo poznání a neslo se tichou modlitbou.

»Matko opuštěných ptáčat, zima přináší vánoce, nám přinesla mrtvý Tvůj úsměv a chladnou Tvou dlaň, kterou nesmím nechat ztlít, aniž bych na ni nevtiskl chvějícími se rty políbení lásky a vděčnosti.«

A horké slzy prvně a naposledy z kropily zkřížené ruce, z nichž hleděl na něho Ukřížovaný

L'hiver, qu'est a qu'il a apporté. Un jeune maître a été réjouis par la joie d'enfants et il revenait heureux chez lui; mais là l'attendait la triste nouvelle de la mort de la mère d'un de ses amis. L'hiver, quel temps des joies et des tristesses.

Pan profesor „Petržel“.

Známým a u studentů našeho gymnasia též značně oblíbeným profesorem byl matematikář Petr Želavský. Byl to již starý pán, dobráckého vzhledu, jehož jediným cílem bylo zasvětit své žáky úplně do tajů vědy matematické.

Nazýval se Petr Želavský, ale jméno to bylo málo slýchati z úst studentstva. Proč? Je známo, že nikdo není tak vynalézavým v dávání přezdivek, jako právě studenti. Tělesná vada, neobvyklý způsob vyjadřování pánů profesorů, zavdává jim příčinu k různým titulům. Neujde jim nikdo, ať je mladý nebo starý, hodný či dřič, veselý nebo mrzout — a nešel jim přirozeně ani pan profesor Želavský.

Ten se nazýval ve studentské mluvě profesor Petržel. Divná to přezdívka, která měla však své příčiny. Předně profesor Želavský — jako výborný matematik — znal dobře cenu promarněného času a proto, aby se příliš nezdržoval zapisováním do třídní knihy, zkracoval své příjmení na Žel., které pak položeno za jméno křestní, dávalo s ním dohromady skutečně Petr Žel — Petržel.

Druhou příčinou této přezdívky byla jeho oblíbená rada, studenty nazývaná »petrželová«, kterou dával líným studentům: »Člověče, pověste studia na hřebík, někam na mez nasejte si petržele, její nať si usušte, nechte se jí pak vycpat a postavte se do musea! Bude z vás opravdu vzácný exemplář z rodu lenochů!«

Bylo opět po prázdninách a do odřených lavic se vraceli ku svým povinnostem studenti, opálení prázdninovým slunečkem a tělesně i duševně osvěženi, kteří s posměchem nakukovali do primy a bavili se pohledem na uděšené stádo tam shromážděných primánků, neostřílených ještě a hledících na každého většího studenta jako na nějakého pámbíčka — primánků hlučících a hloupoučkých — inu, jako primánci.

Jednoho krásného dne počátkem září stál před sborovnou útlý primánek, nedočkavě s nohy na nohu přešlapující; čekal tam na pana profesora Želavského, který si ho vyvolil k tomu, aby chodil dolů pro pra-

vítko a kružítko, »inštrumenty« to — jak říkal — potřebné v geometrii.

Hošík hrdý na tuto hodnost, přecházel sem a tam a horlivě se ukláněl profesorům, rozcházejícím se do svých tříd. Žádný z nich si ho však valně nevšímal, teprve staříčkový dobrák, latinář Zoufalý, se zastavil a zeptal se ho:

»Na kohopak čekáš, hošíčku?«

»Prosím, na pana profesora Petrželu!« zněla jasná odpověď.

»Na koho že to čekáš?« tázal se udiveně Zoufalý.

Primánek zvolna a zřetelně opakoval svou dřívější odpověď, dávaje důraz na každou slabiku. Snad by se byli ještě dlouho nedomluvili, kdyby se nebyl v té chvíli objevil ve dveřích očekávaný — Želavský. Na toho se obrátil Zoufalý s otázkou, zda zná nějakého profesora Petržela.

Tázaný, který v hochovi poznal svého vyvolence, přikročil k němu a ptal se, koho že to hledá.

»Prosím, vás! Jdu pro kružítko a pro pravítko!«

»Ale on hledá nějakého Petržela,« namítl Zoufalý.

»Ano, prosím, tady pana profesora Petržela,« potvrdil jeho slova primánek a ukázal při tom na Želavského, který na něj nechápavě vyvalil oči.

Teprve po dlouhém vysvětlování byl objasněn hochův omyl. Primánek slyšel vždy od starších studentů při objevení se Želavského jen jméno Petržel, myslil tudíž, že se tak jmenuje a — malér byl hotov.

Během hochovy řeči se profesor Želavský, který prý do té doby o svém pseudonymu ničeho nevěděl, velice rozčilil. Soptil jako Etna a veškerá láva jeho hněvu se valila na zkroušeného a k pláči nabírajícího primánka.

Po chvíli se však uklidnil, když si uvědomil, že zde vlastně nelze ničeho dělati, neboť primánek, stav se obětí omylu, za nic nemohl.

Na konec se sám tomu upřímně zasmál, posílaje všechny studenty na mez sázet — petržel.

Je to modré, leží to pod švestkou a dává se to do knedlíků. Co je to? (Нѣдрѣзѣн) — Je modrý, leží pod švestkou a žena mu přinesla talíř knedlíků, do kterých se právě „dává“.

František Daněk, misionář :

Salesiánské misie zámořské

»Jděte do celého světa a učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého!« tak pravil sám Spasitel náš Ježíš Kristus. Též Don Bosco slyšel tato slova ve svém nitru; jeho srdce, plné lásky ke svým bližním, planulo touhou, svatým nadšením, by mohl jíti do dalekých končin a hlásati tam evangelium, kde světlo víry ještě neproniklo. Prozřetelností Boží nebylo mu však určeno, aby šel do misii, neboť sám by jistě tolik neučinil, co již učinili a ještě učiní jeho synové misionáři.

Již od roku 1860 snažil se Don Bosco zjistiti zvláště ty země, ve kterých hodně bujelo pohanství. Když pak nejvíce proseb o misionáře přicházelo z Jižní Ameriky a uslyšev o duchovní bídě italských vystěhovalců a o rozsáhlých krajích Jižní Ameriky bez kněžstva, rozhodl se pro Jižní Ameriku. Pro tuto první, těžkou práci vyvolil deset horlivých salesiánů a 15 sester. Za vůdce a představeného ustanovil jim Dona Cagliera, jenž vynikal znalostí jazyků, byl uchvacujícím řečníkem, hudebním skladatelem, při tom všem však nanejvýš skromný. S touto hrstkou nastávajících misionářů odebral se Don Bosco do Říma, by jim vyprosil schválení a požehnání papeže, tehdy Pia IX., jehož se jim dostalo. Úkolem této výpravy nebylo pouze vyhověti potřebám italských vystěhovalců, nýbrž měli proniknouti na jih do Patagonie, mezi tamější domorodce, kteří byli tehdy považováni za úplně neschopné jakékoli duševní práce a plni nedůvěry k cizincům. Don Bosco se však nedal ničím odstrašiti a s pomocí Marie Pomocné jeho misionáři vykonali práci neočekávanou. Zanedlouho po první výpravě, r. 1877 odjíždí druhá výprava, čítající 24 členů. Od té doby odjíždí z Turina každoročně značný počet misionářů různých národností do všech dílů světa. A práce jejich jest žehnána. Rio Colorado a Rio Negro viděly úspěchy práce misionářské. Sotva uplynulo 20 let a již pokřtili 25.000 Indiánů, postavili 50 větších ústavů a přes 2000 dětí navštěvuje jejich řemeslnické a rolnické školy. Dnes, po padesáti letech, najdeme v Jižní Americe deset rozsáhlých misii salesiánských, kde s úspěchem pracuje 721 misionářů a misionářek. Vynikají zvláště misie mezi Borory v Matto Grosso, které za ohromných obtíží a obětí vybuďoval Don

Balzola. Boroři se dnes počítají mezi nejpokročilejší kmeny indiánské a jest jisto, že se stanou průkopníky křesťanství a jeho kultury mezi ostatními kmeny indiánskými

Úsek zimní poesie.
Zasněžená zvonice pod Radhoštěm.

v Brazílii. V Ecuadoru horlivě pracují salesiáni mezi divokými Ivary. I přes překážky, které jim činí vláda, vykazují neobyčejné úspěchy. Celkem jest v Americe 644 misionářských děl. Mají tam několik meteorologických stanic, jejichž zprávy jsou velmi důležité. V Asii zdárně působí salesiáni, dále v Cařihradě, v Palestině a Egyptě, kde spravují několik sirotčinců s velkými dílnami a řemeslnickými školami. Do Indie zasáhla jejich činnost zvláště v Tanjoře, Assamu, Shiu Chow, Heung-Shan, Macao a Šanghai. V Asii pracuje 316 misionářů a misionářek v 298 dílech misionářských. Pak

jest Afrika. V Africe jsou pouze 4 misie salesiánské: Alžír s Tunisem, Egypt, Belgické Kongo a mys Dobré Naděje se svými 116 misionáři a misionářkami. V Australii pak: Kimberley a Melbourne s 16 misionáři a misionářkami. Roku 1925 vypravili se salesiáni též do Japonska. Celkem jest 25 misí salesiánských s 1169 misionáři a misionářkami a 112.819 katechumeny a chovanci. To jsou čísla, která se vztahují pouze na místa čistě misijní. Salesiáni však nepečují pouze o divochy a Indiány, ale též o vystěhovalce, a těmi jsou hlavně Italové, Němci, Angličané a Španělé. Zakládají a vedou pro ně ve větších městech dělnické spolky, nemocnice, patronáže, útulny, čítárny a knihovny. Na nás tedy jest, abychom se ujali i této akce, a sice hned v začátcích, abychom jim pokud možno pomáhali, by spokojeně hledali chléb pro sebe a své děti. Tím bychom nedopustili, že by se nám kdo odcizil.

»Žeň mnohá, ale pracovníků málo.« Ano, žeň mnohá, ale pracovníků, kněží, hodných kněží ducha apoštolského málo. Podle statistiky čítá se teď asi 1.500 mil. lidí na celém světě; z těch však jest jenom 325 mil. katolíků, přes 100 mil. nesjednocených, 168 mil. protestantů a ostatních, skoro 1000 milionů, jest nepokřtěných, kteří o Kristu vůbec nevědí. Drazí bratři, nedojímá vás to? Tato smutná skutečnost dojímalá, dojímalá a musí dojímáti každé srdce, tlukoucí pro Krista a milující jeho církev.

A ještě něco. Za rok umírá na 30 milionů pohanů. Řekněte mi, kam všichni odcházejí? Kolik jich projde bez církve, bez svátostí

úzkou branou, která vede k životu? Mnozí jistě minou tuto bránu, aby navždy zapadli tam, odkud na věky není vysvobození. — Dojímá-li to nás, suďme pak, jak to teprve dojímá láskyplné Srdce Páně! Jak rád by je všechny zachránil, ale »pracovníků málo«. Jaká to tedy jistě útěcha pro toto slitovné Srdce v jeho nestihlé touze po spáse lidstva, když se najdou srdce vnímavá, upřímnou láskou k duším, krví jeho vykoupených, lnoucí a po jejich záchraně prahnoucí!

Mládeži sluší ideály! A záchrana duší, duší nesmrtelných, je dílo z božských děl nejvíce božské »divinorum divinissionum«. Je to dílo, jež konal sám Ježíš Kristus a pro něž založil svou církev, se kterou jest a ve které dále působí. My všichni jsme povoláni k této vznešené práci. Ó, drazí bratři, sjednoťme se v jednoho ducha! Maria nám požehná, ochrání naši kongregaci, naše podniky; pomoc nebes nebude scházeti: pracovníci se scházejí, nadšení, zdá se, že roste... Prosme Pána Všemohíra, aby svou mocností a moudrostí pomáhal nám překonávati mnohé těžkosti, by nám udělil potřebných milostí, bychom dosáhli, po čem každý vroucně toužíme — kněžství — abychom mohli pak horlivě a s úspěchem pracovati buď u nás ve vlasti, buď v Rusku, na Balkáně nebo za mořem, kde nás každého Bůh povolá, na spáse duší svých bližních, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř!

Les missions salesiannes. L'auteur décrit la vie des missionnaires tchèques derrière la mère en Afrique, où ils accomplissent l'oeuvre du salut.

Znáte tohle? Zdali pak víte, jaký je rozdíl mezi veverkou a kredencem? To je tak. Kredenc i veverku zavřete do nábytkového vozu a popojedete s ním. Pak jej otevřete, a co zůstane uvnitř je kredenc a co ufeklo, je veverka.

J. Z. Jesenský:

Nevlídny den.

*Včera byl zase tak nevlídny den,
po nebi mraky se hnaly
a lesy, jak v těžký by klesly sen
— ve stromech zněl jenom větru sten —
a mně se zdálo . že lkaly!*

*Slzy jim seděly na větvích,
mlhy jim koruny kryly . .
Ó, proč jste tak smutné, kam daly jste smích,
proč šumivý, tajemný šepot váš ztich,
proč koruny své jste skryly?*

*Ó, zašumte, nebuďte smutné tak,
zas zjeví se obloha modrá! . .
Zas přijde jaro . . . volny budete pak,
pohleďte v dálku . . . tam, zbystríte zrak
tak, jak ta šumivá Odra!*

Jsou opuštěna „prkýnka“, ale přece s dostatek nám vypráví o krásných toulkách uprostřed zasněženého kraje, pod horskými zasněženými velikány.

Učme se praktické horlivosti

Ctihod. D. Bosco, veliký přítel mládeže, hledal všude a vždy příležitosti k činění dobra. Tak v Turině na př. vidíval jednoho umouněného, zahálejšího výrostka, nepřilíš slušně se chovajícího. Poněvadž znal dobře následky podobného života a měl na mysli dobro duší, odhodlal se ho jednou zastavit. Pozdravil ho jako nějakého pána s milým úsměvem.

»Dobrý den,« odvětil umouněnek.

D. Bosco se zastavil a děl: »Jsem tuze rád, že jsem tě potkal. Musíš mi udělat jednu příjemnost.«

»Budu-li moci, milerád.« — »Rozumí se, že můžeš, pojd' se mnou na oběd.« — »Já na oběd s D. Bosco?« — »Ovšem; jsem dnes úplně sám.« — »Ale jistě se mýlíte, pokládáte mne za někoho jiného.« »Ne, ne... jsi A... B...?« — »Ano.« — »Tedy pojd'!« — »Ale vy se tak vyrušujete k vůli mně?« — »Žádné komplimenty rozhodnuto — pojd'!« — »Bojím se jíti takhle se špinavými a roztrhanými šaty a celý zamaзанý« (ukazuje ruce, černé jak uhel). — »Nic nevadí!« — »Ale snad mě bude hledat matka.« — »Já jí vzkáži, žes se mnou na obědě.«

Hoch byl nucen ustoupiti a obědval s D. Boscem; stal se jeho žákem a výtečným řemeslníkem, horlivým katolíkem a řádným občanem.

*

Když měl jeti D. Bosco omnibusem, se-dával nejraději s kočím na kozlíku, aby i tak mohl něco dobrého učiniti. Několikrát sám vzal uzdu a řídil koně. a kočí se zpovídál a dostal rozhřešení...

Kdysi v Římě v jedné z menších ulic houf výrostků uzavřel ulici a lidé nemohli procházeti. D. Bosco šel k nim, slušně pozdravil a nadmíru zdvořile požádal, aby mu dovolili projíti. Výrostci, zmateni jeho jednáním, ustoupili stranou. Ale D. Bosco nejdříve s nimi promluvil, dal každému mariánskou medailku a učinil je svými přáteli.

*

Jindy byl D. Bosco pozván do zámožné rodiny. Při jeho návštěvě maličký, pětiletý hošíček, rozzloben, že se mu zvrhl dřevěný koník, vyslovil jméno Boží nadarmo. — D. Bosco ho zavolal k sobě a dí mu dobrotivě: »Můj drahý, říkej desatero Božích příká-

zání!« — Hošík začne odříkávat, a jakmile vysloví druhé přikázání, D. Bosco mu přeruší řeč a praví otcovsky: »Zda nevíš, co znamenají slova: Nevezmeš jména Božího nadarmo? — Znamenají, milé dítě, že nemáme pronášeti nikdy toho jména bez potřeby a bezbožně, neb je to hřích. A Pán Bůh jest tak dobrý — zda tedy lze vzpomínati jeho jména v hněvu, jako ty jsi před chvílkou učinil?«

Chlapec zahanben svěsil hlavičku a tiše poznamenal: »Tatínek říká často totéž.«

Po těch slovech matka nevěděla, co říci; otec červený studem, aniž příliš uvažoval, obrátil se k synkovi, pohladil ho vřele a děl: »Pravda, přiznám se, že jsem jednal špatně. Ode dneška však podobného slova nebudu opakovati a chci proto, abys se i ty polepšil. Dobře?«

Tak nejen hošík, ale i otec odnaučili se urážeti jméno Boží.

Jak tuze by bylo třeba podobného apoštolátu u nás a také — bohužel — mezi studentstvem dokonce katolickým. Neb tak často se běře jméno Boží nadarmo a zlehčuje se ohavným klením. Často starší bývají v tom učitelé mladším. V Itálii je dnes klení veřejně civilními nařízeními přísně zakázáno, neb znehodnocuje a špiní pověst a čest národa a země. Kéž by též u nás pochopili, že člověk slušný ztrácí na cti, poskvřňuje-li jazyk podobnými hříchy. Cvičme se raději ve zbožném vzývání jména Božího a svatých — zejména sv. Rodiny — a často během dne v duchu, prosíce nebesa, bychom skonali svatě se slovy »Ježíš, Maria, Josef« na rtech.

*

Jindy opět Don Bosco v jednom neznámém mu městě vešel do holičského závodu. Uzřel tam pouze mladou ženu. Usedl, očekáváje holiče, avšak vidí, že ta žena mu přináší ubrousek. Přijal ho a sám si ho založil kolem šíje, soudě, že ona jen trochu zastupuje muže svého, který asi hned přijde. Leč zmýlil se notně.

Ženština blíží se s mýdlem a chystá se k dílu. Don Bosco hbitě vstal, poroučel se paní »mistrové« neb slečně — sám nevěda komu — řka: »S Bohem. Tak daleko jsem to ještě nedopracoval, aby mě ženská z a n o s t a h a l a.« — — —

Nemysleme, že nám nekněžim nelze následovati Dona Bosca. Následovali ho jeho chovanci. Dominik Savio, sotva třináctiletý — když vloudil se do Boscova shromáždění mládeže najatý agent se špatnými novinami a neslušnými obrázky a budil zvědavost několika hochů — přiblížil se, vytrhl mu z ruky ty d'ábelské prostředky ke zkáze duší a na místě je roztrhal. Slušně dal ponaučení tomu muži a přiměl ho k odchodu.

Týž andělský jinoch při procesí s nejsv. Eucharistií viděl stojícího důstojníka. Bylo mu líto, že tak netečně se chová ke Kristu svátostnému. Napadla ho dobrá myšlenka.

Vytáhl kapesník a prostřel ho před důstojníkem, vybízeje ho slušně, aby si klekl. Důstojník, zmaten prostotou a zdvořilostí toho milého hochá, bezděky padl na kolena a následoval ho v aktech adorace, jichž sám nebyl schopen . . .

*

Život ctihod. Dona Bosca velmi zajímavý a poutavý (první české dílo o D. Boscovi, zatím stručné) za levný peníz lze obdržeti u dra Aug. Štancla, profesora v Hranicích na Moravě.

Le zèle pratique. Événés de la vie du don Bosco.

J. Z. Jesenský:

Milenčin úsměv.

*Proč oči tvé se nesměji,
tak jak se smály,
proč dlaně tvoje nehřeji,
tak jak kdys hřály?*

*Proč rety tvoje sevřené
už nehovoří více,
proč bílé jako skleněné
jsou tvoje lice?*

*Proč ňadra tvá se nevlní,
jak hravé vlnky v moři?
Což žádné přání nesplní
se mému hoří? —*

*Ach, mrtva jsi? Nač naději
se marnou ještě kojit? —
A zázraky se nedějí,
jež mohou bolest hojit!*

*Jsi mrtva — nač bych srdci lhal —
pro mě na časy všechny!
Však se mnou žitím kráčí dál
tvůj něžný úsměv dětský!*

JUC. Jindřich Šámal:

Původní kostelíky v Čechách

Významným mezníkem v dějinách českého umění jsou počátky křesťanství. S prvními paprsky Kristova učení proti dřívějšímu umění značně primitivnímu, nízkému, dřevěnému, dostává se k nám umění v tom rozvoji, který se tehdy nesl v západní a střední Evropě. Pohlédneme-li do prvních zjištěných období tohoto uměleckého chtění, vidíme, že naše nejstarší kostelíky hrají zde významnou roli.

O nejprvnějším období dovidáme se hlavně z legend a z kroniky Kosmovy. Z legend o sv. Václavu zasluhují zmínky především legenda Vostokovova — vůbec nejstarší český pramen — velmi brzy po zavraždění sv. Václava a někým z jeho okolí napsaná, legendy latinské jako »Crescente fide«, legenda sepsaná asi v Bavorsku, a legenda Kristianova. Důležité jsou pro nás i legendy o sv. Ludmile z této doby.

Bohužel, po původních kostelících není dnes buď ani stopy, neb jen nemnohé vykopávky dávají nám tušit, jaká byla jejich podoba.

O prvním našem kostelíku na Levém Hradci víme jen, dle Peřinovy zprávy, že stál na místě dnešního kostelíka, že byl podoby okrouhlé »in forma rotunda«. Přece, ale s mnohými změnami, zachoval se nám kostel sv. Petra v Budči; ze starého kostelíka zbyla dnešní okrouhlá loď chrámu, která byla postavena snad již za Spytihněva a jistě ještě v X. století.

V literatuře je několik názorů o podobě a o tom, odkud je tato podoba a i o původním jejím určení. Většina uznává, že naše první kostelíky byly podoby okrouhlé — rotundy. Původ jejich odvozuje Braniš z Itálie, ale připouští, že na okrouhlou podobu mohly působiti i kulaté věže sever. římských hradů. Nejméně pravděpodobný je názor Mádlův, že tato okrouhlá forma byla k nám přinesena sv. Cyrilem a Metodem z východu. Vacek i Matějka vrací se v celku k názoru Branišovu. Guthův názor je ten, že první naše kostelíky byly podoby podélné a dřevěné, a že teprve sv. Václav při stavbě rotundy sv. Víta na pražském hradě uvedl k nám kamenné stavby; vedle těchto dřevěných kostelíků byly prý na hradech ještě druhé — kamenné, okrouhlé, s určením pohřebním. Prof. Birnbaum dokazuje, že Guth vycházel z mylného předpokladu. Máme již z IX. stol. příklad na Moravě, že kníže Privina dal stavěti kamenné stavby od dělníků ze Salzburku; mohli tak učiniti v IX. stol. o nic více slavný než Bořivoj neb Spytihněv kníže Privina, proč i u nás některý z těchto dvou nemohl tak učiniti, ne teprve až sv. Václav. I druhý názor Guthův, že první kamenné rotundy byly postaveny jako pohřební kostely dle názoru prof. Birnbauma neodpovídá skutečnosti. Nejlepším příkladem je rotunda sv. Víta, založená sv. Václavem. Mnohé svědčí, že sv. Vít nejpravděpodobněji byl sv. Václavem postaven jako velkofarní, proti čemuž i leccos se dá namítati, ale jistě jest, že nebyl pohřebním kostelem. Kdyby byl býval sv. Vít určen za hrobní kostel, nebylo by jistě tělo sv. Václava, které tři leta po jeho smrti bylo převezeno ze Staré Boleslavě do Prahy, pochováno v postranní malé apsidě rotundy sv. Víta, nýbrž jistě by bylo pochováno v hlavní apsidě, a to se nestalo. Proti domněnce hrobního určení svědčí dále, že středověk nezná

takových kostelů s účelem jen pohřebním; byl to totiž antický zvyk pohanský, že panovníci si stavěli své hrobky jako chrámy; posledním příkladem je Theodorikovo mausoleum v Raveně. Přemyslovci sami až do XI. století ukládání k věčnému odpočinku v kostele sv. Jiří. Konečně proti svědčí i ta okolnost, že když r. 973 bylo zřízeno pražské biskupství, kostelem biskupským stal se právě sv. Vít, ač k dispozici na pražském hradě bylo více kostelů.

V X. století vedle sv. Víta na hradě pražském a sv. Petra v Budči postavena ještě rotunda P. Marie též na hradě pražském, rotunda sv. Michala na Tetíně, dřevěné kostelíky sv. Kosmy a Damiana ve Staré Boleslavi, a P. Marie na Libici; nejpravděpodobněji vznikla v této době i rotunda plzeňská. Kosmas zmiňuje se ještě o 20 kostelích, založených Boleslavem I.; jakou podobu měly, nevíme. Předpoklad některých historiků, že to byly venkovské kostely, nedá se udržeti, poněvadž před rokem 973 nemáme žádného zjištěného případu postavení venkovského kostelíka. Nemohly to býti jiné než hradní kostelíky; víme, že již sv. Václav takové hradní kostelíky na všech hradech zakládal.

Že původní kostelíky byly původně hradní, dosvědčují zprávy o prvních počátcích křesťanství v Čechách. Na rozdíl od Moravy i sousedního Německa šířilo se u nás křesťanství zprvu ne misiemi z doła, nýbrž tak, že první, kdo se dal pokřtiti, byla naše knížata. Fuldské anály zmiňují se o tom, že i. 845 dalo se v Řezně pokřtiti 14 českých knížat; kolem roku 880 kníže Bořivoj se dává pokřtiti od sv. Metoděje na Moravě. Knížata stavěla na svých hradech kaple. Kaple tyto vzhledem k svému určení, jako domácí kaple nepotřebovaly býti veliké a stačila podoba centrální a u kamenných, jak svědčí vykopávky, okrouhlá. Teprve, když křesťanství se u nás počalo šířiti i do nižších vrstev, stávají se tyto hradní kaple kostelíky velkofarními.

Je velice zajímavé, že na tyto okrouhlé kaple s polokruhovitou apsidou nejbližší okolí nemělo vlivu a že spíše vliv Čech působil na tyto okolní rotundy, které v alpských zemích se nazývaly karnery. Není žádného dokladu, že ještě před tím, než u nás kaple této podoby se na hradech stavěly, byla by již nějaká taková okrouhlá kaple v blízkosti Čech postavena.

První rotundy v nejbližším okolí Čech možno zjistiti až ve století XI. (rotunda znojemská) a XII.

V století X. nemáme však ještě žádného zjištěného příkladu podélného kostela. Teprve po založení pražského biskupství máme z XI. století, přes to, že i dále se staví u nás okrouhlé kostelíky — rotundy — kostelíky podoby podélné. Jsou to hlavní kostely klášterní a venkovské, které nejsou v této době

ještě velkofarními s právem křtu a pohřbu, nýbrž ještě jakési filiální.

Vše tedy dosvědčuje, že v X. století naše první kostelíky byly buď rotundy neb aspoň kostelíky centrálně komponované; byl-li nějaký podélný, byla to výjimka.

**Eglises originales en Bohème.
Traité des plus anciennes églises en Bohème.**

E. Mliek:

Po letech.

(Věnováno F. Sousedíkovi.)

*U řeky často jsem sedával,
za léta v parných dnech —
na polích klas již dozrával
a květů pln byl břeh.*

*Roj mušek zlatých poletoval
mi nad hlavou a kdes
do oblak modrých nad obzor
se skřivan s písni vznes.*

*Mé mláďi žhavě milovalo
ten drahý rodný lán
tím, co v něm rostlo, co v něm žilo,
též já byl milován.*

*A dnes, když po letech se vracím,
jsem cizí docela,
kam se ta naše láska vroucí,
ach, kam se poděla?*

*Odlétla jak to ptáče,
povadla jak ten květ,
Však proč mě touha zavolala
po letech v domov zpět?*

*Vše je zde cizí, všechno jiné
než za mých mladých dob;
kde zřel jsem kdysi kolébku svou,
jak zřel bych nyní hrob.*

„Filosofie (křesťanská) je věda, která mnohé objasňuje a vyrovnává; nechápu, proč se jí nezakončuje dívčí výchova. Ženě chybí často správný úsudek, zdůvodnění, osobní a stálá rozumová práce. Filosofie by jí mohla dáti toto vše; mohla by ji zbaviti tolika předsudků a chybných představ, které přenášíme věrně na své děti ku škodě národa. Elisabeth Leseur: „Journal.“

Pipin :

Študák.

(Lidě V.)

*V Africe rostou bambusy,
já nosím po babičce hůl,
vojáci dali za císaře životy,
já nemoh' — mám ho jen půl.*

*Profesor pěstuje kaktusy,
mně stačí píchnout se o bodlák,
občané dostanou okurky,
študákům postačí — lák.*

*Mlčet a souhlasit tvoje jsou práva!
Študáku, co chceš víc?
V cirkuse tancuje živý slon!
Vojáci, děti a študáci platí polovic.*

Vašek :

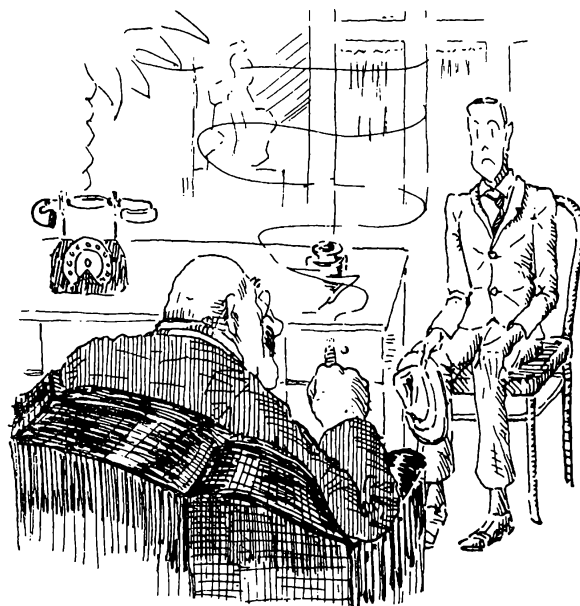
Guth a student

Studentova garderoba. Šat nos jednoduchý, bez všelijakých ozdob. Pamatuji, že čas jsou peníze a proto utržené knoflíky nepřišívěj, on se stejně utrhne, šatů nepraš, netluc s nimi, protože tím soudržnost nití v látce trpí. Rovněž tak časté žehlení a jiné procedury marnivosti světa neprodlužují nosivost šatu tvého. Kalhoty nenos ani dlouhé, ani krátké, ani úzké, ani široké, dole trochu otřepané, kabát střihu módy aspoň před pěti lety, ať je viděti, že dbáš jen osvědčených vzorů. Nikdy neškodí sem tam nějaká ta záplata, protože přispívá k zpestření jednotvárné šedi. Výborně se na tebe hodí oblek po starší, tělnatější osobě, neboť potom neustále vidíš, jaký jsi a jaký bys mohl býti. Klobouk musí býti schopen přetvořiti se kdykoliv a v cokoliv, dá se také výborné použití jako kartáč na obuv, rovněž tak snese každou nepohodu. Obuv buď staršího tvaru, a má-li jen jeden podpatek, vypadá zajímavěji. Košile je věc přepychu, a proto máš-li jakou, hled' na ni s velkou úctou. Nechť je vždy vzorkována na tmavším podkladě, protože taková je imunní proti vší nečistotě. Nos jí jen v neděli a při jiné vzácné příležitosti a ona pak je čistá celého půl roku. O ponožkách totéž co o košili. Nikdy jich neper, ušetříš mýdla a student šetří od sirky. Potrhají-li se, obšíješ chodidlo celé látkou a obrátíš na ruby. Učiniš-li to několi-krátě, získáš na svém zdraví (teplo v nohou) a za dvě léta papuče. Kapesník je celkem zbytečný, máš-li po ruce ručník. Kožich, zimník, raglán, převlečník a nepromokavý

plášť měj spojen v jeden kabát. Podobné kabáty má na skladě více obchodů na Starém městě.

Na kondice: Měj na sobě vždy celý

Jan Fišer :

Študák prosí o stipendium

oblek. Košile je zbytečná. Náprsenku přivaž dobře kolem pasu, límec kaučukový, neboť ten se brzy rozláme a řeže tě do krku, kravatu starší a dlouhou, na gumičku. Nena- hýbej se nikde, protože ti nikdy límec ka- bátu nepadne a je vidět tvoji šetrnost. Pono- žek nenos, boty zašněruj cukršpagátem a přes ně nezapomeň nikdy si vzít kamaše. Vzbuzuješ tak dojem velkého pána. Myj se

jen jednou denně, nebo ještě méně, neboť je správné, aby lidé vždy tě cítili, aniž by tě viděli. Pak kondice je jediná vhodná doba pro spaní hlavní věc, peníze jdou i když spíš. Pozvou-li tě kde na oběd, vždy odmítni, protože by domácí hafánek měl půst.

T a n e c a s p o l e č n o s t. Propaguj důsledně novou módu. Oblékej důsledně ve-

Jan Fišer :

a jak vypadá, když má stipendium v kapse.

čer maturitový žaket, žluté boty, zářivou kravatu, košile zbytečná, manžety na kšandy kolem krku. Dělej ze sebe hrdinu, mluv jen o studiu a profesorech a kdy budeš hotov a vzbudíš vždy u maminek zájem. — Do divadla chod' jen na opery, méně tvůj duch nesnese, a jdi vždy již v pět hodin, máš-li přece »volňasa«, máš povinnost dělat ostat-

ním polštář na bidélku. Do bia jen jednou do roka a jen na film výchovný. Operety a jiný revuální brak není hoden toho, aby se mohl vyhřívat na slunci tvých očí.

Jdeš-li někam žádat, vypůjč si a oblékni tak zvaný žadací kabát nebo obíek, neboť chudý student nesmí býti příliš slušně oblečen. Pamatuj: čistý, pěkně oděný student, třeba chudě, není nikdy chudým studentem, a jako takový nezasluhuje podpor a stipendií!

Do m a pak pamatuj, že tě rodiče poslali do Prahy na studie. Vstaň ráno v pět hodin, studuj do čvanácti, pak obědvej a studuj do sedmi, večer nanejvýše za dvě koruny, vystrč hlavu na půl hodiny z okna na procházku a studuj do dvanácti. Vystačíš tak s 200 Kč měsíčně a nezávid' nikdy těm chudým, kteří mají jen 600 Kč. Až dostuduješ, budeš dobrá partie, oženíš se a žena ti bude hrát na klavír.

S dívkami v Praze se nebav, nebo ztratíš to, co si jediné ve své chudově vlastníš. Hlavu měj plnou revolučních ideálů a z Prahy ti stačí znáti cestu z nádraží do tvého bytu, a z něho do školy a do Národního divadla. Až získáš první přebytečný peníz, kup si kartáček na zuby.

Dr. Guth et l'étu diant. Il dit drôlement l'impossibilité des règles, comment se conduire en société pour un pauvre étudiant, qui parfois n'a même pas une chemise et qui devrait les suivre.

LITERATURA

F. X. Šalda o českém katolicismu. V posledním čísle „Rozprav Aventina“, věnovaném z části oslavě jubilea největšího českého kritika, je uveřejněn také rozhovor básníka V. Závady s jubilantem. Citujeme část odpovědi na otázku: Co soudíte o renaissanci katolicismu? — Že je velmi žádoucí. Náš katolicism býval v XIX. stol. a nedávno ještě velmi slabý, nedůstojně slabý úkolu, který měl míti právě v naší zemi. Opakuji to stále: abychom měli silnou tvorbu, máme míti alespoň dvojí tradici sobě odporující. Tradice, ač má-li míti to slovo vůbec smysl, nesmí se překládat slovy pohodlí, setrvačnost, spokojenost, jistota, nýbrž naopak: slovy zápas, boj, soupeření. Je to slovo dynamismu, dramatismu. Na renaissanci dobrého katolicismu mělo by záležeti všem Čechům, a nekatolíkům, a protikatolíkům. Jak máme mít dobrou a silnou tvorbu od-

boje, vzpoury, revoluce, když nemáme dobrou a silnou poesii řádu, kázně, pokory? Vždyť odboj, vzpoura, revoluce, mají-li býti trvalé hodnoty, musí míti také svůj generis, řád a kázeň a sílu — pouhá křeč, pouhá reakce rozhodně nestačí.

Literární a umělecká družina v Olomouci. Je tomu již 15 let, kdy byla založena vydavatelská svépomoc katolických spisovatelů s názvem „Literární a umělecká družina v Olomouci“. Kdysi měla svůj časopis „Archu“, který převzala po ě K. Dostálovi-Lutinovi, ale tento pro značnou pasiva zanikl. Dnes omezila se družina na vydávání knih. Je možno získati členství v družině za roční příspěvek 25 Kč 60 hal. Za to obdrží každý člen jako roční podíl tři krásné knížky. A knížky, které jsou družinou vydávány, jsou skutečně krásné. V posledním roce je to milá knížka, román od Fr. Odvalila „Svítání“, alegoricko-dramatická báseň Fr. Střížovského „Mariánský sloup“ a Řehulkovi „Stréci“ Poslední knížka jest však již pro popularitu autorovu rozebrána.

Každému doporučujeme, komu je jen trochu možno, aby se za člena družiny přihlásil aneb ji alespoň koupí knížek vydaných podpořil.

Všem apoštolům ideje cyrilometodějské jistě bude vítanou právě vyšlá v českém překladě od P. Fr. Jemelky, výborná kniha odborníka v otázkách cyrilometodějských, univ. profesora preláta Dra Fr. Grivce „Slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj“. Na výsledcích vědeckého badání založenou a lidově psanou, pěkně se uvádějící již třibarevným obrazem svatých apoštolů od akademické malířky Thořové a se 46 vyobrazeními tuto knihu pro členy apoštolátu za 14 Kč a pro ostatní za 16 Kč. Všem knihovnám SSS. doporučujeme. J. Š.

Provençalské koledy od Sigismunda Boušky. Znalce světové poesie a milovníky krásně vypravené knihy překvapí nová publikace známého českého básníka, překladatele a japonisty, broumovského benediktina Sigismunda Boušky, který z neznámého nám dosud pokladu lidové poesie jihofrancouzské opatrně zčeštil bohatý výbor vánočních písní, zpívaných po tři staletí veselým i zbožným lidem provençalským. — Českou literaturu obohatí Provençalské koledy o nové citově živly a o krásně vytvářené formy strofické. Překlad je podivuhodným ciselerským kusem básnického umění, rovnocenně tlumočícího ryzí češtinou všechny hodnoty těžce přístupného originálu. Zasloužily si proto tyto drobné písňové úvahokamy jemné bibliofilské schránky, do níž je uložilo vybrané umění malířovo a tiskařovo. Slovesné i výtvarné umění vytvořily kus, který se hlásí o své místo v řadě dokonalých českých tisků. — Knihu vydalo příčinnivé nakladatelství G. Francla (Cyrillo-metodějské) na papíře antik v úpravě a výzdobě Karla Schvetze. Cena: vydání na papíře antik Kč 45.—, vydání na japonu Kč 50.—, vydání na holandu Kč 90.—, vázaný výtisk v celoplátně o Kč 13.—, v celokůži o Kč 35.— více.

Hlemýžďi (šneci) lahůdkou celého světa. Statistické zprávy uvádějí, že v roce uplynulém dovezeno k nám bylo z Německa, Polska, Italie, Švýcarska i z Francie asi 470 metr. centů hlemýžďů v ceně asi 670.000 Kč. Jak závratná to částka, nehledě k tonu, že domácí chov hlemýžďů rok od roku stoupá. Kdyby se racionálnímu chovu hlemýžďů věnovalo u nás jen trochu pozornosti, mohli bychom ještě vyvážeti do Francie, hlavně do Paříže, ve které samotné stává přes 500 speciálních obchodníků hlemýžďi. Kdo chce hlemýžď chovati, opatří si právě vyšlou obsáhlejší knížku „Hlemýžď zahradní, jeho chov, žír a zužitkování“, kterou napsal známý chovatel hlemýžďů dr. Štěpán Dvořák. Spis vyzdobený 16 původními obrázky nejenom podává podrobně a srozumitelně, jak se u nás výnosně hlemýžďi mohou chovati, ale přináší celou řadu vyzkoušených předpisů o úpravě jejich za pokrm. Knížku vydalo za Kč 5.— Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze a dodá jí též každý knihkupec.

DIVADLO A FILM

Z posledních divadelních premier.

Je poněkud nudné začínati Michaelisovým dramatem „Na moři“, když není nic lepšího na začátku. Stavovské divadlo nám tedy ukázalo

hned dvě hry, které řeší poměr viny — trestu, najednou. Ale Galsworthyho „Útěk“ byl ještě uměním, zatím co „Na moři“ se seschlo na sensaci kořeněnou sentimentalitou. Není to drama, není to ani divadlo, celkem to ani nevzuší. Nebude to asi ani kasovní kus a jako ukázka severské literatury je to strašně slabé.

Jsmo už příliš zvyklí na to, že na parnicích je na rovnice dusno, že se tu musí milovat vášnivě (za tím se píše vždy několik teček, aby to bylo poetické), že tu musí být svůdné ženy, neohrožení kapitáni, nemocní Rusové (ovšem hrabata) a přece taky milenec, který se lekne toho, že utekl od své rodiny, a konečně to musí mít děj: tedy intrikána do toho.

Místo duchů, červotočů a jiných romanticko-hrůzných rekvizit vystupuje tu klepání radia. Což je stejně zde hloupé.

To už Ibsenova „Strašidla“, s nimiž přišli k Ibsenovské sezoně vinohradští jsou přece něco, i když cítíte, jak tato hra, která ve své době působila tak mohutně, stává se dnes pomalu materiálem literární historie a divadelně neživá. Prostě je to vítězství a dnešní samozřejmost problémů, o které tam jde, zdravot a netápavost dneška.

Ale cítíte, jak je ta věc přece jen divadelně udělána, jak jednotlivé charaktery jsou ostře prořilovány: nepřímá profilace postavy pastory v I. aktu! A hraje-li Osvalda pan Veverka, je možno cítit opravdovou lítost s tímto hochem, který hyne cizí vinou a přece tolik touží po slunci.

O „studentské“ R. U. Revui není třeba mnoho se zmiňovat. Byla to ubohá nepodařená kopie Vest pocket revue, naprosto ne studentská a celkem debacle, který se odvážil na reprisy.

vert.

Pražský kat. Nový český film byl ohlašován s velkou okázalostí, dočkal se i několika týdnů promítání v „Adrii“, ale dokonale neuspokojil. Je užíváno v titulcích staré časové řeči, která více nežli zajímavě působí směšně. Láká osoba hlavního představitele pražského kata, G. Frištenského, ale jinak film nemá valné ceny. jr.

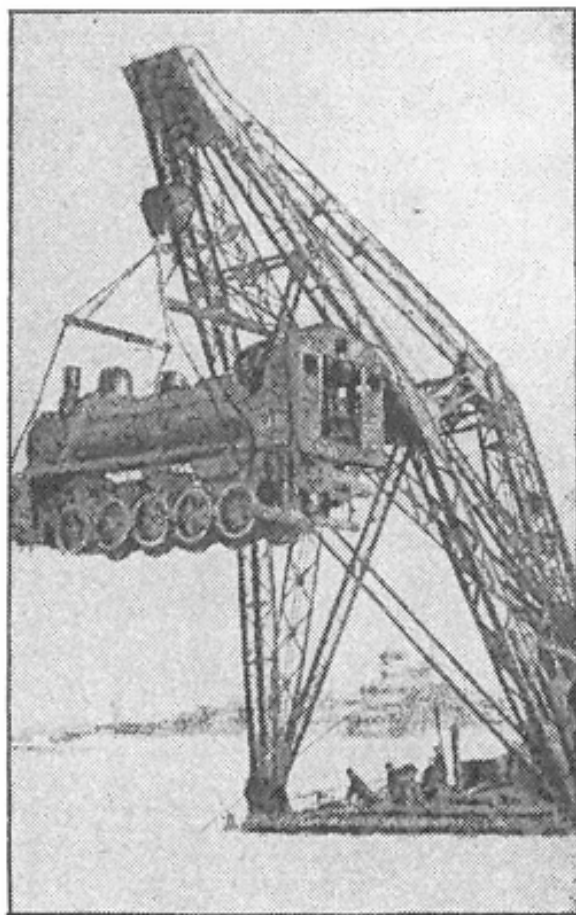
TECHNIKA RADIO

Fanda Hradil: Akumulátory.

Kdo má akumulátor, musí bezpodmínečně znáti obsluhu akumulátorů, jejich potřeby. Jedině když budeme veškerých pravidel do důsledku šetřiti, budou akumulátory vyhovovat a dlouho nám vydrží. V minulém čísle jsem popsal akumulátory anodové, které nevyžadují sice velice opatrnou šetrnost, přece však dbejme, ať nikdy je nenabíjíme nebo nevybíjíme silnějším proudem než smíme. Jest to 0.05—0.1 A. Raději dodržujeme nižší intenzitu. Nenechámeje akumulátor nenabít státi. Ať je to při formování je-li nalita do článků kyselina, nebo i u starších se vždy vytvoří na deskách bílá sražená látka, síran olovnatý, který poškozujee desky. Takový akumulátor nutno přelíti. To znamená, že se musí nabíjeti asi ½—1 hodiny, i když kyselina vře. Umisťujeme-li desky do nádob, dejme je pokud možno dosti vysoko nad dno. Při používání odpařávají částičky účinné hmoty od desek a usazují se na dně. Je-li tato vrstva tak velká, že sahá

až k deskám, vytvoří se krátké spojení a tu musíme akumulátor rozebrat a vyčistit. Kyselina ať sahá asi 1—1½ cm nad desky. Někdy i výše. Nikdy však ať nevyčnívají vlastní desky z kyseliny. Desky se tím poškozují. Nabíjením se kyselina proměňuje v plyn H_2 a O . Jest to vlastně voda a proto dolévejme akumulátory destilovanou vodou. Nikdy ne vodou studničnou nebo dokonce kyselinou. Chceme-li akumulátor vyjmouti z činnosti, totiž nepotřebujeme-li jej, pak jej dáme nabít, vylejeme kyselinu a desky okamžitě vyndáme. Obvykle se jedná o akumulátory v nádobách skleněných, s víky smolou zalitými. Tu nahříváme opatrně horní část nádoby nad nějakým silnějším zdrojem tepelným. Tím se nám směla rozpustí u skla a viko můžeme lehce vyndati. Ihned desky opereme ve vodě. Zprvu může to být voda obvyčejná (ne příliš silným proudem liti na desky!), pak opláchneme desky ve vodě destilované a necháme v suchu, ne však v horku, osušit. Když potřebujeme akumulátor, zase vložíme desky do akumulátoru, nalijeme kyselinu a ihned nabíjíme. V naší dílně možno sestavit i větší akumulátory, žhavicí, pak i přístroje usměrňovací. Pak je umožněno nabíjet přímo proudem ze sítě, ovšem vepnutím vhodného transformátoru a usměrňovače. I tyto přístroje budou zde popsány, nyní však obrátíme se k akumulátorům pro žhavení lamp. Napětí akumulátoru je 4 V, zřídka se užívá 2 V k lampám majícím nabíjecí proud 1.5 V napětí.

U akumulátoru anodového jsme mohli použít desek z čistého olova. Toto olovo se teprve formováním proměnilo v kysličníky, ač jsem podotkl, že jest dobré, ovšem i choulostivé, kysličníky přímo do desek vložít. A této práci, na níž závisí zdar práce, se nevyhneme u větších akumulátorů. Zde by trvalo formování příliš dlouho, kdyby se cestou přirozenou desky měly okysličit. Návrhy na přesné sestavení účinné hmoty jsou velice různé. Někteří autoři tvrdí, že je dobře použít pro kladné 2 díly kysličníku olovičitého Pb_3O_4 , 1 díl kysl. olovnatého PbO , pro záporné desky směs opačnou. Jiní přidržují se pravidla, že kladné desky potřebují Pb_3O_4 a záporné PbO . Dávají tudíž do desek kladných Pb_3O_4 — minium, do záporných PbO . Aby však hmota při činnosti dobře se uplatnila, musí být pórovitá. Toho dosahují někteří přimícháním do směsi 4—6% síranu horečnatého. Tento se rozdrťí na prášek, smíchá se s účinnou hmotou (doporučuje se pro hmotu druhou!) a nyní směs se vymísí pomocí 20—25% kyseliny na husté těsto, jímž se pak desky — vlastně rámy, plní. Zde užíváme rámu, kde otvor jest jen jeden, pak rozměry rámu uprostřed tloušťky desky jsou největší, kdežto okraje jsou menší, nebo může být tento prostor příčkami rozdělen na více otvorů; příčky jsou tenší než je tloušťka desek, takže tyto jsou skryty, když se vyplní prostor účinnou hmotou. Jest nutno podotknouti, že desky kladné s výhodou se užívají tlustší než desky záporné. Tyto oba způsoby desek je možno doma zhotoviti. Připomínám výhodou způsobu druhého, poněvadž mřížkového akumulátoru možno užítí na větší intenzitu nabíjecí a vybíjecí než akumulátoru s jednoduchým rámečkem. Rámeček v obojím případě uděláme stejně. Do takového tvaru ohneme plech 6×6 mm v průřezu, takže je to vlastně drát čtvercový. Do tohoto rámu vyvrtáme otvory a propleteme hustou dosti síť drátů olověných síly 2—3 mm upevňující je do vyvrtaných otvorů. Dráty i rá-

Jeřáb v přístavě Gdansku, který, jak na obrázku vidíme, docela snadno zvedá pětiosou rychlíkovou lokomotivu.

meček očistíme a vyplníme účinnou hmotou. Jiný způsob bude snadnější. Zde jsou desky z olova 3—5 mm silného, do nichž nožem uděláme 2—3 mm hluboké zářezy asi 1 cm od sebe vzdálené, dlouhé 1 cm. Nyní nožem tuto šterbinu proměníme v jakousi kapsičku. Nůž odkloníme od kolmé polohy k desce o 60—80°, a prohloubíme zářez až je asi 6—7 mm hluboký. Tím nabýváme místo, kam vložiti účinnou hmotu. Myslím však, že kolegové dají přednost druhému způsobu. Budou-li v práci opatrní, dojdou skutečně skvělého výsledku.

ORGANISAČNÍ

Z činnosti Ústředí. Úkolem Ústředí přímo stanovami určeným jest: udávati hlavní směrnice práce ve sdružených spolcích a pečovati o nábožensko-mravní výchovu členstva. Stav celého hnutí a Ústředí byl však takový, že již po několik let nebylo možno rozvinouti nějakou systematickou činnost po stránce ideové a náboženské. Z příčin hlavní byly: labilní postavení našich SSS, kritická situace Ligy, jež působila nepříznivě i na Ústředí, a ztráta duchovního rádce Ústředí. Ono jest přesvědčeno, že jest již dosti vhodná doba pracovati k tomu, aby celé hnutí postaveno bylo na pevný základ směrnic, stanovami určených, a spolkový život provanut byl větším smyslem pro realizaci opravdového náboženského života v teorii i praxi. Aby bylo možno v tomto směru

pracovati, musí míti Ústředí agilního duchovního rádce. Jednání v tomto směru vedené jest na nejlepší cestě. Předpokládáme ovšem, že všechny organizace s radostí uvítají jeho činnost a že budou pokyny jím dávané prováděti. Jen hluboký obsah náboženského života bude nejlepší zárukou dalšího rozkvětu a pravého poslání celého hnutí. Počátkem nového občanského roku hodlá Ústředí podniknouti také rozsáhlou akci k upevnění hnutí i po stránce organizační. Jde v prvé řadě o založení některých Sdružení nových (aktuální jest založení SSS. ve Znojmě, Vyškově a Hlučíně). Nesmí se však přehlížeti dosavadní nedostatky a závady ve Sdruženích již existujících, jež bude nutno odstraniti. Apelujeme na všechny organizace, aby nečekaly, až Ústředí samo zasáhne, nýbrž po vánočním odpočinku s novou chutí daly se do této práce a tím jemu úkol ulehčily. Neméně důležitá práce očekává Ústředí po vánocích, totiž pokračovati v jednání se Slováky, jež zahájeno bylo již na sjezdu Pax Romany. Doufejme, že přinese nám více pozitivních výsledků.

Z moravsko-slovenské župy: V neděli 16. října t. r. odpoledne uspořádal župní výbor SSS. moravsko-slovenských organizační kurs pro jednatele sdružení v župě. Možno říci směle, že tu šlo o první podnik tohoto druhu. Ústředí mělo sice již podobnou myšlenku s organizačním kursem v Kroměříži r. 1924, ale prakticky věc provedena nebyla. Dále se o to pokusil župní výbor organizačním kursem pro funkcináře SSS. v Uh. Hradišti o vánocích r. 1925, bylo však poznáno při tomto prvním průlomu, že nejde za jednou probrati všechny funkce tak od sebe odlišné, a proto bylo na letošní valné hromadě župy na návrh kolegy Chybika usneseno pořádati kurs odděleně pro každé funkcináře. — Možno nyní po prvním pokusu říci, že myšlenka se osvědčila. SSS. v župě byla vyzvána, aby vyslala jednak jednatele, jednak ty mladší kolegy, kteří mají v příštích letech býti kandidováni na jednatele; sdružení tak učinila, takže z každého sdružení byli přítomni dva delegáti. Kurs zahájil předseda SSS. v Uh. Hradišti kol. Zuska, který udělil slovo hlavnímu vedoucímu kursu kol. Svozilovi; tento probral veškeru agendu, týkající se funkce jednatelské během správního roku, načež obšírně probral a praktickými ukázkami delegátům doložil vedení spolkových písemností, aby i po této stránce zavládla unifikace. Pak ještě podána delegátům různá vysvětlení rázu právního a delegáti z některých probraných partií přezkoušeni. Odpovědi ukázaly, že naděje župního výboru, skládané v tento kurs, se ukázaly býti správnými; věru, brzy uteklo pěkně odpůldne a delegáti neradi se rozcházeli — však s tím slibem: »Na příštím kursu o vánocích na shledanou!« Účastníci a účastnice obdrželi vysvědčení, že kurs absolvovali. Župní předseda navštívil během měsíce září skoro všechna sdružení v župě, v nichž měl vždy informační nebo poučnou přednášku na členské schůzi nebo na valné hromadě. — 21. září byl ve Strážnici, kde na valné hromadě pronesl řeč o příštích úkolech katol. studentstva. 24. září přednášel na schůzi SSS. v Uh. Hradišti o významu bitvy u Zborova. 26. září pak přednesl totéž thema na členské schůzi SSS. v Uh. Brodě. Dále měl valnou hromadu 24. září Stud. odbor Orla v Břeclavě, na níž úchvatně promluvil spisovatel Fr. Odvalil o P. Claudelovi. — Započala tedy činnost slibně; aby bylo v ní i nadále pokračováno, k tomu zajisté

prispějí další župní kursy. O vánočních svátcích bude zase v Uh. Hradišti kurs pro předsedy a pokladníky, na což upozorňujeme sdružení již nyní. svl.

Pochybnosti všech našich studentů budou odstraněny. Redakce zavedla v „Jitru“ nový oddíl „Dopisy“. V tomto oddíle budou olomoučtí bohoslovci odpovídati na všechny otázky náboženské, literární, výchovné atd. Dopisy posílejte na adresu „S. K. O. B. Olomouc, Žerotínovo nám. 1, (Seminář)“. S důvěrou jim posílejte své dotazy! Odpovědi vám budou uveřejněny v „Jitru“ v oddílu „Dopisy“ nebo na přání i soukromě poslány. Kdo máš v něčem pochybnosti, sedni a piš!

SSS. v Uh. Brodě. Naše SSS. vzkvétá, jak je vidět z jeho činnosti. Od počátku školního roku pořádali jsme 4 schůze výborové, 2 členské a 6 přednáškových. Pěstuje se hudba, šachy a váží se knihy. Máme knihovnu s 307 svazky a čítárnu s 18 časopisy. Členů je 52. Spolková místnost je denně otevřena, což je velmi výhodné pro dojíždějící členstvo. Velkou zásluhu o rozkvět našeho SSS. mají naši příznivci, zvláště náš duch. rádce P. Drábek a prof. P. Bureš. A. S.

Pasekáře, charakteristickou studii lidu valašského, od Sokola Tůmy, za režie Fr. Lilicha, sehrálo SSS. v Brně dne 27. listopadu za velké účasti obecenstva. O divadle bych si dovolil toto poznamenati. — SSS. v Brně začíná novou éru spolkového života. Tato éra, plná životní energie, zrcadlí se nejlépe v podnicích, které spolek letos pořádal, zvláště provedením Pasekářů. Hra byla přijata veřejností plným pochopením, jak svědčila hojná návštěva a výborný výkon účinkujících byl odměněn velkou ovací. Nejtěžší úkol připadl pasekáři Mikulenkovi (kol. Hradil), který se jej s úspěchem zhostil. Nutno vyzvednouti psychologické prostudování a realistické podání této úlohy, jakož i úlohy pasekáře Maliny (kol. Lilich). Dojímavé byly scény, jež vyplnili svým vystoupením v úloze Crhy a Lidušky kol. Ela Špačková a kol. Karel Fiala a pak vystoupení slepého Štěpána (kol. Mach) s Boženou (kol. Náglová) zanechal u obecenstva hluboký dojem. Osobou, který budil svým hereckým nadáním (zvláště dobrým a zdravým humorem) salvy smíchu, byl tlampač Migala (kol. Píramowski). Herecký jeho talent našel plné uznání Úloha Maryše byla výstižně podána kol. Neváزالovou a úloha žebračky kol. Galovou. Úlohy ostatních byly dobře sehrány. O úspěch tohoto představení zasloužil se režisér kol. Lilich, který vytrval ve svém úkolu až do konce.

Všehrd. Studentská veřejnost s napětím očekávala výsledek valné hromady tohoto spolku, jež konala se 23. listopadu za účasti úctyhodného počtu 757 členů. V posledních letech jest o správu spolku veden prudký boj mezi studentstvem socialistickým a nesocialistickým. Očekávalo se všeobecně, že valná hromada bude velmi bouřlivá a že jako loňského roku bude přerušena. Očekávání toto se však letos přes velmi rušný průběh přece nesplnilo. Dosavadní socialistický výbor dovedl se i nadále udržeti u vesla zásluhou velké agitace a velké presence studentů socialistů. Nebýti nezájmu nesocialistického studentstva, mohla býti situace značně jiná, uvážíme-li, že poměr hlasů při volbě starosty byl 342 ku 266. Starostou zvolen Vlad. Valenta. Trapné bylo postavení komunistů, kteří podali svou vlastní kandidátku, ale během hlaso-

vání vidouce, že jsou v mizivé menšině, svou kandidátku odvolali. Doufejme, že příštím rokem bude situace jiná. —ča.

Česká Liga Akademická pořádá dne 18. ledna 1928 pod protektorátem vysocedůstojného pana kanovníka a poslance N. S. Msgra Františka Světlíka ples v síních Obecního domu hlavního města Prahy. Účast přislíbil J. M. arcibiskup pražský Dr. František Kordač, J. M. olomoucký arcibiskup Dr. L. Prečan, čsl. episkopát, páni ministři Msgr Dr. Jan Šrámek, Dr. Frant. Nosek a četní jiní příznivci Ligy.

Mimořádná valná hromada České Ligy Akademické konala se 8. prosince 1927 v sále v Panské ulici. Bývalému předsedovi K. Seibotovi nebylo možno podržet předsednictví Ligy a tím by byl ohrožen slibný její vývoj, protože byl zvolen výbor nový za předsednictví známého a obětavého pracovníka a idealisty kol. IngC. Jaroslava Cuhry, jemuž přejeme splnění všech ideálů, s nimiž se své funkce ujal.

Dívčí sekce při Ú. K. S. čsl. Ač už uplynuly tři měsíce od začátku škol. roku, dosud jediné dívčí Sdružení ukázalo, že žije. Jeho příklad kéž působí na ostatní! Je to Sdružení v Kutné Hoře, které poslalo Ústředí žádost, aby byl někdo poslán k-nim pro povzbuzení a revisi. Zajela tam kol. Seegerová a opravdu byla nadšena pořádkem i vykonanou prací. Přejeme tomuto Sdružení, aby i dále tak působilo! Jako poznámku upozorníme, že při Ústředí existuje dívčí sekce, jejímž úkolem je právě starati se o potřeby dívčí. Letos musíme navštívit všechna dívčí Sdružení a tu prosíme, aby se ona Sdružení hlásila, kdy by jim to bylo příhodné. — Dále upozorňujeme, že časopis „Jitra“ nám dává k dispozici své stránky; pište tedy, jestliže máte mnohé o čem byste se rády poradily, či co byste chtěly jiným říci, nebo aspoň napište, co vás zajímá, co se vám v „Jitru“ líbilo. Všecky příspěvky i jiné dopisy, týkající se vašich potřeb, adresujte na: D. S. při Ú. K. S. čsl.

Stará novinka. Snad se mnozí podiví, o čem chci psát. Některým to bude skutečně novinkou, alespoň v praxi: jsou to řečnické kroužky. Před několika lety dosti se psalo o zakládání řečnických kroužků SSS., v poslední době ustoupila však tato otázka značně do pozadí. Jest to na újmu spolkového ruchu členských schůzí. Pokuším se to dokázat, ne na základě suché theorie, nýbrž z vlastních praktických zkušeností. Achilovou patou při schůzích našeho SSS. bývala odedávna zvláštní mrtvost mezi členy. Zřídka kdy rozvinula se po přednášce debata, nýbrž každý člen, jak přišel, tak zase beze slova odešel. Tomuto smutnému stavu nemohl žádný výbor, vzdor vši snaze, odpomoci. Až loňského školního roku nastal pohnutý obrat, zásluhou vdp. Jana Vraštila S. J. profesora z Prahy-Bubenče, který řídil v našem ústavě exercicie. Dal nám radu: založit kroužek, kde by se členové prakticky vzdělávali v umění řečnickém. S počátku nebyly kladeny v tuto akci velké naděje po mnohých, smutných „oživovacích“ pokusech. Brzy však bylo možno pozorovati, že činnost kroužku má pozitivní výsledek. Členové, počtem asi 35, rozdělení na dva kroužky, vyvíjeli slibnou činnost, podporovanou vzájemnou řevnivostí obou kroužků. Sotva se peněkud ostříleli v menších debatách, již počali, alespoň ti nejodvážnější, vystupovati na členských schůzích. Dlouholetá netečnost byla

šťastně zažehnána. Nevím, jaké jsou poměry v jiných SSS., neboť dosud nebyly uveřejněny žádné zprávy z různých SSS. ani ve „Studentské hlídce“ novin „Dne“, ani v „Organizační hlídce“ „Jitra“ (vyjma brněnská SSS.). Možné však jest, že někde vyskytuje se týž zjev, a tu bych radil kol. předsedovi, aby se pokusil zřízením řečnického kroužku činnost na schůzích vzpružiti. Narazí jistě na překážky; jest to v prvě řadě přílišné zatížení studentů školními povinnostmi. Může-li však student, jak se často stává, ubíjeti čas toulkami po ulicích, proč by se nemohl věnovati půl hodiny týdně užitečné práci jak pro sebe, tak i pro spolek? Ostatně, práce v řečnickém kroužku nelze nazvati skutečnou prací; mně byla vždy příjemnou a užitečnou zábavou. Nesnáze působilo by snad i to, že četní studenti bydlí mimo město. Netřeba však toho dbáti, i když jsou to snad dobří pracovníci v SSS. Stačí najiti pro kroužek schopného předsedu, který již dovede dáti a udržeti směr, jimž by se měla činnost bráti. Záleží ovšem mnoho na členech, neboť jen několik jedinců, nejevících pro práci v kroužku pochopení, stačí, aby veškerá práce vázla. Proto pozor při přijímání členů! Zprvu raději méně, a až se zdokonalí v řečnění, pak teprve přibrati jiné, kteří by se od starších členů učili. Přirozeně, že doba schůzí a různé podrobnosti, stanoví se dle místních poměrů. Nám při všem napomáhá to, že bydlíme ve společném ústavě, čímž jsou nám značně usnadněny styky. Přesto však ani my jsme nebyli bez obtíží při zakládání kroužku. Každý začátek je těžký, kdo však odvážně překoná počáteční nesnáze, brzy těší se z úspěchu svého díla. Nedejte se, kolegové, odstráti, vychovejte ze sebe i z jiných takovou katolickou inteligenci, která by se dovedla vždy postaviti na obranu svých zásad! — Šteflek (VII.) Kroměříž.

Z moravsko-slovenské župy. Schůze bohoslovců z SSS. v moravsko-slovenské župě konala se dne 1. listopadu v Olomouci v Salesianu za velmi četné účasti. Ráz byl čistě přátelský. Po úvodním slově přítomného župního předsedy O. Svozila, který nastínil stručnými slovy nutnost společné organizace bohoslovců s laiky a podal několik námětů k spolupráci, rozvinula se čilá a plodná debata, do níž zasáhli hlavně kolegové Čermák, Cibulka, Křivánek, Hradil, Veselý a j. Během debaty se leckteré otázky lépe osvětlily a vzešel mnohý cenný námět, takže hlavního účelu schůzky bylo tím dosaženo. Doporučujeme i jiným sdružením, aby podobným schůzím věnovala pozornost. Je totiž třeba, aby laická akademická inteligence úzkým stykem s bohoslovci přenášela sama zvrucnění náboženského života do organizací, aby bohoslovci co budoucí kněží mohli jíti více tam, kam je dnešní doba tolik volá — do kostela. Sv.

Z SSS. (muž.) v Brně. Na minulé členské schůzi našeho SSS. byla přítomnými kolegy dána pohnutka, bychom podali do „Jitra“ krátký referát o činnosti našeho SSS. Jak zřejmo kolegům a kolegyním ze „Studentské hlídky“ vedené každý týden v pondělí ve „Dnu“, žít v našem SSS. jest letošního roku nadmíru utěšující. SSS. mužské v Brně očistilo se sebe prach lhostejnosti spolkové volbou výboru na valné hromadě, konané 2. října t. r. ve spolkových místnostech Koliště 5. Předsednictvím spolku byl pověřen akademik kol. JSt. Frant. Hradil, a dalším členům výboru dány tyto funkce: kol. J. Burian (místo-

předs.), Franta Lilich (jednatel), Sláva Mach (pokladník), Ant. Píramowski (knihovnik), Fr. Kolář (hlavním důvěrníkem). Láda Lang a Kvido Tutsch (čl. výboru). Ustanoveny odborné kroužky a sice: zábavní, jehož předsedou je Franta Lilich, pěvecký (předs. Láda Novák), šachový (předs. Stáňa Bojanovský), čajový (předs. „Ténad“ St. Bojanovský). Členské schůze se konají každý týden a přednášejí na nich pánové a dámy z řad katol. inteligence a sice: Dr. Tomášek: „Studentstvo a čl. Orel“, Dr. Neumann: „Úcta svatováclavská“, Ing. Rost. Sochorec: „Darwinism, lamarksism a mendelism“, PhC. St. Cvek: „Zimní sport“, sl. Menšíková: „Vývoj hnutí katol. žen v ČSR.“, Dr. Skoupý: „Náboženský vliv na dospívající mládež“. V lednu bude přednášet p. Dr. Dokulil, p. Neumann, sl. Menšíková. Schůze bývají velmi živé a účast velmi dobrá (při některých ani místo nestačí). Zábavní odbor se uplatnil dvakrát již svým vystoupením, a sice 30. října sehráním veselohry od F. Olivy „Bujná krev“ a 27. listop. klasickým provedením karakt. studie Sokola Tůmy „Pasekáři“, 20. prosince uspořádán večer „Vánoční poesie“, na němž umělecký program vyplněn byl členy obou SSS. (muž. a dívčího). Každý večer v sobotu scházíme se k čajovým večírkám, společně s dívčím SSS. Vůbec letos je velice dobrá shoda s dívčím SSS., jehož předs. je kol. A. Šikulová. Pro leden 1928 chystáme „Pražské švadlenky“ a pro únor „Maryšu“. 8. prosince t. r. přistoupili členové obou SSS. k svatému přimání.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

Vracíme se k práci započaté v VII. ročníku Jitra, v němž jsme v číslech 4.—8. zavedli sociální hlídku a v ní podali přehled nadací v Čechách, pokud jsou původu katolického. Nadace tyto byly uveřejněny ve XIV. oddílech a nedopatřením vypadl oddíl XV., který tuto uveřejňujeme. Tím zakončíme tento nadační přehled, který má všechny katolické nadace, o nichž byla pořízena nadační listina. — Význam jednotlivých zkratk jest vysvětlěn ve 4. čísle VII. ročníku Jitra a kdo by si přál mítí tento seznam úplný nechť si vyžádá zmíněná čísla VII. ročníku, která mu na požádání zašleme.

Dále přikročíme k uveřejnění seznamu stipendií a nadací jednotlivých vysokých škol a významnějších škol středních. Bude nás těšit, když čtenáři budou věnovati této hlídce pozornost a zprávy naše doplní zprávami ze svého ústavu, po případě ze svého okolí.

Mimo to hodláme si všimati časových otázek sociálního významu pro studentstvo.

Zmíněných XV. oddílů nadačního seznamu jest pořízeno podle předválečných starších nadačních seznamů a proto výše jejich požitků neodpovídá skutečnosti; jest totiž vesměs vyšší. Pokud mají čtenáři o těchto nadacích nějaké vědomosti, budeme za ně vděčni a rádi své údaje doplníme.

Ačkoliv tedy XV. oddílem dokončíme řadu katolických nadací, pokud byly do r. 1900 o nich zřízeny nadační listiny, hodláme další seznamy nadační ze škol vysokých i středních číslovati postupně dále.

N. manželů Frant. a Marie Volencových s r. p. 80 K pro přísl. z Volšan, n. křesť. U. kuratorium, v němž je farář v Klukách.

St. n. Jana Hruška pro př. neb z Vyžlovky a Čer. Kostelce, n. ř. k., s r. pož. 92 K, u. z. sp. p.

St. n. Jana Hruška pro žáka čs. obch. akademie v Praze dto.

N. Jana Richtra pro stud. v arcibiskup. konviktě ve Stržiře u. arcibiskup. pražský, povinnost mod. a mše svaté., př. n. a j.

St. n. Veroniky Schmutzerové při arc. chlapč. konviktu v Příbrami resp. pro pražský arcibisk. seminář, u. z. sp. p. na návrh konsistoře.

St. n. Arnošta Příborského, př. n., patk r. z Humpolce a j., n. křesť., u. z. sp. p. na návrh m. r. Humpolce.

St. n. P. Frant. Faustina Procházky, pro stud. v Nové Pace vždy k Novému roku, př. n. ř. k. — U. o. z. Novopacké s farářem. Roč. 96 K.

N. P. Boh. Fr. Hařala pro gymn. v Hradci Král. U. se v den sv. Aloise na zakoupení obleků od uč. sboru. Mod.

N. P. Boh. Frant. Hackla pro gymn. v Jicině. dto.

St. n. probošta Dra Adolfa Würfla při průmyslové škole v Liberci u. o. z. Liberce na návrh děkana. R. pož. 85.52 K, 2 m. pro přísl. k. n.

Rod. n. manž. Frant. a Marie Koudelkových př. n. a j. Pr. příbuzní neb děkan kutnohorský.

Mayův fond, založený Janem Mayem pro stud. na kn. U. o. z. Turnova chov. tr. sirotčince.

N. Antonína a Anny Iwanových pro studia gymn. st. něm. g. v Plzni, k. n. u. řed. ústavu. R. pož. 150 K.

Nadace Vodňanské spořitelny pro hochy a dívky. 2 m. pro přísl. š. k. z Vodňan, n. spořit. Vodňan.

Nadace Josefa Srnce pro žáky české reálky v Karlině, 4 m. př. n. a j. n. ř. k. u. o. z. Karlínské.

Nadace Josefa Srnce pro žáky čs. akademie obch. v Praze dto.

Mešní a st. n. P. Cyrina Václava Bernata, n. prof. sbor g. v Litomyšli.

Krombholzovo nadání

pro chudé nemocné veřejně studující na českých ústavech v Praze

poskytuje chudým nemocným studujícím bezplatné zaplacení a ošetření ve všeobecné nemocnici pražské ve zvláštním pokoji podle III. ošetřovací třídy a léčí-li se ambulantně, to jest docházejí-li na porady k lékařům, bezplatné lékařské ošetření a léky. Pokud to příjmy nadace dovolují, povoluje se z nadace také náklad na léčebné přístroje na zvláštní žádost, kterou jest podati akademickému senátu.

Umělé zuby nebo části chrupu povolují se na průkaz vydaný lékařem ordinujícím na účet nadace, že tato umělá náhražka jest nutna.

Břežle, minerální vody, kterých nelze považovati za vody léčivé ve vlastním slova smyslu, a líhoviny (koňak, víno) z nadace se neplatí.

Nárok na nadaci Krombholzovu mají z Karlovy university chudí studující všech fakult příslušející do Československé republiky a studující příslušející do krá. S. H. S., jimž tento nárok byl přiznán na základě reciprocity, pokud studují jako posluchači řádní, farmaceuti nebo jako kandidáti učitelsk. úřadu na školách reálných.

Studující, jenž se chce dáti léčiti na účet nadace, musí předložiti lékařovi nebo ve všeobecné nemocnici žádanku, napsanou na tiskopise, který obdrží zdarma na rektorátě, děkanství nebo na kvestuře, a potvrzenou

od některého profesora, že jest nemajetný.*) Jako doklad o nemajetnosti předložiti jest profesorovi vysvědčení o majetkových poměrech nebo potvrzení v indexu, že žadatel jest osvobozen od kolejného. Osvobození od kolejného není však podmínkou pro užívání nadace.

Mimořádní posluchači přírodovědecké fakulty musí mít: na žadance také potvrzení děkanství, že jsou kandidáty učitelství na školách reálných.

Podpůrný odbor poskytoval zápůjčky žadatelům na žádost na blanketu, doloženou vysvědčením nemajetnosti a vysvědčením o prospěchu a příslušnosti. Maximálně se zapůjčilo jednotlivci 600 Kč. Z došlých 772 žádostí bylo zamítnuto 228: Podpora byla udělena 544 žadatelům v částce Kč 91.900. V roce 1926 splatilo 43 dlužníků Kč 12.150. Předseda podpůrného fondu byl Ing. C. Z. Rys.

Ošacovací akce byla oznámena vyhláškami. Poskytovalo se na žádost s týmiž doklady. Žadatelů bylo v r. 1926 1130, z nichž bylo poděleno 941, a v r. 1927 1097, z nichž bylo poděleno 919. Podělení se dalo podle skupin: A po 190 Kč, B po 120 Kč, C po 110 Kč, E po 100 Kč. Poukázky: na 3 m látky na 250 Kč, na 2½ m látky na raglán 170 Kč, na látku na prádlo na 140 Kč, při čemž žadatel rozdíl mezi podporou doplatil.

Podle kolejí a škol obdrželi:

	1926	zamít.	1927	zamít.
Kolej Arnošta z Pardubic	27	8—1	24	7—2
Štefánikova	55	6—1	49	6—2
Švehlova	33	13—2	35	11
Masarykova	191	5—4	157	16—3
Hlávková	121	6—6	143	16—4
Letná			149	18—5
„ Budeč	51	9	63	6
Posluchačky vys. škol	29	16—1	26	7
právníci	67	10—7	43	8—2
lékaři	61	10—4	31	4—2
přírodověda	52	4—1	38	6
filosofové	28	2—1	21	3—1
bohoslovci	16	3—1	22	4
strojn. inženýři	64	12—2	22	6
stavit. inž.	29	15	22	7—1
architekti	10	3—2	7	4
spec. nauk	14	4	11	2
vys. obch.	28	8—1	15	8—1
inž. chemie	12	5	10	5
inž. zemědělství	24	5—1	5	4
akademie výt. v.	18	3	6	4—1
vys. šk. pedagog.	1			

Druhé číslo v zamítnutých jsou věci nevyzvednuté.

Potvrzenky pro elektrické podniky. Pokud nedošli posluchači osvobození, bylo na blankety doložené vysvědčením nemajetnosti a prospěchem, postupem studií. V r. 1926-7 došlo 1025 žádostí, z nich 153 zamítnuto.

Slevenkový odbor obstarával volné a snížené lístky do kulturních a zábavních podniků. Výhody se poskytovaly prostřednictvím kolejí atd.

Předsedou Sboru jest JUDr. Adolf Kostečka. I. místopředsedou Prof. P. Kapras.

Členy výboru: Posl. Vojta Beneš, posl. Joža David, posl. Dr. Zadina.

Za ministerstvo školství prof. V. Veit, za město Prahu Dr. P. Zenkl, za universitu prof. Dr.

*) V náležitých případech může se první ordinace státi i dřívě, nežli by žadanka byla předložena. Ke druhé ordinaci budiž však žadanka bez výminky donesena.

Foustka, za techniku prof. Dr. Felber, za vys. báňskou prof. Dr. Cuřík, za Svaz stud. Ing. C. Fr. Kubiček.

*

Výroční zpráva Sboru pro sociální péči o studentstvo vysokoškolské v Praze. Ze zprávy za rok 1926 vypisujeme pro informaci naši a našeho členstva: Sbor měl dva odbory: Zdravotní a podpůrný. Zdravotní však během roku zanikl, poněvadž ministerstvo školství rozhodlo, aby Sbor na příště zdravotních podpor neposkytoval. Byl však nově zřízen odbor slevenkový. Kancelář sboru má dvě stálé kancel. síly, placené; vedoucím úředníkem jest p. Loder. Obrát v r. 1926 byl 1,271.690 Kč 13 hal.

Knihovna studentů a spisů sociální péče se týkající má 243 sv. a 51 duplikátů. Orgánem sboru jest »Věstník sociální péče«, připojovaný po dohodě s Ustředním Svazem studentským k »Studentskému věstníku«. Sociálně-statistická kancelář vede statistiku o udělených studentských podporách. U příležitosti sjezdu C. I. E. v Praze byla uspořádána statistická výstava, k níž dalo většinu materiálu ministerstvo školství.

Stav pokladny v r. 1926. Přijím: hotov. Kč 12.670.74, subvence min. školství 150.000.—, dary 2890.—, splaceno 12.150.—, na ošacovací akci ministerstva školství 105.000.—, doplatky žadatelů 73.393.—, provise dodav. 34.709.83, za tiskopisy 753.10, náhrada rež. výloh 1221.05, celkem Kč 392.787.82. — V y d á n í: Bezúročné zápůjčky Kč 91.900.—. Ošacovací akce: dodavat. 215.600.—, kolkovné 1050.—, za subvence doplatky 173.—, mimoř. podpory a statist. 5249.—, inventář 112.20, brožury 3032.70, služné 31.342.50, správní výdaje 10.363.57, kolky 1500.—, hotovost 31. pros. 1926 32.464.75, celkem 392.787.72. Na účtě ztrát zaujímá: odpis dubios Kč 40.000.—, podpory mimoř. 5.249.—, správní výlohy 9.142.52. Přírůstek jmění v r. 1926 činí Kč 56.696.01, k tomu jmění z r. 1925 Kč 421.644.24, má tedy Sbor k 1. lednu 1927 Kč 478.340.25.

ZAHRANIČNÍ

Italie. Soukromý docent soudního lékařství na universitě neapolské, býv. předseda Pax Romana a předseda studentské Federace italské poslal nám zvláštní zprávu o studentském katolickém hnutí. Hnutí toto zejména nyní jest význačným činitelem katolického hnutí italského vůbec. Počátky jeho sahají do roku 1896, a jejího prvního předsedu, jakož i statuty potvrdil sám Svätý Otec Lev XIII. Před válkou docházelo nepochopení, poněvadž mu byla vytýkána nevlasteneckost. Za války byly student. organizace zdecimovány, neboť jeho členstvo šlo klásti životy své za vlast. Po válce nesmírnou zásluhu o hnutí má Msgre Pini, býv. student a dlouholetý studentský pracovník (Msgre Pini jest miláčkem studentstva; s takovým přátelským poměrem studentské organizace se svým vůdcem duchovním se pisatel těchto řádků dosud nikde nesetkal). V roce 1921 měla F. U. C. I. svou organizační službu již zase pořádku. Účastní se již práce v Pax Romana, již pozvala na kongres v Raveně a v roce 1925 v Bologni. V roce 1924—25 Dr. Palmieri, pisatel zprávy, stává se předsedou Pax Romana. Nyní má F. U. C. I.

3.500 členů, z nich asi 1000 studentek. Studentky mají vlastní oddělené organizace, vedení je však společné. V čele jest předseda, duchovní vůdce a 4členná rada (výkonný výbor). Třikrát do roka schází se tak zv. národní shromáždění, složené po jednom z každé organizace. Mimo to jest orgánem Federace Kongres a t. zv. »journées«. Federace má spolky v každém městě universitním, jinde sekretariáty. Spolků má nyní 34 mužských a 17 ženských, sekretariátů 21 mužských a 11 ženských. Vydává revui »Studium«, velmi vážnou a u nás známou. Vůbec studentstvo italské jest činitelem vážným a jeho Kongresy mají zvučné jméno. Ročně mnoho členstva dodává Federace stavu kněžského. (Kéž bychom my mohli říci toto o organizaci naší!) —av.

La Fédération Universitaire Catholique Italienne.

Les délégués d'un petit nombre d'associations catholiques d'étudiants d'Université déjà existentes (Pavia, Padova, Napoli etc.), réunis à Fiesole près de Florence, à l'occasion d'un Congrès Général des Catholiques Italiens, fondèrent en 1896 la Fédération Universitaire Catholique Italienne (F. U. C. I.). Le Saint Père Leo XIII. en approuva les Statuts et nomma lui-même le Premier Président Général dans la personne de Mr. le baron Louis de Matteis de Naples. — La Fédération eût donc son premier siège à Naples, et dès les débuts elle eût son organe »Vita Nuova« (Vie nouvelle), paraissant également à Naples. — Les mouvements et le développement de cet organisme ne furent sans difficulté, étant donné surtout l'atmosphère hostile au Catholicisme qui regnait dans les milieux universitaires en ce temps-là: en outre on accusait volontiers les Catholiques d'anti-patriotisme, pendant que la Franc-maçonnerie s'emparait rapidement de la direction de tous les pouvoirs et de toute activité du jeune Etat. — En 1898 le Gouvernement prit l'occasion de certains troubles de caractère politique pour ordonner la fermeture de nombreux cercles d'étudiants; heureusement cela ne dura pas longtemps, mais en général les premiers pas de notre organisation furent assez pénibles. Cependant le mouvement gagnait toujours en profondeur et en extension: presque toutes les villes universitaires eurent leur association d'étudiants catholiques et entre 1896 et 1914 ont pût convoquer sept congrès généraux. La Guerre trouva la F. U. C. I. dans sa pleine vigueur, et les étudiants catholiques répondèrent avec élan à l'appel de la Patrie: presque tous partirent et la plupart des cercles se fermèrent tout à fait, haute de membres. Les étudiants catholiques italiens témoignèrent dans cette occasion leur patriotisme d'une façon méquívocable, et nombre d'eux donnèrent leur vie en défense de la Patrie; les blessés et les mutilés furent aussi très nombreux. — La guerre finie, on chercha de recommencer l'organisation à peine possible. Le mérite principal de cet effort de reprise est à Mgr. Pini, ancien étudiant devenu plus tard prêtre et qui déjà avant la guerre travaillait énormément dans notre organisation, dans laquelle il profonda pendant 20 ans les trésors de son âme d'apôtre. Cette reprise fût rapide; deux ans plus tard, en 1921, la F. U. C. I. avait déjà refait toute son ancienne organisation, encore mieux qu'auparavant, et les associations d'étudiantes, qui n'existaient pas avant la guerre, s'ajoutent aux cercles masculins. — La F. U. C. I. s'intéressa aussi au mouvement international des étudiants catholiques, et elle adhéra à Pax Romana dès ses débuts; en 1921 elle organisa une »journée de Pax Romana« à Ravenna,

pour le centenaire de Dante, et en 1925 le V. Congrès Général de Pax Romana à Bologna. — En 1925 les Statuts de la F. U. C. I. furent modifiés d'une manière remarquable en relation à des nouvelles exigences. — Actuellement la F. U. C. I. compte environ 3.500 membres, dont à peu près 2.500 étudiants et 1000 étudiantes. Les étudiantes, »Universitarie Cattoliche Italiane« (U. C. I.), sont autonomes quant à leur vie intérieure d'association, mais le mouvement et la direction sont uniques pour tout ce qui concerne la vie universitaire et les initiatives culturelles. — La F. U. C. I. a un Président centrale, un Aumônier central (nommé par le Saint Père), et quatre membres élus chaque année, qui constituent le Conseil Supérieur, ou Comité Executif. Les U. C. I. ont également leur Conseil Supérieur de la même composition, et les deux Conseils siègent ensemble deux ou trois fois par an, pour les décisions plus importantes. — Un autre organe directeur c'est l'Assemblée Nationale, à laquelle prend part un délégué pour chaque organisation soit masculine soit féminine. Cette Assemblée est convoquée trois fois par an. — Chaque année on organise un Congrès Général, et des »journées« dans des différents endroits. Soit dans le Congrès, soit dans les »Journées«, on discute des problèmes d'ordre culturel et organisatif. Pour l'importance des thèmes en discussion et pour l'intérêt des rapports relatifs, les Congrès de la F. U. C. I. constituent depuis plusieurs années une des manifestations culturelles plus intéressantes de l'Italie Catholique. — Les associations adhérentes, soit masculines soit féminines, se distinguent en »cercles« et »secrétariats«; en général les cercles siègent dans les villes universitaires, et les secrétariats dans les villes non-universitaires, mais où plusieurs étudiants adhérents demeurent toute l'année. — Actuellement la F. U. C. I. compte 34 cercles masculins, 17 cercles féminins, 21 secrétariats masculins, 11 secrétariats féminins. — La Fédération édite un organe mensuel »Studium« fascicule de 48 pages, qui est déjà dans son XXIII an de vie, et publie un Annuaire très complet à la fin de chaque année. — Elle étudie actuellement l'organisation de ces anciens membres, car jusqu'à présent tout adhérent devait démissionner trois ans après la conquête de son diplôme de docteur à l'Université. La F. U. C. I. joue un rôle de tout premier ordre dans la vie intellectuelle de l'Italie Catholique d'aujourd'hui par ses Congrès, ses publications (des brochures très importants sont édités de temps; ci-tous une collection des dernières encycliques, un traité de théologie, etc.), et ses initiatives; ses étudiants sont, par définition, parmi les meilleurs de chaque Université ou Haute Ecole, et elle donne chaque année nombre de ses membres à l'apostolat sacerdotal, car nombreux étudiants de la F. U. C. I. suivent la vocation qui les appelle dans les ordres religieux, dans les séminaires, et surtout aux Missions.

Naples 1927.

Dr. Nello Palmieri.

Lovaň. Péčí ministerstva školství a národní osvěty mohlo Ústředí oběsati IV. kongres federace belgického katolického studentstva v Lovani dvěma svými delegáty. Pro naši organizaci byl tento kongres důležitosti veliké, a uváží-li se, že u jeho příležitosti se konala také schůze Comité Directeur »Pax Romanus«, bylo by bývalo poškozením věcí našich i jako představitelů našeho státu na mezinárodním fóru světové organizace katolického studentstva, kdybychom kongresu nebyli

obeslali. Tuto okolnost zjistili jsme ovšem až v poslední době — a málem by se bylo stalo, že bychom tato významná jednání byli ponechali pouze nějakému pozdravu písemnému. Předsedovi federace jsme odevzdali adresu tohoto znění:

Le Comité central des étudiants catholiques tchécoslovaques à Prague II, Panská 1, adresse ses salutations les plus affectueuses aux étudiants catholiques belges à l'occasion de leur congrès tenu à l'antique Louvain.

Nous sommes particulièrement sensibles, chers collègues, à l'invitation si amicale dont vous nous avez fait l'honneur de prendre part aux délibérations et cérémonies de votre congrès organisé à Louvain du 9 à 11. décembre 1927. Ce n'est pas seulement l'antique cité de Louvain avec son Alma mater catholica — qui par sa réputation séculaire et le rôle important qu'elle joue depuis des siècles dans le monde scientifique, se range dans une noble émulation aux côtés de notre antique université Charles IV. — qui nous attirent auprès de vous, c'est également le lien d'amitié qui nous unit et qui pour nos deux organisations a une importance certainement des plus appréciables. C'est, donc, avec la plus grande joie que nous décidons de déléguer comme représentants de notre organisation M. le docteur VACLAV PLOCEK, président de la section pour les relations extérieures, et M. Jaroslav MARKES, étudiant en droit et président de notre Union, pour vous transmettre en personnellement nos salutations amicales et pour prendre personnellement part à vos fêtes et à votre joie. Après les nombreux rapports qui règnent entre nos deux organisations aussi bien qu'entre leurs membres, rapports dont l'intimité s'est manifestée à maintes occasions, notamment lors de la participation de vos délégués à notre congrès de 1921, à l'occasion du Congrès PAX ROMANA et enfin lors de votre excursion organisée, au cours des vacances dernières à Prague, la participation de nos délégués à votre congrès sera certainement un nouveau élément de notre rapprochement. Nous souhaitons de tout coeur que votre jeune mouvement étudiantin obtienne la même importance et le même essor qu'a connus la célèbre Alma Mater Lovaniensis qu'elle a fêté, les 28 et 29 juin derniers, le 500e anniversaire de sa fondation, anniversaire que nous tous avons commémoré avec toute d'estime et d'admiration ces jours derniers. Comme celle-ci que votre organisation elle aussi »vivat, crescat, floreat!«.

Fait à Prague, le 5 décembre 1927.

*

Naše organizace má sice již svoji organizační tradici, přece bylo však důležitým shlédnouti organizaci studentstva belgického, které nám ukázalo svoji aktivitu při různém a rozmanitém svém sjezdovém jednání. Belgické katolické studentstvo má také svoje otázky menšinové a po té stránce jest možno naši organizaci mnohému se od ní naučiti. Federace belgického studentstva katol. organizuje jediné katolické akademické spolky. Tyto organizace jsou v různých místech universitních po případě v městech s jinými vysokými školami, tedy: v Lovani, Brussele, Gandu, v Liege, v Monsu, v Antwerpách. Mnohé z těchto spolků jsou již velice staré a mají za sebou pěknou práci. Federace sama vznikla 20. března 1920 a čítá dnes asi 6.000 studentů.

Od belgických kolegů se nám dostalo uvítání tak srdečného, že nás naplnilo pohnutím. Však na tu chvíli, kdy jsme si tiskli s předsedou Federace Scheyvenem

ruce, nezapomeneme. Přijetí vyplynulo z opravdového přátelství a z tradic, upevněných na různých sjezdech »Pax Romana«, zvláště v Belgii a ve Varšavě, jakož i při návštěvě 21 studentů, kterou učinila našemu studentstvu o letošních prázdninách.

Okolnost, že Federace slavnostním způsobem odevzdala našim dvěma delegátům studentské čapky belgické a přijala je tak do svého svazku, jest jen důkazem přátelských vztahů, které obě naše organizace víží.

Kongres F. B. St. ukázal vyspělost federace, která ač její tradice nevykazuje velkou řadu let, se pouští přece rok od roku do řešení nejtěžších problémů, chtějí se vypořádati se všemi aktualitami dne, ať se týkají morální, či otázek hospodářsko-politických. Sjezd současný byl veden devisou povinností a zodpovědností studentstva se zřetelem k dnešní době. Vědecký rozbor této otázky slyšeli jsme při slavnostním zahájení z úst rektora university, prakticky slyšeli jsme rozvířati je v různých sekcích, právní, lékařské, literární, politické.

Z cizích zástupců velmi četné byly reprezentace francouzská a to jak z Paříže přímo zástupcové federace francouzské, tak i ostatních měst universitních, zástupci Španělska, Itálie, Holandska, Lucemburska, Maďarska.

Naše účast směřovala k docílení úspěchů pro nás a k pokračování v akci zahájené na sjezdu »Pax Romana« ve Varšavě. Kongres v roce 1929 do Prahy připravovaný nesmí býti jen posílením našeho studentstva, má býti i přátelským dostaveníčkem katol. organizací student. světových, mimostátních. Po té stránce opouštěli jsme Lovan s radostným uspokojením, že rok 1929 přivede nám do Prahy početné delegace cizích studentských organizací.

Ve svých debatách a při svém zájezdu v organizaci pařížské, kterou jsme na cestě navštívili, obíraji jsme se incidentem bratisl. maďarských studentů, který rozvířil jednání kongresu »Pax Romana« ve Varšavě a jehož důsledky nejsou dosud urovnány. Incident tento vedl ku zkoumání otázky zastoupení v »Pax Romana« a tu je potěšitelné, že jsou to právě zástupci organizací románských, kteří bezpodmínečně trvají na zastoupení jednotek státních na mezinárodním fóru »Pax Romana«, tak, jak bylo usneseno na kongresu v Bologni 1925, aby totiž každý stát měl v »Pax Romana« dva hlasy, po případě, aby oficiálním delegátem byl jediný delegát toho kterého státu, aby ve federac. svoje vnitřní věci dojednali a pakli takovou federaci nemají, aby ji utvořili.

Tuto otázku zvláště pečlivě jsme prodiskutovali předsedou Federace belgické Scheyvenem, jemuž jsme vyslovili naše stanovisko pro Comité directeur.

Dalším bodem jednání byla otázka poměru organizace »Pax Romana« k ostatním studentským organizacím, F. U. J. a C. J. E., poměr k ženské lize mezinárodní a řešení ženských otázek v P. R., studium otázek, jimiž se zabývá. Společnost národů resp. Komise pro duševní spolupráci a otázky stykové vůbec.

A jak bylo šťastné naše jednání o účasti ciziny v roce 1929 v naší Praze, tak byly šťastné výsledky přímých rozhovorů o výměně a vzájemných stycích. S belgickými studenty jest styk vzájemného přátelství a výměna čítá, podobně docíleno toho i s federací francouzskou, španělskou, holandskou, lucemburskou a italskou. Výsledky toho začnou se jeviti v naší zahraniční sekci a v zahraniční hlídce v našem Jitře.

Á užitek navázaných přátelství osobních organizací přinese jistě prospěch veliký. Drav.

Holandské školství. Vysoké: 5 universit (v Leidenu 1414 posluchačů, v Utrechtu 1718 posl., v Groningen 784 posl., v Amsterdamě obec. 1546 posl. a volné, soukr. 227 posl.). Prvé 4 mají po pěti fakultách (bohosl., právn., lék., přírod. a filos.), poslední nemá fakultu přírod. Jiné: 1. Vysoká škola technická v Delftu s odděleními a) pro vědy všeob. (7 stud.), b) stavby vodní a silniční (577), c) stavitelství (117), d) strojní a lodní stavitelství (683), e) elektrotechniku (364), f) chemickou technologii (460), g) hornictví (185); dohromady 2434 posl. 2. Vysoká škola zemědělská ve Wageningen (289 st.). 3. Zvěrolékařská vys. škola v Utrechtu (174 st.). 4. Nizozemská vys. škola obchodní v Rotterdamu (571 st.). 5. Nizozemsko-indické vládní akademie v Leidenu pro státní úřednictvo. — Gymnasia se uvádějí obyčejně mezi školami vysokými. Jest jich: veřejných o 6 tř. 36 (vyučovalo 614 profesorů pro 2116 studentů a 1450 studentek), soukromých 6tř. s právem veřejnosti 24 s 2583 žáky. Jiných 18 s 1326 žáky. Mimo to 27 misijních ústavů a jiných soukromých škol pro vyšší studia s 2410 žáky. — Střední školství: 1. Vyšší školy měšťanské s 5letým kursem, 100 (41 stát., 30 obec. a 29 soukr.), měly 13.622 žáků a 3991 žákyň. Profesorů 1832 (410 doktorů filosofie). 2. Haagská obchodní a správní škola (103 žáků). 3. Vyšší školy měšťanské 3leté (20 s 2913 žáky a 1412 žakyněmi, prof. 454). 4. Lycea 3tř. (13 s 327 žáky a 74 žakyněmi, prof. 212). 5. Vyšší dívčí šk. měšťanské 6tř. (15 s 722 žakyněmi, prof. 279). 6. Vyšší dívčí šk. měšťanské 5tř. (18 s 2172 žakyněmi, prof. 360). — Průmyslové školství: 1. Střední školy technické (11 s 1695 žáky). 2. Školy pro vyučování námořnictví (12 s 378 ž.), rybářství (16 s 652 ž.), plavbě poříční (13 s 714 ž.). 3. Obchodní: a) vyšší 3 neb 4leté (26 s 1426 žáky), b) střední 3 neb 4leté (27 s 2307 ž.) c) v Utrechtu nižší denní s 238 žáky, d) večerní (38 s 5770 ž.), e) dívčí odborné (93 s 24.411 ž.), f) řemeslnické (69 s 10.318 ž.). 4. Kreslířské (ca 26.000 žáků). 5. Večerní měšťanské (ca 6660 žáků). — Školy zemědělské: a) Střední 2 se 160 žáky, b) státní mlékařská se 34 žáky, c) zahradnická s 52 žáky, vedle zimních hospodářských.

Drav.

RÚZNÉ

Poslední „Říšská Stráž“ přináší článek, v němž kdosi pokouší se vzbuditi mylné mínění, jako by v koleji Arnošta z Pardubic zase byl neklid a stav, který by poskvřňoval pověst tohoto ústavu. Doufáme, že byla s patřičných míst zjednána náprava.

Pravoslavná církev v emigraci prožívá těžké dny. Sjezd v Karlovicích, jehož se zúčastnilo 11 arcibiskupů, skončil smutně. Nezáčastnili se ho metropolitě Eulogius a Pluton, opustil jej biskup Benjamin, poněvadž sjezd nechtěl schváliti postup metropolitě Eulogius a Pluton, opustil jej biskup vyzval duchovenstvo, aby písemně uznalo sověty.

Ruská církev v emigraci bude míti nyní tři hlavy: metropolitu Antonína, představitele carského samoděržaví, metropolitu Benjamina, který jde se sověty, a Eulogia, který byl sjezdem exkomunikován.

Čamara oživne? Nosila se hojně za dob národního probuzení až do těch časů, kdy móda zavedla u nás frak, žaket a druhdy před tím t. zv. „kaiserfrak“. V některých kruzích českých začíná se uplatňovati myšlenka usilovati o to, aby byl opět u nás zaveden slavnostní oblek čamarový a používán byl všude tam, kde nyní se nosí oblek frakový. Čamara je šat slovanský, upomínající na idealismus dob nedávných, jímž odívali se při slavnostech přední naši mužové-buditelé, vlastenci nezištní a bylo by sobě opravdu přáti, aby opět zjednáno bylo čamaře místo čestné. Bylat povždy výrazem české nepoddajnosti a svědkem všech velkých věcí za dob persekuce českého národa.

Vy jste mu dal co proto. V jednom SSS. (čili jak se říká jinak v Sosu) odbírali 140 exemplářů „Jitra“. Prosím tě, co bys dělal ty, kdybys byl administrátorem „Jitra“, jako že jím nejsi, protože je jím kolega tenaten, a kdybys viděl, že jsou „Sosy“, kam se posílá po 12 exempl. a z toho jich 13 vracejí (já sám nevím, jak je to možné. Já za to nemohu, ale je to fakt), a najednou 140 kusů, I řekl administrátor sobě: To bude vomyl. Jedničku umazal a poslal jich jen 40. Jo, ale za pár dní přijde listák a přinese psaní, v němž psáno stojí: „Pane administrátore, já myslím, že vy si myslíte, že my si myslili, nebo že si myslíme, či že si budeme myslit, že to byl omyl, že jste nám poslal o 100 (slovy jedno sto) exemplářů „Jitra“ míň, ale my víme, že to nebyl omyl, ale Vaše úmyslné poškození těch čtyřiceti vylosovaných odběratelů, neboť ti druzí se na ně sesypali, chtějíce jako oni čísti a „Jitro“ jim rozmačkali a pošušnali.“ Chudák administrátor-kolega zbledl a tu jedničku tam zase připsal a uvěřil, že je možné, co se zdá býti nemožným. Nezlobil se, že mu tak napsali, ale řekl: „Vzdána vám budiž chvála.“

*

Radostnou zprávu oznamujeme všem čtenářům, že se výbor vrátil z vánočních vesel a zdrav a že kolega tajemník načerpal nové síly k upominání nedošlých zpráv a peněz.

Erancouzské překlady pro toto číslo obstarala kol. A. Fišerová.

*

Anekdota. Přijel vlak do stanice. Jeden pasažér se vyklonil z okna a bodře se uplivil, ale — spadlo to právě u vlaku stojícímu přednostovi na červenou čepičku. Tento se podíval na pasažéra a suše poznamenal: „Máte štěstí, kdybyste se byl uplivil na peron, platil byste pět korun pokuty.“

HÁDANKY

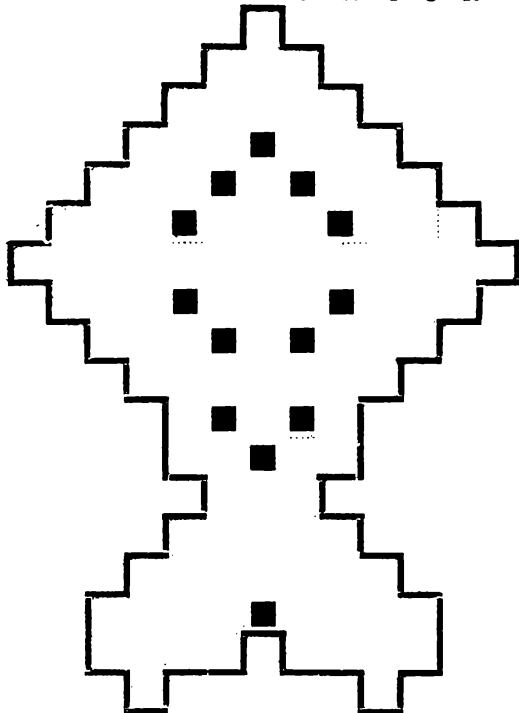
Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská ulice číslo 1.

Rozluštění z 3. čísla přineseme v příštím čísle. — Rozluštění ze 4. čísla pošlete do 20. ledna, z 5. čísla do 20. února.

Americká křížovka.

Alexej Jaroš, V. n. Mor.

A B C D E F G H I J K

A) Zmrzlá voda. B) Vojín, lat. spojka. C) Nástroj, biblic. jméno. D) Místo blaženosti, biblic. jméno, člen indián. kmene. E) Nádoba, zvíře, jméno vídeňského sport. klubu. F) Strom, slov. hrdina, člen nár. G) Háj, signál, země. H) Hra, město, řada stromů. I) Vojevůdce karthaginský (y=i, fon.), strom. J) Část lidsva, řim. peníz. K) Člen českého kmene. — 1. Nerost. 2. Čes. humorista. 3. Zdobí města, míra. 4. Cifoslovce, safar. vládce. 5. Zbraň, hlas, barva. 6. ?, mile potěší, pták, geom. prvek 8. Amer. polní míra (obrac.), plaz. 9. Námořní velitel. 11. Zájim. přívl. značka kovu. 12. Spodek. 13. Vůně (obr.). 14. Křivka. 15. Německá říčka, pekař. výrobek. 16. Žen. jméno, hrdina z trojské války.

Rebus.

Všem — E. Z.

~řtN pobídka, rčení.

Zdrobnělka.

Irči — E. Z.

Velký jeden ze tří králů,
malý slouží principálu.

Přesmyčky.

Karel tvoří

(E. Zavadil.)

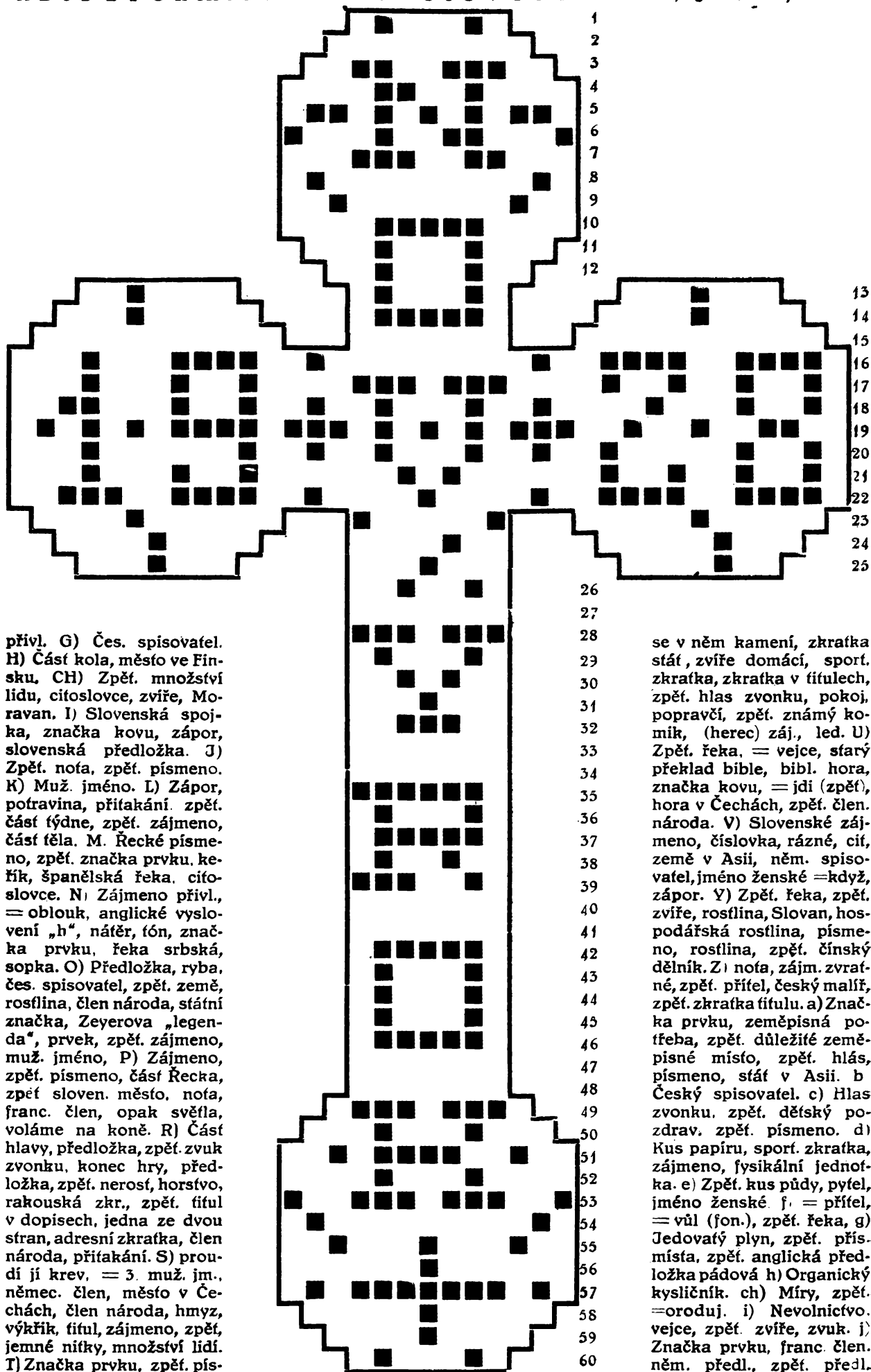
Výre, slovo kyne

(Fr. Zavadil.)

Americká křížovka novoroční.

St. Antonický.

Vodorovně. 1. = vejce. 2. Země v Asii. 3. Zpět hlas psa, zájmeno, předložka. 4. = vánoce, město v Čechách, řeka. 5 — 6. Řeka, předložka, písmeno. 7. Nemoc, bůh, obruba. 8. Český básník. 9. Zkr. muž. prvek, zpět. písmeno. 10. Zpět. římský tyran, žen. jm. 11. Geom. zkr., hmyz, bůh. 12. Písmeno, zpět. muž. jm., zpět. značka váhy. 13. Míra, pták, příslovce místa, zájmeno vztažné, špína. 14. Jméno turecké, japonské město, břevno, člen národa. 15. Slavný švédský král, člen rodiny, čes. spisovatel. 16. Pocit, část kola, značka prvku, slavný chemik, značka prvku, volá se na koně. 17. Spojka, bůh, značka prvku, žen. jméno, karpaf. bojiště zájm., lat. předl., písmeno. 18. Zpět míra, franc. zápor, bydlí včel, angl. zápor, předložka, potřeba nemocných, zpět, zkratka titulu, živočich, zájm., hlas zvířete. 19. Zvíře, sport. zkratka, řec. písmeno. 20. Přítakání. trojský kněz (fon.), něm. předložka, lat. předložka, drak, zkratka titulu, značka kovu, za mrazu bývá . . ., řecké písmeno. 21. Zvuk, rakouská řeka, písmeno, orelský skladatel hudební. zpět. vzdálený, zpět. písmeno, lat. předl., filmový herec. 22. Lat. spojka, zpět. Jupiterův měsíc, zkratka muž. jména, prvek. obydlí, spojka, zájm. 23. Částečka hmoty, zpět. kněz, část dveří, spojovací prostředek, pták. 24. Země v Asii, zpět. korýš, ryba, tón, arabský vladař, doba. 25. Části vozu, zpět. ozvěna, oslavné básně, místodržitel, část dne, zájm. 26. Řec. písmeno, zvíře. 27. Pohřební obřad. 29. Zájim. 30. Předložka, = tak. 31. Číslovka, stránka světová. 32. Zvuk zvířete předložka. 33. Náboženská kniha. 34. Jed. 35. — 36. Zkratka katol. org. 37. — 38. Zvíře, písmeno. 39. Zpět. zájm. přívl. 40. Část vojska. 41. Známý lék. 43. Část století 44. Řeka v SHS. 45. Potřebuje člověk. 47. Ročenka. 48. Národ. 50. Zkratka knižní. žen. jm., doba. 51. Zpět. přítakání, písmeno, franc. člen. 52. Prestol, příslovce, ukončení. 53. Zájim., město v Čechách. 54. Hudební skladatel čes. 55. Podkarpatská řeka, žen. jm. (fon.), řeka, zpět. člen národa. 56. Obyvatel ostrova řeckého, část budovy. 57. 58. Svazek, = zeli. 59. Zpět. lán, náměstí. 60. Mužské jméno. **Svisle.** A) Slovanský národ. B) Česká královna ve 13. st., značka. C) Dopravní prostředek, španělský titul, zájmeno. D) Něm. spojka, zájmeno E) Vlašské strofy, část roku. F) Zpět. místo v poušti, spojka, zájmeno

přív. G) Čes. spisovatel. H) Část kola, město ve Finsku, CH) Zpět. množství lidu, citoslovce, zvíře, Moravan. I) Slovenská spojka, značka kovu, zápor, slovenská předložka. J) Zpět. nota, zpět. písmeno. K) Muž. jméno. L) Zápor, potravina, přítakání. zpět. část týdne, zpět. zájmeno, část těla. M. Řecké písmeno, zpět. značka prvku, keřik, španělská řeka, citoslovce. N) Zájmeno přív., = oblouk, anglické vyslovení „h“, nátěr, tón, značka prvku, řeka srbská, sopka. O) Předložka, ryba, čes. spisovatel, zpět. země, rostlina, člen národa, státní značka, Zeyerova „legenda“, prvek, zpět. zájmeno, muž. jméno, P) Zájmeno, zpět. písmeno, část Řecka, zpět sloven. město, nota, franc. člen, opak svěšla, voláme na koně. R) Část hlavy, předložka, zpět. zvuk zvonku, konec hry, předložka, zpět. nerost, horstvo, rakouská zkr., zpět. titul v dopisech, jedna ze dvou stran, adresní zkratka, člen národa, přítakání. S) proudí jí krev, = 3. muž. jm., němec. člen, město v Čechách, člen národa, hmyz, výkřik, titul, zájmeno, zpět. jemné nitky, množství lidí. T) Značka prvku, zpět. písmeno, = chudý, dobývá

se v něm kamení, zkratka stát, zvíře domácí, sport. zkratka, zkratka v titulech, zpět. hlas zvonku, pokoj, popravčí, zpět. známý komik, (herec) záj., led. U) Zpět. řeka, = vejce, starý překlad bible, bibl. hora, značka kovu, = jdi (zpět), hora v Čechách, zpět. člen národa. V) Slovenské zájmeno, číslovka, různé, cíť, země v Asii, něm. spisovatel, jméno ženské = když, zápor. Y) Zpět. řeka, zpět. zvíře, rostlina, Slovan, hospodářská rostlina, písmeno, rostlina, zpět. čínský dělník. Z) nota, zájm. zvrátané, zpět. přítel, český malíř, zpět. zkratka titulu. a) Značka prvku, zeměpisná potřeba, zpět. důležité zeměpisné místo, zpět. hlás, písmeno, stát v Asii. b Český spisovatel. c) Hlas zvonku. zpět. dětský pozdrav. zpět. písmeno. d) Kus papíru, sport. zkratka, zájmeno, fyzikální jednotka. e) Zpět. kus půdy, pytel, jméno ženské. f. = přítel, = vůl (fon.), zpět. řeka, g) Jedovatý plyn, zpět. přímista, zpět. anglická předložka pádová h) Organický kyslíčník. ch) Míry, zpět. = oroduj. i) Nevolnictvo. vejce, zpět. zvíře, zvuk. j) Značka prvku, franc. člen. něm. předl., zpět. předl. l) „Jítro jest

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 6.

OBSAH

Do druhého pololetí. — *Alfons Danha*: Čeho nejvíc třeba. — *Paní Marie Hübnarová*. — *J. Z. Jesenský*: Bilovice. — *Pf. St. J. Š.*: Ciborium a monstrance. — *Miriam*: Kdys . . . kdysi . . . — *Miriam*: Studentská láska. — *Pán a dáma*. — *Orion*: Lavor . . . ari. — *J. Z. Jesenský*: Včera . . . — *N. N.*: Mučedníci Guadalaxáre. — *Zdeněk Svoboda, III.* obecná: Vitr severák. — Obnovená činnost sopky Krakatau. — *Pipin*: Jak se dělá ples. — *Večernický-Brázdil*: Lov na raky. — Literatura. — Divadlo a film. — Filatelie. — Technika. — Organizační. — Zahraniční. — Různé.

V PRAZE V ÚNORU 1928

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Veršilská ulice číslo 1

Rozluštění ze 3. čísla: Americká křížovka: 1. K. 2. Lak. 3. Důraz. 4. Raketář. 5. Vyr, l, keř. 6. Kámen, c, domek. 7. Pasák, dis, nemoc. 8. Zář, rákos, sen. 9. Alors, rak, seno. 10. T, vor, ono, p. 11. Les, louko, ano. 12. Ledek, opory. 13. O. ř.

Vsuvka: Lednáček. — Čtvercovka: Past, amen, sele, tneš. — Předsuvka: Potrava. — Obložka: Klenot. — Číselka: Slayme slavně slávu Slávů slavných. — Rebus: Zdenička. — Záměny: 1. Mech... 2. Šaráda, šereda. — Šaráda: Sokrates. Roháček: Kanada, anoda, noha, Ada, da, a. — Rebusy: 1. Ostrovy Naxos a Paros, 2. Samos. — Čtvercovka: Milena, Lenora, nárazy. — Rodovka: Vojtěška, Vojtěch. Rebus ráčkový: Hádanka. — Dělenka: Rokoko. — Vsuvka: Bakalář. Z pěti obdržených rozluštění z 3. čísla nejlepší poslal J. Malásek z Čebína, jenž byl odměněn. Nejvíce pěkných příspěvků zaslali v prosinci V. Kosina z Brna, Emil Zavadil z Přerova a Fr. Zavadil z Kroměříže. Z nich vylosován byl k odměně Fr. Zavadil.

Rozluštění ze 4. čísla: Pravěkovka: Vak rasa, pravá krása, (má být: děs jim září... jak jej jenom...). — Roháček: Rebus, eben, bez, um, s. — Záhadná rovnice: Všechna sláva, polní tráva. (a = všechen, b = San, c = lán, d = vápno, e = Olga, f = Nitra, g = vak). — Sloučenka: Ubor, Unlava, bor). — Záměnka: Soumar, soumrak. — Rebus: Poprad a Lučenec, města slovenská. — Lištovka: Šťastné a veselé vánoce! (Lišty přestavte v pořádku: 3, 4, 2, 1, 5). — Americká křížovka: 1. Holota. 2. Kloak, oknař. 3. Kondor, Ivánek. 4. Diana, sa, arrivée. 5. Rez, la, el, tr, los. 6. Kůl, do, ve, Li, Al, lán. 7. S M E, an, Emilku, S K., Ola. 8. Rouen, A C., Mo, rovy. 9. Dienstmann, kolo, pravomoc. 10. Emi, em, se, no, Os, Eza. 11. Pí, Mo, za, op, C V. 12. Ed, sl., L. K., oř, Ei. 13. Šat, do, to, sl., ce, osa. 14. Eleonora, tele, cechmistr. 15. Vrká, že, po, alky. 16. Et, la, patena, il; íá. 17. Iza, už, Ir, On, ne, ara. 18. Ara, ta, uf, F K., Eda. 19. Bryčka, da, Helada. 20. Nevada, Helena. 21. Éta, rovní, 22. Apolon. Atd. — Souzvučka: Vesta. — Skrývačka zpětná: Jirásek. — Rozluštění ze 4. čísla jsem dostal jen od Fr. Jančíka Rozstanského z Brna, nejvíce pěkných příspěvků od Ladislava Petráše ze Štramberka. Všechny čtyři odměněné prosím o potvrzení, že dostali odměnu (a jakou). Prosím o jméno autora americké křížovky, začínající: Něco pro školáky, koupací potřeba..

Koniček.

Vojt. Kabeláčovi Fr. Zavadil-

	lát		li	za		zu	
	dých	chu	zu	lát	ši	pro	
dé	jen	ko,	vždy	dí	Je	no	dá
chu	F.	Je	tě,	a	ko,	Z.	dá
do	dí	li	spi!	Spi,	lid	Ji	dá
ček	Zas,	lo	Spi,	spi!	li	no	už
	jes	J.	ží	ko	N.	stvu	
	u		Tě	Ach,		krát	

Rebus.

Mirko Havlena.

Vsuvka.

S. L., K. n. O.

V mře zanikl zvuk zvířete,
celek na podlaze najdete.

Háčekovka.

Pořadatelé — Fr. Jančík Rozstanský.

Když vše z jara bylo obaleno květem,
vesele se cestovalo širým světem;
zřel jsem lázeňské město _____,
žirná pole, zahrady, _____,
vábilo mé zraky, byla rudá líčka
dívenky mé milé, mého andělíčka.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V ÚNORU 1928

ČÍSLO 6.

Do druhého pololetí.

Studenti! Jste jistě rádi, že už je polovička školního roku za vámi! Věřim vám. Ať už to dopadlo jakkoli, těch dvou dní prázdná si zasloužíte. Kdyby vám dali tři, také ještě byste si jich zasloužili. Vždyť vim, co vám toho nakládají. Tolik předmětů jest v rozvrhu, a každý pan profesor si myslí, že jeho předmět jest nejdůležitějším. Upřímné slovo, přátelé! Představte si, kolik byste si získali u Pána Boha zásluh, kdybyste všechno to své těžké studium konali pro něho, všechny své zdary i nezdary obětovali jemu, všechny své potíže, úzkosti a křížky trpělivě od něho přijímali! Jaká by to byla žeň pro věčnost, jaká záruka šťastné budoucnosti, kdybyste žili bez hříchu a každý den ráno krátce poručili Pánu Bohu

celý nový den se všemi jeho pracemi a křížky! A jak byste si ulehčili ten studentský život!

Jak rád by vám Pán Bůh pomohl studovati, kdybyste studovali pro něho! Což kdybyste se ještě zvláště poručili také Duchu Svatému, Matce Boží, svatému Josefu a svému svatému patronu! Jste přece křesťané, znáte jejich moc: proč ji neužítí k ulehčení si povolání?

Radím dle své zkušenosti. Jak se mi lehkou studovalo, když jsem si na cestě do školy denně zašel do kostela na krátkou modlitbu! Připadalo mi kolikrát, jakoby byl ten Duch Svatý položil panu profesorovi na rty právě ty otázky, na které jsem byl připraven. Studovati se ovšem musí, ale i při pilné přípravě se může student skoupat. Nemám pravdu?

Ještě slovičko. Dne 17. ledna měl slavný novinář berlínský, dr. Sonnenschein, katolík, přednášku ke katol. akademikům německým v Praze. Pravil mimo jiné: „Chcete-li se zvátí katolickými inteligenty, musíte se vzdělati především v tom předmětu, který jest všeho štěstí základem a podmínkou, t. j. ve sv. náboženství. Proto musíte čísti Písmo sv. a náboženské knihy. Běda vám, zanedbáte-li toho! Vaše vzdělání bude nedostatečné a nepřinese vám ani štěstí, ani požehnání, i kdybyste všechnu

ostatní vědu pohltili. „Co platno člověku,“ pravi Pismo, „kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl?“ A jistě ji utrpí bez důkladného náboženského vzdělání. Ostatně ani jména katolického inteligenta bez toho!o vzdělání nezasluhuje!“

Proto, drazi studenti, pamatujte si do druhého pololetí: studujte poctivě, studujte pro Boha, studujte pod ochranou Boží a studujte především Boha.

Alfons Daňha:

Čeho nejvíc třeba

Stojíme před mileniem svatováclavským. Drahá, studující mládeži, jistě i tvoje myšlenky zalétají dopředu o tisíc let. Snad tvá živá fantazie by už už ráda vyvolala z Blaníku spící legendární rytíře. Vyvolala v naši dobu, přesycenou pafilosofií, nasycenou materialismem hrubé i zlaté hmoty, prosyce- nou pachem rozkoší, vybitou slávou velikáš- ství. Ano, vyvolej z přísných, ideálních, sva- tých, božských dob václavského prvokřes- ťanství rytíře — by postavili se po tvůj bok a vyvolali boj na život a na smrt se vším zlem (světem, tělem a d'áblem)! **»Až bude v Čechách nejhůř...«** a už je, a tak zle v tvých právě řadách, v řadách mladých in- teligentů, v budoucí existenci a slávě ná- roda! Je tak zle... a smrt morálního moru kosí desítky i tisíce mladých životů v bez- naděj skepse a hříchu.

Ó, rozestup se, Blaníku! Propusť své ry- tíře v čele se sv. Václavem! Ať zapálí v řa- dách a srdcích jaré naší mládeže jas a oheň svatého rytířství Václavova!

Mládeži, v předvečer velkého milenia do šlépějí Václavových! »Do Jeho Šlépějí,« ale věrně, upřímně, nekompromisně, čistě — hrdinsky!

Mladých heroů víry, zbožnosti, čistoty nám třeba! A nejvíc třeba! Dnes není doba fantasií, smluv, řekl bych milkování, bázně, ohledů, kompromisů na poli víry! Dnes boje třeba! **Dnes třeba činů víry! A to nejvíc třeba!** »Ne ten, kdo mně říká: Pane, Pane!« »Víra bez skutků mrtva jest!«

Dnes třeba rytířů modlitby! Denně ráno a večer pokorně na kolenou vzdát Kristu Králi svůj hold! Mládeži, dnes musíš na ko- lenou prosit, odprošovat, toužit — sílit se! Toť tvoje čest a ne hanba — modlit se!

Dnes třeba hrdinů víry, by mladý inteli- gent nikdy nezapomněl na všudypřítomného Boha! Je to jeho síla v pokušení! Je to od- vaha ve vyznání víry! Je to jeho vzpruha v povinnostech školních i veřejných! — Na Boha vždy hled' a nebudeš se líbiti sobě a světu!

Dnes třeba bojovníků statečných, jichž moc v častém přijímání Svátostného Ježíše bude vítěznou a d'áblu nezdolnou! Jen Bož- ský Stůl a velmi časté Hodování s Ježíšem zajistí ti, mládeži, vítězství! Nic víc a nic méně! Přesvědč se! Ignoti nulla cupido!

Dnes třeba adorátorů svatováclavských, kteří ve jménu Václavově a v jeho šlépějích odprošují eucharistického Boha za národ nevěrný, zbloudilý, svedený. A ty, mládeži, se svou jarostí a ideálem v srdci musíš ado- rovat první, nejbliž, nejčastěji! Adorovat na každý první pátek v měsíci za bezideální, rozkošnickou mládež národa!

Dnes třeba čistých charakterů ve tvých řadách! Pryč s pornografickou literaturou! Bojkotovat smyslný film! Pryč s neslušným tancem, necudnou módou.

Takových charakterů — s Boží a Václa- vovou pomocí — dnes nám, mládeži, třeba — a nejvíce třeba!

Bůh zehnej ti! Svatý Václav zachraň tě na oslavu velkého vždy jména českého!

Pražáček: Na konci světa se srazí naše zeměkoule s Venuší.

— To tam bude policajťů!

Paní Marie Hübnerová
v roli paní Froly v Piran-
dellově hře „Každý má
svou pravdu“.

Štoček zapůjčil
pan A. Srdce z knížky:
K. Engelmüller: „Marie
Hübnerová“.

Verti

Paní Marie Hübnerová

Hrála v těchto dnech v Polsku a to byl její triumf. Polská divadla ve Varšavě, naplněna do posledního místa, jak vypravuje referent Le Messenger Polonais. »Hned po zvednutí opony celý sál tleskal české umělkyni. Na konci druhého jednání byly paní Hübnerové uspořádány nadšené ovace. Hluboce dojata tak vřelým přijetím umělkyně se stěží zdržela slzí.« — Kornel Makuszyński poznamenává ve Warszawiance: »Svým vzrušením paní Hübnerová vzrušila všechno obecenstvo a p. Leszyński počal mluvit na scéně česky.«

Klasické umění paní Hübnerové podmanilo Poláky do nejvyšší míry. Hrála u nich svou velkou roli v Morálce paní Dulské. Jestliže jeden z referentů poznamenal, že Zápolská udělala paní Dulskou nesympatickou, paní Hübnerová že však jí získala sympatie; řekl-li jiný kritik, že »nevyrovnatelné jest ono teplo, které umělkyně přináší na scénou« a že »očarovala tím v každém záchvěvu živým člověkem, kterého vytvořila. Jakási nadlidská prostota podmaňovala diváky« — nuže, to je dosti, aby nám charakterisovalo paní Hübnerovou. Má ke svým

rolím hluboce osobní poměr. Připadá nám, jakoby prosila za každou tu ženu, kterou hraje. S tichou láskou objevuje ty nejlepší stránky a ona jediná by mohla hrát sedmi-bolestnou Matku Boží. Zříme na scéně hlubokou bolest, nad níž stojíte dojati.

Paní Hübnerová má všechnu poctivost umělce. Není pro ni role tak malé, aby ji odbyla. V každé je plná a celá. Nese na svých zádech celou tíhu postavy, již tvoří, a její věty se ulekaně chvějí bolestí. Objevuje nejhlubší záchvěvy lidství a bolesti.

Právě ve dnech jejího triumfu vyšel v Srdcově nakladatelství první svazek nové divadelní knihovny. Je to malá a prostá knížka, monografie o paní Hübnerové, napsaná p. K. Engelmüllerem. Není to vědecká monografie, ale Engelmüller je jeden z nejlepších znalců historie našeho divadla. Snese spoustu materiálu, a chcete-li zhruba poznati hereckou dráhu paní Hübnerové, přečtěte si tu knížku. Je věcná a nečiní velkolepých synthes. Na úplnou monografii o paní Hübnerové bude nám ještě čekat. Ale tato knížka bude vždy pro ty, kteří si chtějí něco přečíst o vzácné umělkyni.

J. Z. Jesenský :

Bílovice.

*V údolí tichém, jímž Svitava teče,
kol dokola tajemné, hluboké lesy
— vysoké lesy — ne nizoučké kleče —
v nichž za nocí vily tančí své plesy,
vzdáleny města a městského ruchu,
vzdáleny továren, kouře a puchu
— město leží k jihu, tam za kopci kdesi —
jsou rozkošné Bílovice!*

*Na vršku malém kostelík trůní,
kol něho skupeny domečky stojí.
A v rozkošném jaru, když čarovnou vůní
hlubokých lesů a čerstvého chvoji
vzduch prosycen voní . . . štěstím tu dýchá
to rozkošné údolí klidu a ticha,
jež vlak jenom s městem pojí,
ty rozkošné Bílovice!*

*Korytem úzkým tu přes peřeje |
Svitava letí, je tajemná, snivá,
je hravá a krásná, tančí a směje
se jako dívka . . . je však i divá.
Leckdo se zmýlil! Bez jednoho hlesu
ho stáhla v ty hlubiny temna a děsu
ta Svitava tichá a obětí chtivá
u rozkošných Bílovic!*

*A jak jste dumavé, jak jste krásné,
vy hluboké lesy, bílovické lesy,
když večer se blíží a slunce už hasne
Má duše teď častokrát vzpomene si
na vás, na dávno uprchlé mládí,
kdy jsem se toulal — ty vzpomínky hladí —
vašimi stíny a měkkými vřesy
u rozkošných Bílovic!*

Ph. St. J. Š. I

Ciborium a monstrance

Bohoslužebné nádoby mají především význam liturgický. Než i v historii umění se s nimi často setkáváme a umělecká chtění té které doby můžeme i na nich dobře sledovati. Zajděme jen do pokladnic chrámových nebo do museí a ihned se nám objeví veliké množství krásných a umělecky cenných věcí. První místo zaujímá kalich. Pro větší rozmanitost forem nás budou zajímati schránky pro Tělo Páně.

Nejstarší schránkou pro Tělo Páně, již v prvních dobách křesťanství užívanou, jest schránka zvaná pixis; tato byla zhotovována

ze slonové kosti, byla válcového tvaru, na zevní straně zdobena reliefem, bez nohy a uzavírána nahoře víkem. Ve XIII. století tato pixis postavena na podstavec, skládající se z nohy, z níž vystupuje nahoru dřív, k lepšímu držení ořechem opatřený. Tato schránka, zvaná ciborium, nabyla tím téměř podoby kalicha, od něhož však se liší hlavně tím, že uzavírá se víkem.

Od XIII. stol., kdy začal se šířit kult Eucharistie, začíná se objevovati pro Tělo Páně nová schránka, také až dodnes užívaná — ostensorium Eucharistici, zvaná též mon-

strance. První formu těchto ostensorií a též náboženské citění doby, kdy první ostensoria vznikla, osvětlí nám jiná schránka, totiž schránka na ostatky svatých — reliquiář. Sledujeme-li tvary reliquiářů a dojdeme do XIII. století, vidíme, že reliquiáře této doby liší se od dřívějších hlavně tím, že buď celá reliquie jest ve skleněné průhledné schránce, neb aspoň část reliquie můžeme viděti otvorem v reliquiáři, který je zasklen. Ihned vidíme dobové citění; devoce — zbožnost se obrací v této době k samotnému objektu a tudíž nestačí již jen prosté uschování reliquie ve schránce nějaké, přes to, že již od X. století tvar těchto schránek často odpovídá objektu v nich uloženému, na příklad ostatek z ruky světcovy je ve schránce podoby ruky, nýbrž předmět devoce musí býti viděn.

Vznikají v této době i tak zv. »dni svátostí«, ve kterých reliquie lidu ukazovány. Letopisec z doby Karlovy, Beneš Krabice z Weitmile, pražský kanovník (zemř. 1375), píše, jak tehdy k ukazování svátostí »scházelo se do Prahy ze všech končin světa takové množství lidí, že by nikdo nevěřil, kdo by vlastníma očima neviděl«. Jinde zase vypravuje, že na svátek »svátostí« byl takový shon lidu z cizích zemí, že veliké prostranství na Novém městě u Zderazu (dnes Karlovo náměstí) bylo celé naplněné lidmi«.

Reliquiáře staví se v této době také jako ciboria na nohu, z níž vystupuje dřík s ořechem. V této době, období t. zv. dekorativní gotiky, užívají se již prvky architektonické jako články ozdobné, dekorativní. Též u těchto reliquiářů můžeme viděti, že ořech i hoření část reliquiáře vytvořeny jsou prvky architektonickými. Průměty celých katedrál mnohdy obrážejí se v těchto reliquiářích. — Takovéto reliquiáře, kterých několik je zachováno i ve známém pokladu u sv. Víta v Praze, někdy bývají nazývány také monstrance.

Kult Nejsvětější Svátosti žádal také Tělo Páně vidět. Vznikají ostensoria a tvar jejich není nic jiného, než tvar právě zmíněné go-

tické monstrance reliquiářové, kde ale v orální křišťálové schránce na výšku postavené místo reliquie jest v lunule (malém srpečku) zasazena Sv. Hostie. Jednou takovou nám zachovanou, velice krásnou jak architektonickou ozdobou, tak bohatstvím forem vypravenou jest monstrance bývalého kláštera cisterciáckého v Sedlci z počátku XV. stol. Ač je 1 m vysoká a 32 cm široká, není, jak se dovidáme z inventářů, ještě největší z monstrancí té doby.

Není nezajímavé, že gotika v tomto oboru výtvarné práce až hluboko do XVI. stol. udržela se proti renesanci.

Dnes nejrozšířenější je druhý typ ostensoria, totiž monstrance tvaru sluncového. Původ tohoto tvaru jest hledati v renesanci. Na známé Raffaelově stanci »La disputa del Sacramento«, jak ji nazval Vasari, nacházíme jakýsi nejideálnější tvar monstrance; Sv. Hostie zasazena v lunule, a aby byla lépe viditelná, postaveno to vše na podstavec a kolem Sv. Hostie; aby její úběl vynikla, vytvořen zlatý oblouček. K tomuto obloučku přidávána od 17. stol. svatozář v podobě slunečních paprsků, kterých byly dva věnce. Zadní věnec paprsků jest zlatý, přední stříbrný, osázený drahokamy a mnohdy zdobený figurálními výjevy. Typ paprskovité monstrance hojně se užívá i dnes.

Z barokních monstrancí zaslouží zmínky démantová monstrance v Loretě na Hradčanech. Mistrovské toto dílo zhotovili z rozkazu Lud. Evy Kolovratové r. 1698 ve Vídni Kühnspeyer a Stegner, a to z ryzího zlata ve váze 12 kg. Monstrance je vysoká 90 cm a široká 72 cm, a je ozdobena 6580 drahokamy. Spodní noha a dřík jsou proměněny ve figurální výjev — Neposkvrněné Početí P. Marie — hoření část skládá se ze dvou okruhů, zadního paprskovitého, bohatě posázeného diamanty, a z předního mrakového, z kterého rovněž vybíhají paprsky.

P o z n á m k a: Pisatel těchto řádků uctivě prosí ty, kteří znají ve svém kraji umělecko-historické podobné bohoslužebné nádoby a mohou je ofotografovati, aby je laskavě pisateli na redakci zaslali. Nejlepší otiskneme.

Nic si lidé nepřejí více udržeti a ničeho méně nešetří než zdraví.

(La Bruyère.)

Sfřežme se více sebe samých než druhých. (Fénelon.)

Miriam :

Kdys ... kdysi ...

Věnováno V. Č.

Jsou okamžiky, v nichž člověk drtí řadu předcházejících dní, pěstmi pýchy a vzdoru ubíjí v sobě poslední dech vůně zmizelých jar a tolik chce zapomenout — zapomenout na ně, na slova, zrodivší se kdys z vláhy přátelství, na rysy, z nichž svítila nám vstříc gloriola lásky, na cesty těch, jejichž stopy líbala kdysi naše chorá duše ...

A přicházejí i jiné okamžiky, kdy chtěli bychom velikým hlasem touhy vykřiknouti do dálav minulosti a zavolati zpět všechny ztracené dny slunného mládí, pohovořiti zase s očima, ve kterých kdysi hořel pro nás teplý plamének, stisknouti zase dlaně, v nichž kvetly lilie něhy, vzkřísiti šepot ze šeřelých večerů, jak hovořily k naší duši zlatými sny ... zas býti tím, co už v nás umřelo, zas míti vše to, co urval nám hlad času.

V takových okamžicích vzpomínám na Tvé přátelství. V takových okamžicích pokleká má duše na hřbitově ubitých snů. Jak smuteční vrby chvějí se reflexe mých myšlenek, neboť ve stínech jejich bloudí přízrak Tvé duše, té duše, již ubila vlna času v Tobě. Mé srdce je broušená lucerna s modravým plaménem smutku. O svátcích Dušiček větším ji nad Tvůj rov a plamen zpívá:

Vzpomínky kráčí s pobledlou lící.

Všichni, kdož spí, nemuňte bdící —

království stínu smazuje vinu —
proč dýchá dál — co jest již tlící?

— — — — —

Vím, že sotva vzpomínáš. Jsou vzpomínky jen poslední jiskry dohořelých ohnišť — zasvitnou, ale nehřejí. Bůh ví, proč je život pln hladu po teple — žáru — slunci!

V temných nocích duše třeštíme touhou po bílých jitrech a modlitbou ranní plašíme bloudící ozvěnu svatvečerních ukolébavek, Zapomínáme — štěstí, že dovedeme zapomenout — na čas ..

Až půjdeš zase starobylým podloubím a zmírající den zastře Ti pavučinou jemného šera prosaičnost maloměsta, jak zastíral jej kdysi — kdys ... snad udeří Tě neslyšitelně ve sluch slova kdys — kdysi, dávno vyřknutá, slova, jimiž jsme si dláždili steré cestičky poznání života ... Ty ale nevzpomínej! Zaplaš je cynickým trhnutím rtů, odkopni je ironickým úsměškem, neboť je štěstím — zapomínat. Neumírá, co zchvátí minulost, ale též nežije. Chceš-li však pochopiti odkaz »živé neexistující«, naslouchej na hrudi přírody tajemným zachvěvům Krásna, jež po věky stejnou píseň šumí:

»Měj slunce jas vždy ve své duši — měj slunce žár ...«

Miriam :

Studentská láska.

*Spi, študáčku, spi,
zavři očka svý.
Kantor sic cos přednáší,
leč k tobě se spánek snáší,
nu, jen tedy sni!*

*Spi, študáčku, spi,
ať nad tebou bdí
sám anděl »strašný« s notesem,
jenž tě naplňuje děsem,
tak ten žal prospí!*

*Spi, študáčku, spi,
jen se nestřhni —
učení je těžká dřina,
každá čtyřka — černá vina,
tak se posilni.*

Správné sedění u stolu: Lokte držet u těla.

Pán a dáma

Pán a dáma — dvě slova, dva pojmy. Ale pojmy, v nichž je obsažena spousta věcí, týkajících se vnějšku, také však mnohého, co musí vycházeti z nitra. Laskavé, přívětivé způsoby, držení těla, postoj, takt, zdvořilost, která se stala přirozenou, samozřejmou a nemá v sobě nic chtěného a násilného — to je několik z těch vlastností, jež má každý skutečný pán a každá skutečná dáma.

Ale vedle toho je nekonečná řada společenských pravidel, která je nutno znát: a která se pozvolna vytvořila, aby zpříjemnila život lidské společnosti. Tak zvané slušné společenské způsoby, konvenční formy lidské družnosti nejsou nikterak libovolné nebo svévolné. Vyrostly během staletí, jsou účelné a logické, vznikly z určitých potřeb a jsou proto podrobeny ustavičné změně, přizpůsobující se stále se měnícím poměrům.

Právě poslední léta v této věci mnohé změnila. Ještě před válkou bylo pokládáno za nemožné mnohé, co je dnes samozřejmé; poměr obou pohlaví je dnes volnější, mnohé bylo překonáno vývojem techniky a moderním nazíráním na život, nový životní program přinesl s sebou nové mravy.

Jemný muž-pán, jemná žena-dáma vyznačují se teď ve všech zemích týmiž známkami. Jenom v drobnostech se odlišuje jedna země od druhé, ve věcech taktu a vkusu se všechny shodují. Všude je vážen muž, který svým podřízeným nedává cítiti tvrdost představeného. S radostí se díváme na mladé lidi, kteří se chovají uctivě ke stáří. Jistě není pokládán za dobře vychovaného člověka ten, kdo se bezohledně tlačí v přeplněné elektrice, v divadle nebo v šatně. Ohled na spolublžní je základním pravidlem slušnosti.

Téměř vždy je dojem, který v nás zanechá člověk slušně vychovaný, silnější, než dojem, který vzbudí člověk velmi chytrý neb velmi duchaplný. Řádná výchova již od dětských let je vzácným věnem pro celý život.

Slušně vychovaný, taktní člověk vynikne v životě snadněji než člověk snad stejně vzdělaný, ale neznalý slušného chování.

Slušné způsoby ve styku s lidmi jsou tajným poznávacím znamením vzdělanců všech zemí, jsou měřítkem jistoty, doporučujícím listem, bez něhož není možno vniknouti do lidských srdcí. Slušnost je prokazována zcela dobrovolně a všude je ráda viděna. Nikdo na ni nemá nároku, ale každý ji očekává. Ohled na ty drobné, zdánlivě bezvýznamné zákony jest jenom důkazem,

že si svého bližního vážíme tak velice, že mu právě tento svůj dar neodpíráme.

*

Jak se má pán a dáma, student a studentka chovat ve společnosti. Kolik vás je si vědomo, že vaše chování je bezvadné? A kolik se vám již vyskytlo a teprve vyskytne situací, nepatrných a malicherných, v nichž si skutečně nebude vědět rady. A zvláště my studenti a studentky. Proto jak by vás nezajímal »Pán a dáma«, ilustrovaný sešit společenského chování, z něhož dnes vyjímáme dva z mnoha zdařilých obrázků. Sešit vydalo naše nakladatelství **Ladislava Kuncíře, Praha II., Voršilská 3**, kde jej možno objednat, právě tak jako u každého knihkupce.

Po jídle položíme nůž a vidličku vedle sebe na talíř.

Orion:

Lavor... ari

»Jendo, vstávejte! Či se vám dnes z pelechů nechce? Kávu už má studenou, rohlíky jak rampouchy a on ještě spí!« — A stará Antoňalová, dobrá venkovská babička, u níž byl Jenda na bytě, zlostně odešla do kuchyně.

Jenda se protáhl, protřel si ospalé oči a kvapně mrkl na protější stěnu, na níž visel staročeský, hezky malovaný »chronometr«, jehož chraptivé údery působily zvláštním, a téměř strašidelným dojmem. »Hrome, to přece není možné! Ten starý »verk« se dnes zbláznil! Za pět minut tři čtvrti na osm —

no — za pět minut se přistrojím a natáknou to do města. Snad to ještě chytím.« A Jenda počal vystrkovati nohy — tancem valně unavené — jednu po druhé z teplého objetí peřiny, protáhl se, otevřev při tom ústa dokořán, jakoby chtěl spolknouti celý hexametr, a kvapně sháněl jednotlivé části oděvu.

Když se paní domácí za chvíli vrátila do jeho pokojíčku, velmi se podivila. Jenda nikde. Na stole zahlédla jeho kravatu, u postele levou punčochu. Umyvadlo, v němž jindy zanechal ochrannou pokožku svého obličej, stálo v koutě ve vzorném pořádku,

naplněno čistou vodou. — »A je to fláma! Počkej, holečku, to asi takto dále nepůjde! Celou noc flámuje a pak jde do školy nemytý, nečesaný, bez kravaty a s jednou punčochou.« A paní domácí povážlivě zakroutila hlavou na obě strany a vážně odešla.

Všecek udýchán přihnal se náš hrdina do gymnasia. Starý školník, vážný a věčně zamračený pán, který svým oblekem se velmi podobal městskému policajtovi, právě vykonal svoji úřední povinnost. Jenda zapadl do kvinty. Ze sborovny počaly se pomalu trousiti různé osobnosti. Také jedna z nich ubírala se vážně na návštěvu do kvinty. Byl to pan profesor Pakan, jazyka latinského magister. Vstoupil do třídy a udělal si za katedrou pohodlí. Do třídnice zapisoval obyčejně v sobotu za všechny dny v týdnu. — Protřel si brýle, vytáhl z kapsy notýsek a zvědavě se rozhlížel po třídě, pohroužené v hrobové ticho. Náhle oko jeho stanulo v rohu v koutě, kde seděl náš Jenda. Vida jeho zděšený obličej, pan profesor se lehce pousmál a zakýval na něho.

»Zemku, jdi tam, kývá na tě!«

»Ne, ne, ne. Na vás jsem si zakýval, poneste sem slůvka,« ozval se za stolem pan profesor.

Jenda musel jíti. Položil slovníček na stůl a postavil se v uctivé vzdálenosti od examinátora, který si nějak zvědavě prohlížel jeho rozdrbané vlasy a levou nohu. — Otevřel slovníček a vyptával se vážně na jeho obsah. Jenda napínal uši, jak mohl, aby zaslechl »vysílací stanici«, umístěnou v pravém rohu první lavice, a jakž takž odpovídal. Po každém slovíčku učinil malý krůček zpět. Tu se stal panu profesorovi nápadným Jendův obličej, na němž vynikaly mezi základní červenou barvou různé temné odstíny. Stěží se zdržel smíchu, spatřiv za uchem hezké bílé peříčko. Vida, že Jenda jest už na konci katedry, lehce se usmál a povídá: »Jak pak se řekne latinsky: myji se?«

»Lavor, ari . . . ách!« Sotva dořekl Jenda infinitiv, učinil malý krůček zpět a ocítl se v umyvadle, které stálo hned pod katedrou.

»No, když už jste v tom »lavoru«, tak se tam také pořádně umyjte,« řekl pan profesor se smíchem. »Dnes se mi opravdu líbíte. Za uchem vám narostlo do rána peří — na mou věru, hoši, tohle je rarita! Dobře si ji prohlédněte! Ostatně, musím říci panu kolegovi přírodopisci, aby si vás naložil do »špiritusu« a postavil do kabinetu. Takový exemplář tam jistě nemají.«

J. Z. Jesenský:

Včera . . .

*Včera kol okna mi Smutek šel
— v kraj večer už padal vlhký —
bylo však zavřené — já ale zřel,
jak tesknýma očima v pokoj se díval
— ten pohled se do mého srdce vrýval
a ztichlou mou duší chvěl —*

*Já mlčky jsem hleděl, jak Smutek tam stál,
tam před tím mým zavřeným oknem —
A pak se tak usmál a odcházel dál
já díval se za ním šel do prázdných poli
a tu jsem cítil, jak duše mě bolí:
že Smutek mi bolest zanechal!*

*»Ty tajemný Smutku, proč přišel jsi jen
včera . . . tam před moje okno!
Proč přišel jsi ke mně v ten krásný den,
kdy byl jsem šťasten — já měl aspoň za to —*

*tys pěstí svou z rukou mi vyrval to zlato
a řekls že to mé štěstí je sen — jen sen*

Mučedníci v Guadalaxáře

Dle zpráv z ciziny

V Guadalaxáře počátkem dubna m. r. obklopila četa vojínů ráno dům, v němž se skrývali Anacles Gonzales se svými třemi druhy, kteří byli bratři. Anacles byl předsedou sdružení »la union Popular« a jeho druzi byli jeho pomocníky. Četa sevřela dům tak, že nebylo možno jim uprchnouti. Anacles, chtěje druhy zachrániti, vyšel ven a oslovil vojíny slovy Krista Pána: »Jestliže mne hledáte, nechte tyto odejítí!« Tito však všechny zajali a odvedli je do kasáren, kamž vodivali ostatní křesťany. K nim přiveden byl taktéž Alois Padilla, jenž podobným způsobem byl lapen. Umučení byli v ten den, kdy církev svatá nejvíce prosí o rozšíření světla víry mezi pohany, totiž na první pátek v měsíci.

Anacles za palce byl pověšen, bičován a do nohou bodán. Chtěli na něm vyzvědětí, kde se skrývá arcibiskup. Když toho neučinil, podlehl pod ranami jejich dýk. Při svém mučení mluvil k vojínům řeč tak dojímavou, že tito nebyli s to dílo dokončiti. Musila být zavolána nová četa, aby dílo dokončila. — V poslední chvílce zvolal: »Za několik okamžiků přijme nás Královna nebes ve svém objetí!«

Po něm pak stejným způsobem byli umučeni ostatní, až na jednoho, který byl svědkem mučení ostatních.

Když se vracel domů, potkala ho matka jeho a pravila mu: »Milý synu, jak blízek byl jsi koruny mučednické, nyní musíš lépe žítí, aby sis jí zasloužil!« Když někteří jeho otci soustrast vzdávali, pravil: »Nesmíte mi soustrast vzdávati, nýbrž blahopřáti, že takové nezasloužené cti se mi dostalo, abych měl v nebi dva syny mučedníky!«

K mrtvolám hrnulo se velké množství lidí. Jejich tváře byly krásné, ba i usměvavé. Z jejich zkrvavených šatů brali si částečky

na památku. Anakles zanechal mladičkou manželku, jednoho tříletého a jednoho půldruhého roku starého chlapce. Jména neměli žádné, leč slavné jméno otce-mučedníka. — Když tříletého synáčka přivedla jeho babička k mrtvole otcově, prosil ji, aby jej pustila z náručí, by mohl mrtvolu zulíbat. Když někdo z okolostojících se jej tázal, zda ví, co se otci přihodilo, pravil: »Ničerní lidé jej zabili, protože tuze malého Ježíška miloval.«

Pohřeb konal se za ohromného účastenství lidu. Tělo mučednickovo neseno bylo od přátel. Věnců bylo darováno ohromné množství. Když tělo jeho přineseno bylo ku bráně hřbitova, zvolal kdosi třikrát silným hlasem: »Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil!« A lid odpověděl: »Tě prosíme, uslyš nás!« Pak zvolal: »Královno mučedníků, oroduj za nás!« Nad hrobem mluvili tři řečníci, kteří ku konci své řeči provolali slávu Kristu Králi a jeho mučedníkům za bouřlivé aklamace všech přítomných. Pohřeb podobal se slavnému triumfu.

Mladíci Alois Padilla a bratři Vargaz Gonzales byli pohřbeni později, jelikož se očekával jejich otec. Také tomuto pohřbu bylo přítomno velké množství lidí. — Dva z řečníků, kteří mluvili nad hrobem Anaklesovým, jakmile vyšli ze hřbitova, byli ihned umučeni.

Téhož večera byli mučeni Ezechiel a Salvato Huverta a nuceni násilím vyzraditi, kde jejich bratr kněz se skrývá. Jelikož odpřeli, byli druhého dne umučeni.

Denně umírají v Mexiku mnozí podobnou smrtí mučednickou, mnozí v žalářích jsouce spoutáni, očekávají smrt. Domu, ve kterém by byl nalezen kněz, hrozí vláda smrtí mučednickou.

Zdeněk Svoboda, III. obecná:

Vítr severák.

Fouká vítr severáček,

fouká vítr severák,

stromy hučí,

vítr skučí,

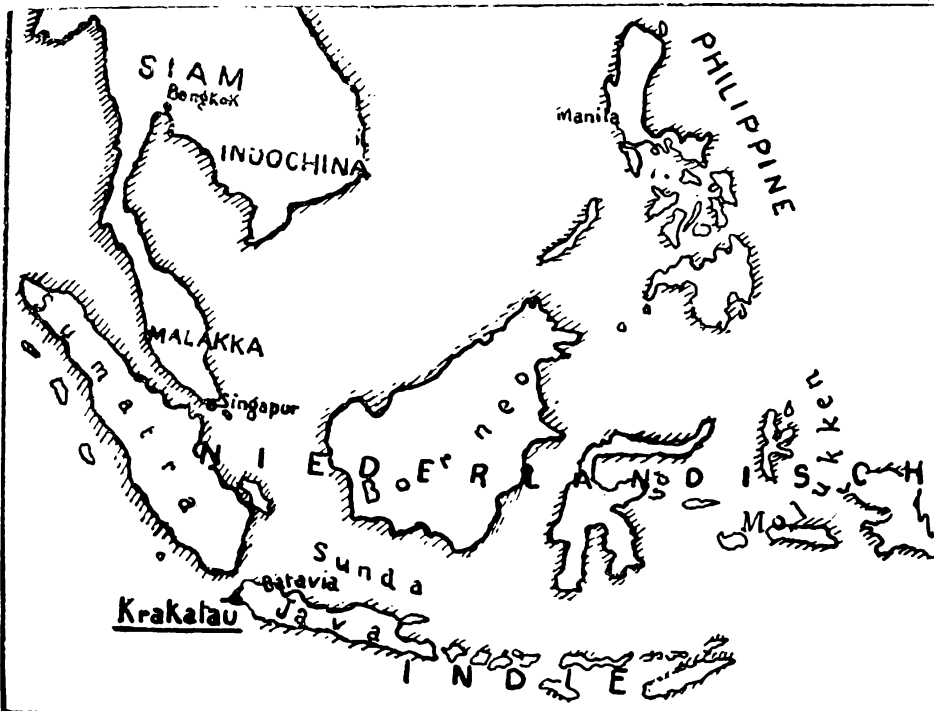
fouká vítr severák.

Obnovená činnost sopky Krakatau

Několik telegramů, které zkráceně přinesly české listy o obnovující se činnosti sopky Perbuanu na ostrově Krakatau, obnovilo kus celé historie. Přírodopisci připomněli, že se jménem Krakatau jest spojena vzpomínka na největší sopečný výbuch v dějinách nového věku a snad i země vůbec. Okolnost, že celé dvě třetiny ostrůvku vylétly

výbuchem způsobená oběhla od Krakatau jako středu celou zemí třikráte.

Zrána dne 27. srpna 1883 propadla se severozápadní část ostrůvku i se sopkou do moře. Obrovská vlna, povstávající změnou mořského dna a nesmírnou sopečnou silou, dosáhla až Adenu a byla dokonce pozorována i na jižním pobřeží Francie.

Konec ledna byl ve znamení zpráv o činnosti jedné z největších sopek na světě, Krakatau. Přinášíme mapku území, kde se sopka nalézá a které bylo postiženo zemětřesením r. 1883, kdy zahynulo na 40.000 lidí.

do povětří, že jedna šestina země se zachvěla pod nesmírnou silou výbuchů, byly dostačující, aby o nově, byl malý soptění rázem se zajímal celý svět.

Krakatau jest malý ostrůvek na západním pobřeží lávy, jak naše mapka přináší. Leží uprostřed Sundské úžiny, nebyl obydlen a v roce 1680 po prvé vybuchla na něm se nalézající sopka Perbuanu. První hrozivé soptění se lehce zapomnělo.

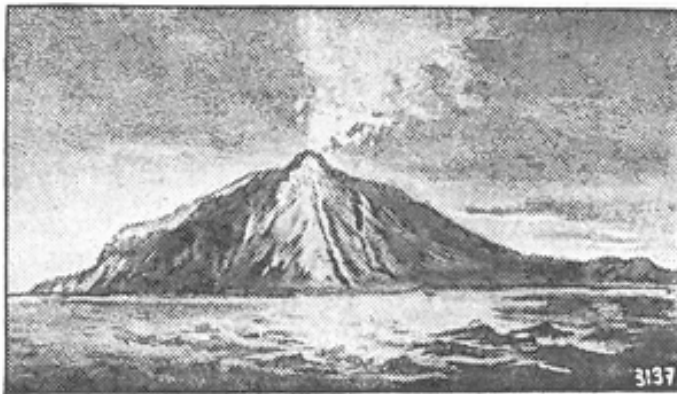
V roce 1883 12. května vulkán počal soptit, dny 26.—28. srpna přinesly s sebou zemětřesení dosud nezaznamenané v dějinách země.

Řada drobných výbuchů připravovala hlavní katastrofu, kdy sopka vychrlila do vzduchu přes 1 krychlový km hmot, které úplně zastřely slunce a nesmírně ztěžovaly dýchání. Tlak vzduchu na celé zemi silně poklesl, všude byly pozorovány změny zabarvení ranní a večerní oblohy, syté červeně, růžově, olověné červenky viditelné na celé zemi byly dokladem, že nesmírná množství prachu a páry způsobených výbuchem víří ve vesmíru. Až 30.000 m výše nad zemí dosáhl sloup sopečného prachu a kouře, ohlas zemětřesení zalehl i do vzdálených krajů Austrálie, Ceylonu a Burmy jako buřbová palba. Výbuch nabyt té síly, že celá šestina země se zachvěla, nesmírně silný pohyb vzduchu strhal zdi na čajové farmě ležící 850 km na ostrově Java vysoko v horách. Vzduchová vlna

Na přilehlých pobřežích Jávy, Sumatry zničila celou řadu vesnic, měst a obětí na lid, životech, způsobené nesmírně stoupanuvším mořem, dosáhly přes 36.000 lidí. — Geolog Berbeek odhaduje, že během tří dní výbuchů sopky — vylétlo do povětří přes 18 milionů krychlových metrů sopečného popele a kamení. Popel ze sopky padal na ploše až 750.000 čtverečních km veliké, téměř jako desetina Evropy.

Záhy po výbuchu zvedlo se na severní straně ostrůvku dno moře a za několik dní vystoupily z moře dva ostrůvky, ale zanedlouho se opět ponořily, takže r. 1884 provedené měření vykazalo hloubku 4 metrů. Na Krakatau a blízkých ostrovech veškerý život zasypany obrovské vrstvy sopečného popele. Po řadu

let na místě bujných tropických lesů šedivěly haldy sopečných kamenů a popele, ale tropická příroda a úporný život drobných rostlin a živočichů přece po letech zvítězily. A když před několika lety přistál na opuštěném ostrově kapitán kolem jedoucího pannaiku, našel na ostrově bujnou květena a řadu živočichů, dopravených mořskými proudy a větrem. Příroda zvítězila a zpráva o jejím vítězství prošla před několika lety tiskem celého světa a vyvolala uspokojení z vítězství houževnatého života zničeného výhni ostrovního vulkánů.

Soptící vulkán Krakatau.

Pipini

Jak se dělá ples

ilustroval Jan Fischer.

Každý spolek byl založen pro něco vyššího, ať je to spolek »pro pěstování dětí v Gibraltarském průlivu«, nebo spolek »proti nemírnému rozšíření tancovaček a pro šetření od piky«. Ale každý z nich činnost svoji uskuteční v uspořádání velkého reprezentačního plesu v parketovém sále a přilehlých dvoranách reprezentačního hostince pana Maxy.

Takový ples je však příliš těžké břemeno, než aby je každý unesl. Proto musí být vybrán člověk, který je schopen je zdolat. A ten tvoří mozek plesu. Svými nervy musí všechno řídit, ale musí také všechno odít: od podání pomocné ruky tučné slečince, vystupující z auta až k donesení oleandrů v těžkých hrncích na estrádu. Za vše to dostane se mu čestného titulu »p ř e d s e d a p l e s u«, ač ve skutečnosti je to prostě Olda nebo Karel. Ale úřad je úřad, a komu čest, tomu čest, a tak v Oldovi nutno vidět: MUC. Oldu Brandeise, reprezentačního předsedu plesového výboru.

O plese samotném jeho úloha spočívá

v tom, že musí mít vycpané kapsy kapesníky, neboť, který filosof by si nezapomněl doma alespoň kapesník, když si již nezapomněl kravatu nebo něco jiného. A potom nesmí vědět, kde mu hlava stojí, aby měl výmluvu, když šlápne slečně na patu, až ji zuje, anebo když přišlápne dámě vlečku, že by ji málem uškrtil.

Předseda plesu má k ruce kolegy, kteří jsou členy plesového výboru. Jsou to větší mladší lidé a jejich úkol jest běhat pro cukr, pro čaj nebo pro cigarety a bavit dívky, které do plesové kanceláře přišly pracovat. Neboť první dny spočívá práce celého výboru ve vaření čaje s rumem. Čaj s rumem chutná znamenitě, zvláště když dívky přinášejí od matek pro mladé pány něco k zakousnutí, cukrlátka a přerůzné chutné perníčky. Nikdo přece neví, co kdyby.

Dalším bodem přípravných prací jest tradiční vzdávání se funkcí. Začne to předseda z příčin přerůzných. Nebylo zatopeno, telefon byl obsazen, nikdo nic nedělá a on za vše má ručit. »Nic, vzdávám se funkce.

Kolegu zapisovatele žádám, aby můj výrok protokoloval. Žádá ještě někdo slovo, než předám řízení schůze?« Cink, cink, cink. — »Kolega Markes.« — »Karle, nehýkej a nech to plavat, nemá to cvek. Proč by ses vzdával. My to sami nezmůžem. A kde bychom měli takového druhého předsedu? Kde? Kolegové, nemám recht?« — »Děkuji vám za důvěru, kolegové, a žádám kolegu zapisovatele, aby poslední větu v protokole škrtl a oznamují, že funkci znovu přijímám.«

Neboť kdo, řekněte jen, kdo by odolal těm svodům. Ovšem ne svodům rozcuhaného kolegy, ale předsedovi plesu! Považte: Má poklona, pane ministře, já jsem Brandeis, předseda plesu, buďte nám srdečně vítán; uctívá poklona pane doktore, já jsem Brandeis, rukulíbám, milostivá paní, já jsem, poklona, rukulíbám, máúcta, já jsem, já jsem, já, já, já, já... A oči krásných děvuch jej budou sledovat, matinky líbezně odpovídat na pozdrav a dívenky i matinky skrývat v chvějícím se nitru touhu: kdyby tak pro mne, pro naši Máňu, moje úcta, pane předsedo...

Když dívky přestanou docházet a začínají připravovat toalety, mládenci poznají, že udeřila jejich hodina, vzhůru, plavci, na palubu spějte, a teď to začne. Dělá se od rána do večera, telefon řinčí, pera skřípou, psací stroj nadává, jeden druhému bere práci od rukou, jaká horlivost.

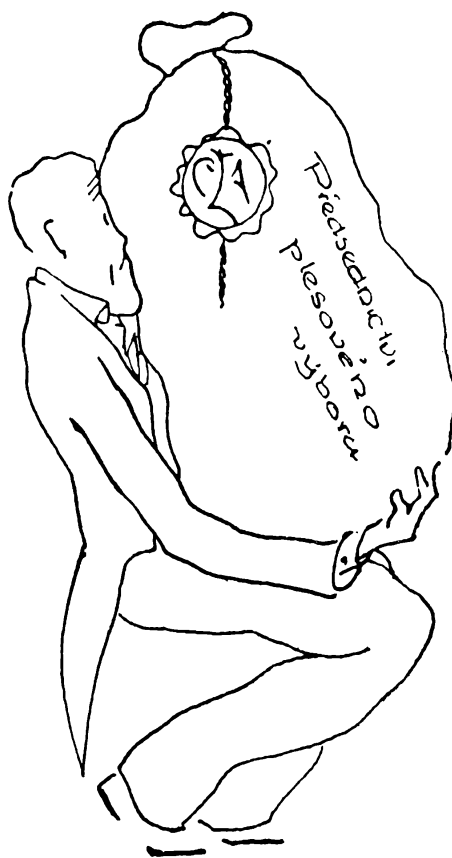
Dva nebo tři, kdož vlastní maturitní žaket, jej obléknou a jdou hledat hlavní osobu plesu — pana protektora. Vyhlídnou si třeba nějakého pana radu. I naštudují si všichni řeč. Jeden bude mluvit a ti druzí pokračovat, kdyby se lekl a plaval. Jeden zazvoní na zvonek, rychle si stoupnou do řady, a jak nejlahodněji umí se ukloní. Slečna panská zkoprněla, protože si myslila, že už ji přicházejí zvat na maškarní ples pomocnic v domácnosti s rázem »Když si vařečka knedlík brala«. Našpulila rtíky, první se lek a už by byl málem plaval, druhý již lapal dech a chtěl se ujmout pokračování, když milá slečinka poznala, že nejde o ni, ukázala na pozvání a bááác — zabouchla dveře, až se milým kolegům nadzvedly krovky žaketu a zamávaly na pozdrav.

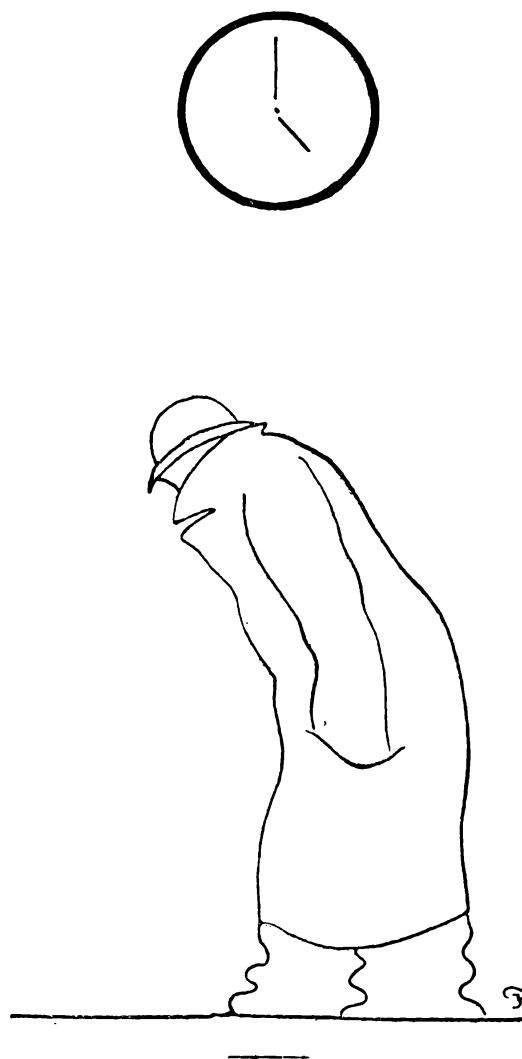
No, nic naplat, asi není doma, pudem do úřadu. »Co si přejou pánové, — jó to nevím, zdali vás budeme moct s panem radou přijmout, máme moc práce. A na ples? Jó já a pan rada na plesy už nechodíme. No, uvi-

díme, máte visitky?« — Jo, visitky, študák a visitky. Ten má visitku na obličejí, a jak se jmenuje? To je vedlejší, je študák, to stačí.

Pan rada je přijal, projevil dokonce velké potěšení, neboť ten tomu rozumí líp než jeho vrátný, a dokonce jim nabídl cigaretu. Považte. Hned si ji také schovali do kapsičky u vesty a to klukům ukážou, jak je přijal.

A poslední kapitolou před plesem jest študákova toaleta. Začne hned po poledni tím, že se dá ostříhat. Pak sežene smoking a v pět hodin se začne strojit. Když se krásně umyl, vzpomene, že má očistit boty. Teď to již není časové v době lakýrek a pana Bati, ale dřív se musely z obyčejných křápek udělat lakýrky rukou a potom študáka. Recept zněl: Vezmeš levou botu, ponoříš v teplou vodu, již před tím naliješ do lavoru, a rejžákem všechen viks nebo krém s boty odstraníš. Pak ji vezmeš a dáš ke kamnům osušit, načež ji jemně natřeš viksem, napliješ na kartáč a tak dlouho pucuješ, dokud se neleskne jako knížecí zrcadlo. Když toto všechno je hotovo, vezmeš pravou a podnikneš s ní totéž.

Času kvapem ubývalo, študák se umyl po druhé a potom teprve začala shánka. (Já jsem se totiž jen vypravoval na ples jsa řádným členem studentské koleje, a jak vypadá ona příprava na privátě, věru nevím, protože tam jsem se ještě nikdy nedostrojil.) Člověk shledá, že ten límec je strašně malý a tak lítá po celém glajsu (koleji) a hledá límec. Kastr mu půjčil límec pro slona, jiný zas po svém mladším bratru, až konečně

objeví límec, kterému pomůže mírné přistřižení špiček. Totéž je s kravatou a se vším ostatním, až konečně ulízá jde na večeri a nechápe, proč mu vždycky před plesem dávali vuřty s cibulí. Ale odevzdán do vůle Boží se odebral na onu ceremonii.

Zpátky už se mu šlo hůře, ale vše to obětoval rád proto, že se mu zdálo o něčem tolik krásném, což vám však žádný neprozradí...

Večernický-Brázdil :

Lov na raky

»Francku, pod' sem,« pravil jednoho krásného nedělního odpůldne Jenda Mrázku svému příteli Zmařilovi: »Víš co, pudeme do olší k potoku, só tam draci, náš pacholek jich tam viděl.« »A co só to draci,« ptal se udiveně Franta. »No víš, to só takoví malí draci. Dyž só malí, tož majó aji deset hlav

a na každé kepeni majó takový klíště a tema ščépó. Ale mosíš si dať pozor, aby ti ten staré dračisko neurval třeba kus košule, on to umí,« poučoval Frantu Jenda. »No šak,« slíboval malý Zmařil.

Šli napřed po kvetoucí louce a potom zahruli k potoku, který tam činil okliku a

tekl pak lučinou dále. »Ale já mám nedělní gatě a knapová košulu. Jak si to zamatlu, tož od našich dostanu,« začal Francek po delší přestávce. »Ty si tróba, snád' se nebudeš nigde smolit a do potoka taky nepolezeš v šatech, to se mosíš vyslíct,« pravil Jenda.

Zatím se přiblížili k potoku. »Ty, myslím hen, to bude ten drak. Vidiš ho, hen v tém chábí,« a Francek ukazoval usmoleným prstem Jendovi do chrástí. »No možná, ale dyž to nevidím z blézka, tož ti nemožu říct, že je to on.« Po těch slovech začal se Jenda svlékati. »Jendo,« začal plačtivě Francek, »dyž mi ten drak utrhne hlavu, tož mě naši zmlátijó.« »Šak nech, nech zmlátijó. Ale dyž už si tady, tož už se nesmíš vrátit, nebo toho draka na tebe pošlu a on ti roztrhá knapová košulu a potom jich teprve doma nabereš.« Francek se té hrozby lekl a začal se svlékati: »Jendo, pod' mi odvázat' gatě. Já jich mám na špagátě přivázaný. Naši po-vidali, že furt trhám šráky, a tož mi už nechcó nový kópit,« pravil Francek. »Šak to rozřeš kudló, a máš to hned'. Já nemám kdy,« prohlásil Jenda a už lezl do vody, ale hned ucouvnu: »Hrome, to sem se břínkl do palce, ale šak to zas otrne,« a chystal se po druhé do vody.

Francek už byl také vysvlečen, ale do vody se mu nechtělo. Jenda vhoupnul do vody, a když zpozoroval, že Francek nemá mnoho chuti, obešel ho nepozorovaně, chytl ho za ramena a poněvadž byl silnější, hodil jej do potoka. Franta ječel, jakoby ho na nože bral, ale když i Jenda za ním opět skočil, utišil se. Jendovi se však nelíbilo jednotvárné šplouchání ve vodě a pomýšlel, jak by draky ze skrýše vypudil. Ulomil si větévku a začal šťárati do tůně pod vykotlanou starou vrbou. Pojednou se před Jendou začala voda kaliti a než se vzpamatoval, držel ho již »drak« ve svých klepetech. »Pomóóc, pomóóc, už mě ten drak drží a chce mě zežrat! Francku, pod' pomoct,« řval Jenda.

Ale Francek se k tomu neměl, nýbrž rychle vyskočil z vody, vzal šaty do náručí a pelášil odtud. Avšak Jenda milému »drakovi« vytrfel zrak. Ulomil si dosti silnou větev a tou píchal nemilosrdně raka až se ho tento pustil. »Tož včil dom. Ale, kde mám šaty, je tu enim košula? Jistě mi jich Francek zbral a jich ze svojema hábama. To je neřád,« mluvil si Jenda. »No mosím se do ní oblíct, nahé nepudu.« Za chvíli již se kmital Jenda jako nějaká »denní« bludička nad květnatovatou loukou, až zapadl mezi zahradami. V jejich zahradě se schoval do dřevníku a očekával soumrak. Za chvíli slyšel ze svého úkrytu, jak se matka po něm shání, ale neozval se. »To tak, eště dostat, bude jich bezteho dost, až přindu dom,« myslil si Jenda. Vtom matka pravila služce: »Máři, běž a dones ze sopy polena.«

V Jendovi hrklo jako ve starých hodinách a honem vyhlédl, zdali už Mařka jde. Právě vcházela a když spatřila rozcuchanou hlavu, obrátila se a začala křičet: »Pro Boha! — Strašidlo! Panimámó, je tam strašidlo, já se bojím!« — »Ale běž, ty tróbo, dyť víš, že strašidla nésou. Uvizeš, co je to,« konejšila hospodyně Mářu a vkročila do dřevníku; vtom se jí cosi zabělelo v jednom koutě. — »Podivé se, Máři, slípka nám sem chodí snášat. Tam bude jistě půkopy vajec,« pravila panimáma. Pokročila kupředu a chtěla domnělou slepici z hnízda vypudit. Ale jak se podivila, když místo slepice vytáhla svého nadějného synátora Jendu. »A tož ty tak, ty neřáde, celýho půdňa to líce jak mlatevňa a naposledy to přinde enim v košuli. Kde máš ostatní švonce, co, ty dacane jeden, co, co,« spustila tetka stavidla své výřečnosti a již tančila hůl po zádech Jendových.

»Ma-mi-nečko, pro-sém vás, ne-chte mě, a ne-ří-ké-te to tatin-kovi, já už to víckrát neudě-lám,« vzlykal Jenda. Ale jak jej matka přestala mlátit, narovnal si záda a rovnou zamířil k Zmařilům pro šaty, neboť věděl, že kdyby se ukázal tatínkovi v nočním úboru, měl by řemen hody.

Nepřetínej nikdy, co můžeš rozvázáti. (Joubert.)

Mysleme více na své povinnosti než na svá práva. (Lamennais.)

Nezoufej nad svým postavením: nyní musíš jednat, trpěti a zvíťeziti. (Anniel.)

LITERATURA

Rudolf Těsnohlídek byl jedním z moderních, dobrých spisovatelů. Jeho dílo nebylo moderní v tom smyslu, ve kterém jest u nás chápáno, ale bylo něco nového, něco jiného než Brodský nebo Hais-Týnecký, třebaže to bylo určeno pro široké vrstvy lidové a nejen pro literární elitu. Jsa soudním referentem »Lidových Novin«, mohl blízce pohlédnouti do očí životu a bídě jeho klaté, takže ve svých dílech svým poměrem ke všem věcem stává se poutavým. Známa jsou jeho díla »Liška Bystrouška« (zhudebněná Janáčkem), »Kolonia Kutejsík«, román, poctěný státní cenou, a řada jiných. V minulých dnech zemřel tragickou smrtí v Brně.

»**Passionál**«, sbírka překrásných staročeských legend v novočeském převodu, právě vyšel jako I. díl »Nové legendy zlaté« (cena 72 Kč). Zároveň vydalo nakladatelství V. Kotrby dva výběry a to: »Legendy o Ježíškovik« (cena 12 Kč) a »Koruna trnová mučedníků svatých Božích« (cena 14 Kč); oba výběry obsahují ukázky z »Passionálu«, z písní prostonárodních i umělé poesie. Výbor z »Nové legendy« jistě přivítá každý, kdo si nemůže pořídit celou »Novou legendu«. Všechny tyto legendy jsou doprovázeny množstvím obrázků světců, s nimiž se v »Legendě« setkáváme. Konečně v nakladatelství V. Kotrby vyšla ještě jedna sbírka legend ze života svatých od Em. Žáka: »Živě h v ě z ď y« (cena 6 Kč). Š.

Pán a dáma. Sešit společenského chování na krásném křidovém papíře s překrásnými, vpravdě uměleckými obrázky, jest v expedici v našem nakladatelství L. Kuncír, Praha II., Voršilská 3, za vskutku nízkou cenu 10 Kč.

Dr. Frant. Krus T. J.: **Marketa apoštolka.** (Knihovny Hlasů svatohostýnských čís. 1.) Nakladem Hlasů svatohostýnských, Sv. Hostýn u Bystřice p. H., Morava. Cena Kč 1.—. »Laický apoštolát« — tolik se o tom nyní mluví a píše! Horliví kněží si vychovávají laické apoštoly; biskupové i sám sv. Otec toto hnutí doporučují. Co to tedy je ten laický apoštolát? Přečtěte si tuto knížku, a na živém příkladě ze skutečnosti, ze současné doby zajistě pochopíte, jakého smýšlení má býti a jak má pracovati pravý apoštol světského stavu v moderních poměrech. — Kéž příklad Marketky-apoštolky vzbudí armádu českých apoštolů-laiků! Knižka se hodí k hromadnému rozšiřování svou levnou cenou, stručným a poutavým podáním a příručným formátem. Při objednávce více výtisků poskytně se sleva.

DIVADLO A FILM

Poslední premiery. Setkali jsme se v nich dvakrát s Ruskem. Ruské problémy znepokojily básníka Kubku v jeho Atamanovu Rinovu. Rusko revoluční a porevoluční, rudá a bílá diktatura, Rusko a Asie, to všechno tu mělo býti vysloveno, luštěno a rozřešeno. Zdá se, že Kubka chtěl býti mnoho a mnoho divadelní. Použil na to starý forem a stalo se mu jako jeho atamanu: musí se tu křičet, aby se zakryla prázdnota. Konec to už je docela ve stylu tak zv. »lidových her«. A přece je vidět,

že to bylo poctivě uděláno. — Druhá hra, souvisící s Ruskem: zdramatisovaný román Dostojevského »**Zločin a trest**« na Vinohradském divadle. Netřeba mluvit o románu; znáte jej. Režisér Bor učiril smělý pokus: rozdělil hru na dva večery. Jestliže publikum to vydrželo a bylo dokonce strhováno hrou, bylo to tím, že zde mluvil básník. Bylo to však i zásluhou Borovy režie i herců. Raskolnikova pana Štěpánka, jenž tuto úlohu skutečně tvořil, především, Marmeladova (p. Zakopala) i vyšetřujícího soudce (p. Vávra) i celého ensamblu. Byl to skvělý večer. — Kropáčkova »**Stavba**« neměla být přepracována. Její těžiště bylo ve scéně soudní komise, a to mělo být doděláno k velkolepé satíře a karikatuře. Je to dobře uděláno, ale dostali jsme nakonec takto drama architekta, jenž chce překonat hmotu a jest jí zabít. Na to by to musilo být zase mohutnější. Bohužel, nechyběla přitom láska. — Revue »**Dada**« divadla na Slupi nedosahuje »Vest Pocket revue« z Osvobozeného, nemajíc její verry, a má sklon místy k nuancím a jemnosti. Z herců na prvním místě slč. Šejbalová a p. Burian.

Chang, král džungle. V Passagi promítali několik týdnů film, o němž by se spíše dalo říci, že je to vrcholné filmové dílo, nežli taková »Metropolis«. — Ličí skvělým způsobem život v srdci džungle. Nevidíte nic hereckého, nic umělého, jen skutečnost a pravou přírodu. Také rodina, jejíž život a boj jest předváděn, nenese známek umělosti, čímž vzniká zdánlivý dojem jakési nedokonalosti, což jest krásné. Jest předváděn život přistěhovalců indického kmene do srdce džungle a jejich zápas o každou píď půdy, námaha, aby uchránili bývolu nebo skot, jediné jejich pomocníky, které jim však přes všechnu opatrnost uchvátí tygr nebo levhart. Poznáte primitivní způsob chytání dravé zvěře, jejíž drápy a krvelačné zuby působí nám hrůzu, která však pro domorodce není tak velkou jako hrůza před Changem, největším slonem, vůdcem »velkého sloního stáda«, které, kam svými tlapami vkročí, vše ničí. A což krásné, přítulné, ustrašené opice, z nichž nejroztomilejší je ochočený druh rodiny Bimba. — Až jej budou promítat u vás, nezapomeňte naň jít, je to skutečně film, jichž je málo. jr.

Batalion. V nově otevřeném kinu Olympic jest promítán český film Batalion, o němž možno říci, že je filmem Karla Hašlera, neboť tento, vytvořiv postavu dra Uhra, ukázal, že je talentovaným filmovým hercem. Film je svou povahou regionální, neboť ličí jenom život pražské spodiny s jejich strastmi i slastmi, avšak po stránce provedení a hereckých výkonů ukazuje, že český film jest schopný dosíci vysoké úrovně. Ovšem, je to čistě české, když se zmohl režisér na pěkné fotogenické scény (v čemž jsou ovšem mistry Němci), nestačilo mu ukázati, že je zná a vyvolat patřičný dojem, nýbrž naplácal jich tam tolik, že se ošoupaly a ztratily na účinnosti. Jinak pěkný krok kupředu. jr.

FILATELIE

Sbírání známek těší se značné přízni, a to nejen u mládeže, nýbrž i u dospělých. Též mnoho studentů zabývá se ve volné chvíli filatelií, jež poskytuje nejen příjemné osvěžení a zábavu, nýbrž

i mnohá poučení. Proto bude tomuto ušlechtilému sportu i v našem časopisu věnována pozornost. Zde v této stati budou uveřejňovány rozmanité zprávy z filatelistického světa.

Chystané novinky. Letos budou u nás vydány nové známky výplatní k oslavě 10letého trvání republiky. Mimo to vyjde též serie nových známek dopltních, jimiž budou nahrazeny zatímní výpočetně známky dopltní, t. zv. provisoria, zhotovené ze známek, z oběhu vzatých.

V Rumunsku chystají pro tento rok též nové výplatní známky s obrazem nového krále-chlapce Michala I. Zobrazení mladičkových panovníků na známkách jest velmi zřídka. V Evropě přichází na známkách španělských z r. 1899 až 1905 (Alfons XIII. ve dvojnásobném provedení) a na známkách holandských z r. 1891—96 (královna Vilémína).

Nejdraší známku rakouskou jest tak zvaný »rumělkový Merkur«, novínová to známka z roku 1856, v hodnotě 6 kr. Loni byl prodán 1 exemplář této známky do Ameriky za 100.000 Kč. Po ní jest velmi ceněna známka hodnoty 30 kr. z roku 1851, »růžový Merkur«, jenž stojí kol 5.000 Kč. Nedávno bylo nalezeno ve Štýrském Hradci 40 kusů známky »růžový Merkur« z roku 1852, jichž bylo tehdy použito ku frankování novinových zásilek do Prahy. Cena jejich obnášela by asi 200.000 Kč. Jest však otázkou, zda neklesnou na ceně následkem hromadného objevu.

TECHNIKA

Fanda Hradli I

Okruhy regenerativní a superregenerativní. Variokuplery.

Každý snad z kolegů zná schéma obyčejného audionu bez vysoké frekvence. Uvažujme o takovém okruhu: jednolampově, kde antena je spojena se zemí prostřednictvím ladícího okruhu, voštinové cívky s otočným kondensátorem. Zdiřka uzemnění jest spojena s jedním pólem žhavicí baterie, někdy prostřednictvím potenciometru, který přepíná nakrátko žhavicí baterii a jezdec jeho jest spojen se zemí. Anodová zdiřka spojena je s jednou svorkou blokového kondensátoru 250 cm. Druhá svorka tohoto kondensátoru jest spojena s mřížkou. Mřížka ku zvýšení detekční schopnosti jest spojena s kladným pólem žhavicí baterie prostřednictvím silňového odporu asi 2MO. Anoda lampy spojena přes telefon s anodkou (kladným pólem), záporný pól anodky připojen na kladný pól nebo někdy i na záporný pól žhavicí baterie. To by byl celý okruh. Zachycené kmity antenou, kmity, které se mění téměř nebo i někdy vícekrát než milionkrát za vteřinu, se v lampě detekují. Zároveň však působením odporu vnitřního v lampě mezi vláknem a mřížkou a mezi anodou a vláknem zesílí se toto vlnění detektované. Je to působením triody. Dá se však také zesílit signál i pomocí tak zvané reakce neboli regenerace. — Pokusy se seznao, že příjem se zesílí, zapojí-li se mezi anodu a sluchátko cívka, která se induktivně spojí s cívkou anteny. Záleží zde na směru vinutí cívky reakční vzhledem k vinutí cívky anteny. Zapojí-li se totiž cívka reakční opačně, nezsilí se příjem, nýbrž naopak se zeslabí. Vysvět-

luje se toto působením kladného a záporného odporu. Zapojíme-li cívku reakční tak, že v ní buzený proud bude směru souhlasného se směrem usměrněného proudu, zesílí se signál, to jest, zmenší se vnitřní odpor lampy. Ovšem pouze zdánlivě. Zmenší-li se odpor lampy, pak samozřejmě bude jí procházet silnější proud, proud větší intensity. Tím se zesílí i příjem. A zase naopak! Jest proto důležité, aby každý zapínal cívku vždy určitým směrem a to správným.

Nejprve však o tomto zařízení, kterým se cívky reakční a anteny k sobě přiklápějí nebo odklápějí. Obvyčejně se na tyto cívky — zásuvkové — montují podstavečky, z nichž jeden jest pevný, druhý otáčivý. Samozřejmě, že již spojením osy otáčivého podstavečku s knoflíkem dostáváme manipulační zařízení pro reakci, regeneraci. Poněvadž však v mnoha případech jedná se o jemně nasazené reakce, jest pohyb zjemněn ozubenými kolečky. Dalo by se zde ukázati více zajímavých řešení amatérské výroby těchto regulačních přístrojů, o tom však až někdy později.

Reakce zesílí příjem. Dalo by se tak zesilovati v neomezené míře, kdyby nastávala oscilace. V určitém bodě zesílení, ať již utěšňováním vazby cívky anteny s reakční, ať již zvyšováním teploty vlákna větším žhavením, nastává oscilace, která se objevuje pískotem lampy. Jest velikost reakce omezena. Netřeba připomínati, že reakce zvýšená, oscilace, vysílá kmity zpět do anteny a pískání objeví se u amatéra, jehož přístroj jest v blízkém okruhu stanice naší. Proto, je-li v místě omezeno užívání reakce, tak jí nikdy neužijeme přímo do anteny. Možno jí užiti pouze za stupněm vysokofrekvenčním a to reakce na cívku anody laděné. Na venkově dosud jest a snad i nadále bude dovoleno užívati reakce, a té hledme zde užiti s mírou, abychom nekazili příjem amatérům jiným.

Rekl jsem, že se užije k reakci induktivní dvou cívek. Tyto cívky jsou výměnné. Dá se však užiti i tak zvaného variokupleru. Variokupler jest soubor dvou cívek, z nichž jedna, vnitřní a vinutá slabým drátem, jest otáčivá v cívce vnější, vinuté ze silnějšího drátu 0.6—0.8 mm a dělené. Cívka vnější jest anteny a rozdělena na sekce po 20 závitěch. Přepínačem se zapíná více nebo méně závitů, vyladí se otočným kondensátorem. Vnitřní cívka jest otáčivá; je-li rovina vinutých závitů jedné z cívek kolmo na rovinu závitů cívky druhé, jest reakce nulová. Otáčením se nasadí buď reakce nebo protireakce. To by byl princip variokupleru.

Zase dá se věc řešit mnoha způsoby. Staré variokuplery byl komplex cívky válcové a cívky kulové, v novější době jsou cívky tvořeny anti-kapacitní a reakční, bývá někdy o duolaterální. Jinak převládá systém cívek ledionových. Zvláštěním druhem jsou variokuplery s antenou aperiodickou. Dříve vysvětlím vazbu aperiodickou vůbec. Antena se spojí se zemí prostřednictvím cívky menší, někdy pouze o devíti závitěch. Tato cívka není laděna žádným kondensátorem. K této cívce induktivně zapojena s vlastní cívkou, laděnou antenním kondensátorem. Snad budou kolegům známy aperiodické cívky »Radieta«. Je to cívka o devíti závitěch, na jejíž konce se připojí antena a země. V ní jest vinuta druhá cívka o 25 nebo 35 závitěch, kterážto cívka je opatřena vývodkami na

opačné straně cívky, a to zdičkou a zástrčkou. Tyto konce se zapojí do obvyklých míst, přepne se jimi otočný antenní kondesátor. Tak jest tomu i u variokuplerů. Na vnější stranu pevné cívky jsou připojeny tři lišty z ebonitu, opatřené zářezy. Do těchto zářezů se vpraví dráty pocínované bez izolace. Těchto závitů jest 9—12 a tvoří antenní cívku aperiodickou. Jinak se na věci ničeho nemění. Reakční cívka mívá 80—120 závitů, antenní (laděná) 100—120 závitů.

Reakci však jest možno i jinak nasaditi. Zapojí-li se mezi antenu a anodu lampy malý otočný kondesátor, vyvolají se také účinky reaktivní. Tato vazba reakční kapacitní se vyskytuje jako bludná vazba. Jsou-li vedeny blízko sebe dráty od mřížky a od anteny, nasadí se reakce, protože dráty působí jako kondensátor. Pak i zdičky a vnitřní zařízení lampy mají vzájemnou kapacitu. V největší míře však platí toto o lampových podstavcích. Proto by měli kolegové pokud možno používat podstavců antikapacitních. Tato vada zapojení, že totiž se samým zařízením vyvolává oscilace, se jmenuje bludná vazba. Protože se poznalo, že dále se příjem nedá zesílit reakcí — regenerací — hledaly se prostředky k zesílení dalším. Tu se přišlo na superreakci neboli superregeneraci. Schemat pro vyvolání superreakce je velice mnoho a proto uvedu jen některé typy, nejvíce užívané a

známé. Jsou to: okruh Armstrogův, Flewelingův a Reinartzův. Mimo to mnoho okruhů jiných. Důležité zde uvést, že okruh dříve nutno uvést do oscilace a pak teprve tento uvede se v činnost. Proto může se přístrojů těchto užití jen na anteny vnitřní. Jejich regulace jest velice jemná a mnohdy choulostivá a obtížná.

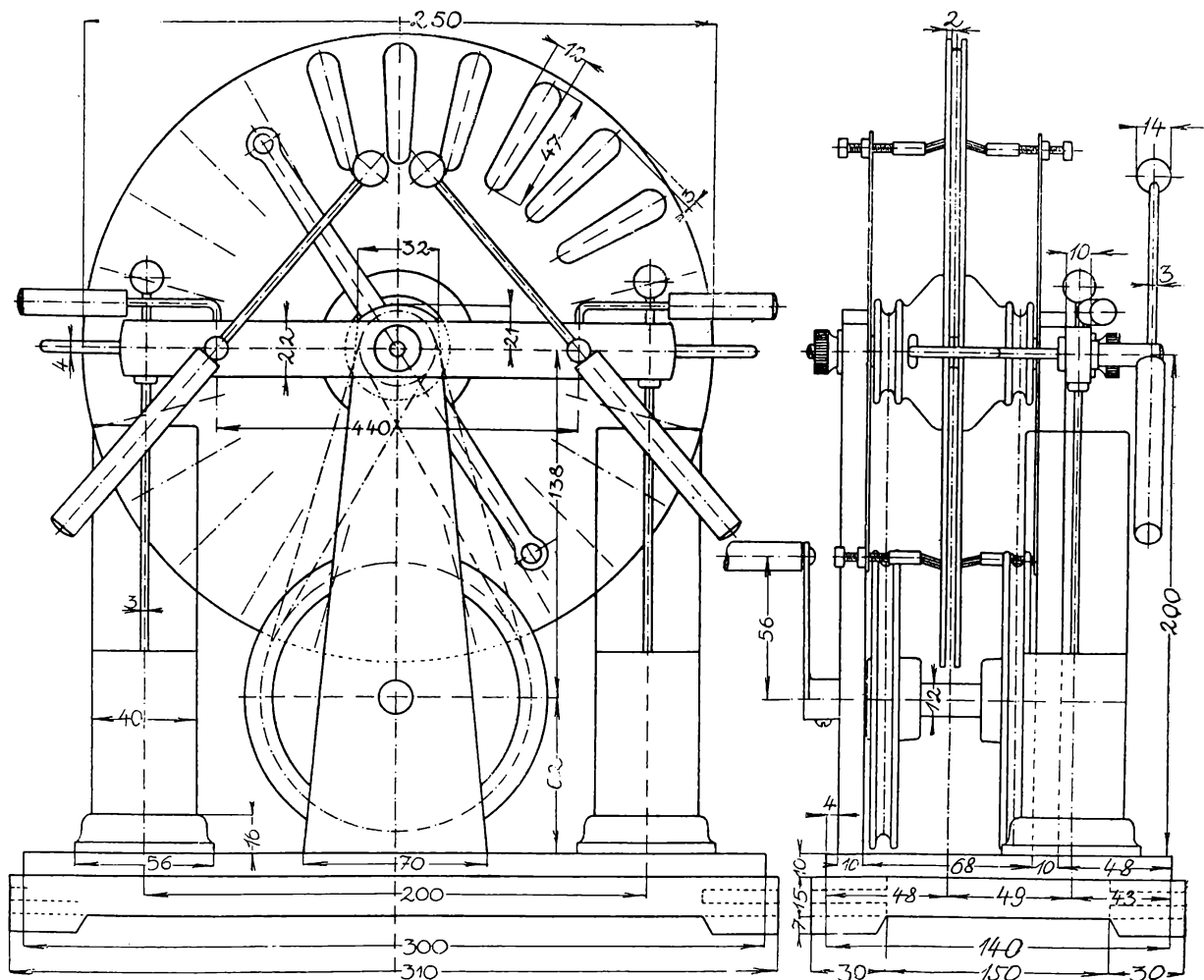
—»«—

Ym

Influenční elektrika Wimshurstova.

K zajímavým pokusům se statickou elektřinou (chochol, zvonky, krupobiti, větrníček, leydenské láhve, Geisslerovy trubice a pod.) potřebujeme vždy silnější a pohodlnější zdroj elektřiny. Jedním z nejlepších takových zdrojů je známá indukční elektrika Wimshurstova. Protože její princip a působení jsou známa ze školních výkladů, nebudeme je podrobně opakovati.

Zařízení sestává ze tří hlavních částí: dvou kotoučů z dobrého izolačního materiálu (nejlépe sklo nebo ebonit), otáčejících se proti sobě se dvěma kartáčky, zařízení poháněcího ony dva kotouče a konečně ústrojí sběracího a hromadícího elektřinu. Vše je namontováno na základním prkénku.

Poněvadž nejdůležitějším momentem pro naše pracovníky bude jistě náklad na elektriku, zmíním se předem o této stránce. Jako tentýž přístroj vyrobíme z lepšího materiálu a tedy dražší, tak také s menším nákladem, spokojíme-li se s materiálem, který máme vždy po ruce a který nebudeme zvláště kupovati. Jsou domácí pracovníci, kteří se nespokojují pouze činností přístroje, ale kteří hledí také na jeho vzhled a úpravu; a také jim chceme vyhovět. A právě proto bude možno některá zařízení na elektrice — tak jak chceme popisovati její zhotovení — zjednodušiti anebo provésti z levnějšího materiálu, ale taková úprava bude pak vždy patrná na celkovém vzhledu přístroje. Nejdražší součástkou jsou oba kotouče. Nejlepším materiálem pro ně je ebonit; sklo je levnější, avšak velmi ztěžka se s ním pracuje a často se rozbije, když už je elektrika úplně hotova. Další nevýhoda skleněných desek spočívá v tom, že se lehce opotí a tím jsou pokusy úplně znemožněny: »elektrika nezabere«. Mám dvě influenční elektriky, jednu s většími deskami skleněnými a druhou menší s ebonitovými. S větší mohu dělati pokusy pouze v létě, když je vzduch úplně suchý, s menší ve vytopené místnosti i v zimě. Ebonit stačí 2 mm silný, a čtverec o straně 250 mm stojí (u fy Rott v Praze I. na Malém nám.) asi 13 Kč, tedy dva 26 Kč. Lupenkářskou pilkou na kov (tucet stojí asi 1 Kč) vyřízneme z nich kotouče o průměru 250 mm a okraje ohladíme smirkovým papírem. Na jednu stranu každého kotouče nalepíme 24 staniolových polepů a to 3 mm od kraje. Tvar a rozměry polepů jsou patrné na obrázku. Aby byly všechny polepy stejné, postupujeme asi takto: Z tužšího papíru (navštívenky) vystříháme si jeden polep jako šablonku a podle něho vždy z několikrát přeloženého staniolu (až čtyřikrát, pětkrát) vystříháme najednou 16, 32 a pod. úplně stejných polepů. Nevadí, připravíme-li polepů více, než je potřeba, protože při nalepování několik jich pravděpodobně poškodíme. Ještě před vyříznutím kotoučků nezapomeňme si dobře označiti střed kotouče, kde později vyvrtáme otvor, jaký budeme potřebovati.

Druhou skupinou součástek, kde můžeme voliti mezi dražším a vzhlednějším materiálem a levnějším, který snad bychom ani nemuseli zvláště kupovati, jsou všechny dřevěné součásti. Elektrika je namontována na základním prkénku rozměrů 300 mm × 140 × 10. Poněvadž by se toto prkénko časem bortilo, je přiklášeno a přišroubováno (ze spodu) na rámeček, jehož vnitřní rozměry jsou 250 mm × 90 a vnější 310 mm × 150; silný je 15 mm a na spodní části jsou v rozích na něm upevněny dřevěné čtvercové podstavečky (30 mm krát 30 × 7), jichž dvě stěny seřízneme šikmo pro lepší vzhled.

Hřídeliček hnacích kotoučků a kladek s ebonitovými kotouči, jakož i kartáčky a ebonitový (anebo v parafínu vyvařený dřevěný) hranolek s ústrojím sběracím a vybíječi nesou dva dřevěné sloupky, vyříznuté z prkénka silného 10 mm. Jsou úplně stejné a jejich rozměry i tvar jsou naznačeny na obrázku. Ve výši 62 mm od spodní základny vyvrtáme otvor pro dřevěný hřídeliček hnacích kotoučků, ve výši 200 mm otvor pro kovový (železný anebo mosazný) hřídeliček. Dbejme, aby oba otvory byly úplně stejné, kolmé a přesně proti sobě. Dolejší má průměr 12 mm, hořejší 4 mm. Podstavné prkénko a oba sloupky zhotovme

z tvrdého dřeva; můžeme je pak pěkně vyleštiti. Někdo snad se spokojí i s měkkým dřevem a zmíněný rámeček nahradí dvěma lištami, které poslouží i jako podstavečky. Sloupky přiklášeme a přišroubojeme dvěma delšími železnými šroubky do dřeva se zapuštěnými hlavičkami a to tak, aby přední sloupek byl vzdálen 4 mm od kraje podstavného prkénka a aby mezi oběma sloupky byla vzdálenost 68 mm. Přirozeně, že sloupky jsou umístěny tak, že jejich osa prochází osou podstavného prkénka.

Hnací kotoučky dáme zhotoviti soustružníku, přesně podle měr, které budou na obrázku v příštím čísle. Rovněž tak obě hladičky, na něž upevníme ebonitové kotouče. Osu hnacích kotoučků buď si sami zhotovíme z tvrdého dřeva, anebo ji dáme také vysoustružiti. Je dlouhá 100 mm a má průměr 12 mm. Je jisté, že bychom si mohli jak hnací kotoučky, tak i hladičky zhotoviti sami, avšak nepatrný peníz (jedná se o několik korun), který bychom tím ušetřili, není zdaleka přiměřený vynaložené práci, a při tom bychom s jejich vzhledem nebyli nikdy spokojeni. (Pokrač.)

ORGANISAČNÍ

Dr. K. Svoboda, veliký příznivec našeho studentstva, byl jmenován řádným profesorem Českého vysokého učení technického v Praze, k čemuž mu všichni ze srdce blahopřejeme.

Pan Dr. Valenta opouští Prahu. Bývalý předseda Ústředí katol. studentstva, kol. Dr. Valenta, byl jmenován soudním radou v Brně, pročež opouští Prahu. Kol. Dr. Valenta byl zvolen na valné hromadě v Hradci Králové r. 1925 po prvé předsedou Ústředí. Bylo to v době, kdy toto ocitlo se ve velmi nepříjemné krizi a kdy bylo potřebí lidí zkušených a obětavých, kteří by se ujali jeho vedení a práce v katolickém studentstvu. A tak do Ústředí přichází s kol. Dr. Valentou jako předsedou současně kolega jeho ze studentských let, kol. Dr. Plocek. A ihned je vidět, že vstoupili v činnost rutinovaní spolkoví pracovníci. Zvedá se život v Ústředí, zvedá se úroveň »Jitra« a celý náš spolkový život. Kol. Dr. Valenta jezdí do venkovských SSS. a svým milým vystoupením získává sympatie všech. Potom o prázdninách vede naši delegaci na mezinárodní kongres do Bologny, kde situace Čechů vystoupením delegace byla značně zlepšena a kol. Dr. Valenta sjednává důležitý slovenský pakt, který jednou bude mít pro nás neocenitelný význam. Ale pro vše, co chtěl kol. Dr. Valenta pro studentstvo učiniti, nestačila mu doba jednoho roku a slavnostní valná hromada v Praze r. 1926 to dobře pochopila, pročež jej nadšeným a bouřlivým potleskem zvolila předsedou pro rok další. A tak zásluhou kol. Dr. Valenty bylo, že ustálil náš spolkový život, zlepšil jeho situaci po stránce finanční a vytkl mu nové směrnice, po kterých jeho následovníci mohou se klidně ubírat vpřed. Komu z našeho studentského tábora by milý, usměvavý kol. Dr. Valenta s jeho věčně zhasínajícím viržinkem nebyl znám a kdo by mu nepřál v jeho budoucím působení mnoho zdaru a Božího požehnání. A jen jedno přání máme při jeho odchodu: aby na nás nezapomněl.

Josef Reindl.

Z českého katolického západu. (SSS. mužské, Plzeň.) Šest měsíců dělí nás od chvíle valné hromady, od volby nového výboru našeho sdružení. Když se nyní ohlédneme zpět, můžeme být spokojeni se svou činností. Nemáme při tom před očima činnost rušnou, plnou okázalých projevů, ale činnost vnitřní, nenáročnou a přece cílevědomou korunovanou řadou úspěchů. Naše sdružení mohutní a roste, takže dnes kol. Suk by měl ještě větší radost než o valné hradě, kdy jako delegát Ú. K. S. Č. prohlásil naše Sdružení za jedno z nejlepších. Zásahu o to přičísti nutno jednak výboru, který nadšeně pracuje pro blaho Sdružení, jednak výbornému duch. rádcí vldp. arciděkanu plzeňskému Ant. Havelkovi, jehož blahodárný vliv je přímo patrný na každém z našeho Sdružení.

S jakou láskou, s jakým pochopením pro studentskou duši koná své přednášky, ať již rázu náboženského, mravoučného nebo historického. Obliba vldp. duch. rádce a oddanost kolegů vůči němu je mu zajisté nejlepší odměnou. — Právě jsme dokončili sbírku »Mik. daru« v městě, která vykazuje skvělý výsledek, a právě jsme zahájili obvyklou akci pro »M. D.« po našem západočeském venkově. Čeká nás ještě mnoho práce, máme dalekosáhlé plány, ale těšíme se na to, neboť s pomocí Boží a společnou prací šťastně překonáme všechny překážky. Často si připadáme jako maják uprostřed rozbouraného moře. Vlny nevěry, nepochopení a příkoří narážejí vši silou na jeho žulový podklad, ale marně. Maják — naše drahé Sdružení — jest dobře zbudován, nepovolí, »i kdyby peklo otevřelo chřtán«, jak praví náš básník. — Kolegové, nepovídáme zde nějaké pohádky, ačkoliv řeč o pořádném studentském katolickém spolku v Plzni podobá se snad příjemnému blouznění ve snu. Nikoliv! To byste se strašně mylili! Tyto řádky nejsou psány za tím účelem, abychom se nějak chlubil, nkoliv, nýbrž jedině proto, abyste neklesali na mysl, nedařilo se vám vaše namáhavá práce, abyste s tupou resignací nezaložili ruce v klín. Chceme vás povzbudit, dodati lepší víry v budoucnost. Přítomnost vyžaduje ovšem trochu námahy, sebezáporu, odříkání, ale to jinak nejde. Chceme-li něco dokázat, musíme se dáti do práce. Je to opravdu hanba, když dnes ještě slyšíme vyprávět o ubohém stavu českých SSS. »Jest čas, abyste konečně ze sna povstali!« volám se sv. apoštolem. Nic není smutnějšího než to místo, kde kdysi bylo Sdružení, ano i dobře prosperovalo, a dnes buď bídně živoří nebo je po něm vůbec veta. Kolegové čeští! Vzchopte se! Nadšeně pracujte pro rozkvět čes. katolicismu. Vždyť na nás záleží blaho naší drahé republiky; co bude z nás, nebudeme-li míti charakterní a zbožnou inteligenci? A kde si ji máme vychovat? Především v katol. studentském spolku. Jisto je, že v každém městě se střední školou najde se hrstka nadšených studentů, kteří by rádi pracovali ke zdaru stud. katol. hnutí. Nuže, s chutí do práce, s pomocí Boží vše se nám šťastně zdaří.

Kadlec, Plzeň.

(Pozn. red.: Kéž slova, krásná vaše slova, padnou na půdu úrodnou!)

SSS. v Místku. Bylo to v roce 1921, kdy několik obětavých katolických studentů v čele s dp. Korcem podjalo se úkolu založit spolek, který by úplně vyhovoval potřebám a zájmům katol. studentů. Myšlenka stala se skutkem. Založen spolek

s názvem »Studentský odbor Orly«. Později na návrh dp. Korce změněn název na »Studentský výchovný a vzdělávací kroužek«, nyní již S. S. S. Jeho duchovním rádcem stal se a jest až dosud dp. Korch. On to byl, který zároveň s prvními funkcionáři a členy spolku pomáhal odstraňovat překážky, kladené v cestu rozvoji Sdružení. Jest pozoruhodno, že i Orel (někteří vlivní členové) nepřál našemu Sdružení. Nechápal, že Orel přece dostatečně studentům nevyhovuje a že tento spolek naprosto nemá v úmyslu třístiti jeho jednotu. Vždyť většina členů SSS. zůstala Orly dále. Než toto neporozumění neodstrašilo průkopníky místního SSS. od další práce, která, jak ukázala minulost a ukáže budoucnost, nebyla marna. Vždyť za těch pár let jeho trvání vyšla z něj pěkná řada těch, kteří dále pracují pro dobrou katolickou věc. Jistě jsou také mezi nimi takoví, kteří v Orly nepracovali a nebyli a dnes jsou mu přece aspoň nakloněni. Dnes možno říci, že důležitost existence obou spolků jest uznávána oboustranně, ačkoliv místní SSS. proti Orly nikdy nebrojila a vždy se snažilo a snaží jíti s ním pokud možno ruku v ruce. K úřadům, hlavně školskému, jest poměr jeho až dosud dosti dobrý. Všem, co by mohlo způsobiti nějaké nepříjemnosti, snaží se spolek předejiti. Také mezi veřejností má spolek dobrou pověst, již si snad s pomocí Boží i nadále zachová. Co se týče vnitřního života a činnosti, možno říci, že po dočasném neúspěchu a úpadku jdeme jen kupředu. Záleží to hlavně na výboru a pak na členstvu samém. Dnes zvláště jeví se u našich studentů zájem o spolkovou činnost. Většinu jejímu rozmachu brání obtíže k návštěvě schůzí. Každodenní odpolední vyučování a pak dojíždění většiny kolegů-studentů do školy, znemožňují častější schůzky a brzdi spolkovou práci. Přes to všechno scházíme se dvakrát za měsíc, každý rok hraje se divadlo, pořádají večírky, akademie i výlety, a též každoročně polovina členů (17) zúčastňuje se velehradských exercicií. Letos pokusili jsme se za vedení dp. Kodýtky sehráti drama »Směry života«. Uvážíme-li, za jakých nesnáží a potíží se kus připravoval, musíme přiznat veliký morální i finanční úspěch. Herci, ač z velké části nováčkové, snažili se své úlohy podat co nejvýstižněji. Vidíme, že třeba jen trochu dobré vůle a méně strachu a všechno jde. Nenapsal jsem všechno, co napsat jsem mohl a měl, ale myslím, že toto prozatím stačí. Po druhé snad více.

E. G.

Z moravskoslovenské župy (ruch o vánocích). V pátek před štědrým dnem sjeli se do Uh. Hradiště delegáti všech SSS v župě na pokračování kursů pro funkcionáře — tentokrát pro předsedy a pokladníky. Po zahájení kursu žup. předsedou O. Svozilem ujal se slova kolega Ant. Zuska, který podrobně probral a ukázkami moderního vedení pokladních knih doložil pokyny pro pokladníky sdružení, jakož i revisory; čilá debata, do níž zvláště zasáhl kol. Hejda a Chylík, svědčila o nevšedním zájmu o věc. Na to — trochu pro osvětlení — podal společenský referát kol. Chylík, známý pracovník v tomto oboru; dotkl se hlavně nutnosti zreformovati náš společenský život. Pak promluvil o funkci předsedy kol. Svozil; probral všechny možnosti a okolnosti, souvisící s funkcí předsedy a vymezil požadavky, jimž musí každý kandidát předsednictví činiti záležitost. — Po kursu byla zahájena župní výborová schůze, na které

vyřešeny všechny případy z minula a dány směrnice do budoucna. Zkonstatován velký úspěch organizací, kursů a usneseno, aby vždy po určitých lhůtách byly opakovány. — V úterý dne 3. ledna 1928 konána v novém Lidovém domě v Uh. Hradišti přátelská schůzka bohoslovců s akademiky. V čistě přátelském, ale účelně vedeném rozhovoru probírály se všechny aktuální kulturní otázky jako osud »Života«, »Rozmachu«, katol. intelektuálové a fašismus, katol. akce a j. Ráz schůzky se všestranně zamlouval a usneseno, aby obdobná schůzka byla opět pořádána o velkonočních. — Na svátek sv. Tří králů pořádal Studentský odbor Orla v Břectavě v sále Grandhotelu akademii s čísly hudebními, recitačními, aktovkou a přednáškou dp. prof. Floriána z Hodonína »Harmonie duše« a 7. ledna pořáдал Ak. SSS v Uh. Hradišti svůj tradiční taneční večer, který se stal dostaveníčkem vybrané naší společnosti nejen z města, nýbrž i z okolí. — Vidno tedy, že se nezahálelo a jistě snahou výborů bude, uchovat čilý, organizační duch i nadále.

Svl.

ZAHRAŇIČNÍ

Francie. Náš zájezd do Francie byl utvrzením přátelských styků našich dvou organizací, které byly udržovány starší inteligencí na obou stranách a které — díky také zájezdu — obě organizace zavazují více, než tomu bylo dosud. Z poměru vzájemně vytvořeného se upřímně těšíme. Poměry francouzského katolického studentstva v mnohém odpovídají našim. Francouzští katolíci studenti vystupují na obranu akademických práv a svobody při suspensi děkana právnické fakulty Berthelemy, francouzští studenti oslavují Pannu Orleánskou, jsou rozháněni policií, umělcům z Comedie se brání vystoupení na podnicích katolického studentstva francouzského při zakládání Společnosti přátel francouzského studentstva, francouzské katolické studentstvo vede stálý zápas s Union national des Etudiants, právě tak, jako my s naším Ústředním Svazem studentským. — A přece s hrdostí si řekněme, abychom se poznali, až dojde k našemu zápasu o studenta zítřka a jeho centrální organizaci, morálně stojí také oni nad těmi, kterých materiálně nemohou a ani nechťejí dohonit. V tomto a ovšem v nadšené práci právě takové, jakou koná francouzské katolické studentstvo, spočívá budoucnost nejen katolického studentstva, o to bychom tolik starostí neměli, ale o studentstvo vůbec, o jeho duši, o jeho budoucnost. — Dnes má F. F. E. C. 35 organizací v 16 městech universitních, z nich 14 v Paříži samé. V textu francouzském jest podrobný jich výčet. Federace jest vyvolána vůlí členstva a její struktura a pravomoc vypadá podle toho. Přirovnává se ke Společnosti národů. Prvý krok k jejímu utvoření byl dán ve Strasburku v r. 1920 místní organizací katol. studentstva Ozanam; pokus se opakoval v roce 1921 v Toulousu a zřízena byla 26. února 1922. — Možno říci, že francouzské katolické studentstvo věnuje 90% své činnosti spolkové obrodě náboženské. Dokazují to s oblibou organizované »sociální týdny«, různé adorace (krásná adorace v basilice Sacré Coeur), pouti (Řím, Lurdy); nezapo-

mínají ovšem, že jsou studenty a jejich činnost sociální jim můžeme záviděti. Oni si sice stěžují též na nedostatek finančních prostředků jako my, mají jich však rozhodně více, poněvadž tu sociální činnost, kterou jejich zpráva vypočítává, my konati nemůžeme. Poznámám jen ozdravovnu, výměnu studentů, slevy v obchodech, lékařská pomoc, ubytování, stravování a j. Francouzská Federace uplatňuje se čile v Pax Romana, v níž, díky postavení své vlasti a zdatnosti jejich zástupců, má stále místo, má zastoupení v mezinárodním sdružení pro Společnost národů. A konečně, přátelé milí, to ostatní si přečtěte ve francouzském; potřebujeme pracovníků, mnoho pracovníků, a aby nezůstala mezera až odejdou starší, je třeba, aby ti mladí i ti nejmladší těmito snad málo ztravitelnými zprávami již nyní se obírali.

Drav.

*

La Fédération française des Etudiants catholiques.

Un peu d'histoire.

En 1920, les étudiants catholiques du cercle Ozanam de Strasbourg proposèrent aux autres groupes universitaires la création d'une Association nationale des étudiants catholiques. Leur proposition ne fut pas agréée alors. Mais l'idée était lancée. Reprise en 1921 sans plus de succès par les étudiants catholiques de Toulouse à l'occasion de la Semaine sociale, elle reçut cette même année 1921 un commencement de réalisation, par la création à Paris d'un Office central des étudiants catholiques. Créé sur l'initiative de Jean Lévêque, cet organisme limitait son action à l'établissement d'une liaison entre les différents groupes de la capitale. Toutefois, il était bien placé pour reprendre l'idée lancée par d'autres en province. Après quelques mois d'études préparatoires, un congrès se réunit à Paris, le 26 février 1922, réunissant les délégués de trente groupes. La Fédération Nationale des Etudiants catholiques naquit en ce jour. Peu après, Sa Grandeur Monseigneur Baudrillard acceptait d'être son parrain et son évêque protecteur.

Le premier obstacle provenait de ce vieux fond d'individualisme qui sommeille au fond de l'âme de chacun de nous, s'il est vrai que, selon le mot de Paul Claudel: »Tout Français est et s'estime être une principauté indépendante qui entretient avec les Etats voisins un régime de relations diplomatiques.« Il me semble bien que l'on puisse appliquer cette formule aux divers groupes de la Fédération. Aussi bien l'assemblée du 26 février 1922 n'envisagea-t-elle pas la création d'une association unitaire et centralisée, mais d'une simple fédération, chaque groupe conservant son autonomie et la liberté de »ses relations diplomatiques«. Le nouvel organisme fédéral revêtait en quelque sorte la forme d'une Société des nations dont l'autorité n'est guère plus tyrannique à l'égard de ses commettants que celle de Genève à l'égard des grands Etats mondiaux. Ainsi s'évanouissait la crainte exprimée par certains de voir entraver la liberté d'action, les initiatives particulières, de leurs groupes respectifs. Aucune atteinte ne serait portée à l'esprit qui les animait. La F. N. E. C. n'impose à ses adhérents aucun credo politique et social. Le titre de catholique est le seul qu'elle exige de ses membres.

L'A. C. J. F. (Association catholique de la Jeunesse française) a reconnu que les deux organisations ne pouvaient avoir le même terrain d'action, et qu'il n'était pas possible à une Association générale de la jeunesse française de poursuivre une action catholique sur le plan universitaire. Les deux groupements ont poursuivi, chacun de leur côté, leur marche parallèle et leur apostolat respectif pleinement indépendants l'un de l'autre.

L'organisation.

F. N. E. C. est actuellement dirigée par une commission administrative de 10 membres, dont 5 résident à Paris et 5 en province. Cette commission, assistée par l'aumônier, a seule qualité pour diriger la Fédération, mais son rôle est surtout celui d'un agent de liaison qui assure le secrétariat permanent et veille à l'expédition des affaires courantes. Seule l'Assemblée générale, qui se tient tous les ans à l'occasion du congrès, possède l'autorité nécessaire pour prendre des décisions engageant l'ensemble des groupes. La Fédération est essentiellement composée d'étudiants, mais comporte cependant trois groupes mixtes où les étudiants sont admises.

A l'heure actuelle, la F. N. E. C. compte 35 groupes et plus de 6.000 adhérents répartis entre 16 villes universitaires. A elle seule, la capitale, avec ses 16 groupes et leurs 3.000 membres, fournit à la Fédération la moitié environ de son effectif. En province, 18 groupes sont répartis entre 14 villes universitaires. Enfin, hors de France, le groupe des étudiants français de l'Université de Fribourg, en Suisse, a adhéré en 1926.

Ainsi la Fédération Nationale des étudiants catholiques se trouve être égale, par le nombre de ses adhérents, aux organisations laïques ou neutres les plus importantes. Si on ajoutait au chiffre de ses membres adhérents celui des groupes correspondants qui n'ont pas encore donné leur adhésion, la F. N. E. C. pourrait se dire la plus importante de toutes les associations françaises d'étudiants.

La vie religieuse collective.

Sous son égide ou avec son appui, de grandes manifestations religieuses collectives témoignèrent aux yeux de tous du renouveau catholique du monde étudiantin. Déjà dans un certain nombre de villes universitaires, une messe du Saint-Esprit inaugurait les travaux scolaires. La Fédération organisa une veillée d'adoration des étudiants célébrée d'abord en 1922—1923 à Saint-Etienne-du-Mont, au pied du tombeau de sainte Geneviève, et depuis cette date à la basilique de Mont-martre. Elle a réuni jusqu'à 1.200 étudiants, et chaque année une centaine d'entre eux tiennent à prolonger durant la nuit cet hommage de la jeunesse intellectuelle au Sacré Coeur de Jésus.

Chaque année aussi les étudiants parisiens apportent leur hommage à sainte Jeanne d'Arc. Par les soins de la Fédération une messe votive à la Sainte est dite en l'église Saint-Augustin et, jusqu'en 1924, nos membres se joignaient ensuite au cortège traditionnel pour porter leur couronne à la statue de la rue de Rivoli; mais depuis quelques années, le cortège a été supprimé. La Fédération, il est vrai, ne s'est pas laissé arrêter par les instructions ministérielles et, l'an dernier, elle porta sa cou-

ronne de Saint-Augustin à la place des Pyramides, après avoir franchi pour le moins une demi-douzaine de barrages de police, non sans quelques péripéties, mais sans éprouver aucun dommage.

Ajoutons que la Fédération projette d'organiser une messe pascalle des Facultés, à l'exemple de celle des grandes écoles scientifiques.

En l'année jubilaire 1925, au mois de septembre, 72 des membres allèrent porter au Pape l'hommage de notre foi et l'assurance de notre fidélité et de notre dévouement aux enseignements de Rome. Notre petit groupe fut reçu par le Saint-Père en audience solennelle avec les membres de l'A. C. J. F. Cette année (1927) la Fédération se propose d'entraîner un certain nombre d'étudiants à Lourdes, à l'époque du pèlerinage international des jeunesses catholiques.

La représentation estudiantine française.

Le premier soin de la F. N. E. C. fut de renseigner elle-même sur l'esprit et l'action des différentes associations générales d'étudiants, dans les diverses villes universitaires. Cette enquête devait nous renseigner sur les possibilités et les méthodes de collaboration éventuelle de nos groupes et de ces organisations. Les réponses furent assez variées. Dans certaines villes les Associations générales se préoccupent surtout des moyens de se distraire plus ou moins honnêtement. Ailleurs, au contraire, elles procurent à leurs membres des avantages matériels destinés à améliorer les conditions de leur vie quotidienne (restaurant coopératif, service de réduction, etc.) et parfois aussi les moyens de compléter leur formation intellectuelle (conférences, cours de langues étrangères, etc.). Souvent aussi les Associations générales encouragent la pratique des différents sports.

Il n'était pas possible dans ces conditions de donner à nos groupes des directives générales. Nous les avons laissés libres de leur action, en leur conseillant cependant d'entrer en relations amicales avec les autres organisations d'étudiants toutes les fois que l'occasion pourrait s'en présenter.

Nos pourparlers avec l'Union nationale des étudiants qui fédère les diverses associations provinciales n'ont jusqu'ici abouti à aucun résultat et nous avons dû renoncer à une collaboration que nous aurions désiré amorcer.

La Chambre venait de voter l'institution du prêt d'honneur aux étudiants. Sur l'initiative du journal «le Journal», un certain nombre de représentants d'associations d'étudiants non fédérés à l'Union nationale s'étaient réunis pour exprimer leurs vœux au ministre. Le président de notre Fédération, Jean Lévêque, y fut convié et fut assez heureux pour imposer ses vues et faire triompher le principe de la participation aux prêts de tous les étudiants à quelque école qu'ils appartenissent.

Ces vœux furent présentés au ministre et transmis aux commissions parlementaires. Il en fut tenu compte spécialement dans le règlement qui fixait la composition des comités chargés de l'attribution des prêts et de l'examen des candidatures.

Quelque temps après, nous eûmes l'occasion de transmettre au ministre nos vœux concernant le projet de création des hôtels et maisons pour les étudiants.

En mars 1925, la Fédération eut de nouveau

l'occasion d'intervenir pour protester contre la suspension du doyen Berthelemy lors des troubles de la Faculté de droit, à propos de la nomination de M. Georges Scelle au mépris des traditions et des libertés universitaires. Notre déclaration parut la première dans les journaux, et la Fédération contribua grandement, par ses démarches, à maintenir les étudiants sur le terrain purement corporatif qui assura le succès de la manifestation.

Lors de la fondation du groupement universitaire pour la Société des Nations, notre influence s'exerça pour que les catholiques fussent largement représentés en son sein. Nos efforts furent récompensés : sept places furent réservées aux catholiques dans le comité d'honneur, deux présidences de commission et deux vice-présidences sur six, et un certain nombre de places dans le bureau et le conseil central.

Des relations se nouèrent également entre notre Fédération et l'Union catholique d'études internationales, spécialement en ce qui concerne la coopération intellectuelle.

Enfin, signalons la publication, par les soins de la Fédération, d'un Annuaire des étudiants catholiques, destiné à fournir des renseignements sur les divers groupes catholiques existant en France.

Entr'aide corporative.

Certes, la Fédération n'a pu réaliser sur ce point tout ce qu'elle a audacieusement rêvé. Il lui manquait le nerf de la guerre qui est aussi celui de la paix, je veux dire l'argent.

Un des premiers soins de la Fédération fut d'établir, à Paris, un service de logement pour les étudiants de province, isolés dans la capitale. Ce service a procuré en moyenne 200 à 300 chambres chaque année — 310 en 1926.

Une carte fédérale a été établie qui procure au détenteur, des réductions de 5 à 20% chez 60 commerçants du Quartier Latin. Plus de 2.500 cartes ont été distribuées cette année (1927). En outre, la Fédération a mis sur pied un service de secours médicaux, grâce au concours de la conférence Laennec, dont les membres du comité de patronage ont promis de faire bon accueil aux étudiants qui leur seraient adressés.

La Fédération ne s'est pas contentée de leur procurer des répétitions, des préceptorats à l'année ou pour les vacances, des places de professeur dans l'enseignement ou des postes de secrétaire. En 1922, avec le concours de la Confédération professionnelle des intellectuels catholiques, de la Confédération générale de la production française et de la Journée industrielle où nous avions alors l'appui de M. Lucien Romier, la Fédération entreprit une campagne d'opinion en faveur de l'aide aux étudiants par le travail dans l'industrie et le commerce. La Fédération put ainsi procurer à une trentaine d'étudiants des situations très rémunératrices, ne demandant généralement qu'un travail de demi-journée et laissant au bénéficiaire le temps nécessaire de poursuivre ses études.

Ainsi, en 1922 et 1923, l'oeuvre des Cures d'air françaises avait mis à notre disposition une maison de vacances située au bord du lac d'Annecy où, pour un prix modique et muni d'un billet de chemin

de fer à mi-tarif, nos étudiants auraient pu passer des vacances agréables et salutaires.

La Fédération a provoqué la création, sous la présidence de M. Henry Bordeaux, de l'Association des Amis des Etudiants français. De concert avec cette association elle a organisé un gala au Trocadéro, le 7 mai 1926. Le ministre de l'Instruction publique d'alors, M. Lamoureux, nous fit une réclame inespérée en interdisant à M. Georges Le Roy et à d'autres acteurs de la Comédie française de participer à notre fête.

Six mois après, un concert spirituel, en l'église de la Madeleine, nous permit d'accroître encore nos ressources. Cette propagande fut appuyée par M. Henry Bordeaux qui, dans plusieurs articles de l'Echo de Paris — reproduits spontanément par d'autres journaux — signala la détresse des étudiants. Plus de 50 étudiants se sont adressés à nous. La Fédération a pu venir en aide à 16 d'entre eux et leur permette de poursuivre leurs études, en payant soit leurs chambres, soit leurs repas, soit les frais de scolarité, soit même le tout lorsqu'il était bien établi qu'il s'agissait de jeunes gens particulièrement doués et méritants. Certains de nos bienfaiteurs se sont offents pour adopter un étudiant. Ainsi, nous avons secouru 5 étudiants en droit, 3 étudiants en médecine, un élève de l'Institut agronomique, 3 candidats à Saint-Cyr, un élève de l'Institut de chimie, 2 étudiants en lettres, et une étudiante d'Angers. Ajoutons que nous avons procuré des situations à une trentaine d'étudiants.

Les Congrès.

La Fédération Nationale des Etudiants catholiques avait pour troisième ambition de représenter devant l'opinion française et étrangère l'étudiant catholique français. En France cet objectif fut principalement atteint par nos congrès.

Dès 1922, la Fédération tenait ses premières assises à Strasbourg où avait germé l'idée qui la fit naître, ou la Fédération étudia le problème de ses relations avec les étudiants étrangers. L'année suivante on se retrouva à Grenoble pour s'entretenir «de l'état d'esprit des étudiants». En 1924, c'est à Nancy que l'on discute de l'apostolat religieux et de l'action corporative. Puis en 1925 la Fédération, de plus en plus ambitieuse et téméraire, ne recule pas devant un sujet aussi vaste que celui de la culture générale. Le sujet était ardu, il fut activement préparé. Une enquête approfondie fut menée dans nos groupes et auprès de personnalités compétentes professeurs ou écrivains. L'année suivante les résultats de cette enquête parurent dans la revue «Les Lettres».

En dernier, nous n'avons pas craint d'organiser à Paris, non pas seulement un congrès de quelques jours, mais une Semaine de l'étudiant catholique, où nous avions convié la jeunesse des facultés à venir discuter un sujet austère : «L'idéal dans la profession.»

Ainsi lors de la dernière Semaine des écrivains catholiques, la Fédération fut appelée à organiser de concert avec l'A. C. J. F. et le Foyer international des étudiants catholiques, une soirée spéciale destinée à mettre en contact étudiants et écrivains. Elle prêta aussi son concours à l'organisation du Bureau d'Information et d'entr'aide professionnelle

qui vise à devenir l'offre du travail intellectuel catholique.

Indépendamment de ces collaborations actives, nous avons été en rapports avec tous les grands groupements de jeunesse: A. C. J. F., équipes sociales, Union des Confrères d'Oeuvres, Scouts, meeting de jeunes, la direction des Oeuvres diocésaines de Paris, la F. N. C., le comité des Amitiés françaises, le comité des Semaines sociales lors de l'organisation d'une semaine sociale d'étudiants, etc.

L'action internationale.

Dès la première année de son existence, la Fédération représenta les étudiants français aux congrès de Pax Romana, en 1922, à Fribourg; en 1923, à Salzbourg; en 1924, à Budapest; en 1925, à Bologne; en 1926, à Amsterdam; en 1927 à Varsovie.

Ces congrès nous ont permis de nouer des relations avec les organisations estudiantines catholiques d'Angleterre, de Belgique, de Hollande, de Hongrie, de Luxembourg, de Pologne, d'Autriche, d'Italie, d'Espagne, de Suisse, de Tchéco-Slovaquie, de Yougoslavie, de Lithuanie, du Canada, des Etats-Unie, de l'Uruguay, etc.

Grâce au prestige de notre pays et à l'action de nos délégués, nous avons réussi à obtenir une place dans la commission permanente, jusqu'alors réservée aux pays fondateurs: Espagne, Hollande, Italie, Suisse.

Indépendamment de cette collaboration à Pax Romana, la Fédération entretient des relations directes avec un certain nombre d'associations estudiantines étrangères. Nous avons échangé des renseignements sur la vie et l'action catholique des étudiants, envoyé des articles à diverses revues étrangères, procuré le service gratuit de livres et de revues catholiques françaises, à des universités ou associations étrangères. Des délégations représentèrent notre fédération au congrès des associations étrangères, ainsi, à Oxford et à Varsovie en 1922, à Birmingham, en 1923. Nos délégués profitèrent de ces séjours à l'étranger pour donner des conférences de propagande catholique et française. Des relations plus étroites encore furent établies avec la Hongrie. En 1922, nous avons envoyé 14 étudiants français en Hongrie, tandis que nous faisons visiter la France à 9 étudiants hongrois. Cet échange d'étudiants ne put malheureusement pas être continué les années suivantes, en raison du peu d'empressement des candidats.

Nous nous sommes fait représenter à chaque congrès de la Fédération belge. Nos congrès nationaux furent toujours pour nous une occasion de resserrer nos liens avec les étudiants étrangers; à la Semaine de l'étudiant de 1926, nous avons organisé une séance spéciale pour fêter nos hôtes. Outre les Belges, nous avons applaudi les délégués du Canada, de l'Espagne, de la Hongrie, de la Yougoslavie, de la Pologne de la Lithuanie. L'Angleterre et l'Italie s'étaient excusées par télégramme.

Liste des Associations d'Etudiants Catholique adhérentes à la F. F. E. C.

Angers. Cercle St-Antoine, 28, cours St-Laud. — Conférence St-Louis, 3, rue Rabelais. — Ligue

des Etudiants catholiques et patriotes, 2, rue Volney.

Caen. Cercle Jeanne d'Arc, 45, rue des Carmes.

Clermont-Ferrand. Cercle St-Louis, 9 bis, petite rue Montlosier.

Dijon. Cercle St-Bernard, 3, rue Turgot.

Fribourg (Suisse). Cercle Gallia, Université catholique de Fribourg.

Grenoble. Conférence St-Hugues, 9, rue de la Poste.

Lille. Fédération des Etudiants des Facultés catholiques, 127, rue Meurein.

Lyon. Association pour le Développement des Etudes médicales, 13, rue Laurencin.

Nancy. G. E. C., 35, cours Léopold.

Poitiers. Conférence St-François de Sales, 19 bis, rue Bourbeau.

St-Etienne. Groupe catholique de l'Ecole nationale des Mines, 4, rue Mi-Carême.

Strasbourg. Cercle Ozanam, 23, rue Wimpfeling.

Toulouse. Association des Etudiants catholiques, 37, rue de Metz. — Conférence Ozanam, 4, rue Boulingrin. — Ecole d'agriculture de Purpan.

Tours. Cercle Laënnec, 33, rue Blaise Pascal.

Paris. Association des Etudiants de l'Institut catholiques, 74, rue de Vaugirard. — Architectes catholiques des Beaux-Arts, 61, rue Madame. — Cercle d'Hulst, 61, rue Madame. — Cercle Lucien Paulet, 67, rue Boissière. — Cercle du Luxembourg, 61, rue Madame. — Cercle Psychari, 14, rue de la Tombe-Issoire. — Conférences Laënnec, 12, rue d'Assas. — Conférence Olivaint, 12, rue d'Assas. — Groupe Duchesne (Sorbonne), 61, rue Madame. — Groupe catholique de la Faculté de Pharmacie, 2, rue de l'Abbé de l'Épée. — Groupe catholique des Hautes Etudes commerciales, 12, rue d'Assas. — Groupe catholique de l'Institut de Chimie, 12, rue d'Assas. — Groupe catholique de l'Institut national agronomique, 61, rue Madame. — Le C. A. P., 100, rue de Vaugirard. — Réunion des Etudiants, 104, rue de Vaugirard. — Union fédérale des Etudiants ès sciences.

Gabriel Rémond,
Président de la F. F. E. C.

Stolice češtiny na katolické universitě v Lille.

Na katolické universitě v Lille byla založena stolice češtiny, na níž budou zahájeny přednášky ještě tento měsíc za vedení P. Moise, který bude mít vedle sebe lektora češtiny. Abbé Moise byl před několika lety stipendistou československé vlády. Lektorát češtiny byl zahájen tento týden pod vedením prof. Patouilleta.

RŮZNÉ

Zavedli jsme v tomto čísle hlídku filatelistickou, do níž nám také přispívejte.

V příštím čísle budou hlídky sportovní a šachová.

Pomník prvnímu čl. letci. V těchto dnech navštívili Pardubice zástupci pražského Aeroklubu, kteří se zástupci města prohlédli si místo pro památník, jenž bude postaven blíže místa, kde konal své první lety ing. Jan Kašpar, první český aviatik.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Spálená 15. — Telefon 357-83. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.271.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Z redakčního stolu a koše.

Ze stolu: »Orion« **Fr. K.:** »Lavor, ari přijato. Básnička slaboučká. Byla by v koši, kdybyste nepsal na obou stranách papíru. Pište po jedné straně! — **SSS. Plzeň.** Kéž by takových byla nepřehledná řada. Od vás uveřejníme vše a vždy. Bohužel do 5. nebylo možno. Přišlo po uzávěrce. — **Fr. Hradil:** Díky steré. — **Jindř. Sl.:** Snad někdy, jedině »Požár«. Ostatní má slabé rýmy a myšlenku nalézt jest dosti těžko. Všecko takové duté. — **SSS. v Brně.** Uveřejníme. — **Miriam:** Musím ještě pročíst. — **Več.—Brázd.:** Lov na draky velmi dobrý, přijat. Básnička bez myšlenky.

Z koše: **M. U.:** Předně nikdy nic nenapodobujte, protože tím říkáte vše. Báseň, to je za druhé, se nedá napsat, natož sestavit, ale vždy jen prožít, a verše, strofy, slova jsou jen seismograficky zaznamenanými záchvěvy nitra. Ukázky moderních prací v Jitře budou ihned, jakmile dojdou hodnotné příspěvky. Než napíšete druhou svoji báseň, přečtěte si od V. Závady »Panichidu«, vyšlo u Srdce. Konečně, za poslední, Vaši báseň bych byl přijal (neodmítám jí proto, že je bez

interpunkce a dle zásad Halasovy Fronty s malými písmeny), ale až otiskneme něco »nového«, bude to musít být také něco hodnotného. Jistě pošlete příště opět. — **K. M. T.:** »Jaro« předčasné a slaboučké. »Osudy basisty...«. Proč nenapíšete něco uceleného. Taková kratičká věc musí být časově omezena a ty ostatní veselé scény se tam dají vkládati. Začínáte s tanečními, jakoby se v nich vše odehrávalo, a hned v druhém odstavci »začínáte« zase s detailním líčením, jak jde hrát na vesnici k muzice. Přepracujte toto. — **A. K.:** Co jste tím vším chtěl říci. Veselé to není, aby to mohlo být bez vůdčí myšlenky, a jinak? Musíte tomu dát rámeček a linii. To jest jen povídání, ale ne povídka. To vše každý student právě tak všedně prožil již nesčetněkrát. — **S. R.:** Proč tak dlouhé? Něco kratšího a co by si každý vskutku rád přečetl. Býval jste výš. Délkou nestoupá vnitřní hodnota. Čekám na další. — **J. Stan.:** Předně se nezlobte, ale ten vtip jsme již četli. Druhý článek neuveřejníme, protože ta hospoda nám neimponuje. Ale řekneme Vám, že dobře píšete i kreslíte a máte dobrý vtip, pročež doufáme, že nám pošlete víc. — **F. T. O.:** Konec málo povídá. Styl Vás je dobrý. Pište dál. — **Kříč:** Pop Ivan málo povídá. — **A. O.:** Stále slabé.

Redakční uzávěrka jest 17. každého měsíce.

Jitro a Ústředí katolického studentstva se přestěhovalo z Panské ul. č. 1 do Prahy II., Spálená 15,
kamž adresujte všechnu korespondenci.

Objednáváte-li Jitro, adresujte korespondenci na administraci. Reklamace (žádáte-li vyšlé číslo Jitra, které Vás nedošlo) se nefrankují.

Vložte lístek do otevřené obálky bez známky, adresované administraci. Jiné sdělení tam nesmí býti.

Příspěvky do Jitra posílejte jen na redakci. — Adresa: Praha II., Spálená ulice číslo 15.

Kolegové čtenáři, Vám patří celé Jitro. Vy jste jeho majiteli, proto se o něj jako o svůj majetek starajte. Pište, co se Vám líbí a co ne. Jak můžeme odměňovat básně a články, když nevíme, jak se líbily čtenářstvu. Nám se líbily a proto jsme je tam dali. Ale hlas čtenářstva nám schází.

Redakce.

Staré ročníky „Jitra“ se prodají à Kč 3

Staré ročníky „Života“ se prodají à Kč 5.—

Skrývačky zpětné.

St. Antonický.

1
Dorost Orla se tuží k mužnému
vystoupení.

2
Spolek hájí zájmy svých členů.

3
Úplatného daru nepřijímej.

4
Staré panny mazlíček líhá v okně.

5
Větviček lehounce pohrává jí kadeři.

Rodovka.

Jan Malášek.

V rodě mužském: Je jen krátká doba.

v rodě ženském: Bolestná choroba.

v rodě středním: Má každá nádoba.

Šaráda.

Stanislav Antonický.

Když prvá s druhou nachladí se na výletu,
tu zcela jistě druhá s první ihned je tu,
a neradím pak prvé s druhou jíti v třetí,
zvlášt' ne teď, sic chřipka zlá jak větrem přileťi.
(A co celek? Vezmi mapu, chceš-li věděti.)

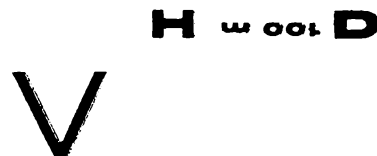
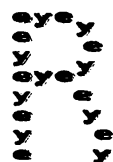
Číselka.

Fr. Jančík Rozstanský.

Sedlák jde 1 2 3 4 5 4, věde 2 1 2 3 4 5 4.

Rebus.

Aleša Sáva.

Souzvuka.

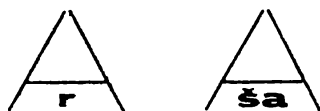
Irči — E. Z.

V létě večer když jsme u Vás
sedávali na zahrádce,
poslouchali jsme zpěv ptáků,
který noci zněl tak sladce,
Vzpomínáte oné chvíle
kdy _____ dojal mile
zpěvem svým
líbezným?

Bratr Váš mi řekl právě,
vesele a usmívavě,
že Ādámek, druh všech nás,
radostný již _____
Ā já nyní z dlouhé chvíle
dělám z toho nahodile
taj pro Vás,
jen pro Vás!

Rebus.

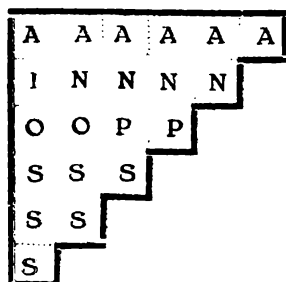
Al. J., Veselí n. Mor.

šicí (Brno) potřeba 50 SK

Roháček.

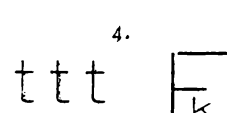
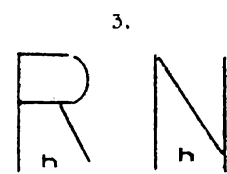
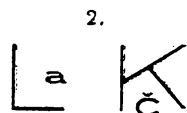
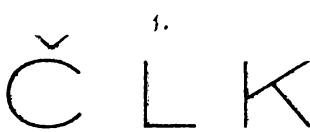
Al. Jaroš, V. n. M.

- již. ovoce
- lat. spisovatel
- posvátné zvíře
- část obličeje
- řím. peníz
- souhláska

Rebusy.

Malášek Jan.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 7.

OBSAH

Msgr. Dr. J. Hanuš: Ite ad Joseph! — Ludvík Maria Burel, VI. rg.: Na Golgothu. — V. Pavlík: Večer. — V. Kameník: Noc. — Dr. Karel Vrátný: Z výletu do Norska. — M.: Z jara, až pokvetou pivoňky rudé. — Josef Svoboda: Ládkovo překvapení. — Fr. Kratizenský: Až někdy zas . . . — Qui: Tajemný dům. — P. Method Klement O. S. B. z Emaus: P. Desiderius Lenz mrtev. — Stanislav R. Hanáček: Žába studentská. — Otakar Karel Skalický: Vanitas vanitatum. — Literatura. — Divadlo a film. — Filatelie. — Technika. — Šachy. — Organizační. — Sociální hlídka. — Zahraniční. — Sport.

V PRAZE V BŘEZNU 1928

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Spálená 15. — Telefon 357-83. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.271. —
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Sommaire:

Msgr. Dr. J. Hanuš: *Ite ad Joseph!*
L. M. Burek: *Golgotha.*
V. Pavlík: *Le soir.*
V. Kameník: *La nuit.*
Dr. K. Vrátný: *Excursion à Norvège.*
M.: *Le printemps.*
J. Svoboda: *La surprise de Lád'a.*
F. Kratizenský: *Quand une fois...*
Qui: *La maison mystérieuse.*
M. Klement: *P. Desiderius Lenz.*
Skalický: *Vanitas vanitatum.*
Les nouvelles.

Z redakčního stolu a koše.

Ze stolu. — SSS. v Chrudimi: Pište nám častěji. — J. Z. J. Vám otisknu jen to nejlepší. S poslední zásilkou básní nejsem vůbec spokojen. Začíná to dmnět. I povídka jest jen povídkou a ničím víc. Nesmíme být kalendářem. Změňte zase námět a trochu erupce by neškodilo. Slíbenou z Dalmacie pošlete. Z této zásilky nevim, otisknu-li něco. — A. Řezucha. Otiskneme, ale později. — Miriam. „Když slepec hrál“ otiskneme. Druhé ne. — S. R. H. Otiskneme „Žabu studentskou“. Básně a zvláště vleklé balady nejsou vhodné, když ještě něco dokonalé. Pište poesii jako dřív. — F. Ondr. Otisknu, ale ještě to není to pravé. — Halí. „Pohádka o Zimě“ pozdě. „Kantor“ slabé, „Z noci“ někdy, to je dobré. Pošledně to bylo lepší. Buďte zdrav a vesel. — M. Děkuji za přímý dopis. Všechny pěkné. Pošlete zas. — M. R-ová. „České zvony“ je docela pěkná básnička. Otiskneme. Pošlete nám opět něco. Myšlenka „Temného dne“ vás přemohla, takže jste ji plně nevyjádřila. V. Couf. Z básniček otiskneme náladu. Věci ostatní ne. Filmová pojednání mnoho by nezajímala. — F. Hradil. Změna byla vítána. Obrázky nemáte? — V. Spal. Souhlasíme. „Noc“ otiskneme. — F. Něm. Jedna vaše báseň je již vy-sazena. O této až příště. Miriam. Na dopis odpověděl. „Studentské balady“ by muselo být formálně lepší. „Touha“ je dobrá. — Šimek. Velice pěkné. Po druhé však každou ještě více ztužte. — V. V-lý. Docela dobré, někdy otiskneme. — Svoboda J. „Ládovo překvapení“ je docela dobré. A. S. Básničky posoudím až příště.

Z koše. — Nepřijato. Není špatné, ale verše i rýmy nemožné. Napište to znovu, lépe a vtipněji a bude to vítaným. — Václavovič. Je to milé, že tak mlád a píšete již, ale musíte psát po jedné straně, abychom to mohli tisknout. — E. M. Příteli, dnes je to slabší. „Škola a prázdniny“

někdy později. Š. B. Prosím Vás, pošlete líčení toho co zijete, bude to pěkné, ale uznáte, že je těžko v zimě vykouzlit líčení jara. — Str. Máte techniku, ale obsahově zvyšte. — K-ová. „Klaru. Máte smysl a obraty pro pěkné ražení myšlenek, ale jeden špatný verš zabije dva pěkné. — A. L. Nelze uveřejniti. Děs Vašich básní přechází mnohdy v komiku, stále hartusíte slovy „příšerný, děsný, štkání“, ale smysl básně snadno pod vlivem toho unikne, nehledě k formální nedokonalosti. S divadlem, jak píšete, to rádi uděláme, ale zajímáte-li se o to, napište něco. A potom žádný redaktor na světě není „slovutný“. K. V. T. Kolego, je to jen pěkná kompozice. Zde máš příležitost o jaře se rozepsat bez obav, že to bude hraničit s libůstkami profesora. A proto se nesmí Tvá prósa tísnit a slohem připomínat školu, ale úplně se odpoutat. Š. P. Není to ještě tak vnitřně spjato. — K. S. Dostali jsme lepší. Když něco chcete, aby bylo otištěno, hned to napište. Pište dál v tom oboru. — J. S. Děkujeme, ale příliš osobní. Něco jiného. — S. Č.: Sportovní úvodní článek již máme. Pište drobnosti. Prosa je nevtipná. „Jitro“ i s poštovním. — V. V.: Rýmy jsou slabší a obsah? Pište ještě. — Lib. Mast.: Toto je prozatím slabé. A ten konec? Ale pane kolego! — L. Krat.: „Nemůřela, ale spí“ O myšlence by se dalo disputovat, ale forma slabá. Velice. — Maří: Pseudonym nestačí. Báseň slabá. jr.

Redakční sdělení. Předně se omlouvám za poslední, šesté číslo, které mělo jaksi pokřivenou páteř, což bylo zaviněno přerůznými okolnostmi. Stala se některá přehlédnutí, která si čtenáři laskavě opraví. Tak na str. 134. místo „Studentská láska“ má být titul básničky „Studentská ukolébavka“. Potom nám v tiskárně přehodili text na druhé a třetí straně obálky, což nutno prominouti. — Dožili jsme se však již toho, čeho jsme u nás již dávno a dávno nebyli svědky. Jsme zaplavováni korespondencí. O „Jitro“ se vpravdě začíná jevit zájem. A velikou radost máme z toho, že čtenáři nejen chválí, ale také hubují. A to je to, co se nám na studentech (a nutno podotknout, že i studentkách) velice líbí. Mají zájem a dovedou se za své myšlenky a názory postavit. Vy, kdož jste přispivateli „Jitra“, nic se nermuťte, když máte básničku „v koši“. Napište opět něco a zůstane to třeba „na stole“. Vždyť přece jest nutno se zdokonalovati. A v jedné věci buďte více sebekritičtí. My ještě necháváme věnování příspěvků, zvláště básniček, ale radíme vám, abyste to dělali jen u věcí, které jsou vskutku dokonalé. Nám je to trochu nemilé, když zrovna to musíme házet do koše. Ještě jednou vás žádáme, posuzujte otištěné příspěvky, pište a udržujte neustále kontakt s vedoucími. Pište o vašem městě, co děláte, jaké jsou poměry na škole, pište o všem, co vás zajímá. Všem přispivatelům i čtenářům přeji krásné jaro.

Redaktor.

Redakční uzávěrka 17. března. — Šeřte a proto si přečtete sdělení na 3. str. obálky 6. čísla. (Jak posílati reklamace na nedošlá čísla Jitra.) — Každý dopis, zvláště s příspěvky zvažte a dle toho frankujte, abychom nemuseli potom platit pokutu.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V BŘEZNU 1928

ČÍSLO 7.

Ite ad Joseph!

Jděte k Josefovi!

Čarovným proutkem budi Pán světa matku přírodu ze zimního spánku. Novým mládím raší šedé křoviny, sady, háje. Životní miza probíhá neodolatelnou silou od kořenů až do nejmenších větviček, prodírá se chladným kruhým řem smrti, korou, aby svěží výhonky a pupence podala k prvnímu políbení teplým paprskům slunečním. I širé lány sivé země povstávají k novému životu, odivají se zeleným rouchem, barvou naděje.

Měsíc březen, doba krásného mládí v přírodě zasvěcen šťastnému mládí v lidstvu!

Do tohoto měsíce, jara přírody, vložila církev svatá svátek sv. Josefa, Pěstouna Páně, jenž vykonav zde na zemi nejvznešenější úkol jako něžný, otcovský opatrovník Božského Dítka, stává se ochráncem, svatým patronem křesťanské mládeže.

Sv. Josef zasloužil si pro vysokou důstojnost, již se žádnému člověku nedostalo, pro své veliké ctnosti a přednosti zvláštní mimořádné

úcty v celém světě křesťanském. Jako strážce svaté Rodiny Nazaretské, ochránce církve sv., byl uctíván v dávnověkosti křesťanské, největší mistři, malíři, sochaři, básníci zasvětili své dary ducha tklivým výjevům ze života Svaté Rodiny, největší synové církve sv., zakladatelé řeholí vyvolili si za přimluvece u Boha sv. Josefa, Gerson pařížský, Bossuet, Faber, sv. Terezie byli zvláštními jeho ctiteli. Papežové:

Pius IX. prohlásil jej za sv. patrona celé církve, Lev XIII. ustanovil zvláštní svátek, ochrany sv. Josefa, Benedikt XV. za patrona dělníků a vychovatelů mládeže, za ochránce lidí v hodinu smrti.

Se svátkem sv. Josefa jest úzce spojena vzpomínka na Josefa Egyptského, jehož život tak krásně připomíná církev v hodinkách k úctě sv. Josefa. Jak hluboko do duše každého jinocha proniknouti má obraz heroických ctností biblického Josefa!

Pro svou dobrotu a lásku k Bohu vyrván z náručí milujícího otce prodán od bratři, vyvržen jest do cizí země, do otroctví. A tam nemaje nikoho kromě Boha, zbaven cti, má býti připraven o poslední šlechtictví ducha, čistotu. Mladý jinoch, bojící se Boha, odolá těžkému svodu, zachrání si čistotu a nevinnost a silou čistoty zvítězí úplně, až byl povolán vůli Boží k velkým věcem, býti zachráncem bratří i svého národa. Ite ad Joseph, volá král egyptský k lidu hladovicimu!

Jděte k Josefovi! volá církev sv. k mládeži naší. Jdi, drahá mládeži, do školy Josefovy, do školy ctností, jimiž Egyptský Josef zářil.

Co svodů ke hříchu, co zlých příležitostí láká naši křesťanskou mládež studující, jež ohrožena jest ztrátou nejuzážnějšího statku duševního, čistoty mravní a nevinnosti! Jak veliké mravní síly jest třeba křesťanskému studentu, aby unikl špatné společnosti lehkomyšlných druhů, odhodil oplzlou knihu, opovrhoval návštěvou neslušných divadelních her, vyhnul se nízké zábavě, když jest sám sobě zůstaven! Ale přece jen čistý jest silný! Jedině čistota mravní jest vzpruhou k plodné práci, podmínkou zdaru ve studiích a pravým štěstím a vnitřním blahem!

Jdi, mládeži drahá, do školy Josefovy, utíkej se ráda pod ochranu sv. Josefa, abys, jako on, hrála se na nejsvětějším Srdci svátostného Spasitele při častém sv. přijímání a následovala jej v němé lásce k Božskému Dítku.

Národ náš bude jen tenkrát silný a mocný, má-li dorost mravně silný a čistý. Jen v mládeži plné nadšení pro ctnost a mravnost jest naděje veliké [budoucnosti].

V dnešním úpadku mravnosti u mládeže naší jste Vy, milovaní studenti katoličtí, mladou elitou a jedinou nadějí českého národa; buďte hrdi na to, jdete-li ve stopách mravních ctností velikého Ochránce mládeže sv. Josefa! Vlast bude [vám za to žehnati!

D. Jos. Slav. S.

metropolitní kanovník.

Ludvík Maria Burel, VI. rg.:

Na Golgothu

Ekrasitová bomba vybuchla uprostřed slizkého těla neřestného, lenivého, zhýčkaného života. Jako hraniční kámen postavil se ve stezku života ohmurný, příšerně ponurý den popeleční.

„Pomni, člověče, že prach a popel jsi a v prach se obrátíš!“ Kamenných rysů postavy přistupují ke stupňům oltáře, by přijaly na svá čela znamení kajcnosti — šedý popelu — znamení Smrti a tajemného příští.

A v ten den hrůzy a smutku, český studente katolický, jdi do sebe, proidi svou duši, rozevři záhyby skrývající kaň a špinu a přiklekni ku dřevu zpovědnice, by ses vyznal Všemohoucímu, bys slzou lítosti zbělil duši svou a, ano, bys pak znovu kráčet rokem v hříchu, v neřesti, bys znovu zanechával a odkládal polepšení na dny příští. Není to rouhání? Víím, že mluvím pravdu, víím, že tomu jest skutečně tak, že v setmělém, pašijemi nadechlém chrá-

mě zachví se duše tíhou svědomí a zvrací hnusnou sraženinu hříchů v plameny oběti zápalné, žhavého v tom okamžiku srdce svého, ale svět působí příliš neodolatelně, láká, vábí a svádí, ach, tak vábně hyne, že nemožno odolat, že vyhneš se, studente český, katolický, pohledu na černý kříž ve chvílích, kdy slunce oslepuje, kdy příroda hýří a život hyne.

Zapomínáš, že na Golgathě, za řevu propastných hlubin země a lkání zástupů, za asistence ztemnělých hvězd i slunce, nedlouho po dni tomto zahynul Bůh — Bůh, jenž se obětoval za spásu tvou a jehož hrůzná muka budou ti zníti příšerným echem dobou postní a pronikati morkem i kostmi až k hlubinám duše.

A Jeho — Krista — máme znovu zradit? Až zahlaholí zvony Vzkříšení a spadne černé roucho, kryjící kříž, zdaž se ti otevírá znovu brána k hříšnému životu?

Ne, dojmy minulých dní musejí býti příliš silné, než aby zapadly v šed' zapomnutí a dovolily ti vrhnouti se v nový vír, končící příštím Popelcem.

Pomni, že praví prorok: „En mach auv, kemach auvi.“ „Není bolest, jako bolest má“, ano, není bolesti větší, než jakou trpěla a pod níž se svíjela Matka Maria, a ta bolest, ta žhavá, šílená bolest ať pronikne v srdce naše a zkalí naši vůli v ocel modravou, jež odolá a nezajde.

V. Pavlík:

Večer.

*Ve viru polí
proud mezi zavzlykal -
milá mě odchází —
v hlubinu tmy,
závěje klekání.*

*V dlaních mi zůstala
plačící lyra,
na prsou kytička studených hvězd — —*

*Směju se nebi — směju se zemi,
zmučený trnovou korunou
s lilijemi . . .*

V. Kameník:

NOC

Věnováno Vlastičce K.

Šel domů na svátky. Bylo již navečer a měkká tma rozprostírala jemné, zamžené závoje par nad mlčenlivými horami. Před jeho zrakem prostíral se jeho rodný kraj. Čirý, vůní klasů, prosáklý vzduch tetelil se v jemných vibracích nad usínající zemí. Ve vzdáleném lese ještě vykřikl ze sna vzbuzený pták, ale i ten ztichl a jen les v hlubokých kadencích hučel svou ponurou a zasněnou píseň. Na ztemnělé obloze zazpívala luzná večernice první arii tajemné noci. Květnaté

louky a zlatá pole jako u vytržení naslouchaly velebné skladbě. A tato neslyšná píseň vzbouzela ze sna všechna tajemství vesmíru a světa. Hvězda vcházela za hvězdou a jakoby rozhozeny mohutnou rukou zářily na nebeské pláni. A on stál a díval se na zářak přírody. Dnes nezavřela příroda před ním svá tajemství, ale v nádherném, čarovném lesku mu je ukázala. Vždyť měl přírodu tak rád a vždy se kořil jejím přeměnám. Od prvního jara, kdy první skřivánek zavrzal

svou píseň a na mokřích lukách zazvonily první zvonky sněženek, až když se příroda obetkala bělostkvoucím sněhovým rubášem, chodil uprostřed ní a kořil se jejímu stvořitelskému veledílu. A příroda odměňovala se za tu jeho lásku a ukazovala mu nyní taj za tajem. Z rozvlněné, opojené jeteliny vzlétly zlatušské svatojanské mušky a jak záblesky štěstí bleskotaly vzduchem a zase usedaly do zrosené trávy. Nad jeho hlavou zašvelil křídly netopýr a v zápětí zmizel jako ranní pára v tmavé dáli...

Najednou nad lesy zahořelo. Rudý obláček vyhoupl se nad obzor a za ním perlily se další. To měsíc oznamoval svůj královský příchod purpurovým komonstvem. — A nedal dlouho na sebe čekati, nýbrž povolna v majestátním výstupu ukazoval svou boubelatou, usměvavou tvář. Zlaté hvězdičky zdravily s jáсотem svého pána a v krásném čardáši tančily kolem něho. Měsíc v radosti usmíval se na celý svět a za

odměnu svítil milencům k polibkům. Vesmír zjasnil a zahrál mocnou světelnou hymnu.

Ta ho probudila. Ve vzdáleném městečku odbíjela desátá. Vykročil vpřed a hvězdy na obloze hrály mu na loutnu jásavý pochod. A v tmavém údolí stříbrné, šploumavé vlnky brnkaly zvonivé toniny. —

Přicházel k domovu. Na prahu objala a políbila jej matka a tec podal mu mozolnou ruku. Usedli všichni u prostého stolu a on jim vyprávěl o světě a o dnešní krásné noci...

Posléze ulehl na lůžko a měsíc okny se mu díval do tváře a usmíval se na něho. A krásný sen snesl se na jeho víčka a unesl ho pryč, daleko pryč do krásných krajin, kde slunce svítí a ptáci líbají se s nebesy

A kouzelná noc šla dál a pod obzorem rodil se den...

La nuit. Une description.

Dr. Karel Vrátný:

Z výletu do Norska

Je to již hezkých pár let, co jsem si vyjel na sever. Již v Praze jsem si tenkrát objednal (z Hamburku) lístek na turistický parník, který měl 25. července vyjeti z norského Trondhjemu (Tronjem) a zavéztí nás až na Severní mys. Jindy a jinde jsem něco vypravoval o tehdejší své jízdě do Kodaně, pak dále do jižního Švédska ke slavným slapům Götaelfu v Trollhättě a odtamtud do Kristianie, jak tenkrát ještě slulo hlavní město norské, dnešní Oslo. Potom zase jinde a jindy jsem něco napsal o své jízdě vlakem z Kristianie na sever do hor až na stanici Ottu, a z Otty dva dni povozem širokým údolím Gudbrandsdalským a úzkým Romsdalským k fjordu Molde. Z Molde jel jsem kousek cesty (38 km) vozíkem a z Battenfjordsörenu dále parníkem do Trondhjemu. A teď ve vzpomínkách se tam vracím a vidím se, jak sotva jsem se ubytoval v hotelu Skandinavii, vycházím si město trochu prohlédnout. A nejdříve ovšem hledám dům, nejvelebnější a nejkrásnější stavbu celého Severu, z šedomodrého měkkého kamene, který dovoľoval kameníkům 13. a 14. století, aby vytvářeli nejrozmanitější hlavice a hlavičky sloupů, rozličné ozdoby v portálech a dveřích, na oknech a žebroví — zkrátka, aby pomohli stavitelům vytvořiti

něco jedinečného, mohutného, rozložitého a zároveň měkce půvabného. Ale nebudu vás nuditi popisováním chrámu, který měl býti a byl ve svém anglickonormanském gotickém slohu důstojným památkem sv. krále Olafa II., padlého v bitvě proti pohanské straně v zemi u Stiklastadů v kraji trondhjemsském 1030. Ostatně **Trondhjem** (staré Thrándheimr) je či bývalo vlastně jméno krajiny kolem fjordu trondhjemského, který je jezerovitý výběžek oceánu Atlantského, zabíhající daleko široko do země. Město samo, založené tuším 997 (rok smrti sv. Vojtěcha) a ze začátku jistě jen malé, slulo až do 16. století Nidarós, ústí Nidu, neveliké řeky, která se v těch místech po veliké oklice vlévá do moře. A dům stojí blízko u řeky, na jejím levém břehu. Tam blízko stával také asi královský dvůr, a v řece před ním kotvily lodě, mezi nimiž často bývaly lodě z Islandu, přivážející zemanské synky, chtivé dobrodružství, sedláky a básníky a vojáky a často námořní loupežníky v jedné osobě. Islandské sagy mnoho vypravují o zkušenostech těchto odhodlaných, nadaných a obyčejně velmi tvrdohlavých mladých Islandanů, kteří se vracívali domů s krásnými dary norských a dánských a anglických králů za verše,

Norský fjord.

jimiž tyto panovníky oslavovali, nebo za udatné skutky, jimiž jim pomáhávali v rozličných válečných podnikáních.

Kromě svého starého domu, po mnoha požárech nyní opět s velkou pílí obnoveného, má Trondhem ze starých dob jen arcibiskupský dvůr blízko domu, nyní sídlo nějakého vojenského úřadu, a jeden starý chrám Panny Marie. Katolíci mají malý úhledný kostel na předměstí Ihlen, kde je také katolická nemocnice se sestrami sv. Josefa. Ale katolíků je v Trondhemu málo, neboť celá země je od polovice 16. stol. luteránská a dnešní katolíci jsou buď přistěhovalci a jejich potomci, nebo nehojní novější obrátcenci. Město samo je rozloženo v rovině u řeky a u fjordu a má velmi široké ulice s domy většinou dřevěnými, rozličně natřenými, obyčejně o jednom poschodí.

Za návštěvu stojí městské museum se sbírkami živočišstva severského a starožitností. Viděl jsem tam množství mořského ptactva, rozumí se, že vycpaného, rozmanité škeble a korály, veliké ryby, a v lihu, ve skříní nebo truhle zasklené a položené na zem obrovského hlavonožce

pletové barvy, sepii s vakovitým tělem a dlouhatánskými chapadly, dlouhými jistě dva metry a opatřenými knoflíkovitými přisavadly. Byli tam také tuleni, mroži, los, veliký medvěd z Nörrike, rys, horská liška atd. Mezi starožitnostmi mne zajímaly zvláště věci církevní z katolických dob: kalichy s krásnými ozdobami smaltovými, dřevěná berla biskupská, obrazy na křídlových oltářích (sv. Barbora, sv. Klára a uprostřed P. Marie) a zvláště překrásný oltář se zvěstováním P. Marie. Mezi světskými věcmi jsem si všiml zvláště seker na dlouhých, prohnutých topůrkách. Staří Norové a Islandané často takovými sekerami rozštěpovali hlavy svých krajanů i jinozemců.

Ráno před tím jsem si vyjel na dvoukolovém vozíku (kariolu) s jedním koněm, kterého řídil hoch asi dvanáctiletý, k nevysokým, ale širokým a hlučným vodopádům řeky Nidu, asi 8 km na jih. U vodopádů jest hezká, pahorkovitá krajina, a když jsem slezl s vozíku a šel pěšky dále k vodopádům, šel jsem po kraji vysokého jedlového lesa. Jeden vodopád je vysoký 23 m a kolmý, druhý 32 m a šikmý. Byl

jsem tam sám, a v této osamělosti je jistý velký půvab cestování v cizině, zvláště v širé, klidné krajině. A Norsko je země širých, tichých krajů, mlčelivých údolí a hor. Člověk je úplně osvobozen od svého domova, dýchá jaksi volněji a s větším uvědomením cítí svou odpovědnost vůči Bohu jedinému, který jediný je mu stálým průvodcem a vždy a všude přítomným svědkem.

Truchlivou zajímavostí trondhjemského okolí je nemocnice pro malomocné, vzdálená od města asi půl hodiny cesty pěšky. Malomocenství bývalo v Evropě, zvláště ve 12.—14. stol., velmi časté a pro malomocné bývaly stavěny zvláštní nemocnice. S tím souvisí norský název této nemoci, „spedalskhed“, nemoc „špitální“. Ale časem malomocenství z Evropy vymizelo a uchovalo se jen tu a tam v severních krajích, zvláště v Norsku a na Islandě. V Norsku shromáždili všechny nemocné do dvou ústavů, v Molde a u Trondhjemu, ale v čas mého výletu do Norska zbývala již jen nemocnice trondhejská, a dnes, možná, i ta je prázdná. Ale nevím. Byl jsem zvědav spatřiti nemoc, jejíž jméno se tak často slyší v evangeliu, a proto jsem poprosil správce katolického kostela v Trondhjemu, dp. Riesterera, aby mne tam dovedl. Šli jsme tam odpoledne druhý den mého pobytu v Trondhjemu. Nemoc-

nice stojí o samotě a není příliš veliká. Na chodbách viděli jsme lidi lehčeji nemocné, ve světnicích pak jsme se podívali na některé případy těžké. Ale viděl jsem, že některým nemocným byla cizí návštěva trapná, pročež jsem krotil oči, abych jim nebyl obtížný. Tím arci zase se stalo, že jsem si nesl z návštěvy dosti nedokonalý pojem té nemoci. Viděl jsem jen, že kteří byli lehčeji onemocnělí, měli zduřené klouby na prstech u rukou, ale mohli se přece zabývati rozličnou lehčí prací. Případy na postelích byly ovšem tu a tam velmi zlé. Jednomu na př. vyhnulo svalstvo a patrně i lícní kost pod okem, takže mu oko vyteklo. Jiný měl prohnílý krk, a když mluvil, přidržoval si na krku prst, aby příliš nesípál a mohl hovořiti. Mluvil o své nemoci s odevzdaností, ale přece hlas i tvář prozrazovaly, že cítí její tíži. Všiml jsem si, že nad hlavami postelí byly tabulky s případnými místy z evangelií a vůbec snad z Písma sv.

Tolik tedy z mých trondhjemských vzpomínek. Bude-li to čtenáře „Jitra“ zajímati, snad napíše ještě několik črt z mé další jízdy na Sever.

L'excursion en Norvège. M. le docteur Vrátný nous raconte ses impressions de son voyage.

M.:

Z jara, až pokvetou pivoňky rudé...

(Martilčce.)

*Z jara, až pokvetou pivoňky rudé,
trpící mládí mé umírat bude
Na slunci v zahradě lehce se dýše,
mládí mé umírá sladce a tiše
Navštívíš, potěšíš nemocnou duši,
jak se to na pravou milenku sluší
Očima obejměš soucitně, jemně,
radostné jaro si přisedne ke mně.
Hlasem mně zazvoníš, pohladíš vlásy,
slovičko promluvíš, slovičko lásky
Smrt budeš odhánět od žhavé hlavy,
láskou a starostí srdce se znáví
Smutkem a soucitem srdce Ti pláče,
padají slzičky do květináče
Ručka Tvá bělostná laskavě hladí,
mládí zas nejlépe rozumí mládí.
Milá, až odkvetou pivoňky rudé,
zemru a láska Tvá plakatí bude*

Láďovo překvapení

Tohle se Láďovi ještě nestalo, aby již o půl sedmé stál před zahrádkou a s takovým klidem, ba s radostí očekával osudy nastávajícího dne. To přece není ten Láďa, který vybihává za zlověstného supění lokomotivy. To není přece ten nepořádný Láďa, jehož rozvázaná tkanička nebo límec v ruce svědčí, že jeho běh je pokračováním šíleného spěchu, který začal sotva vstal s postele.

Bylo to včera ráno, kdy zase celý udýchán klesl na lavici ve vlaku a řekl si: „Dneska naposled!“ A tak život Láďův vyjel dnešního dne ze starých kolejí a měl se ubírat cestou klidnější. Proto dneska už půl hodiny před odjezdem vlaku zablýsky se Láďovi vyleštěné boty a Láďa stanul v plné parádě před zahrádkou.

Tak teda matika, latina, čenina, děják, zempl a Láďa vykročil k nádraží.

Ale tolik času! To bych mohl jít naproti Frantovi (Franta trpí podobně jako Láďa nedostatkem času). To bude koukat, myslí si Láďa, a mrkne na své vyleštěné boty a na ostré puky; a z dějaku ho dneska taky rozhodně posadím. Zahnul na rozmoklou polní cestu. Od nádraží zaznívalo pronikavé hvízdání, nárazy vozů přerušované bafáním lokomotivy. Zarachotila vrata, zapráskaly biče. Vtom rozezvučel se zvon, jehož zvuky velebně se nesly nad vlhkými lučinami a mísily se se zpěvem skřivánčím. Hned nato zahučela v divém kontrastu cukrovárenská siréna.

Ty zvuky nebyly Láďovi nevšední. Zdálo se mu, že splývají v mohutný hymnus, hymnus práce. A Láďova mysl plnila se ideály. Konec mému nepořádnému životu, umiňoval si. Vždyť jak je to krásné, když má člověk mysl tak klidnou. Pak vzpomněl si se soucitem na Frantu. Ten bude dál dobíhat na vlak, dál se bude dít v přestávkách, chudák.

Myšlenkou na Frantu byl Láďa vytržen ze snění a uvědomil si účel své cesty.

Už by mohl jít, pomyslel si. To už dál nepůjdu. Obrátil se a zvolna se vracel k

nádraží. A zase myslil na ten „lepší život“ a na nešťastného Frantu. Byl šťasten...

Vtom uslyšel známý zvuk. Známý, nepříjemný, v této chvíli hrozný. Tak hrozný, že Láďa strnul. Ano, ten Láďa,

Norský námořník s dýmku.
(K článku dr. K. Vrátného.)

který tolikrát skákal tak chladnokrevně do rozjíždějícího se vlaku, strnul.

Vždyť přisupěl tak náhle, tak neočekávaně, vyrval ho z takových nadějí do hrozných skutečností. Všechny touhy rázem zmizely a jen jedna naplnila jeho mysl: dostihnout vlaku. Byla tak silná, že Láďa nedbaje bláta, které kolem něho stříkalo, letěl jako blesk.

Lokomotiva se supěním vyhazuje hnědý hustý dým, jímž halí chvílemi vozy. Nádraží se rychle vyprazdňuje, konduktéři pobízejí. A již bouchají dveře, konduktéři zvedají ruce, čekatel salutuje.

Vtom okamžiku stanul Láďa před vlakem.

Ale je to ten Láďa, který v takové slavnostní náladě stanul před zahrádkou, který s takovými ideály kráčet po polní cestě? Kde jsou ty jeho vyleštěné boty, jeho ostré puky? Ba ani čepice nemá.

Zamířil ke „školáku“. Zahvízdnutí, zatrioubení a nešťastný Láďa ujíždí vstříc neznámému osudu.

Ve voze stal se ovšem terčem vtipů svých kamarádů. Ale na to byl Láďa zvyklý.

Sotva jeho uštvaná mysl, naplněná vztekem a zármutkem, počala konati službu, vzpomněl si na Frantu.

Ten nešťastný Franta mně stál za to, ale s tím je to horší než se mnou. (Nebyl to soucit, byla to jakási radost.)

„Jak to nešťastný Franta?“ ozve se kdosi z okna.

Láďa se podívá na protestujícího a jeho uštvaná mysl mu vypovídá službu; aspoň Láďa si to myslí, neboť v duchy věřit nechce a přece, neklame-li ho zrak, je to on, totiž Franta. Ten Franta, o němž myslil, že utíká teď na vlak, ta příčina jeho neštěstí, ten nešťastník, na něhož myslil s takovou soustrastí. Mysl Láďova byla naplněna směsicí nepříjemných pocitů: ohromení, zklamání, teď přistoupil údiv a nyní dokonce lítost, vztek, závist.

Tyto poslední tři pocity vznikly pohledem na Frantovy vyleštěné boty, ostré puky a novou vázanku. (Franta míval vázanku zřídka.)

Jak je to možné, aby ten nepořádný Franta, s nímž tak svorně dobíhal na vlak, psával úlohy před vyučováním, ho tak pokořil?

Franta přisedá k udivenému Láďovi. „Dobíhals?“ Řekl to s účastí a soucitem. To Láďu přímo bodlo.

Mrzutě zabručel.

„Víš, to včerejší dobíhání mě dopálilo. Tak jsem si řekl, nač takový život. Nadřel jsem si dějepis a na matickou, koupil si vázanku a vůbec hodil se do pořádku a o půl sedmé byl jsem už na nádraží.“ A vítězně se podíval na Láďu. Ten však necítil ten pohled, neboť dostal novou ránu.

„Matická úloha“, zalkal a zamženým zrakem spočinul na Frantovi.

„No samozřejmě, první hodinu.“

Následovalo dlouhé mlčení.

No, je to pořád ten nepořádný Láďa, pomyslel si Franta, netuše, co se dalo před chvílí v duši Láďově.

La surprise de Láďa. Une instruction de la vie des étudiants. Ayez soin de vous même et après des autres.

Fr. Kratzenský:

Až někdy zas . . .

Věnováno L. Hoškové.

*Ach, vzpomínáte, lesy moje drahé,
na svého druha, který touží zas
již prožívat ty staré chvíle blahé?*

*Teď zima je — já vidím vaše hlavy,
jak bílým květem stáří věnčené
a šíje vaše — mráz když šlehá dravý —
pod tíhou šedin těžce shrbené.*

*Zřím staré smrky, přes cestu se sklání,
a v dálku hledí táhlým průsekem —
a bílým tichem teskně slyšet lkání
nad jejich druha tvrdým nevděkem:
»Což zapomněl, ach, proč jen nepřichází?«*

*Ó, nezapomněl jsem já na vás, drazí,
jen sečkejte, až zase roztaje
to třpytné stříbro starých vašich hlav —
až po mýtinách bude jaro hravé,
zas stírat devětsilů háv —
pak přijdu, nebudu však již tak sám,
neb přivedu vám krásné rtíky smavé,
a v lehkém vánku haluz bude nám,
ach, n á m již kynout na pozdrav.*

MALÍŘ V. PAVLÍK: STUDIE K OBRAZU SV. JOSEFA.

Qui!

Tajemný dům

Ilustroval Jan Fischer.

I. kapitola.

Nezáživný dopis, ale nutný.

Vorschilly, 2. října.

Drahý Karle!

Cesta by ušla a líčit Ti ji nebylo by tak zajímavé, jako to, co následovalo. Pokládali jste mě vždy za kluka, který si ví v každé situaci rady, ale věř, když jsem vystoupil z vlaku, bylo mi neveselo. Předně ten strašný koš, který jsem za sebou vlekl jako galejník okovy a co horšího, ten ranec peřin. Dovedeš si mě jistě

mezi těma dvěma břemeny strastí tohoto světa představit. Vpravdě jsem se vykuliil z nádraží, kde jsem byl zasypán nabídkami:

„Mladý pane, já to donesu...!“ Odmítl jsem je všechny docela slušně a kamarádsky, poněvadž

jsem si vzpomněl na tu naši kariéru v Brně, kdy nemajíce na cestu, jsme celé odpůldne nosili kufříky z nádraží. Pomoc bych byl sice neodmítl, ale člověk má ještě dobré srdce a ty rady, kterými mě doma již celý týden zasypávali, se mně tam příliš vryly, než abych byl schopen vyhodit pětikorunu. Vlezl jsem do nějaké tramvaje, strážník mi řekl její číslo a s pomocí dobrých lidí a všelijakých tet jsem se dostal do té slavné koleje.

Ale jen jsem se protáhl dveřmi, už jsem to chyt. Jako pořádný člověk chci zavřít, ale tu takovej človíček hubenej na mě zasýčel: „Nevidíte, že to zavírá samo?“ Řekl mi, že on mi dá klíč, ale dříve jsem mu musel odpovědět na řadu otázek, kdo jste, či jste, odkud jste, jak se jmenujete, čím je otec, kolik máte korců pole, kolik je vás doma a jak jste maturoval? Pak mě dal několik rad, já už mu chtěl políbit ruku, domnívaje se, že je to pan ředitel, když na něj někdo zavolal: „Pane Melichárek, vypucoval jste už ty boty?“

Dostal jsem kvartýr, který má okna na zahradu dívčí školy, tak v tomhle směru to bude dobrý. Horší je to, že nad námi

bydlí pan ředitel, takže moje ranní preludeování na můj skvělý hubofon i moje večerní boxing-matche pro „špatné počasí“ odpadnou.

Jsou tu také dva kulturní spolky a do jednoho se musím dát. Jeden pořádá občas čaje a druhý plesy. Pro členy to je zdarma. Porad, do kterého mám vstoupit.

Zatím Tě zdravím co nejsrdečněji, ale takové besedy, jako jsme měli u našeho školníka, tady u pana vrátného, asi taky odpadnou. Je nespolečenský, jo to jsem Ti zanomněl říct, že je svoboden.

Tvůj

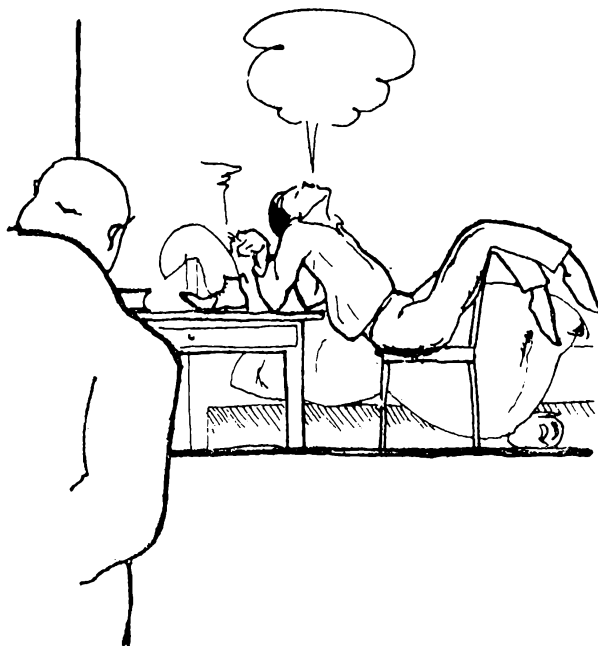
Bubu.

II. kapitola.

Jen krátká. Boty na stole.

Pan ředitel chodil občas po pokojích na návštěvu. Hodně chválil a nehodně káral a napomínal. V jednom rohovém pokoji byl příliš znám jeden študák všeobecně nazývaný „valach“, který rád přeslechl ranní zvonění a spával vesele dál.

Jednoho dne ráno udělal tam po osmém pan ředitel výpad. Ale „valach“ nespal, ale zato seděl u stolu, klidně pokuřoval a na stole měl botu, do které oklepával popel. Pan ředitel bouchl dveřmi a vedle

v pokoji lamentoval: „Považte, považte, oni tam mají botu na stole, do které sy-pají popel, to je strašný, to je strašný.“

III. kapitola.

František chodí pozdě domů.

V koleji byl jeden dobrák František. Byl dobrák, neboť když mu člověk chvíli domlouval pro jeho nezřízený život, dal by se málem do pláče. Ale jinak — ó já!

Tak někdy se zdržel přes desátou hodinu mimo kolej a když se vracel, nezbývalo mu, než zvonit a doprošovat se pana Melichárka, aby mu otevřel. Za nějaký čas to však bylo příliš často. A čím častěji přicházel pozdě, tím menší byla ochota páně Melichárkova. Až jednou...

Drrrrrr drr drrrr

Nic!

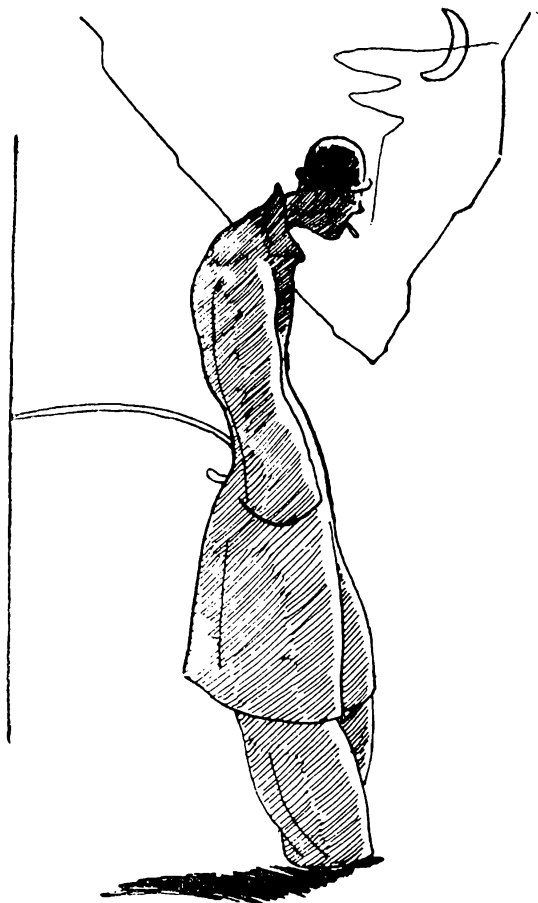
Drrrrrr drrr drrrrr

Světlo!

Pomalu se otevřelo okno, vykoukla malounká hlavička, a pan Melichárek děl:

„Pane Měšťánek, já vám neotevřu!“

František nato resolutně opáčil: „Že ne?! A to se na to podíváme, kdo to dyl vydrží.“

Šel, vzal hůl, nasadil ji na knoflík u zvonku a pěkně se opřel, aby ji nemusil držet.

Zvonek rachotil, okna s ním v souzvuku drněla a ráno vyprávěl pan Melichárek:

„No a já mu musel jít otevřít, von by snad zvonil do rána.“

Ale František mu to oplácel a oplatil mu i to, když si pan Melichárek dal v předtuše jeho pozdního příchodu do zvonku „mejdlo“; přestal mu soustavně platit za otvírání a pan vrátný chodil po koleji a ukazoval na papíře řadu čárek, kolikrát mu pan Měšťánek neplatil.

IV. kapitola

O n a v a n a.

Ona vana stála v koutě v které si zašerele chodbě. Hlodal ji zub času a čekala. Čekala snad, že ji dají na zasloužený odpočinek, ale nikdy v duchu si nevzpomněla, že ještě jednou vykoná lidstvu tak zvláštní službu. A vykonala.

Večer, když všichni spali...

Několik zdatných paží ji ucho pilo a odtáhlo ji před dveře č. 20.

Tam bydlil dobromyslný, ale zbrklý koleják, který ráno vždycky se rychle oblékl a spěchal na kávu, aby tam byl dřív než ostatní, které svým časným vstáváním burcoval ze sna.

Vanu naplnili po okraj vodou a šli spat...

A spali!

Ráno raničko Honzík vstal, rychle se

oblékl a se zvoláním: „Tak nazdar, kluci, já už 'du“, obrácen do pokoje otvíral dveře. Bylo ještě šero, udělal první krok, drc, žblunk a už byl tam.

A z útrobu vany dunivě se ozývalo Honzíkovo: „No názdáár! To byl jistě zase František. No počkej, my si to povíme!“

Když se vyhrabal ven, vítali ho dnes kromobyčejně veselí soupelešníci: „Tak co, Honzíku, ty jsi už tady? A copak to, ty jdeš ještě spat?“ když on rozvěsil po skříních šaty a zase lezl do postele.

P. Method Klement O. S. B. z Emaus

P. Desiderius Lenz mrtev

Mrtev? Ano, ve vysokém věku 97 let odešel navždy z tichého Beuronu, jehož počátky sahají do r. 1077 a který k novému životu povstává r. 1863, předán Řeholi sv. Benedikta, Otec Desiderius, mistr beuronského trojúhelníka, zakladatel umělecké školy, zvané beuronské.

Otec Desiderius ještě jako Petr Leuz věnoval se zprvu architektuře ve svém domově a jako 19letý přišel do Mnichova studovat umění. Odtud odešel do Meiningenu, působil 4 leta jako profesor v Norimberce a podnikl i studijní cestu po Itálii. Dokonale ovládl zvláště staré umění.

Mezníkem v jeho životě jsou počátky znovuzkříšeného Beuronu. R. 1868 zúčastnil se ještě se dvěma umělci, Jakubem Vügerem-Gabrielem a Lukášem Steinerem, na stavbě kaple nedaleko kláštera v Beuronu. Ale již r. 1876 vstupuje sám do kláštera a přijímá klášterní jméno Desiderius. Po noviciátě pracoval na výzdobě mnoha klášterů svého řádu. I v našich Emauzích v Praze zanechal svoji památku v mariánském cyklu nástěnných maleb. V Praze pracoval též na klášteře benediktinek u sv. Gabriela na Smíchově. Z posledních prací vyniká zvláště výzdoba benediktinského kláštera v Monte Casinu v jižní Itálii. Odtud vrátil se znovu do Beuronu, aby odtud odešel již k Tomu, kterému zasvětil přes polovinu svého života, všechny snahy, nadání i práce. Odešel genius, ale trojúhelník jeho dále žije i v pracích jeho spolubratrů — Benediktinů beuronských.

*

Velebný, majestátní mnich-umělec, žák svatého Otce Benedikta a odchovanelec jeho nepřekonatelné „školy služby Boží“, zemřel ve své tiché cele benediktinského kláštera na Dunaji.

Životní data: narodil se 2. III. 1832 v Heigerlochu, v mladých letech oddal se umění, pracoval v Mnichově, Meiningen, nastoupil profesuru v Meiningen, poté v Norimberce, probádal Itálii-Florencii a přes Řím přichází do Berlína. — Architekt, malíř, sochař, filosof a matematik sezna-

A stejně nemilou byla ona vana pro pana Melichárka, když s ní nikdo nemoh' hnout a on musel hrnčičkem vybírat z ní vodu kapku po kapce.

„To je strašné, co ti páni, to je strašné,“ prohodil kdosi a pan Melichárek dodal, „to byl jistě zase pan Měšťánek.“

(Pokračování.)

La Maison mystérieuse. Des événements joyeux d'un collège.

muje se se solesmenskou reformou benediktinského řádu, jak ji P. Maurus a Placidus Wolter přenášejí do kláštera Bolestné Matky Boží v Beuroně — a k vzácným uměleckým prvům, které v sobě slučují něžnost Fra Angelica s etherickými finesami egyptských ornamentik — přidává ukázněnost regule a duchovnost života, čehož výsledkem jest výlučnost umění postaveného ve službu Svatého Svatých ve svatyni. Touha duše, která prostřednictvím linky a štětce, kresby a

barvy sama se modlí a i jiné modliti se učí.

Mnich jest podle řehole svatého Otce Benedikta výlučně a po výtce sluhou Božím — Servus Dei — a s tohoto stanoviska jest jediné možno „beuronské umění“, jehož otcem jest P. Desiderius, plně pochopiti a oceniti. Setrváš-li před obrazem Ukřížování v jeho ranném klasickém díle „St. Maurus im Felde“ jako divák v moderní galerii, nebudeš ničeho chápati z jeho nevyslovitelné krásy, třeba tvá ústa překypovala samými superlativy obdivu. — Ale přijdeš-li zbožně jako poutník, který touží se modliti — čili vejíti v intimní spojení s Bohem — pak přinutí tě onen obraz na kolena, budeš pozorovat, přemítat — meditovat — meditací přejdeš jistě a bezpečně k nejvroucnější modlitbě a zakončíš v hlubokém ponoření se v onu nekonečnou krásu — jejímž uměleckým stínem jest obrazný výtvar ruky umělcem-nicha, který sám svůj obraz tvoře, se modlil, aby naučil tebe modliti se.

Umění P. Desideria a jeho školy (P. Gabriel Wüger a P. Lucas Steiner) jest uměním svatyně, uměním liturgickým, jehož jediným cílem jest spolu s

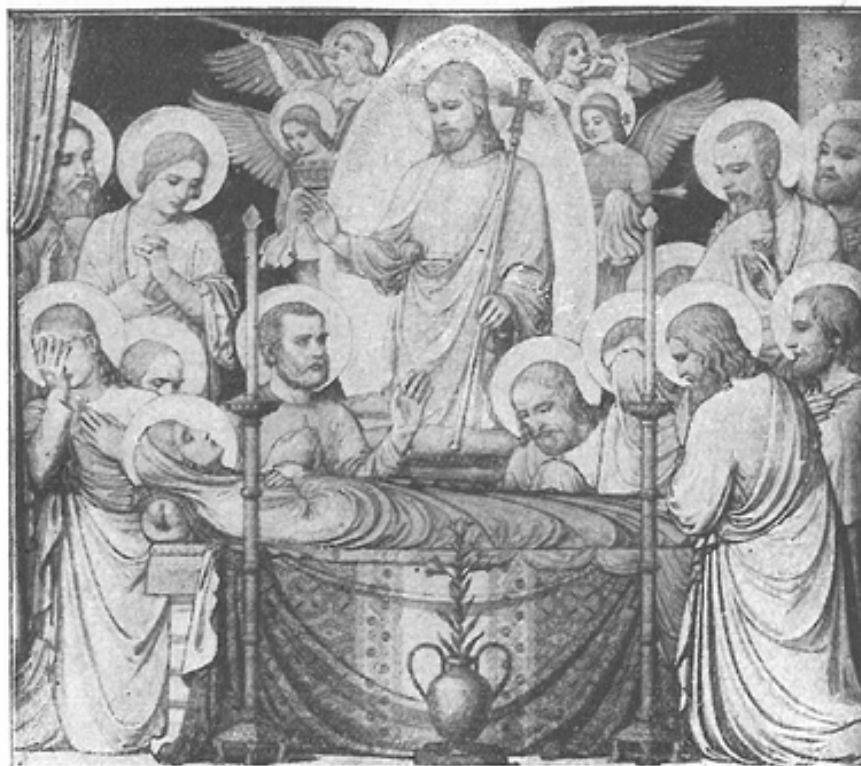
poesíí mnišských hor, Obětí Nejsvětější a celého liturgického cyklu církevního roku sloužiti Bohu. Umění strohé, přísné, objektivní, nekompromisní, vznešené na stupních presbyteria nad hlavy všedního diváka, jako sám pontifex ve svých paramentech, který v přísnosti své ukázněné liturgické řeči, ne každému srozumitelné, slaví „tajemství nevyslovitelná“

Umění P. Desideria jest „u m ě n í m p r o u m ě n í“, které neptá se subjectivity citu, ani časovosti směrů, ale které sbírajíc po tisíciletích času a prostorách zemí mezi nejlepšími národy svoje kompoziční prvky, shrnuje v jednotu harmonického celku zdánlivě neslučitelné a buduje novou dogmatickou uměleckou pravdu, v níž jest buď možno věřit nebo nevěřit. Přijmout nebo odmítnout. Její vznešenost ve své nedosažitelnosti zůstává stejně nedotknutelnou.

Umění P. Desideria i ve své liturgické posvátnosti i dogmaticko-umělecké tvrdosti jest ale strhujícím a uohvacujícím současně. (První dojem ve svatyni u sv. Gabriele.) A kouzlo tohoto tajemství, které k nám vyzařuje z každého obrazu, spočívá v neviditelně ukázněné harmonii, která i při naprosté rozmanitosti kresby podržuje úžasnou základní jednotu. A tato prýšť z jediného poloměrového paprsku naneseného šestkráté (2×3) na obvod kruhu ve vertikální symetrii šesti bodů, které navzájem spojeny dávají známý hexagramový obrazec, který jest tajemstvím aesthetické geometrie starých východních staveb hieratických (Jerus. templ) a antických soch řeckých mistrů.

V Praze máme vzácné památky umělecké činnosti P. Desideria a jeho školy, a kdo by chtěl více věděti, tomu doporučujeme u příležitosti nějaké exkurse navštívit emauzský chrám „Na Slovanech“ a zvláště chrám sv. Gabriele na Smíchově, který byl podle jeho plánu cele vyzdoben a kde zmíněné složky beuronského umění můžeme studovati in concreto.

Do historie umění přibyla nová, vzácná kapitola, která vedle primitivů Katakomb, Giota, Fra Angelica da Fiesole, Rafaela, Dürerra a jiných tvoří uzavřený, hotový celek pro sebe, vzácný, plně vyzrálý krystal církevního umění, prozářený svatostí benediktinské askese, která ve XX. věku jest schopna přinášeti právě tak velké výsledky, jako ve stol. VI. a XII.

Obráz P. Desideria Lenze.
(K čl. P. Methoda Klementa.)

Stanislav R. Hanáček:

Žába studentská

Zoologická studie.

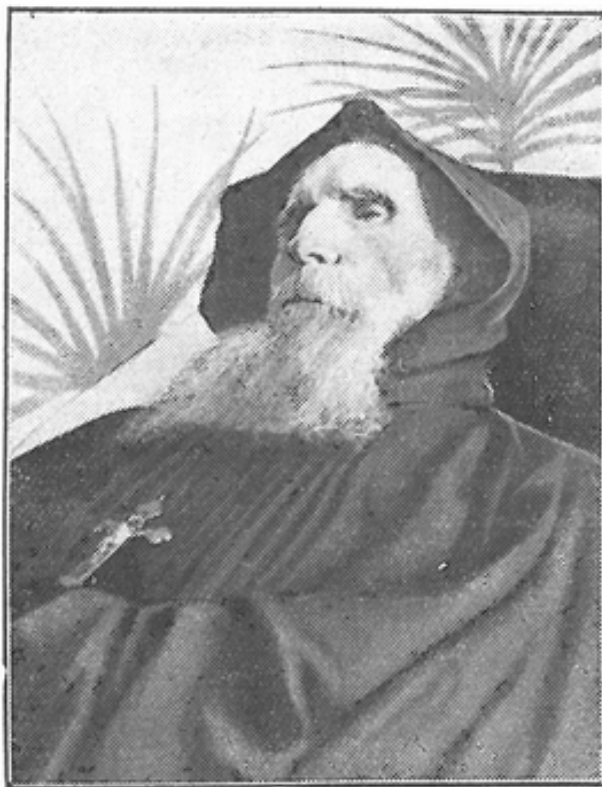
Žába studentská je nejrozšířenějším druhem t. zv. žáby dvojnohé, neboť se vyskytuje ve všech končinách světa v každém větším městě. Je to tvor hezký — až na nepatrné výjimky — a srdnatý, který se nevyhýbá ani velkoměstskému ruchu. Většinu svého života tráví ve městě a to ve školách, kde svojí přítomností plete hlavu mladým profesorům a hlavně zeleným studentům. Pouze v horkých měsících letních opouští dusné zdi a zaprášené ulice městské a uchyluje se do příjemného letního stínu, ano některá „doplave“ až k moři.

Podle zevnějšku dělíme žabu studentskou na dva základní druhy: na žabu c o p a t o u a na žabu à l a m i k á d o, která vznikla postupem času z druhu předešlého. Žába à la mikádo však není ještě posledním druhem, nýbrž — jak se bedlivým pátráním zjistilo — vyvíjí se z ní poněkud druh třetí — žaba plešatá.

Způsob jejího života je velice zajímavý. Jak již shora zmíněno, žije většinu svého života ve městě, kde se obratně

přizpůsobuje životním podmínkám a ročnímu období. — Na jaře — hlavně za vlhkých večerů májových — možno ji hojně nalézt ve vonících sadech na stinných stezkách, ana s nějakým žabákem toužebně kuřká na měsíček. Při tom jest občas slyšeti nějaké mlasknutí, jehož příčina však nemohla býti dosud vyšetřena. . . V létě se uchyluje na břehy tekoucích vod, v jejichž chladivých vlnách se občas osvěžuje a pak se opět opéká na žhavém sluníčku. . . Na podzim bývá v divadelních sálech a biografech, nikdo však se jí nebojí ani neštítí (mimo staré panny), ba naopak je tam ráda vídána. . . Konečně v zimě je ve vytopených sálech tanečních mistrů, kde se jí rovněž dobře daří a kde nabývá neobyčejné živosti. Tam připodobňuje se nejvíce své čtyřnohé sestře, neboť — podobně jako ona — splašeně sem i tam poskakuje.

Jméno studentská není dosud dosti objasněno, je však jisto, že nikterak nesouvisí se slovem studovati. Je sice pravda, že tráví velkou část dne v různě

† P. Desiderius Lenz v rakvi.

ných školách, ale ne proto, aby tam snad studovala, nýbrž aby se svými družkami naplňovala školní místnosti věčným kuňkáním, o čemž se ostatně může každý přesvědčiti, kdo jde kolem takového ústavu, který jest obšťastněn přítomností tohoto tvora.

Podle toho pak, v jaké škole se zdržuje, dělíme opět žábu studentskou na dva druhy:

1. *Žába středoškolská* je nejkrásnější druh žáby studentské a má také nejvíce obdivovatelů. Je skotačivá, veselá a přítulná a každý se může s ní mile pobaviti. Vyskytá se v učárnách všech středních škol.

2. *Žába akademická* žije v universitních posluchárnách. Jsou to již jedinci starší a tudíž vážnější a někdy i poněkud nevlídní. Je velkou milovnicí různých barviček — hlavně karmínových — které si pacičkami přenáší na tlamičku. Význam tohoto počínání není rovněž dosti vysvětlen, ale mezi přírodopisci má se za to, že je to ochranný prostředek, sloužící k zahnání dotěrného nepřítele, hlavně člověka.

Celkem řečeno je žába studentská tvorem velice milým a proto se její chov všem co nejvřeleji doporučuje.

L'étudiante. Des histoires gaies de nos jeunes filles.

Otakar Karel Skalický:

Vanitas vanitatum

Je láska život, skonání či umírání,
když tisíce se v prachu koří, lámou okovy,
rvou pouta smrtelná, jichž život nezdolá,
ni bouře nesmete, ni tyran nesvládne,
jež hříchem zplozena se v duši vkrádají,
jež ničí myšlenku a plodí šílenství,
jež vštěpena jsou v krvi zármutku,
jež ostří meče kříží v mžiku,
hromadí těla mrtvých štvanců
a dědictví všech loupí hanlivě?
Je lidstvu souzeno se bít o lásku?
Jak možno usínat, jak spát?

Jak myslit na život, když srdce sevřeno,
když dnešek štěstím je a zítek trýzní,
když chvíle rozkoše se mění v muka,
když slovo laskavé je kata rozkazem?
Je možno přemýšlet, je možno spát?
Co žádat více, čeho sobě přát?
Svět zbrocen krví, uštván osudem,
prosycen sirným dechem,
otráven parami gejsirů,
předurčen Bohem, hvězdami,
unaven pohledy slunce,
přimrazen večerní oblohou,

očkovan cholerou, morem,
 štván pustou nocí,
 tryskem a cvałem,
 bez cíle, bez konce,
 jen aby lásku vzhled tam, kde ji nenajde.
 Závojem černým zastřené město,
 jež skrýváš tajemství ve svých zdech!
 Žažehni plamen, vzbud' ubité svědomí,
 ověňči růžemi chladné své cely!
 Vrať duši nešťastným,
 vštěp lásku srdci,
 řekni, že rozkoš se vyleje z poháru strádání,
 že bílý koberec zbarví se krví,
 když slovo upřímné nikdy již nepadne,
 když tělo znavené láskou zas nevstane.
 Na tebe armády hněvu se valí,
 útočí tisíce těl,
 zabíjí myšlenku slavnostně zrozenou,
 chvějí se lafety děl,
 hyeny vyjí ti v ústřety,
 kotouče prachu víří se nad tebou,
 saze tě halí v závoj svůj,
 sireny ruší tvůj klid,
 v němž někde — snad — dříme láska.
 Tvé střechy krvavé chvějí se studem,
 ulice hučí své chansony,
 okna se skvějí večerní září,
 z níž trochu jen věští ti naděje,
 lidé tví chodí jak bez duše,
 již vyrval kdos s pekelným úsměvem.
 Pohrdám tebou, pohrdám salony tvými,
 pohrdám světnicí, z níž zeje prázdnota,
 šklebí se posměch, šklebí se samota.
 Bojím se temných koutů,
 bojím se zrcadel, v nichž matné stíny se mihají,
 v nichž vidím strhané rysy své tváře,
 zkalené oči,
 červení zbavené rety,

z nichž vyssáta je krůpěj života.
 Mám prchnout před světlem,
 před zrádným svitem luny,
 vrhnout se v náruč propasti,
 zchládit svou žízeň ve vodách,
 omámit vínem vzbouřené nitro?
 Mám vidět vraždit,
 ubohých slyšet sten,
 mám zabít touhy své,
 odstranit útěchu,
 kouzlo a vášně,
 ubít své myšlenky,
 zaspát svůj sen?
 Probodnout ocelí komoru srdce,
 ubrat mu purpuru, vypustit krve,
 aby se nechvělo při každém pohledu,
 aby již nehřálo,
 aby se neživým balvanem stalo,
 pohrdlo úsměvem zbarvených rtů,
 pohrdlo úsměvem žen,
 zkosilo vznícené touhy,
 tajemné svody,
 chvilkové vzněty,
 řeklo, že přestalo člověku tlouci.
 Nač váhat, nač lhát,
 že slunce svítit přestane,
 že zem se prachem nezvíří,
 že vítěz nebude ni poražený,
 že žena lvem se nestane,
 jenž dopřeje ti přízně drápů svých.
 Nač myslit na svět, kde láskou se sytí,
 kde úsměv léčí myšlenku,
 nač myslit na věčnost, když smrt vstříc nepřijde,
 když nepodá ti bílý háv,
 když krví nez kropí ti líce,
 a když i přijde onen okamžik,
 poznáš, že sen to byl, jenž nadějí ti vtiskl na
 spásu, neb zítra již se znovu narodíš.

LITERATURA

Výstava Václava Brožíka v Praze.

Málokterá výstava může se honositi takovou návštěvou — přímo rekordní — jako tomu bylo u výstavy našeho historického malíře Václava Brožíka, kterou Jednota umělců výtvarných jistě vhodně položila na práh jubilejního roku desátého výročí naší samostatnosti.

Václav Brožík, který se narodil roku 1851 (zemř. 1901), patří do známé trojice historických malířů bývalého Rakouska: Jan Matějko, malíř polské historie, Michael Munkacsy, Maďar, a náš Brožík, který byl z nich nejmladší. Munkacsy je ale ve stínech příliš černý a Matějky, který je pestřejší než náš Brožík, je modelace postav a zvláště skupin příliš stěsnaná a bez perspektivy.

Výstava ukazuje nám vlastně dva Brožíky — Brožíka, malíře velkých pláten naší historie, tak jak je i v nejširších kruzích znám, a Brožíka, o němž i Chittusi nevěděl — Brožíka, malíře krajinářských studií. Četné studie k velikým plátnům „Hus v koncilu v Kostnici“, „Volba Jiříka z Poděbrad“, které jsou na výstavě umístěny, ukazují, jak dlouho zkoušel a opravoval, než vytvořil svá veliká definitivní historická plátna. Z méně známých historických pláten vystavováno „Poselství ke Karlu VII. králi francouzskému“ a

„Slavnost u Rubense“. Jelikož každý rád se zdržel u těchto historických pláten, plných živých postav, třpytných látek, zbrani náradí, zvláště starší generace, která znala i osobně mnoho těch, jichž tvář zde zvěčněna, jistě nejdéle vydržel se obdivovati každý tomu Brožíkovi, který nejméně mu byl znám, Brožíkovi, malíři kraje a lidu venkovského.

Brožík r. 1876 přišel do Paříže, zde zdomácněl a vzal si za manželku i dceru obchodníka Sedlmajera, a asi, nejpravděpodobněji, na radu svého tchána zaměnil paletu historického malíře za paletu krajinářovu. V té době také kdy přišel do Paříže, pominulo období historismu, období velkých pláten pro slavnostní síně a obrazárny, a nastoupil realism. Malíři vycházejí ze svého atelieru do přírody. Francie má svého Jules Bretona a Jules Deprè. I Brožík začíná malovati malá plátna, plátna krásných motivů bretoňských vesnic, „Krávy u napajedla“, „Pasáčka“, „Do pole“, „Návrat“ a celou řadu těch živých nálad přírody a zde se ukazuje jako pravý umělec, mistr olejové barvy. Ačkoli často se setkáváme na historických obrazech Brožíkových s osobnostmi stavu duchovního — jak výtečně využívá kardinálské červeně — není Brožík náboženským malířem. Než přece i u něho našli jste na výstavě do půvabného venkovského zátiší vložené „Narození Krista“ a to ve dvou exemplářích. Výstava dobře ukazovala Brožíka

i jako portretistu. Když pak jste si prohlédli i studie perem a tužkou, neradi jste výstavu opouštěli. J. Š.

Jaroslav Vrchlický. V tomto měsíci slaveny byly 75. narozeniny velkého českého básníka Jaroslava Vrchlického. A nutno říci, že všechny oslavy nevyzněly tak, jak by tento básník, který měl pro naši literaturu nesmírný význam, zasluhoval. Křivdilo a křivdí se Jaroslavu Vrchlickému. Protože toho velmi mnoho napsal, to neznamená ještě, že jeho všechny sbírky básní jsou prostřední. Mnohé básně jeho jsou přímo jedinečné. A potom jeho činnost překladatelská měla pro naši kulturu význam neocenitelný. Neboť jeho přičiněním dostalo se nám pokladů cizích literatur, na nichž se potom mohlo u nás dále stavěti. — Jeho oslavy v Praze se omezily na nastudování Bar-Kochby v Národním divadle a večírku v Aventinu, který uspořádal dr. Štorch-Marien. Na tomto večírku byl velmi zajímavý proslav Jiřího Karáska ze Lvovic, který právě poukázal, snad až příliš ostře, na pomíjení Vrchlického. Proč prý je tak vyzdvihován Mácha, jehož jediná sbírka „Máj“ jest pouhým převedením byronismu do Čech a proč naproti tomu tolik hodnotných věcí Vrchlického jest opomíjeno. Což jest do jisté míry jistě správným. jr.

Přátelé! Pro nás je to velmi těžko, abychom se věnovali pouze otázkám náboženským. Neboť jsme časopisem, který má být stejně pro primána jako septimána. A proto vám, kteří máte zájem o otázky náboženské, kteří ještě nejste lhostejní ke své duši, a zvláště vám, kteří chcete prohloubiti svůj duševní život, doporučujeme duchovní revui „Na hlubinu“, která pro vás skýtá veliké bohatství myšlenkové. A z redakce nám píše: „Naši myšlenkou je, že třeba pevně pronloubené intelligence, která ví, co věří a která je si vědoma, že jedině katolicismus dává hodnoty nejvyšší pro život, že jedině vypěstění nejintimnějšího poměru s Bohem dá pravý smysl životu. Revue se díky Bohu zachytila dobře. Chtěl bych však, aby pronikla ještě více mezi studentstvem vyšších tříd středních. Chceme dávat studentům náš časopis za 15 Kč a tam, kde jsou nemajetní, zcela zdarma. Nejedná se nám o zisk, když jsme řeholními kněžími reformovaného řádu, jen o duše se nám jedná. Vybídněte, prosím, tedy ony skupiny, které by se o Hlubinu zajímaly, ať se přihlásí, že budou dostávat revue gratis. Ovšem podmínkou je, aby byl časopis opravdu čten.“ Ti, kteří vydávají revui, jsou našimi bývalými spolupracovníky a my jistě věříme, že bude nejen hodně těch, kteří se přihlásí o revui „Na hlubinu“, ale kteří ji budou také číst. Jistě budou ji odbírat všechny SSS pro spolkové čítárny, které tímto na ni upozorňujeme. Redakce.

Zajímavý soudní spor. Dr. Miroslav Rutte, známý kritik „Národních Listů“, vydal knihu básní „Měsíčná noc“. V „Právu Lidu“ vyšel o ní referát Dr. A. M. Píši, který ostře ukazoval na slabiny knihy a uváděl ve vztah postavení Dra Rutteho, jako kritika, a přijetí této sbírky u české kritiky. Dr. Rutte reagoval na tento referát podáním žaloby pro urážku na cti.

DIVADLO A FILM

Z divadel. Národní divadlo uvedlo v minulých dnech na scénu hru amerického dramatika

O'Neilla „Velký bůh Brown“. Pokladem jest dualismus lidí ducha a lidí hmoty, motiv, známý v evropských literaturách, který bylo při té příležitosti možno zopakovati, abychom zjistili, že tedy Amerika má problémy, které jako by měly evropský monopol, a na Ameriku se hledělo víc jako na zemi exotických mrakodrapů, farmářů atd. O to nejde v první řadě. Je tu něco jiného: pokus udělat tohoto amerického Fausta divadelního. Je to pokus o rehabilitaci masky. O Neilovi se v tom podařilo vytvořit něco, co může existovat pouze na scéně, udělat zkratku a dát prostým lidem nesmírnou náplň, promítnout dualismus ducha a hmoty do prostorů nevelkými slovy, ale celým dílem. Ukáže se, že to je vlastně celý komplex problémů, jestliže je chtěl všechny O'Neill řešit, došlo to někdy k blízkosti knižního dramatu (na místě divadla je filosofie). Dostalo se režie šla za velkorysostí hry až k stilisaci. Pan Steimar unesl na sobě prvou půli své role, Browna, člověka se smyslem pro realnost a tento svět, kdežto v druhé části, kde přejímal masku a roli Dionovu (p. Kohout), zakolísal. — Vinohradské divadlo přineslo Pirandellovu komedii „Nahé odívání“, která má motiv hluboce lidský, ale ukazuje zároveň, jak úzká a nová jest technika italského dramatika, který se dá odvodit až v Sardoua, Ibsena atd. Tato hra potřebuje italských herců. Spád řeči, který je přívalem a vybuchuje velmi snadno. Stejskalova režie také na takový způsob hry vedla. Přesto paní Iblova nezbyla se jakési ušlechtilosti až literární.

Na hru Suttona Vanea není třeba se dívat jako na bůhví jak problematickou hru. Jsou to dvě jednání, která sice mají takové tajemné náběhy do velkého stylu, ale je to mnoho povídání. Stačilo by seškrtat to třeba do dvou scén. A teprve třetí vám ukáže, že jste se mýlili, hledající bůhví co. Je to moderní pohádka o antic-kém Charonovi s dědou examinatorem, který uděluje los života posmrtného na druhém břehu s tím třetím aktem hodně dojmavým. Zas konec by se dal říci stručněji. Pan Kodíček dobře hru režijně ladil a herci udělali několik docela symbolických figurek. —vert.

Bíтва u Falklandských ostrovů. Film, který by na první pohled byl skutečně úchvatný. Technicky jest velice dokonale dělán, a nechybí tam ani scény, o nichž možno říci, že jsou skutečně krásné. Ale, Technicky skutečně nevyrovná se takovému „Křižníku Potěmkinu“, a potom v zákulisí vidíme zjevnou tendenci filmu, které by dnes filmy a zvláště film anglický mohl postrádati. Němci potopí anglický křižník a jeho posádka hrdinně zůstává na palubě a mizí ve vlnách oceánu. Jakmile však stane se tak s lodí německou, jest viděti německé námořníky, jak se vzdávají, zrazují to, zač bojovali a pronají k Angličanům. Skutečně, doufám, Angličané by takovouto reklamu nepotřebovali. Film však přes to stojí za podívání.

Pro krinda pána. Veselohra s Haroldem Lloydem. Myslím, že stačí říct, že je to dobrá veselohra, aby se na ni šel každý ten, kdo se rád zasměje, podívat. Jest však nutno podotknouti, že nyní jsou v Haroldových filmech více komické scény udávané více libretem než jeho hrou, což však nám nikterak nevadí. —jr.

Haškův Švejk a cizina. Zdá se, že Švejk do- byl si v cizině víc půdy než doma. Zatím co u nás pohlíželo se na Švejka jako na dílo asi dru- hořadá, v cizině se pořizovaly jeho překlady a nyní se takto dovídáme, co nám to ve Švejkovi vyrostlo. Nechybí hlasy, které jej srovnávají i s Dostojevským, ukazuje se na Švejka jako na dílo protimilitaristické atd. Nyní konečně octl se Švejk i na scéně Erwina Piscatora v Berlíně — a zase úspěch. Švejka hrál jeden z největších komiků německých, Max Pattenberg, při insce- racii užito filmu, pohyblivých chodníků, na nichž se měnila scéna před zraky diváků, a výpravu navrhoval karikaturista Grozs. Režie Erwina Piscatora učinila ze Švejka jedno z nejzajímavěj- ších představení tohoto roku.

FILATELIE

Nové naše výplatní známky byly již vydány, a to zatím 6 hodnot: 10, 40, 50 a 60 hal. v barvě červené, 1 a 2 Kč v barvě modré, tvaru obdel- níkového, zoubkování lžebenové $13\frac{3}{4} \times 13\frac{1}{2}$.

San Marino teprve nyní oslavilo jubileum sv. Františka z Assisi vydáním pamětní série známek o čtyřech hodnotách; 50 a 1.25 L, 2.50 L a 5 Lir, z nichž první dvě představují původní františ- kánský klášter a dvě další smrt světce.

V Praze se konala ve dnech 27.—30. ledna t. r. první velká mezinárodní aukce (dražba) na známky, pořádaná firmou F. Brunner. Zájem byl veliký; sjelo se i mnoho sběratelů a obchodníků ze sousední ciziny. Prodávány byly hlavně vzác- né staré evropské známky, za něž bylo utrženo bezmála půldruhého milionu Kč. Mezi nimi byl prodán i rumělkový Merkur za 68.000 Kč.

Ceníky čsl. známek, vydané ve čtyřech jazy- cích firmami V. Ekstein a K. Kaplánek, obě na Kr. Vinohradech, jsou dobrou pomůckou našim sběratelům k ocenění známek čsl., zasílaných vý- měnou do ciziny neb i při prodeji.

Poučení filatelistům českým skýtaří hlavně dva časopisy: Český Filatelista, t. č. měsíčník, XXXIII. ročník a Tribuna Filatelistů, čtrnácti- deník, VIII. ročník; oba vydávané v Praze.

Některé misijní domy a též i studentské kroužky zabývají se prodejem darovaných zná- mek. Tímto způsobem získávají slušný vedlejší příjem. Podobná akce by mohla být podniknuta i ve prospěch katol. studentstva. Jsou mnozí naši sběratelé, kteří dosti drazo kupují známky u obchodníků, často z tábora pokrokového. Ná- kupem známek misijních by nejen podpořili do- brou věc, ale i mnoho ušetřili. Takový podnik je již zařízen pro naši mládež, který se slibně vyvíjí a značně obnosy věnuje na podporu misii. Doufáme, že i mezi našim studentstvem naidou se podnikavé a obětavé síly k založení podob- něho svépomocného podniku. Pište o tom.

V. Bárta.

TECHNIKA

Fanda Hrádil:

Něco o fotografování.

V prvním čísle bylo slíbeno, že budou zde články z oboru fotografie, proto nyní počínám takový vstupní článek. O fotografování bylo zde již mluveno v minulém ročníku, proto nyní jen několik slov.

Často se vytýká, že fotografování je sport příliš drahý. Ano i ne. Podle toho, jaký přístroj amatér má, jakých plcten užívá a co vše foto- grafuje. Některý amatér fotografuje vše, co vidí a při tom užívá aparátu 9×12 cm, drahých plcten. Ovšem, že pak stojí její fotografie mnoho peněz. Jedná-li se však o amatéra, který napřed dobře uváží, zda se snímek podaří, zda bude pěkný — nu, myslím, že drahý sport to není. Kolik peněz vyhodí se za cigarety — to není sport a stojí to peníze také — a nic z toho ne- máme. Proto s chutí při nastávajícím jaru do práce. Oprašme přístroj — máme-li jaký, nebo si kupme, těší-li nás fotoamatérství — a na lov za prvním snímkem. Mluvil jsem s jedním kole- gou o fotografických aparátech a ten se přiznal, že neví, co znamenají tá čísla 1 6.3, 1 11 atd.. co znamená aplanát, periskop, dvojanastigmat. Myslím tedy zcela oprávněně, že bude více ta- kových, kteří stojí nad ceníky a neví, co si vy- brát, a když si i vyberou, tak později volby li- tují. Někomu se zase líbí formát 9×12 . Ovšem, pak ale fotografujeme zřídka — stane se pak, že se nenaučíme fotografovat nikdy. Proto pova- žuji — ovšem zcela dle svého názoru — že nej- výhodnější přístroj je 6×9 , případně 6.5×9 cm. Plotny a vývojky nestojí ještě tolik peněz, proto snímek nestoí tolik úval, zda máme či nemáme peníze na obětovat. Mnoho záleží na objektivu. Kdo se zabývá fyzikou, ví, že paprsky procháze- jící čočkou se rozkládají v barvy duhové, které nemají stejnou délku ohniskovou, že přímký se nezobrazují jako přímký, nýbrž jako vypouklé křivky. Dále, že při vykreslení středu obrazu je nejasný okraj, při zaostření okraje je mativý střed. Proto není v objektivu čočka jedna, nýbrž jsou čočky 2- 6. Dle složitosti objektivů rozezná- váme pak achromatické čočky, které jsou slo- ženy ze spojky a rozptylky, z nichž každá je z jiného skla. Účinek toho je, že čočka neroz- kládá modrou a fialovou, tudíž že prakticky ob- raz bude ostře vykreslen. Jeví se u těchto o- jektivů borcení okraji — totiž že nejsou okraje dosti zaostřeny a předměty nejsou rovny. Proto je nutno užítí pouze část střední u čočky, takže světelnost její je malá. Lepší jsou potom peris- kopy. Jsou to dvě dutovypouklé čočky. Za dosti dobrý objektiv platí aplanát a extrarapidní aplanát. Aplanáty jsou složeny ze dvou polovin, které jsou samy v sobě čočkami achromatickými; světelnost jejich vzhledem k prvnímu druhu je dvojnásobná, za to však cena dosti větší. Ani u aplanátů nelze užítí celého objektivu. Musí se poněkud zaclonit, proto je světelnost menší než u anastigmatů a dvojanastigmatů. U těchto jsou odstraněny veškeré vady, jsou přesné, kreslí obraz do detailů. Zato však cena, zejména u vý- robků světoznámých firem německých, platí se, i pověst firmy, velkou jeho cenou. Proto spokojí se většina amatérů s aplanáty, které pracují dobře, takže nelze ani rozdíl mezi snímkem po- řízeným pomocí aplanátu a snímkem získaným dvojanastigmatem méně zkušenému amatéru najítí. U každého aparátu mluví se o relativním otvoru nebo o světelnosti aparátu. Každý ob- jektiv má určitou délku ohniskovou a určitý prů- měr. Poměr průměru clonky k délce ohnisko- vé je světelnost. Na př.: Průměr clonky největší u aparátu je 15 mm a délka ohnisková je 120 mm. Pak světelnost = $15 : 120 = 1 : 8$, psáno někdy také F 8. Světelnost je u aparátů různá. U

achromatických čoček 1:16, u periskopů 1:11, u aplanátů 1:8, u anastigmatů asi 1:6,5, u dvojanastigmatů 1:6,5—1:1,5. Dle světelnosti se řídí doba expozice. Jak dlouho trvá expozice? Amatérům začátečnickům uveřejňuji zde tuto tabulku:

Kdy fotografuji? (Hodina, měsíc.)

Dopol.	Odpo.	Leden Prosinec	Únor Listopad	Březen Říjen	Duben 7. říj	Květen Srpen	Červen Červenec
12		3	2	1	1	0	0
11	1	4	3	2	1	0	0
10	2	4	3	2	1	1	0
9	3	5	4	3	2	1	1
8	4	7	5	4	3	2	1
7	5	—	8	6	4	3	2
6		—	—	8	5	3	3
5	7	—	—	—	7	5	4

Co fotografuji.

Portrét		Vnitřek budovy		Krajina			Vnějšík budovy		Vodní neb sněhové partie		—
venku	v místnosti	světlé	tmavé	panorama	světlé popředí	tmavé popředí	světlé	tmavé	bez popředí	s popředím	reprodukce
7	16	15	30	2	5	9	3	7	1	3	20

Světelnost přístroje. (Relativní otvor.)

1:5	2	2:7	3	4:5	5:4	6:3	7:7	9	11	12:5	16	22	32	45	64
-5	-3	-2	0	2	3	4	4:5	5	7	8	9	11	13	15	17

Citlivost desek (filmů) dle Scheinera.

13°	14°	17°	19°	20°	21°	—	8°	—
3	2	1	-1	-2	-3	—	5	—

Je-li slabě zamračeno, přidá se k součtu 2, když silně, až 6. Tabulek se užívá takto: Na př. v březnu ve 2 hod. odpoledne chci při lehcí zamračené obloze s aparátem zacloněným na 1:9 fotografovat krajinu s tmavým popředím. V první tabulce najdu březen a 2 hod. odpo.

Patří k ní v tabulce číslo 2. Z druhé tabulky je číslo 9, světelnost 1:9 dává číslo 5, citlivost desek je 17° proti 1 a přidám dvě, poněvadž je zamračeno, a dostávám součtem číslo 19. Nyní v poslední tabulce je pro 19 expozice 1/4 vteřiny.

Délka expozice řídíme na uzávěrce. Uzávěrky jsou dvojí: Buď jsou v objektivu — centrální asi pro 1/500-T, a šterbinové až do 1/2000. Nejrozšířenější jsou centrální. Jsou v několika druzích. Nejrozšířenější jsou uzávěrky „Vario“ Nejlepší jsou „Compur“ nebo i „Ifso“

Jak fotografuji? Fotoaparát upevníme na stativ, zaostříme předmět pomocí matné desky, vyzkoušíme uzávěrku (nezapomeňme ji zavřít!), zasuneme kasetu, vytáhneme šoupátko a když je předmět v klidu, spustíme uzávěrku. Délku expozice buď upravíme na uzávěrce, nebo ji zkusmo určíme, je-li delší než vteřina. Desku vyjme-li si poříditi několik různých snímků, musíme mít více kaset. Postačí, když máme kasety nejlépe 3. Desky se vyvolávají ve vývoje. Tu dostaneme buď jako zhuštěnou tresť, nebo jako soli. Upravíme ji, dbáme, je-li správně zalháta a (při červeném světle stá!e!) do ní vložíme desku. Poznáme lesklou stranu skla a matnou stranu emulze. Touto emulsi byla deska obrácena k objektivu. Dbáme, aby emulze se ihned navlhčila, jinak by se utvořila bílá kolečka na negativu. Až je celý negativ úplně vyvolán, takže se dále již nemění, vnoříme jej do ustalovače. Zde se rozpustí část emulze, která není vyvolána a pak je na skle patrný obrázek se dvou stran. Dokud je obrázek se strany skla bílý, není ustalování skončeno. Pak negativ vypíráme ve vodě asi 2—3 hodiny. Buď totiž necháme naň téci slabě vodu nebo vodu asi 6krát vyměníme. Na suchém místě negativ pak osušíme.

O kopírování, jakož i o jiných úkonech při fotografování až příště.

ŠACHY

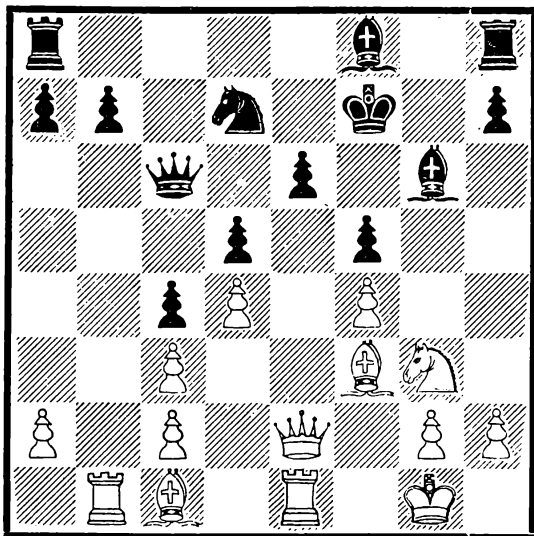
Ze světa. V Moskvě byl pořádán V. turnaj o mistrovství S. S. S. R. Zápas nebyl dohrán, nýbrž bude dokončen až na jaře 1928. O první místo se dělí totiž Bogatyřuk s Romanovským. Každý má 14½ bodu. — 20. listop. 1927 byl sehrán v Haagu zápas mezi Holandskem a Belgií. Holandsko zvítězilo, jak se dalo očekávat, v poměru 12:8. — Dne 29. ledna 1928 konala Ústřední jednota českých šachistů výborovou schůzi, kde bylo mimo jiné usneseno zaslati blahopřání novému mistru světa Dru Aljechinovi a dále zúčastniti se šachové olympiady, která se bude konati v Haagu. — Intenzivní činnost SSS. Brno jeví se také v založení šachového odboru, který již sdružuje 20 členů-hráčů. Předsedou byl zvolen Stanislav Bojanovský. Každý den docházejí členové do spolkových místností, aby pilným a

Součet	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Expozice vt.	1/500	1/350	1/250	1/200	1/150	1/100		1/50	1/30	1/25	1/15	1/10	1/8
Součet	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Expozice vt.	1/6	1/4	1/3	1/2	3/4	1	1 1/2	2	3	4	6	8	12

svědomitým trainingem dosáhli ve hře rutiny. Vedle turnaje o mistrovství spolku sehrálo SSS. zápas s Ligou lesní moudrosti. Do turnaje bylo vysláno 9členné mužstvo a sice v tomto pořadí: 1. Starý, 2. Bojanovský, 3. Jílek, 4. Kejnovský, 5. Jánský, 6. Reich, 7. Toman, 8. Fiala, 9. Kolář. Někteří členové pochopili, co znamená hájiti prvenství spolku a proto se vynasnažili, aby získali vítězství nad soupeřem. První turnaj dopadl šťastně — zvítězili jsme v poměru 6:3. Za SSS. zvítězili tito hráči: Bojanovský, Kejnovský, Jánský, Reich, Fiala a Kolář. Některé partie uveřejníme v příštím čísle. B. St.

Elegantní koncovka.

V partii mnichovského mistra Laubmanna s Hirschem došlo k tomuto zajímavému postavení:

Ve hře se pokračovalo tímto způsobem:

1. Vb1×b7 Dc6×Vb7
2. De2×e6+ Kf7—g7
3. Sf3×d5 Db7—c8
4. Jg3×f5+ (!) Druhá již oběť!
Sg6×f5
5. De6—f7+ Kg7—h6
6. Ve1—e6+ (!) Sf5×e6
7. f4—f5+ a zároveň mat.

Krásná ukázka oběti tří figur, která je korunována skvělým úspěchem.

Pozornost celého šachového světa po zápasu o mistrovství světa mezi Dr. Aljechinem a Capablancou směřuje k mezinárodnímu turnaji v Berlíně. Dlouho před turnajem bylo oznámeno, že zúčastní se jej význační šachisté: Aljechin, Lasker, Marschall, Rubinstein — ale zatím sledujeme se jen se čtyřmi šachisty světového jména. Jsou to: Bogoljubov, Němcovič, Rėti a Tartakover. Ostatní účastníci turnaje jsou vesměs mladí mistři, kteří vytvoří, jak pravil A. Pokorný ve své přednášce v Brně, dobrodružný šachový román, plný živosti, zajímavosti a dobrodružných kombinací.

Před posledním utkáním jest tento stav: Bogoljubov 8½, Němcovič 8 (1), Johner 7½, dr. Tartakover a Helling 7, Rėti 6½, Brinckmann 6, Sämisch a Ahnes 5½ (1), Steiner 5½, Stolz 4½, Koch 4, Schlage 3½, Leonhardt 3 (1).

Stan. Bojanovský.

ORGANISAČNÍ

† IngC. Josef Zahradník.

1. března pochován byl ve Velími u Kolína náš drahý kolega-ligista, IngC. Josef Zahradník. Jeho posledním přáním bylo, aby byl pochován jako ligista se šerpou a odznakem. Bůh dopřej mu věčného klidu!

Ústředí katol. studentstva čsl. v Praze uspořádá na Květnou neděli, t. j. 1. dubna 1928, tradiční

zemské pracovní konference.

a to pro organizace v Čechách v Praze (v místnostech Ústředí, Praha II., Spálená 15), a pro Sdružení na Moravě a ve Slezsku v Přerově.

Pořad pracovních konferencí byl by ovšem v obou místech v zásadě týž.

Dopoledne v 10 hod.: 1. Zahájení a volba předsednictva. 2. Referát organizační. 3. Referát náboženský.

Odpoledne ve 3 hod.: 1. Změna stanov a jednacího řádu Ústředí. 2. Referát o „Jitru“.

Organizace v Ústředí sdružené jsou **povinny** vyslati na pracovní konferenci své delegáty, jichž počet jim bude ještě oznámen. Dispoice jednotlivých referátů, jména referentů a ostatní podrobnosti budou organizačním oznámeny oběžníkem.

Zveme všechny katol. studenty, členy i nečleny našich organizací, zvláště duchovní rádce, profesory náboženství, seniory sdružených spolků, studentské pracovníky a vůbec všechny, kdož mají zájem na tom, aby hnutí katol. studentstva postupovalo k svému cíli podle nových směrnic, jež jsou požadavkem nynější doby. Přijďte a předneste na pracovní konferenci své vlastní náměty, přání a požadavky. Dokažte svou účastí, že máte zájem na vyřešení důležitých aktuálních otázek našeho hnutí se týkajících.

Příhlášky účastníků s udáním, přejí-li si opatření noclehu a stravování ve zmíněný den, přijímá pro účastníky z **Čech**: Ústředí katol. studentstva čsl., Praha II., Spálená 15, pro účastníky z **Moravy a Slezska**: Josef Janík, kand. učít., Přerov, Tratidla 11.

Kolegové Slováci slavili v měsíci únoru vskutku slavné jubileum. Pětileté trvání časopisu „Rozvoj“. Rozšířené a slavnostní číslo, které vydali, přehledně informuje čtenáře o celé vykonané práci slovenského katolického studentstva od dob jeho založení. Slaví teprve páté jubileum, ale již se skutečně mohou pochlubit tiskem dokonalým, stojícím na vysoké úrovni. Těm, kdo znají potíže, s jakými se setkává časopis patřící široké a různorodé (v tomto případě věkově různorodé)

čtenářské obci, je nejlépe možno oceniti velkou práci, kterou musili věnovati na jeho vybudování. A k tomuto záslužnému dílu, které postavili na našem bratrském Slovensku, jim srdečně blahopřejeme.
jr.

Česká Liga Akademická pořádala letos ples v sále Obecního domu za předsednictví Msgre Františka Světlíka. Plesem a jeho morálním úspěchem byl každý velice nadšen a nyní jest možno dodati, že jest i uspokojení po stránce finanční. O zdar plesu se přičinili všichni účastníci, ale není možno zapomenouti na pořadatele, kteří jistě přinesli obětí nejvíce. Předsedou plesového výboru byl kol. MUC. O. Fikeis, jednatelem Ing. C. J. Černý.

Ze SSS. v Brně. Hnutí katolického studentstva brněnského začíná se uplatňovati svou činností tak hybně, že o nás začíná se zajímati i starší brněnská inteligence. Dobýváme si příznivých posic a bude záležeti, jak kolegové a kolegyně tyto snahy výborů obou SSS. budou recipovati. Budiž každý si vědom, že stagnace spolková uhnízdí se ve spolku ihned, jakmile nastane netečnost členstva ve spolkové práci. Projevila-li naše SSS. brněnská právě letošního roku zvláštní zájem pro spolek, udržujeme, kolegyně a kolegové, tento entusiasmus spolkový pevně dále a doručíme příští generaci k tomu, že bude její povinností udržeti stav SSS. tak, jak my — předchůdčové — jsme jej zanechali. Jsme takřka v předvečer svatováclavských jubilejních oslav a tu bude záležeti, aby v rámci oslav katol. inteligence a studentstva uspořádalo manifestační sjezd, na němž předně pražské čtvrti by měly býti přeplněny massami nás, odchovanců myšlenky svatováclavské, ale nejen pražské ulice naplniti formálními projevy při průvodech, nýbrž jasně si uvědomiti, že krize české inteligence, o které se tak stále mluví, ale nic proti ní se nepodniká, musí býti odstraněna náplní vnitřních tužeb po mravní korekci, nejdříve jednoho každého, čímž, dojde-li k tomu, krize inteligence bude nahrazena risorgimentem — znovuočištěním jejím. A v tom tkví úkol, kolegyně a kolegové, jednoho každého z nás. Postarati se o duševní rovnováhu inteligence našeho národa. Obracím se tímto i na členstvo jiných SSS., abychom byli si vědomi našeho poslání. Řekněme si upřímně, oceniti kladnou práci jednotlivých SSS. plným uznáním nemůžeme nikde, poněvadž kde začalo se pozitivně pracovati, tu hned nastala nevraživost členů k osobě širšího rozhledu pro práci spolkovou. Co mohla vykonati SSS. v seminářích! Hleďte výsledky práce jejich! Co mohli katol. studenti, organisovaní v jednotlivých SSS., vykonati pro hnutí katolicismu československého? Doposud nic, ba někde svou netečností zničili dobré základy, které položili budovatelé SSS. Musíme si, kolegyně a kolegové, přiznati tu skutečnost, a proto hledíme postaviti všechna SSS. na vlastní nohy, a pak sdělujeme své plány v novinách, ve student. hlídkách, v »Jitru«. si všímají práce jiných SSS. a samy málo píší. Začneme proto s chutí! Vaše úsilí najde půdu, V tom vězí příčina stagnace různých SSS., že málo třebaš ne hned, ale přece magnis laboribus ad

gloriam conventire oportet. — JUS. Fr. Uradil, předseda SSS. muž. v Brně.

Verejná schůze České Ligy Akademické odbývala se na Slovanském ostrově za slušné účasti studentstva z katolického i jiného tábora. Z hostů zúčastnili se jí dp. J. M. opat benediktinského řádu A. Vykoukal s dp. K. C. Klementem, kterého jsme měli tak příležitost opět spatřit po jednoroční přestávce a doufáme, že již brzy opět přijde mezi nás, pracovník tak vynikající a přítel studentstva tak dobrý; dále dp. kanovník Msgre Dr. Jos. Hanuš, P. Daňha a mnoho jiných seniorů Ligy. Po zahájení schůze ujal se slova Dr. Josef Doležal, šéfredaktor »L. L.« a senior Ligy. Mluvil o ideálu generace studentské předválečné a nynější. Probral realism, komunism, fašism a proti nim postavil věčný proud — katolicism. Jeho řeč, pronesená jediným, jemu vlastním stylem, vzbudila velké nadšení. Po následujícím proslovu seniora Ligy Dr. V. Macounka na téma: »Gesta Dei per Bohemos« ujal se slova duchovní rádce Č. L. A. Msgre kanovník J. Bouzek, jehož přednáška, jakož i předchozí, byla velmi poutavá. — Po schůzi byla kratičká debata, z níž krásné bylo připomenutí Dr. Plocka, aby Liga nezapomněla v této chvíli na requiem za P. Vřešťala, rektora univ. pražské, který měl před dvaceti lety být sesazen a ze sporů tehdy o to vzniklých vyšla Liga jako nově založený spolek. — Nato schůze předsedou Ligy ukončena. — Ve schůzi této byl konstatován fakt, který by pro naše hnutí mnoho znamenal resp. znamenal, neboť byl již učiněn a který nesmí byt opomenut. Bývalý předseda Družstva Arnošta z Pardubic, spolku, kterýž se schůze v nejhodnější počtu zúčastnil, prohlásil, že poměr a vztah obou spolků, rozuměj Družstva a Ligy, byl snad kdysi nejasný, ale nyní je zcela přátelský. Tím je tedy asi řečeno, že v nejbližší době objeví se všichni členové Družstva Arnošta z Pardubic na schůzi a v řadách Č. L. A., neboť, jak by po podobném prohlášení bylo možno si představiti dva spolky se stejným programem vedle sebe v činnosti. A možno říci, že to stálo za to svolat schůzi jen pro učiněné prohlášení. Jak jsme měli podnikat výboj, když ve vlastních řadách jsme byli nejednotní? Tím je tedy vše odstraněno a Liga přičiněním svým a dobrou vůlí Družstva Arnošta z Pardubic může vyjednávat o spojení obou spolků, což vzhledem k jednacím řádům a stanovám Ligy nebude arciť jednoduché, neboť tyto byly v hlavních bodech některými členy Družstva porušeny, ale většina může ihned přestoupit a dobrá vůle a láska k věci všechno vyrovná. jr.

SSS. v Brně uspořádalo dne 21. ledna »Tanešní věneček« pod protektorátem milost. paní M. Anny Novotné, choti advokáta a měst. rady. Dne 12. února sehraje »Pražské švadlenky« a 25. března bude dávat »Maryšu« za režie p. dra L. Šilhana, advokáta v Brně. — Lilich, předs. Zábav. kroužku.

Panu Kázels v Uherském Brodě! Předně nevim, s kým mám tu čest. Člověk Vašeho druhu, který chce býti vůdcem a kritikem, nesmí se za své myšlenky a svůj úsudek stydět a tedy ani za své jméno. Takovým lidem se říká jinak. Za druhé počítali jsme, že čtenáři Jitra mohou být považováni alespoň za částečně vtipné. U vás jsme se zklamali, neboť mezi „utancovaným študákem“ a opilcem je velký rozdíl. Chápete. Těším

se, že nám sdělíte Vaše celé jméno a pak buďte přesvědčen, že Váš dopis otiskneme a dokonce celý.
Redaktor.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

XVI.

Nadace a podpůrné fondy při Karlově universitě.

Cestovní nadace, vzniklá z přebytku universitních peněz jubilejních roku 1857. (Pro docenty, adjunkty a asistenty Karlovy university.) Udílají se úroky z kapitálu 32.954.73 v březnu.

Nadání z roku 1854 pro posluchače pražské university, roč. 220 Kč, vypisuje se 1. ledna.

Rektorská nadace MUDra profesora Střenga pro posluchače světských fakult, úroky z Kč 8.000 k 1. lednu.

Rigorosní nadace knížete Thunna-Taxisa pro právníky, roč. 280 Kč, udílí právnická fakulta k 1./I.

Nadace k udržování pomníku císaře Karla IV.

Nadace profesora Bernarda Bolzana pro studující matematiky a filosofie na universitě Karlově v Praze, přibližně 700 Kč ročně.

Nadace, založená profesorem drem Augustem Bělohoubkem, ku podpoře vyššího vzdělání farmaceutů, úroky ze 14.200 Kč na dobu studia.

Nadání z r. 1888—89 k odměňování vědeckých prací posluchačů university Karlovy, 320 Kč ročně, střídavě všem fakultám.

Nadání Václava a Marie Preinhelterových pro chudé křesťanské posluchače práv, 312 Kč ročně k 1. lednu.

Jubilejní mensální fond, roční výtěžky z kapitálu, vždy počátkem semestru.

Nadace Marie Táborovy, vdovy po MUDru Janu Táborovi, ku podpoře chudých kandidátů lékařství, 6 m. à 240 Kč.

Nadání MUDra Justa, založené paní Viktorií Justovou pro kandidáty právnické a lékařské hodnosti doktorské, 5 m. à 300 Kč, k 1./I.

Nadání MUDra Justa pro studující lékařství a chirurgie, 300 Kč ročně na dobu studia.

Nadání MUDra Justa pro lékaře na cesty k návštěvě universit a lékařských chirurgických ústavů zahraničních, úroky.

Nadání setníka Jana Bendla pro zcela nemajetného studujícího university Karlovy, 425 Kč ročně, k 1. lednu.

Krombholzova nadace pro chudé nemocné studující veřejných vyučovacích ústavů českých v Praze, viz »Jitro« čis. 5.

Krombholzova cestovní nadace pro lékaře, kteří se na universitě pražské vzdělali, úroky.

Cestovní nadace Dra Josefa Kaizla při českých vysokých školách Karlových v Praze, úroky.

Jubilejní nadace Václava Bráfa pro posluchače a posluchačky university Karlovy, příp. i asistenty neb soukromé docenty její, k účelům léčebným při počínající tuberkulose neb po nemocích, s nimiž nebezpečí tuberkulosity zvláště bývá spojeno, 800 Kč roč., k 1./X.

Fond Dra Aleše Hrdličky a jeho choť Marie pro podporu studií v oboru antropologie při universitě Karlově v Praze, úroky.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro posluchače bohoslov. fakulty university Karlovy, úroky na dobu studia.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro posluchače právnické fakulty university Karlovy v Praze a pro absolventy a doktorandy této fakulty, úroky na dobu studia.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro posluchače lékařské fakulty, úroky na dobu studia.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro posluchače filosofické a přírodovědecké fakulty, úroky na dobu studia.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro zkoumání a vyhledávání pramenů z českých dějin v cizozemsku, pro dva nejschopnější dějepisce, absolvovavší na universitě Karlově, úroky.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro posluchače českého vysokého učení technického v Praze, úroky.

Nadace JUDra Františka Břetisl. Kadlčíka, rodem z Dubu na Moravě, pro české rolníky, pro česká města a české obce v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Jonákova nadace pro bezplatné obědy studujícím práv, udílí fakulta právnická.

Nadace Aloise Erbana pro křesťan. studující práv, 480 Kč, udílí fakulta právnická.

Nadace MUDra Antonína Slezáka pro studující lékařství české národnosti.

Nadace prof. Dra Bohumila Eiselta pro studující lékařství.

Nadace profesorského sboru lékařské fakulty pro studující lékařství.

Nadace MUDra Viléma Dušana Feodoroviče Lambla pro doktory lékařství.

Nadace, založená u příležitosti oslavy 100leté památky narození Bedřicha ze Schillerů pro nutné studující filosofie na univ. Karlově v Praze.

Nadace Hallaschkova.

Věnování bývalého sboru doktorů filosofie, nyní fakulty filosofické.

Nadace PhDr. Aloise Houšky pro stud. filosofie.

ZAHRANIČNÍ

Modus vivendi.

Svatá Stolica a naše republika ujednaly a schválily tento modus vivendi (konkordát):

I. Svátá stolice a vláda československá dohodly se o zásadě, že žádná část republiky Československé nebude podřízena ordináři, jehož sídlo jest za hranicemi československého státu a že rovněž žádná československá diecése nebude přesahovati státních hranic. Svátá Stolica a vláda československá dohodnou se o novém ohraničení a o dotaci diecési. Ku přípravě této dohody budou do dvou měsíců zřízeny dvě komise, na sobě nezávislé: první utvoří Svátá Stolica z delegátů všech interesovaných diecési za předsednictví zástupce Svaté stolice v Praze, druhou vláda československá ze zástupců interesovaných diecési a expertů.

II. Správa církevních statků nemovitých a movitých v Československu, jež jsou nyní zajištěny nucenou správou, jest zatím až do dohody, dotčené ve článku předchozím, a jest svěřena komisi za předsednictví episkopátu příslušného území.

III. Řády a kongregace řeholní, jichž domy jsou v Československu, nebudou podléhati představeným provinciálních domů, týchž řádů a kongregací v cizině. Je-li zřízení provincie v Československu nemožné, budou tyto československé domy řeholní podřízeny přímo domu generálnímu. Provinciály a představenými řeholních domů, podléhajících přímo generálnímu domu, budou státní příslušníci českoslovenští.

IV. Svatá Stolice, dříve než přikročí ke jmenování arcibiskupů, diecésních biskupů, koadjutorů cum iure successionis a armádního ordináře, oznámí československé vládě jméno kandidátovo. aby se ujistila, že vláda nemá důvodů rázu politického proti této volbě. Uvedení prelátů musí býti československými státními příslušníky.

Námitkami rázu politického rozumějí se veškeré námitky, jež by vláda mohla podpíratí důvody, vztahujícími se na bezpečnost země, na příklad, že se vybraný kandidát provinil politikou činností irredentistickou, separatistickou neb namířenou proti ústavě nebo veřejnému pořádku ve státě.

Jméno kandidáta, naznačeného vládě Svatou Stolicí, jakož i příslušné vyjednávání zachovají se v tajnosti.

Ustanovení o armádním ordináři vstoupí v platnost jenom v tom případě, že se zachová soustava samostatné náboženské péče o vojáky. V tomto případě bude se dbáti, kromě námitek rázu politického, i námitek, vztahujících se ku postavení kandidátovu v armádě.

V. Hodnostáři, uvedení ve článku předchozím, složí po svém jmenování Svatou Stolicí, dříve než nastoupí svůj úřad, přísahu věrnosti státu československému těmito slovy: „Juro et promitto sicuti decet Episcopum fidelitatem Reipublicae Cecoslovacae necnon nihil me facturum, quod sit contra salutem, securitatem, integritatem Reipublicae.“ (Přisahám a slibuji, jakož sluší biskupovi, věrnost republiky Československé a že neučiním nic, co by bylo proti blahu, bezpečnosti a integritě republiky.)

VI. Vláda se postará, aby platná zákonná ustanovení byla co nejdříve přizpůsobena tomuto „modu vivendi“.

Tato smlouva jest projevem lásky Svaté Stolice k naší republice, neboť dává, aniž by se jí dostávalo záruk ekvivalentních. Vyjednává s Č. S. R. jako s čestným kompaciscentem, který se zavazuje, že ve svých vnitřních zákonech se postará, aby byly přizpůsobeny smlouvě. Že byla taková atmosféra pro soužití naší republiky s Vatikánem připravena, děkujeme jistě změně kursu v řízení našeho státu, v řadě neposlední pak i osobám, jimiž byli Msgre Ciriaci, Dr. Krofta a Dr. Roztočil. Jsme přesvědčeni, že i B bude řečeno tak poctivě a neohroženě, jak bylo řečeno A.

Bývalý nuncius pražský, Msgre Marmaggi, byl obdařen naším řádem a jmenován nunciem pro Varšavu. Nunciem v Praze byl jmenován Msgre Ciriaci. —av.

Návštěva Dra Seipla v Praze. Spolkový kancléř rakouský Dr. J. Seipel přijel 13. února do Prahy, aby, jak pravil, splnil svůj slib, že bude v Praze přednáseti na téma, které by se nedotýkalo denní politiky. Jeho návštěva nebyla oficiální, jak prohlásil zástupcům tisku, ale přes to prohlásil, že by rád navštívil některé vynikající osobnosti, které zná od dřívějšíka. Dále pravil, že Československo a Rakousko, ležící v srdci

Kancléř Msgre dr. J. Seipel.

Evropy, mají jistě mnoho společných zájmů a že po 10 letech po uplynutí světové války by bylo již na čase, aby státníci sledovali společně znaky doby a pozorovali, jakými cestami půjde Evropa v budoucnosti. Evropské státy nemohou zkvétati, bude-li každý stát dělati svou politiku, bez dorozumění s ostatními. Téhož večera přednášel v pražské Plodinové burse na téma: „Světový názor a národnost.“ V předních řadách posluchačstva bylo viděti řadu vynikajících osobností. Přítomni byli ndp. arcibiskup Dr. Kordač, ndp. opat Zavoral, ministr zahraničních věcí Dr. Beneš, ministři Peroutka, Mayr-Harting a Spina, řada vyslanců, zástupci universit a vysokých škol, politických klubů atd. Ve své přednášce pravil, že člověk přijímá svůj světový názor ze dvou pramenů, z náboženství a z národnosti. Náboženství, jež nedává světového názoru, není náboženstvím. Má-li národnost stejně veliký podíl na vytvoření světového názoru, jest otázkou, na kterou odpověď není snadná. Všude, kde v minulosti bylo náboženství s národností spojeno, byla to vždy národnost, která předávala světový názor pozdějším generacím. Ztrnulé spojení národnosti s náboženstvím se neudrželo nikde. Křesťanství učinilo navždy konec národnímu náboženství. Ačkoliv mnohé státy, zvláště národní, snažily se vytvořiti národní náboženství. všechny pokusy ztroskotaly. Vidíme z toho, že zde byly snahy, náboženské vyznání národně zorganizovati. Že nastalo oddělení národnosti od náboženství, jest vítězství ducha nad krví a myšlenky nad řečí, v níž byla vyjádřena. Zdánlivě národnost utrpěla, ale ve skutečnosti stala se zprostředkovatelkou světového názoru. Nábožensky myslící člověk ví, že Bůh ho úmyslně postavil do určité národnosti. Pohlíží na ni jako na dar, a není mu jen skutečností, nýbrž úlohou. Kdo přemýšlí o národnosti, toho chrání světový názor před nespravedlností k druhým národnostem. Bylo by nepravdou, kdyby chtěl tvrdit, že to, co mu jeho národnost předává, jest pouze

jejím vlastnictvím. Zvláště západoevropští národové si navzájem své duševní statky vyměňují, takže mají v podstatě světový názor stejný, avšak každá národnost přidává a upravuje si jej po svém způsobu. Odmítáme všechno, co stojí proti této myšlence, poněvadž by si tím národové přisvojovali něco, čeho nevytvořili. Jelikož si všichni přejeme míru, nežádáme od žádného národa, aby se vzdal svých práv nebo omezoval svá jednání, nýbrž, aby nezasahoval do práv národů ostatních. — Rudolf Scho.

Kus vývoje věcí ve střední Evropě. Návštěva Dra Seipela v Praze nebyla jen soukromá; z návštěv oficiálních i polooficiálních, z banketů na rakouském vyslanectví, z čajů u ministra zahraničí, u ministra spravedlnosti, z debat a rozhovorů vyměněných mezi panem prezidentem, náměstkem předsedy vlády, ministrem zahraničí a jinými významnými osobnostmi a kancléřem dá se souditi na význam jeho návštěvy a na vážnost otázek u příležitosti návštěvy diskutovaných. Aspoň denní tisk s návštěvou spojoval otázku postavení Rakouska resp. Vídně na fóru mezinárodním, otázku připojení k Německu, otázku sídla Společnosti národů a j. Velké myšlenky uskutečňují velcí lidé a vědecky uvažující Seipel docílil jistě aspoň toho, že diskuse o mnohých otázkách jím zahájená nezůstane bez úspěchů. Seipel ovšem jako reální politik ví dobře, kolik je z jeho tužeb po uspořádání věcí ve střední Evropě dnes dosažitelné a kolik z hrotů zůstane ponecháno odstranění času, který v zapomenutí vlastním i v zapomenutí okolí a mocí poměrů se postará sám, aby živoření se změnilo aspoň v slušné, snesitelné žití. Jsme přesvědčeni, že Seipel zvláště doma se postará, aby veřejné mínění mezinárodní svému národu naklonil a že v jeho škole se vychová národ poměrně hodný.

—av.

SPORT

V. Skalník

O mezinárodním sportu.

Letošní olympijský rok nutí povšimnouti si sportu s hlediska mezinárodního, protože vidíme, jak ve všech státech je věnováno mnoho péče a úsilí výběru olympijských závodníků, kteří mají hájiti čestně na poli sportovním barvy své vlasti. Skoro všechny kulturní státy věnují velké obnosy peněz na propagaci tělesné výchovy, neboť v ní vidí jeden z nejdůležitějších prvků své zdatnosti a síly.

Sport patří dnes k nemnohým moderním proudům, které svou nejvlastnější podstatou přispívají k lepšímu vývoji celého lidstva. A veškerá tajemství jeho úspěchů, kterých se dopracoval v tak poměrně krátké době, záleží v jeho — demokracii. Sport — tof nejlépe uskutečněná demokratičnost. Nevylučuje nikoho; každý může snadno nalézt v jeho bohaté rozvětvenosti disciplínu, která mu nejlépe vyhovuje a se líbí a při tom nevyžaduje žádných zvláštních obětí, nýbrž naopak skoro úplně zdarma dodává mu

nejcennější životní statek — zdraví. Pro tyto své nesmírné výhody a pro svůj zábavný směr záhy se rozšířil ve všech vrstvách lidových, takže nyní najdeme jeho vyznavače všude.

Sport nemá však jenom tento povšechný význam, nýbrž také mnoho působí na sblížení, vzájemné poznání a sbratření národů. Již mnohokrát bylo řečeno, že na závodní dráze pozná se charakter toho kterého národa daleko lépe a důkladněji, než při nějakém mezinárodním styku politickém a obchodním. Závodní dráha je zrcadlem, v němž se odráží národní charakter a ukazuje svou mravní vyspělost a pevné ovládnutí vůle. V mezinárodních utkáních a zápasech poznávají se navzájem národové a sblíží se; z toho vyplývá jejich důležitost.

Někdy však octnete se také tváří v tvář námitkám, jako je, že sport ubíjí kulturu. Není to ani zdaleka pravda. Sport správně provozovaný naopak kulturu podporuje a je její hybnou silou, protože očisťuje národní vědomí z prachu zostalých, neživotních tradic a dává za ně náhradou jiné všelidské ideály. Podívejte se na západní kulturní národy: Anglii, Francii, U. S. A. a všimněte si, jaký tam je přikládán význam sportu. A přece nikdo neodvážil se tvrdit, že tyto státy nejsou kulturní. Již v minulém století pochopili angličtí pedagogové tuto vlastnost sportu a horlivě jí ve své vlasti využívali. Od nich přebral tyto poznatky známý sportovec, baron Pierre de Coubertin, zakladatel obnovených Olympijských her a dal je v majetek celému světu. Tento muž právě svým popudem k obnovení Olympijských her stal se nesmrtelným v dějinách lidského pokroku, neboť podal lidstvu něco tak velikého, co my ještě dnes naprosto nechápeme. Při Olympijských hrách je v nejvyšší míře uskutečněno vzájemné poznávání a sblížování národů celého světa. Zde scházejí se národové, aby zápolili, ale nikoliv se zbraní v ruce, nýbrž čestně na závodní dráze a po skončeném boji aby si srdečně stiskli ruce u vědomí bratrství. Či nevyjadřuje krásně všechny tyto věci olympijská přísaha, kterou letos při zahájení druhé zimní Olympiady ve Sv. Mořici za hlubokého ticha, se švýcarskou vlajkou v ruce, pronesl švýcarský setník-lyžař Hans Eidenbenz: „Přisaháme, že nastupujeme ke druhým zimním Olympijským hrám jako poctiví sportovci, že jsme ochotni zachovávat závodní pravidla, jsouce prodchnuti přáním účastnit se závodů v rytířském duchu ke cti našich států a slávě sportu.“

Sport je moderní, demokratické rytířství a chce vychovat nového člověka. Práce se daří. Snad dozraje i její ovoce.

Není mi možno pro velké zaneprázdnění časové býti nadále redaktorem „Jitra“, které jsem přijal pátým číslem tohoto ročníku a proto používám příležitosti, abych poděkoval všem čtenářům a přispívatelům za zájem, který v této době o „Jitro“ projevovali a za veškerou pomoc, kterou přispěli k jeho zdokonalení.

Josef Reindl-Pipin,
redaktor.

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská ulice číslo 1

Rozluštění z 5. čísla: Americká křížovka: A) Led. B) Husar, si. C) Sekerka, Sára. D) Ráj, l. Adam, Apač. E) Sud býk, m, Admira. F) Dub, Janošík, Nor. G) Les, S. O. S, r, Morava. H) Šach, v, Haag, alej, I) Hannibal, akát. J) Národ, as. K) Chod, k. — Rebus: Šťastný nový rok. Zdrobnělka Kašpar, Kašpárek. — Přesmyčky: Tři králové. Veselý nový rok. — Americká křížovka novoroční: A) Chorvaté. B) Gufa, noťa. C) Auto, Dón, fa. D) Als, ano E) Rifornely, Máj. F) Oasa, ano, mé. G) Sova Antonín. H) Osa, k, Abo. Ch) Dav, nu, op Lach. I) Ako, al, ne, pre. J) Al, ka. K) František. L) Ne, maso, ano, den, fa, ruka. M) Ro, so, frs, n, t, Ebro, hr, k. N) Tvé, ark, eič, lak, ais, Pf, Una, Etna. O) Ku, lín, Jan Neruda, Indie, kopr, Indian, ČSR., Samko Pfák, cín, nef, Ivo. P) R, an, ve, Arkadie. Ilava, es, le, fma. hy. R) Oko, do, fr, mať do, súl. Alpy, k. k, a, k. k., č, o, P. T., rub, ml, e, k, Dán, ano. S) Vena, drei, Ofa, eine, Aš, Ir, ovádi, Ó! Ó! paní. ono, vafa, dav, t. T) Os, eš, arm, lom, ČS., kůň, SK, bři. o, j, fr, o, mír, kať, no. a, e, ona, kra. U) T, Ob, Ei, Ífala, u, Sinai, e, Ni, va!, e, Říp, Ir. V) Sa, tři. energické, láska, Anam, Johann Wolfgang Goethe, Ela, als, ani. Y) Inn, vlk, mák, Rus, len, er, mák, kuli. Z) As, se, amí, ž, l, Aleš, Dr. f. a) Al, mapa, pol bas, en. Siam. b) Vikfor Dyk. c) Tr, pá, ká d) Arch, S. K., já, bar. e) Lán, e, sak. Ela. f) Ami, Oks, Nil. g) Cyan, ven, of. h) Kakodyloxyd. ch) Ary, ora. i) Láj, Ei, op, fon. j) Ba, la, in, ke. k) R, r. l. L) Časopis.

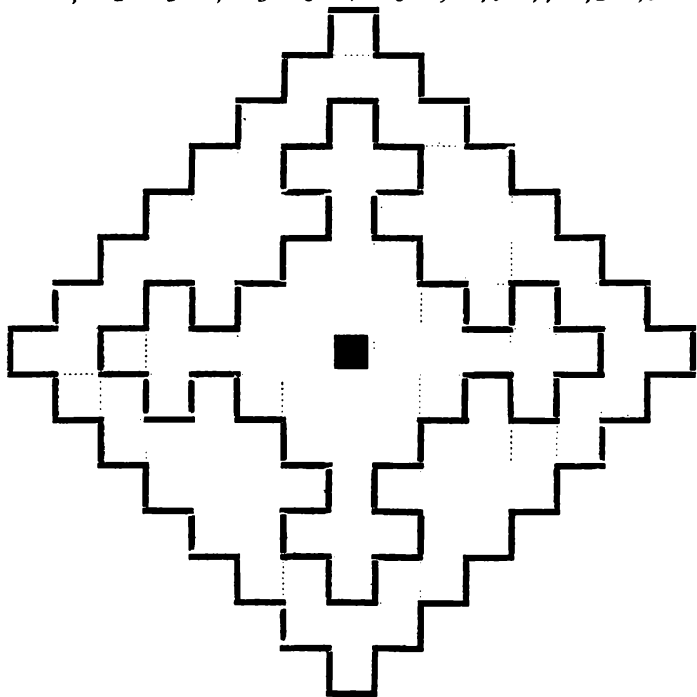
Rozluštění z 5. čísla jsem obdržel dvě rovnocenná, od St. Antonického ze Sřelic a od Fr. Jančíka Rozstanského, který také jediný poslal příspěvky. K odměně vylosován Fr. J. R. Poslal jsem mu dvojítoť odměnu. Prosim o potvrzení a zprávu, obdržel-li již odměnu ze 4. čísla.

Jedna zásilka hádanek do tiskárny se nám ztrařila na poště. Z nich bez opisu jsou zvláště: Ševeček. Kocour Felix a Strom; J. Rozstanský; 1. velikonoční; 2. hádanky J. Maláška; Kosina: 1. až 4. str. zászily, zvl. Americká křížovka věnovaná E. Zavadilovi. Chcete-li, račte je zaslati znovu.

Americká křížovka.

V. Kosina.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

- A) Číslovka. B) Spojka, zvíře. C) Zájím. os., hra, peníz. D) Druh, sláma svázaná v povř. E) Dopř. prošř., ryba, obr. odznak hodností arcibiskupské. F) Pobídka, lupič, zájmeno G) Předl., strom, země v Německu, řeka. H) Zvřaf. zájím., hnojivo, míra. Ch) Prvek. mys. muž. jm. I) Hrad v Čechách, obydlí (obr) J) Písmeno, afr. řeka, = hodiny (fon.) K) Noťa, míra. L) Jednotka času. 1. Část obličej. 2. Předl., noťa. 3. Bůh, řeka v Rusku, člen národa. 4. Část roku, člen národa, 5. Hud. nástroj, bod zemský, bibl. osoba. 6. pozdrav, rostlina, míra. 7. Ruské přítakání, zvíře, biblická osoba, fahoun. 8. Řec. písmeno, val, písmeno (obr.). 9. Část nohy, přisl. zpús., asijská řeka. 10. Mládě, řím. bůh. 11. Pozdrav, smyslové ústrojí, předl., předl., peníz, člen národa.

Hádanka početní.

Klement Břicháček, Vys. Mýto.

Na lodi bylo 30 cestujících. (15 bělochů a 15 černochů.) Po čase vypukl hlad na lodi a kapitán se rozhodl, že polovici mužstva dá shodit do moře. Rozestavil si tedy 30 cestujících a každý 7. muž byl shozen. Naznačte, v jakém pořádku si je kapitán rozestavil, když sám jsa běloch, všechny bělochy chtěl zachrániti. (Vylosovány se již nepočítá.)

Vsuvka.

Zlámalovi — E. Z.

Vyznáš-li se trochu v zeměpise Ruska, znáš tam řeky jako Volha, Ob, Tunguzka ...

Celou řadu vyhledáš jich snadno — jedné z nich si dobře všimnout radno.

Vkládej do ní slova, jež ti povím, a hned dojdeš k pojům zcela novým.

1. V masopustě bývá — věru nad něj není — z něho a z té řeky schránka v okamžení.
2. Zuby slona známé také ze severu, celek pak zacházka málo milá věru.
3. Po dvoře jich prochází se mnoho — a druh plodu; nu, neboj se toho.
4. Často k němu pnou se tvoje síly — jí křesali za starých dob, hochu milý.

Roháček.

V. Kosina.

A	A	I	I	M	ministr
N	N	O	O		římský bůh
R	R	R			část kabátu
S	Š				člen národa
Š					souhláska

Rebus.

Sf. Antonický.

aa t

Dělenka ráčková.

L. L., K. n. O.

První je zpět část našich řel,
druhá zpět keř — krásně kveťe;
třetí je zpět hlas zvířete,
vše pak jméno pána pekel.

Presmyčka.

V. Kosina.

Lávka co k vám s...

Rebusy.

Ladislav Petráš.

1.

50 50 e

t 50 p n

r ž (e) 100 K

6.

1000 $\frac{io}{ř}$

7.

OAA

8.

5 $\frac{1}{100}$

4.

ta

5.

t 50

p T t ě 500a

Obložky.

E. Zavadil.

1. Oblož zcela jednoduše známé jméno muže — siláka máš z dob Libuše — kdo to as být může?
2. Chceš-li z doby tělo mít, stačí jen ji obložit.
3. Obrácená místnost v obložce tu je — tu z Vás jistě každý vřele miluje.

Roháček.

V. Kosina.

A	A	A	A	B	město v Čechách
B	B	K	K		člen národa
O	O	R			popravčí
T	V				ruská řeka
V					souhláska

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 8.

OBSAH

P. Method Klement O. S. B.: Svatý týden pašiový. — Z mudroslovi malé svaté Terezičky od Ježiška. — F. T. Ondráš: Matička stúně. — Za pravým štěstím. — P. Miklik C. Ss. R.: Církev. — Jmenování vldp. P. Alf. Daňhy C. Ss. R. duch. rádcem Ústředí katol. stud. čl. — Paul Féval: Malý Hoch. — R. V. Podhorský: Vzpomínka z cest. — Rud. Šimek: Jízda za štěstím. — F. T. Ondráš: Konec. — F. G., VI. r.: Starý žebřák. — Literatura. — Hudba. — Divadlo. — Technika. — Organisační. — Sociální hlídka. — Poznámky.

V PRAZE V DUBNU 1928

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Spálená 15. — Telefon 449-10. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.271.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Zaplatili jste již předplatné?

Ne-li,
učňte
tak co
nejdříve!

Sdělení administrační. Do tohoto čísla přiloženy jsou složenky pošt. šek. úřadu, kterých použijte k laskavému zaplacení předplatného i všech dřívějších nedoplatků, jichž jest stále ještě velké množství. Nebuďte dlužníky, kteří otálením placení poškozují dobrý účel tohoto časopisu. Laskavé čtenáře prosíme, aby nezapoměli přispěti na Jitro při placení předplatného nějakým dárkem.

Upozorňujeme, že v měsíci dubnu budeme vymáhati všechny nedoplatky za VIII. ročník Jitra.

Sdělení redakční. Přijal jsem redakci Jitra. — Chci ji vésti s pomocí Boží dle svých nejlepších sil.
R.N.St. Miloš Neuman.

Následkem osobních změn v redakci nelze v tomto čísle ofisknout obvyklou listárnu redakce. Byla odložena do příštího čísla.

Veškerá korespondence určená duchovnímu správci Ústředí katolického studentsva dp. Daňhovi necht' je zasílána na adresu ústředí s označením **X**.

Zvu všechny přátele „Jitra“, pokud jsou v Praze, na úterý dne 17. dubna o půl 4. hodině odpolední do místnosti Ústředí katolického studentsva ve Spálené ulici č. 15. I. patro, ve dvoře. Účelem schůzky jest, aby byl získán přímý styk se čtenáři, který nám dosud scházel. Doufám, že přijde kolegů hodně a že nezůstane při jediné schůzce. Opakuji: Jsou všichni srdečně zváni. Venkovské kolegy pak prosím, aby svoje přání a názory redakci sdělovali písemně. Z těchto dopisů budou eventuálně úryvky ofiskovány v „Jitru“
R.N.St. Miloš Neuman.

Chcete, aby „Jitro“ jak úpravou, rozsahem a obsahem ještě více se zdokonalilo?
Zaplatte nám proto předplatné, neboť každé zlepšení jest v první řadě otázkou peněz.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V DUBNU 1928

ČÍSLO 8.

Svatý týden pašijový.

Je téměř nemožno mluvit o něčem, čeho nikdo nezná. Jest nemožno jen několika řádky načrtnouti nádheru čarovného tropického květu, není-li po ruce aspoň přibližný obrázek. Jest přímo vyloučeno naznačit někomu krásu melodie, nemám-li po ruce třeba nejchudší a nejprimitivnější nástroj hudební, na kterém bych mohl naznačit kadenci tónů a konečně, abych došel k našemu temat, jest nemožno v několika větách revucového článku popsati nezměrné bohatství, hloubku, posvátnost a krásu dvoutisícileté liturgické kultury pašijového týdne katolické Církve, sedm to dnů zakončených tridnem svatého dramatu utrpení Syna Božího, vyvrcholeného strašnou smrtí na šibenici Kříže, na popravičím místě otroků, kde za bolesti celého světa hasne o třetí hodině Velkého pátku Světlo světa, Ježíš Kristus, aby tak vykoupil své milované lidstvo, a poté ve svém Vzkříšení dne třetího, aby potvrdil nade vši pochybnost, jasně a důrazně svoje božství a jistotu naší spásy, která se v liturgii proměňuje v onen nepopsatelný alelujatický jásot velikonočního Hodu Božího — Paschy Kristovy.

Opakuji znovu a důrazně, jest to nemožno. Poněvadž jen tento jediný liturgický týden potřebuje k svému prostudování a probádání sám celý život člověka a to v intenzivní práci badatele vědeckého, zamyšleného nad jediným zlomkem nesmírného uměleckého díla věků.

Ale povětšinou jsou to krásy neznámé přehlížené a zapomínané.

Naše studentská mládež katolická musí se však upozornit, a dnešní článek nechce býti ničím jiným než takovým ukazovatelem jedné cestičky, která po stopách liturgie povede k provedení obrození praktického našeho náboženského života. A je to cesta jedna z nejdůležitějších, poněvadž souvisí s příkázáním božím i církevním o svěcení dne svátečního a den sváteční jest po výtce vyznačen nikoliv studentskými divadly a zábavami, věnečky a tanci, nýbrž liturgií čili bohoslužbou.

Namítne se, že snad většina nemá žádné příležitosti liturgii svatého týdne sledovati na podkladě nějakého dokonalého provedení v kostele. Připouštíme. Při dnešním nedostatku kněžstva ve městech, při těžkých poměrech malých míst a vesnic, při churavosti našeho kléru, povětšinou již zestárlého, k jiným okolnostem ani nehledě, není to jinak ani možno. Ale tu třeba si vzpomenouti, že podstatnou věcí liturgie vůbec není jen veřejné její provedení, ale realita věci boží zachycená skutečností posvátných textů a úkonů, byť se v kostele nedělo nic víc, než co právě stačí k jakémusi téměř stenografickému předvedení oné původní velebné monumentálnosti, jak si jí přeje Církev. — Zažil jsem kdysi Květnou neděli na vesnici. Neřeknu nic víc, než že to bylo velmi chudičké a prosté

odlyté. Ale bylo tam vše: od prvního „Hosanna Filio David“, což jest úvodní antifóna k svěcení palem (ratolesti), až do poslední „Gloria laus et honor tibi sit, Rex Christe Redemptor“ před uzavřenou branou kostelní. Byl i průvod a prostínká mše svatá s pašijemi velmi primitivně zpívanými na nizoučké kruchtě. Ale bylo tam každické slovo, které Církev, ochránkyně svatých tajemství, zapsala zkušeností století do svých Misálů. A v těchto prostínkách ceremoniích tak chudobně podaných, a špatného zpěvu a špatné recitace byl skryt celý mystický Kristus živé Círky, jako v chudinkých způsobách chleba žije celý Kristus Bůh i Člověk, a jako v Betlémě v slabounkém robátku na seně jeslí skryl se Všemohoucí s nebeských výšin. Naše studentstvo se nesmí nechat odstrašit zdáním, ale sáhnout k původním pramenům, to jest k textům samotným a v ruce s misálkem sledovat vroucností duše vše, co se u oláře a v chrámě posvátného děje.

V pašijovém týdnu sleduje Církev utrpení Kristovo krok za krokem. Čtyřikrát v tomto týdnu nechává předčítati historii utrpení podle všech 4 evangelistů. V neděli Květnou podle Matouše, v úterý podle sv. Marka, ve středu podle sv. Lukáše, na Velký pátek podle sv. Jana. Sbor věřících musí vše slyšeti, až do nejmenších podrobností od očitých svědků. A vpravdě, jakmile na Květnou neděli se ohlásí diakon svou první melodií „Pašijí“, všechna subjektivita citění v tom okamžiku ustupuje zcela do pozadí a v duši každého jen trochu zbožného posluchače musí rozvinouti se celé hrozné drama Golgotské.

Ve středu svatého týdne začínají posvátné „Temné hodinky“. Jest to officium „Zeleného čtvrtka“ (Anticipované matutinum církevních hodinek), které se téměř všude modlí veřejně v chrámě. A tyto temné hodinky jsou i ve čtvrtek večer, i v pátek. Ne již v sobotu, kdy připadá u nás zavedená slavnost vzkříšení.

Obsahem hodinek jest ve středu: Úzkost Páně v zahradě Getsemanské a zvl. zrada Jidášova, jejímž výsledkem jest zajetí Kristovo.

V responsoriu 2. nokturna žaluje Kristus: „Přítel můj polibku znamením mne zradil: Kterého políbím, ten jest, držte jej. Toto znamení zlé učinil ten, který polibkem dokonal vraždu. — Nešťastník zahodil cenu krve a nakonec osidlem se oběsil. — Lépe by jemu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten.“ Žalmy střídají se s „Pláčem Jeremiášovým nad nešťastným Jeruselem“ a srdceryvná responsoria s textem sv. Augustina a sv. Pavla. — Tichým a hlubokým, volně zpívaným „Miserere“ za úplné temnoty v chrámě končí „Tenebrae“.

Temné hodinky ve čtvrtek večer nám líčí smrt Páně. Velké responsorium 3. nokturna bolestně úpí: „Pohasly oči moje od pláče mého; neboť daleko ode mne, kdo byl útěchou mojí; vizte všichni národové, je-li bolest jako bolest má? — Ó vy všichni, kdož cestou jdete mimo, pohledte a vizte: Je-li bolest jako bolest má? Pohasly oči moje . . .“ Smutek je dovršen. Melodie se nesou pomalu a bolestně chorem jakoby za ustavičného tlumeného vzlyku, a po „Miserere“ končí se recitací: „Kristus učiněn jest poslušným až k smrti a to smrti kříže“.

Tragedie utrpení končí v temných hodinkách sobotních (totiž v pátek večer). Církev jakoby v němé resignaci u Kristova těla ukrytého v hrobě rozjímalá znovu a znovu strašnou smrt svého miláčka: „Něžně vypravuje poslouchajícím v 1. responsoriu 2. nokturna: „Odešel nám pastýř náš, pramen vody živé, v jehož smrti zatmělo se slunce. neboť i onen zajat jest, jenž v zajetí měl prvního člověka: dnes brány smrti a závory spolu Spasitel náš rozdrtil. Zničil totiž pevnost pekla a vyvrátil moc satana. — Neboť i onen zajat jest . . .“

A naposled zní zase tklivá výzva proroka: „Jerusaleme, Jerusaleme, obrať se k Hospodinu, Bohu tvému“.

Vezměte do rukou brevír římský a otevřete tyto stránky.

Usedněte klidně v některé lodi chrámové, kde v slavném choru tyto texty se modlí, jak církev chce, aby se modlilo; myslím, že neodejdete, aniž by vaše srdce podle prorokova přání nebylo dokonale obráceno k Nejvyššímu.

Zelený čtvrtek. Poslední večere Páně ve mši svaté s velkým společným velikonočním svatým přijímáním? Jak oslaviti správně liturgicky tento den? Zda nebylo by důstojné katolických studentů, aby všichni v tento den přistoupili veřejně s rukama vroucně seřjatýma a srdcem žhavým k společnému farnímu sv. přijímání na osadě při veliké veřejné liturgii v chrámu?

Velký pátek. Pašije podle sv. Jana. Modlitby za celé lidstvo před Kristem ukřižo-

vaným za všechny. Odhalení sv. Kříže. „Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit. Venite, adoremus . . .“

Poslechl jste si již někdy úžasná „Improperia“ — Výčitky: „Popule meus . . . Lide můj, co jsem ti učinil, neb v čem zarmoutil jsem tebe? Odpověz mi“ — kde v hořké chorální melodii Kristus se dovolává svých dobrodiní a ukazuje umučení kalvarské, kterého se mu za vše dostalo odměnou?

A což bohatá a nádherná, starodávná liturgie novokřtěnců z Bílé soboty? Zde odkazují na současně psaný svůj článek v posledním čísle „Рагу“ — „Rádost velikonoční vyjádřená liturgií bělosobotní“.

Studenty pražské upozorňuji zvláště na obřady velikonoční v „Dómě“, na Strahově a v Emauzích. Zde jest příležitost nadbytek. Na Zelený čtvrtek v „Dómě“ uvidíte zvláště velkolepé svěcení svatých olejů, na Strahově na Bílou sobotu v Norbertinské kapli máte jednu z nejkrásnějších příležitostí viděti pontifikální svěcení vody křestní. V Emauzích vzorné provedení všech podrobností liturgických všech dní za doprovodu čistých melodií chorálních, od neděle Květné (Dominica Palmarum) až do jásočné liturgie vzkříšení Bílé soboty večer a Hodu Božího.

A jako návrh pro budoucí velikonoce: aby pro studenty byl tak jako v cizině zařízen liturgický týden velikonoční s přípravou theoretickou i praktickou účastí. Benediktinské kláštery v cizině (Německo, Belgie, Francie) jsou v tyto dny poutním cílem tisíců mladých lidí, žádostivých posvátných pokladů církevní concentrace umění v bohoslužbě velikonoční. Má u nás zůstatí při staré netečnosti?

P. Metod Flemer O. S. B.

Z mudrosloví malé sv. Terezičky od Ježíška

Vážné pravdy pro malé a velké čtenáře.

Láska vyváží dlouhý život.

Bůh neodpírá nikdy první milosti, které nám je třeba, abychom se přemohli.

Srdce mé cítí palčivou žízeň po štěstí; ale nahlížím, že nic stvořeného nemůže ji uhasiti.

Abychom se mohli přiblížiti k Pánu Ježíši, musíme býti docela malými.

Chci nebe získati úskokem. A úskok ten jest láska.

Jestliže cítíš svou slabost, věz, že je to velká milost Boží!

Den prvního mého sv. přijímání jest mně vždy vzpomínkou na den štěstí, v němž není mráčku.

Pán Ježíš miluje veselá srdce. Má radost z duše, která se stále na něho usmívá.

Nepřeji si jiné radosti, než abych, Ježíši, na Tobě úsměv vynutila.

»Z dějin duše« malé Terezičky.

Příteli, rozvaž tyto pravdy; dle nich žij — a staneš se brzy i ty malým světcem — a šťastným člověkem!

Chtěla bych vykonati nadlidské hrdinské skutky. Cítím sílu křížáka ve svém nitru. Na poli cti bych ráda padla na obranu sv. církve, naší matky.

Sv. Terezie od Ježíška.

F. T. Ondráš:

Matička stůně.

*Zelenou aleji slunečko hrálo —
poslyš mne, maticko, co se mi zdálo.*

*Rozkvetlé třešni pně krásou tak hrály,
na nás se, na obě vesele smály.*

*Na poli vedle pak kvetl mák vlčí —
cože tvé rety dnes, maticko, mlčí?*

*Pchleď ven, slunečko libě jak svítí,
zakrátko přinesu z lučin ti kvítí.*

*Slyšíš, jak skřivánek jaro již vítá?
Hnedle je příroda v luk zeleň slita.*

*Což se tvá churavá nezbarví více,
nezrudne miloučká, bledá tvá lice?*

*Jak pěkně o tobě v noci jsem snila:
kéž by to raději skutečnost byla.*

*Ach, jak bych výskala, jak bych se smála,
celou bych, maticko, tě zulíbala!*

Za pravým štěstím

Poznámky k letošním velikonočům.

Bylo kázání na Zelený čtvrtek večer. Mluvil kazatel o Bohu i lásce Ježíšově na hoře Olivetské. Do chrámu vstoupila dáma, choť p. profesora v malém městečku... Chodila jednou za rok do kostela. Poslouchá, uvažuje, probírá svůj život — ku konci kázání klekne a modlí se: Zdravas Maria... pros za nás hříšné! — Pak jde ke zpovědnici a dí: „Nejsem, důstojný pane, připravena — ale ke zpovědi musím. Nemohu to vydržet.“ „Proč?“ táže se kněz. „Ježíš pro mé hříchy tolik z lásky ke mně trpěl — a já tolik let hřešila na Jeho milosrdenství!“ — — — Druhý den přišel k zpovědi p. profesor a na Bílou sobotu její maminka.

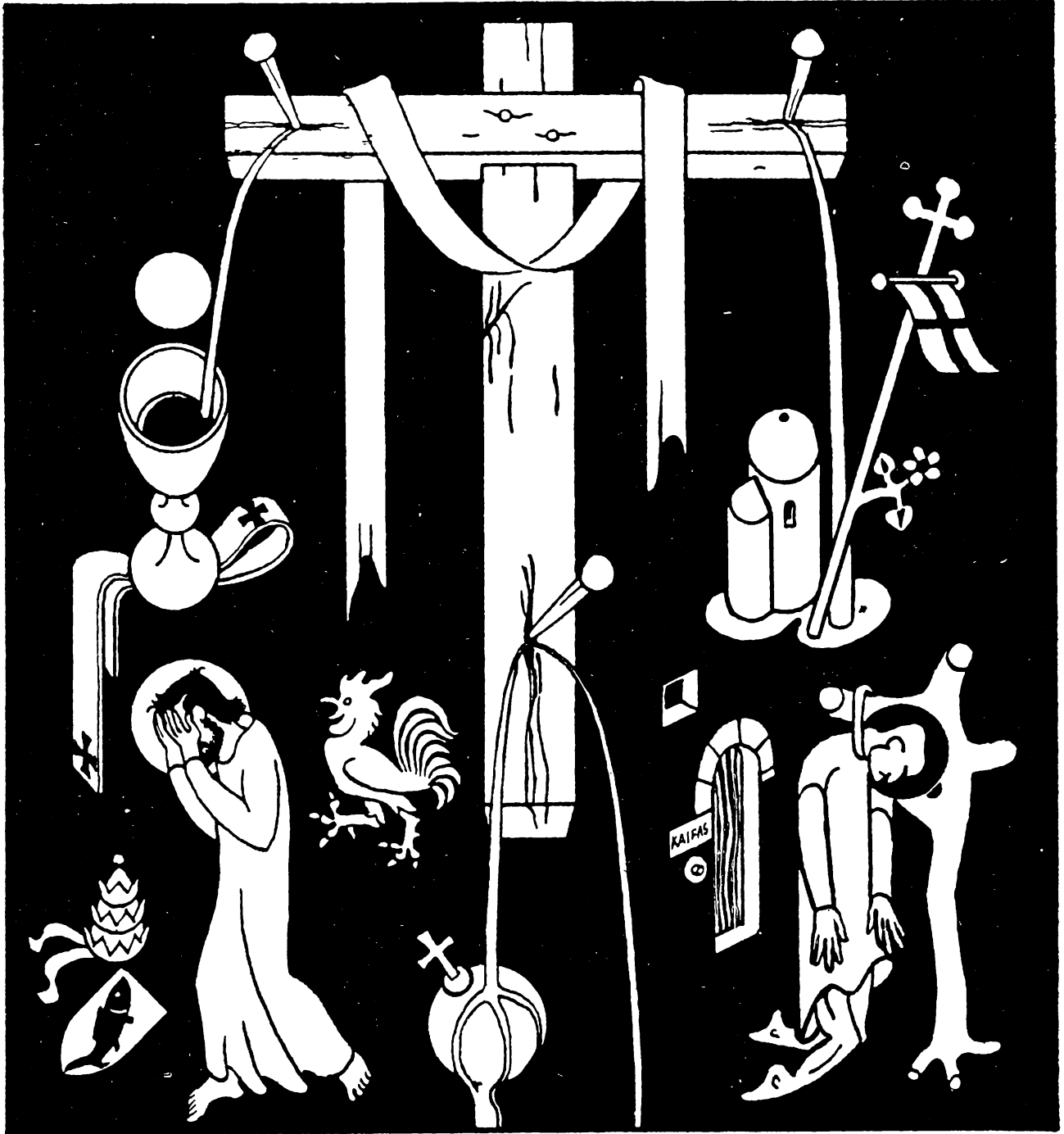
„Tak už je to?“ „Ovšem, už máte odpuštěno!“ „Jak je to možné?“ „Což nejsem katolický kněz a nemám práva odpouštět všechny hříchy i ty nejtěžší?“ „Ale přece, vždyť to bylo tak lehké — a já měl takový strach před zpovědí.“ „Pamatujte si, příteli, zpověď nesmí být duši břemenem, ale útechou největší na světě.

Zpovědi nechce Ježíš nás zahanbovat, ale odpouštět!“ — Tak rozmlouval kdysi kněz s mužem, který nebyl 20 let u sv. zpovědi.

„Ještě nikdy mně nebylo tak dobře jako dnes! Vy jste mým největším dobrodincem na světě!“

„Kdybych byl znal toho štěstí ze sv. zpovědi, nebyl bych v životě velkonoční zpověď nikdy vynechal!“ (Po zpovědi za 15 let.) „Teď jsem šťasten. Čekal jsem na to od své svatby 30 let. Pán Bůh vám zaplať, důstojný pane, že jste ke mně, ubožáku nemocnému, přišel. Teď rád umru, vždyť jsem se 50 let nehodně a špatně zpovídal!“

A kdy ty jsi se naposled zpovídal? Hledáš štěstí? Najdeš ho v upřímné a úplné sv. zpovědi! Ucalegon jam ardet! Už je tu velkonoční doba a Božské Srdce Ježíšovo hoří po tobě touhou. Přijdeš? Odmitneš? Je to tvoje povinnost! Tvé štěstí, poslechně-li — — —

BRUNO ŠTORM: SVATÝ TÝDEN

O Církvi nemůže každý jednotlivý katolík vědět všechno. Znáti do jisté míry její minulost nebo třeba jen celou její přítomnou strukturu je popřáno jen málo lidem. A není toho ani potřeba. Přece však je nutno vědět o Církvi to skrovné a nepatrné minimum, které určuje naše základní nazírání na věci a na život. Podklad tohoto minima tvoří dvě podobenství Evangelia: podobenství o zrna hořčičném a o kvasu. Všimněme si obou těchto obrazů Církve, abychom poznali, čím měla být Církev dle všemohoucí vůle svého zakladatele.

»Za onoho času řekl Ježíš učedníkům: Podobno jest království nebeské zrna hořčičnému, kteréž vzav člověk vsel na svém poli.« (Mat. 13, 31.). Co znamenají tato slova? — Pole, o němž Kristus mluví, jest svět, v němž žijeme a se pohybujeme; ten kterýž vzal zrna a zasel je ve světě, je Pán; království nebeské je zaslíbená a od pádu prarodičů připravovaná, pevná, jednotná, účelně zřízená náboženská společnost, Církev. Podobno jest toto království zrna hořčičnému. Jak vypadá zrna hořčičné? Odpovídá samo Písmo: »Kteréžto sice nejmenší jest mezi všemi semeny, ale když vzroste, jest větší všech bylin a bývá jako strom, takže ptáci nebeští, přilétajíce bydlejí na ratolestech jeho.« (Mat. 13, 32.)

Semeno hořčičné bylo nejmenší ze semen, jež posluchači Kristovi znali. Pán chtěl říci: Jako to nejmenší bylinné semeno, jež znáte, když vzroste, jest větší než všechny byliny, tak i počátky mého království budou nadmíru nepatrné, ale když vzroste, bude větší, než všechna jiná království. Nuže, je vskutku nepatrné zrna hořčičné, když vzroste, větší než všechny jiné byliny? Zajisté. Ze zrna hořčičného vyrůstá opravdu rostlina větší než všechny ostatní druhy rostlin s dužnatou lodyhou, neboť dosahuje až 3 metrů výšky a bývá jako strom, má mnoho větví a široké listy, takže ptáci přilétají a hnízdí v jeho ratolestech. Podobně je to s královstvím Božím. Jeho počátky jsou sice nejmenší, protože má přirozených překážek vzrůstu nejvíce ze všech společností náboženských, ale toto zaslíbené království Boží z nejmenších počátků tak vzroste, že bude větší, než kterákoli jiná společnost nábožen-

ská, a bude tak rozsáhlé, tak rozvětvené, tak bezpečné, že se bude podobati nesmírné říši, největšímu království pozemskému, do něhož budou přicházeti a v němž budou bydleti všichni, kdož hledají pravého duchovního štěstí.

Jiné podobenství pronesl Kristus: »Podobno jest království nebeské kvasu, kterýž vzavši žena, zadělala do tří měric, až i zky-salo všecko.« (Mat. 13, 33.) Všimněme si: zajímavého rozdílu obou podobenství! — V prvním se znázorňuje velikost království Božího, v druhém se vylučují jeho účinky. Žena, jež zadělává na chléb, jest Církev, kvas jsou hybné a životné síly Církve, totiž její nauky a svátosti; mouka jsou ti, kdo se dávají věsti Církvi a přijímají do sebe kvas jejích zásad a milostí. Smysl celého podobenství je tento: Jako kvas proniká nepozorovaně do vši mouky, připravené k pečení, a činí chutným všecko těsto; tak i církev Boží svými nadpřirozenými silami tiše a nepozorovaně pronikne a zušlechťi všecky, kdo se poddají jejímu vlivu a působení, jednotlivce, rodiny i národy.

Ale nyní vízme, »jaký praktický význam mají obě podobenství!« Jsou pro nás zjevením a napomenutím a vedou nás k poznání a vyznávání království Božího na zemi. Obojí podobenství zjevuje nám ty vlastnosti pravého království Božího, dle nichž je poznáme a rozeznáme od církví nepravých. Království Boží je totiž j e d i n é. Kristus nepraví: Podobná jsou království Boží, ale podobno jest; ani neříká: podobno je zrna, ale zrna; ani nedí: podobno jest kvasu, který vzaly ženy, ale žena. Všechna království, jež se nazývají Boží, krom jednoho jediného, jsou cirkve ďáblovy; co není z toho jednoho zrna, jež vzav Bůh zasel na svém poli, jest ze semene, jež zasil duch zlý; kvas, jehož nezadělává jediná pravá Církev Kristova, je zárodek moru a zkázy.

Církev Kristova jest jediná! Kristus má jedinou nevěstu Církve! Kristus má jediný strom hořčičný na svém poli. Větví a listů má sice mnoho tento strom, ale jsou to právě jen větve a listy jednoho jediného stromu, údvy jednoho jediného těla. Nuže, které jsou vlastnosti tohoto jediného království Božího, dle nichž se pozná a rozezná od nepravých společností náboženských? Právě jsme je po-

znali v podobenstvích: nejmenší počátky, největší rozsah, nejpodivuhodnější účinky.

Která Církev má tyto vlastnosti, to je pravá Církev Kristova. A tyto vlastnosti má jediná Církev katolická.

Ona měla nejmenší počátky, to jest nejméně lidských prostředků k svému rozšíření. Neměla ani zlata a stříbra, ani zbraní a vojska, ani slov světské moudrosti a chytrosti. Její zákony odporovaly, jako až dosud odporují, zkažené přirozenosti. Jenom nadpřirozenou, božskou, záračnou silou podrobovala si duše a přemáhala obtíže. Všechny ostatní Církev povstaly, rostly a vyrostly z pýchy, smilstva a lakoty, z toho, co lahodí nízkým sklonům člověka, co lichotí nezřízeným vášním.

Církev katolická má také největší rozsah. Není a nebude na světě cirkve, t. j. pevně ustanovené a jednotné náboženské společnosti, která by měla tolik příslušníků jako Církev katolická! Pravím pevně a jednotné náboženské společnosti, protože jen taková vyhovuje pojmu, jaký nám v Církvi Kristově podávají Evangelia. Jen potud může ta která církev počítati své příslušníky, pokud mají ve všem jednu a tutéž nezměnitelnou víru a pokud jsou podrobena jedné a téže nejvyšší a všechno řídící hlavě. Nikdo nemůže jmenovati církev, která by měla tolik údů, tolik členů, tolik zbožně oddaných a pokorně věřících dítek, jako Církev katolická. Jsou veliké sekty, mají tisíce »přivrženců«, ale ve všech těch církvích ďáblových není jednoty. Každý tam tvoří církev pro sebe. Věří, co chce, mluví, co se mu líbí, činí, k čemu je pokoušen, vůbec si nedá v ničem předpisovati. Mohou jej poučovat, ale on nemusí věřit; mohou s ním disputovat, ale nikdo mu nemůže zavřítí ústa; mohou přikazovat nebo zakazovat, ale nikdo nemá právo ho nutit k poslušnosti. Jenom v církvi katolické vyznávají všichni tutéž víru, užívají

těchže svátostí, poslouchají téhož náměstka Kristova. A takových věřících a poslušných dítek má Církev katolická více než kterákoli církev, kterákoli náboženská společnost na zemi.

Církev katolická měla posléze vždy a má doposud nejpodivuhodnější účinky mravní na všechny lidi i národy, kteří se nevymykají jejímu vlivu. Žádná církev nebrání tak zločinům, nejen veřejným, ale i tajným, jako katolická. Žádná nepodporuje tak radostnou zbožnost a obětavost jako ona. Žádná jiná církev nevychovává světců a duší hrdinných, jen jediná svatá Církev katolická. Je-li kde trochu pravé a oblažující kultury a lidskosti, lásky a svornosti, je to stopa jejího působení. Spatří-li se kde mimo ni co krásného a ušlechtilého, je to napodobení jejich skutků a podniků.

Kdo se však vzdalují jejího vlivu, nikdy nemohou dojíti opravdové velikosti a spokojenosti. Vidíme tedy jasně, kde jest pravé království Boží. V jediné naší svaté, katolické, Božskou mocí založené a Božskou mocí chráněné Církvi.

Ale potřebí jest království Boží nejen poznávati, nýbrž i vyznávat i. Obojí podobenství nás k tomu vybízí a napomíná, tiše sice a nepřímou, ale za to tím účinněji. Ježíš Kristus staví nám na oči příklad nebeských ptáků a příklad chlebové mouky. Ptáci nebeští přilétají a bydlejí v ratolestech stromu hořčičného. Podobně i všechny duše, stvořené k tomu, aby se jednou vznesly k trůnu Nejvyššího, musí v čas tohoto vyhnanství, plného nebezpečství a nástrah, hledati ochrany a pomoci v království Božím na zemi.

A jako mouka se nebrání hospodyně, když jí běře, aby zadělala na chléb, tak se nesmějí ani věřící brániti a vymykati působení Církev, mají-li býti kvasem její nauky a milosti proměněni v lepší lidi, milé Bohu i bližním, a dokonalé ve všech skutcích a myšlenkách.

Teprve v nebi obdrží duše svůj šlechtický d plom a čestný titul.

Sv. Terezie od Ježíška.

Na vyvýšeninách je vzduch tak čistý! I když se Ježíš skrývá, přece víme, kde je.

Sv. Terezie od Ježíška.

Jmenování vldp. P. Alf. Daňhy CSsR. duch. rádcem Ústředí katol. stud. čsl.

Excelence, Vaše arcibiskupská Milostí!

Valnou hromadou na V e l e h r a d ě, r. 1927, zplnomocněný podepsaný výbor Ústředí katolického studentstva československého dovoluje si Vaši arcibiskupské milosti přednésti skrovnou žádost, aby Vaše arcibiskupská Milost vldp. P. Alfonsa Daňhu CSsR., člena pražské koleje Redemptoristů, pověřila a zplnomocnila du-

chovním vedením našeho Ústředí katolického studentstva čsl.

Prosíme uctivě, aby vldp. P. Alfons Daňha Vaši arcibiskupskou Milost z plné moci zastupoval.

Rádoví jeho představení na naši prosbu dovolili, abychom směli o to Vaši arcibiskupskou Milost požádati.

Ústředí katolického studentstva čsl.

Veledůstojný pane,

vřele uvítal jsem žádost Ústředí katol. studentstva v Praze II., Spálená 15, podanou mi 20. III. 1928, č. j. 623, v níž mne prosí, abych Vás jmenoval duchovním rádcem jejich a svým zástupcem v Ústředí.

Vyhovuje tedy této prosbě, jmenuji Vás duchovním rádcem Ústředí katol. stud. čsl. a spolu ordinariátním svým zástupcem tamtéž s plnou mocí rozhodovati svým hlasem při schůzích Ústředí katol. stud. čsl. ve věcech nábožensko-kulturních a odpovědného přímo a jediné mně. O činnosti, která vás čeká, jest Vám

čas od času podávati zprávu arcibiskupskému Ordinariátu.

Ustanovuje Vás v tomto veledůležitém úřadě ve shodě s Vašimi řeholními představenými, přeji si, aby Ústředí katol. stud. čsl. v synovské lásce a poslušnosti podrobovalo se hlasu Vašemu. K tomu cíli svolávám hojnost požehnání Božího na Vaši činnost i Ústředí katol. stud. čsl., v jehož záruku všem uděluji své arcipastýřské požehnání.

† **Fr. Kordač,**
arcibiskup pražský.

Paul Féval:

Malý Hoch

I.

Hosté.

Farnost cournonská se skrývá v rozkošném údolí, které svlažuje volný a klikatý tok řeky Oustu. Její malá zvonice sotva převyšuje doškové střechy domků, které vždy po třech nebo čtyřech se kupí k sobě na nepatrné výšince. Z daleka by je někdo pokládal za stádo ovcí, které strach sehnal na toto místo; čekali byste, že se rozběhnou úbočím dolů k travnatým, plochým břehům řeky.

Staří lidé farnosti cournonské umějí pěkné povídky o strašidlech, které vypravují za letních večerů ve stodole ředitelově, za zimních večerů pak pod širokým komínem dvorce, pekouce si kaštiny, které zapíjejí dobrým moštem. Umějí také dlouhé legendy, v nichž vystupují vznešené dcerky vévodů, rytíři dvora bretaňského a oškliví trpaslíci, kteří se kdysi skrývali

v jeskyních Černých Hor ve vévodství Penthieverském. Ale nejlépe umějí vypravovati bohatýrská dramata, v nichž měli podíl bretonští venkované za doby šuanstva. Když je vypravují, tu se celí rozohní, poněvadž jejich bratři, jejich předkové v nich působili, ba poněvadž oni sami měli na nich nějakou účast.

Netřeba od nich žádati více nestrannosti než od republikánů, kteří pění chvály republice.

Historie má dvě tváře, jako Janus.

Bohatýr cournonský, o němž starci zvláště rádi veliké věci vypravovali, jmenoval se Janet Legoff. Svým přátelům a ještě více nepřátelům byl znám pode jménem Malý Hoch. Při kapitole o Malém Hochu bardové údolí Oustského neměli nikdy nouze o látku; z jejich vypravování by byla epeopea; my se však omezíme pro dnešek na jednu událost, omlouvající se

Malému Hochovi, že tu jen vybereme některý z jeho hrdinských kousků.

Ke konci roku 1790 Armand de Thélouars, francouzský gardový kapitán, vzal si z lásky Henriettu Alžbětu de Lanno-Carhoët, neteř pána z Carhoët, barona ze Saulnes, který odjel do Ameriky, a tam zemřel, pomáhaje kupcům Nového Světa proti kupcům Světa Starého, boj to, mimochodem řečeno, v němž jeho ušlechtilý meč neměl co dělat. Byla to však tehdy móda, a tato vojenská výprava měla přidat nesmrtelnosti bílému koni dobrého pána Lafayetta.

Henrietta byla krásná tvář a ještě krásnější srdcem. Byla to jedna z prostých a čistých dívek Bretaně, které milují a oddávají se bez okázalosti, přirozeně, tak jako jiní žijí a dýchají. Muž ji uměl ocenit a miloval ji něžně. Neměla příbuzných, po smrti barona Saulnes, svého strýce, který ji vychoval. Jediný příbuzný, jenž jí zbýval, byl markýz de Graives, přísný stařec, který žil odloučeně na svém sídle a kterého Henrietta sotva znala. Oba synové tohoto markýze de Graives sloužili králi a byli považováni v každé příčině za hodný jména svého otce.

Armand de Thélouars opustil Paříž v září r. 1792. Přišel do Bretaně a přidal se k bojovníkům strany královské, k družině založené slavným jmenovcem Armandem Tuffinem de la Rouarie.

Tuffin byl také starý válečník, který si v Americe získal slávu veliké neohroženosti; ale na rozdíl od pána de Saulnes vrátil se domů živ a zdrav. Výsledek jeho snah je znám. Špatně jsa podporován od jedněch a zrazen od druhých, zemřel, neskončiv svého úkolu, který ztroskotal.

Ale dílo ducha takové ráže nemůže býti zničeno najednou. Třeba, abychom tak řekli, dáti mu více ran, než je mrtvo.

Organisace, kterou Rouarie dal bretonskému povstání, byla tak čilá a mocná, že i když hlava byla rozdracena, zůstala ještě síla v údech nebo aspoň v některých. V Morbihanu zůstali ve zbraních pánové Silz a Lantivy. Ve Finistèru pán d' Amphernay vtasil teprv mnohem později meč do pochvy; Boishardy, Caradeuc, du Bernard, Palierne, du Bois Guy atd. bojovali ještě i když již nebylo naděje na vítězství; kníže Talmont konečně na svých dědičných doménách začínal již tehdy podniky, jež měly vyplniti krátký a rytířský jeho životní běh.

Smrtí toho, kterého přívrženci královi právem považovali za svou hlavu, byl pán de Thélouars na okamžik zaražen a uchýlil se na svůj zámek, ležící za Vilainou, nedaleko Roche Bernardu. Žena a jednoroční dítě byly s ním. Ale brzy dostalo se mu z Morbihanu zpráv, které ho přiměly, že zase sáhl ke zbrani.

Odejel jednoho večera bez průvodu, jen s jedním mladíkem, jménem Janet Legoff, jenž byl z Cournonu, na panství Lanno Carhoet, neboť Armand jej zvláště miloval.

Poněvadž v oněch nešťastných dobách žádný útulek nebyl jistý, bylo smlouveno, že paní za ním po několika dnech přijede někam k Ploermelu.

Janet Legoff dosud nikdy nebyl opustil své mladé velitelky, kterou miloval uctivým zbožňováním. Byl při odjezdu hodně smutný, ačkoli s jeho hořem započilo ono neodolatelné kouzlo, které za mládí láká k nebezpečným dobrodružstvím. Bylo mu tehdy čtrnáct neb patnáct let. Bylo to dítě milé, bojácné a dumavé tváře; postava drobná, ale podivuhodně svižná a pod nenuceným půvabem každého pohybu bylo možno hádati sílu.

Jak vidět, Janet se tuze nepodobal většině hrubých dětí bretonských. Byl však přece synem venkovanů a sice velmi chudých. Z útrpnosti jej kdysi matka Henrietta přijala do domu.

Jednoho pátku v polovici dubna 1793 paní de Thélouars se vydala na cestu za manželem. Cestovati kočárem, bylo vydávati se skoro jistému nebezpečí. Henrietta tedy svěřila svého synáčka Alaida služebné, sedící na mule, sama pak sedla na dobrého koně a daly se na cestu.

S počátku se jim nic zlého nepříhodi- lo. Malá karavana přešla nad Redonem bez překážky Vilainu a dala se směrem k Malestroit, aby se dostala k Proermelu. Henrietta měla v úmyslu strávit noc na svém sídle v Carhoët v údolí oustském, půl míle od vesničky Cournonu; ale jak se smrákalo a kavalkáda dospěla okraje planin mezi Renac a Gacilly, strhla se hrozná bouře.

Byla to jedna z oněch vichřic s kru-pobitím, které skoro vždy chodí za rovnodennostními větry na blízkém pobřeží. Henrietta byla s Markétou služkou a malým Alainem sama uprostřed planiny. I za dne sami venkované tamější někdy zabloudí ve spleti cestiček, které vysokými kručinkami vyšlape bezstarostnost morbi-

hanského venkovana. Ty cestičky běží a vracejí se, rozdělují a spojují se, úplně bez cíle, dle rozmaru pasáků.

Chtěli bychom se vsaditi, že pověstný labyrint krétský byl hříčkou proti stepi renancské.

Posuďme tedy, v jaké situaci byla Henrietta, ztracená v té poušti v bouřlivé noci s dítětem, které strachem plakalo; neměloť jiného řididla než oslňující blesky, jež neustále prorývaly tmu.

Ve strachu a v oné nepokojně horečce, která nedopouští čekati a žene jen dál, mladá žena popohnala koně a odevzdala se Prozřetelnosti Boží; služka položená hrůzou jela za ní. Dlouho tak jely lesem kručinek, jejich bodláčí bodalo jejich zvířata.

Noc již hodně pokročila, když blesk jim ukázal cosi černého, hrozného a temného majestátnosti v prchavém světle bouře. Když blesk pohasl, Henrietta uzřela před sebou světlo. Černá massa bylo lidské obydlí a dle rozměrů byl to asi zámek. Henrietta poručila Markétě, aby zatloukla na bránu a požádala o pohostinství.

Markéta poslechla. Nespěchali jim otevřít.

Když konečně otevřeli, ukázal se na prahu starý sluha s tváří zamračenou. Místo přivítání ubohých poutnic posvítíl na ně lucernou, maje pro všechn případ v druhé ruce osmihrannou hlaveň velké pistole. Výslech, jak se zdálo, jej neuspokojoval.

»Kdybych byl věděl,« brumlal mezi zuby, »po čertech bych byl otevřel! Je tu kousek odtud ves, napravo,« připojil hlasitě, »myslím, že tam zcela dobře přespíte, jakož vám přeji.«

A táhl za sebou těžká vrata.

»Milý člověče,« volala Henrietta, »jsem znavena, neznám cesty. Pro Boha, nezaháněj mne!«

Stařec zaváhal.

»Už je to tak!« bručel. »Mladá dáma zdá se býti unavena a noc je černá jak ďábel. Nu tak! Vstupte, paní. pro jednu pan markýz nic nezví.«

Dvě poutnice nenechaly se dvakrát pobízet. Zatím co starý sluha pečlivě zavíral bránu, ohlédla se Henrietta a zdálo se jí, že místo jí není neznámé.

»Pán nic nezví,« opakoval stařec, zatahuje závory; »zlobil by se, ano. A Pierre Paul se nevrací! Leda že by v tom zas něco bylo. . . Pojd'te, mladá paní, a ohřejte se. A pro Krista, máte děťátko, ubohé ne-

viňátko! Ah, ano, vidím, že jste se mívala lépe než u nás teď; ale teď nelze věřit ani za dne . . . Ale děťátko je krásné, přeji mu všeho štěstí. A Pierre Paul se nevrací!«

Henrietta a služka se chtivě přiblížily k ohni ze syrového dřeva, jenž hořel v širokém krbu kuchyně. Šaty měly promoklé a malý Alain, jenž se třásl zimou a strachem, usmál se zase radostným úsměvem dítěte, nalézaje zas teplo a světlo. Henrietta jej políbila na čelo s vášnivou něhou.

»U koho to jsme, milý člověče?« tázala se.

»Pierre Paul se nevrací!« opakoval smutně stařec, jenž se jmenoval Bernard. »To je jistě něco nového. A Bůh ví, co nového zas v těchto časech.«

»Paní se vás ptá, u koho jsme!« řekla Markéta, divíc se, že na otázku paní se neodpovídá.

»To je jiná,« odpovídal váhavě Bernard. »Opatrnost jest matkou všech ctností a vy jste snad žena některého toho ztraceného . . . (při vsí úctě k vám!) zatraceného modráka.«

»Jsem Henrietta de Lanno-Carhhoët, žena pana de Thélouars.«

»Pro Boha!« zvolal Bernard. »Neter pana markýze! A já jsem drahé dámy nepoznal!«

»Tedy bych byla v Graives u svého strýce?« tázala se Henrietta.

»Dobrá, milostivá paní!« řekl pokorně Bernard. »Já již stárnu, zrak slábne, a pak jsem vás již tak dlouho neviděl! Bez lhaní, nádherně jste vyrostla. Ale myslím, abych to šel říci panu markýzovi.«

Henrietta jej zastavila.

»Nerušte strýcův spánek,« řekla.

»Spánek!« opakoval Bernard tajemně a smutně. »Ten nespí, ten již nyní nespává! Služebníci jeho Milosti královské, Bůh jim žehnej! prý mu svěřili poklad, cosi velmi vzácného a dražšího nad stříbro a zlato. Hlídá, bdí ve dne v noci, bez ustání. Ah, dobrá paní, je to trudná práce pro člověka ve věku markýzově!«

Henrietta nechápala úplně, ale neměla kdy podrobně se dotazovati. Bernard vzal louč, hořící na rozštěpci v krbu, a kráčel ke dveřím. Uctivým pokynem zval mladou paní, aby šla za ním do salonu.

Blaise Houdé de Bellissant, markýz de Graives, seděl sám ve velkém čtverhranném sále s hladkými čalouny a nábytkem oné bohatosti trochu chlubné, jež vyznačuje bretoňský přepych. Byl to stařec vysoké, ale věkem shrbené postavy;

byl již v nejvyšší stáří, téměř stoletý. S obou stran širokého a hrdého čela spadaly husté dosud chumáčky vlasů, bílých jako sníh. Jeho pohaslé a zastřené oči byly matné a jakoby bloudily temnou prostorem; ale odvážně načrtnutý oblouk hustého obočí a přísné tahy úst ukazovaly, že čas nezlomil neoblomné rozhodnosti jeho povahy.

Zůstal sedět v lenošce, jejíž vysoké opěradlo, tvaru obráceného člunu neslo znak Bellissantů: vrch azurový, spodek zlatě a červeně pásovaný a nad ním půl těla pleťové barvy, vyčnívající ze stříbrného obláčku.

Vedle starce na stole ležel jeho meč, kniha církevních hodinek a rohovitě sluchátko. Byl stařec hluchý.

Jakmile se Bernard objevil, obrátil se k němu markýz s neočekávanou v tom věku čilostí:

»Vrátil se Pierre Paul?« tázal se, nastavuje sluchátko.

Bernard učinil znamení, že ne, a ustoupil paní de Thélouars. Stín přelétl čelo starcovo; ale přece ihned povstal a učinil několik kroků k Henriettě, které nepoznával.

»Slečna de Lanno-Carhoët,« řekl zřetelně Bernard.

»Paní neteři!« řekl stařec s podivným.

»Pane strýčku!« vykoktala Henrietta, v níž pán z Graives vždy vzbuzoval úctu se silným přídavkem bázně. »Prosím o prominutí... má neočekávaná přítomnost vám snad působí obtíže.«

Markýz ji vážně a zdvořile políbil na čelo.

»Dcera mé dobré a vážené nebožky sestřenky je vždy vítána na zámku v Graives,« přerušil ji. »Přece však, neteřko, nemohu říci, že mám z vaší přítomnosti radost. Žijeme v době nešťastné a plné nebezpečí a můj dům jest víc než kterýkoli jiný útulkem nebezpečným. Sedněte, paní neteřko. Po celý čas svého pobytu najdete u mne aspoň upřímné a pečlivé pohostinství.«

»Odejdu zítra,« řekla Henrietta, již zarazilo chladné přivítání. »Zatím dovolte, abych se vzdálila, abych vás nerušila.«

Markýz jako na odpověď jí políbil ruku a uklonil se.

Když Henrietta kráčela ke dveřím, zazněly z venku dva mocné a náhlé úde-ry, Bernard se zachvěl a pán de Graives, jenž jich neslyšel, uhodl vše.

»Pierre Paul,« řekl Bernard.

»Jdi, jdi rychle!« volal markýz živě a netrpělivě. »Promiňte, paní neteřko,« připojoval, potlačuje zevnější známky rozčilení.

Henrietta se zastavila, nepomýšlela na odchod. Tajemný pud, pud matky, poučil ji, že děje se něco závažného.

Pán de Graives se zas posadil, klidný, vážný jako před tím. Dveře se rozletěly a upocený, promoklý a zablácený muž vběhl do salonu. To byl Pierre Paul.

»Přicházejí!« zvolal hned u dveří.

»Přicházejí?« opakoval ledově markýz.

»Od Redonu i od Vannes.«

»Jsou ještě daleko?«

»Jsou mi v patách! Co tu mluvím, jest již zámek asi obklíčen.«

»Kolik je nás?«

»Deset,« řekl Bernard.

»A jich?«

»Dvě stě,« odpověděl Pierre Paul.

Pán de Graives vstal. Jeho postava se vzpřímila v celé své výši; jeho zrak zapláhl pronikavě a velitelsky jako za dob mládí.

»Ať všichni lidé odejdou ze zámku,« řekl vášnivě. »Je ještě kdy. Mé však místo je zde. Já zůstanu.«

»Sám?« tázal se Bernard tiše.

Markýz pochopil. Záblesk hrdosti zasvítíl mu ve stínu krutého obočí, i řekl s úsměvem:

»Potřeboval kdy který Bellisant, aby někdo umíral s ním?«

II.

S k r ý š e.

Paní de Thélouars němě přihlížela k tomu výjevu. Pochopila jen jedno: zámek byl obklíčen, bez pochyby tlupami republikánů. Byla-li by chycena se synkem, nebylo o jejím osudu pochybnosti. Žena bojovného přívržence králova mohla očekávat důsledky revolucionářského soudnictví, jehož obětí již nebylo počtu. Ani na jejího synka, ubohé dítě, nečekalo nic lepšího, neboť na takové věci republikáni se neohlíželi. Několik minut Henrietta zůstala jako ohromena; pak vyskočivši, běžela do místnosti, kde zůstalo její dítě, vytrhla je spící z rukou Markétě a křečovitě je tiskla k srdci; a beze slova běžela k strýci a tázala se o radu.

Markýz de Graives byl neodvolatelně opakoval svým lidem rozkaz, aby ihned opustili zámek. Zvykli jsou poslouchat,

rychle se připravili a utíkali i s Markétou, která chtěla čekati na paní a zaplakala, že má opustiti dítě.

Zatím Henrietta zabloudila v tmavých chodbách zámku a nemohla naléztí cesty k markýzovi.

Slyšela, jak se otvírají a zase zavírají těžká křídla hlavní brány za prchajícími obyvateli zámku. Srdce se jí svíralo stále víc. Opřela se o zeď v neznámé chodbě, celá se chvějíc; oči se jí naplnily hořkými slzami a s úzkostí líbala čelo synka, spícího jí v náručí.

Když tak váhala, nevědouc kudy kam, zasvítilo se pojednou na konci chodby. Henrietta spatřila pana markýze de Graives, jenž se zvolna blížil s lampou v ruce.

Stařec se oblékl v nádherný vojenský šat; prsa, pokrytá vyznamenáními, jiskřila z dálky různobarevnými odrážejícími se paprsky. Pod pažďí měl malou skříňku, jeho pravice třímala obnažený meč a za pasem byly dvě bohaté bambitky.

Myslel, že je sám, a neviděl Henrietty, která se bez hnutí tiskla ke stěně.

V tomto okamžiku, kdy zvědavý pohled nemohl pátrati v jeho tváři, markýz de Graives jistě nebyl podezřelý, že by hrál komedii.

Nebyl jako oni senátoři římsští, kteří se pyšně oblékli a s okázalostí umírali, sedíce ve sloňových křeslech. Sám se svým svědomím tu byl a víc nic. Klidný jeho pohled nehledal obdivu přítele nebo nepřitele.

Svatý klid spravedlivce, hledícího tvář v tvář smrti, kladl mu kol čela opravdovou svatozář.

Henrietta ani zdaleka nechápala tajemství této blízké smrti; neznala záměr strýcův, nevěděla nic, a přece pouhý pohled na starce působil na ni jako zjevení nezbytného zániku. Ten muž nebyl již z tohoto světa, viděl již nebe, co jeho nohy zatím se ještě dotýkaly země; šel k Bohu, netrpěliv již vykonati svou poslední povinnost.

Henrietta byla matkou. Myslela na synka i vyrazila zoufalý křik. Poněvadž nikde jinde se neozvalo nejmenšího zvuku, pronikavý její výkřik došel neurčitě až k slabému uchu starcovu. Zdvihl lampu a uzel mladou ženu. Tu jeho obočí se zachmuřilo.

»Poručil jsem, aby všichni opustili zámek!« řekl tvrdě. »Vzdalete se, paní!«

Henrietta mimoděk učinila několik kroků, aby poslechla. Ale v tomtéž okamžiku zazněl na hlavní bránu déšť ran.

»Nejí již kdy,« zašeptala. »Pro jméno Boží, strýče, popřej útulek mému dítěti!« Stařec učinil zlostný pohyb.

»Mé hodiny jsou sečteny,« řekl, »nemohu je mařiti marnými výklady. Odejděte, paní, prchněte z těchto míst, pro sebe, pro vašeho manžela, pro vaše dítě, odejděte!«

»Ale já nemohu!« zvolala zoufale Henrietta. »Slyšte! Vylamují bránu, vnikají do zámku!«

Výstřel z venku ji přerušil a střepiny okna galerie padly k nohám pána de Graives.

Ten až dosud nic neslyšel, ani slov neteřiných ani hřmotu z venku; ale při ráně se zachvěl. Pochopil, a jeho tvář se zachmuřila. Řekl hlasem stísněným:

»Snad by bylo pro vás lépe bývalo čeliti barbarství těchto lidí, než jíti tam, kam já jdu, paní. Ale již vás nevyháním. Nebezpečí je na obou stranách jisté, osudně nevyhnutelné. Chcete zůstat zde nebo jíti se mnou?«

»S vámi! S vámi!« šeptala ubohá matka, chytajíc se šatů markýzových.

Beze slova odpovědi krácel markýz dál. Na konci chodby dotkl se péra, skrytého ve zdi. Massivní dveře se otevřely a ukázaly úzkou chodbu, kudy bylo možno proléztí jen bokem.

»Moji předkové,« mluvil k sobě, »stali se v šestnáctém století Hugeny. Byl to hřích, ať jim jej Bůh ve svém milosrdenství odpustí! Honili je tehdy tak, jak nás nyní. Skryše, které si tehdy proti katolíkům zbudovali, budou nyní sloužiti katolíkovi proti synům jejich zavržených nauk. Vstupte, prosím, paní!«

Chodba končila druhými podobnými dveřmi, které vedly na kamenné schody.

Když pán de Graives se dotkl skrytého péra těchto druhých dveří, vyrazil odtud vlhký vzduch a zhasínal lampu.

»Vejděte, paní neteřko!« opakoval stařec.

Víc mrtvá než živá potácela se Henrietta dolů po kluzkých schodech, z nichž vycházel takřka dech hrobu. Pán de Graives zatarasoval za sebou pevně dveře a rovněž sestupoval.

»Aby nás našli,« šeptal, »musejí rozbořit zámek; ale rozboří jej, ne snad proto, aby usmrtili starce a ženu, to by jim za to nestálo, ale proto, že jejich duše je chtivá a že v troskách budou moci slídití po zaniklé stopě pokladu!«

Henrietta s chvěním poslouchala ta slova, která nebyla určena pro ni.

Dále otočil markýz nějakou výplň, kterou se vstupovalo do nízké komnaty; mladá paní tam vstoupila a hned vysílána klesla na židli.

Místnost, v níž se nacházeli oba uprchlíci, byla nedávno opatřena vším, čeho jest třeba k odloučenému životu; bylo tam hojně potravin a olej na svícení. Bylo vidět, že markýz nebyl překvapen z nenadání.

Místnost sama pak byla kulatou kobou, nízce klenutou, vystavenou do mimořádně silné východní zdi zámku. Nálevkovitá střílna pak ubohému vězni, nucenému žítí v tomto žaláři, dávala čistý vzduch z parku.

Okno to hledělo opravdu do parku, na nejstinnější místo parku. Z venku bylo kryto větvemi stromů.

Pan markýz de Graives postavil lampu na stůl a pohlédl kol sebe skoro spokojeně. Pohled ten svědčil o tak hlubokém a zároveň vši naděje se zříkajícím odevzdání, že paní de Thélouars jej nemohla zdržeti. Sklopila se vzdechem oči a kolébala na kolenou malého Alaina, který se cestou byl probudil a plakal.

»Je tu vše!« řekl tu pán de Graives, otvíraje svou knihu hodinek na místě, kde nedávno přerušil svou zbožnou četbu. »Máme tu, čeho je třeba k životu i k smrti.«

Přisunul lampu a ponořil svou duši do poesie svaté knihy.

Markýz de Graives byl dávno připraven. Již více než měsíc od té doby, co jeho synové se dostali k menšímu středisku royalistů, snažících se v okolí Ploërwele organisovati povstání, musel stařec očekávat návštěvu vojska. Jeho sídlo ostatně bylo pokládáno za bohaté i nemohlo než lákati přívržence konventu: v oné době, kdy tolik hrdin bylo na hranicích, byl velmi často pokálen šat vojenský ve vnitrozemí. Ale mimo všechny tyto důvody k obavám, které byly společny všem ostatním, dosud nevyloupeným šlechticům, měl markýz de Graives zvláštní důvod, že čekal na brzký útok.

Předvěřím mu Pierre Paul, důvěryhodný sluha, jehož užíval k vypátrání plánů sousedních úřadů, zvěstoval, že pověst v lidu míní, že skrývá ve Graives nesmírný poklad. A pověst ta se tentokráte nemýlila. Buď náhodou nebo prostořekostí některého royalisty se stalo, že lid přišel na stopu. V Graives se ukrýval poklad.

Nuže, kdo zná tehdejší mravy, ví, že od podobné pověsti k útoku, požáru a vraždění bylo tak daleko jako od nařčeného místa k nejbližšímu distriktu.

Markýz to věděl; proto učinil opatření. Pierre Paul byl vyslán na zvědy; viděli jsme výsledek jeho poslední obchůzky.

A jaký byl poklad, svěřený pánu de Graives?

Ani ne před rokem pán de la Rouarie přišel do Morbihanu se svým přítelem Fontevieuxem, aby royalistům oné krajiny ukázal podpis, jímž knížata bratří královi podepsali úmluvu družiny bretoňské. Shromáždění povstalců bylo v zámku de Graives, jehožto poloha mezi Morbihanem a Illeet Vilaine se k tomu zvlášť hodila. Po poradách pán Rouarie rozdělil poklad družiny. Značnou část v pokladních poukázkách, podepsaných na účet knížat panem de Calonne si podržel a kastelánovi v Graives svěřil ostatek pokladních poukázek a směnek znějících na p. Botherela, zmocněnce rodiny královské v Jersey, jehož i diamant nesmírné ceny, knížecí to a osobní příspěvek od vévody d' Enghien na podporu trůnu.

Poukázky, které podržel Rouarie, jsou právě oněmi papíry, které, dostavše se do Paříže, a svěřeny byvše Latoucheovi C . . . , lékaři Bazougskému, svedly tohoto denuncianta k tomu, že zradil Dantonovi tajemství družiny bretoňské.

Buď jak buď, od té doby a zvlášť po katastrofě, která povstání udusila, royalisté kraje mezi Vannes a Redonem si zvykli pokládati pána de Graives za pokladníka strany. Jsa příliš stár než aby sám mohl bojovat, a znám jsa všem svou rytířskou čestností, pán de Graives byl oním mužem, jakého přívrženci královi potřebovali. Věrný až k heroismu a za největší čest pokládaje důvěru stejně smýšlejících, přísahal, že spíš zemře, než by vydal zástavu sobě svěřenou.

Poklad ten, značně zmenšený poklesem pokladních poukázek, zůstával přece stále znamenitým pro onen diamant, jehož převeliká cena byla příčinou, že nebyl dosud prodán.

Příslaví mají obyčejně pravdu; a jedno přísloví praví: Příliš dobrého škodí.

Markýz de Graives ukázal příliš mnoho odvahy v okolnostech, kde by více na místě byla bývala prostá opatrnost.

Měl při prvním poplachu raději zpravit povstalce v Ploërmelu a zbavit se své odpovědnosti; ale tato odpovědnost jemu

byla milá, poněvadž chovala v sobě nebezpečí a poněvadž při ní měl naději zemřítí za krále.

Když uslyšel o pověstech, šířících se v okolních městech, tu pocítil v sobě hnutí, hodně podobné radosti, a opětoval svou přísahu z hloubí srdce.

Za noci sestupoval do skrýše, o jejíž tajemné chodbě jen on se svými dvěma syny věděl, klidně vše připravoval a čekal noviny o »modrých«, čítáváje ve svých starých Hodinkách.

A co očekával, přišlo. Jenže útočníků byla síla. Zvěřili poklad ve Vannes a v Redonu a přišli najednou z obou míst.

Skřínka, kterou markýz přinesl pod paždí, chovala v sobě diamant Condéův, papíry družiny a štěpínku kříže Kristova, rodinnou to relikvii, kterou by stařec byl právě tak nerad vydal znesvěcujícím rukám jako poklad sám.

Naši dva poustevníci, strýc a neteř, ztrávili noc mlčky a smutně. Dítě se občas probouzelo; byla mu zima, paní de Thélouars na ně hleděla očima ztrápenýma a myslela na muže.

»Kdyby věděl, kde jsme!« pomyslela.

Ale slova ta byla jen nářkem a nikoli výrazem naděje. Ani nejbláznivější obraznost nemohla nyní připadnouti na prostředek, smluviti se nějak s povstalci plořmelskými. Před hodinou to snad bylo možné. Slovo starého pána by bylo jeho služebníky proměnilo v samé vyslance; ale on toho slova neproněsl. Jeho oddanost a hrdinství až k monomanii myslilo jen na mučednictví.

Tato myšlenka na mučednictví, se kterou se snad po měsíce mazlil, trůnila despoticky v jeho duchu. Jsouc příliš tyranickou než aby mohla býti jasnou, odsunula do stínu. všecko rozumné uvažování. Pán de Graives neviděl nebo nechtěl viděti, že i každá oběť má míti rozumný cíl a že jeho předstírané neužitečné mučednictví jest jen rytířský omyl.

Ale Bůh nás nenadálým pokáráním chrání od takových slabostí. Jsou ovšem velmi vzácný, než aby se mohly státi nebezpečnými, a právě naší době není třeba uzdy, aby zadržovala velkodušné vzněty.

Chtěli jsme jen říci, že pán de Graives si pokládal za čestnou povinnost umřítí při svěřené zástavě. Ať již se mýlil nebo nemýlil, on si umínil vytrvati na svém místě a vyplniti svou přesnou povinnost.

Z venku nebylo již nic slyšet. Revolucionáři asi vešli do zámku a hledali. Po ce-

lou noc nebyl klid skrýše porušen; ale když bělavá čára zvěstovala, že se rozednívá, tu paní Thélouarsová uslyšela s hrůzou pravidelné, ještě daleké údery.

Bylo to jakoby motyky rozkopávaly silné zdivo.

Stařec neměl tu svého sluchátka. K jeho uchu nedoléhal žádný zvuk. Četl stále. Ale najednou bourání, neustále rostoucí, způsobovalo občasně, poznatelné otřesy.

Pán de Graives zdvihl hlavu a pozorně poslouchal. Pak ujistiv se, že se nemýlil, opustil své sedadlo a otevřel jakousi skříň ve zdi, odkudž vyňal soudek asi půl stopy v průměru jakož i knot z nasířené koudele a oboje postavil na stůl.

Henrietta se na něj dívala lhostejně, netušíc, co je v soudku.

»Půjdou-li rovně,« šeptal stařec, »máme je tu za hodinu; zmýlí-li se jen o stopu, mohou kopati dva dny, než přijdou k nám.«

A připojil s povzdechem:

»To bude dlouhé!«

Ale když pronášel ta slova, padl zrak jeho na paní de Thélouars, jíž hlava padla na prsa. Únava přemohla mladou ženu. Oči se jí na okamžik přivřely a její skloněné čelo se dotýkalo plavých kučer, věncích čelo malého Alaina.

Tvář markýzova prozrazovala hluboký soucit.

»Ubohé děti!« pomyslil si.

Neboť matka i syn byly pro něj stejně dětmi. Jeho věk byl pětkrát tak veliký jako věk mladé ženy. Přemohl se násilím a odvrátil oči od skupiny, neboť pohled na ni mu obměkčoval srdce. Mohl míti slitování, ale nemohl ustoupiti od svého záměru, neboť povinnost volala, a pán de Graives poslouchal již sto let hlasu povinnosti.

Sňal poklici se soudku, zamíchal obsah špicí svého meče a strčil tam krabici. Pak položil sirnatý knot k lampě.

»První kámen, který se pohne, bude mi signálem,« řekl. »Ach, jak slavný by to byl okamžik bez této ženy a proč jen ona přišla otrávit radost mé poslední hodiny!«

Vtom se Henrietta zachvěla a probudila se.

Dítě se usmívalo, vztahujíc ručky ke střílně. Pán de Graives, aby se nemusel dívat na tento výjev, nad nímž mu srdce bolelo, začal zas čísti své modlitby. Henrietta tiše vstala a přiblížila se k otvoru. Malý Alain se pořád usmíval.

To proto, že z venku z pod hustých větví parku sladký hlas, hlas dítěte neb

ženy zpíval sloky písně, známé všem obyvatelům kraje vanneského. Pronášel naivní slova, tak populární v kručinkách morbihanských:

U nás v bretoňském kraji
pěkné botky dělají.
Noženky si v teple drží,
dívenko má snědá, . . .
a kdo se chce oženit
ať si štěstí hledá!

Pán de Graives neslyšel nic a četl ve své knize Hodinek.

»Janet!« pronesla tiše paní de Thélouars, namáhajíc se prostrčiti hlavu střílnou.

Hlas přestal zpívat.

»Janet Legoff!« opakovala Henrietta.
»Kdo mne volá?« řekl hlas s nepokojným údivem.

Než Henrietta mohla odpovědět, bylo mezi listím slyšeti připravovat k výstřelu bambitku. Šramot čilých a rychlých kroků bylo slyšet po trávníku parku a hlas, nyní se vzdalující, pokračoval vyzývavě:

Skály jsou tam z kamení
od spodu až k temeni,
nespálí jich slunéčko,
ani luna bledá . . .
a kdo se chce oženit
ať si štěstí hledá!

(Z knihy „Šuanové a modří“.)

(Pokračování.)

V radostech volával sv. František Xav.: „Ó, dost už, Pane, dost!“ V souženích a strastech: „Jen víc, Pane, víc!“

R. V. Podhorský:

Vzpomínka z cest

Šumava za letního jitra.

Modré dálky se líbaly s posledním úsměvem červánků, který se ztrácel na východě. Korunami stromů modralo se nebe, drozdi klokotali a tráva voněla. Květy jásaly čistou radostí v trávě a plakaly posledními kapkami rosy, která rychle schla —

Několik studentů stoupalo příkrou cestou k pralesu.

Prales!

Vidíš tu život i smrt. — Staré tu v kráse umírá, nové se tu v kráse tvoří. Všude je posvátné, tajemné přítmí, jakýsi hluboký smutek. Celý smutek světa, celý symbol lidského utupení se zde otvírá, celý zdroj radosti zde prýští. Pohádka! — To mládí naše je také jako pohádka šumavských hvozdů, která, když pronikne, člověk po ní volá a touží — —

Ticho . . . Temná zeleň staletého pralesa byla plna vůně a snivých zpěvů. Čosi jako dřímota vkrádalo se do mohutných kmenů — dřímota plná zlatých snů.

Odkudsi zaburácela vlna větru. Hlavy odvěkých buků se dotýkaly jako v bratrském objetí. Jinde trčely větve nakloněných stromů, zbavené jehličí, odumřelé, čekající na smrt — jakoby vztahovaly k Tvůrci nahé ruce a prosily o milost, — o minutu života .

Prales hučel zhluboka, jako tisíce harf truchlivé ozvěny — — —

Vlna větru se tišila.

Zašla touha.

Hynulo okouzlení jako poslední úder melancholické skladby — — —

A ticho je zase. — Mnoho podivného si člověk myslí v tmavé tišině. Porozumí hlubinám tisíce věcí, tisíci lidských duší a jsou chvíle, kdy se mu zjevují mnohá tajemství osvětlená, srozumitelná do nejtajnějších záhybů. Duše se tě ptá, zdali zdárnou minulostí jsou všechny minulé dni. Kolik je to dnů ztracených, kolik slibů nesplněných, tužeb pošlapaných, — skladeb nedokonaných a nedozpívaných písní věčného mládí! — Na lukách, ba i na šedých mezích objeví se každého roku zelený ruměnc, každý rok má příroda své jaro — a my, lidé, máme jaro jediné. — Mohutní bratři se hrdě týčí k nebesům. Zde nakloněný děd čeká svou hodinku, tu leží ohromné kmeny, které tu již věky prohívají — a na nich? Na nich jejich dětičky, útlé stromky zdvihají nesmělé hlavinky nahoru k neproniknutelné houštině větví, kde tuší, že je klenba nebeská. A ohromné kapradě vějířovitě vyrůstají zpod kyklopských balvanů — — —

Studenti vyšli z pralesa.

Ve výšinách na zářném blankytu kroužil veliký, dravý pták. S rozkoší se koupal ve světelných, letních sférách — sklání hlavu a rozhlíží se a pátrá po stráni.

Rud. Šimek:

Jízda za štěstím.

Jedeme — — — — —

S údery ocele znějí

údery srdce.

Nebe je modré jak oči její,

oblaka bílá jak její ruce.

U trati babička nějaká trávu žala,

za vlakem se podívala.

Hlavu jí líbalo sluníčko,

šedivou hlavu v červeném šátku.

»Babičko, slyšíte — — —. babičkóóó!

Já jedu za štěstím.

Až budete vnoučátkům vyprávět pohádku,

řekněte jim,

že štěstí je láska, a zánik má

mezi modrýma očima a bílýma rukama!«

Kupředu letíme zvonící oceli spjati, železný oř a já.

Na svítící se trati,

dálka rozdrčená ocelovými koly umírá.

»Pane průvodčí,

vidíte, že by člověk musil mít sto očí,

aby jimi moh' obejmout celý svět?

Ale vy mně nemůžete rozumět,

a proto se tolik divíte.

Já jedu za štěstím, nu, víte,

já mám kohosi strašně rád

a musím to každému povídat.« — — —

Šíleným letem vlak se unavil,

brzdami zastenal, a pak se zastavil.

Nádraží kolem mne divně se točí,

nevidím nic, než dvě modré oči,

do kterých spadly mé,

aby v nich utonuly.

Hvězdičky, hvězdičky, hvězdy mé,

nyní se spolu spojíme,

abychom nesli veliké štěstí,

které jsem přinesl v zelené ratolesti

z nejdražšího stromu na světě.

F. T. Ondráš:

Konec

Na jasné modré nebe vyhouplo se zlaté slunce a ozářilo zasněžený kraj a jinovatkou osypané stromoví. Lesy na obzoru tonuly v hávu lehkých mlh, až splývaly se zšedalým okrajem blankytné oblohy.

Borovice na pokraji lesa, jež kupily se v šiku kolem polí, hrdě vypínaly své

boky, jakoby nadšeny vědomím své krásy. Mezi těmito choulily se sněhem zaváté podrosty, jichž větví skoupě vykukovalo zpod sněhové duchny. Spletité křivky stop zvěře, rýsující neurčité obrazce, zdály se býti jediným obrazem života v lesním tichu.

Od hájovny, kolem obrostlé mlázovím, zalehl do němého lesa hovor. Zprvu tiše, pak zřetelněji a v záhybu pěšinky objevila se skupina mužů, provázená chrupáním sněhu pod těžkými kroky. As tučet mužů, v čele s hajným, stoupalo tichým lesem k pyšným borovicím. Od úst valí se jim kotouče páry a jinovatka věncí hrubý vous. Na rameni každého houpá se seker, pila nebo sochor.

U vysokého lesa stanuli. Dva tucty očí ostře měří vrásčitá těla borovic, jakoby chtěly pouhým pohledem srovnat tyto se zemí. Již odkládají nástroje a hotoví se k dílu. Dvanáct párů rukou chápe se těchto a v několika minutách ostrí pily brázdí

statné tělo borovice. Zaduněly rány seker, ozvěnou odpověděl les a strom zastenal. Dřevo zapraskalo a dřevaři odskočili od kmenu, jenž hroutil se k nohám druhů, které očekává v nejbližší chvíli tentýž osud. Sekery zaduněly znovu, větve oddělují se od kmene a za malou čtvrthodinku leží pyšná borovice okradena o vše, co bylo její okrasou.

Jedna za druhou padá pod nemilosrdnou ranou sekery: padá prvá, druhá, další a další a za několik málo dní padne poslední. Zmizela pružná těla, zmizely široké koruny — zmizela krása.

Několik desítek oloupaných dřev leží na místě ní.

F. G., VI. r.:

Starý žebrák.

*Pod jeřábem plným krve
used žebrák starý
Na hlavě měl běl a zimu
a šedivé páry.*

*Okolo vál šedý vítr,
teskně podzim zpíval,
a žebrák se v tichou jeseň
prázdným zrakem díval*

*Nežebral o peníz, chleba,
ústa jeho lhala:
Soucitu si, lásky duše
žebráková přála*

KULTURA

LITERATURA

V tomto roce oslaví 75. narozeniny slavný španělský novelista Armando Palacio Valdes. Z jeho významných světových děl uvádíme: El Señorito Octavio, Marta y Maria, El idilio de un enfermo, Aguas Fuertes, José, Piverita, Maximina, El cuarto poder, La hermana San Sulpicio, La espuma, La fe, el Maestrante, El origen del pensamiento, Los majos de Cadiz, Papeles del doctor Angélico, atd. — Nedávno zemřel v Paříži jiný novelista španělský, zvučného jména, u nás hodně známý, Vicente Blasco Ibanéz. Byl velice plodný a jeho umění a bystrý talent pozorovací jsou obdivuhodné. Z jeho mnoha děl jsou nám nejznámější: Mare nostrum, Los cuatro jinetes del Apocalipsis (Čtyři příšerní jezdci Apokalyp., též ve filmu), Los enemigos de la mujer (Nepřátelé ženy), Sangre y arena, Flor de Mayo, La catedral atd. Čtyři jezdci Apokalyptičtí dosáhli čísla 150 tis. výtisk. —av.

Don José Castillejo y Duarte, byv pozván španělským kroužkem pražským (Círculo Español) a čl. vyslancem v Madridě Drem Kybalem, přednesl v přednáškové síni filosofické fakulty v Břehové ul. dvě přednášky se světél. obrazy: „O moderní organizaci vědecké práce ve Španělsku“ a „O studentském životě španělském“, ve dnech 17. a 18. února 1928. Hispanofilové pražští, zejména akademická mládež patřící k obdivovatelům poloostrova za Pyrenejemi, se na tuto přednášku univerzitního profesora madridského velice těšila. To, co jsme však od pana univerzitního profesora slyšeli, zkreslilo dokonale naše zidealizované představy. Skoro jsme vděčni tomu, že Don Castillejo se ukázal býti zastáncem jakési politické levice, která má blíže k obchodnímu dohadování, než k vědeckému bádání. Jistě, že opravdové vědecké autority madridské university budou mít poněkud jiný názor na organizaci vědecké práce než náš host, řečníci za patronance našeho min. školství a nár. osvěty. Ze zástupců španělského národa nepočil přednášku návštěvou nikdo. Vědeckého jsme z úst pana profesora slyšeli velice málo. A nevíme, zda vítajícího jej prof. Dra Groha po proslovené před-

našce nezarazila úroveň jeho španěl. kolegy. Reč byla velkou kritikou španěl. školství, se slabými charakteristikami zastánců různých směrů: Costa, Menendez, Pelayo, Cajal, Jinet. Ještě slabší byla druhá přednáška, v níž jsme se ku podivu dozvěděli, že studium bohosloví je ve Španělsku na nejnižším stupni, majíc jen svoji tomistickou filosofii, která se vědecké kritiky bojí a s níž rozhodně universita nechce míti něčeho společného. Nic nového pod sluncem, věříme však, že Castillejo zástupcem vědeckého světa španělského není.

Paul Féval: »Šuanové a modří.« Vydal L. Kuncicr, Praha. Často čítáme romány a povídky o francouzské revoluci. Bývají to obyčejně knihy, naplněné obdivem pro dílo revoluce. Kniha Févalova je mezi nimi zjevem zcela protichůdným. Je věnována oslavě slavného povstání věndéjského, jež s heslem »Bůh a král« chtělo Francii vrátit kázeň a řád. Je to kniha vzácná a žádoucí v dnešní době, pohrdající věností a hrdinstvím. Jejimi hrdiny jsou drobní šlechtici, bojující za deptanou církev a zrazeného krále. — Féval je autor starý a nenalezneme v něm artistní kulturu slova, jež tolik zatěžuje současnou francouzskou literaturu. Tím více působí silou nadšení, jež jej činí výmluvným. Je to kniha, která zasluží být mnohokrát čtena právě v době, kdy stále ještě žijeme z neblahého dědictví francouzské revoluce. Čtenáři »Jitra« se s Févalem setkají ve svém listě, neboť jsme získali od Kuncicrůva nakladatelství právo, otisknout některou z Févalových povídek.

Sbírka knižních značek Karla Štapfra. Vydalo nakladatelství Rudolfa Březiny, Praha I., Staroměstské mlýny. Není to dlouho, co vedle sběratelů poštovních známek u nás asi od 1909 rozšiřoval se větší a větší počet milovníků „Ex libris“ a tyto knižní značky také vyměňovány. K rozšíření sbírky doporučujeme právě vyšlou sbírku knižních značek mistra Karla Štapfra (nar. 1863), pražského rodáka. Karel Štapfer známý z ilustrací „Zlaté Prahy“, uplatnil svoji nevyčerpatelnou vynalézavost hlavně uspořádáním krásných našich panoramat jako „Bitva u Lipan“, kterou korunoval díla svých přátel Marolda, Jansy, Vacátky, panorama bitvy Švédské a panorama Kokořinské. Pracoval i na Národopisné výstavě a dlouhý čas jako šéf výpravy v Národním divadle. Vytvořil celou řadu „Ex libris“ a právě 25 takových svérázných reprodukuje tato sbírka. J. Š.

Ant. Špale: „Kniha poutníkova.“ Díl II. Se 120 obrazy, 5 mapkami a nákresy. Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. 450 str. velkého formátu za Kč 88.—, v plátěné vazbě Kč 112.—, v celokožené vazbě Kč 148.—. Druhým svazkem vyvrcholuje originální dílo Špalevo, dílo jedinečně nejen v naší literatuře, nýbrž i ve světových literaturách. Překvapili nás první díl bohatostí myšlenek, jasným, ryzím slohem, množstvím obrazů a nákresů, upoutá nás tento díl uměleckým propracováním biblických postav, bohatou náplní náboženských a filosofických úvah, děje- a zeměpisnou důkladností a množstvím čistě, bezvadně provedených fotografických snímků. Sledujeme tu vznešené dějiny říše Hudské, obraz rozháranosti a nesvornosti tragicky končící, ve kterém je až nápadně mnoho podobného dějinám českým, vystupují tu mohutné, respekt budící postavy starozákonních pro-

roků, načrtnuté výstižně plasticky, avšak v přímých liniích, jak je štětcem zachytil Mistr Jene-wein, Isaiáš, Jeremiáš, Daniel, Ezechiel atd. — Dlužno chváliti také tu okolnost, že autor doplňuje z historických pramenů mimobiblických méně jasná místa, líčící dobu před Kristem. Jádrem II. dílu ovšem je vylíčení života a učení Kristova. Avšak vyrůstá organicky ze Starého zákona. Autor vylíčí výstižně dobu římské nadvlády, dobu mravního úpadku, líčí barvitě prostředí, ve kterém začíná své božské poslání Zakladatel křesťanství — Kristus. Život Kristův zachycen je věrně dle evangelií, ale vypravování tak učleněno, poznámkami a fotografiemi tak vhodně doprovázeno, že se čte jako mohutná, strhující epopéj. Při tom není porušen v nejmenším půvab biblického svérázného slohu. Nutno doznati, že snaha autorova, přiblížiti čtenářům naší doby Starý i Nový zákon, podtrhnouti nejzávažnější děje a vytvořiti z nich ladný, dramaticky účinný celek, se plnou měrou zdařil. Zde není nesrozumitelných míst, zde zmizelo vše podřadné — krátce: zde provedeno po dlouhé průpravě nad jiné šťastnějším a povolanejším autorem jakési zmodernisování Bible, té knihy knih, kterou nelze opravdu vzdělanému člověku odbýti s pohrdáním. Z knihy Špaleho potěší se všichni lidé dobré vůle, ať věřící křesťané kteréhokoliv odstínu, či ti, kdož stojí z nějakého důvodu mimo církev. Říká se a píše o našem národě, že rád čte a uvažuje o věcech filosofických a náboženských. Nuže, zde se naskytá krásná příležitost podepřítí toto tvrzení skutkem. V nynější honbě za pochybnou, dráždivou, ale bezduchou knihou jistě sáhne seriosní čtenář po této knize, která skýtá mu duševní osvěžení z křišťalové biblické studánky a látku ku přemýšlení na dlouho a dlouho. Typografická úprava je bez nadsázky vzorná. Chválíme velké, jasné písmo, pěkný papír, pečlivé provedení snímků a obrázků. Také cena je poměrně nízká. „Kniha poutníkova“ znamená skutečně obohacení české literatury a můžeme ji tudíž milovníkům ušlechtilé četby jenom doporučiti.

Drobnosti z literatury: »A r c h a«, orgán družiny literární a umělecké, vyjde letos dvakrát do roka; první svazek vyjde ještě k velikonočním, druhý na podzim; projeví-li se aspoň trochu zájmu u odběratelů a čtenářů, bude napřesrok »Archa« vycházeti zase pravidelně, t. j. měsíčně. Upozorňujeme na to milovníky krásné a ušlechtilé četby z našich SSS. (Adresa Družiny: Olomouc, Wilsonovo nám. č. 16.) — Albert Vyskočil, Al. Skoumal, J. Durych, Jan Strakoš, Jan Čep a jiní ujali se řízení měsíčníku pro literaturu a kritiku »T v a r«, jehož první ročník vycházel loni na Moravě v Břeclavi jako pokračování »Fujary«. — J a r. D u r y c h dokončil obsáhlý historický román z doby Valdštýnovy, který ponese název »B l o u d ě n í«. Loni vyšly z něho dvě ukázky z »Lumíru« a závěr díla pod názvem »K u r ý r« (prémie Klubu přátel umění v Olomouci); tyto ukázky dávají svým hutným obsahem a umělecky zvládnutým slohem tušiti, že jde o literární událost prvního řádu; román vyjde současně česky i německy k sv. Václavu r. 1929. — Pouze ve 100 výtiscích vydal J. Durych u svého bratra Bohuslava Durycha v Přerově básnickou knihu »E v a«, kde se zamyslí nad tajemstvím Evy, pramáteře Matky Boží a všech žen. — Sebrané spisy Fr. V a l o u š k a začaly vycházet nákladem Společenské tiskárny v Kroměříži redakcí P. Em.

Masáka. Jako první spis vyšel »Rostislav a Privina«, první to část trojdílné románové trilogie »Z těžkých dob Moravy«, zobrazující velkou slávu, ale i brzký rozklad říše Velkomoravské. Jako další svazek bude následovati druhá část trilogie »Z k á z a«. Oldra Svozil.

HUDBA

Několik osobností z českého hudebního života.

O t o k a r O s t r č i l. Chef opery Národního divadla, náš nejlepší znalec Smetany. Muž, který je milován i nenáviděn. Láska však převyšuje nenávisť. Skladatel plný osobitosti (jen nevědomec může mluvit o vlivu Straussově), citu a hloubky. Jako dirigent je pro mne hádankou. Gesto celkem nevýrazné, úžasně střídme, nechápu, čím vlastně orchestr strhne. Slyšel jsem ho dirigovat Smetanův Blaník. Byl to nejkrásnější Blaník, který jsem v životě slyšel. Jeho pravým životem je divadlo. To, co dovede dát Wagnerovi, či Fibichovi, či v první řadě Smetanovi, nedovede z našich dirigentů nikdo. Jeho životní stopa je nesmírně široká a hluboká. — J. B. F o e r s t e r je osobností nesmírně složitou. Jeho hudba je v první řadě zážitkem duchovním. Nenalezneme v ní vnějškovosti, vše je nesmírně závažné. Foerster se ke každému řádku partitury či písně v pravém slova smyslu protřpěl. Jeho život je prosycen bolestí, bolestí, jež jej naučila pokoře. Ne nadarmo jeho poslední opera nese jméno »Srdce«. Celým Foerstrovým dílem můžeme sledovat lásku nesmírně čistou, dobrou a posvěcující. Jeho dílo je nesmírně obsáhlé a bez kazů. Řada oper, čtyři velké symfonie, komorní hudba, desítky skladeb klavírních, a nespočetné písně. Je lektorem hudby na Karlově universitě. — L e o š J a n á č e k usvědčuje přírodu z klamu. Čím více stárne lety, tím je duchem mladší. Tvoří neobyčejně snadno a nelze říci, že by to prospělo jeho dílu. Je z českých skladatelů nejznámější za hranicemi a nelze říci, že by to bylo české hudbě ku prospěchu. Janáčkoví schází hloubka a nahrazuje ji experimenty, jež jsou velmi diskutábl. Oč je od něho odlišný jeho vrstevník J. B. Foerster. Od doby, kdy mu byl propůjčen čestný doktorát, užívá akademického titulu. Tedy i v tom se podobá Dvořákovi.

Pražský hudební život je hodně rušný a nelze se detailně zmiňovat o každém podniku. Dnes se chci zmínit o provádění skladeb, souvisících s duchovním životem a o skladbách starších mistrů. Hudba předklasická je nyní častěji na pořadu našich koncertů, ať už České Filharmonie, Německého divadla (jež často pořádá znamenité symfonické koncerty), či Státní konservatoře hudby. Velkou zásluhu o to, že vůbec starou hudbu slyšíme, má Jar. Kříčka, který systematicky provádí Bachovy kantáty světské i duchovní a po třetí již dával Händlova »Messiáš«. Bohužel, Kříčkovo pojetí je často dosti problematické a nelze s ním mnoze souhlasiti. V Neues Deutsches Theater dirigoval Hr. v. Schmeidel Händlova Krále Šalomouna a Bachovu H moll mši. Z novějších skladatelů byl to hlavně Ant. Bruckner, od něhož jsme slyšeli IV. symfonii v autentickém podání Josefa Scharfka s Wiener Philharmoniker a dvakrát VIII. symfonii v podání Václava Talicha. Kromě toho Schmeidel dirigoval Brucknerovu velkou mši na matiné německého divadla. K osobnosti Ant. Brucknera, tohoto největšího duchovního skladatele XIX. století se ještě vrátíme v příštím čísle. —mn—

DIVADLO

Z pražské opery. Národní divadlo vypravilo novou operu Leoše Janáčka „Věc Makropulos“. Toto dílo nám ukazuje Janáčka v podobě, k níž se skladatelsky probil v době, jež je ohraničena do minulosti jeho Symfonií z r. 1926. Nelze Janáčkově upřít vážné úsilí o výraz, ale přes to se u něho nezhostíme pocitu neurovnanosti a nezcelaosti. Tím vším je také charakterisována jeho poslední opera. Janáček od počátku své operní tvorby bojuje o princip dramatická. Na cestě k němu dospěl k své nápevkové teorii. Tato teorie je postavena na jedinečnosti okamžité dramatické akce. Zde je základ Janáčkovy omylu. Teoreticky je snad tato poučka správná, ale ve skladatelské praxi nelze s ní vystačit a sice proto ne, že je směrnou pro primární dramatická, ale nikoliv pro projev hudebně-dramatický, jehož charakter je vysloveně sekundární, arteficiálně přetavený, podřízený zákonu jednoty a gradace. Janáčkově chybí právě jednota koncepce, onen duch skladatelský, který je tak vlastní Richardu Wagnerovi. V čem Janáček je mistrem, je instrumentace. Jeho orchestr zní nesmírně bohatě a svěže. Provedení bylo, díky Otokaru Ostrčilovi, na znamenité úrovni. Pěvecky se velmi dobře uplatnila pí. Kejřová, ve velmi obtížné úloze Emilie Marty, přes to, že její soprán zní leckdy ve střední poloze ostře.

Henrik Ibsen, velký severský dramatik, narodil se 20. března 1828 v městečku Skien v Norsku. Stého výročí jeho narození vzpomínal v minulých dnech celý svět. Právně, neboť Ibsen to byl, jenž vytvořil moderní evropské drama po Shakespeareovi. Ibsen byl duch silný a ponurý a jeho stopa zůstává zřejmě v evropském divadle dodnes.

FILM

Cirkus. Charlie Chaplin roste od filmu k filmu. Jestliže nás dojal v »Zlatém opojení« resignací marného čekání, zde jsme postaveni přímo před tragiku osudové samoty ve světě plném lidí. Bylo třeba, aby Chaplin zakusil svrchované bolesti v životě, aby mohl tvořiti díla takové lidské hloubky. Známe tragedii jeho života, tolik toužícího po lásce a nikde ji nenalézajícího. Tento film není ničím menším než obrazem Chaplinova bolestného žití, zachyceným bez nejmenšího pathosu a sentimentality. Smáli jsme se, jako nikdy snad před tím Chaplinovi utíkajícímu před strážníkem, nahrazujícímu figurinu v panoptiku, Chaplinovi, jako nevědomému nejlepšímu členu potulného cirkusu. Smáli jsme se i Chaplinovi, bloudícímu v zrcadlovém bludišti. Ale zde už bylo víc bolesti a hrůzy než smíchu. Sto, tisíc postav ubohých, tápajících uprostřed tvrdých skel. Bylo řečeno, že tato groteska je metafysická. Ano. Ale to není tisíc Chaplinů, zmnohonásobených mrtvými zrcadly, to je celý svět ubohých, pronásledovaných bez obrany, utrýzněných chladem světa a svou vlastní mnohostí. A nebyli jsme schopni se smát, když Chaplin ustupuje štěstí ředitelovy dcery, jež je vidí v krásném provazolezci. Musili jsme myslet na Chaplina opuštěného, štvaného, zahrnovaného penězi, když si žádá jedině lásky. Jeho prosté gesto odchodu nás uvrhlo v bolestnou stnulost, ještě dlouho potom, když již dávno bylo po představení. —mn—

TECHNIKA

Fanda Hradil:

Výroba antikapacitních cívek.

Antikapacitních cívek je veliké množství, pokud se týče základů vinutí. V celku můžeme však rozdělit cívky antikapacitní na dva druhy. Cívky, které se dají vinouti na šabloně válečkové a cívky které se dají vinouti na desce, v níž do kruhu jsou dřevěné tyčinky nebo silné hřebíky. Technika vinutí zdá se být na první pohled dosti odlišná, přece však zakládá se na témže podkladě. Dnes promluvíme o způsobu druhém. Tyto cívky jsou velice účinné, takže jimi může amatér vybavit jak výkonnou krystalovou staničku, tak tři- až šestilampový aparát. Takovým způsobem jsou vinuty cívky „kopplerů“ a variokuplerů.

K vinutí cívek potřebujeme šablony. K této použijeme silné desky z tvrdého dřeva (alespoň 1½ až 2½ cm silné). Do té si označíme střed, kol něhož opišeme kruh takového průměru, jakého průměru mají být cívky. Obvykle se volí průměr 4 cm, pro slabým drátem vinuté cívky a 8 cm pro cívky obvyčejné, pro variokuplery, kdežto průměr 4 cm jest pro cívku reakční u variokuplerů. Máme-li tento kruh, uvážíme, jaké cívky budeme vinouti. Můžeme na př. použít 15 kolíčků, 11 kolíčků, 9 kolíčků, někdy 16 kolíčků, dle toho, jaké cívky mají být. Pro variokuplery použijeme 16 kolíčků. Rozdělíme kruh na 16 dílků, vrtáčkem asi 3 mm desku provrtáme v naznačených dílcích a do těchto dírek zarazíme asi 3,5—4 mm silný drát železný, nebo mosazný. Dbejme, aby se dráty ani nejméně neviklaly. Drát, který bude použit pro vinutí cívek obtočíme kol prvního hřebíku a odtud přímo zaměříme k čtvrtému hřebíku, odtud po obvodě k pátému, od pátého vnitřním tahem k hřebíku devátému, po obvodě k desátému, od desátého k patnáctému vnitřkem a od tohoto k šestnáctému po obvodě, od šestnáctého vnitřkem k třetímu a pokračujeme dále. Druhý závit je upevněn vždy o jeden hřebíček pozadu za prvním. Navineme-li pět závitů, je na obvodě vždy mezi hřebíčky po jednom drátě. Máme-li tedy nad sebou 10 drátů, je v cívce padesát závitů a pod. Vinutí na patnáct hřebíčků není tak časté. Užívá se ho takto: od 15. vnitřkem k 3., po obvodě k 4., od 4. vnitřkem k 7., obvodem k 8., vnitřkem k 11., po obvodě k 12., vnitřkem k 15., po obvodě k 1., vnitřkem k 4., obvodem k 5. Závit druhý posunut na hřebíčcích o jeden kupředu. Je-li mezi každým hřebíčkem po jednom drátě, jsou navinuty čtyři závitů. Na jedenácti hřebíčcích: od 1. vnitřkem k 4., po obvodě k 5., vnitřkem k 8., po obvodě k 9., vnitřkem k 1., po obvodě k 2., vnitřkem k 5. atd. Zase se vystřídají 4 závitů v jedné vrstvě. Takto navinuté cívky jsou válcovité jak uvnitř, tak i vně. Můžeme však vinouti cívky, které vně nejsou válcové, nýbrž tvoří cívka hvězdu o tolika zubech, kolik hřebíčků použijem. Pracuje se stejně jako dříve, jenom že vynecháváme tahy drátů po obvodě.

Vinutí na devíti kolíčcích vypadá pak následovně: od 1. tahem uvnitř k 4., odtud k 7. uvnitř, od 7. uvnitř k 2. atd. Tři závitů jsou pak na jedné vrstvě. Dále dá se provést vinutí na 11 nebo 16 kolíčcích.

Při 11 kolíčcích: od 1. k 4., dále k 7., od

7. k 10., od 10. k 2. atd. Zase jsou 3 závitů na vrstvě. Při 16 kolíčcích: od 16. k 5., od 5. k 10., pak k 15., 4., 9., 14. atd. 5 závitů ve vrstvě. Kombinace závitů ve vrstvě jakož i u kolíčků počet lze stanovit libovolně. Počet kolíčků je o jeden větší nebo menší, než je násobek počtu závitů, které budou v jedné vrstvě. Máme-li 5 závitů ve vrstvě vyhovují čísla 14, 16, 19, 21, 24, 26 atd. Počet volíme vždy tak, aby při vinutí byla náležitá mezera mezi vnitřním kruhem a kruhem vnějším. Proto volíme buď 14 nebo 16. (V návodu je 16.) Ovšem, že nutno vždy vypočítati, jak budou jednotlivé kroky. Je-li 5 závitů ve vrstvě, je vždy mezi kolíčky kol nichž zatačíme tahem dovnitř mezera 4 kolíčků, čili jdeme-li kol prvního kolíčku dovnitř, musíme jít kol šestého zase dovnitř, při čemž jdeme-li také kol dvou kolíčků po obvodě, musíme vyjít na obvod o jeden kolíček dříve, než při hvězdovitých cívkách, kde po obvodě se zatačíme pouze kol jedné tyčinky. Proto může si amatér zde voliti jak počet kolíčků, tak i počet závitů ve vrstvě sám dle konvence. Můžeme si takto zhotoviti levně variokuplery účinností rovnající se draze koupeným.

Kdo chce se speciálně věnovat výrobě, ať si udělá šablonu nákladnější. Mohou se totiž vřezati závitů do jednoho konce tyčinek, na nichž budeme vinouti a tyto tyčinky dvěma šrouby přitáhneme k desce.

Aby se však dalo toto provést, musí mít kolega k dispozici závitník. Hotová cívka by se po sejmutí s šablony rozpadla, kdybychom ji nesvážali bavlněnou nití. Ovázání dělá se tak, aby nit nikdy nevyšla na obvod vně. Ostatně způsob ovázání dá se zhotoviti několika způsoby, které jsou snadné, proto ponechávám na volbě amatéru.

Také v radiotelegrafii bude možné tajné vysílání. Jistě každého radiotelegrafistu zajímá otázka, je-li možné tajné vysílání radiem. A v poslední době odpověděl na ni kladně Ing. Laškovič ze Záhřeba. Jediné je to možné stálou změnou délky vlny. Toho docílil jednoduchým zařízením, které dělkou vlny současně mění na přijímacím i vysílacím aparátě. Ke kondensátoru, kterým usměrňujeme vibrační kruh, připojí se paralelně ještě jeden kondensátor, jehož pohyblivé desky (nejsou již tvaru kruhového) dají se otáčeti kolem vlastních os. Elektromagnetem se otočí o několik stupňů desky druhého kondensátoru a okamžitě změni délku vlny. Zařízení toto lze připojit na každý aparát nynější výroby.

Zcela nový druh automobilového motoru jak píše »Český Deník«, vynalezl plzeňský mechanik Stowasser. Nebude sestávat z 5.000 částek jako nynější, ale jen ze 27 a výkonnost jeho bude značně větší, při čemž, při malém počtu součástí, opotřebování nepatrné.

Chce zvážiti zeměkouli. Profesor Hill s několika assistenty pracuje na velkém díle. Chce určit přesnou váhu zeměkoule. Za tím účelem uchýlil se do ocelové komory 20 m hluboko pod zemí, aby na citlivé aparáty neúčinkovaly různé vlivy, jako změna teploty, vlhkosti a jiné. Nyní počítá se váha zeměkoule asi šest trilionů tun, tedy 6.000.000.000.000.000 tun, při čemž je počítáno s chybou půl quadrilionu kg, kdežto prof. Hill připouští chybu několika set miliard.

ORGANISAČNÍ

Jsou důvody k existenci a vzniku SSS.?

Celý mohutný tábor katolický, ať jsou to korporace politické, kulturní, odborové nebo čistě jen náboženské, má jediné, mocné heslo: pokřesťanit.

To je také zásadní důvod existence katolických spolků studentských.

To ovšem není důvod jediný. Neměli bychom práva komplikovat poměry a rozmnožovat počet katolických spolků, kdyby naše Sdružení neplnila úkoly, jejichž splnění se vymykají jiným složkám katolického hnutí.

Student zvýšenou měrou je vydán nebezpečí nenáhlého, ale zato trvalého zhostejnění náboženského. Ve výkladech dějepisu, přírodopisu, literatury i jinde shledává se s tvrzeními, která pomalu ale bezpečně otupují v něm jeho křesťanské a katolické já. Největší nebezpečí je v tom, že se studentu předkládají i teorie a poloviční pravdy. Student středoškolský nemá možnosti vyvrátit si tyto poloviční pravdy četbou a soukromým studiem. Vedle nedostatku času je mu překážkou těžký sloh a nepřístupný ráz filozofických a vůbec vědeckých děl katolických. Jen tak se stává, že ročně odcházejí na studie nové a nové tisíce dětí katolických a přece katolické inteligence je tak málo. Střední škola, bohužel, ještě stále v mnoha směrech nedokonalá, vykonala tu své dílo.

Starí národové měli své filozofické směry, kterým podřizovali všechno své jednání. U nás by mělo takovým filozofickým směrem být katolické náboženství. To by měl být ten sjednocující prvek, který by dával všemu tomu středoškolskému papouškování a učení zpaměti pravý, živý smysl. Bohužel, do té doby, kdy se uskuteční i v naší republice takováto myšlenka, máme asi ještě příliš daleko. Náboženství je popelkou i v nižších třídách střední školy, nemluvě o třídách vyšších. To je pádný důvod k existenci SSS. Pokud nebude naše střední škola poskytovat opravdu všeobecného vzdělání na podkladě náboženském, máme svaté právo, ba povinnost zakládati a udržovati katolické spolky studentské, čistě studentské. Předpokladem tu ovšem je, že hlavní zřetel bude obrácen ke středoškolskému studentu, k jeho zájmům a potřebám. Musí tedy výchovná činnost vnitřní, obrácená ke členstvu a čekatelům, být prvním a trvalým zdrojem, z něhož pramení důvody k existenci SSS. Pravidelné přednášky členské, rázu apologetického, národního, sociálního a hospodářského jsou vlastním naším cílem. Nesmí se dít způsobem katedrovým. Řečník si musí být vědom, že jeho úkolem je vstřípní svoje názory posluchačům tak, aby je plně zažili, pochopili. Nesmí se tedy domnívat, že jeho úkol je splněn, když s náležitým pathosem a s příslušnými gesty odcitoval úryvek z Břežiny nebo Šaldy. Výbor spolku musí vystihnouti úroveň členstva a vybíratí témata časová, zvátí řečníky, kteří dovedou povědět věc způsobem přístupným a také povzbuzovati posluchače ke kladení otázek, k debatě.

Tato činnost je v SSS. možná a také se na mnohých místech velmi pěkně s důslednou vytrvalostí praktikuje.

Všechno ostatní je pouze přídatkem; je to buď zpestření činnosti, určené k tomu, aby na základě pracovního principu udržovala zájem o vlastní spolek, nebo je to činnost, jejichž důvody jsou finančního rázu.

Pracovní princip je nutnou složkou našich organizací. Každý člen spolku musí cítit, že je ve svém spolku. To nejlépe zařídíme tak, když každý bude mít podíl na spolkové práci. I ten nejmladší a nejmenší musí mít možnost svým způsobem přispět k ruchu spolkovému. Ať už je to divadlo, loutkové divadlo, akademie, či jiný podnik, musí se při něm zaměstnávat co nejvíce členů. Ne snad jen veřejným vystupováním, ale i jinak (agitací, uváděním, úpravou místností a pod.). Neocenitelná v tomto směru je inženýrenka pracovních odborů.

Ovšem i veřejné působení ve směru výchovném musí být naším ideálem. Má však své oprávnění hlavně tam, kde tento úkol nezastanou ostatní katolické spolky nebo kde jej zastávají nedostatečně.

Nesmíme sdružovati a také nesdružujeme studenty proto snad, že bychom je pokládali za lepší druh lidí, za smetánku, nýbrž proto, že studentstvo je stav, který má celou řadu speciálních potřeb a požadavků, které se nejlépe vyřeší ve spolku studentském. Předním úkolem SSS. je uceliti za pomoci duchovního rádce všeobecně vzdělání studentů na podkladě náboženském. Tento úkol nemůže v širokém jeho rozsahu plnit žádná z ostatních existujících organizací katolických, nemá-li v ní dojiti ke tvoření odborů a Skupinek a tím i k tříštění. Škola pěstuje jen některé složky studentovy bytosti, přehlížeje otázky náboženské a namnoze i sociální. I národnost a vlastenectví jsou v ní popelkami. Nezdůrazňuje se dosti spojitost mezi náboženstvím a láskou k vlasti a tím už stává se vlastenecké přesvědčení budovou stavěnou na písku. Vyplnit tyto mezery, to jsou úkoly našich SSS.; tyto úkoly už samy o sobě jsou dostatečnými důvody k jejich udržení a zakládání, nehledě k možnosti, získati i studenty indiferentní. F. V. Havelka.

Z hnutí katol. studentstva v Brně. Až do převratu bylo katol. studentstvo v Brně reprezentováno Spolkem katol. akademiků Moravan, středoškolským Sociálním student. sdružením a bohosloveckou Růží Sušilovou. Moravan byl tehdy slabým spolkem, sestávajícím se ponejvíce z mladých techniků — jiných vysokých škol tehdy v Brně nebylo — přece však záhy nabyl velkého významu (na př. dosáhnouti neutrálního bílého úboru pro cvičení studentstva při slětě orelském v Brně) a rozkládal své ochranné perutě nad našimi středoškolačky. Zřízení Masarykovy university po převratě, dále vys. školy zvěrolékařské a vysoké školy zemědělské, rozvířilo hladinu studentského života v Brně a mělo za následek i zmožnění řad našich organizací. Rostou řady Moravana, vedle SSS. mužského vzniká SSS. dívčí a seminární, do Brna přicházejí i kolegové slovenští, kteří se sdružují ve spolku slovens. akademiků Tatran. Při mohutném sletu Orla r. 1922 položen základní kámen Sušilovy koleje, která poskytla útulek oběma akademickým spolkům a 180 vysokoškolačům poskytla druhý domov po dobu jejich studií. Však ani zde se expanse nezastavila. Organizační síť doplňuje se založením SSS. v Králově Poli. Pro snazší provádění společných úkolů založen Svaz katolického

studentstva v Brně, v němž za předsednictví Moravana sdruženy jsou tyto spolky: SSA, Tatran, SSS, mužské, dívčí a královopolské. Orgánem Svazu jest »Studentská hlídka«, která vychází týdně ve »Dnu«, péčí literárního odboru Moravana. Jinak každý spolek pracuje svou cestou. Moravan vydává kalendář katol. studentstva, stará se o prohloubení náboženského života akademickými bohoslužbami, při nichž mívá promluvy p. Dr. Heger, ředitel Sušilovy koleje; při bohoslužbách pravidelně účinkuje pěvecký sbor, za dirigování prof. Martínka. Vzdělání členstva doplňuje se přednáškami vynikajících našich odborníků při členských schůzích a bohatou čítárnou a knihovnou. O společenské vzdělání postaráno jest tanečními hodinami; na veřejnost vystupuje se jednou za rok hudebně-pěvecku akademii a napřesrok snad bude uskutečněn i moravanský ples. Toť jen stručné směrnice činnosti, ani zdaleka není vyčerpána práce v odborech a j. A nový výbor Moravana dává plnou záruku, že bude i napříště v ušlechtilých intencích zakladatelů pokračováno. SSS. starají se o doplnění náboženského, literárního, vědeckého a společenského vzdělání členstva a na veřejnost vystupují dosti často divadelními kusy; zvláště za řízení kol. Fr. Hradila v brněnských SSS. a kol. Havelky v SSS. královopolském jest pozorovati zvýšený ruch. SSS. mužské dokonce počíná burcovati studenty v těch místech, kde naše organizace nestávají; jistě v nedávné době založenou moravskoslezskou organizační sekcí bude v tom podporováno. A ještě nový krok učiněn v poslední době kupředu. Aby se kolegové akademici mohli více vzdělati v otázkách politických, sociálních a národohospodářských, založen byl Klub lidových akademiků se dvěma odbory: zemědělským a sociálně-politickým. Zemědělský rediguje »Obzor mládeže« při Selských hlasech, pořádá vzdělávací kurzy pro venkovskou mládež, kdežto sociálně-politický odbor pořádá t. zv. politické semináře s přednáškami vynikajících našich politiků a odborníků. Zkrátka — katol. studentstvo je dnes v Brně na svých místech! A vari těm, kteří ho nechtějí viděti!

Olda Sv.

Moravskoslezská organizační sekce ustavena. V neděli 11. března po val. hromadě S. K. St. Moravan sešli se v Sušilově koleji zástupcové Ústředí, Moravana a všech brněnských S. S. S., aby projednali definitivně otázku zřízení moravskoslezské organizační sekce. Po obšírné a věcné debatě usneseno sekcí zříditi jako sdružení všech významných pracovníků dobré vůle v počtu asi 10 kolegů. Jako hlavní devisa sekce stanoveno hlavně pronikání do těch míst, kde organizace SSS nejsou, a to naším tiskem, propagací hnutí, exercičního, prázdninových sjezdů a j. Předsedou zvolen kol. V. Svozil. — Pro zbytek letošního správního roku bude se hlavně sondovat půda a hledat spolupracovníci, avšak po val. hromadě Ústředí, která bude letos na Moravě, a to počátkem července v Brně, začne se ihned s intenzivní činností. Svatováclavské slavnosti pražské musejí soustřediti do Prahy co největší počet katol. studentstva z Moravy!

—il.

Dívčí SSS. v Chrudimi. Také v našem Sdružení jsme začaly opět pracovati za pomoci našeho milého duchovního rádce, veledůstojného pana profesora Em. Teplého, a váženého p. prof. J. Šrámka. Schůze míváme obyčejně v hudební síni ústavu. Program bývá rozmanitý. Přednáška,

po níž se obveselujeme hudbou, zpěvem, přednáškami básně žertovné i vztahující se k přednášce; často některá členka vypravuje příběh z vlastního života. V říjnu jsme vypomohly zdejšímu Orlu při akademii. Samostatně vystoupíme až na jaře, poněvadž dříve není vhodné doby. Po stránce náboženské pracujeme společně s Mariánskou družinou. Skoro všechny členky konají novenu k Božskému Srdci Páně. Při našem Sdružení je též Cyrilometodějský odbor. Ctihodné sestry nám opět laskavě propůjčily místnost pro čítárnu, kam my i Mariánská družina dáváme své časopisy. Žádáme ostatní dívčí SSS., zda by si s námi nechtěla dopisovati; zvláště Sdružení, jež měla zástupkyně na posledním sjezdu na Velehradě. — M. Zikmundová, jednatelka.

Z SSS v Kostelci n. Orli. Počátkem škol. r. 1927/28 přibyli v naše řady noví členové a členky a zahájili jsme agilní činnost. Pořádáme 14denní pravidelné schůze, vyplňované přednáškou našeho vysocedůstojného duchovního rádce Msgr. A. Kašky, nebo některého čl. náboženskými, apologetickými debatami, čísly hudebními nebo zpěvními, volným hovorem a hrami. — 6. listopadu 1927 jsme pořádali cestopisnou přednášku našeho příznivce Ing. J. Holinky „Z Betléma na Golgotu“, 26. prosince 1927 jsme sehráli F. X. Svobody „Posledního muže“. Zábavychtivé jsme ukojili tanečním večírkem 6. ledna 1928. Nyní připravujeme informativní přednášku MUDra R. W. Hynka o Tereze Neumannové. Z výtěžku tvoříme fond na exercicie. Zakládáme též novou knihovnu a snažíme se, aby SSS morálně i hmotně kvetlo. Vydatnými pomocníky po té stránce jsou zmíněný náš duchovní rádce Msgr. Kaška, který živí v našich srdcích oheň víry, Ing. V. Holinka, pražští akademici, místopř. kol. Láska, jednatel kol. Beránek a j. Všichni zaslouží za obětavou práci upřímného díku kosteckého SSS. Za SSS v Kostelci n. Orli. Josef Veselý, t. předseda.

Kalendář katol. studentstva na r. 1928—29 připravuje se velmi pečlivě za řízení kol. Ph. C. Pavla Beneše. Z článků, jež budou do kalendáře zařazeny, uvádíme zatím na ukázkou: JUDr. Kupka: Sv. Václav, Dominik Pecka: Chci věřit, Dr. A. Kolisek: Zpěv a studentstvo, Talanda: Překladačská činnost Dr. Hejčla, Stupka: Francouzský verš, O. Svozil: Literární přehled z r. 1927—28, V. Pospíšil: Fotograf-amatér, dále praktické články, jako: fysika, francouzské gallicismy, turistika, rekordy, seznam samostatných států, seznam SSS. českých i slovenských a j. Z uvedeného je viděti bohatý obsah, proto doufáme, že SSS. si pospíší s objednávkami, aby mohl býti přesně stanoven náklad kalendáře.

—il.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

XVII.

Nadace a podpůrné fondy při Karlově universitě.

Dvě zlatá stipendia po 600 Kč ve zlatě, po dobu pravidelných studií.

Jubilejní nadání stud. sboru prof., 280 Kč ročně, udílí akad. senát.

Nadání založené Adamem Pollakem, 80 Kč ročně, udílí zsp. na návrh akad. senátu.

Státní stipendium, ročně 600 Kč, udílí min. zeměd.

Státní stipendia za výborný prospěch studijní, celkem 4000 Kč.
Zemské stipendium, ročně 600 Kč, udílí správní výbor Český.
Zemská stipendia, pět po 500 Kč, udílí Zemský výbor Moravský.
Stud. nadace obce Pražské, pět po 400 Kč, udílí hlavní město.
Nadání Geilingovo, ročně 240 Kč, udílí zem. správ. výbor Český.
Nadání Hackerovo, ročně 180 Kč, udílí magistrát hlav. města.
Nadání Ant. Spirka, ročně 920 Kč, udílí akad. senát.
Nadání setníka Bendla, roč. 288 Kč, udílí akad. sen.
Stn. Aloise Turka, 2 m. po 248 Kč, u. akad. senát.
Stn. Aloise Olivy, 3 m. po 800 Kč, u. rada hl. m.
Stn. Vojtěcha Lambala, 2 po 391 Kč, u. zsp. p.
Stn. inž. Václ. Pražáka, roč. 400 Kč, u. akad. sen.
Stn. prof. K. V. Zengera, 3 m., roč. 300 Kč, udílí akad. senát.
Špitální nadace Adolfa Tichého, 24 Kč ročně, udílí akad. senát.
Nadání Wenzigovo, roč. 600 Kč, udílí spolek.
Nadace arch. Michaela Zeyera: studijní 400 Kč, cestovní 200 Kč, obědové 120 Kč, udílí akad. senát, jenž stanoví i počet.
Cest. nadání prof. Dra Ing. Josefa Schulze, 200 Kč.
Nadání inž. Ladislava Grünberga, ročně 48 Kč.
Rodinné stud. nadace Ing. Fr. Fialy, 2 m. po 500 Kč, udílí akad. senát.
Nadání Josefa Urválka, udílejí 4 opatrovnice.
Fond Ing. Otakara Nigrina, 400 Kč, u. akad. senát.
Stn. Karla Martínka, roč. 200 Kč, udílí akad. senát.
Bytová nadace Ing. Karla Egera, ročně 4.200 Kč po 500 Kč.
Nadace továrníka Frant. Šebora, roč. 160 Kč.
Stn. MUDra Jana Krčmy, 2 m. po 400 Kč, udílí akad. senát, pro absolventy.
Nadání Gerstnerovo, roč. 2000 Kč ve stříbře, udílí z. sp. výbor Český.
České technické nadání Josefa a Marie Hlávkových, 2.400 Kč ročně ve zlatě, zsp. p., úroky akad. sen.
Čtyři cest. nadání obce Pražské, ročně po 2000 Kč, udílí rada hl. m. P.
Cestovní nadání Aloise Turka, 4 m. po 1700 Kč, udílí sbor obec. starších hl. m. Prahy.
Nadání Dra Ing. Otakara Bureše, ročně 200 Kč.
Prázdninové nadání manž. Boh. a Terezie Wieslerových, 10 po 700 Kč.

Jiné:

Nadání prof. Skuherského na obědy.
Jubilejní fond vycházkový.
Vycházkový fond pro posluchače staveb. inž.
Pražákův exkursní fond. Spravuje Spolek posluchačů inž.
Vosykův vycházkový fond pro posl. kultur. inž.
Müllerův fond geodetický.
Vycházkový fond pro posl. stroj. inž.
Preisův fond vycházkový pro posl. chemie.
Vycházkový fond pro posl. geologie.

*

Město Praha vypisuje cest. stipendium 2.000 korun pro absolvované posluchače obou vysokých škol technických (s 2letou praxí). Jest uvolněno nadání roč. 272 Kč pro katolíka, studujícího na akademickém gymnasiu v Praze. Pro posluchače

právnícké fakulty s ročním požitkem 1.000 Kč. Podmínky na požádání sdělíme. Vy, kteří snad žádáte a podmínky znáte, sdělte nám to!

POZNÁMKY

Kalendář katolického studenta.*)

2. dubna — sv. Františka de Paula. Narozen 1437 v městečku Paola na pobřeží Kalabrijském. Sloužil od mládí Bohu, ale již v 15. roce odešel na osamělé místo v poustevně a pobřežních roklinách Bohu a duši se věnoval. Byl to počátek řádu bratří „Nejmenších“, kteří rozmařilostem a hýřivostem 15. století byli výstražným a varovným mementem věčnosti. Až do roku 1493 neměli bratří psané řehole. Sv. František byl jim sám živou řeholí. Na časté žádosti, aby jim řeholi napsal, diktoval slova: „Poslušnost, poslušnost, poslušnost!“ Umíral na Velký pátek r. 1507 na podlaze na velkém kříži, s provazem na hrdle a vydechl, když v kostele při pašijích zpívali slova: „Dokonáno jest.“ Kláštery bratří Paulánů u nás byly: Kugelweit u Čes. Krumlova (1495), klášter u Nové Bystrice (1501), Těnovice (1524), Sv. Salvator, Praha I. (1625). Brtnice u Jihavy (1624), Vranov na Moravě (1633), Tachov (1639), Nová Paka (1653).

11. dubna. — Sv. I. va Velikého, papeže a učitele církevního. Pocházel ze vznešeného římského rodu. R. 440 zvolen byl papežem. Svými listy i činy upevnil v kněžstvu celibát, jehožto silou a vznešeností chráněn jest křesťanský ideál následování Krista. Obecnému sněmu v Chalcedoně r. 451 poslal list o záhubném učení monofysitů. (Monofysité věřili v jednu a to jen božskou přirozenost Kristovu.) Po přečtení listu papežského povstal celý sněm s jásavými slovy: „Tak všichni věříme. Petr promluvil ústy Lvovými!“ Mluví-li papež ex cathedra o víře neb mravech, je učení jeho neomylné — učení samého Krista. Papež Lev I. odvrátil r. 452 od bran římských hunského chána Attilu svou velebností Náměstka Kristova. Odcházel od Říma Attila se slovy: „Buď si kdo buď, člověk neb anděl, Řím i Itálie budou ti vděчны za svou záchranu. Málo slovy jsi dokázal, čeho nedovedli císařové veškerými svými vojsky.“ Papež Lev Vel. zemřel 10. listopadu 461.

17. dubna — sv. Rudolfa, mučedníka ve švýcarském Bernu r. 1287. Byl jako křesťanské dítě obětí několika zločinných židů, kteří jeho krve užili k svým pověrečným účelům. I mládež měla své mučedníky víry. Má je i dnes?

23. dubna — sv. Vojtěcha, biskupa pražského a mučedníka. Narozen byl z rodu Slavníkovců na hradě Libici nad Cidlinou. První vzdělání obdržel z úst zbožné matky Sřezislavy a kněze Radly. Vyššího vzdělání nabyt v Magdeburce. 19. února 982 zvolili jej pánové čeští druhým biskupem pražským se slovy: „Chtěj, nechtěj, budeš našim biskupem. Ty znáš dobře otvírat cestu, jíž jde se bezpečně do vlasti nebeské!“ Apoštolská i něžná povaha Vojtěchova nemohla zdolat zlobu zavilých jeho nepřátel, proto odešel do Říma a vstoupil do řádu Bene-

*) Pod tímto titulem upozorníme v každém čísle „Jitra“ čtenáře-studenty na nejdůležitější svátky a slavnosti církevní. — Redakce.

diktinského na Aventinu. Po 3 letech na rozkaz papežův vrátil se do Prahy. R. 993 založil klášter benediktinský v Břevnově, na místě, kde dosud stojí. R. 994 odešel biskup Vojtěch po druhé do Říma, odkudž po 2 letech vrátil se opět do vlasti, ale na hranicích dozvěděl se o hrozných poměrech mezi panstvem českým. Obrátil se k pohanským Prusům, kde byl na posvátném poli Komovském od pohanů zabit 23. dubna 997. Ve smrtelných bolestech umíraje, těšil své soudruhy: „Nermuťte se, neboť trpíme pro Boha! Nic krásnějšího není, než obětovati život pro nejsladšího Ježíše!“ Ostatky sv. Vojtěcha slavnostně z polského Hnězda byly přeneseny r. 1039 do Prahy. Nad hrobem jeho r. 1637 vystavěna kaplička. Dnes odpočívá tělo jeho v kapli proti sarkofágu sv. Jana Nepomuckého a místo, kde po prvé ostatky světcovy byly uloženy, bude prý ve velechramě svatovítském označeno mřížkou.

24. dubna — sv. Jiří, mučedníka. Dějiny Východní i Západní církve znají sv. Jiří jako patrona veškerého heroismu křesťanského. Středověké rytířství učinilo jej svým zářným vzorem. V jeho jménu táhli křižáci do Sv. Země. Jeho jménem byli pasováni panoši na rytíře. — Kaple na vrchu Řípu, vystavěná Soběslavem I. r. 1126, hlásá úctu našich předků k sv. Jiří. Památná bronzová socha sv. Jiří u velechramu svatovítského byla zhotovena nákladem Karla IV. r. 1373 od bratří Martina a Jiřího z Klussenbachu. Drak, svíjící se pod kopí msv. Jiří, značí přemoženou nevěru a kacířství.

27. dubna — sv. Petra Kanisia, učitele církevního. Narodil se 1521 v Ninnvegách. Záhy seznámil se s tovaryštvem sv. Ignáce a sožil 7. září 1549 do rukou sv. Ignáce slavné řeholní sliby. Těžiště Kanisiovy reformační činnosti bylo v Německu, kde v Ingolstatě povznesl universitní studium. Kanisia slyšela několik let i Vídeň. Roku 1556 působil v Praze, kde jako zástupce generála Tovaryšstva založil proslavené Klementinum. Odtud odešel do Polska a pak zpět do Německa, kde r. 1597 ve Frýburku zemřel. Dílo Kanisiusovo je známý výklad katechismu, jímž začala pravá reforma mravů 16. stol. Tím položila základ ke katechetickému soustavnému vzdělání, i dnes tak potřebnému. Katechismus je nej-

důkladnější příručkou katolického křesťana, je abecedou katolické askése, je svou prostotou nejprístupnější i dítěti i nepředpojatému nevěrci.

Kolegové! Připravuje se zřízení Studentského Exercičního Fondu (S. E. F.) při Ústř. kat. stud. Pamatujte na to! Vejde v činnost již v měsíci dubnu. Příští číslo přinese podrobnější referát. Upozorněte své duchovní rádce, aby podali své návrhy ve věci S. E. F. duchovnímu rádci Ú. K. St. dp. Daňhovi.

Česká Liga Akademická proniká na veřejnost stále více. Po schůzi na Slovanském ostrově, o níž bylo referováno, neustala v činnosti a v posledních dnech vydala velký propagační leták. V něm hlásí se bezvýhradně do služeb ideje svatováclavské. Tón letáku je značně průbojný a vane z něho sebevědomí, které do nedávna tolik chybělo našim studentům. Leták vzbudil živý ohlas jak u katolíků, tak i v socialistickém tisku. Přejeme Č. L. A., aby pokračovala se zdarem v započatém díle.

K úvodnímu článku P. Methoda Klementa O. S. B. Příručky: »Římský missál«, přeložil a upravil P. Marián Schaller O. S. B. Nákl. Svatojanského Dědičství. Cena Kč 40.— a Dr. Jana Hejčla právě vydané příručky: »Od Květné neděle do Bílé soboty« v komisi Matice Cyrillomethodějské v Olomouci, cena všech svazečků Kč 20.—

Rozhodčí soud v Lausanu akceptoval stanovisko čs. delegátů a obhájců ve věci agrární reformy na Slovensku, jejímž prováděním se citili dotčení někteří maďarští vlastníci zabrané půdy. Podle toho jest tedy pozemková reforma státu jeho vnitřní věcí, jež není nařikatelnou, pokud se nechová k cizím příslušníkům huře než k tuzemcům. Tím jest ovšem i vyražena zbraň našim maďarským sousedům, kteří se chápou každé příležitosti, aby ji použili pro svoji irredentu.

»Jitro« nese ovoce. (Dopis Dra Šebka z Torina v Itálii.) — Naše články v »Jitře« začínají přinášeti ovoce, hlásí se několik čtenářů »Jitru« k Salesiánům, někteří pak na missie. Je to tedy zásluhou P. T. redakce a administrace. Zaplať Pán Bůh! Zda může býti vznešenější výsledek práce nad získávání ducha povolání? Jsme velice vděční a těšíme se, že sl. redakce i nadále bude podporovati ty šlechetné snahy.

Sborník pro duchovní kulturu „NA HLUBINU“

 Vychází měsíčně mimo prázdniny
s církevní censurou

Předplatné Kč 25.—

Redaktor Silvestr M. Braito O. P.

Redakce a administrace: Olomouc, Slovenská 14.

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá Fr. Němec, Praha II., Voršilská ulice č. 1

Rozluštění z 6. čísla. Koniček: Spi, Jezulátko, spi! Zaš chudých lidí chudé dítě, jen do jesliček uloží Tě. Ach, kolikrát už lidstvu dáno a Jidáší vždy zaprodáno. Spi, Jezulátko, spi! — Rebus: Bezděz. — Vsuvka: Koberec. — Háčkovka: Luhačovice; luh, a co více. — Skrývačky zpětné: 1. Mužik. 2. Hálek. Neruda. 4. Havlíček. 5. Holeček. — Rodovka: Den, dna, dno. — Šaráda: Mári, rýma, bor, Maribor. — Císelka: K obilí, 2 kobyly. — Rebus: Zeyerův Vyšehrad. — Souzvučka: Slavík Vás, slaví kvas. — Rebus: Varšava je hlavní město Polska. — Roháček: (v prvním řádku má být na konci E): Ananas, Nepos, apis, nos, as, s. — Rebusy: 1. Poštolka. 2. Vlaštovka. 3. Havran. 4. Tefřívek.

Ze 7 obdržených rozluštění z 6. čísla nejlepší poslali Fr. Jančík z Brna, J. Jedlička z Brna, J. Maláček z Čebína a J. Parma z Tišnova. K odměně byl vylosován J. Jedlička. Nejvíce pěkných příspěvků jsme dostali od J. Šnajdra z Báňské Bystřice. Oba prosím o potvrzení, že přijali odměnu (ještě na adresu B. Rejha Praha II., Voršilská 1).

Akrostichon.

B. R. — všem.

Měl jsem vás. hádanky, dost dlouhý čas,
teď však již příteli předávám vás.
Nemohu dále být zábavy rob,
budu však vzpomínat pěkných těch dob.
Zastávat vše co mám, nejsem teď s to,
vzdám se vás. musím již učinit to.
Nastává jaro nám, roztál už snih,
bliží se státnic čas, zkoušek to zlých.
K nim take jednoho krásného dne
(možná, že krásného ne), pozvou si mne.
Proto Vás, přátelé, opustil jsem,
srdečně s Bohem teď dávám Vám všem.

Vsuvka.

Vilmě - Láda.

Do budovy písmě vniklo,
z celku ženské jméno
vzniklo.

Zrůda.

E. Zavadil.

Tak dlouho tloukl „zrůdou“,
až mu vyvstali ruměnce na „správně“.

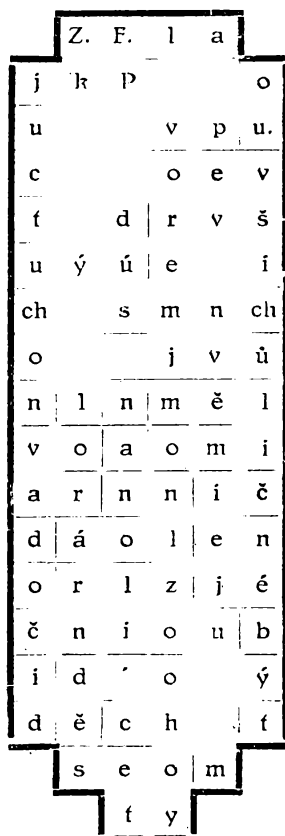
Darwinka.

St. Antonického - Jančík Rozstanský.

Proměň, pane, vodu v páru
bez tepla a bodu varu!

Královská procházka.

K. Vymazalovi - Fr. Zavadil.

Sloučenka.

E. Zavadil.

Písmeno s notou
spojilo se kdysi,
celek napsal
krásné spisy.

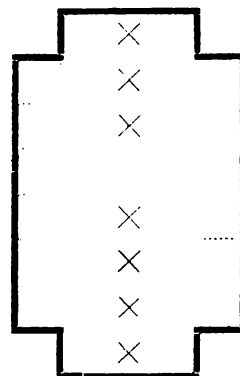
Žertovná hádanka.

Fr. Vašíčkovi — Al. Jaroš

Kdy má slunce o kolečko více?

Doplňovačka s tajenkou.

Voj. Vajdík.

Mužské jméno
odpadek obilí
tvoří moře
ostrov
okrasa zahrady
kniha
město
báseň

Záměnka.

K. Reiter, Holešův.

S „d“ v zimě na řece bývá,
s „v“ slunnou Afriku obývá,
s „n“ na polích se seje,
s „k“ nemocné uzdravuje,
s „ž“ mnohé ke hříchu svádí,
s „s“ nás ku procházce vábí.

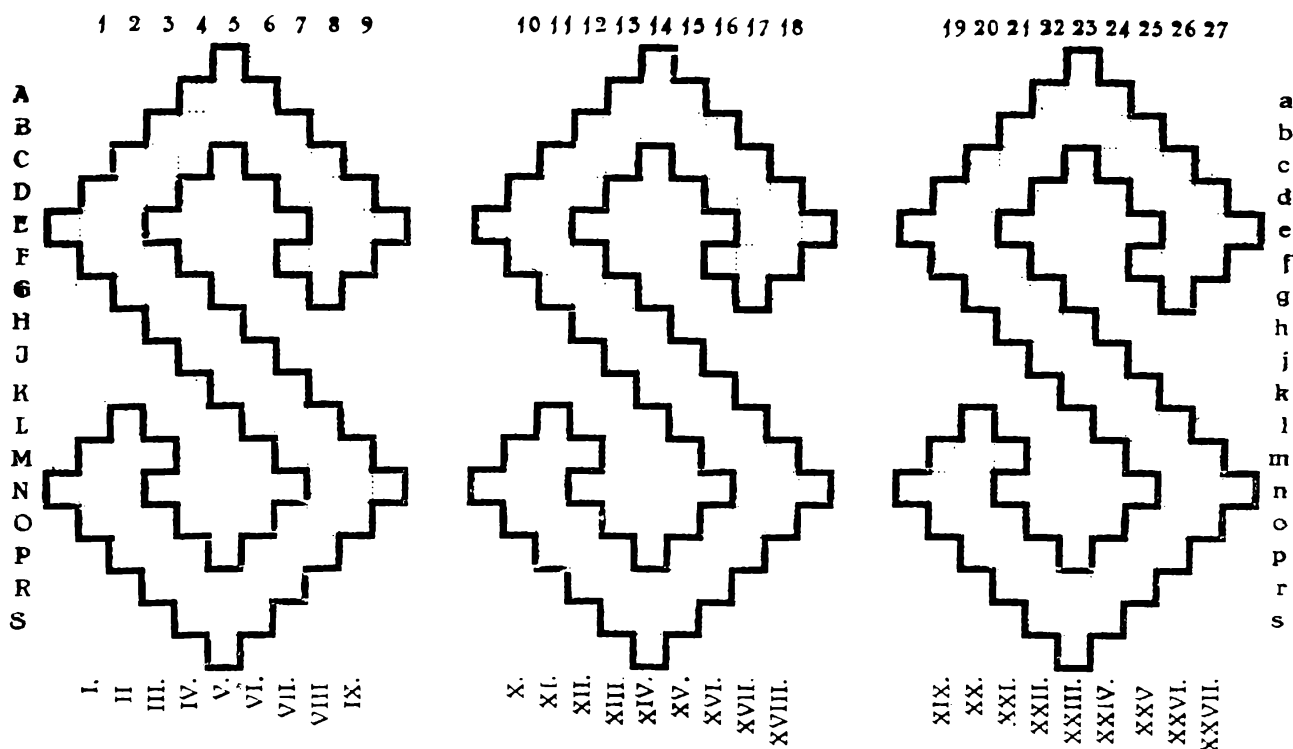
Rebus.

Al. J., Veselí n. Mor.

K^kZ

Čtyřsměrná křížovka.

Všem členům SSS. věnuje Frant. Němec.

- A) Číslovka, zájmeno. lov. B) Požadavek, loď, čás obleku. C) Angl. titul, klam, slovenská řeka, hlen, stěh, dělí pozemky. D) Tvář, zájmeno, čás, zábav. místnosť, zchr. muž. jména, soulad. E) Plavidlo, člen národa, posila nemocných, písmeno azbuky, klam, stromeček. F) Zábav. místnosť, přítakání, řeka, rostlina, stupnice, fatarský vládce. G) Část obličej, český pán, strom. H) Něm. člen, čás, zájmeno. J) ? ? ?. K) Solmisační slabika, rybář. potřeba, mezinárodní signál. L) Předhoří, hrdina, mistr mistrů. M) Stromeček, drahá kost, čás čtverylky, soulad, oblouk, nejmenší plavidlo. N) Zájmeno, ryba, tři souhlásky, zápas, zájmeno, prohra. O) Ozdoba básnická, skupina rodin. tři samohlásky, dvojice, papoušek, dráhá kost. P) Zájmeno, druh koně, hospodář. potřeba, popravčí, žen. jméno, čás těla. R) Eskymácký člun, čás oděvu. Psyché milovala . . . S) Severské mužské jméno, zub, písmeno.
- a) Pták, poddaný, kofist. b) Rostlina, sloh, kniha. c) Území, parazit, sraženina, šaf, šalba, zvíře. d) Příslovce místa, korýš, otrok, národ; konec hry, mela, e) Člen národa, klam, tanec, zub, předložka, poslední útulek. f) Barva, optický zjev, otázka, ryba, ničí život, otrok. g) Rybář. potřeba, nerost, =zvuk h) Řeka, kaz, zahrada. i) ? ? ?. k) Mezinárodní signál, strom, zvíře, příslovce způsobu, bohyně smrti, potom. m) Chaplínův film, nebezpečí lodím, příslovce místa, čás čtverylky, uzdravuje, člen národa. n) Příslovce místa, souhlas, bibl. patriarcha, tři souhlásky, řeka, prohra. o) Útěcha nemocných, papoušek, druh koně, tři samohlásky, člen národa, touha národů. p) Hosp. potřeba, žen. jméno, přítakání, čás těla, dvojice, konec hry, r) Vůně, čás oděvu, eskymácký člun. s) Sport. potřeba, uzdravuje, doba.
1. Tenis. výraz (fon.), zchr. muž. jména. 2. Chem. sloučenina, orientálec (něm.). 3. Méně než něco, skupina rodin, rostlina. 4. Dvojice, člen národa, poddaný. 5. Divadelní hra, sdružení, písmeno azbuky. 6. Zdroj stávilva, soupeř, příslovce způsobu. 7. Popravčí, nátěr, leze pozpátku. 8. Titul (fon.), osoba z „Hippodamie“. 9. Rostlina, národ. 10. Doba, žen. jméno. 11. Výklon, pohoří africké. 12. Nečistota, doušek, oblouk. 13. Pták, čás potom. 14. Dvojice, sdružení, území. 15. Rostlina, požívatina, nečistota. 16. Idiof, sřelec, potom. 17. Eskymácký člun, čás oděvu. 18. Hrdina, člen národa. 19. Otázka, žen. jméno (fon). 20. Druh stávilva, papoušek. 21. Bohyně smrti, ryba, žen. jméno. 22. Oděv, člen národa, = přítel. 23. Luštěnina, sdružení, čás obličej. 24. Zájmeno, soupeř, čás těla. 23. Sřelec, zahrada, nebezpečí lodím. 26. Druh rozkazu, angl. časopis. 27. Doba, nečistota.
- I. Leze pozpátku, zármutek. II. Angl. časopis, obraz. III. Otázka, člen národa, kov. IV. Zájmeno, člen národa, druh koně. V. Tanec, sdružení, div. hra. VI. Přijímáme rádi, pták, ničí látky. VII. Zchr. muž. jména, nečistota, přítakání. VIII. Staniol, paní (fon.). IX. Část, otázka. X. Spojka, severské jméno. XI. Nebezpečné skoky, vychýlení ze svislé polohy. XII. Nebezpečí lodím, kolem, nátěr. XIII. Mys, dřevo, lov. XIV. Dělí pozemky, sdružení, druh koně. XV. Nátěr, výtvor technika, otázka. XVI. Předhoří, pohyb, idiof. XVII. Rostlina, člun. XVIII. Skupina rodin, bohyně smrti. XIX. Žen. jm. (fon.), rostlina. XX. Papoušek, muž. jméno. XXI. Žen. jméno, řeka, hrdina. XXII. Značka jakostí, člen národa, řeka. XXIII. Část obličej, sdružení, černošské jméno. XXIV. Hospodářská potřeba, pták, poddaný. XXV. Oblouk, něm. člen, pohyb. XXVI. Orientálec (něm), druh rozkazu. XXVII. Nátěr, severské jméno.

Rebussy.

Irči — E. Z.

1.

50 C 500

2.

CPK

3.

SL (C)

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 9.

OBSAH

P. Silvestr M. Braitl O. P.: Hle, Matka tvá — *P. Method Klement' O. S. B.:*
Ave Maria — *Antonin Šorm:* Pražské Jezulátko. — Letos jistě na duchov-
ni cvičení. — *R. V. Podhorský:* Nemocný. — *V Sázauský:* Tři obrázky. —
Paul Féval: Malý hoch. — Z noci. — *Orion:* Ten nejvyšší pán na gymnasiu. —
Kultura: Literatura. — Hudba. — Divadlo. — Film. — Organisační. — Soci-
ální hledka. — Zahraniční. — Poznámky.

V PRAZE V KVĚTNU 1928

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Spálená 15. — Telefon 449-10. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.271.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Listárna a redakce:

Přijato: Orion: Ten největší pán na gymnasiu tiskem. Boubín nepřijato. Dotaz viz v kulturní hlídce. — SSS. Holešov: přijato, odkládám pro nedostatek místa do příštího čísla. J. Santo: Matka studentů. Má slabiny, pošlete opět. Příspěvky nevracímě, nedovedete si představit, o co by nám vzrostla agenda. Ostatní (obrázek etc.) nelze. S. O. O. Břeclav: Později tiskem. Želivský: Tiskem vše. Tři obrázky velmi dobré. Pošlete opět a častěji. Připojte adresu, abych s Vámi mohl vejít přímo ve styk. — Podhorský: Báseň tiskem, pošlete vic. Poslední Vaši zášilku jsem dostal prostř. kol. Svozila, odtud asi ono nedopatření, o němž se zmiňujete.

Nepřijato: Hanáček: Chov záby studentské — příliš laciné. Davídek: Z vypravování je příliš dlouhé, jinak dobré, pošlete opět, ale kratší věci. Rozbory knih nemá smysl tisknout — snad se Vám hodí k maturitě. Mal: Báseň formálně velmi slabá — cvičte se. Obrázky nelze. Portréty to nejsou a karikatury? — Saloggi: Velmi nevyrovnané, ale ten pseudonym je moc hezký. Láďa K. Proč tolik zoufalství? To přeci přejde. Otto T.: Osud etc. Na moři formálně velmi slabé, ostatní lepší, ale pesimismů na kvartana přec jen zarážející. Jesenský: Otevři oči — formálně velmi dobré, ale obsah? — Fin de siècle: Tato erotika je už přec jen trochu překonaná, nezdá se Vám? Nepovažuji to za projev mládeži (bez výtky konservatismu, o němž píšete).

Redakční sdělení.

Podařilo se nám získati spolupráci dp. P. Silvestra M. Braity O. P., který se uvolil napsati nám do „Jitra“ několik článků, ačkoliv práce, již koná, je téměř nadlidská. S prvním z jeho článků se čtenáři setkávají již v tomto čísle. Rovněž dp. P. Method Klement O. S. B. nám přislíbil účast na našem listě. Jeho články zasluhují býti čteny velmi pozorně. Děkuji oběma.

Upozorňuji na časopisy „Na hlubinu“ a „Pax“. Jsou to naše nejlepší časopisy věnované duchovním věcem. Vyžadují ovšem opravdové náboženské zaujetí, jež jsou povolány udržovat a šířit. Oba listy jsou určeny hlavně inteligenci.

Pozval jsem pražské čtenáře na schůzku. Výzva byla vylišťena tak nápadně, že ji jistě čli všichni. Na schůzku přišli dva kolegové. To je osuda. Má-li býti „Jitro“ opravdu dobrým časopisem, musí býti podporováno živým zájmem samých čtenářů. Opakuji výzvu. Sejdeme se 15. května o půl čtvrté (15:30 hod.) v místnosti České Ligy Akademické v Praze II., Spálená 15, I. patro, ve dvoře. (Dům Československé akciové tiskárny, proti kostelu.) Nechcete mne, doufám, utvrditi v domněnce, že pražští středoškolaři jsou mechovití kapři, jichž jediným zájmem je tanec a biograf. — Výňatky z dopisů budou v 10. čísle.

Administrační sdělení.

Do tohoto čísla přiloženy jsou složenky poštovního šekového úřadu, kterých použijte k laskavému zaplacení předplatného i všech dřívějších nedoplatků, jichž jest stále ještě velké množství. Nebudte dlužníky, kteří otálením placení poškozují dobrý účel tohoto časopisu. Laskavé čtenáře prosíme, aby nezapomněli přispěti na „Jitro“ při placení předplatného nějakým dárkem.

Časopis pro přítele liturgie a řádu sv. Benedikta

P

pěstuje porozumění bohoslužbě
a duchovnímu životu.

A

Předplatné Kč 20.—

X

Vychází vždy ve dvou měsících jako dvoješit
s církevním schválením.

Redaktor P. Marian Schaller O. S. B.

Vydává Benediktínské opatství v Emauzích-Na Slovanech, Praha II.-320.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V KVĚTNU 1928

ČÍSLO 9.

Hle, Matka tvá...

Jako skřivánek rozletěla se tvá mladá duše životem. Ještě sníš o velkém, krásném životě, tvé srdce jest jako pole, do něhož zapadají zrna, která se mají jednou rozhořeti vznešeností. Jdeš směle vpřed. A jest to tak krásné! Duše nadšená, plná ohně. Je krásný pohled na strom z jara obsypaný květy!

Tvé květy, květ tvé duše. Co s nimi učiníš? Co s duší učiníš?

Dáš jí, hladovící a volající po pravdě a kráse nekonečné jen plevy otravné, které vyssají sílu životní a nechají za to v duši hořký dech neladu a nespokojenosti? Ty tvoje květy odkvetou hluše, nebo zavoláš na ně mrazivý vítr, který je všechny sežehne? Kdo ohlídá zahrady tvého srdce?

Chceš sám bojovat proti mrazivým vichrům, chceš sám duši dáti zranění? Nezapomeň, žeš mladý, žeš slabý, žeš ještě poupě, žeš ještě mladá jabloňka. Tvůj křehký stromek vyrostl ve stínu, chci říci ve světle kříže. Laskavě hledí Ježíš na útlý kmen tvého života. Vidí pod křížem Marii, mateř svou. A nyní v roztoužení, aby mohl duši tvou se všemi jejími květy zachránit, vzhlíží laskavě k Marii a volá k ní: „Hle, syn tvůj!“ a k tobě: „Hle, Matka tvá!“ Slyšíš, tvá, navždy tvá matka!

Maria, strážkyně zahrad tvé duše, strážkyně jejích květů. Komu jinému bys svěřil svou mladou duši, které jsou těsné i hranice světa a již tu nic nestačí, jsouc lačna pítí nesmrtelnost. Pln života nemůžeš se smířiti s myšlenkou zapadnout, zemřít, utonouti ve všednosti. Jest strašný prach všednosti, neb v tom prachu se plazil had hříchu. Nechceš lokati prach, chceš pítí krásu, velikost, život, neporušenou čistotu věčností omamujících lilijí.

Maria, matka tvá jest vznešenou nádobou pobožnosti. Hle, tvůj kalich, tvůj pohár života! Maria Ježíše v náručí držela. V něm držela lidstvo všechno, v něm objímala a líbala lidstvo celé, neb Ježíš pro toto lidstvo se stává člověkem, pro toto lidstvo se odevzdává sladkým loktům Mariiným. Viděla Maria v tom svatém dítěti mládí všech sto-

letí, její prorocké oko vidělo i tvou mladou duši v dechu svatých úst bohočlověka, když tíše oddychoval na jejím srdci. Maria slyšela i tep tvého srdce, cítila jeho hlad, znala vášnivou touhu po štěstí. V slzách mateřské lásky skláněla se i nad tebou. Zná tě jako Matka milosrdná a volá tě k sobě. Půjdeš anebo chceš bloudit?

Hleď, co ti dá svět? Uvážils již, jak krátké radosti a jak strašná a dlouhá muka dává svět těm, kteří se stali jeho otroky? Není nevděčnějšího pána nad svět. Oloupí tě o vše, vyssaje celé nadšení, život a žár, místo toho dá hnus hřichu, rmut a kal a když vše vyssaje, dá teprve pocítiti strašnou prázdnotu.

Pro sebe chce tě mít Bůh a pro sebe tě stvořil. On pak je láska a štěstí a proto i tvoje štěstí. Tak je štěstí nekonečné, Boží štěstí jest pak tvým cílem.

Půjdeš za svým štěstím? Hleď, Matka tvá, Maria, vede tě k němu. Jako v bohaté nádobě jest v ní ukryta láska dokonalá k Bohu. Maria vše obětovala, vše snášela pro vykoupení lidstva, aby se Boží spravedlnosti zadost učinilo. Vůle Páně jí byla nejsvětější. Jest tvým vzorem. Potřebuješ velkomyslnosti, tvá mladá duše lační po šlechtnosti. Zadívej se na Marii a viz její odhodlanost, její mučednické srdce, pro nás, z lásky Boží sedmkrát, ba nesčíslněkrát probodené srdce! Jaká odhodlanost k Pánu v ní hořela.

Dítě její bylo nenáviděné, pronásledované, jí bylo spíláno, od mládi bídou a nouzí vedena a přece, jak dovede jásatí chvály Pánu! Zapomíná na bolesti své, ví, co čeká jejího Syna a proto i jí, neb bolest dítěte jest bolestí Matky, ale Maria zapomíná na vše a z jejich rtů tryská ona věkopamátná melodie „Magnificat“! Jásá nad tím, že konečně jsme vykoupeni, že i ty, její dítě milé, jsi vykúpen

Pod křížem stojí a spolu Syna obětuje za svět. Její srdce prožívá veškerá muka. Spasitel umírá, ale ona umřítí nemůže, musí prožítí až do poslední krůpěje strašná muka Matky ukřižované se Synem.

Chápeš, proč je Maria vznešenou nádobou pobožnosti? Byla „devota“, to jest Bohu zcela oddána, zasvěcená. Z ní tryskají všechny milosti. Jejíma svatýma rukama procházejí veškeré dary, neb jejíma rukama prošel život, prošla smrt výkupná Ježíše Krista.

Ano, ty půjdeš k ní a hlavně, ty půjdeš za ní. Vznešená nádoba pobožnosti podává ti knihu svou své svaté lásky.

Když dítětem jsi Marie přesvaté, buď jejím opravdovým dítětem, jdi za ní a připodobňuj se jí. Jdi do školy její svaté zbožnosti, oddanosti k Bohu. Dá ti nápoj nevinnosti. Ochrání duši tvou od poskvrny, otevře oči pro život krásnější, pro štěstí nekonečné, pro Boha.

Měsíc máje, měsíc tvé mladé duše a zároveň měsíc Královny tvého mladého srdce. Ji zasvěť toto srdce, ji učiň svou paní, život její vykreslí v duši své, dej se vésti Matičkou svou za ruku, aby tě přivedla bezpečně do náručí svého Syna, tvého božského Přítel.

P. Silvestr M. Braňák O.P.

P. Method Klement O. S. B.

Ave Maria . . .

Celá země v radostném chvění mízy a půdy zvedá se a vstává k velebnému »Magnifikat« tvé pokory. Celá země se probouzí k jedině veliké písni díků a chvály, ve které

tvými ústy, ó Matko Slova, velebí spolu s duší tvou Hospodina a plesá s duchem tvým v Bohu Spasiteli svém, že »veliké věci učinil jí, jenž jest mocný a S v a t é jméno jeho.« —

Ku tvé slávě, Maria, ve velikém rytmu času i sfér celá země zažehuje thuribulum žáru, které ohněm slunečního světla a dechem jarních vánků rozžhaveno, zavěšeno Prozřetelností v kosmu, plane požárem květů a šíří slavný dech vůní nešporního incensu.

Thuribulum země v májovém ohni žhne žárem.

Sluncem rozdmýchané plameny planou v ohni květů.

Bílé hrušně a růžově zlatisté jabloně vydechují thymiamatickou sílu země v nejvelebnějším chrámu tobě sklenutém v nekonečném modrém oblouku azurného nebe. V zeleném koberci měkkounké práce neviditelných tkalců trávy v liturgické barvě ustavičného očekávání nového zrání, v barvě hlubokého moře smaragdových stínů, v jehož vlny všední a stejné den ze dne své veslo stápní lodička Církev na cestě k přístavu — kvetou konvalinky, a bílé narcissy a růžové, a topasové, a purpurové anemony — tobě k slávě v májové lahodě večerních západů otevírají se rány akacií a květnou bělostí tryskají hrozny květů omamné síly, zlatá a bílá střemcha se sklání nad potokem a na záhonech zahrad uzavřených u studnic zapečetěných rozkvétají v andělské kráse rajské čistoty tvoje lilije.

Toť tvoje říše tvého času, ó Královno Máje, v jiskření jara pole lilijí, bez nichž si nemůžeme mysletí obrazu tvého tajemství v »Zvěstování«, a nad tímto polem rajské něhy holubičky v letu z »Písně Písní«, které se vznášejí jako obláčky bílé a jsou symbolem apoštolů země rozestlaných do světa mezi všechny národy rukou tvého Syna. A ještě beránci bílí a milí, kteří se tulí k bílému lemu tvého šatu, zářící čistotou vlny před stříží v jasu slunce a kteří tichou pokorou svou a mlčením prorocky hovoří o našem Beránku, který obětován byl a který byl tvým.

Thuribulum země v májovém ohni hoř. plameny květů k tvé slávě.

»Zima již minula, přestal již déšť a pomínil, květy rozvily se na zemi naší.. květ vinic voní:

Povstaň přítelkyně má, krásko má, vyjdi. Holubičko má v roklích hory, v trhlínách skal,

ukaz mi tvář svou.

Ať hlas tvůj zní sluchu mému: jeť hlas tvůj sladký

a tvář tvá spanilá.«

(»Píseň písní« II, 11—14.)

Vše chce být úrodným, bohatým, kvetoucím a plodným k tvé slávě, Maria. I naše duše touží po rozkvětu jako strom. Jako strom smutný který ze zimy se vrací k jarnímu slunci, tak pustý a nahý. Jako černá hlíza lilie pohozená v zemi toužíme po květu. Naše studentská duše v temnotách těla jako lilijový prut v skrytu půdy touží po vzepjetí k slunci.

Je jaro dnes v nás i kolem nás a chceme býti jako strom štípený u tekoucích potoků vod čistých života, chceme kvést a dávat ovoce své časem svým v podzimu zrání. (Žalm 1.)

O M a r i a, I m m a c u l a t a — Neposkrvněná.

O M a r i a, V i r g o M a t e r — Panno-Matko.

O M a r i a, M a t e r D e i — Matko Boží.

V zahradě zamčené
pramen na pečeť...
Pramen jsi v zahradě
pramen jsi vod živých
s prudkostí plynoucích
s Libanonu.

(»Píseň písní« 4., 12. a 15.)

Co náš je květ a plod k tvé slávě?

Tvá krása jest zahradou uzamčenou.

Tvá svatost pramenem zapečetěným.

Tys tajemstvím víry.

Nemůžeme proniknout branou zavřenou.

Slabé jsou ruce naše a pevné pečetě.

Před svatými tajemstvími tvými my katoličtí studenti uprostřed hrůzy nevěry XX. století klečíme v pokoře chudých z blahoslavenství.

A v ě ř í m e. Věříme o tobě, ty blahoslašená mezi ženami, »žes počata bez poskvrny dědičného hříchu«.

»Celá krásná jsi, Maria, a poskvrny není na tobě.« »Šat tvůj bělostný jest jako sníh a tvář tvoje jako slunce«. (Antifony.) Syn tvůj na hoře Tábor v slastné hodině proměnění svého ukázal nám svoji krásu nebeskou, tu krásu, kterou v plnosti Milosti dal tobě od první vteřiny tvého lilijového bytí v lůně tvé matky Anny. Muselas být celička krásná, neb jsi měla zrodit toho, jenž sám jest jediný celý krásný a věčně krásný bez počátku a konce; nesměl se tě dotknouti jed hada-Satana.

Věříme o tobě, Maria, milosti plná, s níž jest Pán, co o tobě pravil již prorok Isaiáš říka: »A j, Panna počne a porodí Syna«. Věříme, ó Panno, toto nesmírné tajemství, čisté, vznešené, svaté a boží. Tajemství tak veliké, že ty sama jsi se zachvěla úžasem v posvátnosti nesmírné bázně, která v pozdravu andělském se setkává s nepochopitelným. Tvá bázeň se s chvěním táže nebeského posla a on se nad tebou sklání a v útěše vysvětluje: »Ne timeas Maria« — Neboj se, Maria. A s tebou, květe nazaretských zahrad, my znovu slyšíme boží vysvětlení: »Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei« — Duch svatý sestoupí v tebe, a moc nejvyššího zastíní tebe, proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží. (Luk. I. 35.) Slyšíme, ale pochopiti nemůžeme. V pokoře víry s tebou první věřící se podrobujeme. Staniž se i nám podle slova andělského.

Věříme, ó Panno, »že jsi Matkou Vtěleného Slova«. Věříme, že Bůh stal se člověkem. Věříme, že skrze tebe na svět se zrodil Ježíš Kristus. Věříme, že ty, Panna, stala jsi se matkou Boha. Věříme nezvratně pevně vírou Církve, že jsi Bohorodičkou.

»Matka-Panna, nepoznavši muže, porodila bez bolesti: Spasitele světa, sama andělů krále, ona sama Panna prsem živila s nebes plným. Dům cudného těla pojednou se stává chrámem Boha: nedotknuta, nepoznávajíc muže, slovem počala syna.« (Responsorium vánočního officia.)

»Ó směno podivuhodná, Stvořitel lidského pokolení, přijímaje na se tělo oduševnělé, z Panny život přijímá; a bez semene člověkem se rodě, své božství nám uděluje.« (Antifona svátku »Obřezání Páně«.)

Ó tajemství všech tajemství. Tajemství k vyslovení důstojné jen úst nejčistších, která nepoznala hříchu. Tajemství, které ve velikém slavném choru jen čistí hoši zpívati směli, když při velké Mši svaté ve velikém »Věřím v jediného Boha« poklekali uprostřed ve svých bílých rochetkách a stříbrnými hlasy, které se k nebi nesly jako vůně neporušené-

ho květu zpívali o onom nebeském tvém tajemství: *Et incarnatus est de Spiritu Sancto. Ex Maria Virgine. Et homo factus est.* »A vtělil se z Ducha svatého z Marie Panny a člověkem se stal.« Skláníme hluboce k zemi jas svých mladých, hrdých, bílých čel a vyznáváme v pokoře dětí Božích toto tajemství, jediné a jedinečné, které jest osou celého dění božicho v historii lidstva a jeho spásy. Tajemství, které kdybychom nevěřili, spasení bychom býti nemohli.

Těmito květy víry ať pod ochranou tvojí, ó Paní, rozkveté strom naší duše. To nechť jest náš máj, a v ohni tohoto jarního slunce Milosti ať se rozvíjí náš život — strom na březích prudkých vod.

K tobě, ó Matko, Panno, zvedáme své oči důvěřivé v záru svého čistého mládí, k tobě, o níž ještě věříme, že s duší tělem povýšena jsi nad Cherubíny a Serafíny v hlubinách věčna nezbadatelného a našim očím nesnesitelného Světla neproměnného Božství.

Královno-Paní, »oděná sluncem, která nad srpkem luny svou věčnou krásou šlapěš veškeru proměnlivost stvoření, která patou svojí panenskou drtíš silou mohutnou a nezdolnou hlavu »Hada-Lháře«, tohoto strašlivého škůdce zahrad tvého božského Syna. Královno korunovaná slávou dvanácti hvězd, to jest vítězstvím všech, kdo následují tebe a tvého Syna: sbor tvých synů země z krve Evy a tvého Syna Milosti pokleká před líbezňou slávou tvého mateřského panenství v majestátu nebeské slávy a v rytířské lásce a odanosti věků zapadlých

z a s v ě c u j e t i m e č s v ě m l a d é s í l y .

Meč zvednutý v Kříži k ochraně tvojí krásy Kristovy Matky, Meč v rukou sepiatých u vytržení modlitby s perlami tajemství růžencových, Meč charakteru dvojsečný, zářící v slunci bělostí ostří. Maria, Neposkvrněná Panno-Matko, Bohorodičko, pros za nás, svoje děti, které tě milují.

Thuribulum země i srdcí

v májovém ohni hoří plameny květů
k tvé slávě.

Ježíš tě učil, že to, co klesá, nesmí se ještě povaliti, a to, co je slabé, nesmí se ještě zničit! Že máme zachraňovati, pomáhati, pozvédati! *Dr. J. Klug.*

Bruno Štorm :

NEJSVĚTĚJŠÍ PANNA MARIA.

Antonín Šorm:

Pražské Jezulátko.

K třistaletému výročí jeho úcty.

Již cizina i Amerika si povšimla výročí třistaleté úcty Pražského Jezulátka, jen našim tiskem jest dosud téměř ignorováno...

O španělské světici Terezii, obnovitelce řádu karmelitánského a veliké ctitelce Božského Dítka, vypravuje legenda, že procházející se v arkádě klášterní zjevil se malý Ježíšek v podobě sličného pacholete. — »Jak se jmenuješ?« táže se pacholátko. »Což nevíš, že jsem Tereza Ježíšova?«, klidně nepřekvapena zjevením, ale překvapena otázkou, jež zdála se jí zbytečnou, odpověděla světice Terezie. »A já jsem zase Ježíš Terezin,« odvětí s úsměvem Božské Dítka a zmizí. Od těch dob úcta k Ježíškovi jako děcku stala se trvalou povinností a řádovým předpisem mnohých řeholí, zvláště však Karmelitánů.

V Praze řád »bosých Karmelitánů« se usídlil 1624 pod Petřínem. Ježto tuhá řehole nedovolovala jim přijímatí darů, odepřeli nadání, jež jim chtěl věnovati Ferdinand II. Bohužel záhy zdomácněla v jejich klášteře bída a nouze. V bouřlivém r. 1628 — tedy právě před 300 lety — darovala klášteru kněžna Polyxena z Lobkovic nej památnější svůj dar po matce — španělské kněžně — roztomilé Jezulátko, které byla při svém zasnoubení obdržela. Převor vystavil sošku v oratoři zvláštní úctě mnichův i noviců; a důvěra jich nebyla zklamána, klášteru dostalo se almužny k uhájení skromných potřeb pro sebe i pro nemocné.

Však v roce 1631 vtrhli do Prahy Sasové, kteří klášter vydrancovali, Jezulátko přelámali ručičky, pohodili ho do smetí za oltář a mnichy odtud vypudili. Převor kláštera vrátil se sice za rok zpět, ale Jezulátko zůstalo zapomenuto. Po celou tu dobu stíhaly klášter nehody, až v roce 1638 vrátil se P. Cyrill z Mnichova, sošku vypátral a přičinil se, aby úcta Jezulátka byla opět rozšířena po Praze.

Od té doby skýtá Pražské Jezulátko velmi bohatou historii, v níž popsáno mnoho a mnoho zázračných příběhů. Když Švédové zmocnili se Prahy, stal se klášter útočištěm bezbranných a vojenskou nemocnicí, ježto Švédové si Pražského Jezulátka vážili a sám potomní švédský král Karel Gustav, ač protestant, daroval Jezulátku 30 dukátů.

Klášter Karmelitánů byl 1784 zrušen, ale Pražské Jezulátko a úcta k němu nemožl zru-

šiti ani Josef II. Jeho oltář uprostřed severní zdi nynějšího kostela Panny Marie Vítězné dosud je nemalou chlouboú Prahy; zhotoven byl 1776 kameníkem Lauermanem za 60.000 zl.; řezbářská práce pochází od Petra Prachnera; stříbrný svatostánek zdoben dvaceti andílky, též ze stříbra. Uvnitř soška Jezulátka zhotovena z vosku, něžná hlavička zdobena korunkou, pravici má zdviženu k žehnáni, v levici drží zeměkouli s křížkem.

Soška bývá odívána cennými rouchy; při chrámu chová se jich celkem 19, v nichž jsou i šatečky, zaslané Pražskému Jezulátku z Číny.

Dojemně tklivá, ve všech světových řečích psána jest korespondence Pražskému Jezulátku, soustřeďující se v Praze ze všech dílů světa; ale to jest veliká kapitola sama pro sebe.

Úcta k Pražskému Jezulátku došla radostného ohlasu v celém národě. Není téměř kostela, aby v něm nebyla umístěna nějaká baroková či rokoková skříňka s jemnou postavičkou Jezulátka. Více kostelů honosí se krásnými oltáři, jako Chocerady, nebo v zámecká farní kapli v Hořině pod Mělníkem. Tam nalézá se též krásná korouhev s obrazem Pražského Jezulátka. V Praze celá řada domů jest ozdobena Jeho obrazem; z těchto známa jest zvláště restaurace ve Spálené ulici. (V cizině častěji se setkáme s příklady, kde světci jsou patrony hostinských domů, a není proto třeba vykládati si tento patronát snad za nějaký paskvil.) Četná schodiště a chodby klášterů i soukromých domů zdobí soška Praž. Jezulátka, v domácnostech přenecháno mu čestné místo mezi drahými rodinnými památkami. V době nejnovější znovuzřízen Jeho oltář současně s obrazem svaté Terezičky v klášteře Voršilek v Kutné Hoře U Alžbětinek na Slupi v Praze — jak poznali jsme c jesličkové výstavě — přehorlivě se věnovali Jeho úctě; chovají ve svých celách vzácné výtvoř umělecké. Ba dostalo se mi fotografie, z které patrno, jak Pražské Jezulátko bylo uctíváno i v zákopech za světové války.

Pro nás Čechy má Pražské Jezulátko ještě jiný význam. O Čechách do převratu věděl málo kdo, ale přece známo bylo, že Praha jest město starobylé, kde jest domovem Pražské Jezulátko. Pražský Ježíšek v

srdcích i ústech věřících nastoupil cestu do celého světa a hlásal bytí našeho národa v dobách jeho největšího ponížení. Město Praha dávno přestalo již býti sídlem, jemuž by nějaká pozornost politická či jiná byla věnována, ale i v nejdlehlších koutech hlásalo Jezulátko existenci naší Prahy. Se soškami Jezulátka setkáte se všude, kde katolický život je v rozkvětu. Ani nekonečné plochy moře nezadržely jeho pouť, Amerika, Indie i Austrálie nesou stopy jeho něžných drobných kročejů.

René Francois, biskup amienský dal imprimatur francouzské knížečce »Malý Velikán«, která vypravuje, jak úcta »Cestovatele — Pražského Ježíška« dostala se do Holandska, Belgie, Lucemburku a Francie, kde uctívána jest na severu i východu, na jihu i v Bretani. Z Francie přeplula Jeho soška do Kanady, k Severní Točně, do Spojených Států, vnikla do Afriky, do Kartaga a Gabonnu, kde ji neohrožený misionář Msgr. Meroy přijal s posvátnou radostí. Sošky a obrázky Pražského Jezulátka naleznete i mezi Indy, u Karmelitů a Karmelitánek v Číně, v Sydney, v Okeanii. Božský »Malý Král« nepohrdl žádným dílem světa, všude byl přijat s nadšením a všemi národy. Cestovatelé našli »V i ñ o d e P r a g u e« převysoko v jihoamerických horách na hranicích Bolívie a Peru u kmenů indiánských při jezeře Titicaca. Tak tento Malý český suverén ovládl srdce tolika národů světa!

Zajisté, že moderní kulturní historie nebude moci mlčky přejíti tento kult božského dětství Pražského Jezulátka a spojeného s ním významu pro obeznámení našeho hlavního města po širším světě; zároveň bude záhodno opravit mínění ciziny ve vědeckých kruzích, že Pražské Jezulátko, jehož slávu založila španělská kněžna, zůstává většině Pražanů — španělskou vesnicí...

Po zániku řádu Karmelitánů v Čechách byli to zvláště členové řádu Redemptoristů, kteří šířili úctu k Praž. Jezulátku.

O Pražském Jezulátku existuje hojná literatura nejen česká, ale i cizojazyčná, která jest bohatší. Hlavním pramenem této literatury jest německá kniha převora P. Emricha: »Pragerisches Gross u. Klein«, »Pražské veliké a malé«. (Rozuměj: velké v milostech, malé postavou a provedením.)

Jos. V. Kratochvíl v letošní Růži Dominikánské píše o sošce sester Dominikánek u sv. Anny na Starém Městě Pražském. Německé články o vzácné sošce Praž. Jezulát-

MILOSTNÉ PRAŽSKÉ JEZULÁTKO.

ka z míšenského porculánu se zlatým roumem jsem přeložil a otiskl v »Čechu« r. 1924.

V roce 1884 vydalo nakladatelství Cyrillo-Methodějské knihtiskárny ve formě modlitebních knížek historický náčrtek s denními modlitbami a písněmi, sepsaný P. Josefem Mayerem z řádu Redempt. »Milostný Ježíšek v kostele Panny Marie Vítězné v Praze«. Také Fr. Eckert v »Posvátných místech Prahy« i profesor Fr. Ruth v »Kronice královské Prahy« píší o Pražském Jezulátku a Jan Kř. Vořka věnoval mu v Blahověstu roku 1877 zvláštní článek. Beletrie líčí historii Pražského Jezulátka v povídce Aloise Dostála: »Strážcové Jezulátka«. (Hlasý tisk. spol. 1898.)

Modlitební knížka srbsko-lužická byla vydána ve Forklecích v saské Lužici, kde úcta k Pražskému Jezulátku jest domovem modlitební kniha »Pražské Jesus džečátko« od Jakuba Ševčíka. Úctu Jeho tam zavedly babička a matka nešťastného exjesuity Pavla hraběte Hoenslercha. Významný francouzský katolický básník Claudel věnoval jednu báseň Pražskému Jezulátku a v letech

devadesátých vycházel ve Švýcarsku český tisknutý časopis k úctě Pražského Jezulátka.

Dosavadní literatura domácí i cizí jedná hlavně o úctě a zázracích Božského Dítka, nanejvýš popisuje po stránce umělecké jeho dosavadní stánek u Panny Marie Vítězné.

Přebohatému však drobnému umění, jež s jeho úctou souvisí, zvláště ceroplastice a nejdrobnějšímu umění, jež ve skřínkách kol jeho jemné postavičky se kupí, byla projevena zvláštní pozornost na jesličkové výstavě Lidové Akademie.*)

Letos jistě na duchovní cvičení. —————

Kolegové!

Jsme ovšem dosud mladí. V těle dosud bouří mladá, bujará krev. Naše hlava tolikrát už se zatočila předivnými plány, ideály a utopistickými představami. Chceme stále něco nového, chceme průbojně dobýt i posic svých nepřátel — nepřátel víry a Krista. A na to vše máme právo — ano, to je i čest mládí! Chtít, bojovat, dobýt za každou cenu výšin ideálů. — Ale jsou ideály rozličné. Nechceme citovat básníka o »rozličných cestách« dobýt vítězství našemu národu. Byl by to hřích! — Vášeň, peníze, moc, síla, teplé místo ve straně atd. mohou a bývají cílem mnohému mladému srdci — ale to vše je cesta k nížinám života, nikoliv k výšinám Božím. K těm třeba zalétat, tam třeba žít. »Obcování vaše v nebi buď,« dí apoštol — to třeba úsilně hledat, aspoň naučit se hledat v mládí. »Hledejte nejprve království Boží,« dí Spasitel — to třeba bouřně urvat pro mladistvá srdce. »Království nebeské trpí násilí!« Kolegové, vše ostatní velmi lehce, takřka padne nám v klín, »to ostatní Boží Dobrotou a Milosrdím bude nám v plné míře přidáno.«

Co tedy k tomu třeba? Čeho třeba aktuálně se chopit? Musíme letos o prázdninách na duchovní cvičení! Ty tři dny v zátíší, odloučenosti od ruchu světa, společnosti, rodičů, studií, všech zájmů — to jsou tři dny »obcování s Bohem, v nebi«. V těch dnech naučíme se růsti k výšinám, v ty dny zachvátí srdce rytířská touha dobýt Bohu království ve vlastní duši a dobývat je ve svém okolí. Věřte, až podivným se to zdá, že by tři dny uzavření a mlčení mohly mít v sobě takovou bojovnou a expansivní sílu — kdyby nebylo tolikeré zkušenosti. O příklady není nouze. Lépe, nejlepší bude, když se sami na sobě přesvědčíme. Duchovními cvičeními neztratíme nic. Nepatrný poměrně výdaj na cestu a stravování tisícero násobně nahradí duševní požitky už při exerciciích. Což teprve po nich! Že nebudeme moci hned na prázdniny? Že nám trochu zdrží nebo přeruší naše zotavení? To chcete vy počítat? Co obětí

schopni jsme pro sport, zábavu, kino, výlety atd. — a pro svou duši, Boha, věčnost ani nepatrnou nedovedli bychom přinést obětí? Takoví sketi nejsme — a nebudeme.

A nebude letos potřebí nákladných cest, příliš mnoho peněz na stravování. Už jsme to letos pro vás, kolegové, takřka pohodlně zařídili.

30. června a 1. a 2. července bude sjezd a valná hrom. studentstva a Ústředí katol. stud. čl. v Brně. Pojedete tam s velkou slávou, protože lze využít cesty jako návštěvy na výstavu soudobé kultury. Přijedete zpět a ve vašem rodném kraji poblíž budete mít příležitost na exercicie.

Exercicie budou letos na více místech. Jmenujeme předem: Bubeneč (Praha), Králové Hradec, Želiv, Č. Budějovice, Plzeň, Sv. Hora, Turnov, Velehrad, Hlučín, Červenka u Litovle, Žďár, Třebíč — pro studenty. Velehrad, Kutná Hora, Litoměřice a j. pro studentky.

Co tomu říkáte? Bude výmluv: Měť jsem daleko, stálo by to mnoho atd. atd.? Doufáme, že ne.

Budou letos exercicie společně pro akademiky a středoškoláky. Z toho vážného důvodu, aby akademikové byli vůdci a vzory mladým studentům při exerciciích a také proto, aby opravdu bylo jim umožněno na exercicie jít. Ze zkušenosti jasno, že na odlehlá střediska exerciční jdou vždy titíž — a líknavější mají mnoho výmluv.

Zavedli jsme při Ústř. katol. stud. »Studentský exerciční fond« (SEF) z toho důvodu, abyste nemuseli, kolegové, mnoho přispívat na ubytování a chudším studentům bylo hrazeno z velké části cestné.

V krátké době dostanete do ruky letáčky na propagaci tohoto fondu. Nezahazujte je, ale dejte dobrodincům a přátelům katol. stu-

*) Poznámka redakce: Autor tohoto článku připravuje pietní sborník o Pražském Jezulátku, který měl již v dokonale grafické úpravě vyjít k jubileu, ale vydání se pozdrželo pro nedostatek finančních prostředků, kterých třeba na barevné reprodukce význačných památek kultu Pražského Jezulátka.

dentstva! Sami zařídte si ve skupině maličky takový fond. Mnohé skupiny ho už mají. Šetřte, uskrovněte se ve svých už malých požadavcích — pro letošní exercicie! Zapřete se a nevyhodte nějakou korunu zbytečně ve sport, cigarety, bijáček atd. a schovejte pro letošní exercicie! Nebudete toho litovat!

Č. Liga Akademická v Praze budiž Vám, kolegové, vzorem! 14 akademiků seskupilo se v odbor exerciční, kteří zavedou exerciční agendu při Ústředí pro všechny kraje. Ustanovili, že všechny přípravné práce pro letošní studentské exercicie provedou. Jsou prá-

vě z krajů, kde exercicie letos budou. Každý vybral si svůj rodný kraj. Budou Vám psát. Budou psát na Vaše duchovní rádce. Budou psát na kněze — přátele studentstva. Odepište jim! Přihlaste se na exercicie. Rozmyslete si, kde byste nejpohodlněji exercicie vykonali. Agitujte letáčky mezi studenty pro exercicie! Vaše námaha apoštolská bude korunována!

Podrobný a přesný program exercicií bude oznámen v příštím čísle »Jitra«.

Letos jistě na duchovní cvičení!

Ústředí katol. stud. čsl. v Praze.

R. V. Podhorský:

Nemocný.

*Ráz a ráz
s rachotem, ranami,
s dupotem nad námi
padá čas,
ráz a ráz,
bolest se pod víčka slila,
panenka bílá
z očí mi
vyskočila,
třeští a tančí
v divokém rytmu,
skáče a výská,
šileně píská,
rohovka bílá
v požár se slila,
bolest mi prosekla líc — —*

*Ráz a ráz
a dnes jen víc,
dnes ráz a ráz a na tisíc,
do spánků tluče: nic*

*Se stromů věčna
padá čas —
otázka spěšná
zraje v klas,
mozek se řítí
pod smělou klenbou,
šakalů vyť
ryje tmou mou,
tak ráz a ráz a ráz*

*Poduška bílá
pod hlavou v jízdě zaviřila;
Nový York — pařížské ulice —
sopky — a lidí sta — tisíce,
Astrachaň — milá má — Řim —
Přestaň, ach, přestaň, než se udusím!*

Tři obrázky.

1. Býval »premiantem« ve třídě. Ze všech žáků byl nejstarší a nejmoudřejší. Zteplil postavy, již voustatý primus třídy, ký div, že se zalíbil starší dceři ředitele gymnasia. Nabízel mu, že ho dá po maturitě studovati na své útraty, neboť byl z chudé rodiny, vezme-li si pak jeho Otilku za ženu . . . V mladé duši studentově rozpoutal se vnitřní boj: zda přijmouti lákavou nabídku ředitelovu či zůstatí věrným svému předsevzetí, s nímž vstupoval na studie, a státí se knězem. Zvítězilo kněžství. Odmítl skvělou nabídku, odešel do semináře a stal se horlivým a šťastným knězem. Svým příkladem strhl pak svých pět bratrů k následování

2. Byl z učitelské rodiny. Vystudoval na církevním ústavě a poznal, že Bůh ho volá do své služby. Než rodiče vyměřili jinou dráhu života. Podlehnuv vůli rodičů, věnoval se studiu práv. Než hlas Mistrův zněl dále a přitahoval k sobě vždy více duši mladého právníka. Nevytrvává ani rok na studiu a vstupuje přes odpor rodičů do semináře. Tři léta trvá to napětí mezi ním a domovem. Otec je krajně rozhořčen. S jakou radostí odjíždějí jeho druhové na prázdniny ke svým milým, pro něho je to však doba smutku a stísněnosti. Všichni ho upřímně litují. Avšak mladá duše neklesá. Bojuje zmužile dále až do vítězství. Po třech letech přichází den smíření a za rok potom šťastně dosahuje cíle. Odchází na vinici Páně, by byl apoštolem lásky Kristovy

3. Byl ještě v primě, když se ho ptali, na koho že bude studovati. A odpověď zněla krátce: Na kněze! Byla to odpověď primána, který sám nechápal dosahu jejího. Studentská léta plynula a on v jejích běhu zapomněl na ta dvě slova. Svět zvábil ho svým vysněným štěstím a hřích zakalil mu duši. Tou polotmou šel několik studentských let. Byla to polotma, protože neztratil při ní své víry a náboženské povinnosti ještě plnil. Nad ním však svítilo světlo nekonečné dobroty Boží. Stačil jeden silnější její paprsek, aby duše prohlédla. Počal boj od otroctví hříchu, ale když již byl vybojován, přišlo nové nebez-

pečí, že svoboda srdce jeho bude opět spoutána, tentokrát srdcem jiným. To již bylo v posledních třídách gymnasia. A právě v této době vynořuje se znovu před jeho duševní zrak nesmělá otázka: Budeš knězem? Avšak on nechce ani slyšeti — odporuje tomu hlasu milosti Boží. Čte výzvy k službě dělníků Božích, ale jak se domnívá, to volání patří všem jiným, jen jemu nikoliv. Proč by měl jíti na kněžství? Snad proto, že je chudý? Což nebylo a není dosti nadějných studentů stejně chudých, kteří vyhnuli se povolání duchovnímu a šli zápasiti o povolání jinam? Takovými důvody odporoval té myšlence, že by se mohl státí knězem. Kromě toho zdálo se mu, že má v cestě příliš mnoho překážek v sobě i kolem sebe. Matka by sice tomu přála, ale se strany otcovy hrozila nepřízeň. — Ale hlas milosti Boží nedal se jen tak lehce odbýti. Vtíral se při různých příležitostech znovu, až poznal, že cesta kněžství má býti jeho jediným cílem. Na pomoc přichází i dobrý katecheta. Ještě jednou uzavírá duši svou tomuto volání. Je to doba pomaturitního nadšení. Než i to vyprchává a dostavuje se klidná rozvaha. Počiná znovu uvažovati o kněžském povolání, neboť jinam nemá chuti, a za dva měsíce mnohého kolísání je rozhodnut se vši určitostí. Hlas Boží zvítězil. S pevným vědomím stavu své duše i všech důsledků, jež přináší sebou kněžství dnešní doby, ale i s důvěrou v pomoc Páně, vstupuje v řady těch, kdož se připravují k dílu na líše Boží . . . Dnes je tomu již několik let. Poznal za tu dobu jak divotvůrčí je život na výsluní lásky Boží. Duše zjihla tou spoluprací s milostí Boží, očistila se, posvětila, zocelila a naplnila pokornou odhodlaností jíti po celý život, v dobách dobrých i zlých, po stopách Mistrových. — Ohlíží-li se dnes po té veliké změně nazpět do své minulosti a otkem víry ji posuzuje, vidí, že Bůh ho vedl a že překážky na té cestě byly proto, aby byly překonány, a rozpomenuv se na svou vlastní nehodnost a štěstí duše, jehož si nezasloužil, bezděky derou se mu do rtů slova žalmu: *Misericordias Domini in aeternum cantabo.*

Chceš-li býti pánem sama sebe, pánem svého životního štěstí, musíš býti pánem svých pudů a nesmíš se dát ovládati jejich nápady a přáními. Hardy Schilgen.

Malý hoch

(Pokračování).

III.

Regent.

Téže noci k jedné hodině byl pán de Thélouars probuzen ve svém bytě znepokojující novinou. Povstalci, jimž velel, leželi v zámku K. . . tři míle od Ploermelu. Bylo jich na tři sta a mezi nimi oba synové markýze de Graives. Porada vojenská trvala až do půlnoci; sotva se Armand položil, přišel člověk z čeledi jeho paní se smutnou zprávou: eskorta se rozprchla v pláni renačské a co se stalo s paní, nikdo neví.

Skoro touž dobou vyslanec pana de Silx zvěstoval, že z Vannes vytrhlo na sto republikánů, směrem ke Gacilly. Tím se stala situace paní Henrietty velmi nebezpečnou. Armand to cítil, a netoliko on. Janet Legoff, jenž ležel v koutě na polní posteli, skočil na nohy a oblékal se mlčky.

Pán de Thélouars to pozoroval i při svém zamyšlení.

»Co děláš, Janete?« tázal se.

»Musí se někdo poslati na přezvědy,« odpověděl Janet co nejprostěji.

»To musí býti chlap, synku.«

»Nepovídám, že ne. Pošlete chlapa, pane. Chlap bude hledat a já naleznu. dovolí-li vaše dobrotivost.«

Pán de Thélouars miloval velmi Janeta Legoffa a znal jej jakožto hocha odvážného a chytrého. Dovolil mu osedlati koně a odjeti; ale málo jsa tím uspokojen, rozeslal své lidi všemi směry, na svůj zámek, do Cournonu, do Riex a až do Redonu, s rozkazem, aby se přeptali a hned přijeli do K.

Zatím, jak jsme viděli, zámek v Graives, na nějž pán de Thélouars ani nevzpomněl a který přec hostil ubohou Henriettu, byl napaden dvojí výpravou republikánů.

První, oznámená panem Silzem a přicházející z Vannes, stála pod velením kapitána Yolly; druhá, přicházející od Redonu, měla za vůdce občana poručíka Morresta.

Každá z těchto výprav byla provázena jednou z oněch záhadných osobností, zpola vojáků a zpola úředníků, kteří měli jméno zástupců lidu a zavazeli jen armáde neb loďstvu a v nižších svých družích sluli delegáty. Tito delegáti, jimiž se vsu-

de hemžilo jako kobyilkami, byli jaksí strašnou personifikací pařížského vlivu po venkově. Vojáci jich neměli tuze rádi, a možno říci, že jen přes tyto lidi se stalo, že sláva francouzská se skvěla v oněch nešťastných dobách leskem, který císařství sotva dovedlo překonat.

Obě osobnosti, o nichž mluvíme, byly zástupci zástupců, třetí odmocninou členů Konventu.

Ten, který přicházel od Vannes, nazýval se Bertin, ten od Redonu Tomáš. Byli oba postarší, nevýrazného vzezření, kdyby je nebyl vyznačoval nízký pud lupičství a krutosti.

Není třeba říkati, že právě oni měli velení výpravy.

Za Republiky, v době to bezuzdné centralisace, vojenský vůdce velel opravdu jen když tu byly koule a kulky. Když nebezpečí minulo, stal se zase pánem muž se šerpou.

Občan Tomáš a občan Bertin byli to mu tuze málo rádi, že se setkali. Přítomnost občana Tomáše byla dle mínění občana Bertina úplně zbytečnou a občan Tomáš zas pokládal příchod občana Bertina za přetížení. V zámku Graives byl poklad a pověst dokonce pravila, že tu byl skryt slavný diamant, totiž ten z koruny, zvaný Regent; ale ten poklad, ať byl jakýkoli, dělením ztrácel polovici ceny.

Naši dva občané byli v počtech dost silni na to, aby si to vypočetli na prstech.

Bylo přec třeba, aby malý prokonsul z Vannes měl svůj díl: ale bylo i třeba, aby také subdelegát z Redonu dostal svůj, o chocholatějších komisařích ani nemluvě.

Bylo to smutné, že se tak stalo: Bertin spoléhal na to, že se bude dělití jen se svým představeným oddílu vanneského, s nadřízenými činiteli pařížskými a s vládou, dostane-li se na ni ještě; a nyní je nucen dělití se s Tomášem, který měl za sebou podobnou hierarchii, která kupovala ráda za pět prstů, vždy ochotna bráti, ale nikdy vrátiti. Posudte sami, zda občan Bertin a občan Tomáš měli na sebe hezky koukati!

Oba vojenští pohlaváři pak, kterým již celý rok se nedostalo žoldu, jakož i jejich vojáci, kteří byli boši, ti všichni přicházeli hledat poklad, tak jako poslíčkové

Ndp. kanovník Msgre Dr. Josef Hanuš †

V první chvíli jsme si snad ani neuvědomili, jak mnoho v něm ztrácíme, hlavně my studenti. Jak je tomu dávno, kdy jsme četli v „Jitru“ jeho úvodník „Ite ad Joseph“, kdy jsme ho potkávali na pražských ulicích, vždy veselého, vždy vlídně odpovídajícího na naše pozdravy. Zemřel. V okamžiku, kdy plní obav se modlíme za život a zdraví jiného velikého kněze, překvapila nás tato zpráva právě svou naprostou neočekávaností. Byla to rána právě tak bolestná, jako nenadálá. Život zesnulého byl příkladným životem výborného kněze a člověka, který zahrnut poctami nad jiné vysokými, dovedl si zachovat srdce prosté, vždy schopné chápat bolesti nejmenších. Co bych chtěl zvláště zdůraznit, byl jeho krásný poměr ke studentům, vyplývající hlavně z jeho nevyčerpatelné lásky. Ale i jinak byl povolán k tomu, aby zvláště studenti v něm nacházeli svoji duchovní oporu. Byl knězem neobyčejně vzdělaným a jeho obrovská erudice ho uschopňovala k tomu, aby jsa člověkem věřícím s onou prostotou a samozřejmostí, jež je vlastní duším vpravdě velikým, dovedl věčné pravdy odít slovy, jež byla schopna vznítiti právě inteligenci, tak často kolísající a bloudící. Opakuji: byl velkým našim přítelem. A bude jen nepatrným, ale průkazným důkazem naší vděčnosti, dají-li všechna SSS. pokud možno v jeden den (v sobotu 12. května) sloužit mši sv. za duši našeho velkého přítele. Requiem aeternam dona ei, Domine.

bankovní odnášejí účetní knihy. Na tom, k čemu je nebo bude poklad, jim nezáleželo; byli od hlavy až k patě pouhými nástroji, ti ubozí hrdinové. Využívali jich tehdy jako dobré kalené zbraně, která je, žel, každému po ruce.

Vstupující do zámku, Bertin i Tomáš jako dva pudlíci potřásli svými třírohými klobouky a vybledlými šerpami, vrhajíce na sebe navzájem divoké pohledy. Pak, popustivše pásy svých neútočných mečů, aby si zjednali pohodlí, přikročili k prohlídce zámku.

Nové zklamání: zámek byl prázdný. Jakmile byla vyražena hlavní brána, nestavěla se jim v cestu již žádná překážka. To bylo zlé znamení. Zámek byl tedy opuštěn, snad i poklad odnesen.

»Občane,« řekl poručík Morest svému delegátu, »kdo si nás předešel.«

Kapitán Yolly řekl cosi podobného svému dohlídači.

Tato společná mrzutost sblížila na okamžik oba soupeře; dali se do porady a výsledek její byl, že nařizovali nové hledání.

»S chutí do toho, občane!« volal Bertin. »Ten starý se někde ukrývá, a já to беру na sebe, jménem Republiky, jediné a nedílné, slíbti pár zcela nových bot onomu obhájci, jenž vypátrá toho bídného nepřitele obecného blaha.«

To se nestávalo každý den, aby se obhájcům vlasti dával pár nových střevíců. Velkodušný slib oživil jejich horlivost a oni se rozběhli všemi směry opuštěnými chodbami zámku.

K ránu, když již marně prohledali všechny kouty, mysleli konečně, že jsou na stopě. Nějaký voják poukázal na to, že zevnější zeď východního křídla jest neobyčejně tlustá. Hned se dali do díla. Motyky a špičáky konaly svou povinnost a přes to, že stará zeď byla dobře stavěná, pokračovalo dílo rychle.

Ale skryše byla jen v jednom poschodí a sice v prostředním, jako ony díry, jež povstávají ve velkých pecnech parmského syra. Nesmělo se tedy kopat ani tuze vysoko, ani tuze nízko.

Oni začali tuze nízko.

Přece však se v jednom okamžiku dostali tak blízko tajné komoře, že otřesy pronikly až k oslabenému sluchu markýzovu. To bylo tehdy, kdy vstal a přistavil si nablízko soudek a knot. Vojáci pracovali pod vedením kapitána a poručíka. Ani občan Bertin, ani Tomáš při tom nebyli. Co zatím dělaly tyto důstojné sloupy rovnosti? Snad zašli do sklepa, aby své chrabré hrdlo zalili mokem protirevolucionáře? Nechceme tvrditi, že by toho nebyli schopni, ale prozatím měli v hlavě jiné starosti.

(Pokračování.)

Z noci.

*Jdi v noc a patř,
jak lampy světél planou
nad městem v záři.
U božích muk se stav
a slyš, jak hučí splav
kdes v dáli — — —
a zří, jak bludné hvězdy
kams po obloze skanou,
že neumřely,
když den se smál. —
— A cítíš maně,
že všecko čísi chrání dlaně*

Orlon :

Ten nejvyšší pán na gymnasiu

»Člověče, kdybych na vás chtěl rektifikaci kruhu nebo něco podobného, ale nevědět kolik je $(a + b)^2$, to už přestávají všechny žerty. Vy jste lenoch! Rozumíte? Již si na vás stěžovali i jiní páni. Já vám prostě pošlu censuru a táta vám doma poví, zač je toho loket!«

»Má úcta, pane Kubiček. Máte tu nevyplacený dopis, korunu padesát bych prosil.«
»Nevyplacený dopis, pane listonoš? To jsem zvědav, jaký . . ., to je mi divné, kdo to asi poslal.« Ramenatý sedlák, jemuž tak mohlo býti kolem pětáctyřiceti, se nafoukl, rozložil se pohodlně na lavici před statkem a zvědavě si prohlížel obsah záhadného dopisu že neprospěl z matematiky a přírodopisu a napomíná se k větší pílí z češtiny a latiny. Ředitelství gymnasia v N. V neděli přijel se podívat nadějný synek páně Kubičkův domů. Potřeboval, to se samo sebou rozumí, pár těch korun na pera, tužky, inkoust spoustu jiných věcí, které tatínkovi vždycky vypočítal s přesností na 5 desetinných míst. Měl hezky vyleštěné polobotky, pumpky, hedvábnou kravatu a pod paží dvě pečlivě zabalené knihy, aby udělal na »tatička« dobrý dojem. »Až přijedu s pole, musím si s tebou trochu pohovořit. Rozumíš? Budeš se studiem asi brzo hotov. No, ostatně jsi se hezky spravil. To nebudu jednat nového čeledína.« Tatínek se večer vrátil, vyňal ze

šosu modrou obálku a povídá: »Copak tomu říkáš, z matematiky a z přírodopisu . . .?«
»Tatínku, já za to nemohu. Dostal jsem ten nejhorší příklad, rektifikaci kruhu.«
»Rektifikaci kruhu? Což je to?«
»No, víte, to se musí kružnice narovnávat.«
»Já tě to naučím, ničemo! Zítra půjdeš se mnou ke kováři, on ti půjčí perlik a budeš dělat rektifikaci kruhu, až z tebe poteče. Má tam několik starých kol, musíš se to naučit! A co z přírodopisu?«
»To bylo, tatínku, ještě horší. Nevěděl jsem, jaká je tvrdost křemene a kde se nalézá.«
»A ty Ferdo! Pozítří půjdeš na »Hůrku« do lomu a budeš lámat křemen. Potom ho odvezeš na silnici a den budeš tlouci hromádky. Já tě naučím přírodopis!«
»Chudák Karlíček,« zavzdychla si na kamech babička, »takovéhle mutýrování hlavy.«
»Ostatně, já půjdu v pátek na ředitelství a zeptám se na to.«
Smuten »Karlíček«, devatenáctiletý zdatný mládenec, opouštěl domov. Jak to nyní udělám, myslel si cestou, aby se táta do ředitelny nedostal? Tam by na mně teprve toho napovídali! Vyhráno! Starý Košťál — školník — ten by to mohl spravit. Ráno zašel si školníkovi a dlouho s ním důvěrně hovořil, šťastně se při tom usmívaje. V pátek přišel tatínek. »Tak a nejčko mě dovedeš k tomu nejvyššímu pánu na gymnasiu!«
»Dovedu tatínku, ale musíte počkat až chvílku po přestávce, pan ředitel

nyní nepřijímá návštěvy. Půjdete semhle nahoru a do těch dvěřní hned nalevo a zaklepáte. Já již musím do třídy, zvonilo.« Tatínek poslechl, jak mu synek »poručil«. Zaklepal a vážně vešel do neveliké místnosti, kde za stolem seděl vážný pán s brýlemi na nose. Před sebou několik knih a různá »lejštra«, v ústech dlouhé potrubí, jímž přiváděl obláčky dýmu pod dva, hezky urostlé keříčky vousů, které se rozbíhaly souměrně na obě strany a dodávaly celému obličejí přísne vzezření. S panem Kubíčkem se dlouho

nepáral. Někdy prý synek sice zlobí, ale polepšil prý se, ujde to s ním. Šťasten ubíral se starostlivý tatíček s mnohými poklonami z »ředitelny«.

»Jakž to tam přece vypadalo?« tázala se doma nedočkavě panímáma. »Inu, mámo, nemá to tam ten vrchní moc extra. V koutě u kamen tři košťata a různé hamparádí, na stole nějaké papíry a na nose skřípec. Ale to mě nejde do hlavy, že takový pán může mít tak špinavé ruce! Kluk prý dělá hlouposti, ale celkem to s ním ujde.«

KULTURA

LITERATURA

Henry de Montherlant: „Sen.“ (Román. Symposion 1927.) Divím se, že se může najít katolík, který by se dovedl nadchnouti pro tohoto autora. Bohužel, i to se stává — viz poslední číslo Akordu. To, co Montherlant vydává za katolické, je jakési estétství, jež ku podivu nalézá i u nás spřízněné duše. Montherlant je vůbec podivný konglomerát nejprotichůdnějších myšlenek a směrů. Charakterisuje nám předválečného člověka s jeho roztříštěností, marným, protože nedostí poctivým hledáním kosmické jistoty, s citovou dekadencí, i klamným zdáním neúčelnosti života. Je podivuhodné, jak se Montherlanta málo dotkla válka se svým duchovním obrozením, pod jehož vlivem všichni se teď rozvíjíme. Někdy je vydáván Montherlant za hlasatele životní radosti, za opěvatele tohoto sportovního věku. Nemůže být většího omylu. Je to jen a jen ona stará dekadentní tělovost, pod jeho nadšením pro zdravá, sportem zocelená těla je jen pokřivená erotika z konce století. Že v této knize mluví o odporání? Oh, to je jen pro zvýšení rozkoše a autor se na konci knihy sám prozrazuje. Jediný světlý bod knihy je postava vojenského kněze, kněze z rodu oněch hrdinských abbé, kteří jsou největší ctí a slávou veliké Francie. Ale pro tuto kratičkou epizodu se prokousávat celou knihou, jež je nad pomyslení nudná?

HUDBA

Koncerty. Sezona v Praze už poněkud ochabuje. Přesto můžeme zaznamenat ještě několik významných událostí. V první řadě to byl velkorysý pěvecký festival o velikonocích, který znovu ukázal, jak znamenitá je úroveň našich pěveckých spolků. Vnější úspěch poněkud utrpěl nevhodným sálem (koncerty se většinou konaly v Průmyslovém paláci na Výstavišti) a také slabou účastí publika. Byly provedeny některé význačné skladby, jako »Vzkříšení« od R. Karla, znamenitá »Smrt Janošíka« od L. Belly, »Mša glagolskaja« od L. Janáčka a některé věci Křičkovy kromě dlouhé řady jiných. Největšího úspěchu docílila »Smrt Janošíkova«. — Jinou velkou událostí byl I. koncert sdružení pro duchovní hudbu, kde byla provedena Brucknerova velká mše a 150. žalm. Provedení lze vytknouti lec-

ké nedostatky, hlavně sbory nebyly dosti vyrovnané a intonačně přesné. Přesto úroveň koncertu byla velmi dobrá a těšíme se, že toto sdružení nám poskytne častěji příležitost slyšet koncerty podobné úrovně i obsahu. — H. W. Steinberg dirigoval opět Českou Filharmonii a zvolil si program skladeb sice již u nás známých, leč vysoce cenných. Hlavně se zavedl provedením Schönbergovy symfonické básně »Pelleas a Melisanda«. — Lore Kornell zpívala v Mozarteu svrchovaně zajímavý program složený z písní zapomenutých skladatelů XVII. a XVIII. století. Její hlas vyniká neobyčejnou kultivací. Co nás nejvíce na berlínské umělkyni upoutalo, byla její hudební inteligence a dramatické pojetí přednášených písní. —mn-

DIVADLO

Národní divadlo učinilo pokus s inscenací obou dílů Goethova Fausta. Možná říci, že se s úspěchem nesetkal. Důvodů bylo několik. Hlavní vadu spatřuji v nevyváženosti druhého dílu, kde celý obrovský proud plyne neusměrněn, nedávaje nám možnosti někde se zachytit. Hilar si byl asi vědom této obtíže a snažil se ulehčit si svůj úkol tím, že z druhého dílu udělal jakousi revui, zbavenou vši metafysiky, jež je přec podstatou Goethova díla. Herecky je Faust velmi dobrý (krom Kronbauerové, která za to nemůže), ač i tu některé postavy nejsou složeny tak, aby plně vyhovovaly duchu díla. Tato výtka se týká hlavně Mefista (Vydra), jenž jen a jen pathetický a nikde není propleten humorem, byť i infernálním. Celkově lze Hilarova Fausta považovat za účtyhodný omyl. Překlad Ot. Fischera je překrásný. —mn-

FILM

Dva cenné filmy v Praze.

Tyto týdny jsou primítány v Praze dva snímky světové produkce, které svým hluboce lidským obsahem a výborným provedením vynikají nad průměr jinak nezáživné americké tuctové tvorby.

Prvý obraz »Sorell a syn« jemným a hluboce prociťným způsobem oslavuje lásku otce k synovi, který mu ji splácí ve dnech stáří neměně srdečným způsobem. — Sorell otec vrací se ze svě-

ově války jako důstojník britské armády s prsy ozdobenými vynikajícími řády, ale se srdcem poraněným nevěrou ženy, která v době jeho dlouholeté nepřítomnosti zapomněla svého manžela. Sorell ujmá se svého malého synka a stane se nejen jeho druhem, ale především otcem obětavým a jemným, který děsným osudem stíhán klesá až na stupeň podruha v hospodě. Nese trpělivě svůj kříž a jediná odměna — povzbuzující úsměv jeho syna a jeho přichylnost mu postačí, aby neklesal na mysl. Žádná opravdová pokora nebývá neoslyšána. Sorell ke stáru dosahuje čestného místa správce hotelu a dočká se i zasnoubení svého milovaného syna s dcerou jeho původního zaměstnavatele, jakož i jeho prvních vědeckých úspěchů. — Tak dočká se po strastiplném životě vykoupení v bezměrné lásce a oddanosti vděčného dítěte — umírá smířen a s úsměvem patře do očí toho, ježž nade vše miloval. Ušlechtilou postavu kapitána Sorella hrál představitel Krista z filmu »Král králů« p. H. Warner.

Druhý obraz — pravý triumf hereckého umění tragéda Emila Janningse, jmenuje se »Veliké pokání«. Je to drama, útržek skutečného života, případ, který rozevzučí v srdci diváka všechny struny lidskosti. Poctivý a pracovitý úředník banky, pečlivý otec, vychovatel a kamarád svých 6 malých dětí, ocitne se při obchodním posláni ve spárech prohnané a nelidské společnosti, která oklamanehnusně jeho obezřetnost a v hrozném zápase vyvrve mu značné peníze, které mu banka svěřila. Leč zápas beze svědků skončil smrtí jednoho lupiče a starý poctivec odpočívá se s místa činu, jsa přesvědčen, že návrat do života není již pro něho možný. Jeho milovanou ženu a zbožňované dítky zdrtil zpráva novinářská, že zohavené tělo, nalezené na železniční trati, náleží Augustu Shillingovi, který však ve skutečnosti žije, ale nemůže již zpět mezi lidi, neboť ví, jakým proviněním — jediným proviněním — zbavil se návratu mezi své nejdražší bytosti na světě. Začíná veliké, nesmírné-pokání dobrého člověka a jeho křížová cesta životem, až k prahu stáří. Bezejmenný žebrák, hlídač v parku a prodavač sirek chodí všude tam, kde skotačí děti a zdá se mu, že vidí 6 svých drahých dětiček mezi nimi. až najednou po řadě let náhle upoutá jej oslnivý elektrický nápis »August Shilling«. Nebohý stařec protírá si oči. Je to jméno jeho nejstaršího syna, který stal se již fenomenálním virtuosem. Bezejmenný otec jde na koncert svého dítěte a slzy jako hrachy padají mu z očí, zvláště když syn na přidání obecenstvu zahraje píseň, kterou hrával jako malý chlapec svému otci. — Před východem ze sálu podá mladý muž dolar do ruky nehybného starce, který se byl podívat zblízka na drahou jemu tvář — jeho syna. — Ubitá troska žití, starý August Shilling, dojde na vánoční večer před okna svého někdejšího domova. Jeho staříčká žena a 4 dospělé, krásné a milé děti slaví svátky všech lidí dobré vůle, věnčíce obraz zdánlivě mrtvého otce a svou vzájemnou láskou oblažující křehnoucí srdce starého bezejmenného tuláka před okny. A strážník zahání starce, který odejde do tmy a nepohody, ale s pocitem nesmírného štěstí, že jeho drazí jsou šťastní a žijí podle příkázání Božích. K.

Verdun. Podle naivní předmluvy má být tento film věrným obrazem úžasného boje, který se před Verdunem odehrál. Kdo však svou fantasií připravil podle reklamy, odešel úplně zklamán. Největší zásluhu o bitevní dojem má nesporně orchestr. Tolik

každý ví, že někde uprostřed boje filmovat nelze; ale pak s fotografiemi zákopů a rozbořené pevnosti 50 km za frontou se nemá dělat takový povyk. Manévrové snímky, nástup pěchoty, krytí přesunů hradbou dýmu, děla a parádní přehlídky jsou sice fotograficky bezvadné, ale s Verdunem asi společného mnoho nemají. Víc poctivosti by neškodilo.

Andora.

ORGANISAČNÍ

Zemská pracovní konference Ú. K. S. Čs. v Praze.

Za účasti více než 70 studentů a hostů-seniorů studentských spolků konala se v Praze na Květnou neděli t. r. obvyklá pracovní konference, obesaná 38 oficiálními delegáty členských spolků z Čech. Zastoupeny byly tyto spolky (čísla v závorce udávají počet delegátů): SSS m. v Č. Budějovicích (2), SSS ve Dvoře Králové n. Lab. (1), SSS d. v Kutné Hoře (4), SSS v Hradci Králové (2), SSS d. v Chrudimi (3), SSS v Jičíně (2), SSS v Jilemnici (2), SSS v Kostelci n. Orli. (2), SSS v Náchodě (2), SSS v Pardubicích (2), SSS d. v Plzni (2), SSS m. v Plzni (2), Růže Sušilova v Praze (2), Česká Liga Akademická v Praze (3), SSS d. v Praze (3), SSS v Příbrami (2) a SSS ve Sv. Janě pod Skalou (2).

Konferenční jednání

zahájil o 10. hod. dopoledne předseda ústředí uvítacím proslovem. Po volbách předsednictva přikročeno k vlastnímu programu konference. Za předsednictví kolegy dra Šperla přednesl kol. Markes

organisační referát.

začínající stručným přehledem právě minulých 8 měsíců. Ze zvláštních tří úkolů uložených výboru Ústředí valnou hromadou na Velehradě, splněn byl nejnuspokojivěji první: Ústředí má dne. duchovního rádce v mladém horlivém knězi z kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, vdp. P. Daňhovi, jehož na naše výslovné přání jmenoval J. M. nejdp. arcibiskup pražský svým zástupcem v Ústředí a tím také nepřímo ve všech našich spolcích. Je v Katolické akci, jejímž korporativním členem je také Ústředí, jako referent pro mládež naším nejpovolanějším zástupcem. I na splnění druhého úkolu vynaložil výbor veškeru péči: po několika změnách v redakci ustanovili jsme „Jitru“ redakční radu a „Jitro“ dnes už hodně změněné budeme zlepšovati dále. Dohoda a spolupráce se slovenským Ústředím, uložená na Velehradě jako třetí zvláštní úkol, nedošla bohužel svého splnění. Referent zmíniv se o tom, co bylo příčinou, že české Ústředí prozatím sjednávání ze svého programu odložilo, přešel k jednomu z vlastních pracovních bodů: v y t v o ř e n í celostátní konfederace katolického studentstva vedle dnešních ústředních organizací; litujeme, že právě kolegové Slováci projevují tak málo ochoty, chápající a komentující všechnu naši dobrou vůli zcela jinak. Pozvali jsme je do Přerova a očekáváme přes všechny dosavadní negativní výsledky, že našeho pozvání neodmítnou a súčasní se jednání k vytvoření jednotného šiku katolického studentstva.

Ač počet členstva našich spolků podstatně se zlepšil (vykazuje podle statistiky provedené k pracovní konferenci značný přírůstek), září bílá a nevyplněná místa v organizační síti našich SSS. Je třeba soustavného doplňování; ale změněné poměry a mentalita studentstva nutí přizpůsobit této změně dosavadní organizační systém. Referent probrav příčiny obtíží se zakládáním nových SSS načrtl organizační plán, jehož stěžejním bodem je utváření volných sdružení kolem vůdce (profesora laika i kněze, místního duchovního správce, kaplana atd.). Zdůrazňujeme: „Neopouštíme spolkového systému tam, kde spolek už máme, kde žije anebo kde poměry dovolují jej založit, my se však spokojíme prozatím všude jinde vytvořením takové skupiny. A účelem těchto sdružení a úkolem jejich vůdců bude všechno, co našich SSS a jejich výborů, právě po vyloučení pouhých spolkových záležitostí. A při tom půjdeme od studenta ke studentu!“

Promluviv pak ještě o poměru takovýchto sdružení k SSS platně ustaveným a k Ústředí, zakončil svůj referát zmínkou o vhodných sociálních úkolech a možnostech Ústředí a o sjezdu v roce 1929.

V cíle debatě byly potom probrány některé body velice podrobně. Zvláštní pozornost byla věnována zejména nutnosti spolupráce se slovenským Ústředím a činnosti našeho Ústředí na mezinárodním fóru. Ani propagace našeho hnutí na venek nezůstala bez povšimnutí. Ač mnohé náměty nebyly konkrétně formulovány a odhlásovány, stojí za další propracování a provedení.

Odpolední jednání zahájila kol. Mlazovská z Kutné Hory. Po přečtení návrhu na změnu a konečnou úpravu stanov Ústředí, kterou proti znění přijatému na valné hromadě v Praze r. 1926 vyžadují příslušná ustanovení spolkového zákona a proti nimž nebylo celkem námitek, představil předseda Ústředí pracovní konferenci duchovního rádce vdp. P. Alfonse Daňhu C. Ss. R., který uvítán potleskem, ujal se slova

k náboženskému referátu.

Srovnáv dnešní stav všeho studentstva s lidem volajícím na Květnou neděli „Hosana Synu Davidovu“ a na Velký pátek „Ukřižuj ho!“, vložil, jak chápe své povolání do Ústředí a své poslání v něm jako duchovní rádce. A jevil se nám náboženský referát tentokrát jako programová — vstupní řeč vůdce, hodlajícího zaujmouti ve studentstvu pevné vůdčí postavení.

Opírá se o autoritu a odůvodňuje její nutnost: vyvolává ji dnešní doba ve spolcích dorůstající mládeže a obzvláště studentstva uvolněného akademickou svobodou. A tou autoritou v katolických spolcích musí být duchovní rádce: „Volejte je mezi sebe, radte se s nimi, dívejte se na ně s úctou a nekritisujte jich!“ Je třeba víry v autoritu duchovního rádce, aby byl studentu oporou, majákem, ochranným přístavem a rozhodujícím soudcem. Pádem autority padá veškerý řád a bude veta po katolickém studentském spolku. Nechce však podrobovat se autoritě duchovního rádce otrocky, ale s láskou, horlivě, s radostnou obětavostí a stále upřímně. Autorita duchovního rádce odůvodňuje jeho veto ve věcech víry i mravů!

Zdrojem poslušnosti k autoritě jsou duchovní cvičení, a to řádná duchovní cvičení — ne exercicie, jež se konají jednou denně večer. Nejsou to missie! Je to několik dní ztrávených v odloučení od ostatního života v klášterních zátiších. Jsou základem práce v katolických studentských spolcích. Ocenil vůbec význam exercicií pro klid duše, sílu duše a světlo v ní proti náboženské nevědomosti, nemravnosti a nebezpečím dneška a zdůraznil význam studentských exercicií zvláště. Přináší studentu světový názor a osvětlují jeho poměr k Bohu, jsou pomocí v životě a oporou proti jeho nárazům, vedou jej při volbě povolání: je potřeba laiků-apostolů, řeholníků i kněží. Současně ukázal nám duchovní rádce, jak hodlá organisovati exercicie už o těchto prázdninách: budou konány na několika místech (v Čechách v Bubenči, v C. Budějovicích, v Hájku, v Hradci Králové, v Kutné Hoře, v Litoměřicích, na Svaté Hoře, v Turnově a v Želivě) a společně pro středoškoláky i akademiky, a odůvodňuje to. I na peněžitou úhradu výloh už je pamatováno založením S. E. F. (Studentského exercičního fondu).

Přednášející duchovní rádce zdůraznil nutnost a význam modlitby a přijímání sv. svátostí pro upevnění duchovního života studentova. Veliké společné sv. přijímání studentů a mužské inteligence ve velechrámu sv. Víta počátkem příštího jubilejního roku (a po něm snad též společné sv. přijímání studentek) je jedním bodem duchovní akce Ústředí a bude darem studentstva sv. Václava.

Duchovní rádce však nechce omeziti svou činnost jen na Ústředí samé. Ocenil význam styku s jednotlivými studenty oproti velikým akcím, chce jíti od srdce k srdci — od muže k muži. Prostředkem jsou mu revize akad. spolků SSS. a Skupin (tyto revize je však chápati v jiném smyslu než jako dosavadní návštěvy z Ústředí) a vysvětlil, jak si podobnou návštěvu představuje. Pokud jde o vlastní náboženské vzdělání, zdůraznil přání p. arcibiskupa o rozšíření katechetických výkladů a akce missálové.

Ku konci mluvil duchovní rádce ještě o vnitřní přípravě na svatováclavské millenium a o nutnosti, předpokladech a vlastnostech apoštolátu. Studenti musí dávat ve všem dobrý příklad, musí ochotně a horlivě spolupracovat ve všech našich kulturních spolcích. Z nich musí vybírat Orel i Sdružení katolické mládeže pracovníky.

A všem těmto snahám a úkolům svých studentů denně bude při oběti mše sv. žehnati, denně jich v modlitbách vzpomínati. A sám jako duchovní rádce a vůdce od vytčeného cíle neustoupí a ničím a nikým se nedá od něho odvrátiti.

Po debatě, která byla spíše řadou dotazů na duchovního rádce, ujal se slova p. dr. Josef Fironek, aby promluvil o

milleniu svatováclavském,

přípravě k němu a součinnosti studentstva. Probrav osobnost sv. Václava, jak se nám jeví podle křesťanských historiků, rozhovořil se o kultu svatováclavském v dřívějších dobách a odklonu od této úcty, za nimž následoval v národě také odklon od víry. Millenium má být mezníkem, má být generální zpovědí českých duší! Přednášející stručně prošel historií vzniku myšlenky

oslaviti tak významné výročí, řekl nám, v čem a jak mohou studenti pomáhati: jednak při Ústředí, jednak v místních Skupinách svatováclavského výboru, při sbírání památek, rozšiřováním obrazu sv. Václava, při šíření svatováclavských adorací a podobně. Bohužel, referát p. dra Hronka byl pro nedostatek času značně zkrácen, aby po něm ještě stručně byl probrán

studentský tisk.

Mluvil o něm sám duchovní rádce. Nejprve o „Jitře“. Po dru Krlínovi převzal redakci kol. Reindl. Zavedl úvodní články s podobiznou autorovou, rozšířil hlídky a vůbec „Jitru“ zpestřil. Poněvadž pro studium se nemohl Jitru dosti věnovati, vzdal se redakce a tak došlo k založení redakční rady, v čele s kol. Naumanem. Členy jsou kol. Svozil a Fišer a za výbor Ústředí Markes. Na zlepšování se dále pracuje; belletrie se omezí, později se zavede pro ni zvláštní samostatná příloha. Hlídky, z nichž velmi mnohé byly zavedeny teprve letos, obohatíme o další: svatováclavskou, exerciční, eucharistickou, asketickou, apoštolátu, cyrillometodějskou a snad ještě další.

Z ostatního našeho tisku zasluhuje zmínky „Museum“ Růže Sušilovy v Brně, kalendář „Moravana“ a Studentská hlídka ve „Dnu“ (dříve každé pondělí, nyní každý čtvrtek). I my chceme zaříditi podobnou stálou hlídku v „Lidových Listech“ a v „Lidu“.

Poněvadž přítomným studentkám se nelíbilo, že společně sv. přijímání mají míti snad jen studenti a poněvadž se jim zdálo, že jsou duchovním rádcem tak trochu opomíjeni, obrátil se vdp. Daňha po nadšeném proslovu a obhajobě dívčího studentského hnutí kol. Seegerovou ještě k nim zvláštním projevem. A potleskem, kterým kolegyně projevovali svůj souhlas se slovy řečnickovými, byly také kolegyně uspokojeny a usmířeny. Příznáváme, že dívčí svět byl na této konferenci zastoupen silně.

Prohlídce svatovítského dómu uvnitř, v poslední době zcela změněného, nemohl býti věnován dostatek času, protože jsme dojeli již značně pozdě na Hradčany. Zapěním Svatováclavského chorálu v kapli sv. Václava byla pracovní konference vlastně ukončena.

Na konferenci mile překvapila veliká účast mimopražských členů mimo delegáty. Vedle čtyř delegátek účastnilo se letos konference 10 členek SSS. d. v Kutné Hoře. Také SSS. d. v Chrudimi bylo početně silně zastoupeno. A to říkáme proto, abychom kolegyním v SSS. d. v Českých Budějovicích připomínali jejich neúčast! Neúčast zástupců Bohoslovecké jednoty z Hradce Králové právě pro den pracovní konference musíme omluviti. Ale neradi zase omlouváme neúčast našeho nového spolubojovníka, SSS. v Poličce.

Ku konci děkujeme ještě srdečně ctihodným sestřičkám v ústavu sv. Karla Boromejského v Karlíně, v klášteře sv. Anny a u sv. Voršily v Praze II., za ochotu, s níž poskytly pohostinství studentkám i studentům. Doufáme, že letošní konference dokumentovala účelnost takovýchto menších sjezdů, konaných během roku. Ms.

Zemská pracovní konference katol. studentstva v Přerově.

Katolické studentstvo moravsko-slezské vyslalo na Květnou neděli své delegáty na zemskou pracovní konferenci do Přerova, aby porokovali zde o nastávajících úkolech organizační práce. Jednání zahájeno bylo dopol. v 10 hod. v klášterním sále kol. Buksou, předsedou ASS. v Přerově, načež převzal řízení konference předseda Moravana kol. RNC. Zuska. Předseda v úvodním proslovu objasnil přítomným význam pracovní konference, jež koná se právě v době, kdy rolník zasévá do půdy símě v naději, že vzklíčí a dá hojnou žeň. Po úvodních formalitách přistoupeno k organizačnímu referátu tajemníka Ústředí kol. JUC. Jurči. Referent poukázal na úpadek spolkového života studentského vůbec pro nedostatek idealismu. Dnešní student nestojí o ideály a nemá smyslu pro obětavou práci. Hnutí katol. studentstva zachovalo si až dosud značnou svěžest spolkového života jen proto, že ideou hnutí vzniklo a žije podnes. Organizace katol. studentstva musí se odpoutati od všeho planého spolkaření, od přílišného formalismu, jenž činnost spolkovou vyčerpával na úkor uskutečňování skutečného a pravého poslání jejího. Jest proto třeba postavit do popředí spolkové činnosti ideu, cíl a účel spolku a jeho provádění. Spolkový život musí býti provanut realizací náboženského života v teorii i praxi. Z praktických pokynů, jak zaříditi činnost spolkovou, třeba se zmíniti o zakládání debatních kroužků, o pořádání debatních přednášek, o propagaci hnutí eucharistického a exercičního. Dnešní stav organizace nutí k tomu, aby se přemýšlelo po novém způsobu organizační formy. Ježto SSS. nenacházejí všude příznivou půdu a poněvadž většina míst jest bez našich organizací vůbec, přikročeno bude k tvoření volných skupin pod vedením duchovního vůdce. Výchova spolková nahrazena by byla zde výchovou individuální. Úzký a přátelský styk, tisk, organizační odbory, vliv duchovního vůdce budou nejdůležitějšími pojítky a faktory této nové struktury organizační. Pokud se týče účasti katol. studentů na oslavách svatováclavských roku 1929 v Praze, navrhuje referent spojení studentské podniky časově se sletem orelským tak, aby studenti mohli se zúčastniti i orelského vystoupení. Podniky naše mají být důstojné a katol. studentstvo reprezentující. Referent pojednal o utvoření jednotné celostátní federace katolického studentstva. Rozzebral zejména hlavní zásady, na nichž by organizace měla spočívat.

S. E. F. (Studentský exerciční fond) byl zřízen při Ústředí. Výbor Ú. K. S. Čs. doporučuje všem SSS. i akademickým spolkům, aby si zřídily vlastní exerciční fondy. Z ústředního S. E. F. budou dotovány jen ty nejhudší fondy našich SSS. Podrobné zprávy v příštím čísle. Oznamujte Ústředí, jak vaše akce pokračují.

Sjezd katolického studentstva v roce 1929 bude pořádán v Praze bezprostředně po orelském sletě.

Do příštího správního roku spadají tři významná jubilea: začátek Milenia, 200. výročí svatořečení sv. Jana Nepomuckého a 10. výročí samostatnosti československého státu. Ústředí K. S. Čs. v Praze připravuje důstojné oslavy jednak samostatné, jednak v rámci slavností svatováclavských. Připravujte také!

Valná hromada Ústředí katolického studentstva čl. bude konána letos v Brně ve dnech 30. června, 1. a 2. července. Obvyklá říšská pracovní konference (rozšířená o několik nových referátů a podle možnosti o několik pracovních sekcí) bude 30. června. Valná hromada bude dopoledne v neděli (1. července) a odpoledne po ní bude věnováno prohlídce Brna. Pondělí vyhraujeme společně návštěvě Výstavy soudobé kultury. Podrobnou zprávu a program přineseme v příštím čísle.

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

XVIII.

Nadace, fondy a podpory při české technice v Brně.

1. Dvě státní stipendia po 1000 Kč.
2. Tři státní stipendia za výborný prospěch po 1000 Kč.
3. Stip. zem. výboru moravského po 1000 Kč.
4. Stip. vrch. stav. rady Dr. tech. Josefa Hlávky 3 à 400 Kč.
5. Stip. Cyrilometoděj. záložny 3 à 200 Kč.
6. Nadace spolku čs. inženýrů 400 Kč.
7. Stip. m. rady v Prostějově 4 po 400 Kč.
8. Stip. úvěrního spolku založen a zastávan v Prostějově 200 Kč.
9. Stip. občanské záložny v Ivančicích.
10. Stip. Václava Pražáka roč. 200 Kč.
11. Nadace Karly Vojáčkové 2 à 5.000 Kč.
12. Nadace Frant. Sklenáře 544 Kč.
13. Nadace Ing. Gust. Červínky 244 Kč.
14. Stip. obch. a živn. kom. v Olomouci 200 Kč.
15. Nadace Dr. Jos. Koudely a jeho choti Adély roč. 400 Kč.
16. Stip. hl. města Brna 20 po 400 Kč.
17. Podpory Moravské agrární a průmyslové banky 3 po 1000 Kč.
18. Stip. města Kroměříže roč. 400 Kč.
19. Stip. správní komise města Mor. Ostravy 5.000 Kč.
20. Stip. měst. rady v Třebíči 2 po 600 Kč.
21. Stip. měst. rady v Kyjově 500 Kč.
22. Cestovní stip. Frant. Kašpara.
23. Exkursní fond.
24. Donátův fond cestovní.
25. Donátův fond na vydávání přednášek.
26. Podpůrný spolek Hlávka.

XIX.

Nadace, fondy a podpory při akademickém gymnasiu v Praze.

1. Nadace Pallasova, 2 n. roč. 56 Kč.
2. Fond koncertní tří nejstarších gymnasií pražských (obědy).
3. Obědy poskytované spolkem dam pro stravování chudé školní mládeže.
4. Gymnasiijní fond podpůrný.
5. Fond Pánkův na odměny za prospěch.

XX.

Nadace, fondy a podpory při reálném gymnasiu v Praze — Truhlářská.

1. Obědy poskytované Českým srdcem.
2. Stip. prof. Dr. Mat. Kováře roč. 40 K.

3. Nadace pí. Anny Šulcové roč. 96 Kč.
4. Nadání prof. sboru roč. 160 Kč.
5. Fond prof. Viravského.
6. Fond prof. Jar. Červenky.
7. Fond Mikendův.

XXI.

Nadace, fondy a podpory při gymnasiu Jiráskově.

1. Fond Jiráskův 12 po 20 a 30 Kč ročně.
2. Fond pro stravování žáků, 11 po 25, 50, 60 Kč ročně.
3. Fond Bohumila Nejedlého.
4. Fond prof. Josefa Koča.

XXII.

Nadace, fondy a podpory při gymnasiu na Král. Vinohradech.

1. Jubilejní nadace roč. 34.33 Kč.
2. Nadace MUDra Jos. Bernharda roč. 41 Kč.
3. Fond Bernhardův roč. 80 Kč.
4. Stip. J. Vokouna.
5. Stip. pí. A. Novotné.

XXIII.

Nadace, fondy a podpory I. reálky na Král. Vinohr.

1. Nadání z fondu přebytků důchodkových pokut roč. 200 Kč (osobní pro synky zaměstn. finanč.)
2. Nadání Jos. a Marie Schedivých roč. 120 Kč
3. Nadání Frant. Horského roč. 120 Kč.
4. Nadání A. Novotné roč. 80 Kč.
5. Nadání Jana Vokouna 2 n. po 120 Kč.
6. Nadání Jičínské roč. 180 Kč.

XXIV.

Nadace, fondy a podpory reálky v Praze I.

1. Nadání Jos. a Marie Schedivých roč. 160 Kč.
2. Nadání P. Felixe Skibiňského, roč. 191 Kč.
3. Nadání volně propůjčitelné à 240 Kč.
4. Nadání z přebytků pokut důchodkových roč. 200 Kč.
5. Fond jubilejní.
6. Fond Schüllerův.
7. Fond Riegrův.

XXV.

Nadace, fondy a podpory reálky v Praze III.

1. Masarykův fond.
2. Hozův fond 2 n. po 200 Kč.
3. Fond pí. Elišky Pavlouskové.
4. Fond Fantův 4 n. po 200 K
5. Fond vycházkový.
6. Nadace z přebytků pokut důchodkových roč. 400 K
7. Stip. Jana Nep. Dvorského č. 1 — 700 K
8. Stip. Jičínské 3 m. po 180 K
9. Stip. Ant. Svobody, roč. 200 K.
10. Stip. volně propůjčitelné 2 m. po 240 K
11. Nadání Jungmannovo.
12. Fond na podporu chudých žáků.

XXVI.

Nadace, fondy a podpory reálky v Žižkově.

1. Stip. Jana Hájka à 300 K.
2. Stip. Michala Weisa 160 K.
3. Podpurný fond.

XXVII.

Nadace, fondy a podpory reálky ve Vršovicích.

1. Fond prof. P. Šimka roč. 67.— K.
2. Fond ředit. p. Bartoše 60.— K.
3. Fond M. Bartošové 280 K.
4. Nadace na paměť založení reálky.
5. Fond na založ. stip. pro syna padlého vojáka.

XXVIII.

Nadace, fondy a podpory, Brandýs n. L.

1. Nadace přebytků z pokut důchodkových 2 m. po 200 K.
2. Stn. P. Dr. Petra Krejčího, roč. 400 K.
3. Nad. JUDr. Václava Jiskry 200 K.
4. Podpurný fond.

XXIX.

Nadace, fondy a podpory reál. gymnasia Domážlice:

1. Fond důchodkových pokut, 2 po 200 K.
2. Stn. Jana Pánka 400 K.
3. Stn. Karla Čejky 168 K.
4. Stn. P. Viktorína Pertáka 280 K.
5. Stn. volně propůjčitelné, 240 K.
6. Stn. Ant. Novotného, roč. 600 K.
7. Stn. Viléma Schrödera, roč. 232 K.
8. Stn. P. Petra Floriána, 440 K.
9. Obědy spolku Tuhoštěm.

XXX.

Nadace, fondy a podpory reál. gymn. Nový Bydžov.

1. Podpory spolku podpurného (šatstvo, obědy).
2. Stn. Kor. prince Rudolfa 143 K.
3. Jubilejní nadace 144 a 80 K.
4. Nadání Jiřího Sachsla, 40 K.

XXXI.

Nadace, fondy a podpory gymnasia v Hradci Král.

1. Stn. hr. M. E. Hieslerové, 9 m. po 164 K.
2. Stn. Frant. Lauschemanna 160 K.
3. Stn. MUDr. Jakuba Waltera, 480 K.
4. Podpurný fond.

XXXII.

Nadace, fondy a podpory gymnasia v Jičíně.

1. Stn. P. V. J. Butty, 2 po 50 K.
2. Stn. P. Boh. Hakla, 2 po 15 K.
3. Fond Neumannův-Tůmův, 1 po 40 K.
4. Fond Fr. Švihy.

5. Fond jubilejní.
6. Fond gymnasijský.
7. Fond Šnejdárkův-Baudysův.
8. Podpurný spolek.

XXXIII.

Nadace, fondy a podpory reál. gymn. Kolín.

1. Stip. z přebytků pokut důchodkových, 3 po 200 K a 1 po 300 K.
2. Stn. Korun. prince Rudolfa 117.— K.
3. Stn. Václava Bambuly ryt. z Bamburgů, roč. 150 K.
4. Stn. Daniele Kučery, 120 K.
5. Stn. rodiny Novákovy, 100 K.
6. Stn. spolku akad. kolínských. 104 K.
7. Fond jubilejní.
8. Podpory výboru zástup. kolínského.
9. Nadace P. Ant. Dlaska.
10. Podporovací spolek gymn.

XXXIV.

Nadace, fondy a podpory reálky v Kutné Hoře.

1. Jub. nad. manž. Václava a Kateř. Mazánkových 180 K.
2. Stip. pí. Anny Spahové, 6 m. po 197 K.
3. Nadání z přebytků důchod. pokut 200 a 300 K.
4. Stn. MUDr. Jos. Šichy, 2 po 350 K.
5. Fond podporovací.
6. Fond z r. 1879.
7. Jubil. fond Jos. Webra ryt. z Pravomítů.
8. Vycházkový fond Al. Strmada.
9. Nadace P. Jos. Herzana.

ZAHRANIČNÍ**Vysoké školy v Evropě.****Anglie.**

Má jen university a to na státu úplně nezávislé, s malými výjimkami (Oxford, Cambridge). Dalším dělítkem jest resident Universities a Non resident; v prvých studenti i profesori bydlí, asi naše původní koleje. Zajímavým zjevem jest specifikace, kterou university anglické sledují, takže naši uniformity — fakult — není. Jmenujeme:

Universita londýnská.**Universita v Oxfordě.****Universita v Liverpoolu.****Universita v Cambridge.****Queen's University of Belfast.****Victoria University of Manchester.****University of Durham, Newcastle-Upon Tyne.****University of Bristol.****University of Wales, Cardiff.****Belgie.**

Universita volná v Bruselu (1834) s fakultami filosofickou, právníkou, přírodovědeckou, lékařskou a technickou. Král. knihovna 400 tis. sv.

Universita v Gandu (1816), s knihovnou o 370 tis. svazcích a fakultami právníkou, filosofickou, lékařskou a přírodovědeckou a připojenými školami obchodní a technickou.

Universita v Liège (1817) s fakultami právnickou, filosofickou (Arts), přírodovědeckou a lékařskou.

Universita katolická v Lovani (1425) s fakultami bohosloveckou, právnickou, lékařskou, filosofickou a přírodovědeckou. 2900 studentů.

Stud. ústřední organisace: **Union Nationale des Etudiants de Belgique, Bruxelles.**

Bulharsko.

Universita v Sofii.

Dánsko.

Universita v Kopenhagen (1478) s knihovnou 300 tis. svazků.

Ústř. stud. organisace: **Danske studerendes Nationalraad, Copenhagen.**

Danzig.

Polytechnika v Danzigu s fakultami: přírodovědy, architektura, inženýrství, mechanika, elektrotechnika.

Esthonsko.

Universita v Dorpatě (Tartu) s knihovnou 212 tis. svazků a fakultami bohosloveckou, lékařskou, právnickou (obchodní oddělení přičleněno), filosofickou, zemědělskou a veterinářskou.

Studentská organisace: **Union nationale des Etudiants Esthoniens** (Ěstí Uliopi laskond) **Tartu.**

Finsko.

Universita v Helsinkách s knihovnou 400 tis. svazků.

Abo Akademi v Abo (švédská).

Turun Suomalainen Yliopisto (finská).

Technika v Helsinkách.

Studentská organisace: **Suomen Ylioppilaskuntien Lutto, Helsinki.**

Francie.

Universita v Aix-Marseille (1409) s knihovnou 87 tis. svazků a fakultami filosofickou a právnickou v Aix, lékařskou a přírodovědeckou v Marseille.

Universita v Besançon (1691) s knihovnou 30 tis. svazků a fakultami filosofickou a přírodovědeckou, a přípravkou medicínskou a farmaceutickou.

Universita v Bordeaux (1808) s knihovnou 350 tis. svazků a fakultami právnickou, lékařskou (farmac.), filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Caen (1437) s knihovnou 200 tisíc svazků a fakultami právnickou, filosofickou a přírodovědeckou; lékařská přípravka.

Universita Clermont-Ferrand (1808) s knihovnou 270 tis. svazků a fakultami filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Dijonu (1722) s fakultami právnickou, filosoficko-přírodovědeckou, a lékařskou.

Universita v Grenoblu (1339) s fakultami právnickou, filosofickou a přírodovědeckou; přípravka lékařská.

Universita v Lille (1808) s knihovnou 200 tis.

svazků a fakultami právnickou, filosofickou, přírodovědeckou, lékařskou.

Universita v Lyonu (1808) s knihovnou 221 tis. sv., 2800 studenty. Fakulty: právnická, lékařská, filosofická a přírodovědecká.

Universita v Montpellier (1289) s knihovnou 200 tis. sv. a fakultami právnickou, lékařskou a přírodovědeckou.

Universita v Nancy (1572) s fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodovědeckou a farmaceutickou.

Universita v Paříži (1200) s fakultami právnickou (9484 stud.), lékařskou (4886 stud.), přírodovědeckou (3037 stud.), filosofickou (3093 stud.) a farmac. (685 stud.). Mimo to: Ecole pratique des Hautes Etudes. — Ecole Nationale des Chartes. — Ecole Nationale des Langues Orientales vivantes. — Ecole Nationale supérieure des Beaux-Arts. — Ecole Nationale des Arts Decoratifs. — Ecole des Hautes Etudes Commerciales a Nationale supérieure des Mines. — Institut Catholique. — Ecole libre des Sciences politiques atd.

Universita v Poitiers (1432) s knihovnou 53 tis. sv. a fakultami právnickou, filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Rennes (1808) s knihovnou 150 tis. sv. a fakultami právnickou, filosofickou, přírodovědeckou, lékařskou a farmaceut.

Universita v Strasburku (1919) s knihovnou 1,500 tis. sv. a fakultami filosofickou, přírodovědeckou, právnickou, lékařskou, farmaceut. a bohosloveckými (katol. i evang.).

Universita v Toulouse (1233) s knihovnou 80 tis. sv. a fakultami filosofickou, přírodov., lékařskou, farmac., právnickou a zemědělskou.

Stud. organisace: **Union Nationale des Associations d' Etudiants de France, Paris Ve.**

Holandsko.

Universita v Amsterdamě s fakultami právnickou, filosofickou, přírodovědeckou, bohoslov. protest., lékařskou a obchodní.

Rijsk Universiteit Groningen (1614) s knihovnou 190 tis. sv. a fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodovědeckou, bohosl. (protest.).

Akademie mezinárod. práva v Haagu.

Rijsk Universiteit Leyden s knihovnou 200 tis. sv. a fakultami bohosl. (protest.), právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodovědeckou:

Rijsk Universiteit Utrecht (1636) s fakultami hobosl. (protest.), právnickou filosofickou, přírodovědeckou a lékařskou. Knihovna 250 tis. sv.

Stud. organisace: **Algemeene Semeten Vergadering, Leiden.**

Technical University Delft.

Italie.

Universita ve Florencii s fakultami filosofickou, přírodov. a lékařskou.

Universita v Miláně (1924) s fakultami právnickou, filosofickou, lékařskou, přírodov., zemědělskou.

Universita v Neapoli (1224) s fakultami právnickou, lékařskou, přírodov. a filosofickou; škola farmaceutická a politechnika.

Universita v Padui (1222) s fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodov.; škola pro inženýry.

Universita v Palermu (1779) s fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodov., školou pro farmaceuty a inženýry.

Universita v Římě (1303) s fakultami filosofickou, přírodovědeckou, lékařskou, právnickou; mimo to inženýrská škola farmaceutská, bohoslovecká atd.

Universita v Turině (1404) s fakultami filosofickou, přírodov., lékařskou, právnickou a technickou.

Universita v Bari.

Universita v Bologni (z 12. stol.) s fakultami filosofickou, přírodov., lékařskou, právnickou, školou zvěrolékařskou a technikou.

Universita v Cagliari s fakultami právnickou, lékařskou a přírodovědeckou.

Universita v Catanii s fakultami filosof., právnickou, lékařskou, přírodovědeckou, farmac.

Universita Ferrara.

Universita v Janově s fakultami právnickou, lékařskou, přírodov. a filosofickou; škola pro farmaceuty.

Universita v Messině dto.

Universita v Modeně s fakultami právnickou a lékařskou.

Universita v Parmě s fakultami právnickou, lékařskou a přírodovědeckou.

Universita v Pavii (1361) s fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou a přírodov.; škola pro farmaceuty.

Universita v Pise (1343) dto.

Universita v Sassari s fakultami právn. a lékařskou.

Universita Siena dto.

Stud. organisace: **Unione Nazionale Universitaria, Roma.**

Jugoslavie.

Universita v Bělehradě.

Universita v Zagrebu.

Technická visoka škola v Zagrebu.

Veterinárska visoka škola v Zagrebu.

Visoka škola za trgovinu a promet v Zagrebu.

Universita v Ljubliani.

Právní fakultet v Subotici.

Filosofski fakultet u Skoplju.

Litva.

Universita v Rize s fakultami bohosl. (protest.), právnickou, lékařskou, filosofickou, zemědělskou, přírodovědeckou a technickou.

Stud. organisace: **Latvijas Universitates Studentu Padome, Riga.**

Maďarsko.

Universita v Budapešti (1786) s fakultami bohosloveckou (katol.), filosofickou, přírodovědeckou, právnickou, lékařskou, farmac.

Universita v Segedině s fakultami právnickou, filosofickou, přírodovědeckou a lékařskou.

Universita v Debrecině s fakultami bohosl. (protest.), filosoficko-přírodovědeckou, právnickou a lékařskou.

Universita v Pětikostelí.

Stud. organisace: **Union Nationale des Etudiants Hongrois, Budapest.**

Německo.

Friedrichs-Wilhelms Universität Berlin (1809) s knihovnou 702 tis. sv., 8000 studenty, fakulty: bohosl. (protest.), filosofie, práva, lékařství.

Technika — Berlin.

Horní akademie — Berlin.

Zemědělská — Berlin.

Zvěrolékařská — Berlin.

Akademie umění — Berlin.

Vysoká obchodní — Berlin.

Universita v Bonnu (1818) s knihovnou 500 tis. sv. a fakultami bohosl. (katol. i evang.), chemickou.

Universita ve Vratislavi (1702) s knihovnou 450 tis. sv. a fakultami bohosl. (katol.), právnickou, lékařskou, filosofickou, přírodovědeckou.

Universita v Erlangen (1743), s fakultami filosofickou, právnickou a bohosl. (protest.).

Technika v Drážďanech (1828).

Universita ve Freiburgu in Breigau (1457) s knihovnou 300 tis. sv., fakultami bohosl. (katol.), právnickou, lékařskou, filosofickou.

Universita v Giessen (1607).

Universita v Göttingen (1737) s knihovnou 700 tis. sv. a fakultami bohosl. (protest.), právnickou, filosofickou, přírodov. a lékařskou.

Universita v Greifswaldu (1456).

Universita v Halle (1502) s knihovnou 200 tis. sv. a fakultami právnickou, bohosl. (protest.), filosofickou, přírodov. a lékařskou.

Universita v Heidelberce (1386) s fakultami bohosl. (protest.), právnickou, filosof. a lékařskou. Knihovna 521 tis. sv.

Universita v Jeně (1558) s knihovnou 325 tis. svazků.

Universita v Kielu (1665) s knihovnou 400 tisíc sv. a fakultami právnickou, lékařskou, filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Kolíně n. R. s fakultami sociologickou, ekonomickou, právnickou, lékařskou a filosofickou.

Universita v Královci (1545) s knihovnou 250 tisíc sv. a fakultami bohosl. (protest.), lékařskou, právnickou a filosofickou.

Universita v Lipsku (1409) s knihovnou 550 tisíc sv. a fakultami bohosl. (protest.), právnickou, lékařskou, zvěrolékařskou, filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Marburgu (1527).

Universita v Mnichově (1472).

Universita v Münsteru (1771) s knihovnou 306 tis. sv. a fakultami bohosl. (katol., protest.), právnickou, lékařskou, filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Rostoku (1419) s knihovnou 250 tisíc sv. a fakultami bohosl. (protest.), lékařskou a přírodovědeckou.

Universita v Stuttgartě.

Universita v Tübingen (1477) s fakultami bohosloveckou (katol. i evang.), právnickou, hospodářskou, lékařskou, filosofickou a přírodověd.

Universita ve Würzburgu (1402) s fakultami bohoslov. (katol.), právnickou, filosofickou a lékařskou.

Stud. organisace: **Die Deutsche Studentenschaft, Berlin.**

Kalendář katol. studentstva.

2. května — sv. Sigmunda, krále burgundského, mučedníka a patrona českého. Zaslouhou viennského sv. biskupa Avita byl pokřtěn počátkem VI. stol. Otec Sigmundův Gundobald zůstal však z ohledů lidských ariánem. Sigmund po sňatku s Amalbergou, dcerou ostrogotského krále Theodricha, stává se apoštolem Burgundska. Obnovil a nadal klášter sv. Mořice v Agannu. Ustanovil, aby mniši, na 9 kůrů rozdělení, ustavičně dnem i nocí před ostatky sv. mučedníků pěli církevní hodinky. R. 516 byl korunován. Po smrti své manželky dal se oklamati přáteli, jakoby jeho prvorozený syn Sigerik usiloval o jeho bezživotí. R. 522 dal jej úkladně zabít. Hned po vraždě poznal svůj hřích a začal se káti jako král David. Nebylo většího v zemi kajonika nad krále. Dosáhl odpuštění a rozhrěšení. Jediným přáním bylo zemřít pro Krista. R. 523 vpadli útočně Frankové do Burgundska. Král prchl a skrýval se v mnišském rouše ve Versailles. Vyliděn a zároveň s rodinou úkladně od vrahů zabit 1. května 524. Hrob královského kajonika a mučedníka brzy stal se cílem četných poutníků a místem obdivuhodných zázraků. R. 1356 byl Karel IV. v Avignonu korunován na krále arelatského (dolnoburgundského); na zpáteční cestě vzal s sebou do Prahy svaté tělo Sigmundovo a uložil ve chrámu svatovítském. Na hrobě sv. Sigmunda v Praze staly se divy, jež zapisovány do zvláštní knihy. R. 1371 roznemohl se na Karlštejně nebezpečně Karel IV. Královna Eliška v nejvyšší nouzi učinila slib, že pěšky půjde k hrobu sv. Sigmunda a dá na ozdobu hlavy světce 8 misek ryzího zlata (t. j. asi 1650 dukátů). A Karel IV. brzy po vykonaném slibu ozdravěl. O zlatou onu korunu oloupen je hrob světce Zikmundem, synem Karla IV., 28. července 1420. Ostatky sv. Sigmunda uloženy jsou v kapli černínské u sv. Víta. Na mostě Karlově stojí sousoší sv. Norberta, sv. Václava a sv. Sigmunda nákladem opatství Strahovského r. 1853.

4. května — sv. Floriána, mučedníka. Vysloužil si za císaře Diokleciána ve vojšti císařském hodnost důstojníka. Žil právě jako horlivý křesťan v Cetii (nyní Zeiselmayer v Doln. Rakousích), co doslechl o pronásledování křesťanských vojinů v Laureaku (Lorch). Přihlásil se sám vojinům, kteří křesťany hledali: »Proč namáháte se vysliditi křesťany. Hle, já jsem křesťan, vezměte mne a vedte k vladaři!« Marné byly lichotivé řeči vladaře Aquilina. »Jako vojin poslechnu rozkazů tvých, ale nikdo mne nepřinutí, abych obětoval mrtvým, modlám.« Byl odsouzen. Železnými kleštěmi tělo roztrháno, až posléz s těžkým kamenem na hrdle svržen do řeky Enže 4. května 304. Odtud ctí se jako patron příbytků, domů před ohněm. Části ostatků světce získal Karel IV. pro chrám svatovítský. Sv. Florián jest patronem Polsky, kde znamenitá část sv. jeho ostatků v kostele Klepařském je ctěna.

7. května — blahosl. Jarlocha, prvoopata praemonstrátské kanonie milévské. Nar. r. 1165 a od útlého mládí průvodčím a žákem prvoopata želivského, učeného Godšalka. Při úmrtním loži svého duchovního otce pravil opatovi Jarlochovi: »Ejhle, otče, již nadešla chvíle, na niž jsi se vždy tolik těšil. Pozdvihni hlavu, neboť blízko je vykoupení

tvoje!« To stalo se r. 1184. A již roku 1187 nastupuje v šlépějích Godšalkových jako prvoopat milévský. Opat Jarloch byl právním prostředníkem mezi Sv. Stolicí a králem Přemyslem Otokarem I. v Dačici 2. července 1221. Zemřel v pověsti svatosti 7. května 1228. Jarloch je pokračovatelem téměř nejstarší kroniky české kanovníka Vincence a prodloužil ji do let 1198. Rukopis Jarlochův nalezen v Postoloprtech a darován 1827 Josefem Dobrovským knihovně strahovské.

12. května — sv. Pankráce, mučedníka. Narozen ve Frygii záhy osiřel. Se svým strýcem Dionysiem za císaře Diokleciána přišel do Říma. Často viděl popravu nevinných křesťanů. Zahořel tedy s Dionysiem státi se též křesťany. Brzy po sv. křtu zemřel zbožně Dionysius. Sirotek Pankrác svěřil se zcela vedení papeže Marcellina. Když 14letý Pankrác byl přece jako křesťan vypátrán a před soudce předveden, nedal se ničím od vytoužené mučednické smrti odvrátit. Mluvil přesvědčivě: »Jsem mlád, ale jsem křesťanem a zůstanu na věky. Vaši bohové byli svůdci. Kdyby tvůj sluha dopustil se takových neřestí, jak vaši bohové dle bajek páchali, dal bys ho mečem stíti. Nebojím se ničeho, neboť mně živu být jest Kristus, a umřítí zisk!« Byl stán u silnice Aureliovy r. 304. Na hrob světce dle svědectví sv. Řehoře Tourského vedeni byli krivopřísežníci, kde byli buď zachvázeni zlým duchem, neb náhle zemřeli. Od dvanáctého století stával ve vsi Krušině za Vyšehradskou branou kostelík sv. Pankráce a dle toho dodnes zove se předměstská pražská čtvrť za Vyšehradem Pankrác.

16. května — sv. Jana Nepomuckého, mučedníka za zpovědní tajemství a patrona českého. Narozen v Nepomuku ok. r. 1340. Rodiče vyprosili si jej již v stáří před obrazem Matky Boží. Na přimluvu P. Marie byl v nejtělejší dětství uzdraven. Studoval u cisterciáků v Nepomuku, později na universitě pražské. R. 1372 byl veřejným císařským notářem, ustanoveným od arcib. pražského Jana Očka z Vlašimě. R. 1374 byl prvním notářem arcib. kanceláře, r. 1379 sekretářem nového arcib. Jana z Jenštejna, r. 1380 jmenován farářem u sv. Havla, r. 1387 povýšen na doktora práv a stal se téhož roku členem kapituly u sv. Jiljí na Starém Městě, r. 1388 zvolen za kanovníka vyšehradského, roku 1389 za generálního vikáře, r. 1390 arcijáhmem žateckým a kanovníkem sv. vítským. V té době stává se Jan i zpovědníkem královny Žofie. Pro svůj pohoršlivý život král Václav IV. podezřívá i svou ctnostnou manželku Žofii. Žádal tedy zpovědníka jejího Jana, aby vyradil mu hříchy královny. Jan zásadně odepřel, odvolává se na pečeť tajemství zpovědního. Nedorozumění o zvolení opata kladubského bylo záminkou pro krále potrestat Jana na hrdle, že mlčení zpovědní zachoval. V zuřivém charakteru šel Václav až tak daleko, že dal spoutati oba generální vikáře Mikuláše Puchníka a Jana z Nepomuku. Dal je mučiti a sám osobně Jana pálił hořícími pochodněmi. Puchník po slibu, že nic nevyradí o svém zajetí a mučení, byl propuštěn; ale Jan nemohl slíbiti, protože by byl porušil zpovědní tajemství. Byl tedy v noci 20. března r. 1393 svržen do Vltavy s Karlova mostu. Místo to dosud označeno malou mřížkou. Tělo mučedníkově ozářené v noci pěti krásnými hvězdami bylo slavně pohřbeno prozatímně v klášteře cyriaků u Karlova mostu (u křížovníků), 16. května téhož roku slavně přeneseno do chrámu svatovítského a pohřbeno

ve velkém kúru. R. 1719 byl hrob světcův otevřen a nalezen jeho jazyk neporušený. Vše lékařsky a přísežně bylo stvrzeno. R. 1721 31. května byl Jan prohlášen za blahoslaveného a konečně 19. března 1729 vřaden Jan Nepomucký do kalendáře svatých. Případá tudíž za rok 200. výročí jeho kanonisace. Oslava světcova konána v Praze r. 1729 ve dnech 9.—16. října. V těch dnech slouženo ve velechrámě svatovít. 3280 mší sv. a k sv. přijímání na hrobě sv. Jana přistoupilo 208.000 věřících. Nynější náhrobek stříbrný zřízen byl z darů r. 1739.

17. května — sv. Paschala Baylona, bratra františkána. Pocházel z velmi chudých rodičů z Torry Formosy (Španěly). Do školy nechodil, ale pásával ovce. Na pastvě mívával u sebe knížky a prosíval mimojdoucí chodce, aby naučili ho znát jednotlivá písmena. Píle úžasná! Lásky nezměrná nutila ho pak k četbě Písma sv. a Životů svatých. Ještě duchaplný rys z jeho dětství. Zatím co jiní hoši na pastvě skotačili, modlíval se Paschal u polní kapličky, u níž nejraději pásával; a kdykoliv mohl, velmi rád chodil se poklonit Ježíši v nejsv. Eucharistii. Ještě dále vedla ho úcta k Ježíši a Marii. Aby vždy je měl živě před očima, na konci své pastýřské holi vydlabal si obraz Marie Panny a křížek. V širém poli pak zasadil do země svou hůl a kleče se modlil. Ve 24 letech (r. 1564) stal se chudým bratrem františkánem — vždy prostinkým a nesmírně umrtveným. Jeho heslo bylo: »Člověk má mít srdce k Bohu jako dítě, k bližnímu jako otec a matka, k sobě však jako přísný soudce!« Umíral na Boží hod svatodušní 17. května 1592 právě při pozdvihování s růžencem v ruce a na rtech s nejsv. jménem — Ježíš. Papež Lev XIII. prohlásil sv. Paschala za patrona všech eucharistických spolků, družin a kongregací.

18. května — sv. Felix z Kantalicie, bratra kapucína. V třiceti letech vstupuje do řádu kapucinského. Kvardián domu vedl Felixu ke kříži se slovy: »Zde vidíš, koho kapucíni mají následovati.« A pokorný Felix dal v odpověď: »Bůh je mi svědkem, že nic jiného nehledám, než následovat Krista!« V řeholi ustanoven sběratelem almužen. 40 let chodil v římských ulicích — den co den na zádech s hrubým pytlem. Svě břímě považoval za Kristův kříž. Vždy radostně a vesele děkoval za každou maličkost slovy: »Deo gratias!« (Bohu díky!) Toto stereotypní »Deo gratias« stalo se i jeho přímým, že všude v Římě znali ho jen pod jménem: »Frater Deo gratias.« — Svému průvodci říkával: »Milý bratře, růženec v ruce, oči k zemi, mysl k nebi!« tak mluvil, jak žil v rušném pouličním shonu. — Když potkal nějakého prostopášného mladíka, zastavil ho a volal: »Nešťastníče, už zase jdeš hřešit? Což nevíš, že umřeš a běžíš do pekla?« — Umíraje r. 1587 naposledy ještě volal: »Deo gratias.«

19. května — sv. Ivona, patrona právníků. Pocházel ze zbožné Bretoně. Ctnostná máť často mu říkala: »Ivone, buď tak živ, abys se stal svatým!« A to stalo se jeho životním heslem. Věnoval se studiu práv v Orleansu. Skoro celý svůj život, ač později se stal i knězem, věnoval se ochraně a obraně chudých, vdov a sirotků. Zemřel r. 1303. Právníci ctili jej vždy jako svého duchovního patrona.

20. května — sv. Bernardina ze Sieny, františkána. Znána jest jeho nevinnost v mládí. Kdykoliv mladého Bernardina spatřili jeho přátelé a náho-

dou méně slušně mluvili, volali na sebe: »Mlčme, Bernardin jde!« Nemoc a něžná láska k Marii přivedly ho k fortně kláštera františkánského. Bernardin byl své doby nejvýtečnejším řečníkem duchovním. Procestoval všechna větší italská města. Speciálním z jeho kázání bylo téma o Nejsv. Jménu Ježíš. Pravidelně nosíval s sebou na kazatelnu emblém s jménem Ježíš ve zlaté svatozáří. Od Bernardinovy doby ujal se v církvi. Jeho slovu neodolali i nejzatvrzejší hříšníci. Před svou smrtí dal se položit na podlahu posypanou popelem a s úsměvem na rtech zemřel r. 1444.

23. května — bl. Ondřeje Bobola, mučedníka z Tovaryšstva Ježíšova. Narozen v Sandoměři (Polsko) r. 1592 z rytířského slovanského rodu. Ve Vilně 1611 vstoupil k Jesuitům. Působil ve višněnské mariánské družině studentské velmi apoštolsky. R. 1635 stal se misionářem v Piňsku. Jeho ideálem byla od té chvíle katolická unie mezi pravoslavnými Rusy. A tento ideál stál ho i život, který ochotně za Krista položil. Byl rozkojnými kázáními blízko města Piňska úkladně zabit 1657. Na otázku, zdali víry se zřekne, odvětil kozáckému setníkovi: »Jsem kněz z Tovaryšstva Ježíšova, vyznávám, že jest toliko jedna pravá a to katolická církev a jsem ochoten za svou víru zemřít za příkladem apoštolů a mučedníků!« Na tato hrdinská slova následoval čin — sám setník na místě na kusy mečem rozsekal sv. mučedníka.

25. května — sv. Řehoře VII., papeže. Nastoupil na stolec sv. Petra v rozháraných dobách něm. krále Jindřicha IV., který po všech marných bojích a papežské klatbě přišel kajícím za papežem do Kanossy (v Modensku). Nové rozpory, nová klatba, nebezpečí v Římě donutily papeže Řehoře, že odešel dobrovolně do vyhnanství v Salerně; tam v smrtelné nemoci († 25. května 1085) pronesl památná slova: »Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl jsem nepravost; proto umírám ve vyhnanství.«

26. května — sv. Filipa Neri, zakladatele italských oratorií. Pro svůj nad míru milostný zjev zván byl již v mládí »dobrý Filip«. Jeho vrozená dobrota našla brzy v životě svůj vlastní směr — věnoval se opuštěné mládeži. Hlavně pro ni, ale též vůbec pro muže zakládá t. zv. oratoria. Scházival se s nimi a později jeho řeholníci spolubratři, Oratoriáni — na určitých místech, kde konány poučné přednášky, náboženské debaty, četba z Písma sv. a pod. V neděli chodívali společně ke sv. svátostem a konali charitativní činnost v nemocnicích a ústavech dobročinných. — Filip byl vždy vesel, vždy mezi svou mládeží mlád. Bylo jeho heslem: »Ať hoši třebas i dříví na mně štipají, jen když nehřeší!« Zemřel 1595. — Socha sv. Filipa Neri stojí nad novými Zámeckými schody právě před Hradem. Zhotovena je r. 1715 od sochaře Ferd. Brokova. Na podstavci je napsáno: »Ejhle sv. Filip Neri, zakladatel Oratoriánů, patron šťastné smrti, příklad pokory, čistoty a lásky!« — Zastavil jsi se už, drahý studente, někdy u svého světce, který dona ei Domine.

POZNÁMKY

Duchovní cvičení pro katolickou mládež na Českomoravské vysočině konají se po prvé v kláš-

teře Želivském. Pro hochy počínají 26. května večer a končí ve středu ráno 30. května, pro dívky 30. května večer a končí 3. června ráno. Poplatek činí 40 Kč. Přihlášky a informace podává Jednota Orla čsl. Německý Brod, Žižkova 399. Užijte této příležitosti k získání milosti Boží pro povznesení své duše a posvěcení svého mládí. vk.

Za poměrně krátkou dobu, po níž působil kol. Reindl jako redaktor »Jitra«, podařilo se mu vzbuditi mnoho života a zájmu v řadách studentstva, čemuž svědčí jindy nepoznané množství příspěvků, docházejících do redakce. Litujeme odchodu kol. Reindla, ačkoliv uznáváme přednostní právo jeho studií, a děkujeme mu za vykonanou práci. — Výbor Ústředí kat. stud. čsl. v Praze.

Náš průmysl na mezinárodním fóru. Škodovka získala v těchto dnech dodávku velké elektrické centrály v Šanghaji v ceně 25,000,000 Kč. Úspěch tento jest pozoruhodným oproti světové konkurenci, zvláště firem anglických, německých a amerických.

Angličtí katolíci podnikli akci, která měla za účel objektivní vyšetření událostí v Mexiku. Těžký a slavný boj, který vedou mexičtí katolíci již několik let, je provázen modlitbami celého světa. Poněvadž byla od nějakého času pozorována snaha liber. tisku všech zemí (jakými zájmy inspirovaná?) o ospravedlnění Callesova řádění, angličtí katolíci, sdružení kolem »Catholic times«, obrátili se na Daily Express, aby vynaložil svůj vliv na vyšetření těchto hrozných událostí, nechce-li svou netečností potvrdit pověsti o liberalistickém komplotu. Jmenovaný list, tímto způsobem donucen, vyslal J. W. T. Masona, svého zpravodaje, do Mexika s příslušnými instrukcemi, a nyní uveřejňuje jeho poznatky. Doposud jsou nám přístupny dvě zprávy. První reprodukuje rozhovor s prezidentem Callesem. Tento násilník — je těžko charakterisovat vhodným epithetem toho výtečného muže! — se v rozhovoru bezmocně a drze vykručuje, předstíraje, že nebojuje proti Církvi, nýbrž snaží se zavést pořádek v zemi. Vykládá též o majetku duchovenstva a o státní snaze po jeho sekvestraci — jinými slovy: uloupení. Na výtku, že byli zabiti a umučeni kněží, odpovídá, že prý se tak stalo pouze tehdy, když byli zajati na bojišti a umučeni kategoricky popírá. To je ovšem lež. Jsou zjištěny případy, kdy byli kněží zabiti při konání obřadů a udílení sv. Svátostí. Druhá zpráva referuje o rozhovoru s Miguelem de la Mora, biskupem ze San Luis Potosi, který se nyní skrývá v městě Mexiku. Otiskujeme část této rozmluvy, která nás jistě pravdivě informuje o pronásledování Církve. »Přišel jsem do města Mexika*» — pravil — »v lednu 1927 ze San Luis Potosi, abych převzal práci jako sekretář subkomitétu biskupů a žil jsem veřejně až do dubna 1927, kdy vláda se rozhodla mě zatknouti, viníc mne ze vzpoury. Na štěstí zpráva o úmyslu policie došla mne zrovna předtím, než policie přišla, takže jsem mohl uniknouti. Od té doby se skrývám. Je asi dvaadvacet biskupů vypuzených z Mexika, sedm biskupů je nyní v městě Mexiku a šest v ostatním Mexiku. Všichni se skrýváme. Všichni jsme zde, abychom řídili náboženské

*) Citováno z »Lidových novin«.

věci, poskytovali útěchy tncpícím katolíkům. To je naše jediná záležitost. Žádná vláda nemůže s úspěchem zakázati, aby celý národ nedostával náboženského vyučování. Je úplně pravda, že nabádáme kněze, aby četli mše soukromě, poskytovali útěchy umírajícím a vykonávali jiné náboženské úkony na žádost lidí v jejich domech, ale to není zrada proti Mexiku, i když je to proti mexickým policejním nařízením.« (Vláda žádá, aby se kněží podrobili zákonu a konali bohoslužby v kostelích. Pozn. zpr.) Tázal jsem se biskupa — pokračuje pan Mason — zdali si přeje popřít neustálé zprávy, že kněží jsou zajímáni s římskokatolickým vojskem na bojišti. Biskup odpověděl: »To je pravda jen v málo případech, a tu kněží slouží jako kaplani, nikoli jako kombatanti. Vláda popravila asi padesát kněží od té doby, co se toto hnutí začalo. Největší jejich část nebyla zajata v bitvě, nýbrž schytána v jejich farnostech a postřílena bez soudního řízení. Několik jich bylo před popravou strašlivě mučeno. (Uvedeny jsou dva případy se jmény a místy jako ukázka.) Musíme snášeti toto mučednictví, protože bojujeme za náboženskou svobodu a právo modliti se k Bohu po svém způsobu. Mexická vláda provádí despotický pokus zdrtni svobodu a římstí katolíci kladou odpor. Není pravda, že katolická církev v Mexiku se obírá politikou. Nezáčastnila se politiky od zřízení mexické republiky. Dostali jsme přesné instrukce od svatého Otce neúčastniti se politických událostí a vždy jsme poslouchali tohoto rozkazu. Nemáme zájmu na tom, která strana vládne. Je pravda, že římstí katolíci jako občané jsou v opozici proti nynější vládě, ale katolická církev se nepostavila na nějaké stanovisko. Vláda nás pronásleduje, protože nynější mexická vláda je proti onomu duchu stability, již představuje katolická církev. Žádná dřívější vláda mexická neučinila takových opatření jako prezident Calles. To proto, že Calles je zarytý člověk, který dělá kompromisy s bolševictvím, proti němuž katolická církev je hrází. President Calles je nepřitelem katolické církve a křesťanství. Řekl několikrát: Jsem osobním nepřitelem Kristovým. Snaží se zakrýti tento důvod tím, že nás nazývá povstalci. Staří Římané také nazývali prvokřesťanské mučedníky vzbouřenci. Není více důvodu obviňovati mexické řím.-katol. ze vzpoury, než bylo pro obviňování prvních křesťanů.« Čteme-li tyto řádky, neubráníme se dojetí nad utrpením mexick. katolíků. Jsou však pro nás i příležitosti k tomu, abychom se zamysleli sami nad sebou. V Mexiku plní katolíci svoje náboženské povinnosti s příkladnou horlivostí, ačkoliv se vydávají v nebezpečí smrti. Mladí lidé často přistupují k sv. Svatostem, nedbajíce nejtěžších překážek. Jak je tomu u nás? Jak málo je těch, kteří pravidelně a často chodí k sv. přijímání a kteří skutečně žijí v duchu vpravdě katolickém! Jak malá překážka stačí, aby mnohý byl odvrácen od plnění nejsladší povinnosti, již nám Bůh ukládá! Je snad zapotřebí k prohloubení našeho duchovního života též takových protiventství, jaká Pán Bůh dopouští v Mexiku? Miloš Nauman.

Poznámka. V 8. čísle Jitra pod XVII. uvedeně nadace a fondy patří české technice v Praze a ne Karlově universitě, jak bylo omylem vytištěno. -av.

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá Fr. Němec, Praha II., Voršilská ulice čis. 1

Upozornění: Rozluštění přijímám do 15. druhého měsíce po vyjítí čísla. Odměňován bude vždy vylosovaný nejlepší luštitel a nejlepší přispívatel; kromě toho případně dvojitá odměna tomu, kdo pošle správné rozluštění a dobré příspěvky. Mimořádně na rozluštění 8. č. t. r. vypisují 5 odměn, celkem tedy bude 7 odměn a jedna dvojitá.

Rozluštění ze 7. čísla: Americká křížovka: A) Pár. B) Ba, t, op. C) Já, šach, as. D) Rasa, p, otep. E) Kára, lín, pala. F) Nu, d, o, pirát, e, o, on. G) Do, topol, Sasko, ob. H) Se, n, a, ledek, a, o, ar. Ch) Šíra, kap, Amos. I) Rábí, v, domy. J) Be, Nil, ur. K) La, d, ar. L) Rok. Ř . . . Vsuvka: Oka; bál, obálka; kly, oklika; kur, okurka; cíl, ocílka. Hádanka početní: ČBBBČBČČČBBBČČČBBBČČBČČBBBBČČBČ. Roháček: Rašín, Amor, šos, Jr, n. Rebus: Aparát. Rebusy: Lilie. 2. Tulipán. 3. Růženeček. 4. Samota. 5. Přítel. 6. Misionář. 7. Oasa. 8. Zavináč. 9. Popeleční středa. Rebusový nápis: Žid leží vedle židle. Skrývačka: Radostné velikonoce. Dělenka ráčková: Leb, bez, bů, Belzebub. — Přesmyčka: Václav Kosmák. — Obložky: 1. Ivo, Bivoj. 2. Ráno, hranol. 3. Sál, vlast. Roháček: Bakov, Arab, kať, Ob, v. Nejlepší rozluštění poslali: V. Vajdík, L. Kučerič, L. Petráš, T. Geršl, J. Maláček, J. Šnajdr; odměněn V. Vajdík, Sudomírky 275. Odměna za nejlepší příspěvky připadla Fr. Remesovi, Kunovice 320. Dvojitou odměnu obdržel F. Geršl, Boshovice.

Záhadný nápis.

Fr. Jančík-Rozsfanský.

Přesmyčka (mistopisná).

Fr. Geršl — p. poř. Němcovi.

**Brok, stud, ent, tuha, tank, ar, Újezd, tác,
másló?**

**Náš malý synáček,
povím vám tollk,
k snídani kafičko
k němu rád rohlík.**

Výpustka.

Remes Fr.

Hrozná je a ničí města, statky,
nám to není ani k víře;
tedy vypust fy dvě samohlásky
a máš tu ihned divé zvíře.

Obložka.

Rud. Wilhelmovi T. Geršl.

**Kde hlas ženy obložený,
ostrov činí v středozezí.**

Rebus.

J. Šnajdr

PLK

Záměnka.

J. Maláček.

S „h“ služebník tu dvorní kráčí
s „k“ pták, jenž chuťná na pekáči.

Rebus.

J. Č.

ČK KLC

Čtvercovky.

Remes Frant.

a a a a = plodina
a a ch ch = část těla
h k k u = strom
r r f f = obydlí

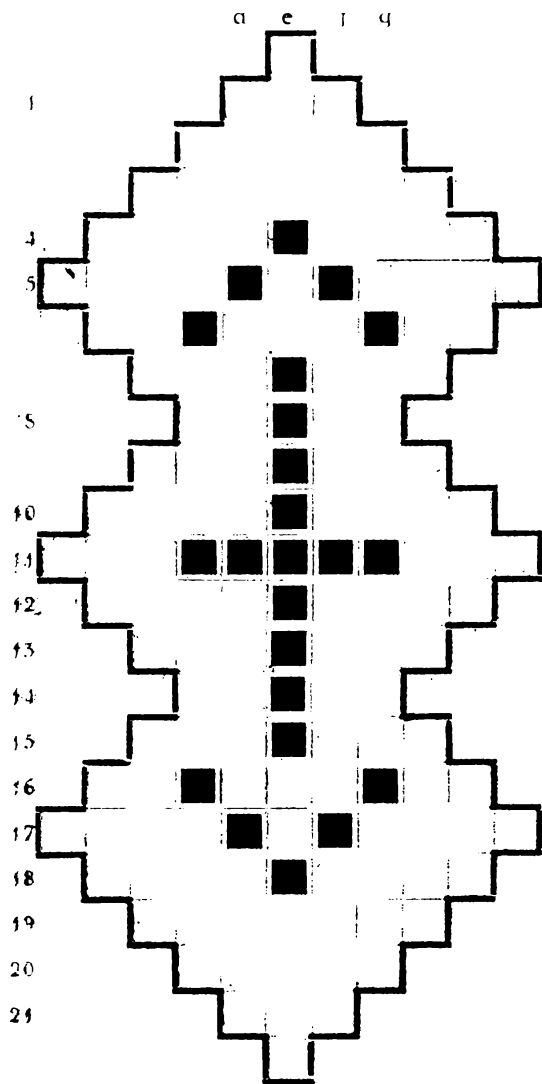
a a a a = nástroj
a a k k = bůžek
k m o o = dom. zvíře
p r r z = lihovna

Rebus.

Krpalkovi Geršl.

Č

e kýk

1. Část celku. Arabská bible. 3. Biblické město.
 4. Balkánská řeka, člen národa. Žákova potřeba.
 chrání zboží před poškozením. Předložka, pro-
 sím, římský peníz. Biblické jméno, strom 8. Při-
 svědčení. zlato. 9. Nerost, obruba obrazu. 10. Části
 vozu, stromořadí. 11. Hranice, světelný efekt. 12. Pro-
 dukť sopky, arabský přístav. 13. Otázka, hřmot. 14.
 Zájmeno, část vozu. 15. Projev přízně, sladkost.
 16. Chem. značka, papoušek, přibyték včel. 17. Mi-
 nerál, směšenina (e=ě). 18. Cíl, brouk. 19. Pták.
 20. Evangelista. 21. Nátěr.

A) Ozdoba města, drahá kost, lihovina. B) Způso-
 buje občerstvení, ruský voják, pták. C) Nápoj, staro-
 řecký pentiz, lékařova potřeba, nejmenší částička.
 D) Domácí zvíře, strach, hořké léky, letopis. E) Část
 stromu, plošná míra, řecké písmeno, asijská plošina.
 F) Ženské jméno, ohrazená část lesa, libovůně, sla-
 nina (lid.) G) Říský tyran, pohoří, moravská řeka,
 příbuzný. H) Rostlina, zvíře, francouzský roman-
 písec. Ch) hlas, muž křest. jméno, lebeční kost.

Háčkovka.

Er. Foralovi — Fr. Geršl.

**Každý „bez háčku“
 jest velký „s háčkem“.**

Akrostichon.

J. Šnajdr.

? + titul	= freštá se
? + kopie	= psaní
? + korýš	lihovina
? + žen. jméno	= rostlina
? + básník	= spisovatel
? + popravčí	strom
? + muž. jméno	pohovka
? + část roku	přístav
? + polodrahokam	= kaktus
? + hradba	= klus
? + zvíře	= žen. jméno

Rebusy.

F. Z.

1.
K Á

3.
Ko 100 100 K

3.
K a

Liřtová hádanka.

K. Havelkovi — Parma.

H	B	O	S
A	M	Z	E
K	N	I	Č
É	Ž	D	A
O	I	L	D
A	O	D	P
E	Í	S	Ř
Ž	I	A	T
O	I	L	M

Číselka.

Remeš Fr.

**1234 — kapalina takto sluje,
 2143 — dobytek zas obtěžuje.**

Rodovka.

Remeš Fr.

**Ten je jeden měsíc v roku
 ta — je ptáček zase hochu.**

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 10.

OBSAH

Tomáš M. Dittl O. P.: Kristus obnoví mou mladost. — P. Silv. M. Braito O. P.: Boží Tělo. — Program duchovních cvičení pro studenty roku 1928. — A. B.: Klášter Vilémov. — J. Z. Jesenský: Vraťte mi světlo. — F. K.: Sacratissimo Cordi Jesu Gallia poenitens et devota et grata. — Paul Féval: Malý hoch. — Jos. Kolařík VII. rg. slovenské: Meditace. F. B. Žuchov.: Šel poutník! — Jos. Kolařík, VII. rg. slovenské: Smutné sloky. — Ralph O'Saima: Dějepis. — Josef Zeman, misionář v Jižní Číně: Zámorské misie. — P. Jos. Rybák: Nebezpečí mládeže. Kultura: Literatura. — Divadlo. — Hudba. — Organizační. — Sociální hlídka. — Zahraniční. — Kalendář.

V PRAZE V ČERVNU 1928

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Spálená 15. — Telefon 449-10. — Č. účtu u pošt. úřadu šekového 206.275.—
Předplatné na půl roku 4 Kč pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Zúčastněte se sjezdu katol. studentstva čsl. v Brně ve dnech 30. června až 2. července.

Podrobné informace uvnitř.

Získávejte nové odběratele pro příští ročník „JITRA“.

Sdělení administrační: Žádáme čl. odběratele, aby nejpozději do 15. června t. r. vyrovnali předplatné za IX. ročník „Jitra“, příp. i nedoplatky za ročníky starší. Upozorňujeme, že napříště budeme nedoplatky, jež úhrnem reprezentují deseti tisíkové obnosy, co nejneraději vymáhati.

V zájmu řádného doručování jest nutné, aby nám byla oznámena včas každá změna bydliště.

Kalendář katol. studentstva na r. 1928-9 právě vyšel. Cena snížena na 5 Kč.

Objednávky vyřizuje: Spolek katol. ak. Moravan, Brno, Údolní 113.

Našim abiturientům!

Žádáme všechny abiturienty, kteří jsou činní v katol. hnutí, aby nám buď přímo nebo prostřednictvím našich organizací oznámili svá jména, adresu a obor, který by hodlali po prázdninách a na které vysoké škole studovat. Ústředí katol. student. v Praze bude letos opět opatřovat adresy vhodných bytů pro ty, kdož hodlají v Praze studovat. Adr. Ústředí: Praha II., Spálená 15.

Zaplatili jste již předplatné?

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V ČERVNU 1928

ČÍSLO 10.

Kristus obnoví mou mladost . . .

Denně přináší církev prostřednictvím svých kněží nebeskému Otci nekrvavou oběť neposkvrněného Beránka novozákonního a oslavuje tak jeho svaté tělo. Ale přece zavedla k jeho uctění zvláštní slavnost. Svátkem Božího Těla jako by chtěla nahraditi nedostatky a mezery naší úcty k nejsvětější Svátosti, které zavinila naše lidská přirozenost a zvyk — naše druhá přirozenost. My těkaví lidé obyčejně málo myslíváme na věci, jež konáme často nebo snad denně. Zevšedněly nám. Zvláště to platí o Božích věcech. Proto potřebujeme duševní obnovy. Je třeba setřásti s duše všecku lhostejnost, otupělost a roztržitost a rozehtát srdce Boží láskou. K tomu byl zaveden svátek Božího Těla. Slavil se nejprve v Lutychu. Papež Urban IV., kdysi lutyšský arcijáhen, předepsal jej pro celou církev a požádal sv. Tomáše Aquinského, aby složil kněžské hodinky a mešní formulář o nejsvětější Svátosti. Sv. Tomáš splnil papežovo přání skvělým způsobem. Celý jeho hluboký duch a Bohem nadšené srdce se odrážejí v jeho práci. Jeho nauka v tomto officiu je tak jistá a hluboká, že nenalezneme přesnější. Jeho city jsou tak vzrušené a pravdivé, že proniknou každou duši, jež opakuje při modlitbě jeho slova.

Jak název svátku naznačuje, oslavujeme jím nejprve tělo Kristovo. Ale s tělem je spojena i jeho krev a jeho duše, a člověčenství Kristovo je nerozlučně spjato s jeho božstvím. Různé látky, jako voda, olej, jichž užívá církev při udělování ostatních svátostí, jsou jenom symbolem, jenž viditelně naznačuje neviditelný účinek svátosti v duši, milost. V eucharistii máme také symbol čili viditelné znamení, chléb a víno, ale pod tímto viditelným znaméním je přítomno skutečné tělo Kristovo. Z chleba a vína zůstaly pouze jejich podoba, barva, chuť a vůně. Přijímajíce Původce nadpřirozeného života, posilujeme život své duše duchovním životem samého Krista.

Hrozné bylo utrpení Ježíšovo. Jeho svatá krev prýštila z jeho zohaveného těla v oběť pro spásu světa. A Spasitel cti toto tělo, za nás obětované. I v nebi podržel si stigmata, stopy svých hrozných pěti ran. Jak jsme šťastni, že se mu můžeme klaněti, že můžeme oslavovati a ve vítězném průvodu doprovázeti oslavené jeho tělo, z jehož bolesti vzešla naše spása!

Ale nejenom oslava nejsvětějšího těla Spasitelova je účelem tohoto svátku, nýbrž i účinná vděčnost Tomu, jenž přijal toto tělo, v něm trpěl a zemřel, abychom my žili. Vděčnost se projevuje svědomitým plněním závěti, již nám milovaná bytost zanechala. I Kristus nám dal před svou smrtí závěť. Znáte ji všichni. Zanechal nám svoje tělo a krev jako pokrm a nápoj a chce, abychom jím sytili, omlazovali svou duši, aby nezemdlela cestou a šťastně dospěla vlasti. Na oltáři nalezneme ten pokrm poutníků, jenž dává duši novou mladost. Kristovo tělo oslavené, věčně mladé, vlévá i do naší duše mladost, jež jí pro-

půjčuje radostné nadšení pro veliké činy, ušlechtilé ideály. Radostně vede duši k Bohu, bez výhrad a bez vypočítavosti. Šetří, počítá při rozdávání jenom stařec s ochabujícími silami, stařec, který se bojí zítřka. Ale mladý člověk se vrhá odhodlaně do budoucnosti s očima otevřenými naději. Obětmi roste jeho štěstí. To působí v duši věčně mladé tělo Kristovo. Proto vidíme lidi, jejichž tělesné síly věkem slábnou, ale jsou ti lidé tak mladí, tak čilí a odvážní ve své lásce k Bohu a bližnímu, jako by jim bylo dvacet let. A nebývá to řídký zjev u těch, kdo žijí z těla Kristova.

*To cítil v duchu sv. Tomáš, když psal antifonu Jitřních hodin „ . sumam Christum, qui renovat iuventutem meam“. Nepochybuji, mladí přátelé, že i vaším ideálem je zachovávat si duši mladou, svěží. Nuže, máte v eucharistii neomylný prostředek, jenž vám k tomu dopomůže. Uživejte ho, plňte Kristovu závěť! Ale čiňte tak hodným způsobem! Sv. Pavel první připomíná smrtelné důsledky nehodného přijímání. Vzpomeňte si, že přijímajíc požíváte tělo Boží. Nesnese se v duši Bůh s hříchem, protože hřích znamená odvrácení od Boha. Zkoumejte svoje nitro, zpytujte svědomí! Je-li čisté, jezte, naleznete v eucharistii život. Ale nepřibližujte se, je-li vaše svědomí poskvrněno vědomým a dobrovolným přestoupením Božího zákona ve vážné věci! Člověka přijímajícího s čistým svědomím povzbuzuje sv. Augustin: *Securus accede, panis est, non venenum. Chléb andělů je tedy jedem pro duši, poskvrněnou těžkým hříchem. Hrozno pomyslit!**

Až budete o svátku Božího Těla po svátém přijímání děkovati Spasiteli za to, že k vám přišel, otevřete mu celou svoji mladou duši, prostě za jeho sílu, jež podepře vaši vůli, aby dovedla vždycky statečně a jemným způsobem plnit povinnosti k Bohu i bližnímu, jak jí to Boží zákon určuje. A nezapomínejte na svátostného Ježíše ani po svátku Božího Těla! Hledíce si uchováti tělesnou svěžest, pečujte také o zachování duševní mladosti! Přijímejte často a hodně! Kristus odměňuje štědře, ve své velkomyslnosti se nedá nikým předstihnouti. Stal se vaším bratrem, pokrmem, výkupní cenou, bude také jednou ve světle slávy vaší věčnou odplatou.

Tomáš M. Dittl O. P.

P. Silv. M. Brait O. P. I

Boží Tělo

Strašně rychle stydne krev v našich žilách. Tak rychle dnes lidé stárnou. Jsou tak stařecky sobečtí a tvrdohlaví. Tak málo vzletu a vzmachu!

Neumíme se vžítí do cizí duše a již to, že jest pro nás cizí duše, již to jest smutné.

Chlad nelásky, nepochopení života otravuje dnes svět. Cítíme sami tíhu sebe, tíhu zlého na ostatních. A víme, že tato tíha jest popřením věčné touhy v nás po štěstí, po nekonečném, dokonalém štěstí.

Chceme nový, lepší, dokonalý život.

Potřebujeme omlazujícího vína do svých žil.

Potřebujeme chleba, který by nás silil na cestě až ke svaté Hoře, kde jest štěstí, porozumění a pochopení, kde nejsou sváry, nýbrž bratrské objetí.

Slyšíte věčná slova Ježíše Krista: »Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil, kdo jí mé Tělo a pije mou krev, má život věčný ve mně zůstává a já v něm.«

Nový život slibuje Ježíš. Nový chléb a nový nápoj chce dáti lidské duši.

Lidé nestačí. Lidé zklamali a budou dále klamati. Částečně proto, že mnoho lidí klamáno chce býti, částečně proto, že jest to nejvýnosnější řemeslo a nejlehčí. Ovšem že také nejpotupnější, neb jest to vražda nejvznešenější schopnosti v nás, totiž královského rozumu. Ale počítati s touto lží jest naprosto nutno. Nedozvíme se toho mnoho od lidí, když mluví, a pokud mluví ze sebe a jako lidé. Jen nás odvádějí, i kdyby chtěli pravdu mluvíti. Nemohou ji dáti, protože ji nemají.

Proto je nutno jinde hledati chleba, chleba oživujícího duši.

Ježíš jej podává v hojnosti a sice každému, kdo jen vztáhne po něm ruku.

Hleď, víš sám, že všechno lidské tě jenom unaví, že jenom rozžhaví tvou vřelou touhu, ale že tě nenasytí, že ti nic stvořeného nestačí, když přece byl jsi povolán výše, k ji-

nému životu. Co bys tedy hledal drobty u tvorů, co by ses dožebraval přízně, která ti rozhodně nepostačí a dříve či později tě zklame a otráví? Jen Ježíš jest nezměnitelný a proto jedině On tě může dokonale oblažiti, protože jen On dokonale ti rozumí, jen On má vše a více ještě, než po čem dychtí tvá duše. A toto vše ti chce dáti. Jen jdi, jdi s důvěrou, jdi pokorně a popros o ten chléb, který živí, popros o tu vodu živou.

Ježíš čeká na tebe, čeká až si pro jeho lásku přijdeš, neboť ví, že zahynout musíš bez něho.

Jdi ihned, jdi ještě dnes, a chod' stále, stále, jak jen můžeš. Nenech dlouho hladověti svou duši. Nemáš práva ji takto trýzniti.

Toužíš po nesmrtelnosti a máš jen jednu záruku, to jest Tělo Nejsvětější. Svatí Otcové zvali je Farnakon tes athanasias, lékem nesmrtelnosti.

Chléb Těla Kristova jest Ježíš sám, Ježíš, Život sám a nesmrtelnost. Kdo pije se s ním v Chlebu posvátném, kdo pije se hodně s ním, požívá Nesmrtelného a sám se stává nesmrtelným.

Chceš hořet láskou ke všem, chceš jen dobro rozsévat kolem sebe. Hle, zde je oheň

lásky nejčistší, neb proto ustanovil Ježíš nejsvětější Svátost, protože miloval dokonale, krajně svůj lid.

Zde je síla, neb zde je pravá láska, láska nejčistší a nejnezištnější.

Bojuješ zápas o svou mladou duši. Potřebuješ pomoci. Zde je víno, které sílilo miliony mučedníků, vyznavačů a panen. Posilní i tebe, jestliže přikloníš své rty k tomuto žhavému a osvěžujícímu zdroji. Jen často přiklekej k němu, často se noř do svého Ježíše. Dny i noci s námi trávi. Jest ochoten kdykoliv tě slyšeti.

Jeho ticho svátostné, věř, více tě poučí, více osvětlí, než slova největších mistrů a učitelů. Uč se naslouchati jeho hlasu ve chrámu, v posvátném tichu usebrání a mlčení. Bud' častým hostem Ježíše svátostného.

Tak bude z tebe brzo bohatýr, tak bude se z tebe rozlévati síla a láska, tak budeš kvasem obrodným ve svém okolí, neb není možno býti opravdu plný Ježíše a nezapalovati a nestrhovati.

Chceš býti šťastný dokonale, neodvolatelně šťastný. Zde je tvé štěstí. Nepůjdeš si pro ně?

Program duchovních cvičení pro studenty roku 1928

- Velehrad:** 16. — 20. července (začátek 16. večer) — pro středoškoláky (od III. tř.) Popl. 30 Kč (v klášteře).*)
23. — 28. července (začátek 23. večer) pro studenty VII. a VIII. tř. (resp. akademiky) vzhledem k volbě povolání. Popl. 40 Kč (Štojanov.)
1. — 5. srpna (začátek 1. večer) pro studentky (vyšších tříd) a akademičky. Popl. 40 Kč (Štojanov).
15. — 19. srpna (začátek 15. večer) pro akademiky. Popl. 40 Kč.
- Hlučín:** (exerciční dům): 24. — 28. července (začátek 24. večer) pro studenty střed. i akademiky.
- Olomouc:** (kněžský arcib. seminář. Salesianum) 6. — 10. srpna (začátek 6. večer) pro studenty střed. i akademiky. Popl. 20 Kč.
- Bubeneč:** (arcib. gymnasium) 10. — 14. července (začátek 10. večer) pro akademiky. Popl. 25 Kč.
17. — 21. července (začátek 17. večer) pro středošk. studenty. Popl. 25 Kč.
- Plzeň:** (konv. dominikánský) 4. — 7. července (začátek 4. večer) pro studenty střed. a akademiky. Popl. 20 Kč.
- Čes. Budějovice:** (malý seminář) 16. — 20. července (začátek 16. večer) pro studenty střed. a akademiky. Popl. 20 Kč.
- Želiv:** (praemonstr. klášter): 16. — 20. července (začátek 16. večer) pro studenty střed. a akademiky. Popl. 20 Kč.
- Turnov:** (Františk. klášter) 16. — 20. července (začátek 16. večer) pro studenty střed. a akademiky. Popl. 20 Kč.

* Na tento exerciční kurs byla získána 50% sleva jízdného na drahách.

Svatá Hora u Příbramě: (klášter redemptor.) 9. — 13. července (začátek 9. večer) pro studenty střed. a akademiky. Popl. 20 Kč.

Příhlášky do Ústředí katol. stud. čsl. Praha II., Spálená 15.

Hradec Králové: 30. června — 4. července (začátek 30. června večer) pro studenty. Popl. 15 Kč. — Účastníci jen z diecése král.-hradecké!
18. — 22. července (v klášteře Školských sester) (začátek 18. července večer) pro studentky. Popl. 15 Kč. — Účastnice jen z diecése král.-hradecké!

Příhlášky (na oba poslední kursy) na „Sekrefariát diec. Sdružení katol. mládeže v Hradci Králové, Borromeum.“

Kolegové! Jak krásnou máte letos příležitost zúčastnit se duch. cvičení. Na tolika místech, v různých krajích, v různých dobách! Neotálejte! Domluvte se mezi sebou a co nejdříve přihlašte se na některý kurs! Budou k Vám mluvit kněží, Vaši přátelé, Vaši miláči! Budou k Vám mluvit kněží, kteří mají zájem o studentské hnutí! Budou k Vám mluvit kněží, kterým na Vás tolik záleží a kteří Vás chtějí vychovat exerciциemi na uvědomělé katolíky a energické vůdce národa! Přijďte! Z jednotlivých krajů Čech, Moravy a Slezska přihlašte se na kursy, které nejbliže ve Vašem kraji budou! Na Velehradě a v Bubenči máte akademikové a středoškoláci své oddělené kursy! Ostatní kursy budou letos společně akademikům i středoškolákům! Vy, akade-

mikové, dejte dobrý příklad svým mladším kolegům z gymnasií a reálků! A vy, mladí studenti středoškolští, kteří dosud jste nekonali duchov. cvičení, nebojte se přihlásit! Uvidíte, že nebudete litovat těchto několika korunek, které jinak, snad bezúčelně a hříšně, byste o prázdninách utratili!

Je potřeba duchovní obrody mezi námi!

Je potřeba víc starat se o duševní ideály!

Je potřeba prohloubit své přesvědčení

náboženské!

Nuže na shledanou letos na duchovních cvičeních!

Ať ze žádného ústavu středoškolského Čech, Moravy a Slezska nechybí letos na exerciciích aspoň jeden delegát!

Ústředí katol. studentstva čsl.

Praha II., Spálená 15.

A. B.

Klášter Vilémov

Věc nad jiné těžko vysvětlitelná je zkreslování historie. Hrozná je pomýšlení, že jednoho dne naše vlastní skutky a myšlenky budou vykládány ve smyslu snad i zcela opačném tomu, jaký do nich vkládáme. Lze tomu zabránit, lze poznati skutečně objektivní historickou pravdu, která by se nám stala »zkušeností« — to jest učitelkou života? — Ano. Cesta k ní spočívá v přesném poznávání člověka jsoucího, v konstatování přítomných duševních krisí a skutků dnešních. Prohloubením poznání o sobě samých, unikneme všemu schematisování a nebezpečnému zlu romantiky: — idealisování a přehodnocování hodnot v kladném i záporném smyslu.

Poznáme, že duše člověka zmítána je jen vymežitelnými příčinami krisí. Zbavíme se vypínavosti, která na př. lehkověrně dovedla nafouknouti bublinové strašidlo středověku a která dnes podobným způsobem hodlá korigovati renesanci.

Paradoxním bude — zdánlivě — tvrditi, že dnešní doba zintensivnila a prohloubila ideu lásky k bližnímu. Nová doba, zmerkan-

tilisovaná až k šílenství, v níž strašný a surový semitism požírání každý duchovný vzně: — A přece je tomu tak. Pokud se týká lásky k bližnímu, dostoupilo dnes křesťanství výšek dosud nevídaných, ba neznámých. Dlužno ovšem bezpodmínečně vymýtitu představu, jakoby idea vznikala a nebo se prohlubovala v davu. Tomuto klamu právě podlehl a na něm ztroskotali málo pokorní spekulanti právě minulého věčejška. Idea je přímým zásahem božím. Vyskytuje se jen jako důsledek zbožnosti! Tedy v pracovnách a dílnách theoretických i praktických, téměř neprodyšně uzavřených před veškerou špínou života davů. Jednotlivci — omilostněni vírou v dobrotu Boží, která je osvítila — pracující v nich, jsou ti, kteří zintensivnili pojem lásky k bližnímu až k sebeobětování. Rozšířili svůj zájem z člověka přítomného na minulého a budoucího. — Poznavše, že skutečný pokrok nemůže se udáti bez »zkušenosti« — vybudovali přísnou vědu o ní: historii. Poznavše jak musíme býti vděční těm, kteří nám umožnili tyto zkušenosti poznati — počali pečovati o člověka minulého

tak, jako pečujeme o svoje stařícké rodiče. — Historie v určité své části stala se **sociální péčí o minulost** (srovn. prof. V. Birnbaum: »Časopis k. z. St. P.«) Ona vyhledává platné a již objevené hodnoty, uplatňuje kategorické příkazy, plynoucí z opakování se zkušeností, buduje tradici a chrání minulost před zneuctěním lží a zkreslováním.

Jestliže takto chápeme účel a smysl dějin, pokusme se nyní stanovit hodnotu, časově i teritoriálně poměrně malého historického faktu, jakým je klášter benediktinů ve Vilémově.

Před devíti sty lety pokrýval jižní polovinu politického okresu čáslavského nepromělnutelný prales, hvozď zemský. Druhá, severní polovina jeho, dnešní přebohatá, řepná rovina kolem Čáslavě, byla z většiny bažinatou a pustou.

Města dosud nebylo. Stál tu jen dřevěnými sruby a valy opevněný krajský hrad, nevelikých rozměrů. Kulturní význam jeho nebyl valný. Byl spíše refugiem a zásobárnou. Sotva že nepatrný, nejspíše dřevěný kostelík P. Marie hlásal skromně nepochopitelné pojmy duchovní řídkému obyvatelstvu, trvajícím na stupni kultury doby hradištní. Zdobili se bronzovými šperky, obchodovali kožemi a otroky — veselili se, pili, tančili. Divoké lovy nahrazovaly jim kopanou. Jejich surová zločinnost (pro náš pojem) byla jim právě takovým hrdinstvím, jako dnešnímu člověku je vrcholem blaha »dobrý kšeft«. Jedli-li rukama a odívali-li se hrubými látkami — bylo jim to vskutku nepohodlné a snažili se vymyšlením novot a novotvarů zbavit se toho nepohodlí právě tak, jako my stavíme ústřední otop na místo čouducích kamen a hlásáme kulturu mýdla proti infekčním chorobám. Málo podstatného změnilo se ve způsobu fyzického života lidí, jen styl a forma se změnila dokonale a mnohokrát.

Hlavní rozdíl života tehdejšího a dnešního spočívá však v kvantitě. Suroví-li lidstvo nadbytkem svých členů, suroví mnohem více nedostatkem. Tisíce nebezpečí, plynoucích z krutosti přírody i z vrozené krutosti lidské, ohrožuje hlouček, který je bezbranný již počtem. Strach před nebezpečími nutí ke klidu a stupidní lenosti, která vybuchuje pak v náhlých záchvatech zuřivosti.

Čeho bylo tehdy potřeba k pokroku a vývoji? Čeho bylo jim tehdy tak potřeba, ja-

ko nám poznání zkušeností? Především zdolání nebezpečí, které s příšernou hroznivostí vycházelo z lesů a bažin a z hladu neúrodných let. Bylo třeba káceti lesy, meliorovati pusty, získávati orné půdy, krátce bylo třeba poskytnouti fyzických podmínek vzrůstu počtu obyvatelstva. Bylo třeba kolonisovati.

Zdalo by se, že s těmito úkoly nemá a nemůže míti nic společného klášter — instituce číře duchovní. Chyba! Není názornějšího příkladu nad tento, že právě jen a jen veliká idea umožňuje uskutečnění fyzických podmínek! Neboť co by se bylo stalo, kdyby se byly tyto fyzické podmínky daly člověku tehdejšímu s jeho primitivními pojmy etickými? To je přece zřejmé: byla by následovala vražda za vraždou, »hrdinský« boj za »hrdinským« bojem a konec by byl velmi neslavný (Slavíkovci a Vršovci). Člověk tehdejší — kdyby byl dovedl překonati krutost přírody nebyl by dovedl překonat krutost svoji vlastní. Zde musila zasáhnouti absolutní síla myšlenky, síla duchovní — tím větší (neříkám intenzivnější) čím primitivnější bylo, s čím měla zápasiti. Zde musilo zasáhnouti křesťanství vší svojí autoritou: »Náboženství v této době není jen věcí svědomí, je kulturním vyznáním člověka.« Bylo třeba nejdříve vybudovati morálku, bylo třeba vytvořiti představu »bližního« — a pak teprve poznenáhlu vzbuzovati i city s pojmem tím spojené. Bylo třeba vybudovati pojem práce, vlastnictví, snášenlivosti, odpouštění atd., krátce všech těch prvků duchových, bez nichž soužití sociální není možné, bez nichž eo ipso není možný vzrůst počtu lidí a pokrok. Jakým způsobem, jakým systémem se postupovalo? Velmi přirozeným. Jednotlivci osvěceni milostí Boží stávají se tvůrci hodnot a vůdci davů. Hlouček zbožných mnichů vykácí lesy, zavodní pustiny, odvodní močály, seje, a žne — a vyučuje! Zmírňuje vášně, káže a zušlechťuje povahy, učí je pravdám novým, velikým a krásným. Hladoví se nají v jeho zdech, ubohým poskytnuta je útěcha, dychtícím poučení.

A nyní malou odchylku. Je jisto, že kdyby nevěřící neztroskotali na ničem jiném, že zahynou na n e v d ě č n o s t! Neboť jaká to hrůza neuznati, že nebyti vítězství jediné, velké, svaté Boží církve, která nás učila a vedla od nejútlejšího, nevědomého dětství temné prehistorie až dodnes, že nebyti jí, nebyli bychom nikdy mohli vstoupiti ve společnost národů kulturních!

Neboť ona, — řízena božským zákonem — dovedla vždy vystihnouti s bystrostí — přirozenými příčinami nevysvětlitelnou — všechny potřeby plynulého vývojového toku lidského života. Jestliže na práh civilisace našeho národa postavila Benediktiny, jestliže poskytla nám učené kláštery cisterciácké a dovedla zformovati vypnuté hrdinské ideály šlechty, řády rytířů a ušlechtilých křižovníků, jestliže ochraňovala slabou morálku měst františkány a dominikány; zachránila-li zbloudilce energií mnichů Loyolových, vytvořila-li v 18. věku řády školské a milosrdné — a dala-li nám konečně v 19. věku řádně disciplinovanou armádu světského kléru — pak právem veškerým dlužno ji přiznati největší zásluhu o kulturu i civilisaci vlasti. I když si osvojíme stanovisko velmi kritické a budeme přísně odvažovati chyby plynoucí ze samé přirozenosti lidské, nikdy ani zdaleka nevyvážíme faktu, že katolická církev založila morální, právní, politickou, technickou i uměleckou kulturu naší země.

Vilémov, — malý klášter benediktinský, po němž nezbylo téměř ani nepatrné stopy, fysicky viditelné — jakou širokou brázdou vyryl svým působením v dějinách naší kultury! — Přesné okolnosti jeho založení nejsou známy. Podle málo pravděpodobného, pozdního podání založen byl bratřími ze Sulzbachu a podle staršího — Viléma — pojmenován. Jen doba založení kol r. 1130 zdá se býti pravdivá.

Potřebnost této instituce byla naprosto uznávána. Místodržitel moci královské v tomto kraji, údělný kníže Děpold poskytuje jim prvé finanční podpory, které rozmnoženy dary Přemysla Otakara II., vedou k velkému rozkvětu kláštera, umožňují mu kolonisovati, zakládati vsi i městečka, stavěti kostelíky a rozšiřovat světlo kultury v širokém okruhu. V ohradě klášterní, mocné a pevné, nalézají lidé ochrany a nasycení, fysického i duchovního, i poučení. Dva kostely v ní se nacházející sv. Petra a Pavla, mnišský a P. Marie laický, hlásají slávu boží.

Není dost dobře možno přesně vylíčiti všechnu práci a zdůrazniti úsilí, které vynaložit museli opatové a mniši kláštera na svoje podnikání. Dlužno spokojiti se jen poukazem, který by dovedl vzbuditi představu. Byli jistě podporováni ušlechtilými lidmi — avšak kolik příkoří bylo jim asi vytrpěti od těch, kdož zůstávali ve stadiu primitivní brutality. Kolik svatosti, a jak příkladný musil býti jejich život, aby mohli vzbuditi důvěru i u

pochybujiících. Každé obdarování kláštera je nám zároveň svědectvím svatosti a ctnostného života mnichů. Neboť lidé nikdy nebyli štědrějšími než dnes; spíše naopak. Když dávali musili dobře věděti proč tak činí. Musili míti důvěru v dobro, které plynulo z života mnichů. Vzbuditi důvěru! Toť jeden z nejvyšších a nejtěžších cílů, kterého nedosáhne leč skutečnou ctí; právě i v tomto směru ztroskotává každé falešné úsilí, které se nezakládá jen na naprosté pravdě.

Jak je tedy možné, ptáte se, že zaniklo toto sídlo dobra, že pouhé jméno a dvě gotická patra věže, stojící při dnešním Vilémovském farním chrámu sv. Václava jsou jeho stopami? Jak řečeno, tento zánik je jen zdánlivý — řečeno paradoxem: — protože fysický. Nezaniklo dokonalé dílo, vyoraná brázda vydala úrodnou žeň. Poučení a zušlechtnění, srdcem i smýšlením vroucně zbožní zemané počínají hojněji a hojněji usazovati se v kraji, který se stal jejich živitelem a přestal býti nebezpečným neznámem. V této vrstvě společenské vznikají nové potřeby a ideály. O sto let později založen druhý klášter v okrese, mocná komenda rytířů Drobosických.

Po kraji začíná se rozestírati hustá síť farních kostelíků. U těch, které stojí přímo při sídlech drobné šlechty, nalézáme charakteristické empory, t. j. první oratoře, které jsou samy sebou dokladem zbožnosti zakladatelů. Símě dobře zaseté vydalo plody a ustoupilo setbě nové.

Přešly doby a bouře vyvrátily stavby klášterní — díla to rukou lidských. Dílo duší a ctností nezahynulo; vydalo mimo zmíněné — ještě další plody na místě samém. Přišel barok — doba z nejmohutnějších — a osvícená rodina Caretto Millesimů staví na místě zaniklého kláštera nový rozsáhlý kostel sv. Václava, ozdobuje ho překrásným obrazem asi jistě Brandlovým, a přináší sem zázračný obraz nejvyšší dobroditelky své i jiných Marie Panny. Ozdobuje ho překrásným dílem stříbrnickým — a poutníci z daleka široka přicházejí vyprositi si sem ztracené zdraví.

Takové dílo jaké bylo vykonáno v tomto kraji, vykonáno bylo benediktiny téměř po celé Evropě tehdy známé a stalo se přísloušným podle soudobého veršíku:

Eu tout pays où le vent vente
l'albay de Cluguy a rente!

J. Z. Jesenský:

Vraťte mi světlo . . !

*Což neslyšíte,
což mne nevidíte,
nebo jste němí? . . . Řcete? . . .
Pomozte přec! — či snad nemůžete?
Ne! Můžete pomoc, musíte . . .
či se mne bojíte . . . či se mne hnusíte,
že jsem slepý? . . .
Ó, vraťte mi světlo!*

*Vizte, mé oči — od pláče rudé,
jsou vyhaslé, bledé . . . kam pohlédnou, všude
pro ně noc tmavá,
bez jedné hvězdy, věčná
a nekonečná . . .
Ó, pomozte přec, dřív než praskne mi hlava —
vraťte mi světlo!*

*Vy lidé, již máte
srdce bez citu — chladné
což není pomoci žádná? . . .
Vždyť já bych chtěl spatřit to slunce zlaté,
ty úsměvy jara,
jak se vše raduje, směje a točí
Tož vraťte mi světlo
a vraťte mi oči!*

F. K. I.

Sacratissimo Cordi Jesu Gallia poenitens et devota et grata.

Doba posledního padesátiletí a zvláště světová válka přispěly hojnou měrou k rozvoji pokroku, který znamená mnoho prospěšného pro vývoj hospodářský a jeho správně promyšlené využití staví stát na vysokou úroveň. Ale jako skoro vše, tak i pokrok přináší si svou stinnou, ba velmi tmavou stránku. Rozvířený hospodářský ruch vyvolává prudké, mocně se rozpoutávající existenční boje, jež šíří sobectví a bezohlednost k druhému a vysilují křesťanstvím hlásaný altruismus; co zbývá, je pomalu jen jakýsi pseudoaltruismus, lží láska k bližnímu. Mnoho ovšem způsobuje zvláště doba poválečná, jež bezohlednost stupňuje a v mnohých případech jí dodává i ráz zločinný. Svědkem mravní dekadence jsou soudní síně. Státní zákony bojují houževnatě a přísně proti všem neřestem, nejsou však s to je zdolat, ježto se různým způsobem i obcházejí. Tato poslední skutečnost je závažně slabou stránkou světského zákona — díla lidí.

Zákon duchovní je dílem Božím, jehož nelze nedbati ani obejít. Jedině on má sílu zdolací, již postrádají světské zákony a měl by býti jakýmsi *bracchium spirituale* k jejich plnění, neboť víra nejúčinněji sahá na svědomí.

Měsíc červen je zasvěcen uctívání Srdce Páně, jehož účelem je nejenom *o c e ň o v a t i* Kristovu lásku, již prokázal lidstvu svým dílem vykupitelským — jak vybízejí zaslíbení učiněná Marii Markétě Alacoque v Paray-le-Monial pro ctitele Srdce Páně — nýbrž i podle vzoru samého Vykupitele a po jeho přání *z d o k o n a l i t i* lásku k bližnímu a zušlechťovati tím svou povahu: »Cokoliv jste učinili bližnímu svému, mně jste učinili«, heslo, které nejvíce může čeliti dnešnímu egoismu.

Altruismus není ovšem komunismem a nesmí býti fanatický. *Μη γέν ἄγαν*. Ničeho přespříliš! Byl by pak jen zanedbáváním sebe sama a podporováním liknavosti druhého, čímž by se zřejmě minul se svým cílem.

V prvé řadě musí člověk pamatovati na sebe samého, aby pak eventuálně mohl podle možnosti a potřeby přispěti bližnímu, je-li toho opravdu třeba, a to jen z poctivě nabytého. Avšak i radou a pomocí nevyžadující majetkové újmny můžeme osvědčovati lásku k bližnímu, a často mnohem lépe, než přispěním hmotným. Tuto povinnost by měl pokládati každý za svůj závazek morální, neboť vyplývá již i ze zásady: pomáhati podle sil slabšímu. I národohospodářství mravně zdravého státu musí býti prochnuto onou skvělou zásadou altruismu a ukládati si za cíl podporovati hospodářský prospěch bližního.

Jak již bylo řečeno, může býti nejvydatnějším »*bracchium spirituale*« k plnění zákonů a jiných ustanovení světských jen víra. Mohutný kult Srdce Páně, který by mohl býti v tomto ohledu velmi působivý, není v našich krajích bohužel ještě dokonale vypěstován. Na lidi netečné je třeba působiti dílem monumentálním, které by bylo s to přivábiti jejich přirozeností vrozenou zvědavost a pak zapouštěti svoje kořeny. Jen takové může býti heslo dnešní doby. Náš stát je sice teprve v počátcích, ale je třeba již budovat. Příkladem nám může býti Francie, která sice nepozbyla na 300 let státní samostatnosti, zato však mocně postižena byla prudkou bouří vnitřní, — revolucí francouzskou — a víme z dějin, že se za těchto svízelných dob podobala obleženému hradu, v němž nadto panovala ještě vzpoura.

Za takovýchto poměrů byl zřejmě podloměn hospodář. vývoj, brána k zločinnosti zela a o altruismu nelze ani mluvit. Odstranění náboženství, rouhání se Bohu a znešvecování věcí posvátných, — to vše je známo z četných historických záznamů.

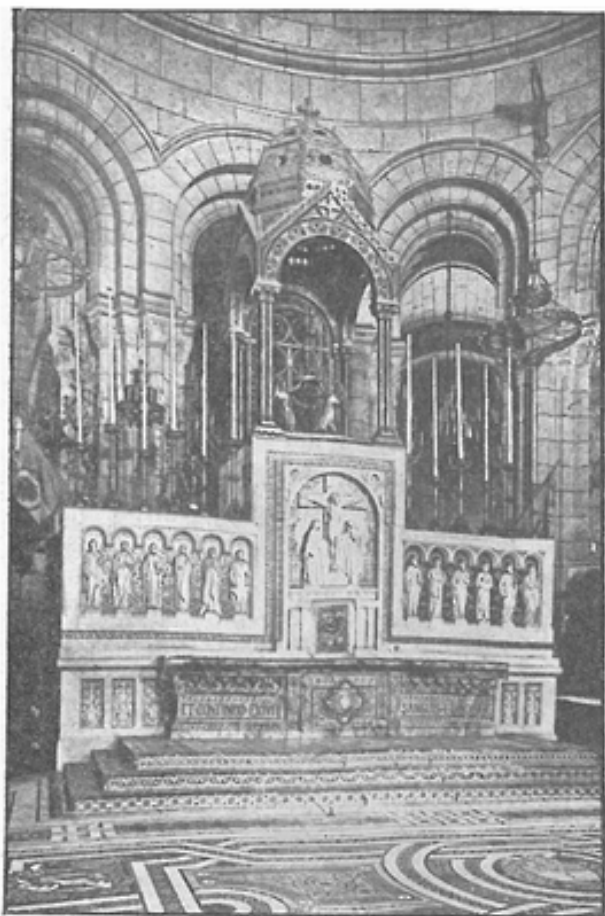
Avšak záhy se začal neutěšený tento stav obracet v lepší. I ve Francii poznali, že ani ne mocí donucovací, jako spíše vírou dá se vše napravit, ježto poměry byly již nesnesitelné. A tu vzrůstal se pomalu kult Srdce Páně, který zde měl kolébku již před 100 lety. Pomalu se vzrůstal, — ale jistě. Francie shání vše, co souviselo s M. M. Alacoque, a když tato byla r. 1864 prohlášena za blahoslavenou, prohledávají obyvatelky Paray-le-Monialu celý klášterní archiv, aby zjistily vše, co se vztahovalo na její život a spisy. Vzniká dvousvazkové dílo »*La vie et les oeuvres de la bien — heureuse Marguerite Marie Alacoque*«, jež vydáno v Paříži roku 1869.

A netrvá ani deset let, aby r. 1876 započato bylo s vyvrcholením tohoto kultu, a sice stavbou votivního daru Srdci Páně — basiliky Sacré-Coeur na vrchu Montmartre, kte-

rá byla dokončena až po ukončení světové války r. 1919. Je to dílo monumentální, jež k sobě vábí. Po velké revoluci a po válce světové, z níž vyšel vítězně, volá v něm národ francouzský: *Sacratissimo Cordi Jesu Gallia poenitens et devota et grata.*

Basilika Sacré-Coeur je jednou z nejvzácnějších monumentalit pařížských, je vystavěna ve slohu románsko-byzantském, a pokud se polohy týče, je jakýmisi pařížskými »Hradčanami«. Zdvihá se z temene kopcovité čtvrti Montmartru a dominuje nad Paříží. Chrámem metropolitním není, ale co do vnitřní výzdoby a hlavně pestrosti pobožností, zaujímá tento velechrám první místo mezi pařížskými chrámy. Napovídá nám to již ta okolnost, že je tu po celý rok ustavičně vystaven ve sv. Eucharistii Spasitel světa, jehož lásku k veškerému lidstvu si Pařížané takto po celý rok připomínají, ale zvláště manifestálně oslavují v měsíci červnu. Slavnost nabývá již rázu zcela národního.

Jak se Francie vlivem trpkých zkušeností změnila?! Nad hlavním oltářem vznáší se postava Kristova a pod ní je v oblouku umístěn památný nápis, který je vzat za nadpis

Paul Féval

Malý hoch

(Pokračování.)

Slyšeli, že v Graives je skrytý slavný Regent, koruní diamant — chtěli nalézt Regent.

Nic nevábí tak zloděje jako hromada zlata, representovaná něčím malým v hrsti.

»Najdu-li jej,« řekl si občan Bertin, »schovám jej do podpaždí.«

»Dopustí-li Nejvyšší Bytost, abych se ho zmocnil, pohltím jej jako švestku,« řekl si občan Tomáš.

A mysleli na to, jakou radost budou mít jejich ženy, a na hedvábné karmáňoly, v nichž tyto počestné občanky se potom budou moci blýskati při slavnostech guillotiny.

Oba delegáti se tedy jali pátrati každý svým směrem, myslíce na Republiku ještě méně než na Pruského krále a zaslubující

tohoto článku. Francie kající za dřívější hříchy, nyní zbožná a vděčná za mravní obrození.

Ale přes to ještě panují ve Francii, zejména v Paříži špatné mravy. A právě čtvrt Montmartre, nad kterou se zdvihá tento »vděk Francie«, basilika Sacré-Coeur, je snad nejhlavnějším pařížským shromaždištěm k neřestnému hýření a útočištěm individuí všelikého druhu. Touto čtvrtí mravní bída nutno stoupati k basilice, — a mocným dojmem působí tyto dva kontrasty. Avšak zbožná Francie (Gallia devota) modlí se každodenně za vyhlazení i těchto ještě dosti značných zbytků mravní zchátralosti, každodenně čteme na vyhláškách u dveří kostela, že se slouží »Messe pour la France«. —

I náš stát zažil těsně po převratu jakousi revoluci, i u nás mínění stalo se náboženství nepříznivé. Vše ještě zhoršovala doba poválečná. Brzy však se poznala chyba prvních starostí republikánských a ukázala se potřeba úpravy těchto neblahých poměrů. Poměry se již urovnávají, avšak nicméně bude třeba započítí s budováním nějakého podobného monumentálního díla — jak se také zamýšlí.

Nade vši pochybnost je jisto, že nemalá byla spolupráce francouzského studentstva při tomto díle a při šíření kultu Srdce Páně. I u nás je zapotřebí v první řadě spolupůsobení, ne-li přímo vůdcovství inteligence, a to zejména mladé generace.

voskovici bohyni Rozumu, dá-li jim šťastný lov.

Při tom hledání připadla jim stejná myšlenka, což potvrzuje pravidlo: krásní duchové se shodnou.

Občan Bertin v přízemí se uhodil do čela; občan Tomáš v podkrovi učinil taktéž, což naznačovalo, že v tom čele se rodí myšlenka, a oba vyšli z domu, jeden branou na dvůr, druhý branou na zahradu.

Přišedše na protilehlé strany, brali se koncentrickými kruhy, tak že se nutně museli sejíti.

Přivedlo je to před východní křídlo zámku, právě naproti onomu místu, kde vojáci uvnitř pracovali a právě před střílnu, dávající vzduch skryté komoře.

Co zamýšleli? Již při předběžném shlednutí, které nikdy z venku neopomenou učiniti lidé sběhli ve veselé vědě domovních prohlídek, shlednutí to, jež v celku poučuje o plánu místností, oba dva si všimli nízké červotočivé branky, zdánlivě zanedbané, po níž se hustými pruty pjal břečťan.

Zdávalo se, že brankou se od staletí nechodilo; ale do skrýší se taky denně nechodí i byla-li tu nějaká skrýše, branka k ní musela přímo nebo nepřímou vésti.

Dělníci hřmotili pekelně; bylo možno, že starý markýz ve strachu bude chtít tudy uniknout, totiž je-li tam ta skrýše a je-li v ní markýz skryt.

Přiznáme, že výpočet nebyl nejhorsí, oba předpoklady stály za něco; ale závěr vyšel na pláno: branka vedla jen do staré zbrojnice, kde rzela vedle sebe dvě děla a tři neb čtyři tucty ankebuz.

Bud' tak bud', občan Bertin a občan Tomáš nechali obhájce vlasti pokračovati v boření a postavili se v hustém skrytu parku as na patnáct kroků od sebe, nevidouce se navzájem. Chtivě hleděli na branku, očekávající, že se každým okamžikem otevře a vyjde z ní vetřák, jenž se nechá oloupiti a zabít bez obrany.

Branka se neotvírala, ale zatím co dva naši výtečníci tvrdošijně číhali, pohnuly se lehce nízké větve stromů a pod nimi bylo slyšet hopkavý a rychlý krok jako srnčí. Občan Bertin myslel, že je sám, občan Tomáš neméně. Oba napjali sluch a snažili se zrakem proniknout houštinu. Viděli jen hezkého hochu, milé a nesmělé tváře, který smutně hleděl na zámek.

Také hoch myslel, že tu nikoho není. Přiblížil se ke zdi a roztržitě se opřel o branku. —

»Nenajdu-li jí!« šeptal si.

Ale s lehkou změnlivostí svého věku obrátil myšlenky jinam, neboť náhlá veselost mu otevřela rty i jal se zpívat známou písničku morbihanskou.

Byl to Janet Lecoff, jenž běhal po kraji a hledal svou paní.

Když paní de Thélouars přistoupila ke střílně a pronesla po prvé jméno Janetovo, slyšel hoch jen neurčitý zvuk, neboť střílna, utvořená ve zdi na způsob obrácené nálevky, srážela zvuk do vnitřku, po druhé však uslyšel dobře; ale následkem těchže akustických příčin nepoznal hlas své paní a ohlížeje se řekl:

»Kdo mne volá?«

Na ta slova se oba naši funkcionáři zachvěli. Viděli, že jsou prozrazeni a prvním hnutím jejich byl strach. Ale vždyť je to jen dítě! Upokojili se, připravující si ihned bambitky.

Janet, uslyšev známý zvuk kohoutků, zachvěl se nyní sám, vyskočil jako kolouch a zmizel mezi stromy.

Ale neodešel daleko. Byl již v Lanno Carhoët a na okolních sídlech. Nikde mu nemohli nic říci o jeho paní. Cestou zvěděl, že modří se zastavili u zámku Graives, a nevěda ani tuze proč, pustil se tam. Onen tajemný a neznámý hlas, jenž jej zavolał jménem, nesl se od stromu k stromu pod hustým listím parku, poletoval kol zámku.

Zprvu nic nevyjadřovalo nejistot. Všecky brány byly dokořán, ale uvnitř bylo dět vojáky; snažiti se tam vniknouti bylo neúčinným bláznovstvím. Janet, jsa nucen zůstati opodál, váhal a tázal se, zda by nebylo lépe již jíti hledat jinam, když jeho pohled, upřený na zem, objevil na rozměklé půdě stopy kopyt.

Sehnul se živě. Stopy byly dvojí; napřed jedny, stopy mimochodníka, lehce vtisknuté, nepravidelné a promíchané častým sklouznutím na vlhké půdě, pak hlubší stopy jistých a pevných kroků muly.

Janet vyskočil. Živá červeň zalila jeho tváře. Zrak zaplál porozuměním a radostí. Běžel parkem a doběhl zákoutí, kde byl uvázal svého koně.

»Je to ona! Ah, musí to býti ona,« říkal si.

Mládí obyčejně není nerozhodné, poněvadž mnoho neuvažuje; jak se říká, nepochybuje o ničem. Ale Janet nebyl jako ostatní děti. Než ještě vyrazil, obrátil zrak k zámku a viděl nyní se svého povýšeného místa i nejspodnější okna nad stromy.

»Kdyby tam nebyla!« pomyslel si.

A myšlenka na odpovědnost, kterou bere na sebe — na neštěstí, jež by způsobiti mohlo opovážlivé uvedení na nesprávnou stopu, projela mu myslí a ochladila jeho nadšení. Omyl mohl vésti pomocnou akci jinam a do smrtelného nebezpečí přivést Henriettu a její dítě, kteří snad v tomto okamžiku již takřka upadali v moc krutých nepřátel.

Bílý bod se ukázal na černých valech zámku a přivábil pozornost Janetovu. Hýbal se. Janet se orientoval a nabyl přesvědčení.

že ten bílý bod je právě nad místem, kde nedávno slyšel pronést své jméno. Místo, aby vystoupil na koně, sestupoval tedy opatrně k zámku a vklouzl zase do podrostu.

Bod ten byla ruka Henrietty; volala ho, jako se volá poslední naděje.

Mladá žena slyšela s hrůzou, jak se vzdaluje, a nedoufajíc, že by ji uslyšel, utrhla list svého zápisníku, na nějž rychle napsala dvě slova.

Pohled na markýze, který bez hnutí a bez slova jako bronzová socha tu seděl a jak se zdálo, na přítomnost její zapomněv, jen smrti čekal, ji mrazil a zabíjel. Neuvědomujíc si své neurčité naděje, spíše se chtějíc osvoboditi od ledové tváře starce, opravdového to zosobnění smrti, Henrietta zase přistoupila ke střílně a snažila se vystrčit hlavu otvorem, aby se mohla podívat pod zeď. Otvor byl příliš úzký, ale Henriettě se podařilo vylomit kámen, který se rozdrobil a padl do vnitřku.

Tu se mohla vyklonit a podívat.

Pod ní loubí spletených větví zastínilo zem. Po obou stranách volné místo. Na jednom Henrietta viděla Tomáše, na druhém Bertina. Oba natahovali krk a očima hltali branku.

»Ubohý Janet!« pomyslíla mladá žena. »Zabijí jej.«

A přece pud sebezachování a lásky mateřské, probuzený v ní hrůzou její vlastní situace, nedovoloval jí odmítnouti tuto poslední naději záchrany.

Slyšela lehký krok hochův a neměla odvahy upozorniti ho, že se tu skrývají dva muži, dva nepřátelé.

Janet se blížil. Paní de Thélouars zavínila kousek udrobeného kamene do svého listu, aby tak mohl proletěti klenbou větví a hodila jej.

Účinek byl neočekávaný.

Zazněl dvojí výkřik; občan Bertin i občan Tomáš, oba zároveň vyskočili.

»Regent!« vykřikli oba zároveň.

Setkali se u papírku, jenž ležel na zemi a dívali se na sebe užasle. Pak jim oči zaplály a bezpochyby po prvé v životě jejich ruce hledaly instinktivně a opravdově meč.

»Zpět!« řekl hrubě občan Bertin. »Diamant je můj!«

»Lžeš!« křičel Tomáš, dotýkaje se taseným mečem papírku. »Diamant je můj! Nikdo jej nedostane!«

»To uvidíme!«

Napadli se navzájem, snažíce se Istí druh druhá zničit a ještě více, i přes vznícenou žádostivost, spíše se krýt než uhodit. Domnělý diamant zůstával ležet mezi nimi jako cena, určená vítězi.

Ale v největší rvačce hoch — pravý skřítek — poskočil pod jejich skřížené meče s rychlostí šípů, sehnul se, zdvihl a zmizel.

»Regent je pryč!« zvolali oba soupeřové, sklánějíce meč.

Papírek tu opravdu již nebyl.

Občan Bertin a občan Tomáš, sblížení touto nehodou, vrhli se společně za uchvatitelem.

Přišli právě v čas, aby jej uviděli sedat na koně a v trysku odjíždět.

Také Henrietta s rukama sepjatýma a očima k nebi obrácenýma viděla letěti svého mladého zachránce směrem k Ploermelu.

Zatím co ji vyhrkly slzy vděčnosti a ona děkovala Bohu, oba občané si rvali vlasy ve stejné zuřivosti; slyšeli oba ke své zlosti zdaleka hlas Malého Hochy, jasný, stříbrný, výsměšný, jenž jim na rozloučenou posílal třetí sloku bizarní písničky:

Večer, kde je stodola,
všeci hezky dokola,
ah, jak se to vytáčí,
kdy již mlha sedá . .
a kdo se chce oženit,
ať si štěstí hledá!

IV.

Dva výstřely.

Dlouho klečela Henrietta. Napřed se tak dlouho, jak jen mohla vidět, dívala za Janetem, jenž mávaje svým slaměným kloboukem nad hlavou, sliboval, zdálo se, že brzy se vrátí.

Když se vrátila do komory, krášil její spanilou tvář úsměv skoro radostný. Vtiskla polibek, plný mateřské lásky, na čelo spícího Alaina.

»Arnand tě uvidí zas,« řekla. »Ah, jen abys ty byl zachráněn, ať si vezme Bůh i můj život!«

Pak vzpomínajíc si náhle, že není sama, vrhla se s úsměvem ke starému markýzovi, aby s ním sdělila svou radost. Ten pořád seděl nehnutě; odložil knihu Hodinek a modlil se z paměti, domnívaje se asi, že nepřítel se brzy objeví.

»Pane strýčku!« křičela vesele Henrietta, svírajíc ve svých bílých dlaních scvrklé ruce starcovy, »budeme zachráněni!«

»Musejí přijít tudy,« odpověděl markýz, ukazuje do kouta komory; »tam je slabé místo Nehýbe se snad již kámen?«

»Ne, pane strýčku. Bourači se vzdálili. Neslyšet již jejich úderů, které mi srdce rozrývaly. Slyšte! Poslala jsem zprávu panu de Thélouars. On přijde!«

Stařec neslyšel. Mýlil se v nadšení, jež zářilo z tahů jeho neteře, a domníval se, že i ona očekává netrpělivě konec. Ta jediná myšlenka snad jej mohla ještě mocně vzrušiti. Hleděl na Henriettu s očima, v nichž se značil bezmezný obdiv.

»Je to vznešená krev, krev Carhoëtů!« šeptal. »Vaši předkové byli hrdiny, paní neteři, a vy jste dcera jich hodná! Ano,« doložil smutně, »měla jste před sebou dlouhý život, plný radosti a lásky, paní, neboť jste šťastnou matkou a šťastnou manželkou. A přece, ana smrt k vám přichází zvolna, krutě, nevvhnutelně, čekáte na ni s úsměvem na rtech a s veselým čelem... To je krásné, paní!«

»Co mluvíte o smrti?« chtěla jej přerušiti Henrietta.

»Ó, ano, krásné! Netřeba nepravé skromnosti! Vaše úloha zahanbuje i mou, paní neteři. Já jsem stařec: má oběť jest směšná. Jest to několik samotářských a smutných dní, snad několik dní, snad několik týdnů, které dávám Bohu a králi, Vy však dáváte celý život, dvojitý život, neboť vaše jediné dítě vás nepřežije.«

»Ale slyšte mne; pro smilování!« volala Henrietta. »Vaše slova mne mučí... Můj synek! Bůh nemůže chtít, aby zemřel!«

»Jak bych si přál býti na vašem místě, dceró!« začal zas stařec; »jak krásná bude vaše smrt před Bohem a před lidmi!«

»Smrt, pořád smrt! šeptala Henrietta, jejíž celá radost mizela před touto hrobní výmluvností; kdybych mu jen mohla pověděti.«

Sklonila se živě k jeho uchu a křičela ze vší síly:

»Přijde! Přijde!«

Zdálo se, že stařec zaslechl to slovo.

»Pst!« řekl tajemně: »vím jako vy, že přijdou. čekám je tudy, ale u hroma, nenajdou, co hledají. Slyšte mne, vy jste hodna pochopiti mne, a jsem jist, že v posledním okamžiku nezaokolísáte. Neslyším již; sotva vidím. Mohli by mne překvapit, a to by, paní, bylo velké neštěstí! Až budou přicházeti, až jejich úderý zazní na nejbližším zdivu, dejte znamení, a pak!...«

Jeho nadšení rostlo, jak se zdálo, a pan markýz de Graives ani nedořekl, jen vzal knot a učinil pohyb, přiblížiti jej soudku.

Henrietta zpola pochopila, co hrozný ten posuněk znamená; skočila k soudku a viděla, že je naplněn prachem.

V tom okamžiku, jakby vše se spojilo proti ní, začaly se zase ozývat bližší a silnější rány.

Ubohá žena hrůzou vykřikla a uchvátivši dítě do náručí uchýlila se do nejzazšího kouta komory.

»Mýlil jsem se,« bručel stařec se smutkem, smíseným s pýchou; »vidím, že to není tak obyčejná věc, bez chvění hleděti smrti v tvář, a že jsem přece ještě věřil dost, abych mohl uviděti srdce ženy, které by se vyrovnalo statečností starému vojáku.«

Odvrátil chladně oči od Henrietty, aby pilně pozoroval první příznak vpádu republikánů.

»Armande! Armande! Pomoz!« volala paní de Thélouars a hlava jí šla kolem.

Koník Janetův běžel rychle, a Bůh je svědek, že Janet jej pobodával důkladně. Uměl číst i rozbalil papírek. Nebylo již pochyby. Jeho mladá velitelka tu byla, v smrtelném nebezpečí.

»Armande, pomoc!« bylo jen napsáno, tak jako i volala.

Janet běžel jako vítr.

Jeho koník padl únavou tři sta kroků od panského sídla v K... Janet se rozběhl, neohlížeje se na věrného druha a za několik sekund byl ve bráně.

Vůdcové byli pohromadě; chtěli, aby Janet čekal, ale kdo mohl zdržeti Janeta, když viděl, že dělá dobře? Odstrčil strážce, dvakrát tak veliké muže, násilím se prodral a vpadl jako bomba do shromáždění vůdců.

»Pardon, promiňte!« řekl, stíraje kapky potu, jež mu slepovaly na hlavě vlasy a stékaly po červené tváři.

»Našel jsem naši paní!«

»Kde je?« volal pán de Thélouars.

Někteří royalisté a mezi nimi oba synové pána de Graives jali se cosi reptati o blahu veřejném a o soukromých zájmech.

»Kde je?« opakoval Armand. »Pánové, vy neodepřete své pomoci!«

»Máme těžkou úlohu...« začal potřásati hlavou starší syn pána de Graives.

Janet na něj pohlédl s vrchu.

»Kde je?« řekl. »Je na zámku Graives, který Modří právě v tom okamžiku plní a boří.«

Oba Bellissantové neměli chuti dále odporovati. Zdvihli se první a ve čtvrt hodině byla malá četa na cestě, šlechtici tryskem, sedláci spěšným poklusem. Janet na čerstvém koni byl daleko před ostatními. Byl ozbrojen až po zuby; jeho dětské milé rysy vydechovaly bojechtivost.

Ale nemělo dojít k boji. Co nám zbývá vypravovati, je jiné a hroznější než boj. —

Občan Tomáš i občan Bertin, vidouce plným tryskem odtud odjížděti jezdce, jali se přemítati. Vrátili se do zámku ve špatné náladě, tu a tam ještě povelili kopnouti motykou a pak opodál se dali do jakési porady.

»Občane,« řekl Tomáš, »vidím, že jsme oba přišli za tímtež cílem. Chtěli jsme se zmocniti Regenta.«

»Pro republiku!« přerušil důrazně Bertin. »To se rozumí!« odvětil Tomáš. »Pro republiku. Korunní diamant byl by jen prošel našima rukama, čistýma a neúplnýma... Ale nyní Regent odplaval.«

»To je ovšem až příliš pravda,« vzdychl Bertin.

»Chlapík, jenž jej odnáší, mohl by nám přivésti na krk tlupy protirevoluční.«

»Myslím, že to není nemožné.«

»Nebojím se, občane Bertine.«

»Jsem bez bázně, občane Tomáši... ale...«

»Opravdu...«

»Republika nás potřebuje!«

»Velmi nás potřebuje!«

»Nemluví o tom, abychom utekli...«

»Odmítí bych s rozhořčením podobné rozuzlení.«

»Vím, občane Tomáši, jsem o tom přesvědčen víc než myslíte... Navrhuji jen velet k ústupu.«

»Ústup deseti tisíců učinil nesmrtelným Themistokla,« poznamenal Tomáš, který něco věděl.

»Chcete asi říci Xenofona,« opravoval Bertin.

»Themistokla nebo Xenofona, o to se čerta starám; snad jest to ještě někdo jiný. Vy tedy navrhuje ústup?«

»Není-li lepšího návrhu, ano, občane.«

»Uznávám vaše důvody,« řekl Tomáš s vážným čelem.

A obhájci vlasti se seřadili a odtáhli, jak byli přišli, s rukama prázdnýma a nohama bosýma. Abychom se neprohřešili proti vši pravděpodobnosti, přiznáme přece, že neúplatné kapsy občana Tomáše i občana Bertina skytly útulku některým menším před-

mětům drahocenným, z nichž by republika mnoho neměla.

A tak když pán de Thélouars a jeho druhové přicházeli k zámku Graives, byli Modří již hodinu na cestě k Vannes a Redonu. — Oba synové markýzovi neváhali ani okamžik; co jim Janet Legoff pověděl, z toho poznali ihned, kde vězí paní de Thélouars a s ní asi i markýz.

Vyrazili hned první dveře, vedoucí ke skrýši.

Hřmot pačidel probudil zase úzkost v srdci Henriettině. Její hrůza už asi hodinu, co nebylo slyšet hřmotu, povolila, a ona zas začínala doufat. Ale nyní bylo slyšet hřmot s jiné strany a ona z toho usuzovala, že začali znova.

První dveře, slabší, rychle povolily.

Když železné tyče se pustily do druhých, duše v Henriettě zmírala. Blížila se smrt, smrt jejímu dítěti.

Pohleděla ustrašeně na markýze. Stařec byl kliden, neslyšel ještě nic.

Druhé dveře daly víc práce, ale konečně povolily. Bylo slyšet zmatený hluk hlasů a kroků a mocný úder oťrásl dubovými dveřmi úkrytu.

Henrietta padla těžce na kolena a kryla synka skříženými rukama.

Markýz naopak se zdvihl v celé výšce a pohleděl udiveně na dveře.

»Odtud jsem jich neočekával,« šeptal.

»Ale co na tom?«

Zamíchal prstem prach v soudku a vzal do ruky knot.

»Henrietto! Henrietto!« volal v tom okamžiku hlas pána de Thélouars.

Mladá žena zpola povstala, oko jí zaplálo, srdce zatlouklo. Zmocnila se jí šílená radost, již nelze vypsati.

»Toť on! Bože, toť on!« volala, vlekouc se ke dveřím.

Hlas pána de Graives jí však odpovídal vážně a odevzdaně:

»De profundis clamavi ad te, Domine; Domine exaudi vocem meam.«

A již přibližoval knot k lampě.

»Armande!« chroptěla Henrietta, nemoouc mluvit. »Pospěš, zabije nás!«

Ale dveře a silná závora ještě nepovolaly a markýz de Graives schválně chtěl zemřít. Potřeboval jen uviděti nepřítele, aby ospravedlnil poslední čin svého života. Samovraždy spáchat nechtěl; bohatýrské duše, jako byla jeho, nevztahují svou ruku na místo ruky Boží, aby si uspišily smrt. Čekají,

poněvadž jsou k utrpení právě tak jako k odvážnosti. Chtěl umřít, ale jako křesťan a voják; nechtěl-li ponechat své zabití kulkám republikánů, činil tak jen proto, že za svou povinnost pokládal v smrti zničení poklad, jehož nemohl již obránit.

Nespěchal tedy, ale drže knot nad lampou, modlil se dál svůj smuteční žalm.

»Fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae.«

»Armande, Armande!« křičela ubohá Henrietta.

Rány rostly a pán de Thélouars odpovídal.

»Jsem zde! Ještě minutu a budu u tebe.«

Minutu! Henrietta myslela, že zešílí. — Hned drásala nehty dveře, hned se vrhala starci k nohám, ale ten jí neslyšel a nechtěl vidět.

Posledním úderem vyštěpil se kus dveří.

Pán de Graives přidržel knot k lampě, řka:

»Si iniquitates observaveris...«

»Druhé prkno vypadlo. Stařec přerušil svůj žalm a řekl slavnostně:

»Bože, přijmi duše naše!«

Ale v okamžiku, kdy knot chytal, zablesklo se skryší, rána z pistole se ozvala od střílny a lampa se roztříštila.

»Na všechno je čas!« zazněl zároveň radostný hlas Janetův. Teď není čas na De profundis.«

Ve skryší jej nikdo neslyšel, neboť Henrietta podlehla bolestnému vzrušení, ve kterém žila již dvanáct hodin, a skácela se omdlelá k zemi.

Janet Legoff se však namáhal vší silou, aby uviděl, co se děje v kobce, kde nyní bylo pološero.

Rádi bychom řekli, že byl u střílny následkem důmyslného výpočtu, ale nač porušovat pravdu? Janet byl dítě. Netrpěliv přihlížeti ke zdlouhavé práci svých druhů, chtěl první ze všech zvěstovati své velitelce záchranu. Jsa mrštný a odvážný, lezl s větve na větev, až dospěl ke střílně, kde se přidržel zdi.

Přišel právě, když stařec začínal třetí verš žalmu a hned všecko uhodl. Chopiti se bambitky a zamířiti na lampu bylo dílem okamžiku. Ukázalo se, že mířil dobře.

Ale jak lampa zhasla, Janet nic s počátku neviděl, i lekl se.

»Spěchejte!« volal jakby jej mohli druhové slyšet. »Kdož ví, co si nyní usmyslí starý pán!«

A skutečně, markýz vida lampu zhaslou, se velmi rozzuřil. Jak jen staré nohy dovolovaly, spěchal k výklenku, odkud byl vyňal soudek s prachem, vzal odtud pistoli a pudově jí mířil k oknu. Ale hned se vzpamatovali.

»Mám jen tu,« pomyslel si. »Čím zapálím soudek, zmařím-li takto ránu?«

Vrátil se tedy ke stolu s odhodláním skončiti vše, a byl by tak asi učinil, kdyby Janet, jehož oči přivykly zatím šeru, mu nebyl roztříštil zbraň v hrsti druhým svým výstřelem.

»Dobrá trefa!« vykřikl hoch radostně.

Pán de Graives odpovídal zaúpením hlubokého zoufání. Sklesl na židli a zůstal tak v úplné pokleslosti.

Na štěstí již nezůstal tak dlouho. Za několik sekund royalisté vyrazili dveře a paní de Thélouars ležela v objetí svého manžela, děkujíc Bohu a zdvihajíc v unesení své dítě k ústům Armandovým; tázala se sama sebe, zda dvanáct hodin úzkosti nebylo dosti zapláceno tímto okamžikem nevýslovné radosti.

Ale markýz de Graives nepozbyl ihned své špatné nálady a přivítal dosti chladně své syny, kteří jej připravili o jeho mučeníctví. Ale přece, když mu zas dali jeho sluchátko a pověděli mu, jak Janet Legoff zadržal jeho neblahému záměru, podíval se něžně do koutka velikého salonu, kde pán de Thélouars tiskl svou ženu k srdci.

»Byla by to škoda!« zašeptal; »a především i poklad jest zachráněn... Ale přiveďte mi toho chlapička!«

Janet přišel s čelem zardělým, se slamákem v ruce.

»Máš tedy velmi rád svou paní?« řekl mu pán de Graives přísně.

»Ano, to je pravda, pane markýzi,« odpověděl Janet.

»A kdybych náhodou byl stál mezi tou pistolí a lampou?«

»Panečku, to by bylo, pane markýzi!«

»Co bys byl učinil?«

»Zdá se mi, že bych byl řekl: Uhněte!«

»Jsem hluchý, nebyl bych slyšel.«

»To je ovšem pravda,« šeptal Janet.

»No?« vyzvídal dále markýz. »Co bys byl učinil?«

»Panečku! Pane markýzi, ubohá mladá paní tu ležela na zemi a malý pán plakal.«

»No tedy konečně! Co bys byl učinil?«

Janet Legoff zdvihl najednou oči a řekl tiše, ale pevně:

»Kromě úcty k vám, pane markýzi, zdá se mi, že bych vás byl zastřelil.«

Dobří lidé v Couruonu vyprávějí o večerech, že starý pán se usmál a daroval Malému Hochu pár krásných bambítek.

To tedy byl první slavný čin Janeta Legoffa.

Později vykonal ještě slavnější. Jeho jméno stalo se slavným ve stepích Ille-et-Villainských a v lesích kraje Rieux a vrátil se nám snad do péra, neboť jest mnoho romaneskních neb strašných dramát ve vojenském životě Malého Hocha, jak je vyprávějí lidé farnosti Couruonské, pekouce pod popelem kaštany.

Jos. Kolařík, VII. rg. slovenské:

Meditace.

*Smutno je v našem pokoji,
hodiny jdou, hodiny jdou,
každý z nás tiše počítá: —
dojdou, nedojdou,
dojdou, nedojdou.*

*Navečer dvakrát stanuly.
Pero v nich cvaklo — jdou —
nezbývá nic, leč počítat:
dojdou, nedojdou,
dojdou, nedojdou.*

F. B. Žuchovi

Sel poutník! . . .

Šel poutník! Šel mnohá leta, mnohými prošel kraji. Šel vytrvale. V žáru slunce i v hřímání blesků. Šel cestou — necestou. Po všech koutech země, s lucernou v ruce hledal Světlo. Hledal je dnem i nocí. Myslíl, že je musí nalézt: tady na zemi. Než, nenalezal je! —

Šel stále. Často vysílením klesl. Jako poušť bylo nitro jeho vyprahlé. Než, duše toužila po Světle a hnala tělo dále. A poutník šel — klopýtaje! S lucernou v ruce chodil po horách i v údolích, šel příbytky lidskými, svítil do všech ústraní a koutů. Než, marno! Ani tady nemohl Světla najíti. Mluvě přírody nerozuměl, a lidé zase jemu nerozuměli. Smáli se mu, bláznů, hlupáků mu nadávali, bili ho, od svých prahů jej odháněli. Nerozuměli touze jeho duše. Byli slepí ve Světle! Paprsky světla je oslepily. Tlustý příkrov kamení a hlíny ležel na jejich duši a srdci, jež naplněno bylo špinou. Místo krve žilami jejich proudil zhoubný kal. Lidé kopali sami sobě hrob. A poutník svou lucernou jim k tomu svítil.

Hrob ten zel příšerně, potřísněn kalem žítí. Než, lidé nechápali toho. Odháněli poutníka od sebe, zavírali před ním dveře, švali na něho psy. A on prchal. Klopýtal přes kamení, až vysílením klesl. —

Byl na poušti! Lucernu cestou ztratil! Nebylo jí třeba, neměl síly. — Poznal, že Světla u lidí nenajde. — Zahořkla jeho duše.

Kde najde Světlo? Či bude bloudit věčně ve tmě?

Tu zajiskřily oči jeho. Slunce kráčeující vážně po nebi v nich zazářilo. Poutník posledními silami se vzepjal, vztáhl prosebně ruce ke slunci a pravil: »Kdo tobě dal tvé Světlo? Kde tys ho našlo? Pověz mi! Pomoz mi!«

Slunce objalo ho měkce svými paprsky.

Své Světlo mám od Světla nekonečného, všemohoucího! —

Poutník vytřeštil oči na slunce! Pochopil!

Sepjal ruce a rty jeho znavené a žíznící šeptaly posledním dechem modlitbu. Za ty, u nichž Světlo hledal, a kteří ho neměli, neznašli. Modlitbu za ty, kteří se mu smáli!

Jos. Kolařík, VII. rg. slovenské:

Smutné sloky.

*Jen komín, kletý černým svým stínem
dívá se na mě do oken,
ve spánku, v bdění stále mě děsí,
proč jen tak ležím neschopen,
abych ho zabil ?*

*Vždyť přeci v dálkách za černým stínem
slunce se musí smát a smát,
tam se as lidem nemusí stýskat,
nemusí marně zdát a zdát
o modrém nebi.*

*O modrém nebi, o modrých dálkách,
o květech ránem zrosených,
o bílé bříze, o bílém mráčku,
o lukách čerstvě zksených
nemusí zdát, zdát*

Ralph O' Salma :

Dějepis

Byl květen. Slunce stálo vysoko nad obzorem. Obloha byla bez mráčku. V sadě voněly růže; v korunách stromů štěbetala ptáčata. Do nejkrásnějšího jejich trilkování se dissonančně nesl šum z nedalekého gymnasia. Vlahý vánek prochvíval otevřenými okny nezdravých učíren. Byl máj a vše plesalo. Jakoby jarní nálada májová vnesena byla i do tercie, kde žáčkové bez ohledu na to, že dávno již byl odzvoněn začátek hodiny, volně užívali svobody.

Již tomu čtvrt hodiny, co dozněly poslední akordy gymnasijsního zvonku, když vysazené dveře třetí třídy s velkým rachotem a pokřikem všech žáků se řítily na zem, což znamenalo, že osoba páně profesora se blížila. Dveře byly rychle na původní své místo vsazeny a žáčkové dlouhým »špalírem«, který se od dveří až k oknu táhl, a za rachotu bubňů, sestávajících ze židle a umyvadla, hlučně pana profesora pozdravovali. Usměvavý pan profesor si pochvaloval pozornost žáků ke své osobě a ubíral se pomalým krokem v čele všech žáků ke katedře, aby poznamenal, »kolíkerověk žáčků dnešního dne chybí«.

Stoje zapisoval deset minut četné absence a jsa hotov, usedl s vyhrnutými kalhoty na židli, od starostlivých žáčků tam připravenou. Sotvaže však usedl, celá třída propukla v dlouho utajovaný smích. Pan profesor pocítiv nemilý chlad, hněvivě se svaště-

lým obočím vyskočil a přecházeje rozčileně po podiu, nikterak neskrblil nadávkami. Třída zatím hlučným řevem a smíchem dávala najevo svou radost nad podařeným žertíkem.

Ale jako se voda z kalhot páně profesora vypařila, tak i hněv jeho pomínil, a udobřiv se se žáky počal přednáseti svůj oblíbený předmět — dějepis. Nutno podotknouti, že dějepis pana profesora záležel hlavně v podobenství o žaludku a údech, jež Menenius Agrippa vypravoval římské vystěhované luze, aby se nazpět do města vrátila. Mohl se každý nadíti »eminens« z dějepisu, kdo uměl pěkně panu profesorovi vykládati o jeho koníčku.

Po krátkém svém přednesu hlásil se oblíbenec páně profesorův, aby opakoval přednesenou lekci. Pan profesor zářil nad vědomostí žakovou o podobenství se žaludkem a tužkou zapsal do objemného notesu velkou jedničku. Hlásil se pak žák Kozička a počal obvyklým způsobem: »Secessio plebis byla roku...« »A, běž pryč, jenom když víš, že byla! Sedni!« Rozdurděn nepozorností, huboval: »Poslechněte, co teď řeknu: Mnozí a mnohé zde vůbec nic nedávají pozor!« A hned pokračoval: »Jenom se všichni podívejte, jak se té opici tam vzadu ta hlava točí!« Všichni žáci vstali se svých míst a hrnuli se k »opici«, aby se zblízka podívali podle rozkazu pana profesora na její hlavu. Když pan profesor spatřil žáky hrnoucí se k »opi-

ci,« kázal k rozchodu a rozčileně zvolal: »Já několik těch lotrů přece musím vyhodit na mráz! Kozičko, táhni na mráz!« Znali žáci dobře pana profesora, když viděli, že hned někoho pro Kozičku pošle. Poněvadž bylo to v polovici máje a slunce nemilosrdně pražilo, nemusil se Kozička obávat zmrznutí. Jak žáci předvídali, tak se i stalo. Sotva ubohý Kozička opustil třídu, zželelo se panu profesorovi ubohého žáčka, kterého poslal »na mráz«. Vzkázal pro něho. Vracejícího se Kozičku napomínal: »Podívej se jenom na sebe, jaký jsi to dojný dobytek, ty nic neumíš a ty ještě starého člověka budeš zlobit?! Běž pryč, ať tě ani nevidím!«

Když pak pan profesor uklidněn pokračoval ve zkouškách a byl téměř u konce, spochýnil mu na vlasech jakýsi hmyz, který svým bzukotem a škrábáním dával najevo svou přítomnost. Pan profesor zjistiv příčinu potutelného úsměvu žáků, vykřikl spravedlivým

hněvem: »Který pak jenom osel oslovská mi toto udělal?!« Celá třída jakoby jedním hrdlem volala: »To vám, prosím, Magot udělal!« Ruka páně profesorova zuřivě uchopila pero a pan profesor psal tučným písmem do třídní knihy: »Magot mi hodil na hlavu chrousta.« Následoval podpis a datum. Nikdo by nedovedl vylíčiti huronský smích ze 40 hrdel, který otrásal třídou až do základů a do něhož pronikalo strašné běsnění pana profesora. Magot byla totiž přezdívka jednoho žáka ve třídě. »Kdyby jenom matky věděly, jaké bahno mi sem do školy posílají, ty by vás čtrnáct dní hnůj nechaly vyhazovat, ty by vám napřed bejkovcem...« Další slova jeho přetrhl školníkův zvonek a pokřik žáků. Pan profesor celý červený vyletěl ze třídy za hřmotu a dupání, které bylo utiše- no teprve příchodem pana ředitele, jenž uslyšev hluk, chodil přísně a zamračeně po chodbě okolo sekundy. (Rg. Boskovice.)

Josef Zeman, misionář v Jižní Číně

Zámořské misie

Církev katolická čítá tisíce misionářů, kteří i v nejodlehlejších krajích za oceány šíří pravdu svaté víry křesťanské, jež přináší pravé blaho a osvětu jak národům, tak jednotlivcům. Pohledme do dějin našeho národa a shledáme, že vzdělanost u nás počíná příchodem sv. Cyrila a Metoděje. Tak dodnes řady misionářů, kteří pronikají k nevzdělaným národům, přinášejí se světlem sv. evangelia pravou vzdělanost.

Poslání to není snadné, vyžaduje ne- jednou oběť života buď mučednictvím nebo vyčerpáním a předčasnou smrtí v namáhavé práci misijní. Toho neučinil žádný ze »sedmi mudrců řeckých« nebo z moderních vědců evropských akademií. Církev svými misionáři plní svoje poslání hlásati pravdu a vésti lidi ku spáse, což svědčí o její velikosti a věčné mladosti. Která nauka čítá tolik hrdinů činu jako naše sv. Církev?! Křesťanství vede svou naukou lidstvo ku pravé osvětě, prostý katechismus vchoval více moudrých a dobrých občanů než všechny knihy filosofů. »Vidíte tohoto kněze,« pravil jednou slavný profesor Cousin jednomu kolegovi pařížské university, ukazuje kněze jdoucího zaopatřovat, »on činí více dobra než my: my mluvíme, on jedná!« Francouzský dějepisec Taine pí-

še svým strohým slohem: »Vždy a všude od 18. století, jakmile křídla křesťanství ochabují nebo jsou srážena, mravnost veřejná a soukromá upadá. Pouze křesťanství jest schopno zadržeti ono neustálé sklouzání, kterým pokolení lidské vlastní tíhou klesá do hlubin.«

Aby církev mohla vykonati své spasné poslání jest třeba, aby všichni její jednotlivci sjednotili své pomocné síly, každý katolík může a má přispět dílu šíření víry, ať modlitbou, nebo hmotnou podporou. Jiní národové, zvláště Francie, obětovaly deset- tisíce svých nejlepších synů a dcer zámoř- ským misiím! A my? Český národ jest na posledním místě v tomto ohledu, český mi- sionář jest »bílou vránou«. Rozkaz Božského Velitele dán již dávno a stále plněn: »Jdouce do celého světa, učte všechny náro- národy!«

Zdá se mi, že tyto řádky, které píši do daleké vlasti, jsou jako pavučiny... než jsou to zlaté pavučiny lásky k misiím, kéž by se některá mladá, nadšená duše dala chy- titi! Příteli, slyšíš-li v srdci tu výzvu Spa- sitele: »Pojď, následuj mne,« jdi a neohlí- žej se!

Nebezpečí mládeže,

(Upřímné slovo k mládeži studující.)

Heraklovi bylo od bohů uloženo, aby vykonal dvanáct prací; jedna z nich byla skoliti hydry hroznou s devíti hlavami. Milá mládeži, i tobě hrozí zlá hydra, která má sice jen patero hlav, ale každá z nich stačí zničití tvé blaho časné i věčné. Je to pohanský duch moderního světa s paterým nebezpečím, před nímž tě chtějí řádky tyto varovat.

1. nebezpečí je moderní nevěra. V jedné básni líčí se, jak se na lodi za bouře prudké jeden z plavců vyšplhal směle po laně až na vrchol stěžně, kde se pln žertu a smíchu sem tam houpal. Ale když byla zábava jeho nejlepší, lano prasklo, utrhlo se, a plavčík bujný sletěl v dravý proud. Marně usilovali ho druzi jeho zachrániti. Sotvaže dopadl na hladinu, jako na povel vlna ohromná ho přikryla a hned nato se jiné vlny jakoby ze závisti vrhly na ni, — a po lehkomyslníku nebylo ani stopy. Jako tento plavec si počíná dnes mnohý student. V pýše a zpučnosti se citě povznesena nad všechny články a příkazy víry, spatra hledí na věřící kolegy své a posmívá se jejich zaostalosti. Ale pojednou připadne na něho bouře životní: přijdou zkoušky, pokušení, zklamání, kříže. Všechna domnělá povýšenost jeho tu nic nepomáhá! Je všecek nespokojen, rozerván, ba blízek zoufalství. To dokazují též četné sebevraždy mezi mládeží, jakož i slzy trpké zklamaných rodičů. Kolik rodičů by vám mohlo vypravovat, co se stalo s jejich synem nebo dcerou, když ztratili víru! Kolik hanby a jiného neštěstí způsobili sobě i jim! Jak trnuli nad rozervaností a zpustlostí, jejich, obávající se toho nejhoršího! Ach, kdyby nebylo jného, již pro tyto děsné následky, jež plodí nevěra, je tisíckrát lepší víra pokorná než předstíraná povýšenost moderní mládeže.

Než mládež je příliš povrchní! Tak často se dá klamat zevnějškem. Uslyší-li někoho, kdo má lepší kabát, jak se posmívá víře a jak si zdánlivě libuje v nerušeném blahu, již myslí, že víry také nepotřebuje, že je zastaralou a zbytečnou. Takové nezkušenice s Rousseauem upozorňují, že štěstí nemá návěstních tabulek, jimiž by oznamovalo, kde bydlí. Mnohý člověk zámožný, ale nevěřící, kterého máme snad podle zevnějšku za šťastného, je na tom stokrát hůř než příštipkář ve své komůrce, kterého politu-

jeme, ale který věří. Proto běda mládeži, neváží-li si víry!

2. nebezpečí: špatná četba. Právem se říká: Pověz mi s kým chodíš, a povím tobě, jaký jsi. A podobně lze říci: Pověz mi, co čteš, a povím tobě, jaký jsi. Dobrá četba vzdělává, zušlechťuje, špatná pohoršuje, kazí. Co však čítá dnes mládež? Jsou to spisy vzdělávající, ušlechtilé? Ach ne, ponejvíce bezcenné, pohoršlivé, pornografické, znemravňující. S počátku se mladý čtenář při tom zardí, hlava se mu točí, srdce prudce buší, všecek se chvěje. Nepřestane-li takový brak číst, znenáhla si i na takovou četbu navykne, takže ho četba vážná, neřku-li náboženská naprosto netěší. A ovoce toho: v hlavě se mu usadí jen myšlenky špatné, v srdci žádosti ohavné, a čím srdce splývá, tím ústa přetékají! A ani skutky nemravné nedají na sebe dlouho čekati. Není tedy špatná četba nebezpečí vážné?

Co vábí k četbě špatné? Lahodná forma, půvabné (pikantní) ilustrace a hlavně, co lahodí náklonnosti zlé, milostné a nedovolené pletky. Dokud žijeme na tomto světě, vždy nás vábiti bude zapověděné. To bylo již v ráji. Na to hřeší všichni, kteří se neštítí ani s hříchem vésti obchod. Špatná četba je jedem pro duši; s jedem dlužno zacházeti vždy opatrně. Knihy špatné čistí bez důležité příčiny a bez příslušné ostráživosti snadno bývá smrtelný hřích.

Časem se vyskytne tu a tam tyfus. Jakmile se zjistí, hned nemocného odloučí od ostatních, aby se nenakazili. Špatná četba je nákaza a zkáza pro duše. A přece se proti této nákaze tak málo dělá! Proto se jí mladý člověk musí chránit sám, jinak se nakazí a kvítek nevinnosti jeho brzy uvadne.

Básník Dante ve svém veledíle prochází peklem. Mezi nešťastné oběti propasti pekelné klade též princeznu italskou Františku z Rimini. Člověk se podiví, čím to jest, an právě otec kněžnin byl zvláštním příznivcem básnickovým. Která byla tedy příčina? Jednoho dne kněžna se svým svobodným svakem čtla ošklivý román. Poněvadž ho včas neodložila, přišlo pokušení, kterého nepřemohla a zhřešila proti věrnosti manželské. Ale nešťastnou náhodou právě hřešící přistihl ji manžel a hněvem rozlícen na místě ji probodl, nedopřáv jí ani času k pokání.

Z toho Dante usoudil, že údělem jejím jest peklo. Kolik takových hříchů zavinila špatná četba, kolik obětí uvrhla již do pekla! Co jsme řekli o špatné četbě, ještě více platí o špatném kině a divadle.

3. nebezpečí je špatná společnost. Máme-li se chránit četby špatné, oč více ještě špatné společnosti! Ve společnosti se téměř dramaticky uvádí, co obsahuje nemá literatura. Proto také nákaza je daleko lehčí. Často není třeba velké společnosti, stačí jediná špatná osoba, která druhého pohorší a pokazí. Důvěrné přátelství s osobou zviklanou ve víře nebo v mravnosti má vždy velmi zlý vliv na srdce nezkažené. Někdo od té doby, co se seznámil s nevěrcem, jest jako vyměněný. Zlé nás nikdy k dobrému nepovzbudí, ale pohorší. Měj se tedy, mládeži na pozoru! Jsi-li opodál domu otcovského, najmi si dobrý byt! Mezi kolegy chraň se před těmi, kteří mluví nestoudně, a nedopusť, aby se k tobě záludně přiblížili. O, jak je člověku líto nezkažené mládeže, když vidí, jak hyne jako ubohá holubice ve spárech jestřábích. Kdo za to vše bude jednou zodpovídati? Nejsou tím vinni sami rodičové, kteří nedbají, kam dítě chodí, s kým se stýká, kteří se spokojí, jen když nepropadá ve studiích?

4. rostoucí náruživost. V Písmě sv. čteme: »Smysl a myšlení srdce lidského ke zlému nakloněna jsou od mladosti jejich.« Ani četba, ani kino, ani společnost by vám mnoho neublížily, kdybychom nebyli sami k zlému nakloněni. Každý má v sobě schopnosti k dobrému i zlému; na př. schopnost se modlití, ale i schopnost se rouhatí. Každý dovede bližnímu něco dáti, ale dovede mu také něco vzít (na př. čest a dobré jméno) atd. Schopnost ke zlému sluje náklonnost k zlému nebo prostě zlá náklonnost. Nejsou všichni stejně nakloněni k zlému. Kdo je více nakloněn k zlému, má za jisté nad sebou pečlivěji bdít.

Již v malém dítěti zlé náklonnosti dřímají a také se jeví. Jest pak úkolem výchovy již dítě naučiti je tlumit, dusit, přemáhat. Kdo se tomu nenaučí z mládí, později stěží to dokáže. Běda, kdo nedovede přemáhati své zlé náklonnosti a naopak jest jimi přemáhán, z toho učiní záhy velkého ohavníka a zločince. Kdo se chce uchrániti nedovoleného, musí si občas odřící i dovolené. Každý den člověk ocitá se na rozcestí: Jedna cesta je touha srdce po zapověděném a vede k hříchu; druhá je touha po Bohu a službě jeho a vedě k ctnosti. Pro jednu z nich musíme se každodenně rozhodnouti. Šťasten, kdo nevstoupí na cestu hříchu!

Konečně 5. nebezpečí je zahálka. Se srdcem zahálčivého je tomu tak jako se strojem, jenž nepracuje. Pára je vypuštěna a stroj rezaví. Tak i srdce zahálčivého se chytá rez hříchu. »Zahálka je počátkem všeho zlého.« Krásně praví kniha Přísloví: »Šel jsem přes pole člověka lenivého, a hle! vše bylo porostlé kopřivami a trní přikrývalo svršek jeho a ohrada kamenná byla zbořena. To když jsem viděl, vložil jsem to v srdce své. A příkladem tím naučil jsem se kázni: »Málo, pravím, pospiš, maličko složíš ruce, abys odpočinul.« Ve sv. evangeliu Pán Ježíš vypravuje v podoběnství o království Božím: »Člověk nasil dobrého semene na poli svém. Když lidé usnuli, přišel nepřítel a nasil koukole.« Lidé tedy spali; ale u zahaleče je tomu jinak: Nespí, ale bdí, co zasívá nepřítel zlé myšlení a zlé žádosti do srdce jeho, a zahaleč se tomu nebrání. Co bude, až símě vzroste, až náklonnosti zlé zmohtnutí? Kam zahaleče přivedou? Jaké nebezpečí je tedy zahálka?

Proti hojným nebezpečím potřebí hojně síly. Kde ji, m. stud., načerpáš? V prostředcích, jež ti skytají sílu nadpozemskou, zv. milost pomáhající. To jsou modlitba, vřelá úcta k Bohorodičce a hlavně časté přijímání sv. svátostí. Užívej jich pilně, a šťastně vyvázneš!

Vždy nejlepší odpočinutí jest v modlitbě kleče na kameni a nejlepší osvěžení jest v radostném postě v čase únavy a za mrazu nočního bdění. V tom je pro nás pohodlí a síla, která nás příjemněji nutí bez dlouhých úvah pracovat a sloužit a nemařit ani vteřiny. Vždyť máme nadbytek pokrmu a nápoje: Hod veliký a jediný každého jitra, který stačí svatým ku konání divů.

Jar. Durych: Sv. Vojtěch.

KULTURA

LITERATURA

V. Rozner: „Vzpouřa chalup.“ Román. Vydal „Přítel knihy“, Praha 1928. Cena 7 Kč. — V řadě válečných románů jen málo místa bylo věnováno domácímu odboji. O zahraničním odboji se psalo více, a nutno přiznat, i lépe. Medek, Kopta, Langer jsou jména, jež povídají mnoho. V. Rozner chtěl patrně proti legionářské literatuře postavit knihu o domácím odboji jako pendant. Je jisto, že tím vystihl určitou — neváhejme to říci — politickou konjunkturu. Úkol však, jehož se podjal, nezmohl. Knize Roznerově, čerpající svůj děj z historie moravských „zelených kádrů“, chybí v prvé řadě dějová i skladebná názornost a přesvědčivost. Stavebně pocítujeme nudné nedostatky, jež nás opravňují nepřiznat dílu jména románu, nejvýše románové kroniky. Dějové kniha příliš připomíná starožité lidové povídky s přesně rozloženými stíny a světly, s postavami nepřírozně diterminovanými na dobré a zlé. Z toho ovšem nutně vyplývá neobratná schematičnost charakteristik, která zaráží hlavně v povahopisu starého mlynáře, které se nám autor bezvýsledně snaží přiblížit. Přes to Rozner mnoho slibuje v budoucnu, až se oprostí od trivialit, jichž v knize nacházíme velmi mnoho (na př. v okamžiku, kdy odchází syn do války, praví autor: „...jedna ječela víc než druhá“ (str. 124), nebo „...hlava ležela blízko Karlova šálku a její mozek zbarvil černou kávu do běla a krvava. Zach vykřikl, zapotácel se zoufale a vyvrhl celý obsah večeře“ (str. 247). — Je snad Švejek otcem této věty?), až nalezne osobitost slohu, jenž na mnoha místech má sklon k určité a lapidární věcnosti a až docílí epického semknutí dějového toku. Reklama vydává tuto knihu za epopej domácího odboje. Jaká nekritická naivnost. Je to nanejvýš básnický slib velmi mladého autora. Víc nic.

^{-pn-}
Studium, sborník Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomouckých k oslavě jejího padesátiletého trvání za redakce Šumšalovy, mile překvapil. Na 140 stranách střídají se reminiscence bývalých členů Jednoty s kaleidoskopem zájmů nynějšího členstva. Úvodní slovo k jubileu napsal olomoucký ndp. arcibiskup Leopold Prečan. Vzpomínkové črty podávají Fr. Černocký, Rud. Stupavský, Lad. Zamykal, Fr. Střížovský. Stojanovu práci pro Jednotu oceňuje Ant. Al. Šuránek a oslavné básně napsali Fr. Střížovský a Fr. Odvalil. Tato vzpomínková část má význam nejen pro bývalé členy Jednoty na oživení vzpomínek, ale i pro literární historii, neboť, chceme-li poznati mládí celé řady moravských autorů, musíme nutně sáhnouti k annálům Jednoty. Tak na př. ze vzpomínek Rud. Stupavského vysvitá, že z jeho ročníku vyšli tito spisovatelé: Fr. Škalík, K. Dostál-Lutinov, Pavlík Jarolím, Ant. Pavelčík-Záhorský, M. Maršálek, Sigmund baron Uttenrodt, Al. Lang, Jan Šrámek a Rud. Stupavský. Hle, jaká význačná řada. a to **pouze** z jednoho ročníku. — V kaleidoskopu zájmů jsou podány dějiny Jednoty, seznam předsedů a různé práce bohoslovců, týkající se zájmů unionistických, misijních, filosofických, sociálních.

rárodnostních (o Lužické Srby), spolkových (Jan Kunovský: „Běží o studenta.“) a j. Nechybí ani práce literární a čísla básnická (J. Šumšal, V. Bílek). Blahopřejeme Jednotě k tak významnému činu na oslavu jubilea a doufáme, že nebude SSS., jež by Stadium nezakoupilo pro svou knihovnu; umožňuje to nízká cena 20 Kč a SSS. snad by na požádání ještě mohla obdržeti slevu. — Současně upozorňujeme Sdružení, že brněnská Růže Sušilova vydá taktéž na oslavu 50letého trvání slavnostní číslo Musea; 10. března pořádala s úspěchem v sále brněnského Nov. Domova jubilejní akademii, kde podal dějiny R. S. bohoslovec Drábek. Z bohatého programu vynikla čísla zpěvná a historická scéna Fr. Střížovského „Smrt svatého Cyrilla“. — Oldra Svozil.

DIVADLO

Smetanovské slavnosti se letos omezily pouze na koncert a slavnostní představení v Národním divadle. Na koncertě byl opět mimo jiné proveden „Pražský karneval“. Za slavnostní představení bylo zvoleno „Tajemství“, jež bylo provedeno po 200. Oba večery byly péčí Ostrčilovou provedeny nad pomyslení dokonale.

V divadle Dada na Slupí byla dávana E. F. Burianova opera-buffa „Ipokras, mastičkář drkolenský“. Je nám jasno, že opera je v hlubokém úpadku, který trvá již od „Elektry“ R. Strausse. Nezachránily ji z toho stavu ani experimenty Janáčkovy, ani Bergův „Vocek“, ani ji konečně nezachránil vtipné klukoviny Burianovy. „Vocek“ je krásná opera, „Věc Makropulos“ je velmi zajímavá, ale odtud nevede cesta nikam. Tím méně od věcičky Burianovy. Ostatně příliš mnoho bychom žádali po E. F. Burianovi, kdybychom očekávali od něho vážné průkopnické dílo. Burian chce bavit. Je nutno přiznat, že bavit dovede. Některé parodie byly skutečně znamenité, byť některé zarážely svou nevybíravostí, již se nás hlavně dotkla parodie Smetanovská.

Dr. Jan Bartoš docílil se svým „Júrou ďáblem“ znamenité blamáže, jaké už naše divadlo dávno nezažilo. Nechápe, jak je možno jít na naši první scénu s věcmi tak trapně nezralými, jakými bombarduje Bartoš Národní divadlo. Rovněž prapodivný je způsob, jímž se autor domáhá uplatnění plodů svého ducha. Je dobře, že tento případeček trochu objasnil poměry v divadelnictví některých lidí.

HUDBA

Koncerty. Sdružení pro duchovní hudbu vyplnilo slavnostní koncert Sdruž. katol. mládeže programem, který svědčí o tom, že Sdružení pojímá vážně svůj úkol. Provedlo Förstrovu sbory à capella i s orchestrem, sbor Dvořákův a na konec Brucknerovo velké Te Deum. Provedení mělo slušnou úroveň reprodukční, jen větší vydatnost tenorů by snad byla žádoucí proti plně znějícím (a namnoze přeznívajícím sopránům). Dirigent Vl. Němec má elán a odvahu, s nímž se pouští do úkolů více než obtížných. Na Brucknerovi ukázal smysl pro linii a koncísnost celku. Detaily všad namnoze unikaly. Také jsme pozorovali některé nepřesnosti v nástupch orchestru. Bude-li mít Vl. Němec příležitost častěji dirigovati větší ensembles, vyroste

z něho jistě dirigent velkého formátu. Nakonec ještě o návštěvě. Byla více než slabá. Koncert přešel téměř bez povšimnutí naší hudební veřejnosti, a veřejnost katolická mu věnovala pozornost velmi nepatrnou. Je to škoda, že práce tak závažná zůstává bez podpory veřejnosti. — Vincent d' Indy dirigoval na mimořádných koncertech České Filharmonie svoji Píseň o zvonu. První koncert nemohl nás přesvědčiti o hodnotě díla pro bezpříkladnou slabou úroveň reprodukční. Teprve na druhém koncertě měli jsme totožnost nezkresleně vidět přednosti i vady díla autorova mládí. Viděli jsme jasně vlivy Wagnerovy i Franckovy, v některých detailech až příliš nápadné, ale poznali jsme také, jak silná osobnost zde bojovala o svůj výraz. D' Indy vždy stál stranou soudobých proudů hudební Francie. Jeho dílo však vždy přesvědčovalo svou myšlenkovou vážností, i když naše bolesti a touhy byly již zcela jinde. U nás velmi podléhal D' Indyho osobnosti Vítězslav Novák, hlavně po stránce výrazové. — 1. června 1918 zemřel na Urale Jar. Novotný. Moderní spolek uspořádal večer jeho skladeb, na němž jsme měli příležitost poznat skladatele velmi jemného a vysoce kultivovaného. Jeho první tvůrčí rozběh, zachycený v písňových cyklech „Věčná svatba“ a „Balady duše“ a s v letech předcházejících světové válce téměř rozbil v bolestnou tříšť myšlenek a tónů tak dobře indikující tehdejší stav naší společnosti. Tím radostněji a bezpečněji znějí jeho skladby válečné, tvořené v kypícím ovzduší vznikajících legií. Na Novotném znovu se ukázala ohromná očistná síla války, která vše slabé zhubila a všemu silnému dávala vysoko vyrůst. Jak mnoho musíme želeť Novotného smrti, která nás připravila o velikou naději. —pu—

ORGANISAČNÍ

PROGRAM

sjezdu katolického studentstva československého
v Brně

ve dnech 30. VI.—2. VII. 1928.

V sobotu 30. června:

O 12. hod. oběd.

O 1½ hod. odpo. říšská konference ve velkém sále Nového Domova, Falkensteinerova 43—47 s tímto programem:

1. Zahájení.
2. Zpráva duchovního rádce dp. Alfonse Daňhy C. Ss. R.
3. Zpráva tajemníka.
4. Zpráva pokladníka.
5. Zpráva tiskového referenta.
6. Návrh nového výboru ÚKSČs. valné hromadě.
7. Návrh na změnu stanov a jednacího řádu ÚKSČs.
8. Volné návrhy, jež nutno podle jednacího řádu podati nejpozději do 16 června t. r.

O 5½ hod. odpo. v pobočných sálech schůze: dívčí sekce při ÚKSČs., školské sekce s referáty středoškolským a vysokoškolským.

V 7 hod. večere.

V 8 hod. divadelní představení brněnských SSS. pro účastníky sjezdu „Kráska ze Šumavy“ ve spolkových místnostech, Koliště 5.

V neděli 1. července:

O 8. hod. dopol. slavná mše sv. u Redemptoristů (Dominikánské nám.) se společným sv. přijímáním a promluvou P. Daňhy C. Ss. R.

V 9 hod. snídaně.

V 10 hod. valné shromáždění ÚKSČs. ve velkém sále Nového Domova, Falkensteinerova 43—47 s tímto programem:

1. Zahájení a formality úvodní.
2. Čtení zápisu minulého valného shromáždění.
3. Zprávy funkcionářů.
4. Udělení absolutoria odstupujícímu výboru.
5. Změna stanov a jednacího řádu ÚKSČs.
6. Volné návrhy předložené valnému shromáždění říšskou konferencí.

O 1. hod. oběd.

Odpoledne prohlídka Brna.

V pondělí 2. července:

Společná prohlídka výstavy soudobé kultury.

Zveme všechny katolické studenty členy našich organizací, zvláště duchovní rádce, profesory náboženství, seniory sdružených spolků, staré studentské pracovníky a příznivce katolického studentstva, aby v nejhojnějším počtu zúčastnili se našeho brněnského sjezdu a použili zároveň jedinečné příležitosti k prohlídce výstavy soudobé kultury. Ústředí požádalo o 50% slevu jízdného pro členy našich organizací. Přihlášky na sjezd se žádostí za slevu, ubytování a stravování přijímá Ústředí katol. studentstva čsl., Praha II., Spálená 15, do 15. června. Upozorňujeme interesenty, že bližší pokyny oznámeny budou týden před sjezdem v katol. denících.

Celková rezie sjezdu (kromě jízdného):

Snídaně po Kč 1:50	Kč 4:50
Obědy po 4:50	Kč 13:50
Večere po Kč 3.—	Kč 9.—
Noclehy	Kč 8:50
Divadlo	Kč 4.—
Výstava	Kč 6.—

Úhrnem Kč 45:50

Zemská pracovní konference v Přerově.

(Pokračování ve zprávě 9. čísla.)

Po referátu rozvinula se velmi živá debata navazující na slova referentova, jež povětšinou schválena. Resumé debaty: odspolkařiti naše spolky, zaváděti nepovinné náboženství, decentralisovati exercicie (na Moravě na Velehradě, v Hlučíně, v Července, ve Žďáru a v Třebíči), zvýšení vlivu a autority duchovních rádců, zakládání odborů pro žáky z nižších tříd, zakládání sdružení feriálních, vyloučení příslušníků sokolských z SSS, organizace práce sociální, zakládání mariánských družin studentů, zahájení jednání se Slováky a jiné. Shromáždění přijalo nadšeně vývody Dra Hutky, delegáta slovenského Ústředí, jež projevil ochotu se své strany co nejvíce pracovati k uskutečnění jednotné organizace. Tajemník JUC. Jurča ubezpečil Dra Hutku, že ještě během měsíce května vyslána bude do Bratislavy delegace za účelem vyjednávání a

projevil naději, že po ustoupení Ústředí od četných sporných otázek bude dosaženo plné dohody. Do debaty o organizačním referátu zasáhli kolegové: Svozil, Dr. Kosatík, Parma, Lilich, Leviček, Talanda, dp. Buš, Dr. Roztočil, Zavadil, Lavička, Hradil, Havelka, Skalník, Hond a jiní.

Shromáždění přijalo nadšeně svého oblíbeného pracovníka studentského dr. Taubra, jenž přednesl referát náboženský. Byl potěšen znovu oživujícím nadšením a prací katol. studentů. Vyzdvihl tři důležité momenty pro náboženský život: přesvědčení, mravnost a liturgický život. Naším studentům jest třeba náboženského sebevědomí a sebevzdělání. Podal řadu praktických pokynů, zejména výběr literatury ke studiu, řadu citátů významných filosofů a konvertitů. Nato pojednal o tom, jak pozvednouti a udržeti mravnost. Jest to možno velkými ideami, ideály a velkými vzory. Doporučil denní mši sv., eucharistii, pěstování zpěvu kostelního, exercicie a pod. Katolický student má vstřípiti si ve svůj štít tři »V«: Víra, věda a vlast. Ohnivá jeho slova šla od srdce k srdci a sledována byla s největším zájmem. Po náboženském referátu dopolední jednání skončeno.

Odpol. ve 3/4. hod. pokračováno v jednání tiskovým referátem kol. PhC. Oldřicha Svozila. Vytkl, že náš tisk má býti obrazem celého hnutí. Ráz »Jitra« má býti nábožensko-výchovný, nutno zavést nové rubriky, požádati i spisovatele o příspěvky, omeziti básně. Pro studenty-básníky doporučuje časopis hektografovaný. V »Jitru« bude zřízena rubrika »Naším mladým studentům«, zárodek to k novému beletristickému časopisu. Referent doporučuje uveřejňování cestopisů, kratších literárních studií, posudků vyšších knih, informací studijních a sociálních. Žádá SSS, aby podávala zprávu o své činnosti. Styk čtenářstva s redakcí budiž co nejužší. Mimo to pojednal referent o kalendáři »Moravana«. Žádá o pečlivé a včasné vyplňování dotazníků, jež mají vyjadřovati zároveň přání studentů. Na konec pojednal o studentských hlídkách v jiných, zejména denních časopisech. Zde mají býti oznamovány zprávy o podnikcích, provolání a informace o studentských otázkách vůbec. Proti tisku pokrokovému musíme postaviti svůj tisk katolický.

V zahájené debatě podal kol. JUC. Jurča několik dat administrace »Jitra« se týkajících. Vysvětlil, že vnější rozšíření »Jitra« bylo úpravou obsahovou a uspořádáním administrace, jež bylo nutno především provést. Příští rok bude možno věnovati více propagaci. Po stránce finanční »Jitro« jest příliš pasivní následkem značného množství nedoplatků. V debatě o tiskovém referátu rozvířena byla otázka vydání propagačního letáku Č. L. A. Bylo mu vytýkáno, že nadělal mnoho zlé krve na školách, odsuzovány příliš silné výroky, věci si odporující a nesprávné, barva a pod. Leč vyvstala řada řečníků, jež leták skvěle obhájila a dva spolky: Bohoslovecká Jednota Růže Sušilova v Brně a Stojanova liter. Jednota v Olomouci Lize veřejně k vydání gratulovaly. V ostatní debatě žádáno o včasné zasílání »Jitra«, Ligá má získati většího vlivu na »Život«, sdružení mají přispívati i do studentské hlídky ve »Dnu«, pořizení seznamu vybrané katol. literatury, zejména ke studiu a uveřejnění jeho, doporučuje se odebrati v SSS »Museum«. Debata o tiskovém referátu se zúčastnili kolegové: Lilich, Havelka, Dr. Kosatík, Hradil, Svozil, Leviček,

Jurča, Talanda, Lavička, Kučera, prof. Dorazil a Buš.

Po debatě o referátu tiskovém debatováno ještě o referátu náboženském, ježto po tomto referátu jednání dopolední přerušeno. Resumé debaty: do poručeno zakládání místních exercičních fondů, více si všimati asketické literatury, zúčastniti se činnosti v katol. akci, časté sv. přijímání propagovati přistoupením k Lize sv. Václava, všimati si otázky unionistické, pěstovati chrámový zpěv a jiné; každý katol. student má míti svého duchovního vůdce! Do debaty zasáhli kolegové: Svozil, Parma, Hradil a Buš.

V dodatečné debatě k organizačnímu referátu probrána zejména účast studentstva na oslavách svatováclavských, otázka sociální u studentstva středoškolského, případný kongres Pax Romany r. 1929 v Praze a výměna studentů do zahraničí. Debata se zúčastnili kolegové: Prokeš, Jurča, Leviček a Dr. Kosatík.

Na posledním bodu jednání byla změna stanov Ústředí, o níž referoval tajemník JUC. Jurča. Přechyby a schváleny jsou nejdůležitější změny. Podrobná úprava ponechána k posouzení odborníkům.

Kolegové Dr. Kosatík a Leviček podávají společně resoluci k výboru Ústředí. Pracovní konference na návrh kol. Talandy poslala pozdravné telegramy Msgru Janu Šrámkovi a J. M. arcibiskupu Prečanovi.

Nepřehánáme, jestliže podáme o pracovní konferenci tento závěr: Byla příkladem spofádaného sjezdování, valně zlepšeného u porovnání s podniky dřívějšími. Velká účast (přes 130 účastníků), věcné referáty a zejména příliš plodná debata (v níž zasáhlo na 50 řečníků, takže musila býti omezena a odkládána) jsou nejlepším svědectvím o vysoké její pracovní úrovni a zároveň důkazem, že katol. studentstvo šťastně překonalo stagnaci a hlásí se k intenzivní práci, vážně chápajíc poslání, jež na ně klade přítomná doba.

S chutí a nadšením k další usilovné práci v rámci vytýčených směrnic rozjeli se delegáti do svých domovů. Jsme pevně přesvědčeni, že sítě zde zaseté vydá úrodu hojnou.

Pracovní konference, konaná v Přerově dne 1. dubna 1928, vyslechnuvši referát kol. Jurči, usnesla se na této resoluci: 1. Studentská pracovní konference plně staví se za projev Ústředí Orla čl., jímž zamítá se samostatné vystoupení studentstva při Svatováclavských dnech orelských a projevuje se pro jednotný ráz Svatovácl. dnů orelských. — 2. Ústředí se ukládá, aby doporučilo všem složkám, v Ústředí katol. studentstva sdruženým, pořádati letos předvečer oslavy tisíciletého výročí smrti sv. Václava projevy samostatné neb připojili se oslavám a přispěli tím k většímu lesku oslav knížete sv. Václava. — 3. Pracovní konference žádá Ústředí, aby vyřešilo poměr bratrskému Ústředie vytvořením nadřízené instituce na základě vzájemné dohody, při čemž by název Ústředí katolického studentstva československého byl vyhrazen společně organisaci, skládající se z Ústředí katolického studentstva slovenského. — 4. Pracovní konference vítá náměty referenta kol. Jurči, týkající se reorganisace sdružení a žádá Ústředí, aby otázce volných sdružení věnovalo pozornost a připravilo konkrétní návrhy. Hlavní věc je vychovati

studentstvo v duchu katolickém, jemuž dnešní škola namnoze se odcizila. — Pracovní konference si přeje, aby poměr našich studentských organisací k Sokolu zůstal nezměněn. — Dr. Fr. Kosatík, Petr Leviček.

Sjezd slovenského katol. studentstva v Bratislavě. Jest velmi významným faktem, že slovenské studentstvo začíná pořádati vedle dosavadních sjezdů manifestačních také sjezdy pracovní. Takovým pracovním sjezdem, a to prvním — byl sjezd pořádaný o svatodušních svátcích v Bratislavě. Byl to sjezd bez vnější okázalosti a lesku, sjezd tichý, ale tím významnější, neboť zde řešeny byly aktuální otázky slovenského studentstva. Jednalo se zejména o usku-tečnění organisace středoškolského studentstva, změnou Šustova výnosu, o zřízení stolice katolické filosofie a theologické fakulty při universitě Komenského, o svépomocné akci sociální a podobně. Zvláště jest třeba se zmíniti o úpravě poměru slovenského Ústředí k Ústředí čsl. v Praze. Sjezd měl projednati zvláštní úmluvu, jako provisorní stadium spolupráce obou Ústředí do té doby, než dojde k řešení definitivnímu, t. j. k vytvoření pevné společné organisace všeho katol. studentstva z ČSR. Úmluva tato byla však zamítnuta, za to však nový výbor dostal plnou moc přikročiti ihned k definitivnímu řešení této otázky. Jako podmínka se strany Slováků položen požadavek, aby Ústředí pražské dosud československé změněno bylo na Ústředí katol. studentstva českého. Zjednání byla zřejma pevná vůle co nejdříve uskutečniti dohodu a spolupráci s katol. studentstvem ostatních národností, zvláště však se studentstvem českým. Celá věc, vytyčením požadavků na obou stranách, vstoupila již do stadia zcela konkrétních forem. Katolické studentstvo české zastupovali na sjezdu kol. Jurča a Svozil. Sjezdu účastnil se také přítel slovenského národa ze zahraničí prof. Seton Watson (Scotus Viator) a podal cenné informace o poměrech anglických. jj.

Sociální studentské sdružení mužské v Plzni. Plán, který si vytkl výbor sdružení, předstupuje v plném propracování na veřejnost studentskou: Exercicie katol. studentstva západních Čech, ve dnech 4. až 7. července t. r. Exercicie začnou 4. července večer, duch. promluvy jsou pak 5. a 6. července a ukončí se 7. července ráno spol. sv. přijímáním exercitátů. Exercicie řídí a promluvy koná vldp. P. Tomáš Dittl, kněz řádu sv. Dominika v Praze. Exercicie konají se v dominikánském klášteře v Plzni V., kdež nám bylo poskytnuto ubytování a strava po čas exercicií. Termín (4.—7. čce) stanoven proto, aby studenti (delegáti) mohli se zúčastniti zemské valné hromady v Brně. Přihlášky přijímá a obratem pošty odpoví: SSS. mužské Plzeň, arciděkanství, Nám. Republiky. Příspěvek na ubytování činí 15 Kč (strava, úklid a p.), chudým kol. bude poskytnuta sleva. Přihlášky se přijímají nejdéle do 27. června. Kolegové, jest naprosto nutné, abyste se dostavili v plném počtu, zvláště z těch míst, kde se nebudou konati duch. cvičení. V dnešní době jest právě nám třeba duch. posily, načerpati nových sil k boji s materialistickým prostředím, v němž musíme se pohybovati. Exercicie člověka na chvíli vytrhnou z ruchu tohoto světa, student v nich pozná dokonale, co

mu chybí, v čem je třeba napravení. Dnes musíme požadovati od každého studenta, který se chce zváti katolickým studentem, aby vykonal každoročně duch. cvičení. Kolegové, naskytá se vám vhodná příležitost, tož nenechte a použijte ji. Katolické studentstvo musí žít a ne živořit. Musí se nejvíce přiblížit k Tomu, jenž řekl: „**Já jsem Cesta, Pravda a Život.**“ Exercicie mohou vás přivést a budeme-li jen chtít, také přivedou co nejbliže k našemu božskému Mistru. Proto vybízíme důtklivě všechny kolegy a studenty katolické, aby (pokud u nich se nebudou konati exercicie) určitě dostavili se do Plzně na duch. cvičení. **Bez Krista zahyneme, ale s Kristem, pod jeho bělostným praporem dobudeme jistě skvělého vítězství!** Na shledanou v Plzni na exerciciích dne 4.—7. července 1928. — Kadlec, předs.

SSS. v Holešově. Na pracovní konferenci v Přerově kol. Svozil ve svém tiskovém referátě zdůrazňoval zaslání organizačních zpráv. Ba, mohli bychom říci s nadsázkou, i vyhrožoval — a proto, aby naše SSS. „neopláchno hanbu“, jakmile se mi naskytla příležitost, sedl jsem a psal a psal a zase psal, jak nám to doporučoval kol. Svozil. Dříve než se dostanu k tomu, co jsme letos podnikli a jak jsme pracovali, před-sílám jakýsi úvod, zprávu, jaká činnost byla dříve. Činím tak proto, ježto od nás v „Jitře“ snad ještě nějaká zpráva nebyla. Dřívější léta mohli tychem charakterisovati několika slovy: někdy se pracovalo, jindy spalo. Pokud byla jaká činnost, byla to činnost většinou vnitřní, neukazovali jsme se na venek. Konaly se přednášky, debatovalo se a jeden čas byl zřízen i jakýsi kroužek filologický a přírodovědný, jehož účelem bylo vypomáhati mladším kolegům ve studiu. Ale křivdil bych SSS., kdybych řekl, že se vůbec neukázalo veřejnosti. Ano, ukázalo, ale to nebyla práce studentů, byly to přednášky, většinou cestopisné, se světelnými obrazy, jež nám laskavě uspořádal vdp. arcikněz Hlkl. Těmito přednáškami jsme se finančně zabezpečili a mohli si poříditi mikroskop. — Život našeho SSS. podobá se vlnovce, jež letos dosáhla doposud nejvyššího bodu, doposud — doufejme, že v tomto bodě neutrne v dalších letech. Činnost SSS. se letošního roku opravdu zvýšila. Velikou zásluhu o to má prof. dr. B. Roztočil. I letos konaly se přednášky. Přednášeli jednak sami studenti, jednak prof. Roztočil, a jednu přednášku měl dp. dr. Jar. Kryl. Tohoto roku získali jsme mnoho nových členů, takže se i pokrokoví studenti nad tím rozčilovali. S Jednotou Orla pořádali jsme taneční hodiny, při nichž naši členové-hudebníci hráli. Nedlouho před svátky vánočními měli jsme čajový večírek, jenž byl vyplněn čísly hudebními, zpěvními a recitačními. V přestávce se podával čaj. S masopustem jsme se rozloučili společenským večerem s tancem. Naši muzikanti zahráli několik čísel, pak byly sólové zpěvy a hrála se aktovka od F. X. Svobody „Poupě“. Potom se tančilo. Různých nepříjemností jsme se zbavili tím, že jsme pozvali jenom členy katolických spolků. To je naše činnost do velikonoc. Po nich asi opět oddáme se jenom činnosti vnitřní. Podmínky k činnosti jsou dosti dobré. Se strany profesorského sboru se proti nám nepodniká ničeho — doufám, že se ani podnikati nebude. Proto strach stranou, ruce k dílu, každý na své místo a budoucnost lepší a silnější bude naše. Půjde to sice pomalu, ale jistě. -d. -a.

Studentský Exerciční Fond. Výbor Ústředí katol. stud. čl. ze dne 23. března jednomyslně schválil a zavedl při Ústředí »Studentský exerciční fond« (SEF) na propagaci a podporu exercičního hnutí ve studentstvu středoškolském a akademickém. Kolegové, pamatujte na tento fond při svých schůzích, konferencích, zábavních podnicích! Složenek s poznámkou na SEF neodkládejte! U svých přátel upozorněte na tuto akci studentstva! Vedle »Mikulášského daru« starejte se, aby duchovní správcové povolili vám sbírku na »S. E. F.«! Ve své skupině St. S. neb mezi sebou zaveďte si tento »S. E. F.«!

Katolické koleje pro vysokoškolské studentstvo jsou v Praze: Kolej Arnošta z Pardubic, Praha II., Voršilská 144. V Brně: Sušilova kolej, Brno, Údolní 113.

Kolegové, kteří přicházejí na vysokoškolská studia do Prahy nebo Brna, mají příležitost vzdělávat se duchovně, společensky atd. ve spolicích vysokoškolských studentů katolických, jimiž jsou v Praze: „Česká Liga Akademická“, Praha II., Spálená 15, a v Brně: Akademický spolek vysokoškolských studentů katolických „Moravan“, Brno, Údolní 113, Sušilova kolej.

Kolegové! Letos v plném počtu na duchovní cvičení! Program exerciční v tomto čísle!

S. E. F. Kolegové, šetřte a u svých přátel sbírejte na Studentský exerciční fond! — Napište si do Ústředí pro letáky! — Žádejte v Ústředí o složenkou s poznámkou S. E. F. — Utvořte si ve svém SSS. samostatný S. E. F.!

SOCIÁLNÍ HLÍDKA

XXXV.

Nadace, fondy a podpory gymn. ve Vys. Mýtě.

1. Stn. P. Karla Christena, 2 m. po 280 K.
2. Stn. P. Jeronýma Jana Aleše Čapka 300 K
3. Stn. volně propůjčitelné 240 K.
4. Stn. Saar-Martinice 400 K.
5. Stn. městské Jos. Prokše, 40 K.
6. Podpůrný fond.

XXXVI.

Nadace, fondy a podpory reálky v Náchodě.

1. Příruční nadání finanční ředit. okres. v Chrudimí roč. 300 K.
2. Stn. Sternberg-Hohenzolernské, 132 K.
3. Podpora továrníka Cyrila Bartoně, 2 m. po 100 K.
4. Stn. podpora Nár. Jedn. Severočeské, 2 m. po 80 Kč.

XXXVII.

Nadání, fondy a podpory reálka v Pardubicích.

1. Nadání Jahnovo, roč. 168 K.
2. Nadání prof. Benedettiho 168 K a 84 K.
3. Nadání sv. p. Josefa z Krausů, 80 Kč.
4. Nadání p. Frant. Valenského, 2 m. po 74 K.
5. Nadání Čeňka Kahlera, 168 K.
6. Nadání Frant. Lišky, 340 K.
7. Nadání železniční, 500 K.

XXXVIII.

Nadání, fondy a podpory reálka v Nymburce.

1. Rodinné stip. Frant. Ferd. Svobody, 600 K.
2. Nad. manž. Jos. a Růženy Červených, 80 K.
3. Nad. stud. Poděbradských, 92 K.
4. Nad. manž. Jos. a Růž. Červených, 60 K.
5. Jubil. nadání místního odboru spolku strojvůdců v Čechách, 44 K.
6. Podpůrný fond.

XXXIX.

Nadání, fondy a podpory reálky v Sušici.

1. Stn. Anny Marie Petterové roč. 420 K.
2. Stn. Jos. Mosera, 2 po 240 K.
3. Stn. Anežky Fürthové 112 K.
4. Stn. Jičínské 180 K.
5. Stn. z fondu přebytků pokud důch. 300 K.
6. Stn. volně propůjč. 240 K.

XL.

Nadání, fondy a podpory reálky v Lounech.

1. Nadace M. Valtery, 13 m. = 1548 K.
2. Stud. nadání roč. 240 K.
3. Podpory místního spolku.

XLI.

Nadání, fondy a podpory reálky v Uher. Brodě.

1. Stn. Kirchstein-Hassenweinovy 2 m. po 105 Kč.
2. Jubilejní nadace roč. 80 Kč.
3. Nadace kanovníka kroměřížského Dra Lásky roč. 80 Kč.
4. Stipend. z fondů přebytků pokut důchodkových 200 Kč.
5. Nadace Karla Janáčka 84 Kč.
6. Stn. Frant. Art. Kettnera roč. 64 Kč.
7. Podpory z Podpůrného spolku.

XLII.

Nadání, fondy a podpory dívčího reál. gymn. v Brně.

1. Fond chudých žakyň.

XLIII.

I. Reálka v Brně.

1. Podpůrný fond.
2. Fond zemědělského šk. rady Adolfa Kubeše.
3. Jubilejní fond.

XLIV.

Nadace, fondy a podpory II. gymn. v Brně.

1. Stip. hr. Slavatové roč. 140 Kč.
2. Stip. pí. z Jackendorfu roč. 140 Kč.
3. Jubil. nadace z r. 1908 roč. 100 Kč.
4. Nadace faráře Hrdličky roč. 100 Kč.

XLV.

Nadace, fondy a podpory gymnasia z Boskovic.

1. Podpůrný fond.
2. Jubil. stip. kroužku kulečnickářů roč. 36 Kč.
3. Nadace Herschla a Geneudy Schwarzových, 4 po 25 Kč.

XLVI.

Nadání, fondy a podpory I. gymn. v Brně.

1. Nadání Teindlose, 10 m. po 210 Kč.
2. Stip. fond., 5 m. po 120 Kč.
3. Nadace Al. Haupta z Buchenrade, 2 m. po 100 Kč.
4. Nadace prof. Karla Šmídka roč. 164 Kč.
5. Nadace Dr. Karla Ripky roč. 100 Kč.
6. Nadace Václava Pavla roč. 160 Kč.
7. Nadace bývalých žáků roč. 96 Kč.
8. Nadace Leop. Mráčka roč. 336 Kč.
9. Nadace sem. pí. z Jackendorfu roč. 140 Kč.
10. Nadace Tomáše Kubitce roč. 140 Kč.
11. Nadace hrab. Magnisové roč. 140 Kč.
12. Sem. n. hr. Slavatové, 5 m. po 140 Kč.
13. Sem. n. P. Vavřince Vyslouzila 140 Kč.
14. Sem. n. Ondřeje Urbana 140 Kč.
15. Nadace Jos. ryt. Vokřále, 3 m. po 200 Kč.
16. Nadace I. mor.-slezské spořit., 2 m. po 200 Kč.
17. Jub. a notáře Ed. Richtra 81 Kč.
18. Nadace Boh. z Tannenheimu, 2 po 200 Kč.
19. Nadace spolku šk. fondu pro stát. zřiz. železniční 200 Kč.
20. Fond podporovací.

XLVII.

Nadání, fondy a podpory gymnasia v Uher. Hradišti.

1. 3 semin. Fr. Soltisa, Zuzany Majetínské a J. Skúrka.
2. 10 stipendií Josefa Adamce po 88 Kč.
3. 2 stip. jub. nad. Místního odb. MUJK. po 126 Kč.
4. 1 stip. pí. Josefiny Černochové 76 Kč.
5. 1 stip. P. Vincence Moravčíka 160 Kč.
6. 1 stip. P. Frant. Perútky 142 Kč.
7. 1 stip. P. Ant. Cetkovského 120 Kč.
8. 1 stip. P. Frant. Jarmera 40 Kč.
9. 2 stip. Marie Adamcové po 84 Kč.
10. 2 stip. P. Cyr. Skočovského po 262 Kč.
11. Jubil. nadace císaře.

XLVIII.

Nadání, fondy a podpory státního gymnasia v Kroměříži.

1. Fond Višňákův A.
2. Fond Višňákův B.
3. Fond jubilejní.
4. Stip. P. J. Novotného, 2 m. po 84 Kč.
5. Stip. Ignáce Šišky, 2 m. po 120 Kč.
6. Stip. Dr. Jos. Poláčka, 2 m. po 84 Kč.
7. Stip. Spořitelny města Kroměříže 100 Kč.
8. Stip. jubilejní 48 Kč.
9. Stip. A. Černožorské, 2 m. po 52 Kč.
10. Stip. Frant. z Geppertů 68 Kč.
11. Stip. Bruslařského spolku 40 Kč.

XLIX.

Nadání, fondy a podpory gymnasia ve Val. Meziříčí.

1. Stip. Spolku ku podpoře chudých stud. 96 Kč.

2. Nadace tří dobrodinců 40 Kč.
3. 2 stip. Barbory Hláskové po 42 Kč.
4. 3 Stn. P. Jana Müllera, 2 po 100 Kč a 200 Kč.
5. St. P. Frant. Noska 40 Kč.
6. St. P. Jak. Christof. Křížka 200 Kč.
7. Fond důchodkových pokut 300 a 200 Kč.

L.

Nadání, fondy a podpory gymnasia ve Strážnici.

1. Stip. Vincence Baadera roč. 84 Kč.
2. Stip. jub. města Strážnice roč. 120 Kč.
3. Stip. Dr. Ant. Horného roč. 200 Kč.
4. Stip. Frant. Timula roč. 105 Kč.
5. Stip. Frant. Kaisera roč. 84 Kč.
6. Stip. Theodora arcib. olomouc. 84 Kč.
7. Podpora Spolku pro podporu chudých stud. ve Strážnici.

Sociální.

V 8. čísle Jitra pod XVII. uvedené nadace a fondy patří české technice v Praze a ne Karlově universitě, jak bylo omylem vytištěno.

ZAHRANIČNÍ

Vysoké školy v Evropě.

Norvéžsko.

Universita v Oslo (1811) s knihovnou 800 tis. svazků a fakultami bohoslov. (protest.), lékařskou, filosofickou a přírodovědeckou.

Student. organizace: **Studentersamfundet, Trondjem.**

Polsko.

Universita — Varšava.
Volna wszechnica — Varšava.
Politechnika — Varšava.
Vysoká škola zemědělská — Varšava.
Universita — Poznaň.
Akademie Poznaň.
Universita — Krakov.
Universita — Lvov.
Politechnika — Lvov.
Zvěrolékařská akademie — Lvov.
Universita — Wilno.
Universita — Lublín.

Portugalsko.

Universita v Coimbře (1571) s fakultami bohosloveckou, právníkou, lékařskou, filosofickou a matematickou.

Universita v Porto.
Universita v Lisaboně.

Rakousko.

Universita v Innsbrucku, zal. r. 1673-4, s 1600 posluchači. Knihovna má přes 360 tis. svazků. Fakultu bohosloveckou vede řád jezuitský.

Bohoslovecká fakulta v Salzburku jest jakousi přípravkou příští katolické university. Jest

to tak zv. letní universita, kam se sjíždějí profesoři rakouští a němečtí.

Universita ve Vídni (1365) knihovna má 1 mil. svazků.

Technika ve Vídni.

Hochschule f. Bodenkultur ve Vídni.

Exportakademie ve Vídni.

Ústřední studentská organizace rakouská:
Die deutsche Studentenschaft.

Rumunsko.

Universita v Bukurešti.

Universita v Jassy.

Universita v Černovicích.

Universita v Cluj.

Rusko.

Universita ve Vladivostoku.

Politechnika ve Vladivostoku.

Universita v Moskvě.

Universita Sverdlova v Moskvě.

Universita v Irkutsku.

Universita v Rostově.

Universita v Smolensku.

Řecko.

Universita v Athénách (1837). Nár. knihovna 5000 tis. sv. a fakulty právnická, lékařská.

Španěly.

Universita v Madridě (1836, v Alcale 1513) s fakultami filosofickou, právnickou, lékařskou, přírodovědeckou a farmaceutickou. Knihovna 272 tisíc sv.

Universita v Barceloně (1450) dto.

Universita v Granadě (1531) dto.

Universita v Oviědu (1608) s fakultami právnickou a přírodovědeckou.

Universita v Salamance (1243) s fakultami filosofickou, právnickou, lékařskou a přírodověd.

Universita v Santiagu (1504) s fakult. právnickou, lékařskou a farmaceutickou.

Universita v Seville (1502) s fakultami lékařskou, filosofickou, přírodovědeckou a právnickou.

Universita v Zaragosse (1744) dto.

Universita ve Valladolidu (1346) s fakultami právnickou a lékařskou.

Stud. organizace: **Union Nationale des Etudiants d'Espagne, Madrid.**

Švédsko.

Universita v Götēnborku s fakultou filosofickou.

Universita v Lundu (1666) s fakultami bohosloveckou (protest.), právnickou, lékařskou a filosofickou. Knihovna 35 tis. sv.

Universita ve Stockholmu (1878) — a) Stockholms Högskola — b) Karolinska Medico-Kirurgiska Institutet (1663).

Universita v Upsale (1477) s knihovnou 700 tis. sv. a fakultami bohosl. (protest.), právnickou, lékařskou a filosofickou.

Stud. organizace: **Sveriges Forenade Studentkarer, Goteborg.**

Švýcarsy.

Universita v Basileji (1460) s knihovnou 646 tisíc sv.

Universita v Bernu s fakultami bohosloveckou (protest. i katol.), právnickou, lékařskou, filosofickou a zvěrolékařskou.

Universita ve Fribourgu (1889) s knihovnou 350 tis. sv. a fakultami bohosl. (katol.), právnickou, filosofickou a přírodovědeckou.

Universita v Ženevě (1559) s knihovnou 194 tis. sv. a fakultami bohosl. (pros test.), právnickou, lékařskou a filosofickou.

Universita v Lausanne (1537) s knihovnou 350 tis. sv. a s fakultami bohosl. (protest.), právnickou, lékařskou, filosofickou a matematickou.

Universita v Neuchatel (1866) dto. bez fak. lékařské.

Universita v Curychu (1812).

Turecko.

Universitě de Stambul — Cařihrad.

Ruské studentské organizace v Praze: Ruskij studenčeskij Sojuz, Studentská sekce Běloruské hromady, Ústřední bureau ruského demokratického studentstva, Ukrajinská akademična Hromada, Union nationale des Associations des Etudiants d'Ukraine, L'Union des organisations des Etudiants russes émigrés, Union des Etudiants russes en Tchecoslovaquie. —av.

Výměna studentů. Otázka výměny byla vznesena na konferenci přerovské. Je-li zájem, pak podle našeho názoru provádění nenarazí. Musíme však znáti přesně interesenty, kteří by o výměnu žádali, poněvadž vyjednávat můžeme po konkrétně vyslovených přáních. Zašlete proto, pokud možno urychleně, zahraniční sekci při Ústředí přihlášky s údaji, kam byste chtěli, kdy, za jakých podmínek (co výměnou můžete zaručit), které jazyky ovládáte, jaké máte předběžné vzdělání, jste sto hraditi výlohy cestovní a kapesné, a pod. Kdyby snad bylo v některých případech na akci pozdě, projednáme ji pro prázdniny příští. Tedy zatím se hlase. —av.

Obrázky z Mexického školství.

To, co trpí mexičtí katolíci od netvora Callesa, je ve skutečnosti daleko horší, než pronikne do zahraničí. Je zajímavé, že právě netvorové rázu Nerona, Callesa, Leninova a podob. jsou slabochy osobními a s úzkostí sledují každý projev, vnitřní a z venčí, který by byl sto otrásti jejich barbarskými metodami. Mezi politikou představitelů Mexika a Ruska je vůbec možno učinit parabolu, poněvadž tyranové obou těchto národních celku, více méně se kopírují. Politika vnitřní vybijí se u otázek školských a kulturních, v politice zahraniční, pak provádějí se ve světové šachovnici odvážné, židovsky důmyslné, aby pozornost právě od zmíněných otázek vnitřních byla odvrácena.

A zvláště Elias Plutarco Calles se strachem čte mezinárodní žurnály a hledá v nich kritiku svých barbarských činů. Zatím před kritikou necouvá, jest však takový slaboch, že před intenzivně opakovanou kritikou couvne. Co však dělá, jest, že v zápětí na každou kritiku chrlí do světa spoustu brožurkových traktátů, obraňujících zvláště jeho vnitřní politiku školskou a kulturní. Z Mexika neodejde jediného spravedlivého posudku o věcech vnitřních, za to však brožurek tohoto rázu chrlí zastupitelské úřady mexické v jednotlivých státech víc než dosti.

Calles stejně tak jako Čičerin, Kameněv a jiní, snaží se obalamutiti zvláště Evropu svými dobře naučenými formami diplomatickými; peněz na to má k dispozici víc než dosti, Mexiko je zemí bohatou a mimo to Calles dovede si k penězům pomoci i jinak.

Skutečnost, že pravda o vnitřních poměrech mexických do zahraničí nepronikne, omlouvá spolubratry mexických katolíků, celého světa, že jim nepřispívají ve svém tisku a jinak na pomoc do té míry, kolik tito hrdinní mučenníci zasluhují. Uvážíme-li však zbabělý strach Callesův před zahraniční kritikou a uvážíme-li, že potlačování pravdivých zpráv z Mexika samotného přímo zabránit nemůžeme, nutí nás to dělati z otázky mexické otázku denních debat, kterými by se pracovalo na veřejné mínění, poctivě smýšlejících jednotek státních a národních a která by barbarství Callesovu dala první podkopy. Katolíci světa jsou tím povinni svému svědomí svým mexickým bratrům, zejména když vidí, kde je Callesova Achillova pata. Mohou-li katolíci mexičtí býti hrdiny, o jakých čteme, můžeme my převzít alespoň jedno procento jejich těžkého boje. A nemáme-li materiálu o poměrech dodaného katolíky samými rozhodněme se, že budeme informovati svoje okolí podle materiálu dodaného nám Callesem při jehož kritickém čtení sezná každý jistě pravý stav věci.

Přikročme tedy k podání informací o mexickém školství, a k vyličení úlohy, kterou ve výchově Calles a jemu oddaní převzali.

Mexiko má jednu universitu *Universidad Nacional* v hlavním městě Mexika s fakultami: de *Philosophia*, *Ingenieros*, *Jurisprudenze*, *Medicine*, *Odontologia*, *Quimia* a s přípravkou *escuela preparatoria*. Rozdělení má ráz evropských universit, bližšímu pozorovateli jeví se však spíše jako nějaké vysoké učení pro zpopularisovanou vědu, či-li není to nic jiného než naše universitní extenze se svými populárně vědeckými přednáškami.

Calles sám pak výslovně universitě ukládá: Doufám, že profesori a žactvo dovedou splnit to, co občan ministr veřejné výchovy naznačil. Souhlasím úplně, že spojení intelligence s třídou pracujících jsou jedním z cílů, jak učiniti vlast šťastnou. V duchu toho pak rektor university prohlašuje k patnáctému výročí university, že název universita nemá činiti tuto školu nedostupnou, nýbrž že jest v něm hledati prostě význam slova „unitad“ (jednota) v myšlení. Universita sama pak se zvláštním uspokojením si uveřejňuje kritiku časopisu „*El Demócrata*“, že universita je školou socialismu. Jaká prostota v takovém nazírání!

Založena byla v r. 1910; byly totiž zakládány jednotlivé ústavy, mezi nimiž nebylo žádné kolektivity, žádných srdečných vztahů a ni ne jeden duch. Hned od počátku její vedení bylo kritikou tradic universit jiných, neboť směřovala ve špatném slova smyslu dolu k lidu, vzavši si za úkol odstraniti „desnivel social“ (sociální nerovnost) a opravití velká bezpráví na lidu.

Při 16. výročí lékařské fakulty proslovil zajímavou řeč její ředitel Dr. Ocaranze: „která, kdyby nebyla předním, snad hlavním programem universitním, by ideově znamenala mnoho. Cituji: Myslím totiž, že chceme-li docíliti těchto výsledků (popularisace), musíme vytvořiti organizaci (grupos), podobnou sokolu z vlastní slo-

vanských s heslem — ni zisk, ni sláva —, které by sloužily rozvoji duše národa bez prospěchu osobních, ale ku prospěchu všech, ku slávě národa. Sokol vytvořil organizaci, která si obrala za úkol výchovu tělesnou a duchovní a jeho schopnost obrany počítala od počátku s tím, že osudy národů se nerozhodují na poli válečném, nýbrž před zápasem. Sokol ku př. bojem proti alkoholismu (?) a prostituci (!) a podporou sebevědomí občanského, že vždy lze hájiti právo a spravedlnost proti násilnostem a potlačování a zavedl do občanského života rovnost a bratrství podporuje idealism a nadšení pro vše krásné a vznešené.

Tato touha po ideovém zápolení by byla jen chvályhodnou, kdyby ideologové z universitních kateder nebyli klesli na politické žvanily zapomenuvše své důstojnosti, či lépe řečeno důstojnosti školy, jíž v čele stáli. Uváží-li se však, že mexická universita je více méně vyšší střední školou, pak nad mnohými projevy přimhuřujeme oči.

Z dalších „vědeckých“ institucí se zmiňují:

1. Escuela nacional de Medicina.
2. Escuela nacional de Medicina veterinaria.
3. Escuela nacional de bellas Artes (krásných umění).
4. Escuela internacional de Argueologia y etnologia.
5. Escuela de Ingenieros mecánicos y electricistas.
6. Escuela de maestros constructores.
7. Escuela superior de comercio y administración.
8. Instituto Medico nacional.
9. Instituto bacteologico.
10. Instituto patológico.
11. Departamento de salubridad (zdraví) publica.
12. Departamento di antropologia.
13. Dirección general de Estadística (statistika).
14. Dirección de estudios biológicos.
15. Museo nacional de Historia Natural.
16. Bibliotica s 5000 svazky.
17. Departamento de exploraciones y estudios geológicos.
18. Biblioteca nacional s 200 tis. svazky.
19. Museo nacional de Argueologia, historia y Etnologia.
20. Museo comercial.
21. Museo nacional de arte.
22. Academia de Ciencias, Artes e Industrias.

Jak čtenář seznává, nevynechal jsem nic, více Mexiko nemá, takže ve srovnání s námi nehledě k inferioritě nemá ani tolik tato jediná universita se všemi vědeckými ústavami, kolik naše nejmenší a nejpозdnější universita. Překlady názvů jsem nepřipojil, poněvadž jde o věci jasné.

Obecnému školství věnuje Mexiko dostatečnou pozornost. Ovšem není to zásluhou dnešní vlády jako není vinou katolické církve, která měla od r. 1821, kdy Mexiko získalo svobodu, na školství výchovu větší vliv. Jsou to prostě Mexické poměry, které snesou, že ze 16 mil. obyvatelů ještě dnes jest celých 8 mil. analfabetů. Z obyvatelů je pouze 4 mil. bělochů, t. j. 15%, míšenců jest 55% a původního obyvatelstva 30%. Vláda bělochů přirozeně že často podceňovala ostatní vrstvy obyvatelstva a církve na

dokázala; naopak církev byla vždy ochránkyní tom nenesé žádné viny, jak by dnešní vláda ráda utiskovaných, nelámala však nikdy ničeho přes kolena, jak to nyní dělá mexická vláda. Ne-setkává se však, což jest přirozené, s výsledky úměrnými svému komandu a vývoj půjde ještě mnoho desetiletí zvolna ku předu. Dnes navštěvuje školu toliko 37% školou povinných. Z 10 mil. osob věku školního jest v dětských školkách asi 75 tis. dětí a na školách obecných asi 1 mil. 473 tis. V roce 1910, tedy ještě za větší ingerence církve na výchovu, bylo ve školách obecných státních skoro $\frac{3}{4}$ mil. žáků a v ostatních, zejména církevních školách asi 200 tis. žáků, tedy měly obecné školy skoro 1 mil. žáků. Mají-li po 14 letech potom 1,473 tis. žáků, (někde udává dnešní statistika toliko 1 mil. dětí škol obecných), není to přírůstek mimořádný a ukazuje, že ani výsledky násilného lámání přes koleno, které revoluční vlády provádějí, nejsou úměrné. Nižší školství je rozděleno na školky, Mexičany samotnými zvané někdy Kindergarten, pak na školy obecné, a školy přípravné. Školy obecné jsou vydržovány jednotlivými státy. Pracuje se v nich na systematickém plánu, aby většina času byla věnována rozvoji tělesnému, osvěžení, kreslení, hudbě a ručním pracem. Disciplíny učební zabírají asi 50% učební doby. Na veřejných středních školách jest nyní přes $3\frac{1}{4}$ mil., na soukromých více než $\frac{1}{4}$ mil., 61 tis. v různých přípravkách do kolejí a na universitu, takže střední školy mají asi $3\frac{1}{4}$ mil. dětí. Na ústavech učitelských je asi $\frac{1}{4}$ mil. chovanců a na školách vysokých (universita a instituce výše vyjmenované) přes $\frac{1}{2}$ mil., dohromady tedy 6 mil.

Školství střední není tak dokonalé jako naše. Přihlédne-li se k tomu, že humanitní vzdělání patří vlastně na školy vysoké, zbývá na střední školství toliko směr reální, průmyslový a obchodní a školy odborné a naše školy pokračovací a večerní. Tím se vysvětluje také značný počet žactva na nich zapsaný. Úroveň jejich jest nízká a kdybychom je měřili našimi měřítky, pak bychom velké procento z nich do kategorie středních ani nezařadili.

Zajímavý jest kalendář mexických škol:

- Leden: 1.—23. prázdniny.
24.—28. zápis.
- Únor: 1. zahájení vyučování.
5. Národní svátek.
15. školní slavnost „dia del arbol“.
22. slavnost k počtě presidenta F. S. Marero.
20 dní přednáškových.
- Březen: 23 dní přednáškových.
- Duben: 8.—17. jarní prázdniny.
30. svátek práce.
15 dní přednáškových.
- Květen: 5. Národní svátek.
10. den matek.
14. den učitelů.
15. den učitelů.
21 dní přednáškových.
- Červen: 22 dní přednáškových.
- Červenec: 18. památka pres. Juareza.
30. památka Hidalgo y Castilla.
21 dní přednáškových.
- Srpen: 23 dní přednáškových.
- Září: 14. Proklamace národní svobody.

15. Národní svátek.
16.—25. podzimní prázdniny.
15 dní přednáškových.

Říjen: 12. Dia de la Reza.
21 dní přednáškových.

Listopad: 11. ukončení roku.
14.—30. zkoušky.
19. výročí revoluce.
9 dní přednáškových.

Prosinec: prázdniny.

—drav.—

(Pokračování v příštím ročníku „Jitra“.)

Anglie.

P MARTINDALE, T. J.

[[vůdce anglických akademiků (nám dobře známý z pražského sjezdu 1921).]]

The University Catholic Societies' Federation of Great Britain and its Activities.

Since 1850 the Universities of Oxford and Cambridge have permitted the graduation of Catholics, but the present University Catholic Movement goes back no further than the year 1920. From 1895, Catholic Societies have existed therein under the spiritual care of an official chaplain. Using these groups as a nucleus, and adding to it the interest of such of his acquaintances as were associated with the other Universities, Father C. C. Martindale, S. J., opened his campaign in 1919. Catholic Societies which had previously grown up in the Universities of London, Liverpool and Manchester had largely been knocked out of action by the Great War. The »Inter-University Magazine« (I. U. M.), with Dr. Rastall as editor, appeared early in 1920. Active groups to-day are to be found in the Universities of Oxford, Cambridge, London, Manchester, Liverpool, Birmingham, Leeds, Sheffield, Durham, Bristol, Reading, and Cardiff, as well as at Glasgow, Edinburgh and St. Andrews in Scotland. At the National Catholic Congress of Li-

verpool in August, 1920, the first Inter-University Sectional Meeting was held, and the names of Miss Theresa Taylor (Mrs McDermott), Mr. Richard Twomey and Fr. Joseph Howard, amongst many others, must be remembered as Fr. Martindale's lieutenants during this difficult period.

By January, 1922, all the local groups had accepted a Federation Constitution which the Hierarchy of England and Wales had previously approved. The first Annual General Meeting of the Federation itself took place at Oxford in August, and being attended by many delegates from abroad, was recognised as a »Pax Romana Week«. »The Federation leaves each component society entirely autonomous«, and whilst at present the group in Oxford only admit women as »visitors«, the other Societies are composed of men and women members with equal rights. An exception must be made in the case of Glasgow, where two separate and flourishing associations—one for men the other for women—exist at present. University Catholics who do not reside close to an existing Society may become »Corresponding Members« of the Federation, and are kept informed of the progress of affairs by receiving its organ, the »University Catholic Review« (U. C. R.) three times a year.

The Federation is governed by an Executive consisting of the following officers: President, Chaplain and Editor »U. C. R.« —all three posts being filled at present by Fr. Martindale; Deputy President (Mr. Edward Bullough); Secretary, Treasurer, Correspondent for Foreign Countries, Assistant Editor »U. C. R.« and Business Editor: »U. C. R.«, one representative from each University. A General Federation Meeting is arranged during the spring of each year, and the Annual General Meeting takes place in the summer, forming a sectional meeting of the National Catholic Congress.

The Federation believes firmly in the necessity of the international University Catholic Secretariate »Pax Romana«, and our representative was present at the first Fribourg meeting in 1921. Three of 1922, one member proceeded to Salzburg in the following year, in 1924 thirty-one Budapest Congress, thirty Bologna, at Amsterdam sixteen, twenty-seven members at Warsaw and Cracow. At the suggestion of Father Martindale English readers forward regularly a total of about one hundred Catholic journals to eighteen foreign countries, and gifts of books have been made to some foreign colleges.

The normal activities of our Societies consist of arranging corporate religious gatherings, lectures, discussions and social and athletic fixtures. — due permission Catholic speakers were provided for the »Missions«, which took place in the Universities of Sheffield in 1923 and Glasgow in 1927.

Hugh O'Neill, Hon. Secretary.

Les catholiques dans les »anciennes« Universités anglaises.

La question de la priorité — n'ait jamais été résolue d'une façon satisfaisante en faveur de l'une ou de l'autre. (Les universités de fondation plus récente, ont Londres, Manchester, Liverpool, Bir-

mingham, Leeds, Sheffield, Durham, Bristol, Reading, Cardiff.)

Lés Universités d'Oxford et de Cambridge sont indépendantes et consistent en une fédération de Collèges. Elles se gouvernent elles-mêmes, indépendamment du Ministère et du Gouvernement, quels qu'ils soient, elles n'ont à solliciter l'autorisation du Roi que s'il est question de changer leurs »Statutes« fondamentaux. Jusqu'à ces derniers temps, elles étaient indépendantes de l'Etat aussi au point de vue financier.

L'histoire des deux ancienes Universités d'Oxford et de Cambridge se perd dans les brumes du Moyen Age, au moment où, sous l'impulsion d'un ou de plusieurs ordres religieux, elles devinrent des centres d'études. De là, l'obscurité qui enveloppe la priorité de l'une ou de l'autre. A Cambridge, un grand nombre de Collèges datent d'avant la Réforme; le Collège de Saint-Pierre a été fondé en 1284, Pembroke College en 1347, le Collège de Gonville et de Caius en 1348. Le Collège de Saint-Jean qui, en 1511, remplaça l'ancien hôpital Saint-Jean, lequel datait de 1210, et le Collège du Christ, doivent, plus on moins directement, leur fondation au Bienheureux John Fisher, évêque de Rochester, qui mourut martyr en 1535. Néanmoins, l'Université, telle que nous la connaissons aujourd'hui, est essentiellement un produit de la Réforme et jusqu'à ces derniers temps, l'Eglise anglicane officielle y dominait. De même à Oxford.

Une circonstance qui influe sur la situation des Etudiants catholiques est que les catholiques ne forment qu'une petite minorité dans la population du pays. Il est difficile de citer des chiffres exacts, mais l'on prétend qu'ils représentent cinq pour cent de la population totale.

L'infériorité numérique n'est qu'une conséquence de la situation faite en Angleterre aux catholiques depuis la seconde moitié du XVIIIe siècle sous les »lois pénales«. Mais peu à peu, au moyen des »Relief Acts« successifs, en 1778, 1791 et 1829, la législation pénale fut heureusement modifiée. Il suffit de dire ici que, à l'heure actuelle, un »Bill,« ratifié l'année dernière par le Parlement, a amené précisément la suppression des dernières clauses des »lois pénales« contre les catholiques.

La renaissance de l'enseignement catholique pendant la seconde moitié du XIXe siècle est d'autant plus remarquable. L'instruction secondaire fut entreprise par les ordres religieux: Oratoriens, Bénédictins et Jésuites; plusieurs des grandes Ecoles catholiques: Ampleforth, Beaumont, Douay, Downside, Stonyhurst, les Collèges de l'Oratoire, etc., sont encore dirigés par eux.

La question universitaire commença à attirer l'attention vers 1840, sous l'action du cardinal Wiseman. L'exclusion des catholiques d'Oxford et de Cambridge les privait des avantages d'une instruction complète et aussi d'un certain caractère social; elle leur imposait une infériorité permanente en matière d'éducation et d'instruction. Trois solutions se présentaient alors comme possibles: la fondation d'une Université catholique sur le modèle de celle de Louvain, par exemple; la fondation d'hôtels ou de collèges purement catholiques à l'intérieur des Universités d'Oxford et de Cambridge ou encore la permission donnée aux catholiques de fréquenter les deux Universités en prenant toutes les précautions possibles pour sauvegarder leur foi.

La première de ces solutions fut tentée en 1852, quand on fonda à Dublin une Université catholique. L'idée de fonder un Collège catholique à Oxford ou à Cambridge, rejetée en 1864, fut reprise ensuite. Le Cardinal Vaughan, qui avait succédé à Manning, s'offrit à porter à Rome un mémoire signé par des ecclésiastiques et des laïques qui demandaient qu'on levât la défense que le Saint-Siège avait faite aux catholiques de fréquenter les Universités d'Oxford et de Cambridge. Cette pétition fut favorablement accueillie en 1895: l'interdiction cessa d'exister et de cette année date l'entrée des catholiques dans les deux Universités.

La permission ne fut pas donnée sans certaines conditions, destinées à protéger la foi des étudiants. Le Saint-Siège demanda qu'un Comité fut créé, dépendant directement de la Propagande, chargée de la réalisation du projet. Ce Comité, sous le titre de »Universities Catholic Education Board,« est présidé par les représentants de la hiérarchie anglaise, l'Archévêque de Birmingham et l'Evêque de Northampton, dans les diocèses desquels sont situées les Universités d'Oxford et de Cambridge; les autres membres du Comité sont des prêtres et des laïques connaissant bien la vie universitaire. Ce sont eux qui nomment le chapelain catholique qui doit résider dans les Universités. Le rôle de cet aumônier est de pourvoir aux besoins spirituels des étudiants catholiques, il doit rester en contact permanent avec eux, et organiser pour eux des conférences hebdomadaires. Celles-ci sont données par des religieux éminents, quelquefois par des membres distingués du clergé séculier; elles ont lieu tous les dimanches après la messe et traitent du dogme, de l'apologétique, de la philosophie catholique et d'autres sujets d'instruction religieuse supérieure.

Les Universités d'Oxford et de Cambridge se composent d'un certain nombre de Collèges, dont chacun possède une chapelle et un aumônier anglican, la nomination d'un chapelain catholique ne parut à personne une innovation.

À Oxford la question était simplifiée par l'existence de certaines propriétés acquises au temps de Newman et administrées par le »Newman Trust.« L'aumônier aussi bien que l'Oratoire, ont été installés depuis dans une vieille maison, datant du temps du cardinal Wolsey, le »Old Palace,« construction intéressante du point de vue archéologique, qui appartient au »Newman Trust.«

A Cambridge, le problème fut résolu par un organisme local, »The Cambridge University Catholic Association« (C. U. C. A.), fondée en 1895. Cette Association fut créée par un des rares catholiques qui, membres de l'Université, habitaient Cambridge: Après avoir loué successivement quatre maisons, la C. U. C. A. fit l'acquisition d'un groupe de bâtiments, parfaitement appropriés à ses vues. Ce nouveau siège de l'Association fut solennellement inauguré le 4 mai 1925, fête du Bienheureux John Fisher, martyr, sous le nom de »Fisher House.«

Edward Boullough,
Président de Pax Romana.

Několik poznámek o hnutí katol. akademiků anglických a o universitách v Cambridge a Oxfordu.

University v Cambridge a Oxfordu nejsou stát-ní, stát nemá ingerence naprosto žádnou, do poslední chvíle jich ani nedotýkal finančně. Těžko lze říci určitý rok vzniku obou universit, povstávaly skoro ve stejné době a proto se udávají jako nejstarší obě.

Posice katolíků v Anglii jsou dány skutečností, že tvoří minoritu. Proto teprve od r. 1850 dosahují katolíci doktorátu těchto universit. »Trestné zákony« pro katolíky vystřídaly předpisy smířlivější a »Bill« z r. 1927 znamená již docela obrát. Svátá Stolice sama dala souhlas, aby katolíci mohli na těchto universitách studovat. (Kard. Vaughan.) Žádány však byly kautely (utvoření zvláštního komitě, Universities Catholic Education Board a duchovní vůdce). Nyní jest duší anglických akademiků nám známý z kongresu pražského r. 1921 P. Martindale, S. J. Skupiny katolických akademiků má každé universitní město. Dohromady tvoří tyto skupiny Federaci.

Katolické naděje v Japonsku.

Josef Zeman, misionář v již. Číně.

(Josef Zeman: L'espoir du catholicisme au Japon.)

Japonsko, země „vycházejícího slunce“, jak znamená její název dle čínských značek, kterých se užívá též v Japonsku (Japon = „slunce“, a „kořen, bráti vzrůst, vycházeti“, t. j. země vycházejícího slunce, jestli Japonsko na nejdálnějším východě). Zdá se, že Japonsko počíná ospravedlňovati svůj název v nadpřirozeném smyslu, začínají se tam rozbřeskovati čer-vánky Slunce Spravedlnosti.

V říjnu 1927 byl vysvěcen v Římě první biskup Japonský Msgr Hayosaka, potomek slavných křesťanů z Magasaki, kteří si po dobu 300 let zachovali víru bez přispění kněží a za ukrutných pronásledování: když konečně francouzští misionáři se mohli usaditi v Japonsku, oni hrdinní křesťané přišli navštívit misionáře a po dlouhých otázkách pravili: „Vaše srdce jest naše srdce!“ Poznali pravost vrátivších se misionářů po úctě k P. Marii a po poslušnosti k sv. Otcí v Římě!

Nový biskup japonský jest rodákem z Nagasaki, kde jest nyní jeho sídlo. Po svěcení v Římě konal cestu do Francie, kde, hlavně v Paříži a v Lyoně, se mu dostalo slavného uvítání, jeť odchovancem francouzských misionářů a schválně zajel do rodiště misionáře, který ho pokřtil, aby se v tamním kostele pomodlil a poděkoval příbuzným onoho misionáře, který již před lety zemřel. V Japonsku všechny časopisy bez rozdílu podávaly zprávy o svěcení a cestě svého prvního biskupa. Japonská vláda oficiálně poděkovala za toto vyznamenání svým zástupcem ve Vatikáně.

V Japonsku samém lze znamenati klíčení katolického sémě v duších. Zatím počet obrácení není nějak zvláště větší, ale vyšší kruhy jsou zasahovány a několik obrácení vzdělanců vzbudilo rozruch. Časopisy, i velkého ohlasu, věnují celé strany náboženskému životu katolickému. V městě Hakodatě vstoupilo do kláštera Trapistek asi sto žadatelek během minulého roku, mimo jiné dcera barona Koweda. Sestra jednoho vel-

kého romanopisce v Tokio vstoupila do nové kongregace sester, která se zakládá v Hakodatě, což mělo příznivý ohlas v denních listech.

Též vládní kruhy jsou nakloněny katolickému náboženství, o jehož právoplatné uznání se jedná. Vedoucí kruhy v Japonsku vidí v katolicismu jedinou silnou oporu proti vlnám bolševismu. Apoštolský vyslanec se těší zvláštní úctě a pozornosti.

Budoucnost jest plná nadějí. Nynější pokolení čítá mnoho bývalých žáků a chovanců ústavů Marianistů a Sester sv. Maura, jejichž námaha dlouhá léta jakoby marná, počíná nésti bohatou zeň.

Dosud jest velký odpor pro obrácení u starců, zvláště žen, menší u osob středního věku a u mladých skoro žádný. Půjde-li vše přirozeným chodem a bez zvláštních překážek, po 20 nebo 25 letech budou obrácení velmi četná.

Zvláště kláštery Trapistů (řeholníků a Sester) se těší velké úctě. Tak při svěcení kostela P. Marie Královny Andělů byly přítomny velké davy, asi 20.000 osob, většinou pohanů. A každodenně v klášteře P. Marie u Majáku konají pohané návštěvy, přicházejí často velmi zdaleka, aby na vlastní oči viděli Trapisty.

(L'avenir du Japon est plein d'espoir pour l'Eglise catholique.)

NB. V poslední chvíli dostáváme zprávu, že zprostředkovatelskou funkci výměny katolických studentů ve Francii na sebe vzala »Centre catholique« v Paříži. Hlaste se tedy co nejdříve, abychom mohli včas učinit opatření.

Významná návštěva v Praze. Ve dnech 7. až 11. května uspořádal na Karlově universitě přednášky profesor Dr. Claudio Sanchez Albornoz. Po rozčarování Castillejem způsobeném, které mělo jistě i na svědomí jistou upjatost vědeckých kruhů k ohlašovaným přednáškám Albornoze a Altamiry, byly konference Albornozovy příjemným překvapením a jsou hodnoceny s uznáním členy našich vědeckých institucí. Albornoz přednášel: 7. května na thema „Poslání Španělska v dějinách“, 9. „O panství Španělů, o jeho velikosti a pádu“, 10. „O španělské architektuře křesťanské středního věku“ a poslední 11. května: „Španělská města Merida románská, Granada maurská a Ávila mystiky.“ Krásný přednes vhodně doplňovaly krásné snímky. Při kritice Castilleja jsme vyslovili očekávání, že Španělsko má na export osobnosti významnější a očekávání naše splnil úplně tento vážný, vědecký pracovník Albornoz. —av.

Kalendář katol. studentstva

6. června — sv. Norberta. Narodil se ok. r. 1082 v Xanten-u (v Porýní) ze vznešených rodičů. Dostí lehkomyšlné mládí mohlo jej přivést na životní smetání, ale milost Boží dotkla se ho r. 1115 na vyjížděcí koňmo. Přepadla ho náhle divá bouře, ano blesk sjel právě před jeho koněm, že omráčený Norbert teprve po hodině vzbudil se ze mdlob — ovšem už vyléčen. První jeho slovo obráceného Šavla: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Od té chvíle žil Norbert životem svěťce, kajčnicka i apoštola. Jeho nesmrtelným

dílem jest jeho řád Praemonstrátský. První sliby jeho bratří skládány v Prémonstré o Vánocích 1121. Jeho vlivem založeno i řádové odvětví ženské, Praemonstrátek. R. 1127 pro své ctnosti apoštolské práce mezi šlechtici i prostým lidem zvolen za arcibiskupa mohučského. Na stolci arcibiskupském nežil v klidu, ale skoro v stálém pronásledování, ano několikrát ohrožen byl i na své životě. Sv. Norbert zemřel 6. června 1134. Ostatky sv. Norberta přinesl v triumfálním průvodu strahovský opat Kašpar z Questenberku r. 1627 do Prahy, kde odpočívají na Strahově v boční kapli eucharistické. Eucharistický světec u Eucharistie. Zázrak obrácení Norbertova znázorněn jest krásným obrazem v klášterní chodbě strahovské. Ze 13 klášterů praemonstrátských z dřívějších dob u nás, zachovaly se pouze 4 mužské a 2 ženské. Kanonie strahovská (dnes nejnámější) zřídila r. 1853 sochu sv. Norberta na mostě Karlově v Praze.

13. června — sv. Antonína z Padovy. Všude oblíbený světec „sv. Antoníček“ narozen v Lissabonu (Portugaly) r. 1195. V 25 letech vstoupil do řádu sv. Františka s úmyslem kázatí mohamedánům sv. evangelium. Hned po noviciátě poslán k lidojedům africkým, ale bouří zahnána loď k Sicílii. Bůh ukázal svou vůli a Antonín se podrobil a stal se Itálii apoštolským kazatelem a divotvůrcem. Nadaný Antonín první v řádu františkánském přednášel teologii svým bratřím. Řečnické umění Antonínovo bylo všude v Itálii tak známé, že míval až 30.000 posluchačů najednou. Každý milovník italského umění zná — kázání Antonínovo rybám. — Stalo se v přístavním městě Rimini. — Zázraky Antonínovy hlásají dosud vynikající výtvořky umělecké jeho bratří-malířů. Poslední apoštolský čin Antonínův jsou postní kázání v Padově r. 1231. Před smrtí odříkával pokorný světec 7 kajčících žalmů. Pak upřel zrak k nebi se slovy: „Již vidím Pána svého.“ 13. červen je úmrtní den Antonínův! — Sv. Antonín Paduánský je patronem těch, kteří cokoli ztratili. Vše najde — ale obzvláště to, čeho nám potřebí pro život věčný. Sošky a obrazy s modlitbami „k sv. Antonínovi“ najdeš v každém, i zapadlém kostelíčku venkovském!

15. června — sv. Víta, mučedníka a patrona českého. Jak dějiny církevní píší, byl 12letý mládeneček Vít předveden před Valeriána, náměstka císaře Diokleciána. Měl buď obětovati bohům pohanským neb zemřít. Volil raději smrt se slovy: „Nikdy nebudu sloužiti ďáblu a mrtvým modlám. Klaním se a sloužím jedině pravému Bohu Kristu.“ Umučen byl r. 303. Sv. Vít zobrazuje se s kohoutem u nohou na znamení křesťanské bdělosti a ostražitosti, s kterou v útlém věku chránil svou víru. Vzácným příkladem je sv. Vít i studentu moderní doby, který má tak často volit mezi Kristem a službou ďábla a světa. Jak voliváš ty? Vždy ostražit isí jako sv. Vít? — Sv. Vít je již vlastně od sv. Václava patronem českým. Rámě sv. Víta obdržel sv. Václav od císaře Jindřicha I., k jehož cti zbudoval sv. Václav první kostelíček sv. Víta, jenž během tisíciletí vzrostl v dnešní velechram svatovítský.

21. června — sv. Aloisia Gonzagy, patrona mládeže, obzvláště studentů. Narodil se 9. března 1568 ze šlechtických rodičů. Matka, vřelá ctitelka P. Marie, vštípila mu v nejtěplejším věku tuto úctu. První, co se modlil, bylo „Zdravas Maria“.

Marii říkával: „Ona je matka moje!“ V 10 letech dán na vévodský dvůr florentský, aby přivykl zvykům šlechtickým. Ve 12 letech konával již zbožný Alois celé hodiny rozjímání, třikrát týdně přísně se postil, spával na holé zemi. Ve 13 letech dostala se celá rodina Aloisiova na královský dvůr madridský, kde nejen neztratil mladičkový Alois perlu nevinnosti, ale rozhodl se, že vstoupí do kláštera jezuitského. Byl jist, že stát se musí jesuitou, když uslyšel jednou po sv. přijímání hlas Mariin: „Vstup do Tovaryšstva Syna mého!“ Kdo chtěl ho odvracet od tohoto úmyslu, tomu říkával: „Co mně to (ve světě) prospěje k životu věčnému?“ Příteli, máš takový názor o světě a věčnosti i ty? 25. listopadu 1585 vstoupil do noviciátu. Dvojitá ctnost — jak dí o něm i církevní modlitba — odrážela se od vznešené duše Aloisiovy — nevinnost a kajicnost. Dvojitá, málo známá ctnost našich studentů! Po noviciátě pokračoval Alois ve studiích filosofických a bohosloveckých, které měl r. 1591 dokončit v Římě. Bohužel, volal jej už Pán. Nakazil se při morové ráně — posluhoval apoštolsky nemocným — a když oznámil mu lékař, že sotva dočká osmi dnů, zazpíval vroucně: „Bože, chválíme Tebe!“ Stále volával: „Půjdu do nebe, půjdu k Pánu!“ Poslední slova 21. června 1591 byla: „Ježíš, Maria!“

25. června — bl. Ivana, prvního českého poustevníka. Poustevničil za dob Bořivojových v roklich těch míst, kde dnes u Loděnice je známý klášter Sv. Jana pod Skalou, neb Sv. Ivan. Pocházel prý z Chorvatska. Bořivoj zastihl ho kdysi na lovu, seznámil se s ním, ale bl. Ivan brzy na to zemřel, asi r. 882. Za Břetislava I. zbudován benediktiny na místě Ivanem posvěceném klášter. Tam pochován slavnostně i bl. Ivan. Ve století 17. byl Sv. Jan pod Skalou oblíbeným poutním místem českým. Dnes jest sídlem katol. českého učitelského ústavu pod správou Školských bratří.

29. června — sv. apoštolů Petra a Pavla. V ten den chce církve sv. nás upozorniti na triumfální své poslání a rozšíření v celém světě. Sv. Petr a Pavel svým mučednictvím stali se hlasateli krvavého, ale vždy vítězného apoštolátu církve. „Ty jsi Petr, t. j. skála a na té skále vzdělám církve svou a brány pekelné jí nepřemohou!“ a slova Pavlova: „Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist!“ plně dokazují, že ještě dnes v církvi je týž mocný element energie víry, oběti a vědomí „mimo církve není spásy“. Umučení sv. Petra a Pavla v Římě stalo se za císaře Nerona r. 67.

Vypisujeme soutěž na obálku a grafickou úpravu „Jitra“. — Návrhy zašlete na **Ústředí katolického studentstva, Praha II., Spálená 15, do 15. srpna 1928.** — Soutěž je volně přístupná a anonymní. K návrhu heslem označenému dlužno připojití uzavřenou, souhlasným heslem opatřenou obálku, obsahující jméno a adresu soutěžícího.

CENY:

I. cena 150 Kč.

II. cena 100 Kč.

III. cena 50 Kč

Další zdařilé návrhy mohou býti odměněny knihami dle uvážení poroty. — Porota je jmenována Ústředím katol. stud. a rozhoduje o návrzích volně a skonečnou platností. Výsledek soutěže bude oznámen v prvním čísle příštího ročníku.

HÁDANKY

Rozluštění a příspěvky přijímá Fr. Němec, Praha II., Voršilská ulice č. 1

Rozluštění z čísla 8.: Akrostichon: S Bohem. Vsuvka: Vilma. — Zrůda: palici. — Darwinka: Voda, vada, vata, pata, pára. Sloučenka R-ais. — Žertovná hádanka: napiše-li se „slunce“. — Doplnovačka s tajenkou: Ivo, pleva, záliv, Kréta, záhon. koran, Praha, oda; Velehrad. — Záměnka Led atd. — Rebus: Kavkaz. Královská procházka: Pracuj každý s chutí úsilovnou na národa roli dědičné, cesty mohou být rozličné, jenom vůlí mějme všichni rovnou. Vepsal E. Z. — Rebusy: Policista, postupka, poslanec. Čtyřsměrná křížovka: R, P, B, — A) Půl, nám, hon. B) Nárok, koráb, kabát. C) Sir, mam, Váh, klk, šev, mez. D) Líc, tam, díl, bar, Kar, lad. E) Vor, Dán, lék, jet, mam, keř. F) Bar, tak, Nil, mák, mol, chán. G) Nos, m, Vok, k, tis, z. H) Das, kus, nás. I) SSS, SSS, SSS. K) Sol, síť SOS. L) S, kap, a, rek, a, kať. M) Keř, kel, été, lad, ark, dik, N Tam, lin, Ill. boj, ona, mať. O) Rým, rod, aaa, pár, ara, kel. P) Tam, rap, srp, kať, Anna, prs. R Kajak, kazak, Amora. S) Ned, kei, iks. — R, M, O. Velký počet zaslanych mi rozluštění a příspěvků přinutil mne, že jsem počet odměn zvýšil na 15 (10 odměn za rozluštění a 5 za příspěvky). Těm, kteří odměnění nebyli, přeji více zdaru v luštění, aby mohli být odměnění příště. Odměnění jsou za rozluštění: Ofi Vojáčková, Praha VII., E. Havias, Kunčice ve Slezsku, Fr. Jančík, Brno, J. Jedlička, Brno, J. Maláček, Čebín, J. Němec, Kroměříž, J. Svítavský, Vilémov, E. Zavadil, Přerov, Fr. Zejda, Třebíč; za příspěvky: J. Šnajdr, B. Bystrica (dvojitá), RNC. St. Antonický, Sřelice, V Květomil, Brno, Fr. Gerš, Boskovice, St. Tvarůzek, Třebíč. — Všechny kolegy, kteří byli odměněni, žádám, aby mi zaslali potvrzení co nejdříve!

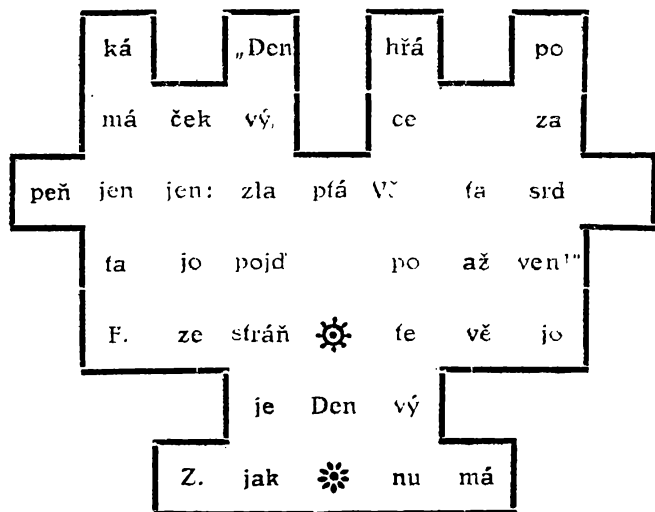
Příštím rokem chci bych, aby mezi studentským byl větší zájem o naše hádanky a tím i časopis „Jitro“ Bylo by mi tudíž velice milé kdybyste mi písemně projevili, jak by bylo možno tento zájem vzbudit a hádankářský koutek zlepšit. — Rozluštění z 9. čísla přijímám do 15. června, z 10. čísla do 15. září, ale na adresu RNC. FR. NĚMEC, Kostelec n. Orlicí, náměstí 49.

Všem hádankářům přeje příjemné prázdniny

pořadatel.

Koníček.

Fr. Zavadil.

Vsuvka.

Fr. Jančík.

V zeleninu dala částku těla Anna,
v celku uhlídala velkého indiána!

Sloučenka.

Stáňa I.

První s druhým jídlo chutné,
kter třetí zapovídá,
tře samo v sobě smutné.
V celku nejvíc plesů bývá!

Záměnky.

Fr. Remeš.

S „n“ řeka je to na Slovensku,
s „b“ slouží zase k odpočinku.

S „n“ obyvařele severu máš,
s „k“ rád si na něm pochutnáš.

S „d“ krajíně vévodí,
s „ch“ na poli se rodí.

Rebus.

V. Květomil.

T RÝ

Obložka.

Er. Jančík.

Kde díl hlavy obložený,
ostrov číní v středozemí?

Záhadné nápisy.

Všem hádankářům — St. Antonický.

1.

Brást nyní se plíší!

2.

**Meš. Fijer bínynt sár
belé zef!**

Šarada.

St. Antonický.

Prvá bez hlavy,	}	písmena nám značí,
prvá bez paty,		
druhá bez hlavy,		
druhá bez paty,		
prvá s hlavou druhé živočich to stačí,		
druhou místo označujeme,		
celek jest doba, v níž žijeme,		

Darwinka.

Jančík-Rozfanskému — St. Antonický.

Mohu-li vždy z jara dostáti po sedmé pusu od své vyvolené?

Vsuvka.

V. Květomil.

V pozdrav malých přívěšivý
spadl dravec velmi divý,
celek vítr zvedá, trochu-li jen zaduje,
od slámy to asi něco je.

Přesmyčky.

J. Šnajdr, B. Bystrica.

1.

Na mraku sedí sv Petr.
vu = y

2.

Karel Seton

3.

Střecha nad Tibetem.

Rebus popisový.

P. Dvorskému — F. Geršl.

**Předložka, drahokam, řada slov:
všeho tvorstva rov!**

Záměnka.

Fr. Remeš.

S „h“ přírodní úkaz, kdekoho straší,
s „b“ a ú tomto naráz prvek se značí.

Obložka.

V. Květomil.

**Jméno ptáka málo-li jen obloženo jest,
přemění se v jedno z našich krásných měst.**

Roháček.

V. Květomil.

A A A A A I	zvíře
K K K L L	biblické jméno
M M N N	zimní obilí
O O R	otázka
R Z	míra
Z	souhláska

Akrostichon.

V. Květomil.

?	+	cval	=	býva trestán
?	+	míra	=	těší nás
?	+	otrok	=	čl. národa
?	+	žen. jm.	=	serie
?	+	háv	=	strom
?	+	část těla	=	řeka
?	+	domeček	=	nosí páni

Dělenka.

P. poř. Němcovi — F. Geršl.

**První je světová strana,
druhá z Vesuvu je hnána,
celek značí, věř to,
že moravské to město.**

JITRO

*časopis stredoškolských studentů
katolických*

ROČNÍK IX.♦

1928.♦

Majitel, vydavatel a nakladatel: „Ústředí katolického studentstva československého.“ Odpovědný redaktor: Prof. Vlastimil Dorazil. Tiskne Československá akciová tiskárna v Praze-II., Špálená 15.

OBSAH:

Básně

Adojev: První sníh	
Radoslav B: Nad novým hrobem	
Sigismund Bouška: Bůh	
J. Č.: Kouzlo vzpomínky	
— Jeseň	
J. Fahoun: Podzimní elegie	
F. G.: Starý žebrák	
J. Z. Jesenský: Jednou v slunný den	
— Matičce	
— Na Dušičky	
— Matčiny oči	
— Nevědný den	
— Milenčin úsměv	
— Bílovice	
— Včera	
— Vraťte mi světlo	
J. K. Kolajovský: Mou duši zmítal bol	
J. Kolařík: Smutné sloky	
Meditace	
F. Kratizenský: Mrtvému příteli	
— Vlky	
— Až někdy zas	
E. Milek: Po létech	
Miriam: Studentská láska	
M.: Z jara	
F. T. Ondráš: Matička stůně	
A. Opavský: Zborov	
— U potůčku	
— Svatý Václave	
J. Osecká: Já Boha kolem viděla jsem jít	
Pipin: Študák	
V. Pavlík: Večer	
R. V. Podhorský: Nemocný	
Z. Svoboda: Hvězdička	
— Vítr severák	
O. Skalický: Vanitas vanitatum	
R. Šimek: Jízda za štěstím	
— Z noci	

Články poučné:

Str.	A. B.: Klášter Vilémov	228
96	Msgre Boužek	2
71	P. Silv. M. Braito O. P. Boží Tělo	226
7	F. Daněk: Salesiánské missie	111
61	P. A. Daňha C. Ss. R.: Čeho nejvíce třeba	130
76	Msgre J. Hanuš: Jubilejní slavnosti katol. uni- versity lovaňské	109
18	F. Hradil: Sestavení kryst. přijímačů	69
193	J. M. J.: Co čísti	5
6	— Proč miluji vlast svou	8
39	Krystalové přijímače	37
66	Kapitola o profesionalismu	39
92	Knihy a náboženství	72
112	P. Metod Klement O. S. B.: P. Desiderius	
115	— Lenz mrtev	164
132	— Ave Maria	202
137	F. K. Sacratissimo Cordi Jesu Gallia poenitens et devota et grata	231
231	— La Confederation	11
37	Ministr Hodža o ideji svatováclavské	34
236	P. Miklík C. Ss. R.: Církev	182
239	N. N.: Mučedníci v Guadalaxáre	138
72	Otázka unionistická	4
74	O písni Svatováclavské	42
160	Obnovená činnost Krakatau	139
117	Dr. Plocek: Pax Romana	13
134	Perpetuum mobile	92
158	Pán a dáma	135
180	A. Šorm: Milostné pražské Jezulátko	206
5	Dr. Richter: B. Ozanam	62
21	Dr. J. Š.: Radio a věda	9
69	— Domácí sestavení reproduktorů	9
12	— Školní rok	16
118	— Vznik poštovních známek	17
155	J. Šámal: Původní kostelíky v Čechách	115
209	Ciborium a monstrance	132
84	Sté výročí provozu železničního v Čechách	40
138	Vert.: Paní M. Hübnerová	131
167	Dr. K. Vrátný: Z výletu do Norska	156
192		
213		

Za pravým štěstím	180	Kdys kdysi	134
J. Zeman: Nejnovější čínští mučenníci	88	A. Malenovický: Bezručova Maryčka Magdo-	
— Zamořské missie	241	nova	94
P. Jos. Rybák: Nebezpečí mládeže	242	O. S. Novouličník: Stánek Thalie	22
Beletrie:		F. T. Ondráš: Konec	192
A dur: Vzpomínka na Jasnou Goru	21	Orion: Lavor ari	136
VI. Borský: Osiřelo dítě	73	— Ten nejvyšší pán na gymnasiu	213
S. Burel: Na Golgotu	154	Pipin: Putování na Pax Romanu	92
J. Č.: Dojmy večera	76	— Jak se dělá ples	140
Paul Féval	184, 211, 233	R. V. Podhorský: Vzpomínka z cest	191
S. R. Hanácký: Pan profesor »Petržel«	110	Qui: Tajemný dům	162
— Žába studentská	166	V Sázavský: Tři obrázky	210
— Žlutá záplava	46, 67	Ralph O'Salma: Dějepis	23
Halfar: Co zima přinesla	109	F Rjepkin: Mikado	96
V Kameník: Zimní idyla	82	J. Svoboda: Láďovo překvapení	159
— Noc	155	Vašek: Guth a student	118
J. Lipinský: Chtěl se učit básníkem	43	Večernický-Brázdil: Lov na raky	142
Miriam: Jeho vzkříšení	18	F. B. Žuchov: Šel poutník	239
— Z posvátných mlh minulosti	43	J. Z. Jesenský: Osud	89
